

Aid el-Karni

Bedemi Allahove zaštite

Naslov originala:

د. عائض القرني
احفظ الله يحفظك

Aid el-Karni

*Bedemí
Allahove zašтите*

Sarajevo, 2008.

Veličanstvena ljubav

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam najčasnijem poslaniku i vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i svim ashabima.

Kako zaslužiti Allahovu, dž.š., ljubav?

Kako postići Allahovo, dž.š., zadovoljstvo?

Kako biti istinski Allahov rob? Jedan od najvećih ciljeva u islamu jeste biti Allahov, dž.š., miljenik, biti Njemu blizak i da te On uzme pod Svoju zaštitu. Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazao da postoje dvije vrste Allahovih, dž.š., šticećenika: umjereni, i oni koji druge pretiču u činjenju dobra.

U hadisu koji bilježi Buhari od Ebu Hurejre, r.a., stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzvišeni je Allah, rekao: 'Ko se bude neprijateljski ponašao prema Mome robu objavio mi je rat. Najbolje s čime Mi se Moj rob može približiti jesu farzovi kojima sam ga obavezao. Moj će Mi se rob stalno približavati činjenjem nafla – dobrovoljnih djela sve dok ga ne zavolim. A kad ga zavolim Ja sam mu sluh kojim sluša, vid kojim gleda, ruka kojom dohvaća, noga kojom korača; ako nešto od Mene zatraži, Ja udovoljim njegovoj molbi, a ako zatraži pomoć od Mene, Ja mu pomoć pružim.'"¹

Ovaj hadis govori o Allahovoj, dž.š., zaštiti a učenjaci ga u svojim djelima detaljno komentiraju jer se ubraja u značajnije hadise u islamskoj tradiciji općenito. Imam Ševkani u svom djelu *Katrul-velijji fi šerhi hadisil-velijji* daje nevjerovatan komentar na ovaj hadis. Allah, dž.š., u ovom hadisu vjernike dijeli na

¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (6502).

dvije skupine: one umjerene, i one koji druge nastoje preteći u činjenju dobrih djela.

Umjereni su oni koji izvršavaju samo farzove.

Oni koji druge preteču u činjenju dobrih djela jesu oni koji se pored činjenja farzova nastoje približiti Allahu, dž.š., i činjenjem nafila – dobrovoljnih djela.

Uzvišeni je rekao:

﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ،
وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْتِي اللَّهَ﴾

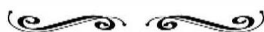
“Mi ćemo učiniti da Knjigu naslijede oni naši robovi koje Mi izaberemo. Bit će onih koji će se prema sebi ogriješiti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i bit će onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti.” (El-Fatir, 32)

Ibn Tejmijja, komentirajući ovaj hadis veli: “Sve ove skupine ući će u Džennet.”

Ovo je radosna vijest nama jer se ubrajamo u one koji su se prema sebi ogriješili.

Jedne prilike, Mesruk je upitao Aišu, r.a.: “Majko pravovjernih, ko su oni koji druge preteču u činjenju dobrih djela?” Ona mu je odgovorila: “Oni koji su druge pretekli u činjenju dobrih djela jesu ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., umjereni su oni koji su nastojali stići ih u činjenju dobrih djela, a oni koji su se prema sebi ogriješili jesmo ti i ja.”

Ove riječi ukazuju na njenu skromnost, da joj se Allah, dž.š., smiluje i bude zadovoljan njome.

Faktori koji utječu na postizanje Allahove, dž.š., ljubavi

Za postizanje Allahove, dž.š., ljubavi postoji više faktora.

Najvažniji među njima i onaj čije je prakticiranje najkorisnije kada je u pitanju približavanje Allahu, dž.š., jeste Kur'an, jer to je veličanstvena Knjiga na koju je ukazao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Muslimani ne mogu uspjeti osim pomoću učenja Kur'ana i razmišljanja o njegovim značenjima. Onog momenta kada se muslimani okrenu od Kur'ana, i nađu nešto drugo kao zamjenu, Allah, dž.š., kazni ih tako što im pusti da se raspravljaju.

Tirmizi i Ahmed bilježe predanje Ebu Umame, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nijedan narod neće zalutati nakon upute a da se neće početi raspravljati bez dokaza."² Svaki narod koji se odmetne od Kur'ana i sunneta ima poremećen sistem vrijednosti, odgoj i obrazovanje ne temelje se na ispravnim temeljima. Njihova okupljanja i dogovaranje nisu produktivna, beskorisna su, i neće donijeti nikakvo istinsko dobro ni na ovom ni na onom svijetu.

Narod koji svoju kulturu temelji na nečem drugom a ne na Kur'anu jeste narod koji nema pameti, nema zdravo promišljanje i nikada neće postići slavu. Zbog toga, onaj ko prouči stanje prvih generacija muslimana koje su živjele u "zlatnim stoljećima" uvidjet će da su se oni pridržavali granica koje su uspostavili Kur'an i sunnet. To su bila najplodonosnija, najčasnija, najiskrenija stoljeća kada je u pitanju činjenje ibadeta, skromnost i okretanje ka Allahu, dž.š.

A kada smo se mi okrenuli, osim onih kojima se Allah, dž.š., smilovao, od Kur'ana naša su srca umrla i izgubili smo to svjetlo, te zrake i istinsko obožavanje Allaha, dž.š.

² Bilježi ga Ahmed pod brojem (21660), Tirmizi pod brojem (3253), ibn Madža (48). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (180). Bilježi ga i Hakim pod brojem (3721).

Allah, dž.š., naredio je Svome Poslaniku, s.a.v.s.:

﴿وَأَنْتَلُوا الْقُرْآنَ﴾

“...i da Kur'an kazujem.” (En-Neml, 92)

Zadaća Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bila je kazivati Kur'an ljudima i zbog toga je na početku njegove poslaničke misije bilo zabranjeno zapisivanje njegovih hadisa jer bi to moglo odvratiti ljude od Kur'ana.

U Muslimovom se *Sahihu* bilježi predanje Hišama bin Sada bin Amira, nek Uzvišeni bude zadovoljan njime, njegovim ocem i djedom, koji su bili ensarije i učestvovali su u Bici na Bedru i Bici na Uhudu:

*To su istinske odlike a ne dva pehara glinena
ispunjena vodom, grumen blata su postala.*

Ako se musliman nečim ponosi, onda se treba ponositi svojim hizmetom islamu, služenjem vjeri i s uzdizanjem riječi “La ilahe illa Allah” (Nema boga osim Allaha). Onaj ko se ponosi svojim porijeklom, ugledom, položajem, titulom, poslom koji obavlja, poput je faraona i njemu sličnim koji će se pojavljivati sve do Sudnjeg dana.

Sad bin Hišam bin Amir, r.a., upitao je Aišu, r.a., o moralu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa mu je ona odgovorila: “Njegov moral bio je Kur'an.”³ Ovo je najrječitiji opis, nakon kur'anskog opisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jer je on uistinu bio poput Kur'ana, koji zemljom hodi. Kada učiš Kur'an kao da učiš život Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Opisujući ga, Allah, dž.š., veli:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

“Jer ti si, zaista, najljepše ćudi.” (El-Kalem, 4)

³ Bilježi ga Muslim pod brojem (746), Ahmed pod brojem (24080), Ebu Davud pod brojem (1342).

I rekao je Uzvišeni:

﴿فِيمَا رَحِمْتَهُ مِنَ اللَّهِ لَئِن لَّمْ يَكُنِ اللَّهُ إِذْ بَدَأَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِرَبِّهِمْ لَغَافِلِينَ﴾
﴿حَوْلِكَ﴾

“Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub razbjegli bi se iz tvoje blizine.” (Alu Imran, 159)

I rekao je Uzvišeni:

﴿خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾

“Ti sa svakim lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznanica se kloni.” (El-Araf, 199)

I rekao je Uzvišeni:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

“Došao vam je Poslanik, jedan od vas, teško mu je što ćete na muke udariti, jedva čeka da pravim putem podete, a prema vjernicima je blag i milostiv.” (Et-Tevba, 128)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio je svoje ashabe kako živjeti s Kur'anom i njegovim hadisima, koje kada vjernik pročita njegovo srce odmah osjeti čežnju za Kur'anom.

U Muslimovom se *Sahihu* bilježi predanje Ebu Umame, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

﴿اقْرَأُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ﴾

“Učite Kur'an jer će se on na Sudnjem danu zauzimati za one koji su ga učili.”⁴ Blago tebi ako se Kur'an bude zauzimao za tebe, kako ćeš samo biti sretan i radostan.

Buhari bilježi predanje Osmana, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

﴿خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ﴾

⁴ Bilježi ga Muslim pod brojem (804), Ahmed pod brojem (21642, 21653).

“Najbolji među vama jesu oni koji su sebe podučili Kur'anu i druge tome podučavaju.”⁵ Da, tako mi Allaha! Najbolji među nama, najčasniji i najugledniji jesu oni koji se druže s Kur'anom i prakticiraju ga u svom životu.

Ovo su istinske vrijednosti koje je Allah, dž.š., spustio na zemlju, a ne vrijednosti materijalista koji čovjeka cijene samo zbog njegovog ugleda, položaja i broja djece.

Ne, nego su najbolji oni: “Koji su sebe podučili Kur'anu i druge tome podučavaju.”

Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., cijenio ljude shodno njihovoj bliskosti s Kur'anom, ukazivao bi im počasti shodno tome koliko su Kur'ana znali napamet, i shodno tome koliko su često učili Kur'an.

Enes, r.a., pripovijeda: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., želio je poslati jednu izvidnicu koja je trebala boriti se na Allahovom, dž.š., putu pa je upitao: ‘Ima li neko među vama da zna cijeli Kur'an napamet? Međutim, oni su samo šutjeli. Zatim je ponovo upitao: ‘Ima li neko među vama da zna napamet nešto iz Kur'ana?’ Jedan od prisutnih reče: ‘Ja, Allahov Poslaniče.’ Allahov ga Poslanik, s.a.v.s., upita: ‘A šta znaš napamet iz Kur'ana?’ Čovjek odgovori: ‘Znam napamet suru *El-Bekaru*.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ti ćeš im biti zapovjednik.’”⁶

Ovo su sposobnosti koje vrednuje islam, sljedbenici riječi “La ilahe illa Allah” i oni koji za gospodara prihvaćaju samo Allaha, dž.š.

Ukoliko znaš napamet suru *El-Bekare*, sve dok ti je ona u srcu, živiš s njom i postupaš shodno njenim naredbama ti si u stanju biti komandant vojsci.

Džabir, r.a., pripovijeda da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., raspitivao o poginulim muslimanima u Bici na Uhudu, koji je od njih znao više iz Kur'ana napamet, pa ukoliko bi saznao za

⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (5027), Ebu Davud pod brojem (1452).

⁶ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2876), ibn Huzejma pod brojem (2524) ibn Hibban pod brojem (2007, 2553), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (8656), Hakim pod brojem (1657). Pogledaj djelo *Daifut-Tirmizi* pod brojem (541).

nekog da je znao više od ostalih malo bi ga isturio naprijed u zajedničkom kaburu.⁷

Kur'an je bio njihov stalni pratilac. Ako bi ušao u kuću nekog muhadžira ili ensarije obavezno bi pored sablje na zidu ugledao i Kur'an.

Sablja osvaja pokrajine a Kur'an osvaja srca.

Pripovijeda se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne noći začuo Ebu Musa el-Ešarija, r.a., kako uči Kur'an, a Ebu Musa, r.a., imao je predivan glas, koji je prilikom učenja Kur'ana osvajao ljudske duše i ulazio u njihova srca, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proveo cijelu noć slušajući ga kako uči Kur'an. Ujutro mu je rekao: "Darovan ti je prekrasan glas poput glasa koji je imala porodica Davuda, a.s." Ebu Musa, r.a., upita: "Allahov Poslaniče, zar si me slušao dok učim Kur'an?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Da, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša." Ebu Musa, r.a., reče: "Da sam znao da me ti slušaš još bih više uljepšao svoj glas."⁸ Odnosno još više bih uljepšao svoj glas kako bih ti bio još dopadljiviji i kako bi mu se još više divio.

A cijeli Kur'an dostojan je divljenja.

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ۝١﴾

"Reci: 'Meni je objavljeno da je nekoliko džinova prislušivalo i reklo: 'Mi smo, doista Kur'an koji izaziva divljenje slušali.'" (El-Džinn, 1)

Komentirajući ovaj ajet neki učenjaci kažu da čak i džinni uživaju slušajući učenje Kur'ana.

Zbog toga se u suri *El-Ahkaf* spominje da su rekli:

⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (1343, 4080), Ebu Davud pod brojem (3138), Tirmizi pod brojem (1036).

⁸ Bilježi ga Bejheki u svom *Sunenu* pod brojem (4749, 21520), ibn Hibban pod brojem (7083), Hakim pod brojem (6019), Ebu Jala u svom *Musnedu* pod brojem (7380). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (11709)

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ آلِجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُّندِرِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقِ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٢﴾ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ، يَعْفِرَ لَكُمْ مِن ذُنُوبِكُمْ وَيَجْعَلَ لَكُمْ مِّن عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٣٣﴾ وَمَن لَّا يُجِب دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٤﴾﴾

“Kada ti poslasmo nekoliko džina da Kur’an slušaju, kada dođeš da ga čuju, oni rekoše: ‘Pst!’ a kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju. ‘O narode naš’- govorili su- ‘Mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini i na Pravi put upućuje. O narode naš, odazovite se Allahovu glasniku i vjerujte u Allaha, On će vam neke grijehe vaše oprostiti i vas od patnje neizdržljive zaštititi! A oni koji se ne odazovu Allahovu glasniku, takvi Mu na Zemlji neće umaći i mimo Njega neće zaštitnika naći. Oni su u velikoj zabludi.”
(El-Ahkaf, 29-32)

Ovo se desilo nakon što se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio iz Taifa i počeo učiti Kur’an u mjestu *Vadin nahla*. Kada su džini čuli učenje Kur’ana povjerovali su i primili islam i nakon toga su se vratili svome narodu opominjući ih i uzdižući riječi “La ilahe illa Allah Muhammedur-Reslulullah.”

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Onaj ko u svome srcu ne posjeduje ništa iz Kur’ana on je poput razrušene kuće.”⁹ A u razrušenoj kući stanuju vrane, akrepi i zmije. Srce koje nije ispunjeno Kur’anom, ispunjeno je licemjerstvom, šejtanskim vesvesama, lošim mislima, slutnjama, psihopatskom ljubavlju, muzikom, ludošću i ružnim mislima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., obveseljavao je svoje ashabe shodno njihovoj bliskosti s Kur’anom. Poglavlar učača Kur’ana bio je

⁹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (1948), Tirmizi pod brojem (2913), Darimi pod brojem (3306), Hakim pod brojem (2074). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2135), i djelo *Daifut-Tirmizi* pod brojem (557).

Ubejj bin Kab, r.a., ensarija. U dva *Sabiha* bilježi se predanje u kojem stoji da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., naredio mi je da ti proučim suru *El-Bejjine*." Allah, dž.š., iznad sedam nebesa spomenuo je Ubejja, r.a., po imenu a on je jedan od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Kolika li je samo ovo čast?

Ubejj, r.a., upita: "I Allah, dž.š., me je tebi po imenu spomenuo?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori mu: "Da, tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život." Nakon ovih riječi oči Ubejja bin Kaba, r.a., orosiše se suzama, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu prouči ovu suru.¹⁰

Muslim u svom *Sabihu* bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., htio provjeriti bliskost Ubejja, r.a., s Kur'anom, provjeriti koliko ga zna napamet, koliko poznaje pitanja vezana za Kur'an i njegovu oštroumnost, pa ga je upitao: "Ebu Munzire, koji je najveličanstveniji ajet u Kur'anu?" Ubejj, r.a., odgovori: "Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., najbolje znaju." Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga ponovo upita: "Koji je najveličanstveniji ajet u Kur'anu?" Ubejj, r.a., odgovori:

"Allah je, nema boga osim Njega, Živi i Vječni." (Ajetul-kursi, El-Bekara, 255)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., blago udari Ubejja, r.a., u prsa i reče: "Ebu Munzire, čestitam ti na znanju."¹¹ Ovo je znanje zbog kojeg se treba natjecati, ovo je znanje koje je korisno. Ubejj, r.a., bio je poglavar učača Kur'ana. Ako bi se desilo da Allahov Poslanik, s.a.v.s., prilikom učenja Kur'ana u namazu zaboravi neki ajet, pa ga ashabi podsjetu, nakon namaza bi provjeravao kod Ubejja, r.a., da li su ga tačno ispravili. Ovo svakako ukazuje na ugled koji je uživao Ubejj, r.a., kada je u pitanju poznavanje Kur'ana.

¹⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (389, 4959, 4960), i Muslim pod brojem (799).

¹¹ Bilježi ga Muslim pod brojem (810), Ebu Davud pod brojem (1460).

Učenja Kur'ana ostavljalo je mnogo utjecaja na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i puno ga se dojmilo. Ibn Ebi Hatim, komentirajući suru *El-Gašija* navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne noći prošao pored kuće u kojoj je neka žena učila suru:

﴿ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْعَشِيَّةِ ۝١﴾

“Da li je do tebe doprla vijest o teškoj nevolji?” (El-Gašija, 1)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zastao je pred vratima, dok je žena, ne znajući da je on tu ponavljala ovaj ajet i plakala. I Poslanik, s.a.v.s., je također počeo plakati i govoriti: “Da, ta je vijest doprla do mene, ta je vijest doprla do mene.”

Svakako da je ovakav odnos Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prema Kur'anu ostavljao dubok trag u dušama njegovih ashaba, tako da su pokušali da i oni budu takvi.

Ibn Kesir u svom djelu *El-Bidaja ven-nihaja* govoreći o biografiji Omera, r.a., navodi da se on razbolio zbog jednog ajeta kojeg je neki ashab nekoliko puta ponovio pred njim. U nekim predanjima stoji da se radi o ajetima:

﴿ وَقَفُّوهُمْ أَيُّهُمْ مَسْئُولُونَ ۝٢١ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ۝٢٥ بَلْ هُمْ أَيُّومٌ مُّسْتَسْئِلُونَ ۝٢٦﴾

“I zaustavite ih, oni će biti pitani, šta vam je zašto jedni drugima ne pomognete? Ali, toga Dana oni će se sasvim prepustiti.” (Es-Saffat, 24-27)

Znači, nemoguće je da čovjek voli Allaha, dž.š., a da ne voli Kur'an. Zbog toga ibn Mesud, r.a., veli: “Neka se niko od vas ne pita da li voli Allaha, dž.š., nego neka se zapita da li voli Kur'an, jer, onaj ko voli Kur'an, voli i Allaha, dž.š., shodno veličini tvoje ljubavi prema Kur'anu i ljubav je prema Allahu, dž.š.” U *Sahihu* se bilježi predanje Usejda bin Hudajra, r.a., koji je jedne noći učio suru *El-Bekare*, pa se njegov konj uznemirio i počeo propinjati. On je prekinuo s namazom jer se pobojavao da će konj zgaziti njegovog sina. Kada se osvrnuo iznad sebe ugledao je bijeli oblak. Obavijestio je o tome Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa mu on reče: “Zar si to vidio?” Usejd, r.a.,

odgovori: “Da.” Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: “Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, meleki su se spustili slušati tvoje učenje Kur’ana. Da si nastavio s učenjem Kur’ana do svanuća, ljudi bi ih vidjeli i oni se ne bi sakrivali od njih.” U ovoj formi ovo je predanje vjerodostojno.¹² Oni su noć provodili družeći se s Kur’anom. Što se nas tiče, noći provodimo sa svim drugim osim s Kur’anom; ostajemo budni po svu noć radeći ono od čega nema nikakve koristi, u prepričavanju onoga što su ljudi rekli, u pokuđenoj raspravi koja je beskorisna i koja nas neće nimalo približiti Allahu, dž.š., niti će nam koristiti ni na ovom ni na onom svijetu. Zbog svega toga nismo se uspjeli približiti Allahu, dž.š., i daleko smo od stepena koje su postigli ovi dobri ljudi. Noći provodimo u rasonodi, činjenju grijeha, dok su oni noći provodili uz Kur’an i obavljajući noćni namaz.

*Upitao sam mrklu noć: “Šta je najčudnije
što u noćnim razgovorima čude.*

*Noć mi reče: ‘Nikada u životu nisam čula razgovor
poput razgovora dvoje koji jedno drugome do zore ljubav nude.’”*

Noći koje su ashabi provodili uz Kur’an rijetko ko sada provodi.

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: “Jedne sam noći zanoćio kod svoje tetke Mejmune, supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i dok sam ležao na prostirki poslije jacije-namaza Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao je i upitao: ‘Je li dječak zaspao?’ Mejmuna odgovori: ‘Da, zaspao je.’ Međutim, ja sam se samo pravio da spavam. Allahov Poslanik, s.a.v.s., leže u postelju, spomenu Allaha, dž.š., uputi mu neke dove i nakon toga zaspao. Nakon izvjesnog vremena, prema načinu njegovog disanja, shvatio sam

¹² Bilježi ga Buhari kao *muallak hadis* u poglavlju *Fedailul-Kur’an*, pod naslovom “Spuštanje smiraja i meleka prilikom učenja Kur’ana”. Bilježi ga i Muslim pod brojem (796), Ahmed pod brojem (11357). Bilježi ga i Buhari kao predanje Berra’a, r.a., pod brojem (3914, 4839, 5011), Muslim pod brojem (795), i u ovom predanju se navodi da je učio suru *El-Kehf*.

da je zaspao dubokim snom.¹³ Nakon toga se Allahov Poslanik, s.a.v.s., probudio, protrljao lice rukama i proučio je ajete:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١١٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١١١﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١١٢﴾﴾

'U stvaranju nebesa i Zemlje, i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koji i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju: 'Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri!' (Alu Imran, 190-192), i još osam ajeta poslije ovih.¹⁴" Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao je i izašao van kuće, a ibn Abbas, r.a., krenuo je za njim i pripremio je vodu i ostavio je posudu pred vrata kuće. Kada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio, upitao je: "Ko mi je pripremio ovu vodu?" Kada je saznao da je to učinio ibn Abbas, r.a., za njega je proučio sljedeću dovu: "Allahu, poduči ga propisima vjere i razumijevanju Kur'ana."¹⁵ Ovo je bio početak ibn Abbasovog, r.a., stjecanja nauke i njegovog naučnog angažmana. Nakon ove dove Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenuo se prema kibli i proučio sljedeću dovu: "Allahu moj, Tebi hvala, Ti upravljaš nebesima i Zemljom, i onom što je između njih. Tebi pripada svaka hvala. Ti vladaš nebesima i Zemljom, i s onim što je između njih. Neka Ti je beskrajna hvala. Ti si svjetlo nebesa i Zemlje, i onoga što je između njih. Hvaljen neka si. Ti si istina i Tvoje obećanje je istina. Susret s Tobom je istina, i Tvoje riječi su istina. Džennet i Džehennem uistinu postoje. Muhammed je uistinu Tvoj poslanik. Sudnji dan će neizbježno nastupiti. Allahu moj Tebi se predajem i u Tebe vjerujem. Na Tebe se oslanjam i Tebi se obraćam, radi Tebe se sporim, na osnovu Tvojih zakona sudim. Oprosti mi grijehе koje sam do sada počinio a i one koje ću poslije učiniti, one što sam tajno počinio a i one koje sam počinio

¹³ Ovaj dio hadisa Buhari bilježi pod brojem (117), a Muslim pod brojem (763).

¹⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (992, 1198, 4569, 4570, 4572), a Muslim pod brojem (763).

¹⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (143), i Muslim pod brojem (1477).

javno.”¹⁶ Nakon toga je počeo sa klanjanjem noćnog namaza a ibn Abbas, r.a., je dugo u noć klanjao za njim.¹⁷ Allahov Poslanik, s.a.v.s., je učio Kur’an prilikom obavljanja noćnog namaza tako dugo da oni koji su klanjali za njim nisu mogli izdržati osim ako se ne naslone na nešto.

Ibn Mesud, r.a., pripovijeda: “Jedne noći Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao je noćni namaz i ja sam mu se priključio. On je tako dugo učio Kur’an da sam pomislio nešto loše.” Neko ga upita: “A šta si to pomislio?” Ibn Mesud, r.a., odgovori: “Pomislio sam sjesti i prekinuti namaz.”¹⁸

Huzejfa, r.a., pripovijeda: “Jedne prilike obavljao sam namaz sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i on otpoče s učenjem sure *El-Bekare*, i ja pomislih da će učiniti ruku kada prouči stotinu ajeta. Međutim on prouči cijeli suru i otpoče s učenjem sure *En-Nisa* i ja pomislih da će učiniti ruku kada završi s učenjem ove sure. Međutim, on otpoče s učenjem sure *Alu Imran* i cijelu je prouči. Gdje god bi se u ajetu spomenulo slavljenje Allaha, dž.š., i on bi slavio Allaha, dž.š., molio Ga je da mu podari iz Svoje dobrote kad god bi proučio ajet koji govori o Allahovoj, dž.š., milosti, i molio je Allaha, dž.š., da ga zaštiti kad god bi proučio ajet koji govori o Allahovoj, dž.š., kazni.”¹⁹ Ovakav je bio namaz Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Prvi uzrok postizanja Allahove, dž.š., ljubavi i blizine jeste učenje Kur’ana, življenje sukladno njegovim naredbama, razmišljanje o značenju njegovih ajeta, redovno učenje i primjenjivanje u praksi.

Drugi je uzrok oslobađanje od okova materijalnog svijeta i skromnost. Na ovo upućuje predanje Sehla bin Sada, r.a., koji pripovijeda da je neki čovjek došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i upitao: “Allahov Poslaniče, uputi me na djelo zbog kojeg će me zavoljeti Allah, dž.š., a i ljudi.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu odgovori: “Budi skroman na ovom svijetu Allah,

¹⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (1120, 6317, 7385, 7442), Muslim pod brojem (769).

¹⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (183, 997, 895), Muslim pod brojem (763).

¹⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (1135), i Muslim pod brojem (773).

¹⁹ Bilježi ga Muslim pod brojem (772), Ahmed pod brojem (22750, 22858, 22890).

dž.š., će te zavoljeti. Ne teži za onim što posjeduju drugi ljudi i ljudi će te zavoljeti.”²⁰ Odstranjivanje iz srca ljubavi prema ovom svijetu jeste jedan od najvećih uzroka Allahove, dž.š., ljubavi prema robu. Ako čovjek dođe na stepen da iz svoga srca odstrani ljubav prema ovom svijetu, i ispuni ga ljubavlju prema Allahu, dž.š., Allah, dž.š., će ga zavoljeti. Allahovu, dž.š., ljubav ne može postići niko osim istinski Allahov, dž.š., rob, a robovanje podrazumijeva skrušenost, poniznost i potpunu pokornost. Zbog toga, kada govori o noći uzdignuća na nebo (Isra i Miradž) Allah, dž.š., iz počasti naziva Muhammeda, s.a.v.s., Svojim robom.

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَنَيْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ الْإِنشَاءِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾﴾

“Hvaljen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u Hram daleki.” (El-Isra, 1)

Na drugom mjestu u Kur'anu Allah, dž.š., veli:

﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾﴾

“A kad je Allahov rob ustao da mu se pomoli, oni su se u gomilama oko njega tiskati stali.” (El-Džinn, 19).

Allah, dž.š., također je rekao:

﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾﴾

“Neka je uzvišen Onaj Koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svjetovima bio opomena.” (El-Furkan, 1)

Odlika prijašnjih generacija u odnosu na nas jeste to što oni nisu dozvolili da materijalni svijet okupira njihova srca. Imetak je bio u njihovim rukama, ali ne i u srcima, te su na osnovu toga zaslužili Allahovu, dž.š., ljubav. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozoravao je njih, a u isto vrijeme to upozorenje upućeno je i nama, da ne dozvolimo sebi da ovaj svijet okupira

²⁰ Bilježi ga ibn Madža pod brojem (1402), Hakim pod brojem (7945), Šihab u svom *Musnedu* pod brojem (643). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (5187), i djelo *Misbahuz-zudžadže* pod brojem (1459).

naša srca, pa da ga počnemo obožavati, jer postoji mnogo ljudi koji obožavaju zlato i srebro, lijepu odjeću, skupocjena platna, položaj i ugled među ljudima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Propao je rob srebrenjaka, propao je rob zlatnika, propao je rob skupocjenog platna, propao je rob lijepe odjeće, propao je i ponižen neka je, a kad ga i trn ubode ostaje bespomoćan."²¹

Zbog čega?

Zbog toga što je takav rob svojim strastima:

﴿أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً﴾

"Reci ti Meni ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, znajući ga, u zabludi ostavio.?" (El-Furkan, 43)

Više puta čuli smo priču o Muhammedu bin Vasiju, poznatom asketi koji je bio jedan od vojnika u vojsci Kutejbe bin Muslima i zajedno se sa njime borio za uzdizanje riječi "La ilahe illa Allah" na istoku tadašnje islamske države. Kutejba je želio ispitati ga i provjeriti njegovu skromnost pred svojim zapovjednicima. Držeći u ruci blago koje je zadobio u borbi protiv neprijatelja, a radilo se o zlatnoj volovskoj glavi, upitao ih je: "Mislite li da ima neko ko bi odbio ovo blago kada bih mu ga ja ponudio?" Oni odgovoriše: "Ne mislimo da ima neko ko ne bi poželio da posjeduje toliko blago." Kutejba im reče: "Pokazat ću vam jednog čovjeka, sljedbenika Muhammeda, s.a.v.s., kome je svejedno da li je pred njim zlato ili prašina. Pozovite mi Muhammeda bin Vasia!" Vojnici otiđoše po njega i zatekoše ga kako slavi Allaha, dž.š., moli Ga za oprost i zahvaljuje Mu se na pobjedi muslimana nad neprijateljem. Kada je došao kod Kutejbe on mu ponudi blago, a Muhammed bin Vasi ga prihvati. Kutejbe se veoma iznenadi! Bio je uvjeren da će ga odbiti. Na licu mu se jasno mogao primijetiti izraz negodovanja i nevjerice. Muhammed bin Vasi izađe s blagom

²¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (2887). Poslanik, s.a.v.s., ovim riječima poručuje da čovjeka u toj njegovoj beskrajnoj pohlepi može zaustaviti i nešto što mu se čini potpuno nebitnim i sitnim, a da ne nade nikoga da mu u toj nevolji pomogne. (op. prev.)

a Kutejba zatraži od jednog vojnika da ga prati i vidi šta će učiniti s blagom. On prouči dov: "Allahu, ne dozvoli da se moje mišljenje prema njemu promijeni." Muhammed bin Vasi u putu prođe pored nekog siromaha koji je prosio od vojske i dade mu blago koje je dobio. Kada su o tome obavijestili Kutejbu on reče onima okolo sebe: "Zar vam nisam rekao da postoji sljedbenik Muhammeda, s.a.v.s., kome je zlato zanimljivo poput prašine.?" Ovakve i slične priče potrebno je često spominjati prilikom držanja hutbe, predavanja, savjetovanja ne bi li se ljudi povratili Allahu, dž.š. Mnogo je onih koji robuju materijalnim stvarima, koje ih odvrćaju od islamskog znanja, i spominjanja Allaha, dž.š., učenja Kur'ana ili činjenja nekih drugih ibadeta. Moramo često spominjati ovakve priče ne bi li se srca probudila i trgnula iz nemara i obamrlosti.

Buhari bilježi predanje ibn Omera, r.a., koji pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavio je ruku na moje rame, i rekao mi je: 'Budi na ovom svijetu kao da si stranac ili putnik.'"²² Ibn Omer, r.a., je među ostalim ashabima bio najskromniji. Odrekao se hilafeta iako je bio sposoban prihvatiti se te odgovornosti, a i ljudi su ga voljeli i cijenili. Međutim, odrekao se toga postupajući po savjetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Bio je poput stranca na ovom svijetu ili poput putnika koji se svakog momenta nadao da će otputovati i ostaviti ovodunjalučke ukrase. Ovo znači da treba od ovog svijeta uzeti samo ono što je potrebno, kako višak imetka ne bi odvratio vjernika od spominjanja Allaha, dž.š., i kako bi imetak bio samo sredstvo koje omogućava pokornost Allahu, dž.š. Pogrešno je smatrati da je skromnost potpuno odricanje od ovog svijeta, to je potpuno netačno.

Neki učenjaci smatraju da je skromnost kloniti se svega što je zabranjeno. Ova se definicija pripisuje imamu Ahmedu.

Definirajući skromnost ibn Tejmijja veli: "Skromnost je kloniti se svega što ti neće koristiti na onom svijetu."

Izbjegavanje onoga što može koristiti ne može se nazvati skromnošću.

²² Bilježi ga Buhari pod brojem (6416), Ahmed pod brojem (4750, 4982).

Treći uzrok: Allahove ljubavi prema robu jeste obavljanje noćnog namaza. Kada je ovo u pitanju možemo se samo moliti Allahu, dž.š., i tražiti da nam pomogne. Opisujući Svoje robove Allah, dž.š., veli:

﴿وَيَا لَأَتَحَارَّ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُورِ ﴿١٩﴾﴾

“Noću su malo spavali i u praskazorje oprost od grijeha molili.” (Ez-Zarijat, 17-18)

I rekao je Uzvišeni:

﴿نَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٦﴾﴾

“Bokovi njihovi postelja se lišavaju i oni se Gospodaru svome iz straha i želje klanjaju, a dio onog što im Mi dajemo udjeljuju.” (Es-Sedžda, 17)

Govoreći o vjernicima, sljedbenicima Knjige Allah, dž.š., veli:

﴿لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ ءَاتَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾﴾

“Ali, nisu svi oni isti. Ima ispravnih sljedbenika Knjige koji po svu noć Allahove ajete čitaju i mole se.” (Alu Imran, 113)

U ovom ajetu Allah, dž.š., hvali ih zbog njihovog učenja Svete Knjige noću.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podsticao je vjernike da obavljaju noćni namaz. Noćnim namazom smatrat će se makar i dva rekata obavljena prije nastupanja zore.

U dva *Sabih*a bilježi se predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Naš Gospodar se u zadnjoj trećini noći spušta na dunjalučko nebo i kaže: ‘Ima li neko da traži nešto, pa da udovoljim Njegovoj molbi? Ima li neko da traži oprost, pa da mu oprostim? Ima li neko da

upućuje dove, pa da uslišam njegove dove?”²³ On se spušta shodno Njegovoj veličanstvenosti, a mi ne raspravljamo o načinu Njegovog spuštanja niti ga uspoređujemo s nečim, niti to niječemo. Ove blagoslovljene trenutke većina ljudi ne iskorištava, a ko ove trenutke bez opravdanog razloga ne iskoristi uskraćen je mnogog dobra i ponižen je.

Savjetujući Abdullaha bin Amra, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: “Abdullahu, nemoj biti poput tog i tog čovjeka, koji je obavljao noćni namaz ali ga je poslije prestao obavljati.”²⁴ Ovaj se hadis bilježi u Buharijevom Sahihu.

Ibn Omer, r.a., pripovijeda: “Ashabi su običavali da san koji vide u snu ispričaju Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa sam i ja poželio da usnijem neki lijep san pa da mu ga ispričam. Pošto sam bio mladić, i nisam imao ženu, spavao sam u džamiji. Jedne noći u snu sam vidio dvojicu ljudi koji su me uzeli za ruku i odveli me do nekog bunara. Kada sam se nadnio nad bunar prepao sam se, ali mi oni rekoše da se ne plašim. Nakon toga sam uzeo komad kadife ili svile i kad god bi s tim komadom platna pokazao prema jednom mjestu u zelenoj bašči platno bi odletjelo do mene. Kada je svanulo obavijestio sam o tome Hafsu, r.a., suprugu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i kada mu je ona ispričala moj san, rekao je: ‘Divan li je Abdullah čovjek, samo još da obavlja noćni namaz.’”²⁵

Nafi, štićenik ibn Omera, r.a., veli: “Nakon ovih riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ibn Omer, r.a., spavao je vrlo malo noću.”

Ukoliko je bio na putovanju obavljao bi noćni namaz, a zatim bi upitao: “O Nafi, je li svanula zora?” i ako mu je odgovorio da nije, on bi nastavio s noćnim namazom, a ako bi ga obavijestio da nastupa zora, klanjao bi jedan rekat vitr-namaz i poslije toga bi klanjao sabah-namaz.

²³ Bilježi ga Buhari pod brojem (1145, 6321), Muslim pod brojem (758).

²⁴ Ovaj hadis bilježi se u Buharijevom *Sahihu* pod brojem (1152), Muslim pod brojem (1159).

²⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (1122, 11158, 3739, 7029), Muslim pod brojem (2479).

Učenjaci spominju uzroke koji će pomoći u obavljanju noćnog namaza, pa kažu:

1. Izbjegavanje činjenja grijeha danju.

Neki je čovjek rekao Hasanu: “Ne mogu ustati noću da obavim noćni namaz,” a Hasan mu reče: “Tako mi Gospodara Kabe, sputali su te tvoji grijesi.”

2. Učenje zikrova kojima je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio Aliju bin Ebi Taliba, r.a., i Fatimu, r.a., a to je izgovaranje tespiha trideset tri puta, izgovaranje zahvale Allahu, dž.š., trideset tri puta, i izgovaranje tekbira trideset četiri puta.²⁶

3. Vjernik treba izbjegavati ostajati budan do kasno u noć, jer je danas praksa ljudi da provode noći u onome s čime nije zadovoljan Allah, dž.š., osim onih kojima se Allah, dž.š., smilovao.

Kako da ustane i obavi noćni namaz onaj ko ostane budan do ponoći, ili još kasnije? Prijašnji pobožnjaci su u ovo doba ustajali obavljati noćni namaz.

4. Ono što će olakšati buđenje noću radi obavljanja noćnog namaza jeste i popodnevni odmor *kajlula* jer će se tom prilikom čovjek odmoriti i ojačati svoje tijelo.

Obavljanje noćnog namaza jedan je od sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. To je islamski običaj, koji ukoliko se ne prakticira vjernik će biti lišen slasti imana, i neće dosegnuti stepen potpunosti obožavanja Allaha, dž.š.

Četvrti uzrok: jedan od uzroka Allahove, dž.š., ljubavi prema robu jeste i razmišljanje o Allahovim, dž.š., ajetima.

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١١٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطُلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١١١﴾﴾

²⁶ Ovo se navodi u vjerodostojnom hadisu, koji bilježi Buhari pod brojem (3113, 3705, 5361), Muslim pod brojem (2727).

“U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koje i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. ‘Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri.’” (Alu Imran, 190-191)

Razmišljanje o bilo kojem stvorenju upućuje na postojanje Allaha, dž.š.

*Čovjek u svemu što vidi dokaz ima,
koji ukazuje da je Allah Bog Jedini.*

*Pa kako je čudno kako neko može da Mu nepokoran bude.
ili ga niječe zbog nedostatka pameti hude.*

Svaki put kada trepne okom, svaki put kada pogleda, u svakoj biljci, u svakom cvijetu, u svakom brdu, krije se jedan od Allahovih, dž.š., znakova. Koliko li je samo Allahovih, dž.š., ajeta pored kojih prolazimo a o kojima ne razmišljamo. Izuzetak su oni kojima je Allah, dž.š., razum prosvijetlio.

﴿ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبْرَةِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾
وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ ﴾

“Pa zašto oni ne pogledaju kamile – kako su stvorene, i nebo – kako je uzdignuto, i planine – kako su postavljene, i Zemlju – kako je prostrta?!” (El-Gašija, 17-20)

Razmišljanje će te najbrže podstaći na obožavanje Allaha, dž.š. To je odlika dobrih Allahovih, dž.š., robova koji razmišljaju o jasnim Allahovim, dž.š., dokazima, i razmišljaju o njegovim stvorenjima, o Njegovoj čudesnoj moći prilikom stvaranja nebesa i to im samo povećava vjerovanje i uvjerenje. Kamo sreće da naše izlete i putovanja činimo s namjerom da razmišljamo o Allahovim, dž.š., znamenjima, pa da kada prođemo pored neke biljke imamo osjećaj da nam govori: “La ilahe illa Allah”. Ovo je značajan faktor koji će nam pomoći da postignemo Allahovu, dž.š., ljubav. A On je taj Koji nam je stvorio sve što postoji i znamenja nam pružio kako bi iz

toga pouku uzimali i kako bi nas razmišljanje o tome što više približilo Njemu.

*Upitaj ljekara kojeg bolest ubi,
Ko je taj koji ti pored tvojih lijekova propast daje?*

*Upitaj bolesnika koji i pored nemoći ljekara,
Ozdрави i selameta nađe.*

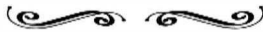
*Upitaj pčelu koja divljinom leti,
Ko je taj koji te pokornom čovjeku daje?*

*A kada ugledaš zmiju iz koje otrov teče
Upitaj je: "Ko je taj koji otrov u tebi stvori?"*

*Upitaj je: "Kako bona bila živiš
Dok su ti usta otrovom ispunjena?"*

*Pa neka je hvala Allahu Gospodaru Veličanstvenome
Jer niko drugi mimo Njega zahvalu ne zaslužuje.*

Allah, dž.š., najbolje zna! Salavat i selam našem vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s., i njegovoj porodici i ashabima.

Osobine onih koji su spašeni

Zahvala pripada samo Allahu, dž.š., Njega hvalimo, od Njega oprost tražimo i molimo Ga za uputu. Utječemo se Allahu, dž.š., od zla duša naših i od posljedica grijeha koje smo počinili. Koga Allah, dž.š., uputi niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga u zabludi ostavi niko mu na Pravi put ne može ukazati.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov rob i poslanik.

Uzvišeni je Allah, rekao:

﴿الرَّ ۝۱﴾ ذَٰلِكَ الْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿۲﴾ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُونَ
بِالْغَيْبِ وَيُؤْمِنُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿۳﴾ وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿۴﴾ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿۵﴾

“*Elif Lam Mim. Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali; onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i molitvu obavljali i udjeljivali dio od onoga što im mi budemo davali; i onima koji budu vjerovali u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe, i onima koji u onaj svijet budu čvrsto vjerovali. Njima će Gospodar njihov na pravi put ukazati i oni će ono što žele ostvariti.*” (El-Bekara, 1-5)

Ovo je početak sure za koju imam Kurtubi prenosi da se u njoj nalazi hiljadu naredbi, hiljadu zabrana, i hiljadu obavijesti. Kada se ova sura u kući prouči šejtan mora pobjeći iz nje i ponižen je napustiti.

Muslim bilježi predanje Ebu Umame, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Učite sure *Ez-Zehrevejn* (Dva cvijeta) – suru *El-Bekare* i suru *Alu Imran*, jer one će na Sudnjem danu doći u obliku dva oblaka, ili dvije zastave ili poput dva jata ptica poredanih u redove i praviti će hlad onima koji su ih učili.”²⁷

Prema onome što pripovijeda Enes, r.a., kada bi neko naučio napamet suru *El-Bekare* postao bi ugledan i poštovan u svom narodu.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., šalje neke od svojih ashaba u izvidnicu, i kada im želi odrediti vođu, on pita: “Ko od vas najviše zna Kur’ana napamet?” Jedan od njih odgovori: “Ja znam napamet suru *El-Bekare*.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: “Ti ćeš im biti zapovjednik.”²⁸

²⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (804), Ahmed pod brojem (21642, 21653, 21689).

²⁸ Prethodno smo spominjali zbirke u kojima se bilježi ovaj hadis na str. 27.

Tirmizi u svom *Sunenu* bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nemojte vaše kuće pretvarati u grobnice. U kuću u kojoj se uči sura *El-Bekara* ne ulazi šejtan.”²⁹

Jedan od pobožnjaka doživljavao je džinska uznemiravanja u svojoj kući pa su ga učenjaci savjetovali da uči suru *El-Bekare*, pa kada je to učinio, prestali su ga uznemiravati.

Riječi Uzvišenog: “*Elif, Lam, Mim.*”

Šta znače ova slova s kojima je započeta sura *El-Bekara*?

Ona se ubrajaju u nadnaravnost Kur’ana sa kojom je Allah, dž.š., izazvao arapske govornike i pjesnike.

Pa, slavljem neka je Onaj Koji je objavljivanjem Kur’ana učinio sve ljude nemoćnim da donesu neku sličnu knjigu, njime je ušutkao sve govornike i ostavio bez daha i najnadarenije pjesnike.

Svaki poslanik koji je poslan nekom narodu imao je svoje mudžize koje su došle kao izazov narodu koji nije želio vjerovati. Musa, a.s., poslan je narodu koji je bio dobro upućen u tajne sihra – pravljenja vradžbine. Allah, dž.š., mu je podario štap koji je poništio svu vradžbinu koju su oni načinili.

Isa, a.s., poslan je narodu koji je dostigao vrhunac u liječenju i pravljenju lijekova, pa mu je Allah, dž.š., dao sposobnost da liječi one koji su bili slijepi od rođenja, gubave i da proživljava mrtve uz Allahovu, dž.š., dozvolu.

U zbirki pjesama *Nehdžul-burde* Ševki u poemi, koju je posvetio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., veli:

“*Tvoj brat Isa pozvao je mrtvaca, pa mu je ustao,
A ti si generacije umrlih oživio.*”

²⁹ Bilježi ga Muslim pod brojem (780), Ahmed pod brojem (8238), Tirmizi pod brojem (2877), a verziju koju smo naveli bilježi Tirmizi.

﴿أَوَمَن كَانَ مِيتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

“Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? A nevjernicima se čini lijepim to što oni rade.” (El-Enam, 122)

Kada bi nevjernici slušali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako uči Kur'an shvaćali bi da se radi o nadnaravnoj stilistici pa su se bojali da Kur'an ne ostavi traga u njihovim dušama. Tufejl bin Amr, r.a., pripovijeda: “Mekanski nevjernici su me toliko uporno strašili Kur'anom da sam na kraju stavio pamuk u uši da ne bih slučajno čuo njegovo učenje. Kada sam jedne prilike došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je u blizini Kabe učio Kur'an pomislio sam: ‘Šta ovo činim od sebe! Pa ja sam pjesnik i književnik, pa zašto da ne poslušam njegovo učenje? Ako me zadivi dobro i jest, a ako ne, vidjet ću da li se radi o čaroliji i vradžbini.’ Bio sam u nedoumici, ali ipak sam izvadio pamuk iz ušiju i čim sam začuo učenje Kur'ana doprlo je do mog srca. Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: ‘Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da si ti Allahov Poslanik.’”³⁰

Džubejr bin Mutam, r.a., jedan od poglavara Meke, zakleo se da nikada neće slušati učenje Kur'ana.

Međutim, Allah, dž.š., htio je spasiti ga od vatre, i dok je jedne prilike bio u blizini Kabe čuo je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako na akšam-namaz uči:

“Tako mi Gore, i Knjige u retke napisane, na koži razvijenoj, i Hrama poklonika punog, i svoda uzdignutog..” (Et-Tur, 1-5), pa sve dok kraja ove sure. Džubejr, r.a., pripovijeda: “Kada sam začuo ove kur'anske ajete imao sam osjećaj da će srce izletjeti iz mene”, odmah nakon toga primio je islam.

³⁰ Pogledaj priču o primanju islama Tufejla, r.a., u djelu *El-Bidaja ven-nihaja* (3/99).

Haris bin Kelde bio je filozof, i bio je veoma oštrouman, ali nije primio islam. Htio je napisati knjigu poput Kur'ana. Mnogi su pokušavali savjetovati ga, ali on je ustrajao u svojoj zabludi.

Kada je započeo s pisanjem svoje knjige njegov pogled pao je na početak sure El-Maida, na riječi Uzvišenog:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَيْمَتُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتَىٰ عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾﴾

“O vjernici, ispunjavajte obaveze! Dozvoljava vam se stoka, ali ne ona koja će vam se navesti; dok obrede hadža obavljate, nije vam dozvoljeno da lovite. Uistinu, Allah propisuje što On hoće.” (El-Maida, 1)

Zaprepastio se i rekao: “Ovo je poziv, naredba, izuzimanje pohvala, opis, i pečat koji se nalaze u jednom ajetu.” Zaprepašten je pao i od toga mu se polovica tijela paralizirala.

﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحْسَاتٍ لِنَدِفَهُمْ عَذَابَ الْغُرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْعَذَابُ الْآخِرُ أَخْرَىٰ وَهُمْ لَا يُصْرُونَ ﴿٦﴾﴾

“Patnja na onom svijetu bit će, zaista, još sramnija, i niko im neće u pomoć priteći.” (El-Fussilet, 16)

Ebul-Ala bio je veoma pametan, ali nije bio vjernik. Htio je oponirati Kur'an. Kada je umro i nakon što je ukopan, zbog neke potrebe, trebalo je njegov kabur otkopati. Kada su to učinili vidjeli su zmiju koja je bila obavila njegovo tijelo od nogu pa naviše, a njena usta bila su ispred njegovih usta!

“Elif, Lam, Mim.”

Učenjaci se razilaze o značenju i svrsi ovih harfova, koji su spomenuti na početku ove sure.

Pripadnici jedne od zalutalih sekti kažu: Harf “Elif” (glagol “elefe” između ostalog znači zavoljeti) znači da je Allah, dž.š., zavolio Muhammeda, s.a.v.s., pa ga je nakon toga poslao kao vjerovjesnika.

Harf “Lam”(glagol “lame” znači koriti) znači da je Allah, dž.š., ukorio mnogobošce.

Harf “Mim”ukazuje na to da Allah, dž.š., ne voli nevjernike, jer prvo slovo od riječi “Maktun” je harf “Mim”.

Međutim, ovo mišljenje nema nikakve veze sa istinom.

Neki kažu: “Ukoliko bi se ovi harfovi spojili dobili bismo riječ koja ima neko značenje.” Ovo se mišljenje pripisuje ibn Abbasu, r.a.

Međutim, ispravno je mišljenje prema kojem je Allah, dž.š., preko ovih harfova, poručio Arapima: “Ovo su harfovi od kojih je sastavljen Kur’an pa ako ste u stanju iskoristite i vi ove harfove, pa napišite knjigu poput Kur’ana.” Zbog toga, Velid bin Mugira, koji je bio jedan od najrječitijih Arapa govoreći o Kur’anu veli: “Početak njegovih ajeta je poput obilne kiše, a njihov kraj je poput cvijetne poljane. Njegovo učenje predstavlja užitak, a njegov stil je oličenje ljepote.” Ovi harfovi ukazuju na nadnaravnost Kur’ana, pa neka je slavljen Onaj Koji ga je objavio.

“Ova Knjiga...” Konstrukcija ovog ajeta upotrijebljena je tako kao da se hvali neko ko je odsutan. Upotrijebljena je riječ “Knjiga”, a ne riječ Kur’an, što ostavlja dojam da ostali pisani tekstovi ustvari i nisu istinska knjiga.

Kada je Sibevejh napisao svoje poznato djelo iz gramatike Arapskog jezika nazvao ga je *El-Kitab* (Knjiga) jer, kada želimo pohvaliti nekoga, kažemo za njega da je “čovjek”, što znači da nije poput ostalih ljudi.

Riječ *El-Kitab* u Kur’anu se navodi i kao izvedenica, i kao infinitiv. Allah, dž.š., veli: “*Propisuje vam se post.*” (El-Bekara, 183)

I rekao je Uzvišeni:

“*Propisuje vam se borba mada vam nije po volji.*”
(El-Bekara, 216)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ
وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ﴾

“Kada neko od vas bude na samrti, ako ostavlja imetak, propisuje vam se, kao obaveza za one koji se Allah boje, da pravedno učine oporuku roditeljima i bližnjima.” (El-Bekara, 180)

I rekao je Uzvišeni:

“To su vam Allahovi propisi.” (En-Nisa, 24)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَكُنَّا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالْنَفْسِ ﴾

“Mi smo im u njemu propisali: glava za glavu.” (El-Maida, 45)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ ﴾

“Mi smo u Zeburu propisali.” (El-Enbija, 105)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ لَوْلَا كَتَبْنَا مِنْ اللَّهِ سَبَقَ لِمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (٧٨)

“Da nije ranije Allahove odredbe.” (El-Enfal, 68)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيْكَ كِتَابٌ كَرِيمٌ ﴾ (٩١)

“O velikaš, reče ona, meni je dostavljeno jedno, poštovanja vrijedno pismo.” (En-Neml, 29)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاصْتَبُوا ﴾

“O vjernici, zapišite kada jedan od drugog pozajmljujete do određenog roka.” (El-Bekara, 282)

Osnovno značenje glagola “ketebe” (pisati) u arapskom jeziku jeste sakupljanje nečega na jedno mjesto. Riječ “El-Ketiba” (bataljon/odred) nazvana je ovim imenom zbog toga što se u njoj okupljaju vojnici. Mutenebbi poznati arapski pjesnik obraćajući se sultanu Sejfud-devleti u stihovima je rekao:

*“Ono što je njegov spomen učinilo vječnim
jeste imetak koji je u odredima podijelio.”*

Knjiga se u arapskom jeziku naziva “El-Kitab”, zbog toga što u sebi sakuplja riječi jedne pored drugih.

Riječi Uzvišenog:

“U koju nema sumnje.” (El-Bekara, 2)

Riječ “Er-Rejʿ” (sumnja) može imati jedno od tri značenja:

- nema sumnje;
- nema optužbe;
- nema potrebe.

Međutim, u ovom slučaju ova riječ označava sumnju, tj. u ovu Knjigu neće sumnjati osim nasilnik i grešnik.

﴿ لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾ ﴾

“Laž joj je strana, bilo s koje strane, ona je Objava od Mudroga i hvale dostojnoga.” (El-Fussilet, 42)

Ko bude postupao prema njenim uputama zaslužiti će nagradu, ko bude sudio prema njenom zakonu pravedno će suditi, i ko se bude pridržavao njenih naredbi i zabrana na Pravom je putu.

Riječi Uzvišenog: *“Uputstvo je...”* (El-Bakara, 2). Kur'an je najbolje sredstvo za postizanje upute. Postoje dvije vrste upute: uputa koja je rezultat ljudskog savjetovanja, objašnjavanja i davanja smjernica, i to je ono što je činio Allahov Poslanik,

s.a.v.s., i svi oni koji pozivaju u islam do Sudnjeg dana, i uputa koja se desi kao rezultat Allahove, dž.š., volje.

﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ﴾

“Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš uputiti, - Allah ukazuje na Pravi put onome kome On hoće, i On dobro zna one koji će Pravim putem poći.” (El-Kasas, 56)

Riječi Uzvišenog:

“Onima koji se budu Allaha bojali.” (El-Bekara, 2)

Zbog čega Allah, dž.š., nije rekao: “Uputstvo je muslimanima?”

Zbog toga što nisu svi muslimani na istom stepenu bogobožnosti, neki od njih čine velike grijeha, i to čine konstantno, tako da njihova uputa nije kompletna i potpuna.

﴿وَأَجْمَعْنَا الْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾

“Učini da se bogobožni na nas ugledaju!” (El-Furkan, 74)

I u ovom ajetu Allah, dž.š., spominje bogobožne jer oni su ti koji su svoje duše podredili slovu Kur’ana; izvršavali su njegove naredbe i klonili su se njegovih zabrana, vjerovali su u njegove ajete koji su im bili jasni, a o manje jasnim ajetima nisu željeli raspravljati.

Neki kažu da je bogobožnost; strah od Allaha, dž.š., shodno znanju o Njemu i isto tako nada u Njegovu milost. Bogobožnost je i da, shodno ispravnom znanju, činiš dobra djela isključivo u ime Allaha, dž.š., i da se kloniš činjenja zlih djela bojeći se Njegove kazne.

Neki kažu da je bogobožnost: činjenje onoga što je naređeno, klonjenje onoga što je zabranjeno i vjerovanje u ono s čime je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Neki kažu da je bogobožnost: pokoravanje Allahu, dž.š., i izbjegavanje neposlušnosti prema Njemu.

Alija, r.a., veli: “To je strah od Allaha, dž.š., postupanje po naredbama Objave, zadovoljstvo s malom nafakom, i pripremanje za dan povratka Allahu, dž.š.”

Ibn Mesud, r.a., veli: “Bogobožnost je stalno sjećanje na Allaha, dž.š., pokoravanje Njemu i neizlaženje van granica pokornosti Njemu Uzvišenom, zahvalnost na blagodatima i čuvanje od nezahvalnosti.”

Neki kažu da je bogobožnost da između sebe i Allahove, dž.š., kazne načiniš pregradu, a to ćeš učiniti činjenjem dobrih djela.

Omer, r.a., rekao je Ubejj bin Kabu, r.a.,: “Opiši mi bogobožnost.” Ubejj, r.a., ga upita: “Jesi li ikada prolazio trnovitim predjelom?” Omer, r.a., odgovori: “Jesam.” Ubejj, r.a., upita ga: “I šta si činio?” Omer, r.a., reče: “Pazio sam se i bio sam oprezan.” Ubejj, r.a., mu reče: “To je primjer bogobožnosti.”

Postoji mnogo uzroka bogobožnosti, a neki od njih su:

prvi: osjećaj da Allah, dž.š., sve vidi i prati;

drugi: činjenje svih farzova i dobrih djela koja su preporučena.

Riječi Uzvišenog:

“Onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali.”

(El-Bakara, 3)

Nevidljivi svijet je sve ono što je van dometa naših čula. Vjernici vjeruju Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da je ono što ih je obavijestio o postojanju Dženneta, Džehennema, polaganju računa na Sudnjem danu, kažnjavanju, nagrađivanju istina. Istina je da postoji Mizan-terezija, i Sirat-ćuprija. Istina je da postoji vječna nagrada i blagodat i da postoji bolna patnja. Istina je da postoji Gospodar, mudri, moćni, znani, Onaj Koji sve vidi i čuje, koji se uzdiže iznad Arša, Onaj Koji kada kaže “Budi”

ono bude, Njemu pripada sva vlast i uprava, svakim danom On se nečim zanima. Vjernici vjeruju da je sve ovo istina.

Blago onima koji su vjerovali u Allahova Poslanika, s.a.v.s., a nisu ga vidjeli, i onima koji su bili muslimani, i vjerovali u Allaha, dž.š., a nisu Ga vidjeli.

Prvo je spomenuto vjerovanje u nevidljivi svijet – gajb jer je to najbitnije pitanje, jer oni koji ne vjeruju prvo niječu postojanje nevidljivog svijeta.

Ovakvi govore: “Ne postoji bog, postoji samo materijalni svijet; sve što vidiš, što možeš opipati vjeruj u to, a u ono što ne vidiš nemoj vjerovati.”

Vjerovanje u gajb najveći je izazov s kojim se čovjek treba suočiti. Od onoga ko ne vjeruje u gajb Allah, dž.š., neće primiti ni jedno dobro djelo niti lijepu riječ, neće pogledati u njega na Sudnjem danu, niti će ga očistiti, i na bolne muke će ga staviti.

Riječi Uzvišenog:

“*I molitvu obavljali.*” (El-Bakara, 3)

Kada Allah, dž.š., spominje vjernike kaže da oni obavljaju namaz, a kada spominje licemjere kaže da oni klanjaju.

Postoji dvije vrste vjernika; oni koji istinski obavljaju namaz i oni koji klanjaju, i koje njihov namaz ne odvrća od činjenja ružnih i loših djela. Oni koji istinski obavljaju namaz on ih odvrća od činjenja onoga što nije dobro:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾

“*Molitva, zaista, odvrća od razvrata i od svega što je ružno.*” (El-Ankebut, 45)

Na pitanje: kako to da čovjek klanja, a koristi drogu? Kako to da čovjek klanja, a čini blud, krade? Odgovorit ćemo: zato što on klanja, ali ne obavlja namaz istinski.

Kažu da je istinsko obavljanje namaza skrušenost i poniznost, klanjanje pod abdestom, iskrenost u nijetu, pravilno

činjenje rukua i sedžde, i izgovaranje predviđenih zikrova, i učenje Kur'ana.

Riječi Uzvišenog:

"I udjeljuju dio od onoga što im mi budemo darovali."
(El-Bekara, 3)

Tj. udjeljuju dio od onoga što smo im odredili kao nafaku. Da je u ajetu rečeno: "I udjeljuju ono što smo im dali", to bi ljude preopteretilo jer niko nije u stanju dati sav imetak koji posjeduje.

U Kur'anu se nalazi mnogo ajeta koji hvale one koji udjeljuju imetak. Uzvišeni je rekao:

﴿ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَّبِعُونَ مِمَّا آتَوْا وَلَا آذَى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ (٣٢)

"One koji troše imetke svoje na Allahovu putu, a onda ono što potroše ne poprate prigovaranjem i uvredama, čeka nagrada u Gospodara njihova, - ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati." (El-Bekara, 262)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ، وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴾ (٣٩)

"Što god vi udjelite, On će to nadoknaditi, On najbolje opskrbljuje." (Es-Sebe, 39)

﴿ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴾ (٦٧)

"I oni koji, kad udjeljuju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine." (El-Furkan, 67)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴾ (١٧٢)

"O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili i budite Allahu zahvalni, ta vi se samo Njemu klanjate!"
(El-Bekara, 172)

I rekao je Uzvišeni:

﴿الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ
يَاسْحَارٍ﴾ (٧)

“Oni koju budu strpljivi, i istinoljubivi, i Allahu poslušni, i oni koji budu milostinju udjeljivali, i koji se budu u posljednjim časovima noći za oprost molili.” (Alu Imran, 17)

Mnogi među ashabima udijelili su od onoga što su posjedovali, znatnu količinu imetka, među njima su Ebu Bekr, r.a., Osman, r.a., Abdurrahman bin Avf, r.a., itd.

Ebu Bekr, r.a., podijelio je za pomoć islamu sve što je posjedovao; svoju krv, trud, vrijeme, imetak, i Allah, dž.š., nagradio ga je tako što ga je učinio najboljim čovjekom poslije poslanika i vjerovjesnika, a.s.

Osman, r.a., uložio je svoja sredstva da se iskopa bunar *Er-Ruma*, i poklonio ga je za potrebe muslimana, i Allah, dž.š., obećao je da će ga napojiti s dženetskih vrela. Opremio je vojsku koja je krenula u Bitku na Tebuk pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., za njega rekao: “Nakon ovog dana, Osmanu neće naškoditi šta god da uradi.”³¹ Abdurrahman bin Avf, r.a., udijelio je na Allahovom, dž.š., putu sedamsto deva sa svim tovarima hrane koje su nosile na sebi.

*“Kada neko od njih nešto moli,
ne obaraju pogled iz prezira prema siromahu.*

*Nego, njihova lica od radosti se ozare,
i zasjaju poput Sunca u blistavom danu.”*

Kada je u pitanju udjeljivanje imetka ljudi se dijele na više skupina.

Oni koji to čine iz licemjernih razloga, i da bi ih ljudi hvalili. Takvi neće imati nikakve koristi od toga niti nagrade

³¹ Bilježi ga Muslim pod brojem (20107), Tirmizi pod brojem (3701). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (6073).

na onom svijetu, čak će oni biti ti s kojima je potpaljena džehenemska vatra.

Postoje i oni koji udijele nešto od imetka zbog stida, koji osjećaju, i za to će imati sevape, ili to čine radi običaja.

I na kraju oni koji udjeljuju imetak s iskrenim namjerama, i to su istinski pobožnjaci koji će dobiti potpunu nagradu.

Riječi Uzvišenog:

“Njima će Gospodar njihov na Pravi put ukazati.”
(El-Bekara, 5)

Ovdje se u ajetu upotrebljava prijedlog ‘ala što znači na, a ne fi što znači u. Mnogo je dublje i preciznije značenje kada se kaže ‘ala huden (na uputi), nego fi huden (u uputi), iako se u arapskom jeziku može kazati na oba načina.³²

Ukoliko želiš postići uputu trebaš činiti ova djela i vjerovati u Allaha, dž.š. Nemoj misliti da postoji neko drugi mimo Allaha, dž.š., da te može sačuvati, niti da te može zaštititi od činjenja grijeha neko drugi mimo Allaha, dž.š., zaštititi te može samo Jedan i Jedini. Govoreći o Jusufu, a.s., Allah, dž.š., veli:

﴿كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا
الْمُتَّصِلِينَ﴾ (٢٤)

“Tako bi, da odvratimo od njega izdajstvo i blud, jer je on uistinu bio Naš iskreni rob.” (Jusuf, 24)

Znači, zbog toga što je tražio uputu, Mi smo ga sačuvali od izdajstva i bluda.

Jedino Allah, dž.š., može od tebe otkloniti izdajstvo i blud. U ovom se ajetu spominje da će ih njihov Gospodar, Allah, dž.š., uputiti, a ne spominje se samo uputa, jer postoje i neke druge upute, npr. uputa šejtana, i sl.

Umjesto riječi Allah upotrijebljena je riječ Gospodar kako bi imali na umu blagodati koje su im podarene, npr. uputa, čista

³² Ovo u potpunosti može razumjeti samo onaj ko poznaje arapski jezik. (op.prev.)

ljudska priroda, blagodat života, a sve to podario im je njihov Gospodar, koji ih je stvorio, i oni te blagodati priznaju.

Kada Allah, dž.š., spominje neke ljepote uz to spominje i Svoje gospodarstvo, a kada spominje Kur'an spominje Svoju božanstvenost.

Riječi Uzvišenog:

"I oni će ono što žele ostvariti." (El-Bekara, 5)

Uspjeh i postizanje cilja često se spominje u Kur'anu. Uzvišeni veli:

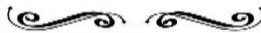
﴿ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾

"A oni koji se učuvaju lakomosti, oni će sigurno uspjeti."
(El-Hašr, 9)

Gdje god Allah, dž.š., spominje strpljivost nakon nje spomene i uspjuh. Isti je slučaj i nakon spominjanja ulaganja truda i udjeljivanja na Allahovom, dž.š., putu. U ovom ajetu ova riječ ukazuje na to da će oni biti sretni i na ovom i na onom svijetu, tj. uspjeti su u svom tajnom i javnom životu.

Molim Allaha, dž.š., da nas učini od onih koji su uspjeti, od onih koji istinski obavljaju namaz, vjeruju u gajb – nevidljivi svijet, i od onoga što im je Allah, dž.š., dao udjeljuju.

Neka Allah, dž.š., blagoslovi i spasi našeg Poslanika, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

Deset osobina

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam najčasnijem poslaniku i vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i svim ashabima.

Uzvišeni je rekao:

﴿إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾ لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾ لَا يَحْزَنُهُمْ الَّفَرْعُ الْأَكْبَرُ وَنَلَقْنَاهُمُ اللَّامِتِينَ ﴿١٠٣﴾ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٤﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٥﴾ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾﴾

“A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega daleko bit, huku njegovu neće čuti, i vječno će u onom što im budu duše željele uživati, neće ih brinuti najveći užas, nego će ih meleki dočekivati: Evo ovo je vaš dan, vama obećan!, onoga Dana kada smotamo nebesa kao što se smota list papira za pisanje. Onako kako smo prvi put iz ničega stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, – to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učinit, Mi smo u Zeburu, poslije Tevrata, napisali da će Zemlju Moji čestiti robovi naslijediti.”
(El-Enbija, 101-105)

To su Allahovi, dž.š., šticićnici za koje je Allah, dž.š., rekao:

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾﴾

“I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi šticićnici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.”
(Junus, 62-63)

﴿ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَىٰكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾ (٢١٨)

“Oni koji vjeruju i koji se isele i bore na Allahovom putu, oni se mogu nadati Allahovoj milosti. – A Allah prašta i samilostan je.” (El-Bekara, 218)

Ko su Allahovi, dž.š., šticenici?

Oni koji odijevaju grubu odjeću? Ili oni koji se skrivaju otrcanim ogrtačima? Ili oni koji spavaju u prašini?

Ko su Allahovi, dž.š., šticenici?

Je li onaj ko se pojavljuje uz ceremonije i počasti? I čiju ruku ljube kao nekom ugledniku?

Ko su Allahovi, dž.š., šticenici?

Jesu li oni koji na glavi imaju turbane? Ili crvene mahrame? Ili bijelu odjeću? Ili oni koji zauzimaju visoke položaje u društvu, i vozaju se u skupocjenim automobilima? Ili dolaze sa svitom i pratnjom? U ovom poglavlju pokušat ćemo odgovoriti na ovo pitanje.

Allahovi, dž.š., šticenici moraju posjedovati deset osobina koje ćemo ovdje spomenuti općenito ili detaljno, pa ko kod sebe nađe neke od tih osobina neka se zahvali Allahu, dž.š., a ko nađe nešto drugo neka ne kori nikoga drugog osim sebe.

“Ako ove suze teku iz ljubavi prema nekom drugom,
onda su to suze koje su uzalud kapnule.”

Prva osobina: iskrenost u njetu prilikom činjenja dobrih djela.

﴿ وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ (٦٥) بَلِ اللَّهُ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

“A tebi, i onima prije tebe objavljeno je: ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja djela će sigurno propasti, a

ti ćeš izgubljen biti, Nego, Allahu se jedino klanjaj i budi zahvalan!” (Ez-Zumer, 65-66)

Propao je onaj ko bude činio dobra djela u ime nekog drugog a ne u ime Allaha, dž.š., da nas Allah, dž.š., sačuva licemjerstva.

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude licemjeran Allah, dž.š., će mu dati da ima lažne nade u nagradu kod Allaha, dž.š., a ko bude činio dobra djela da bi drugi ljudi čuli za to Allah, dž.š., učinit će da mu to bude jedina nagrada.”³³

Osobina Allahovih, dž.š., štićenika jeste da oni sa svojim postupcima žele steći samo zadovoljstvo Allaha, dž.š.

Kada bi ljudi rekli ibn Sirinu: “Hajde budi nam imam u namazu”, on bi im odgovorio: “Ne, tako mi Allaha, dž.š., bojim se da će ako ja pređem pred džemat da vas predvodim u namazu, ljudi početi govoriti i hvalisati se: ‘Ibn Sirin nam je bio imam u namazu.’” On je to izbjegavao činiti bojeći se da ljudi ne počnu govoriti o tome.

Za Ibrahima En-Nahija pripovijedaju: “Kada bi pored njega sjelo četvorica ljudi on bi ustao i rekao: ‘Bojim se ako se ljudi počnu okupljati oko mene.’”

Međutim, danas mi dopuštamo da nama dolaze na noge oni koji su bogobojazniji, bolji i čišći od grijeha i bliskiji Allahu, dž.š.? Bolji su zato što su iskreniji prema Allahu, dž.š., ali, kao što jedan pjesnik o ovome veli:

*“Velikim se nazvati ne može
onaj ko na ovom svijetu zahtijeva poštovanje od ljudi.*

*Nego je veličina onaj ko iz skromnosti
čuva stado po pašnjacima divnim.”*

³³ Bilježi ga Buhari pod brojem (6499), Muslim pod brojem (2987), od Džunduba bin Abdullaha bin Sufjana, r.a. Muslim ga bilježi i pod brojem (2986) od ibn Abbasa, r.a.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Prvi sa kojima će biti potpaljena džehenemska vatra jesu tri vrste ljudi: Učač Kur'ana. Allah, dž.š., će mu na Sudnjem danu reći: 'Podučio sam te Kur'anu i znanju, pa šta si ti s tim znanjem učinio?' On će odgovoriti: 'Podučavao sam one koji su bili neuki.' Allah, dž.š., Koji najbolje poznaje svaku stvar reći će: 'Lažeš,' a i meleki će mu reći: 'Lažeš.' Nakon toga će mu Allah, dž.š., reći: 'Ti si stjecao znanje kako bi ljudi za tebe rekli da si učenjak, i to je rečeno. Bacite ga u vatru', pa će biti naglavačke bačen u vatru. 'Isti je slučaj i sa onim ko je iz licemjernih pobuda udjeljivao imetak i borio se protiv nevjernika.'"³⁴Znači, prva osobina s kojom se oni, koji žele biti Allahovi, dž.š., šticenici trebaju okititi jeste iskrenost.

﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾

"*Iskreno ispovijedanje vjere dug je Allahu.*" (Ez-Zumer, 3)

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾

"*A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju.*" (El-Bejjina, 5)

﴿أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

"*Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? A nevjernicima se čini lijepim to što oni rade.*" (El-En'am, 122)

Prvo čemu pozivamo sebe i druge jeste to da prilikom činjenja dobrih djela nastojimo zaslužiti Allahovo, dž.š., zadovoljstvo. Ebu Ishak eš-Širazi, učenjak šafijskog mezheba

³⁴ Bilježi ga Muslim pod brojem (1905), Ahmed pod brojem (8078), Tirmizi pod brojem (2382).

iz petog stoljeća, nikada ne bi održao predavanja niti ders a da prije toge ne bi klanjao dva rekata dobrovoljnog namaza i zamolio Allaha, dž.š., da primi od njega ovo dobro djelo.

Kada bi ibn Dževzi, jedna od najbolji vaiza u historiji islama trebao održati predavanje stavio bi svoje lice u prašinu, plakao bi i pri tome je učio sljedeću dovu: "Gospodaru, prikrij moje grijeha i primi od mene moja dobra djela." Zbog toga, oni koji žele slijediti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., trebaju se okititi ovom osobinom. Buhari u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., na Sudnjem danu kada bude nagrađivao Svoje robove za njihova djela reći će licemjerima: 'Idite onima zbog kojih ste na dunjaluku činili svoja djela i pogledajte hoće li vam za to dati ikakvu nagradu.'"³⁵

Iskrenost je da se prilikom činjenja dobrog djela ne nadaš ničijoj drugoj nagradi osim nagradi Allaha, dž.š.

Neki kažu da je iskrenost da djelo koje činiš pred ljudima, potpuno isto činiš i kada si sam.

Kada sam obavljaš namaz kao da to činiš pred ljudima, i kada obavljaš namaz pred ljudima kao da to činiš dok si sam.

Znači, najizraženija osobina sljedbenika Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i Allahovih, dž.š., šticećenika jeste iskrenost. Sav njihov ibadet posvećen je samo Allahu, dž.š., stjecanje znanja je radi Allaha, dž.š., savjetovanje drugih je radi Allaha, dž.š.

Pripovijeda se da je Ejjub bin Temima es-Suhtijani kada bi se spomenuli hadisi o suptilnosti ili smrti plakao, ali da se to ne bi prepoznalo, stavljao bi ruku na nos i govorio je: "Kako je samo ova prehlada teška." To je činio kako bi ljudi pomislili da je prehladen i da ne bi primijetili da plače.

Međutim, pojedinci žele da ljudi primijete kako su oni skromni pa odijevaju pocijepanu odjeću dok je u isto vrijeme njegovo srce ispunjeno ljubavlju prema imetku; želio bi imati dobar stan, auto, trgovačke prostore, tržnice i sl.

³⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (23119, 27742). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (5334).

Skromnost se ne ogleda u odijevanju pocijepane odjeće nego u istinskom osjećanju koje se nalazi u srcu, klonjenju od harama i neutraliziranjem pohlepe prema imetku.

Druga osobina: zadovoljstvo s time da im Allahov Poslanik, s.a.v.s., bude uzor za kojim će se povoditi i koga će slijediti. Njima je Allahov Poslanik, s.a.v.s., draži od njihovog vida i sluha.

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ ﴿٦٥﴾

“I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.” (En-Nisa, 65)

﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴾ ﴿٦٦﴾

“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje.” (El-Ahzab, 21)

Jedne prilike dok je imam Malik podučavao svoje učenike svom hadiskom djelu *El-Muvetta* akrep ga je ujeo trinaest puta međutim, on se nije ni pomjerio. Kada je završio sa predavanjem ugledao je na svojoj potkoljenici tragove od ujeda pa ih je namazao sa svojom pljuvačkom. Neko ga upita: “Zbog čega nisi prekinuo s predavanjem?” On odgovori: “Subhanallah! Zar da prekinem govor o hadisima meni najdražeg čovjeka zbog ujeda akrepa?”

Kolika li je samo ova ljubav?

I kakvo li je samo ovo poštovanje?

Kada je ibn Musejjib pred samu smrt upitan o nekom hadisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekao je: “Pomozite mi da sjednem. Ne želim ležeći spominjati Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”

Zbog toga, većina pobožnjaka kada bi u Medini ugledali neke od tragova Allahovog Poslanika, s.a.v.s., plakali bi. Šta bi tek bilo kada bi ga vidjeli?

*“Šetam ulicom u kojoj stanuje Lejla
i ljubim zidove kuće njene.*

*Ne ljubim zidove zato što kuću volim,
nego zato što onu što u njoj stanuje želim.”*

Jedne prilike Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenuo se prema brdu Uhud i rekao: “Uhud je brdo koje nas voli i kojeg mi volimo.”³⁶

Subhanallah! Čak su te i brda voljela.

Kada su napravili novi mimber Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., on je napustio palmin panj na kojem je dotad držao hutbe. Prilikom držanja prve hutbe na novom mimberu čuo je kako panj ječi poput steone deve, i čuo je da poput djeteta plače. Allahov Poslanik, s.a.v.s., sišao je s mimbera stavio ruku na taj panj i umirivao ga je sve dok nije prestao s plakanjem.³⁷

Povodom ovog događaja, Hasan el-Basri je rekao: “Kako je to samo čudno! Panj je jecao od žalosti za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a vi ne jecate.”

Znači, jedna od osobina Allahovih, dž.š., evlija jeste njihova neizmijerna ljubav prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i jedino njega prihvaćaju kao uzora.

Upozoravam i sebe i vas, posebno one koji stječu islamsko znanje, i koji druge pozivaju u vjeru, na one koji pretjeruju u ljubavi prema određenim ličnostima i uglednicima, pa ih u ljubavi uzdižu na stepen Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

³⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (4422), Muslim pod brojem (1392), od Ebu Humejda, r.a., Buhari pod brojem (3367), Muslim pod brojem (1365) od Enesa bin Malika, r.a.

³⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (3583), Ahmed pod brojem (5852), od ibn Omera, r.a. Bilježi ga i Buhari pod brojem (2095, 3584, 3585), Ahmed pod brojem (13729) od Džabira, r.a.

Ne, tako mu Allaha, dž.š., ovo je pretjerivanje:

﴿يَتَأَهَّلَ الْكُتُبَ لَا تَعْلَمُوا فِي دِينِكُمْ﴾

“O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svome vjerovanju.”
(En-Nisa, 171)

Upozoravamo i sebe i druge, koji neke osobe spominju češće nego što spominju Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Među onima koji čine veliku grešku, kada je ovo u pitanju, mnogobrojni su novotari koji daju prednost mišljenju svojih poglavara u odnosu na riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čak ih više i vole od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Njima su slični oni koji su pristrasni svojim mezhebima, i koji odbijaju prihvatiti hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pod izgovorom da se slažu s učenjem njihovog mezheba.

Međutim, umjerene su Allahove, dž.š., evlije, koje su za svog vođu prihvatile Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Slijedimo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u njegovom govoru i postupcima i uzmimo ga kao vodiča na putu ka Allahu, dž.š.

Međutim, kada je u pitanju upućivanje dove, traženje oprost, u tom slučaju nam ne treba posrednik između nas i Allaha, dž.š. Potreban nam je samo kada je u pitanju stjecanje znanja.

Treća osobina: ljubavi i mržnja u ime Allaha, dž.š. Allahove evlije vole druge ljude zbog njihove bliskosti s Allahom, dž.š., i ne vole ih zbog njihove udaljenosti od Allaha, dž.š.

﴿إِنَّهَا وَلِيُّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾

“Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju.”
(El-Maida, 55)

Ebu Davud bilježi hadis s vjerodostojnim lancem prenosilaca u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude volio radi Allaha, dž.š., i mrzio radi Allaha, dž.š., bude

davao u Njegovo ime i sprječavao u Njegovo ime, upotpunio je svoj iman.”³⁸

Vjernici ne vole nikoga zbog njegovog porijekla, imetka, odjeće koju odijeva, zato što voli istu vrstu hrane i pića, ili zastupa isto mišljenje ili posjećuje isti objekat kao i oni.

Šafija, Allah mu se smilovao, posjećivao je često imama Ahmeda bin Hanbela, jer ga je volio u ime Allaha, dž.š.

Neko ga je jedne prilike upitao: “Kako to da ti posjećuješ Ahmeda a on je mlađi od tebe?”

On je odgovorio:

*“Rekoše mi: ‘Posjećuješ Ahmeda, i on tebe posjećuje,’
Rekoh: ‘Odluke prag njegove kuće ne prelaze,*

*Ako me posjeti to je zbog dobrote njegove,
a ako ja njega posjetim to je zbog odlika njegovih.”*

Imam Šafija, citirao je također i sljedeće stihove:

*“Volim one dobre iako sam nisam dovoljno dobar,
trudim se da makar zaslužim njihovo zauzimanje na Sudnjem danu.*

*Mrzim one čija djela su ružna,
iako i moja djela njihovim nalikuju.”*

Uzvišeni je rekao:

﴿الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾

“Tog Dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i koji su se grijeha klonili.” (Ez-Zuhruf, 67)

Nažalost postoje neki praktičari islama koji obavljaju namaz, poste ramazan, obavljaju hadž ali vole grešnike, s njima

³⁸ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (4681), ibn Ebi Šejba u svom *Musannefu* pod brojem (30159).

se druže, prijateljuju i provode noći s onima koji su Allahovi otvoreni neprijatelji.

Zar u isto vrijeme možeš voljeti i Allaha, dž.š., i Njegove neprijatelje?

Kako se ove dvije ljubavi mogu objediniti u jednom srcu?

Ne tako mi Allaha, dž.š., onaj ko istinski voli Allaha, dž.š., voli i njegove istinske robove, a mrzi Njegove neprijatelje.

Znači, druženje i odricanje mora biti u ime Allaha, dž.š.

Imam Ahmed je rekao: "Kada vidim nekog starca kako je pustio bradu ja ga zavolim zato što prakticira jedan od sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s."

Blago tebi, o Ebu Abdullahu, voliš čovjeka samo zato što prakticira jedan od sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Šta li je tek s onim koji obavlja pet vaktova namaza, posti mjesec ramazan, štiti ugled Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i oživljava njegovu praksu?

Četvrta osobina: istinski Allahovi robovi ne osjećaju mržnju niti zavist prema vjernicima niti ih varaju. Nažalost, postoje neki ljudi koji u svom srcu gaje ogromnu mržnju prema svom bratu muslimanu samo zato što se s njim razilazi u sporednim pitanjima u vjeri.

Jedne prilike dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio sa svojim ashabima rekao je: "Sada će kod nas doći čovjek koji će biti stanovnik Dženneta." Nakon ovih njegovih riječi pojavi se čovjek koji se tek bio abdestio, pa mu je voda kapala sa brade. Kada je ušao klanjao je dva rekata *tehibjetul-mesdžida*.

Drugog dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponovio je iste riječi i ponovo se pojavio isti čovjek. To se ponovilo i trećeg dana.

Nakon toga, Abdullah bin Omer, r.a., posjetio je ovog čovjeka kod njegove kuće da vidi koliko ibadeti, ali primijetio je da on ne posti mnogo dobrovoljni post, niti često obavlja noćni namaz. Iznenaden, upitao ga je: "Ima li neki tajni ibadet koji

činiš? Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: ‘Sada će kod nas doći čovjek koji će biti stanovnik Dženneta,’ i ove riječi je ponavljao tri dana uzastopce.”

Čovjek mu odgovori: “Ovo što si vidio sav je ibadet koji činim, ovoliko klanjam, postim, i obavljam noćni namaz. Ali, kad me već pitaš reći ću ti. Tako mi Allaha, dž.š., ja nikad ne zanoćim a da osjećam u srcu mržnju, zavist, neprijateljstvo prema nekom od muslimana niti namjeravam prevariti nekoga od njih.”³⁹ Ovo je uistinu veliki stepen imana:

﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِّنْ غَيْلٍ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾^(IV)

“I Mi ćemo zlobu iz grudi njihovih istisnuti oni će kao braća na divanima jedni prema drugima sjediti.” (El-Hidžr, 47)

Jedna od osobina Allahovih, dž.š., evlija jeste da prema drugim vjernicima ne osjećaju nikakvu mržnju:

﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾

“I ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima.” (El-Hašr, 10)

Ahmed u svom Musnedu bilježi hadis, s dobrim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Tri osobine nikada neće iznevjeriti vjernikovo srce: iskrenost prilikom činjenja dobrih djela, odanost pretpostavljenima, i nerazdvajanje od džemata muslimana, zbog toga što njihove dove obuhvaćaju i one koji će doći posije njih.”⁴⁰ Oni se odlikuju time što čuvaju čast drugih musliman.

*“Svojim jezikom ne spominji mahane drugih,
jer i ti si mahana pun, a kod ljudi jezici su mnogi.”*

³⁹ Bilježi ga Muslim pod brojem (11286). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (13048).

⁴⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (12937). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (591).

﴿وَلَا يَنْتَبِ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ أَكْبَبُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا
مَكَرَهُمْ﴾

“I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga, a vama je to odvratno.”
(El-Hudžurat, 12)

Peta osobina: jedna od osobina Allahovih, dž.š., evlija jeste i to što oni nastoje izvršiti sve farzove, koje im je Allah, dž.š., naredio i da povrh toga čine dobrovoljna djela – nafle.

Ako primijetiš da čovjek izvršava sve farzove, i da nastoji to u potpunosti učiniti, i da pored toga čini nafle i kloni se harama, znaj da je on jedan od Allahovih, dž.š., evlija.

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٢﴾ الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٣﴾﴾

“I neka se ničega ne boje i ni za čim nek ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.”
(Junus, 62-63)

Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vjerodostojno se prenosi da je rekao: “Najbolje sa čime Mi se Moj rob može približiti jesu farzovi sa kojima sam ga obavezao. Moj će Mi se rob nastojati približavati činjenjem nafila – dobrovoljnih djela sve dok ga ne zavolim, Ja sam mu sluh kojim sluša, vid kojim gleda, ruka kojom dohvaća, noga kojom korača.”⁴¹

Postoji dvije vrste Allahovih, dž.š., evlija:

1. one koje su umjerene u činjenju dobrih djela;
2. i one koje druge pretiču u činjenju dobrih djela.

Umjereni su oni koji izvršavaju farzove i ne čine harame.

Oni koji druge pretiču u činjenju dobrih djela jesu oni koji izvršavaju sve farzove i pored toga čine nafle, klone se svih velikih grijeha, harama i mekruha – pokuđenih djela.

⁴¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (6502).

Jedne prilike neki mladić dođe kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i reče mu: “Allahov Poslaniče, želim biti s tobom u Džennetu.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: “Želiš li nešto drugo mimo toga?” Mladić odgovori: “To je ono što želim.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: “Pomozi mi u ispunjavanju tvoje želje sa što više učinjenih sedždi.”⁴² Odnosno što više obavljaj dobrovoljnih namaza kako bi postao jedan od Allahovih, dž.š., evlija, pa da zbog toga uđeš u Džennet.

Postoji mnogo vrsta nafila: dobrovoljni namazi, post, zikr, udjeljivanje sadake i sl.

Svaki čovjek zna šta mu je korisno da čini kako bi omekšao svoje srce i kako bi ga uzdigao do visokih stepena ibadeta, pa da postane jedan od Allahovih, dž.š., evlija. Kada shvati šta na njega ostavlja najveći trag, onda to treba što više činiti.

Znači, Allahove, dž.š., evlije su vjernici koji čine dobrovoljne ibadete, koji dobrovoljno poste, oni koji obavljaju dobrovoljne namaze i noćni namaz.

Šesta osobina: oni su nenatrunjenog vjerovanja, a ne hvale se svojom slavom.

Nije dovoljno samo to da čovjek bude pobožnjak a da pored toga prakticira neke negativne novotarije u vjeri.

Među novotarima možeš vidjeti čovjeka koji obavlja namaz, i koji svakodnevno dobrovoljno klanja petsto rekata, ali je pored toga novotar, u zabludi je i nastoji mijenjati Allahove, dž.š., propise.

Znači, vjernik mora imati ispravno vjerovanje, vjerovanje ehli sunneta vel-džema'ata na osnovama s kojima je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i stavovima koje je zastupao u svim pitanjima vjere.

Ovo je jedna od njihovih najznačajnijih osobina, i to je ono što ih razlikuje od raznih vrsta novotara u bilo koje vrijeme,

⁴² Bilježi ga Muslim pod brojem (489), Ebu Davud pod brojem (132), Nesai pod brojem (1138).

a koji su se u svojim uvjerenjima razlikovali od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Allahove, dž.š., evlije su oni koji svoje vjerovanje temelje na Kur'anu i sunnetu, i ne upuštaju se u beskorisne rasprave i uvjeravanja kao što se to desilo sa mutezilama; pojedinim sufijskim pravcima.

Knjige iz kojih uče svoje vjerovanje jesu knjige koje su napisali pripadnici ehli sunneta vel-džema'ata, a koje se temelje na ajetima i hadisima a ne na nekakvoj filozofiji i teoretiziranju.

Ispravno vjerovanje u Allaha, dž.š., i vjerovanje u Njegovu jednoću, oni svrstavaju među svoje prioritete, te pozivanje drugih u vjeru. Oni pozivaju druge ljude isto onako kako su ih pozivali svi vjerovjesnici, a.s. Pozivaju ih da vjeruju u jednoću Allaha, dž.š., i da se klone svih vrsta novotarija u vjeri. Svoje pozivanje u vjeru oni ispoljavaju putem pisanja knjiga, savjetovanjem i organiziranjem predavanja.

Sedma osobina: Allahove, dž.š., evlije jesu oni koji pozivaju u činjenje dobra, naređuju da se čine dobra djela i odvrćaju od ružnih djela i ne škrtare kada je u pitanju širenje znanja koje posjeduju.

Uzvišeni je rekao:

﴿وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (104)

“I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvrćati, – oni će šta žele postići.” (Alu Imran, 104)

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾

“Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela a od nevaljalih odvrćate, i u Allaha vjerujete.” (Alu Imran, 110)

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ (٣٣)

“A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: ‘Ja sam doista musliman.’ (El-Fussilet, 33)

﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنِ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾﴾

“Jezikom Davuda i Isaa sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali- zato što su se bunili i uvijek su granice zla prelazili: jedni druge nisu odvrćali od griješnih postupaka koje su radili. Ružno li je zaista to kako su postupali!” (El-Maida, 78, 79)

﴿وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنِ خَشِيرٌ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾﴾

“Tako mi vremena,- čovjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.” (El-Asr, 1-3)

Učenjaci su ljudi koji moraju živjeti s narodom. Prema islamskom učenju učenjacima je zabranjeno zatvoriti se u svoje kuće i ne miješati se s ljudima i podučavati ih znanju koje posjeduju. Učenjaci koji to čine nisu na ispravnom putu.

Ispravne učenjake zateći ćeš u džamiji, na stanici, na ulici, na mjestima gdje se okupljaju ljudi, na fakultetima i univerzitetima. Oni podučavaju ljude i šire znanje koje posjeduju, ne škrtare s tim znanjem kao što su to činili neki učenjaci među Israelčanima. Uzvišeni veli:

﴿وَيَكْتُمُونَ مَا ءَاتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾

“I koji kriju ono što im je Allah iz Svoga obilja darovao.” (En-Nisa, 37)

Zuhri, poznati učenjak hadisa podučavao je druge dok se kretao ulicom.

Vjerodostojno se prenosi od Urve bin Zubejra da je on dijelio ljudima zlato i srebro i govorio im: “Dođite kod mene da čujete hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”

Davao je ljudima poklone samo da bi od njega slušali hadise. Šta je tek sa onim koji ne želi ljudima odgovoriti ni na najjednostavnija pitanja o vjeri, a koja će njima koristiti, a njemu neće nimalo naškoditi.

Osmo osobina: Allahove, dž.š., evlije vole složnost u džematu, a mrže razilaženja. Oni nastoje objediniti redove muslimana i spriječiti bilo koje razilaženje.

Parničenje i razilaženje na uske krugove istomišljenika nema ništa s Allahovom, dž.š., vjerom.

Dosta je bilo muslimanima razilaženja!

Onaj ko želi biti Allahov evlija treba voljeti muslimane koji se pridržavaju staze ispravnih prethodnika, i ne smije među njima praviti nikakvu razliku. On ne smije davati prednost onome ko je njegov istomišljenik, a degradirati onoga ko se ne slaže s njegovim mišljenjem.

Svi su muslimani jedan džemat, koji se ne smije dijeliti na manje skupine onih koji slijepo slijede samo jedno mišljenje koje može biti i ispravno i neispravno.

Sljedbenici sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nastoje da se ne razilaze sa džematom muslimana.

Zbog toga je rečeno: “Jedan od znakova da neko želi uvesti novotarije u vjeru jeste i to ako izmišlja laži o vodi muslimana.” Ovo su riječi Ebu Osmana es-Sabunija i ibn Atijje el-Hanbelija. Ono što još dodatno ukazuje na sklonosti ka novotarijama jeste i mržnja prema jedinstvu i radovanje kada se desi razdor među muslimanima.

Deveta osobina: ukoliko se među njima desi neko razilaženje Allahove, dž.š., evlije za presudu među njima uzimaju Kur'an i hadis. Ako se razidu o nekom pitanju, oni nastoje odgovor pronaći u ajetima i sunnetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

﴿ وَمَا أَخْلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ﴾

“Ma u čemu se razilazili treba da presudu da Allah.”
(Eš-Šura, 10)

Znači, treba se obratiti na Kur'an i hadis ukoliko dođe do razilaženja o nekom pitanju.

Allahove, dž.š., evlije često uče sljedeću dovu: “Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, poznavaoče tajnog i javnog, Ti ćeš presuditi robovima Svojim u onome u čemu su se razilazili. Uputi nas na ono što je ispravno, a u čemu se ljudi razilaze. Zaista, samo Ti možeš uputiti na Pravi put.”⁴³

Mimo Kur'ana i sunneta nama ne treba drugi sudac niti nam treba nečije drugo mišljenje.

Deseta osobina: Allahove, dž.š., evlije uvijek govore istinu, i nikada ih niski prohtjevi duše ne navedu da lažu.

Nesai bilježi hadis u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio sljedeću dovu: “Allahu, molim Te da mi podariš osobinu da Te se bojim i javno i tajno, i molim te da mi dadneš snage da uvijek govorim istinu i u srdžbi, i kada sam zadovoljan.”⁴⁴

Često se dešava da pojedini muslimani ukoliko se naljute na svoga brata muslimana, kolegu prijatelja, počnu o njemu izmišljati laži, i govoriti o njemu ono što nije tačno. A ako je

⁴³ Bilježi ga Muslim pod brojem (770). Ahmed pod brojem (24699), i Ebu Davud pod brojem (767).

⁴⁴ Bilježi ga Ahmed pod brojem (17861), Nesai pod brojem (1305-1306), ibn Hibban pod brojem (1685), Hakim pod brojem (1959). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2497), i Nesaijin *Sabih* pod brojem (1237).

pak u dobrim odnosima s njim, zaboravi sve njegove mahane, pa makar ih i bezbroj bilo.

*Zadovoljstvo zaklanja mahanu svaku,
kao što mržnja skriva dobre osobine u mraku.*

Molimo Allaha, dž.š., da nas učini od onih koji su pravedni u svakoj situaciji.

“O vjernici, budite uvijek pravedni, svjedočite Allaha radi.”
(En-Nisa, 135)

Muslimani koji trebaju nešto posvjedočiti uvijek istinu govore i nikoga ne zakidaju, niti mu nepravdu čine.

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “I da govorim istinu i kada sam zadovoljan i kada sam srdit.”

Uzvišeni je rekao:

“Riječi Gospodara tvoga su vrhunac istine i pravde.”
(El-En'am, 115)

One su istiniti govor i pravedna presuda. I rekao je Uzvišeni:

“Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti.” (El-Maida, 8)

U ovom ajetu Allah, dž.š., veli: “Neka vas mržnja prema nekim ljudima nikako ne navede da počnete o njima izmišljati laži, pa da zbog te mržnje donesete nepravednu presudu. Nemojte to činiti, nego budite pravedni.”

Draga moja braćo, koju volim u ime Allaha, dž.š., ovo su ukratko neke od najvažnijih osobina Allahovih, dž.š., evlija. Spomenuli smo deset osobina pod koje potpadaju još mnoge druge osobine koje će otkriti oni koji budu razmišljali na ovu temu.

Molim Allaha, dž.š., da i mene i vas učini od onih koji su se okitili ovim osobinama, kako bi nas Allah, dž.š., prihvatio kao Svoje šticećenike – evlije.

A Allah, dž.š., najbolje zna. Salavat i selam našem poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., na njegovu porodicu i ashabe.

Bogobojazni i nesretnici

Hvala Allahu, dž.š., Koji dobro poznaje Svoje robove, i Koji sve vidi. Uzvišen neka je Onaj Koji je nebesa savijezđima ukrasio, na njemu je Sunce kao svjetiljku stvorio, a Mjesec svijetlim učinio.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. To potvrđujem svjedočenjem nadajući se nagradi Uzvišenog, Moćnog, na dan kada će djela svih ljudi biti izložena, kada neće koristiti ni imetak niti sinovi; koristit će jedino onome ko je imao odano srce Allahu, dž.š.,.

Salavat i selam Muhammedu, s.a.v.s., onoliko puta koliko ima cvjetova na zemaljskim poljanama, koliko ima kapi kiše, onoliko puta koliko se susreću oni koji dobročinstva čine, i koliko se puta odabranici jedan drugom prikuče. Neka je salavat i selam na njega onoliko puta koliko su se dan i noć smijenili. Neka ovi blagoslovi obaspu i njegovu porodicu, ashabe, muhadžire i ensarije, i sve one koji se povode za uputom koju su oni slijedili do Sudnjega dana.

Postoje dvije vrste ljudi: bogobojazni i nesretnici. Jedna skupina će u Džennetu boraviti, a druga će se u plamenom ognju pržiti.

“Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga.”
(El-Hadž, 19)

Postoje dvije vrste očiju: oko koje je spoznalo Allaha, dž.š., i oko koje je zbog straha od Allaha, dž.š., lilo suze, oko koje je čitalo Allahove, dž.š., ajete, ispitivački promatralo Allahova, dž.š., stvorenja, i oko koje je gledalo u ono što je zabranjeno i nije željelo biti pokorno uputama Allahovog Poslanika, s.a.v.s., upuštalo se u činjenje raznih grijeha, i istraživalo tuđe mahane i skrnavilo tuđe

svetosti. To je oko koje će plakati na Sudnjem danu, na Dan kada će ljudska djela biti izložena pred Allahom, dž.š.

Postoje dvije vrste srca: srce koje je spoznalo Allaha, dž.š., i ispunilo se riječima "La ilahe illa Allah," voljelo je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i bilo je pokorno Allahovoj, dž.š., odredbi. Ovo je srce sretnog čovjeka. Suprotno ovome je srce koje se okrenulo od spominjanja Allaha, dž.š., od učenja Kur'ana, obavljanja namaza i nije se trudilo spoznati Allaha, dž.š., naći ispravan put i slijediti praksu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ovo je srce ispunjeno čemerom.

Postoje dvije vrste ušiju: uho koje je slušalo učenje Kur'ana, citiranje hadisa, pažljivo je slušalo onoga ko poziva u islam, ko poziva da se čini dobro, da se spominje Allah, dž.š., i da se s drugima ophodi na lijep način. Ovo je uho sretnika. Suprotno ovome je srce koje nije željelo slušati Allahove, dž.š., poruke, nego je slušalo muziku, razvratan govor, beskorisne stvari i sve ono što srdi Gospodara svih svjetova.

Postoje dvije vrste jezika: jezik koji je izgovarao mudre riječi, ono što je dobro, spominjao Allaha, dž.š., naređivao da se čine dobra djela i da se klone ružnih postupaka, i jezik koji je druge ogovarao, lagao, druge ismijavao i ponižavao, proklinjao, prenosio tuđe riječi. Ovo je jezik koji je upropastio svoga vlasnika.

U narednim redovima govorit ćemo o ovim dvjema skupinama ljudi; o onima bogobožnim i sretnim i onima nesretnim i propalim. Ove dvije skupine ljudi međusobno su se sukobljavale, i razgovarale i sada ćemo zajedno čitati pripovijest o njima kako bi uzeli pouku, i izvukli korist za sebe.

Ibrahim, a.s., i Nemrud

Kako li je samo Uputa lijepa! I kako li je samo divna spoznaja Allaha, dž.š.! Kako li je samo veličanstveno spoznati Jednog i Jedinog! Slavljen neka je Allah! Kako je samo čudno to što su se mnoga ljudska srca okrenula od Allaha, dž.š.? Uzvišeni je rekao:

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ
 إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُعْبَدُ وَيُمَيِّتُ قَالَ أَنَا أُخِيءُ وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ
 يَأْتِي بِالسَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
 الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧٨﴾

“Zar nisi čuo za onoga koji se s Ibrahimom o njegovu Gospodaru prepirao, onda kad mu je Allah carstvo dao? Kad Ibrahim reče: ‘Gospodar moj je Onaj Koji život i smrt daje’, on odgovori: ‘Ja dajem život i smrt!’ – Allah čini da Sunce izlazi sa istoka’ – reče Ibrahim, ‘pa učini ti da grane sa zapada!’ I nevjernik se zbuni. – A Allah silnicima neće ukazati na Pravi put.” (El-Bekara, 258)

Ibrahim, a.s., u svojim je grudima nosio riječi “La ilahe illa Allah” i druge je pozivao na Allahov, dž.š., put. Družio se s ljudima, posjećivao je silnike u njihovim dvorcima i zločince u njihovim skrovištima. Ovo je divan primjer onima koji stječu islamsko znanje i pozivaju u islam, onima koji su se okitili diplomama s fakulteta, koji su učili o islamu, da i oni počnu iskorištavati svoje vrijeme u pozivanje u islam, da se druže s ljudima, da se popnu na mimbere i obrate se muslimanima.

Allah Uzvišeni veli:

“Zar nisi čuo za onoga koji se s Ibrahimom o njegovu Gospodaru raspravljao.” (El-Bekara, 258)

Allahovu, dž.š., veličinu može nijekati samo okorjeli nevjernik! S puta Allahovih, dž.š., vjerovjesnika može skrenuti samo onaj ko se od islama odmetnuo!

“Kad Ibrahim reče: ‘Gospodar moj je Onaj Koji život i smrt daje.’” (El-Bakara, 258)

Ko će drugi mimo Allaha, dž.š., kosti koje su se u prah pretvorile oživjeti?

﴿ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ. قَالَ مَنْ يُعْطِي الْعِظْمَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ
 يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

“I nama navodi primjer, a zaboravlja kako je stvoren, i govori: ‘Ko će oživjeti kosti, kad budu truhle?’ Reci: ‘Oživjet će ih Onaj Koji ih je prvi put stvorio; On dobro zna sve što je stvorio.’” (Ja-Sin, 78, 79)

Ko je taj koji je učinio da se dijete plačući rađa, ne shvaćajući ništa okolo sebe, i ne imajući znanja o bilo čemu, pa ga je na ono što je ispravno uputio, podario mu je vid, život, hranu i piće? Ko je podučio pčele praviti sebi staništa, opskrbu joj dao, i nadahnuo ju je da se nastanjuje u šupljim stablima i pećinama? Ko je nadahnuo zmiju da se skriva i bježi od ljudi? Ko je nadahnuo skakavce, mrave da se skrivaju u svojim nastambama? Allah, dž.š., je Taj Koji je sve stvorio i skladnim učinio, Koji je svemu mjeru dao i na ono što je ispravno uputio.

*“Upitaj ljekara kojeg bolest ubi:
‘Ko je taj koji ti pored tvojih lijekova propast dade.’”*

*“Upitaj bolesnika, koji i pored nemoći ljekara,
ozdravi i selameta nađe.”*

Ibn Dževzi pripovijeda da je neki čovjek primijetio da jedan vrabac svakodnevno nosi komadić mesa na određeno mjesto u gradu i da ga ostavlja na vrh jedne palme. Iznenadio se jer je znao da vrapci inače ne žive u krošnjama palmi. Popeo se na palmu i na njenom je vrhu ugledao zmiju koja je bila slijepa. Kad god bi ogladnjela vrabac bi joj donosio komadić mesa i hranio. Kada bi joj se približio ona bi otvorila usta a vrabac bi joj ubacio meso u usta!

Slavljen neka je Onaj Koji je nadahnuo vrapca da se brine o toj zmiji, i Koji joj je odredio nafaku.

Allah, dž.š., veli:

“Kad Ibrahim reče: ‘Gospodar moj je Onaj Koji život i smrt daje.’” (El-Bekara, 258)

Brate muslimane, razmisli malo o Nemrudu, tom velikom lažljivcu i prokletom nasilniku, koji se raspravlja i prepire o

jednom od najvećih Allahovih, dž.š., čuda u svemiru, o smrti. Zbog toga ćemo primijetiti da postoje i oni koji se odmeću, raspravljaju i sumnjaju kada je u pitanju Allahova, dž.š., moć stvaranja i njegova božanstvenost.

Kako li je samo čudno što oni ne vjeruju? I kako li je samo čudno što nisu vjernici? Zar, u Allaha, dž.š., da sumnjaju?

Zar u Njegove ajete postoji ikakva sumnja i nedoumica? Prelazeći svaku granicu postoje i oni koji se ismijavaju sa istinskim vrijednostima, moralom, vjerom, Kur'anom i sunnetom.

Nemrud je doveo nekog zatvorenika i rekao: "Ovog ću poštediti i podariti ću mu život", pa je naredio da se dovede drugi zatvorenik, naredio je da ga zakolju i rekao je: "Ovog sam usmrtio."

Kako li je samo glup i neznalica ovaj odmetnik i lažljivac.

Međutim, Ibrahim, a.s., uputio mu je takav odgovor koji nije ostavljao nikakva prostora za raspravu niti izlaza da spasi svoje tvrdnje. Rekao mu je:

"Allah čini da Sunce izlazi sa istoka, pa učini ti da grane sa zapada." (El-Bekara, 258)

Učini to ako si uistinu ti bog.

"I nevjernik se zbuni." (El-Bekara, 258)

Tj. bio je poražen, prezren i ponižen. *"A Allah silnicima neće ukazati na Pravi put."* Allah, dž.š., neće ukazati na Pravi put ovim nasilnicima, jer oni se žele raspravljati, a nemaju nikakvih dokaza na koje bi se mogli osloniti, zbog toga što su oni veliki lažljivci, i zbog toga što su se okrenuli protiv Allaha, dž.š.

Nakon ovih nepobitnih dokaza koje mu je predočio Ibrahim, a.s., Nemrud se nije smirio i nije se prenuo iz svoje zablude, laži i ludosti, nego je naredio da se sakupi ogromna količina drva i da se potpali vatra. Naredio je svojim vojnicima da svežu Ibrahima, a.s., pa su požurili da ga bace u vatru. Kome sada da se obrati Ibrahim, a.s., i od koga zatražiti pomoć?

*“O Ti Koji nadu ulijevaš, Ti si me sačuvao i zaštitio
Kada su me neprijatelji htjeli uništiti, Ti si mi pomogao
I kad je vidio da si me spasio neprijatelj je pred mene ponizno došao.”*

Ko drugi, osim Allaha, dž.š., može štetu otkloniti:

﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدَ جَمَعُوا لَكُمْ فَآخَسَوْهُمْ فَزَادَهُمُ
إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ
يَمَسَّهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾﴾

“One kojima je, kada su im ljudi rekli: ‘Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!’ – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: ‘Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar! I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjereno dobar.”
(Alu Imran, 173, 174)

U Buharijevom Sahihu bilježi se da je ibn Abbas, r.a., komentirajući ajet: “Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar,” rekao: “Ove riječi, izgovorio je Ibrahim, a.s., kada je bačen u vatru, pa je Allah, dž.š., učinio da vatra postane hladna i spas za Ibrahima, a.s., i izgovorio ih je Muhammed, s.a.v.s., kada su mu ljudi rekli: ‘Neprijatelji se okupljaju zbog vas, pa ih se pričuvajte.’”⁴⁵

Kada su Nemrudovi vojnici svezali Ibrahima, a.s., i kada su ga stavili u katapult i potpalili vatru došao mu je Džibril, a.s., u trenucima koji su bili veoma neizvjesni za njega. To su bili trenuci koji bi veoma teško pali bilo kojem čovjeku kada bi bio izložen ovako velikom problemu ili pogubnoj situaciji. Kada mu je došao Džibril, a.s., i zatekao ga svezanog, upitao ga je: “Ibrahime, imaš li kakvu potrebu?” Ibrahim, a.s., uputio mu je odgovor istinskog i strpljivog vjernika koji je bio potpuno uvjeren u moć Allaha, dž.š., i Njegovu pomoć. Rekao je: “Što se tiče tebe, ne treba mi ništa, a što se tiče Allaha, dž.š., potrebna mi je Njegova pomoć.” Kada su ga ponijeli rekao je: “Dovoljan

⁴⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (4563).

je nama Allah i divan li je On Gospodar.” Kada je pao u vatru ona je bila hladna i spas za Ibrahima, a.s. Slavljen neka je Onaj koji ga je spasio, sačuvao i zaštitio zbog njegove bogobožnosti. I slavljen neka je Onaj Koji onemogućio spletke pokvarenjaka i prezrenjaka zato što je on uistinu nesretnik.

Kazna koja je zadesila Nemruda

Dragi brate, znaš li na koji način je Allah, dž.š., kaznio Nemruda? Neki učenjaci navode da mu je mušica uletjela u nos. Tu se hranila njegovom krvlju i narasla je poput vrapca. Počela se vrtjeti u njegovom nosu i to ga je uznemiravalo i mučilo. Nije se mogao smiriti i odmoriti sve dok se ne bi papučom ili bičem udario po glavi. Od silnog udaranja oštetiio je mozak i umro od toga.

*“Magarac je odnio Amrovu majku,
pa se ne vrati ni on ni majka Amrova.”*

﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْرَىٰ وَهُمْ لَا يُصْرُونَ ﴿١١﴾﴾

“Patnja na onom svijetu bit će, zaista, još sramnija, i niko im neće u pomoć priteći.” (El-Fussilet, 16).

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٣﴾ قَالَ كَذَلِكَ أَنْتَ أَيْنَأْنَأَيْنَا فَتَنِينَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ لُنْسَىٰ ﴿١٤﴾﴾

“A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti. ‘Gospodaru moj,’ – reći će – zašto si me slijepa oživio kada sam vid imao?” “Evo zašto – reći će On: ‘Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.’”(Ta-Ha, 124-126)

Onog momenta kada su ljudi bez vjere u Allaha, dž.š., počeli stanovati u građevinama koje do oblaka dosežu, i kada su

se bez vjere počeli vozati u luksuznima prijevoznim sredstvima osjetili su tjeskobu u svojim srcima.

Nije istinska sljepoća slijepilo očiju, nego je istinska sljepoća ona u srcu:

﴿فَأَنبَاهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾﴾

“Ali, oči nisu slijepe, već srca u grudima.” (El-Hadž, 46)

Neki ljudi imaju velike oči, ali njima ne vide ono što bi trebali vidjeti, niti shvaćaju ono što vide, jer ne posjeduju bogobojazno srce. Oni su poput Ebu Džehla koji je vidio ono što ne valja, a nije bio u stanju vidjeti ono što je dobro. Ibn Umi Mektum, r.a., poznati ashab, bio je slijep, ali su njegovi vidici bili široki jer je njegovo srce bilo čisto i osjećanja nepomućena.

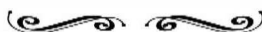
Rezultat Ibrahimove, a.s., čiste vjere jeste to što se raspravljao s ovim nesretnikom oslanjajući se na čvrste i nepobitne dokaze, koji nisu ostavljali prostora nedoumici. To mu je donijelo sreću i na ovom i na onom svijetu. A Allah, dž.š., ponizio je ovog nesretnika i na ovom i na onom svijetu jer nije spoznao uputu i nije slijedio božansko svjetlo.

Iz ovog nam je primjera jasno da ono što nam nedostaje nije hljeb niti voda, nego uputa i pomoć od Allaha, dž.š. Također, potrebni su nam misionari koji će nam ukazati na Pravi put i koji će pozivati ljude na put njihovog Gospodara.

Imam Šafija, Allah mu se smilovao, u svojim stihovima veli:

*“Lavovi u šumama od gladi umiru,
dok meso gazela bijedni psi jedu.”*

Zbog toga, nismo nikada čuli da je neko umro od gladi, ali su srca pomrla od gladi i žeđi. Ima li ih išta nahraniti? Da, ima Kur'an i sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Musa, a.s., i faraon

Dijalog Musa, a.s., sa faraonom bio je zaista čudesan. Musa, a.s., bio je pastir ali je istinski spoznao Allaha, dž.š. Imao je štap za koji se vežu neobični i čudesni događaji. Koristio ga je kao oslonac i s njim je skidao lišće svojim ovcama.

Faraon je bio čovjek silnik i goropadnik.

Stao je pred ljude, i rekao im je:

﴿ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي ﴾

“Ja ne znam da vi imate drugog boga osim mene.”
(El-Kasas, 38)

Stanovnicima Misira je rekao:

﴿ أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى ﴾

“Ja sam gospodar vaš najveći.” (En-Naziat, 24)

Kada je Allah, dž.š., rekao Musa, a.s.:

﴿ اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴾

“Idi faraonu, on se uistinu osilio,” (Ta-Ha, 24), on je na početku svoga putovanja proučio sljedeću dovu:

﴿ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴾

“Učini prostranim prsa moja.” (Ta-Ha, 25)

Allah, dž.š., rasprostranio je njegova prsa i pripremio ga za odlazak pred ovog silnika.

Slavljen neka je Allah! Većina ljudi okusili su razne vrste užitaka, ali nisu osjetili slast imana niti su zbog toga osjetili ukus hrane i pića, jer tjeskobu njihovih prsa nije rastjeralo svjetlo islama i praksa najboljeg Allahovog, dž.š., roba. Musa, a.s., je rekao:

﴿ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَأَحْلِلْ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي ﴿٢٧﴾ بِفَقْهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾ ﴾

“Učini prostranim prsa moja, i olakšaj zadatak moj, odriješi uzao s jezika mog da bi razumjeli govor moj.”
(Ta-Ha, 25-28)

Musa, a.s., je želio postati misionar, savjetovati ljude i upućivati ih da spoznaju njihovog Gospodara, i da se upute ka svome Stvoritelju.

Iz ovog primjera oni koji stječu islamsko znanje i koji žele biti daije mogu uzeti pouku za sebe. Oni se trebaju obrazovati kako bi mogli ljudima što kvalitetnije prenijeti znanje koje posjeduju i pozvati ih na put koji vodi Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s. Oni trebaju poznavati kulturu dijaloga, i posjedovati govorničko umjeće, kako bi mogli izvesti ljude iz tmina na svijetlo, iz zablude na uputu islama.

Nakon toga, Musa, a.s., je rekao:

﴿ وَأَحْلِلْ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي ﴿٢٧﴾ بِفَقْهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾ ﴾

“Odriješi uzao s jezika mog, da bi razumjeli govor moj.”
(Ta-Ha, 27-28)

Ovu dovu proučio je zbog toga što je u djetinjstvu mucao pa je Allah, dž.š., učinio njegov jezik pokretljivim.

Allah, dž.š., mu se odazvao i kada je proučio sljedeću dovu:

﴿ وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾ ﴾

“I podaj mi za pomoćnika iz porodice moje, Haruna, brata mog.” (Ta-Ha, 29-30)

Allah, dž.š., učinio je Haruna njegovim pomoćnikom i dokaz za to jesu riječi Uzvišenog: “Udovoljeno je tvojoj molbi, o Musa.” (Ta-Ha, 36)

Musa, a.s., i Harun, a.s., krenuli su prema faraonu i dok su još bili na putu Allah, dž.š., im je objavio:

﴿ أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٤٣﴾ ﴾

“*Idite faraonu, on se doista osilio.*” (Ta-Ha, 43)

Prešao je svaku granicu u zlu, postao je nasilnik i uzoholio se, ali, i pored toga:

﴿ فَقُولَا لَهُ، قَوْلًا لَيْنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ﴿٤٤﴾ ﴾

“*Pa mu blagim riječima govorite ne bi li razmislilo ili se pobojavao.*” (Ta-Ha, 44)

Srce prihvata samo blage riječi, koje su mu upućene na najljepši mogući način. Uši žele slušati samo riječi ljubavi i pažnje. Srce i duša istinski se povode samo za mudročću.

Komentirajući ajet : “*Pa mu blagim riječima govorite ne bi li razmislilo ili se pobojavao,*” Sufjan es-Sevri veli: “Ovdje se misli na to da ga zovne njemu najdražim nadimkom.”

Jer, kada zovneš svoga prijatelja nadimkom koji je njemu drag to ga obrađuje i obveseli.

Pjesnik veli:

“*Iz poštovanja dozivam ga njemu dragim nadimkom,
a ne ružnim jer to je znak nepoštovanja.*”

“*Tako sam odgojen i to je dio mene postalo,
i moje ponašanje je ukrasom mojim ostalo.*”

Musa, a.s., i Harun, a.s., ušli su kod faraona a njegov nadimak, kao što to tvrde Ebu Ejjub el-Ensari, r.a., i Sufjan es-Sevri, bio je Ebu Murre. Musa, a.s., mu reče: “Ebu Murre, ja zaista želim da te Allah, dž.š., učini vječno mladim, da te ostavi na vlasti, i da ti sačuva imetak i ugled. Zato, vjeruj u Allaha, dž.š., osim kojeg drugog boga nema.”

Faraon ga upita:

﴿ قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يٰمُوسَىٰ ﴿٤٩﴾ ﴾

“*Pa ko je gospodar vaš, o Musa?*” (Ta-Ha, 49)

Subhanallah! Ovim pitanjem faraon je zanijekao postojanje Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., je rekao:

﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾﴾

“O čovječe, zašto da te obmanjuje to što je Gospodar tvoj plemenit, koji te je stvorio, pa učinio da si skladan i da si uspravan.” (El-Infitar, 6-7)

Da je Musa, a.s., odgovorio: “Moj Gospodar je Allah, dž.š.”, faraon bi mu rekao: “Ja sam Allah.” Da je rekao: “Moj gospodar je moj gospodar”, faraon bi mu rekao: “Ja sam tvoj gospodar!”

Musa, a.s., uputio mu je sljedeći odgovor:

﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾﴾

“Gospodar naš je Onaj Koji je svemu onom što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim, ga, kako da se time koristi nadahnuo.” (Ta-Ha, 50)

Ove osobine posjeduje samo Jedan i Jedini, uzvišen neka je On, i poriče ih samo tvrdoglavi nevjernik, koji je u potpunoj zabludi. Komentirajući ajet u kojem stoji da je faraon rekao:

“Ja ne znam da vi imate drugog boga osim mene...” (El-Kasas, 38)

Ibn Kajjim veli: “Iako je izgovorio ove riječi on je duboko u svojoj duši znao da postoji Plemeniti Stvoritelj Koji je stvorio nebesa i Zemlju. Znao je da postoji Gospodar Koji je svemoćan Koji poznaje i ono što se krije i ono što se javno čini. Zbog toga mu je Musa, a.s., rekao: ‘Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja i ja mislim da ćeš ti, o faraone sigurno nastradati.’ Musa, a.s., mu je također rekao:

﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾﴾

‘Gospodar naš je onaj Koji je svemu onom što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim, ga, kako da se time koristi nadahnu.’

(Ta-Ha, 50). Uputio je sva živa stvorenja kako živjeti i za sebe pribavljati ono što im je korisno. Uputio je mrava kako sebi praviti skrovište, i kako sjemenje koje sakupi ljeti čuvati za zimu. Nadahnuo je pčelu letjeti stotinama milja i sakupljati polen i nositi ga u košnicu. Pa, slavljene neka je Allah! Kako je samo On Uzvišen i kako su samo poniženi oni koji ne poznaju Njegovu veličinu!”

Faraon je odgovorio Musa, a.s.:

﴿ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ﴾

“*A šta je s narodima davnašnjim?*” (Ta-Ha, 51)

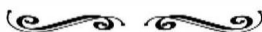
A šta je s prijašnjim ljudima koji su pomrli od Adema, a.s., pa sve do naših predaka. Niko od njih se nije vratio. Ovo su riječi istinskih nevjernika koji su se pojavljivali kroz historiju čovječanstva.

Nakon toga Musa, a.s., upućuje faraonu prelijep odgovor, onakav kakvim ga je podučio njegov Gospodar:

﴿ قَالَ عَلِمْتُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝٥١ ﴾

“*O njima zna sve Gospodar moj, u Knjizi je, Gospodaru mome nije ništa skriveno i On ništa ne zaboravlja.*”
(Ta-Ha, 52)

Ovim ga je odgovorom Musa, a.s., potpuno porazio i zaprepastio. Nadgovorio ga je uz pomoć Jedinog, jer je Musa, a.s., bio bogobožazan, a grešnik bio je faraon, pa je bogobožznost pobijedila nevjerstvo.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., i nevjernici

1. Jevreji

Onaj ko pažljivo proučava život Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vidjet će da on jednog momenta vodi dijalog sa jevrejima, nakon toga sa kršćanima, licemjerima i mnogobošcima. Tirmizi bilježi da je Abdullah bin Selam, r.a., rekao: “Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu, ljudi su se okupili da ga dočekaju. Ja sam bio u masi koja se okupila oko njega na tržnici i kada sam ugledao njegovo lice shvatio sam da to nije lice lažljivca. Njegovo lice bilo je svijetlo poput punog Mjeseca.

*“I da se okolo njega i nisu čuda dešavala
njegov izgled bi ti sve o njemu rekao.”*

Njegovo lice ukazivalo je na to da se radi o iskrenom i odanom čovjeku. Kada sam ga ugledao čuo sam ga kako obraćajući se ljudima veli: “Ljudi, nazivajte jedni drugima selam, hranite siromašne, pazite rodbinu, obavljajte noćni namaz, dok ostali ljudi spavaju, ući ćete u Džennet u miru.” Rekao sam mu: “Allahov Poslaniče, upitat ću te o tri stvari koje jedino može poznavati vjerovjesnik, Abdullah je dobro poznao Tevrat, i bio je jedan od jevrejskih svećenika. Ako odgovoriš na ta tri pitanja, ja ću primiti islam i povjerovat ću ti.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “A koja su to pitanja?” Upitao sam ga: “Koju hranu će Džennetlije prvu kušati kada uđu u Džennet? Zbog čega dijete liči na oca ili na majku? I koji su prvi predznaci Sudnjega dana?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Prvo što će stanovnici Dženneta jesti jesu riblje jetre. Što se tiče razloga zbog kojeg dijete liči na oca to je ako nakon spolnog odnosa nadjača njegova sperma dijete liči na oca a ako nadjača majčina sperma onda dijete liči na nju. Prvi predznak Sudnjega dana jeste vatra koja će potjerati ljude sa istoka prema zapadu.” Rekao sam mu: “Istinu si rekao. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i da si ti Allahov Poslanik, s.a.v.s. Allahov

Poslaniče, jevreji su narod koji se odao grijehu. Kada čuju da sam primio islam odreći će me se zato ih nemoj odmah obavještavati o mom islamu nego me sakrij u ovoj sobi i kada ti dođu upitaj ih o meni.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., uveo ga je u tu sobu i nakon toga pozvao je jevreje na razgovor. Kada su došli upitao ih je: “O skupino jevreja, šta kažete o Abdullahu bin Selamu?” Oni rekoše: “On je naš poglavar i sin našeg poglavara, naš odabranik i sin našeg odabranika, naš učenjak i sin našeg učenjaka.”

Allahov ih Poslanik, s.a.v.s., upita: “A šta bi rekli o njemu ako primi islam?”

Oni rekoše: “Da nas Allah sačuva od toga.”

U tom trenutku Abdullah otvori vrata, izađe pred njih i reče: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, Njegov rob i poslanik.” Oni zaprepasteni skočiše i rekoše: “Bijednik i sin bijednika, prezrenjak i sin prezrenjaka, pokvarenjak i sin pokvarenjaka.”⁴⁶ Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je sljedeći ajet:

﴿ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَأَمَّا نَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾

“Reci: ‘Kažite vi meni šta će s vama biti ako je Kur’an od Allaha, a vi u njega nećete da vjerujete, i ako je jedan od sinova Israilovih posvjedočio da je i on od Allaha, pa on povjerovao a vi se uzoholili.’ Allah zaista neće ukazati na Pravi put narodu koji sebi nepravdu čini.” (El-Ahkaf, 10)

Jedan od sinova Israilovih koji je posvjedočio jeste prema mišljenju nekih mufesira, Abdullah bin Selam, r.a.

2. As bin Vail

Njegov nadimak je Ebu Amr i bio je poglavar svoga naroda. Odijevao bi odjeću od kadife i ukrašavao ju je zlatom, ali ni kadifa ni zlato nisu mu bili od koristi. Vječno će boraviti

⁴⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (3329, 3911, 3938, 4480).

u džehennemskoj vatri, a ružno li je ona boravište. Razlog tome jeste to što nije htio spoznati Allaha, dž.š., nije želio padati Mu na sedždu, i odbijao je činiti bilo koje druge ibadete Allahu, dž.š. Jednog dana došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., noseći sa sobom truhlu kost, smrvio ju je u ruci, i pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., otpuhao prah sa svoga dlana. Rekao je: “Muhammede, zar uistinu vjeruješ da će Allah, dž.š., proživjeti ovu truhlu kost.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio: “Da, a tebe će baciti u Džehennem.”

O njemu je Allah, dž.š., objavio sljedeći ajet:

﴿وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبَىٰ خَلْقَهُ. قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظْمَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾﴾

“I nama navodi primjer, a zaboravlja kako je stvoren, i govori: ‘Ko će oživjeti kosti kad budu truhle?’ Reci: ‘Oživjet će ih Onaj Koji ih je prvi put stvorio. On dobro zna sve što je stvorio.’” (Ja-Sin, 78-79)⁴⁷

Slavljen neka je Allah Koji je čovjeka stvorio od kapi hude tekućine. Slavljen neka je Onaj Koji je stvorio čovjeka i sluh, vid, dva oka i uha mu podario, a on je i pored toga nezahvalan i nevjernik.

﴿قُلْ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ ﴿٧٧﴾﴾

“Proklet neka je čovjek! Koliko je samo on nezahvalan.” (El-Abese, 17)

3. Habib bin Zejd, r.a., i Musejlima Kezzab (lažljivac)

Musejlima Kezzab je počeo tvrditi da je on jedan od vjerovjesnika. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo za njegove tvrdnje poslao mu je Habiba bin Zejda, r.a. On je tada imao trideset godina, a odrastao je ućeci Kur’an. Od imetka posjedovao je samo jednu sablju kojom se štitio od neprijatelja, i Mushaf čijim

⁴⁷ Bilježi ga Hakim pod brojem (3654), Haris u svom *Musnedu* pod brojem (729) gdje spominje i priču o Ubejju bin Halefu.

učenjem se obraćao Allahu, dž.š. Njegov kapital bile su sedžde koje je u zoru činio i srce koje je bilo ispunjeno Kur'anom.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ljudi, ja vas šaljem kao izaslanike vladarima zato nemojte postupati suprotno mojim upustvima."⁴⁸ Ashabi rekoše: "Allahov Poslaniče, čujemo i pokoravamo se." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Neka ustane Habib bin Zejd i neka ide Musejlemi Kezzabu."

Prilikom rastanka njegova je majka gorko plakala, ali znala je da on odlazi po naređenju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i znala je da, ukoliko ga više ne sretne na ovom svijetu srest će ga u Džennetu koji je prostran koliko nebesa i Zemlja. Njeno stanje moglo bi biti opisano stihovima ibn Zejduna:

*"Otkako smo se rastali duša je čemerom ispunjena
čezne za tobom, iz očiju neprestano suze liju.*

*Kada te srce u očaju beznadno zove
gotovo da pukne od ljubavne boli.*

*Iako sam izgubio nadu da ću te sresti na svijetu ovom
tješi me pomisao da ćemo se sresti pred Džennetom."*

Kada je došao kod Musejleme Kezzaba upitao ga je: "Ko si ti?"

On je odgovorio: "Ja sam Habib bin Zejd." Musejlema upita: "Zbog čega si došao?"

Habib, r.a., odgovori: "Donio sam pismo Allahovog Poslanika, s.a.v.s."

Musejlema upita: "Svjedočiš li da je on zaista Allahov Poslanik?"

Habib, r.a., reče: "Svjedočim da je on Allahov Poslanik, s.a.v.s."

Musejlina upita: "Svjedočiš li da sam ja poslanik?"

Habib, r.a., reče: "Ne čujem, šta si rekao."

⁴⁸ Pogledaj djelo *El-Bidaja ven-nihaja* (4/268).

Musejlima reče: “Svjedočiš li da je on Allahov Poslanik, s.a.v.s.?”

Habib, r.a., odgovori: “Svjedočim da je on Allahov Poslanik, s.a.v.s.”

Musejlima upita: “Svjedočiš li da sam ja poslanik?”

Habib, r.a., reče: “Ne čujem, šta si rekao?”

Tada Musejlima reče jednom od svojih vojnika: “Odsijeci mu dio tijela.” Vojnik zamahnu sabljom i odsiječe mu dio tijela koji pade na zemlju. Zatim mu ponovi isto pitanje ali Habib, r.a., opet odgovori na isti način. Nakon toga naredi da mu odsijeku drugi dio tijela. Nakon njegovog upornog odbijanja da se pokori Musejlemi odsijecali su mu dio po dio sve dok se njegova plemenita duša nije uzdigla svome Uzvišenom Stvoritelju.

﴿يَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمَطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ أَرْجَىٰ إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مَّرْضِيَةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخُلُ فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخُلُ جَنَّتِي ﴿٣٠﴾﴾

“Ati, o dušasmirena, vratise Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje, i uđi u Džennet Moj.” (El-Fedžr, 27-30)

4. Hubejb bin Adijj, r.a., i kurejsijski nevjernici

Kurejsijski nevjernici osudili su Habiba bin Adija, r.a., na smrt i pred samo pogubljenje upitali su ga: “Hubejbe, imaš li neku želju?” On reče: “Želio bih obaviti dva rekata namaza.” Kada su mu to dozvolili on se abdesti i žurno obavi ta dva rekata. Kada je završio s namazom rekao im je: “Tako mi Allaha, dž.š., da se bojim da ćete pomisliti da sam se prepao smrti ova dva rekata klanjao bih znatno duže.” Neposredno pred samo pogubljenje on je protiv njih proučio sljedeću dovu: “Allahu, pobroj sve ovdje prisutne, uništi ih sve do jednog i nikog od njih ne poštedi.”

Oni ga upitaše: “Da li bi sada volio da je umjesto tebe Muhammed, a da si ti sa svojom porodicom i sa svojim imetkom?”

On odgovori: “Ne, tako mi Allaha, dž.š.! Ne bih volio da Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ubode i trn u zamjenu da sam ja sa svojom porodicom i imetkom.” Nakon toga su ga pogubili.

Historičari pripovijedaju: “Prije nego što je Habib poginuo rekao je: ‘Allahu, obavijesti o meni Svoga Poslanika, s.a.v.s. Neka je na tebe spas, o Allahov Poslaniče, neka je na tebe spas, o Allahov Poslaniče, neka je na tebe spas, o Allahov Poslaniče.’ Ovo se dešavalo u Meki a Allahov Poslanik, s.a.v.s., u to vrijeme bio je u Medini. U tom trenutku Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio je: “Habibe, neka je i na tebe spas, Habibe, neka je i na tebe spas, neka je i na tebe spas.”⁴⁹ Također, neposredno pred smrt Habib je recitirao sljedeće stihove:

*“Ne žalosti me ako kao musliman poginem,
ako pada na Allahovom putu moje tijelo, neka na bilo koju stranu padne.*

*Moja pogibija je zbog Allahovog zadovoljstva,
a ako htjedne blagoslovit će...”*

5. Ebu Muslim el-Havlani, r.a., i Esved El-Anesi

Esved el-Anesi, lažljivac iz Jemena koji je za sebe tvrdio da je poslanik, tražio je od Ebu Muslima da povjeruje u ove njegove laži i da posvjedoči da je on poslanik.

Ebu Muslim mu odgovori: “Ne čujem, šta si rekao”, i nazva ga lažljivcem.

Esved naredi da sakupe ogromnu gomilu drva i baci ga u vatru.

Međutim, Ebu Muslim, r.a., reče: “Dovoljan nam je Allah i divan li je on zaštitnik”, pa Allah, dž.š., učini da vatra postane hladna i spas za njega. Kada je poslije toga Ebu Muslim posjetio

⁴⁹ Priču o Hubejbovoj pogibiji bilježi Buhari pod brojem (2989, 486), Ahmed pod brojem (7869), Ebu Davud pod brojem (2660). Pogledaj djelo *Fethul-bari* poglavlje: “O vojnim pohodima, bitka zvana Er-Redži”. Pogledaj i djelo *Usdu-gabe* biografija Habiba, r.a., pod brojem (1410), *Sijeru alami nubela* biografija Habiba, r.a., pod brojem (45).

Medinu, Omer, r.a., ga je od dragosti zagrlio, i rekao je: “Dobro došao Halil ovog ummeta.” Tj. čovjek kojem se desilo slično što i Ibrahimu, a.s.⁵⁰

6. Ribij bin Amir, r.a., i Rustum

Ribij bin Amir, r.a., bio je jedan od muslimanskih junaka u Bici na Kadisijsi.

Došao je kao izaslanik kod Rustema u trenutku dok se oko njega nalazilo dvjesto osamdeset hiljada vojnika.

Osjećajući nadmoć Rustum ga oholo upita: “Zbog čega si došao?”

Ribij bin Amir, r.a., je sa sobom nosio obično koplje, bio je odjeven u pocijepanu odjeću i jahao je na veoma starom i iscrpljenom konju.

Ali, i pored toga, Ribij bin Amir, r.a., sigurnim glasom mu odgovori: “Allah, dž.š., nam je naredio da oslobodimo ljude od robovanja robovima kako bi robovali Gospodaru svih stvorenja, da ih izvedemo iz skučenosti materijalnog u širinu duhovnog, iz nepravедnosti vjera u pravедnost islama.”

Nakon što je bio iznenađen ovim riječima nesretnik mu reče: “Nećeš napustiti moj dvorac sve dok ti ne pospemo prašinu po glavi.”

Nakon što su mu posuli prašinu po glavi on je rekao svojim suputnicima: “Ovo je radosna vijest da će nam Allah, dž.š., omogućiti da osvojimo njihovu zemlju.”⁵¹

Nakon toga, Sad bin Ebi Vekkas, r.a., osvojio je njihovu zemlju i dvorce, porušio je sve tragove njihove paganske vjere, i pri tome je citirao sljedeće ajete:

⁵⁰ Pogledaj djelo *El-Ishtab fi marifetil-ashab* biografija Ebu Muslimana el-Havlanija pod brojem (2183), djelo *Esedul-gabe* biografija Ebu Muslima pod brojem (6240). *Sijeru alami nubela* biografija Ebu Muslima pod brojem (369).

⁵¹ Pogledaj djelo *El-Bidaja ven-nibaja* (Bitka na Kadisijsi 7/37).

﴿ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعَيْونٍ ﴿١٥﴾ وَرُزُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿١٦﴾ وَتَعَمَّرَ كَانُوا فِيهَا فَنكَّهِنَّ ﴿١٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿١٩﴾ ﴾

“I koliko ostaviše bašča i izvora, i njiva zasijanih i dvorova divnih, i zadovoljstava koja su u radosti provodili!- tako to bi, Mi smo to u nasljedstvo drugima ostavili, ni nebo ih ni Zemlja nisu oplakivali i nisu pošteđeni bili.”
(Ed-Duhan, 25-29)

7. Hadžadž bin Jusuf i Seid bin Džubejr

Hadžadž bin Jusuf bio je jedan od muslimana koji su se okrenuli od ispravnog puta i otišli u stranputicu.

O njemu i muslimanima koji su dolazili s njim u kontakt prenesene su mnogobrojne priče, koje ukazuju na njegovo nasilje i oholost.

Tavus bin Kisan, učenjak iz Jemena, pripovijeda: “Jedne prilike sjedio sam pored *Mekami Ibrahima* u haremu Kabe, nakon što sam obavio dva rekata. Sjedio sam iščekujući vrijeme namaza i usput sam promatrao ljude koji su tavafli okolo Kabe. Iznenada sam primijetio kako se Kabi približava skupina ljudi koji su bili naoružani kopljima, lukovima i sabljama. Kada sam malo bolje pogledao vidio sam da se radi o Hadžadžu bin Jusufu i njegovim stražarima. Okolo Kabe u tom momentu tavafio je neki beduin, a Hadžadž je sjeo pored Kabe. Beduin je na sebi imao okačeno malo koplje koje pade na Hžadžadža, pa on naredi da ga uhapsu, i upita ga: “Odakle si ti?” Beduin odgovori: “Ja sam iz Jemena.”

Hadžadž ga upita: “U kakvom stanju si ostavio moga brata?”

Beduin upita: “A ko je tvoj brat?”

Hadžadž reče: “Muhamed bin Jusuf.” (On je bio nasilnik poput njegovog brata, a Hadžadž ga je postavio za namjesnika u Jemenu)

Beduin odgovori: “Kada sam ga zadnji put vidio bio je ugojen i imao je veliki stomak.”

Hadžadž reče: “Nisam te pitao o njegovom zdravlju nego je li pravedan?”

Beduin odgovori: “Zadnji put kada sam ga vidio bio je prevarant i nasilnik.”

Hadžadž ga upita: “Zar ne znaš da je on moj brat?”

Beduin reče: “Hadžadž, zar uistinu misliš da se on više oslanja na tebe, nego što se ja oslanjam i tražim pomoć od Allaha, dž.š.?”

Tavus veli: “Tako mi Allaha, dž.š., od ovih riječi podigla mi se svaka dlaka na glavi.”

Što se tiče priče o njemu i Seidu bin Džubejru ona je podugačka i u sebi sadrži mnoge pouke.

Punih osam godina Hadžadž je progonio Seida bin Džubejra sve dok ga nije uhvatio.

Kada su ga doveli pred njega, iako je znao njegovo ime Hadžadž ga je upitao: “Kako se zoveš?”

Seid reče: “Zovem se Seid bin Džubejr. ” (Njegovo ime znači: Sretni sin onog koji sakuplja).

Međutim, Hadžadž mu reče: “Ne, nego se ti zoveš Šekijj bin Kusejr.” (Nesretnik sin onog koji razbija).

Seid reče: “Moja majka koja mi je dala ovo ime bolje od tebe zna kako se zovem.”

Hadžadž reče: “Nesretnik si i ti i tvoja majka. Tako mi Allaha, dž.š., s ovog svijeta poslat ću te direktno u razbuktalu vatru.”

Seid reče: “Da znam da je to u tvojoj moći i da ti time određuješ obožavao bih te kao boga.”

Hadžadž reče: “Donesite mi zlato i dragulje.” Kada su mu ih donijeli on ih razasu pred Seidom ne bi li ga stavio u iskušenje.

Međutim, Seid mu reče: “Ako si ovaj imetak uzeo kako bi ljudi o njemu pričali i kako bi s njime od Allahovog puta odvrćao, onda ti, tako mi Allaha, dž.š., nimalo od koristi neće biti.”

Nakon toga, Hadžadž naredi da mu dovedu pjevačicu i kada dođe naredi joj da pjeva.

Kada je to čuo, Seid zaplaka, pa ga Hadžadž upita: “Je li te pjesma dirnula, pa si zaplakao?”

Seid mu odgovori: “Tako mi Allaha, dž.š., nisam zbog toga zaplakao, nego zbog ove djevojke koja je prisiljena raditi ono što nije cilj njenog stvaranja, jer, Allah, dž.š., je nije stvorio da bi pjevala.”

Hadžadž reče: “Uzmite ga i okrenite od pravca kible. Tako mi Allaha, dž.š., Seid bin Džubejrc, ubit ću te onako kako nisam ubio nikoga do sada.”

Seid reče: “Hadžadž, odaberi koji god način želiš da me ubiješ. Tako mi Allaha, dž.š., na koji god način ti mene ubiješ Allah, dž.š., će tebe isto tako ubiti. Zato odaberi sam sebi način na koji želiš umrijeti.”

Hadžadž reče: “Okrenite ga od pravca kible.”

Kada su ga okrenuli Seid prouči sljedeći ajet:

“Kuda god se okrenete, pa tamo je Allahova strana.”
(El-Bekara, 115)

Hadžadž reče: “Oborite ga na zemlju,” ali, Seid prouči ajet:

“Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo, i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti.” (Ta-Ha, 55)

Hadžadž tada naredi: “Ubijte ga.”

Seid reče: “Nema boga osim Allaha, a Muhammed je Allahov poslanik. Uzmi mi dušu, ali znaj da ćeš se sutra sresti s njome pred Allahom, dž.š. Allahu, nemoj dozvoliti da

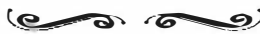
poslije mene ikoga više ubije.” Nakon toga je Hadžadž naredio da ga ubiju.

Poslije toga, Hadžadž je o sebi ispričao sljedeće: “Nije prošla ni jedna noć otkako sam ga ubio a da nisam sanjao kako plivam u krvi. Nije prošla ni jedna noć a da nisam sanjao da je nastupio Sudnji dan, i da Allah, dž.š., traži od mene da Mu položim račune i za svakog koga sam naredio da ubiju, ubija me po jedanput, a zbog Seida me je ubio sedamdeset puta.” Mjesec dana nakon ovog događaja Hadžadž je umro.⁵²

Možemo reći da borba između iskrenih vjernika i nevjernika i dan danas traje. Sukob između ove dvije strane stalan je, kako oružani tako i verbalni.

Dragi brate, koje je naše mjesto između dvije skupine? Molim Allaha, dž.š., da nas svrsta u red onih koji su bogobožni i da nas udalji od onih koji su nesretni. Molim Ga da nas uputi, učini bogobožnim, čednim i neovisnim, te da nas proživi u društvu Nuha, a.s., Ibrahima, a.s., Isa, a.s., Muhammeda, s.a.v.s., a divno li su oni društvo.

Naša posljednja dova jeste: Neka je hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam najčasnijem poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Hadis o Allahovom, dž.š., evliji

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam najčasnijem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Hadis o Allahovom, dž.š., evliji komentirao je Ševkani u svom djelu *Katrul-velijji fi šerhi hadisil-velijji*. Djelo u sebi sadrži pitanja koja su teška za mnoge istaknute alime a šta je tek onda s onim koji su tek počeli stjecati znanje ili običnim ljudima.

⁵² Priču o pogibiji Seida bin Džubejra pogledaj u djelu *Tebzibul-kemal* (Biografija Seida bin Džubejra pod brojem (2509), djelo *Tabekatul-kubra* (6/268), *Sijeru alami nubela* (Biografija Seida bin Džubejra pod brojem (483).

Buhari u svom *Sahihu* bilježi predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Uzvišeni je Allah, rekao: ‘Ko se bude neprijateljski ponašao prema Mome robu objavio Mi je rat. Najbolje s čime Mi se Moj rob može približiti jesu farzovi s kojima sam ga obavezao. Moj će Mi se rob nastojati približavati činjenjem nafila – dobrovoljnih djela sve dok ga ne zavolim, a kada ga zavolim Ja sam mu sluh kojim sluša, vid kojim gleda, ruka kojom dohvaća, noga kojom korača; ako nešto od Mene zatraži, Ja udovoljim njegovoj molbi, a ako zatraži pomoć od Mene, Ja mu pomoć pružim. Nikada se više ne dvoumim kao onda kada treba uzeti dušu Mom robu vjerniku koji mrzi smrt, a Ja ne želim da ga zadesi ono što mu nije drago.”⁵³

Ovaj se hadis prenosi u mnogo različitih formi čije je značenje slično.

Znajte, Allah, dž.š., vam podario svaki bereket, da je Muhammed, s.a.v.s., najodabraniji vjerovjesnik i njihov poglavar. Kada se negdje okupe on je njihov govornik, kada obavljaju molitvu on im je imam. On je taj koji će se na Sudnjem danu zauzimati, i čije će zauzimanje biti primljeno. On je prvi koji će biti proživljen, i prvi koji će ući na džennetska vrata.

Najodabraniji Allahov, dž.š., evlija je Ebu Bekr, r.a. Mimo vjerovjesnika ne postoji ni jedan čovjek koji je bolji od Ebu Bekra, r.a. Ako je prema mišljenju nekih i Hidr evlija, onda je Ebu Bekr, r.a., bolji od njega.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu veli: “Nakon poslanika i vjerovjesnika Sunce nije izašlo niti zašlo nad boljim čovjekom od Ebu Bekra, r.a.”⁵⁴ Ebu Bekr, r.a., najbolji je Allahov, dž.š., evlija i nemoguće je da se pojavi neko u ovom ummetu a da je bolji od njega, bez obzira koliko namaza obavljao, postio, bez obzira koliko puta obavio hadž, i bez obzira u koliko bitaka je učestvovao, jer, Ebu Bekr, r.a., je na svakom polju ibadeta osvojio prvo mjesto.

⁵³ Bilježi ga Buhari pod brojem (6502).

⁵⁴ Bilježi ga Ebu Nuajm u djelu *El-Hul'je* (3/325). Pogledaj djelo *Tarihul-vasit* (1/248), *Rijadun-nadreti* (1/320, 2/28), *Fedailus-sababeti* od ibn Hanbela (1/152, 423).

Buhari u svom *Sahihu* bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko se bude isticao u dijeljenju zlata i srebra na Allahovom, dž.š., putu bit će pozvan s džennetskih vrata: ‘Allahov robe, ja sam vrata na koja ćeš ti ući.’ Ko bude obavljao namaz bit će pozvan s vrata na koja će ući oni koji su se istakli po obavljanju namaza. Ko se bude istakao u postu bit će pozvan s vrata Er-Rejjan. Ko se bude istakao u borbi na Allahovom putu bit će pozvan s vrata na koja će ući oni koji su se isticali u džihadu.”

Ebu Bekr, r.a., upita: “Allahov Poslaniče, postoji li neko ko će biti pozvan sa svih tih vrata?”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., osmjehnu se i reče: “Ja se nadam, Ebu Bekre, da ćeš ti biti među njima.”⁵⁵

Ko je Allahov, dž.š., evlija?

Ekstremna sekta sufija kaže: “Evlija je onaj ko zbog svjedočenja napušta svjedoke.” Pod svjedočenjem misle na Allaha, a pod svjedocima na sve ostalo.

Oni vele: “Allah, dž.š., je rekao: ‘A kada zaboraviš sjeti se Gospodara svoga...’ pa kada zaboraviš sam sebe i stvorenja koja te okružuju znači da si se sjetio Allaha, dž.š.”

Međutim, ovo je mišljenje pogrešno.

Oni dalje kažu:

“Allah, dž.š., je rekao: *‘Jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet.’*” (Alu Imran, 152)

Slavljen neka je Allah! Pa gdje su onda oni koji žele Allaha, dž.š.?

Oni smatraju da oni koji žele onaj svijet ne žele Allaha, dž.š.

⁵⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (1897, 3666), i Muslim pod brojem (1027).

U ovom ajetu Allah, dž.š., spomenuo je da su neki ashabi učestvujući u Bici na Uhudu željeli postići Allahovo, dž.š., zadovoljstvo i onaj svijet, a da su strijelci koji su se s brda spustili radi ratnog plijena, i na taj način prekršili naređenje Allahovog Poslanika, s.a.v.s., željeli ovodunjalučka dobra. “Jedni od vas željeli su ovaj svijet.” To su oni koji su prekršili naređenje i sišli s brda, “A drugi onaj svijet.” A to su ashabi na čijem je čelu bio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Prema mišljenju gore navedenom obje su skupine pogriješile.

Prema mišljenju panteista sve što postoji u svemiru je Allahov, dž.š., šticećenik – evlija. “*Hvaljen neka je On i vrlo visoko iznad onoga što oni govore.*” (El-Isra, 43)

Na ovo njihovo mišljenje *šejbul-islam* ibn Tejmijja uputio im je nevjerovatan odgovor u kojem je pobio sve njihove izmišljotine i dokaze koje navode.

Definicija evlija kod *ehli suneta vel-džemata* potpuno je identična definiciji koju je dao Allah, dž.š., Koji u Kur'anu veli:

“*I neka se ničega ne boje i ni za čim nek ne tuguju Allahovi šticećenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.*” (Junus, 62-63)

Znači, evlija je onaj ko se boji Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., je rekao:

﴿إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ ذَكَرُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾﴾

“*Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike – pa, Allahova strana će svakako pobijediti.*” (El-Maida, 55-56)

Ashabi su nastojali da ove stepene postignu činjenjem ibadeta.

Neki drugi su željeli postići ovaj stepen ogledao se na jedan od tri načina: putem unutarnjih zapažanja, osjetilnosti, filozofiranja, rasprava i razmišljanja.

Međutim, ashabi su nastojali postići ovaj stepen čineći što više ibadeta. Najbliži Allahu, dž.š., bili su oni koji su najviše činili ibadeta. Zbog toga je Ebu Bekr, r.a., bio najbolji evlija jer je obavio hadž, borio se na Allahovom, dž.š., putu, postio je, davao zekat, skrušeno molio Allaha, dž.š., i sebe i svoj imetak založio je za islam, i najviše se od svih ljudi bojava Allaha, dž.š.

U Ahmedovom *Musnedu* u poglavlju Zuhd bilježi se da je Ebu Bekr, r.a., toliko često plakao da su se ostali ljudi sažaljevali na njega. Govorio je: "Kamo sreće da sam drvo, pa da budem posječen."

Kada bi ugledao pticu kako leti rekao bi: "Kamo sreće da sam ptica i da letim. Blago tebi, o ptico, piješ vodu s izvora, obitavaš u krošnjama drveća, a nećeš polagati račun pred Allahom, dž.š., niti ćeš biti kažnjena."

Kada mu se prikućila smrt njegova kćerka Aiša, r.a., rekla mu je: "Istinu je kazao pjesnik kada je rekao:

*'Beskorisno je oplakivati smrt čovjeka,
zbog čije smrti ćeš svakako osjetiti tjeskobu u srcu.'*

On joj reče: "Nemoj to govoriti, nego reci: *'Smrtne muke će zbilja doći, to je nešto od čega ne možeš pobjeći, i u rog će se puhnuti, to je Dan kojim se prijetiti, i svako će doći a s njim vodič i svjedok.'*" (El-Kaf, 19- 21)

Kada je preselio na ahiret Ebu Bekr, r.a., je iza sebe ostavio samo odjeću u kojoj je bio odjeven, mazgu i vrlo malo imetka a bio je najveći trgovac. Međutim, sve što je stekao trgujući podijelio je na Allahovom, dž.š., putu a nagradu za to dobit će na Sudnjem danu.

Allahov, dž.š., evlija je onaj ko se istinski boji Allaha, dž.š., i koji čini dobra djela.

Osman es-Sabuni o evlijama napisao je zasebno djelo u kojem je između ostalog rekao: "Evlija je čovjek koji izvršava sve farzove, klone se svega što je zabranjeno, čini dobrovoljna dobra djela – nafile, ne mrzi niti zavidi kome, lijepog je morala, noću obavlja nafile a danju se bori na Allahovom, dž.š., putu, u neprestanom je ibadetu Allahu, dž.š., lijepo se ophodi prema ljudima, iskren je..."

Ibn Kajjim u svom djelu *Medaridžus-salikin* navodi da evlije nisu prepoznatljive po određenoj odjeći nego se odijevaju kao i ostali muslimani, jedu što i oni jedu, i od ostalih se razlikuju samo po činjenju dobrih djela i po bogobožnosti.

*"Koliko li je samo evlija odjevenih u skupocjenu odjeću
i koliko li je samo otpadnika u odjeći skromnoj?"*

Ibn Abbas, r.a., došao je kod haridžija dan prije Bitke Nehrevan, a haridžije su zalutala sekta. Oni su se trudili da čine što više ibadeta, ali su zapostavili stjecanje znanja i razumijevanje vjerskih propisa. Ibn Abbas, r.a., otišao je kod njih da se na lijep način raspravlja s njima, namirisao se, obukao skupocjen ogrtač, koji je vrijedio deset hiljada dirhema. Oni su odijevali samo pocijepanu odjeću, pa mu jedan od njih reče: "Ti si amidžić Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a odijevaš takvu odjeću?"

Ibn Abbas, r.a., odgovori: "Jesi li ti bolje poznavao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ili ja?"

Čovjek odgovori: "Ti si ga bolje poznavao."

Ibn Abbas, r.a., reče: "Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša vidio sam ga u crvenom ogrtaču od kojeg nisam vidio ljepšeg."

Ono što želimo reći jeste da vrsta odjeće nimalo ne utječe na to da li je neko evlija ili ne.

Jedne prilike Aiša, r.a., vidjela je neke mladiće koji su hodali nekako umrtvljeno, pa upita: "Ko su ovi mladići?"

Ljudi joj odgovoriše: "Ovo su mladići pobožnjaci."

On reče: “Tako mi Onoga osim koga drugog boga nema, Omer, r.a., bio je bogobožasniji od njih, i više je ibadeta činio, ali kada je hodao činio je to žurno i energično, kada je govorio činio je to tako glasno da bi ga mogli čuti oni kojima se obraća, a i kada je udarao muški je to činio.”⁵⁶

Prema mišljenju većine učenjaka postoje dvije vrste evlija: umjereni, i oni pretiču druge u činjenju dobra.

Ibn Tejmijja smatra da postoje tri vrste evlija, kao što kaže Uzvišeni:

﴿ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ، وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُاذِنُ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴾

“Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijede oni Naši robovi koje Mi izaberemo; bit će onih koji će se prema sebi ogriješiti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti i bit će onih koji će Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti.” (El-Fatir, 32)

Oni koji su se prema sebi ogriješili ponekad izostave neku strogu obavezu i učine zabranjeno djelo.

Umjereni su oni koji čine sve stroge obaveze i klone se harama, ali ponekad izostavljaju ono što je preporučeno da se čini i čine ono što je pokuđeno.

Oni koji druge pretiču u činjenju dobrih djela jesu oni koji izvršavaju sve farzove, vadžibe, i ono što je preporučeno, klone se svih velikih grijeha, onog što je zabranjeno i pokuđeno.

Ibn Kajjim u svom djelu *Tarikul-hidžrijjeti* opisuje evliju da je on vjernik koji i kada spava njegovo srce kruži oko Arša i koji je u stalnoj vezi sa svojim Gospodarom.

⁵⁶ Pogledaj Kurtubijev *Tefsir (El-Bekara, 45, 1/375)*. Bilježi ga i ibn Sad u svom djelu *Tabekat* u poglavlju “O Omerovom hilafetu” (3/290), Taberi u svom *Taribu* (2/572), i oni ovo predanje prenose od Šifae, kćerke Abdullaha, a ne od Aiše, r.a.

Kada zaspe ustaje polovinom noći, abdesti se i skrušeno staje pred Allaha, dž.š., klanja i ponizno moli Allaha, dž.š., potpuno mu se predajući i tijelom i dušom, Njemu upućuje svoje želje i ljubav. Cjelokupna pažnja njegove duše potpuno je usmjerena prema Njemu, Uzvišenom.

Allah, dž.š., u jednom hadisi-kudsiju rekao je: “Ko se bude neprijateljski odnosio prema Mome miljeniku Ja mu objavljujem rat.” Šta znači riječ: neprijateljski?

Znači li to da, ukoliko se zamjeriš sa muslimanom, pa se između tebe i njega rodi neki vid mržnje da ste postali neprijatelji?

Učenjaci kažu: “U neprijateljstvo se ne ubraja netrpeljivost, razilaženje, rasprava i sl. Pod neprijateljstvom koje je spomenuto u ovom hadisu misli se na neprijateljstvo kojem je uzrok vjera u Allaha, dž.š. Znači, ako se neko neprijateljski ponaša prema čovjeku samo zato što vjeruje u Allaha, dž.š., i što je Njegov evlija, on je neprijatelj i Allahu, dž.š., npr. mržnja rafidija prema Ebu Bekru, te haridžijsko psovanje Alije, r.a.. Primjer toga je neprijateljstvo nevjernika prema vjernicima i neprijateljstvo novotara u vjeri prema ehli sunnetu. U to ulazi i neprijateljstvo licemjera prema iskrenim vjernicima tako što ih ismijavaju, ogovaraju, napadaju njihove časti, i sl. U neprijateljstvo se ne ubraja: rasprava koja se temelji na naučnim osnovama, prepirka, i sitne razmirice koje se svakodnevno dešavaju među ljudima.”

Ovdje se pod objavom rata ne podrazumijeva da će Allah, dž.š., ratovati protiv nevjernika jer se rat dešava između dvije slične skupine.

Učenjaci vele: “Značenje ovog hadisa nije: ‘On se bori protiv Mene i Ja ću se boriti protiv njega’, jer ne postoji nijedno stvorenje koje se može suprotstaviti Allahu, dž.š., nego je značenje ovog hadisa: onaj ko se neprijateljski ponaša prema Mome miljeniku izložio se opasnosti da bude uništen, tj. rasrdio Me je i Ja ću ga uništiti.”

U ovom hadisu Allah, dž.š., navodi da je činjenje dobrovoljnih djela – nafila jedan od uzroka Njegove ljubavi

prema robu i približavanja roba svome Gospodaru, i pored toga što su farzovi preći od dobrovoljnih djela. To je zbog toga, što dobrovoljna djela čini samo onaj ko je upotpunio činjenje farzova, pa se činjenjem nafila nastoji što više približiti Allahu, dž.š.

Uglavnom, čovjek izvršava farzove iz straha da ga Allah, dž.š., ne kazni ako ih izostavi ili jednostavno iz želje da uđe u Džennet. Zbog toga, u ovom hadisu nafilama se daje poseban značaj i vrijednost.

Pod nafilama ovdje se misli na razne oblike dobrih djela prije svega na dobrovoljne namaze, npr. duha-namaz, namaske sunnete, i sl. kao i na dobrovoljni post, hadž više puta, sadaku, borbu na Allahovom, dž.š., putu u situaciji kad je to poželjno itd.

Međutim, neki ljudi zbog pomanjkanja razumijevanja ovog hadisa daju veću prednost činjenju nafila nego farzova, npr. trudi se redovno obavljati duha-namaz a sabah-namaz obavlja nakon izlaska sunca!

Ili, nastoji što više klanjati teraviju-namaz a ne klanja pet dnevnih namaza u džematu.

Ovo su primjeri pogrešnog razumijevanja, a vjernik je dužan podučiti se o ovim pitanjima i činiti ono što je draže Allahu, dž.š.

Učenjaci na više načina komentiraju riječi: “Ja sam mu sluh kojim sluša, vid kojim gleda, ruka kojom dohvaća, noga kojom korača.”

Neki kažu: “Ovdje se radi o poređenju, tj. ovaj Moj rob voli da Mi se pokorava i činjenjem dobrih djela približava Mi se, kao što voli svoj sluh, vid, itd.”

Drugi, čije mišljenje je ispravnije kažu: “Njegovi organi čine samo ono s čime sam Ja zadovoljan. Njegove uši ne slušaju osim ono s čime sam Ja zadovoljan, oči ne gledaju osim ono sa čime s Ja zadovoljan, i noge ne koračaju osim tamo gdje sam Ja zadovoljan da idu.”

Neki kažu: “Značenje ovog hadisa je: Ja čuvam njegov sluh, vid, itd.”

Međutim, ispravno je ono mišljenje prema kojem Allah, dž.š., takvog roba pomogne da Mu se pokorava u onome s čime je On zadovoljan.

Postoje dvije skupine ljudi koje su pogriješile u razumijevanju ovog hadisa:

prva: oni koji smatraju da evlija sluša pjesme ne svojom voljom nego dozvolom i moći Allaha, dž.š. Međutim, ovo je mijenjanje značenja hadisa i njegove poruke.

druga: panislamisti koji smatraju da se Allah, dž.š., spušta u neke osobe i postaje njihov sluh i vid. Ovo mišljenje odvodi u nevjerstvo da nas Allah, dž.š., zaštiti od toga.

Riječi Uzvišenog: “Ako Me nešto zamoli Ja udovoljim njegovoj molbi.” Nameće se pitanje: Postoje li na ovom svijetu evlije koje zamole za nešto Allaha, dž.š., a Allah, dž.š., ne udovolji njihovoj molbi! Pa kako odgovoriti na ovo pitanje?

Odgovorit ćemo na sljedeći način: Allah, dž.š., će mu se odazvati na ovom svijetu i ispuniti njegove molbe ili će to odgoditi za ahiret i dati mu mnogo više od onoga što je tražio, ili će od njega zbog dove otkloniti nevolje i zlo.

Mi ne znamo šta je dobro za nas, a Allah, dž.š., dobro poznaje svaku stvar i mudar je.

Riječi Uzvišenog: “Nikada se više ne dvoumim kao onda kada treba uzeti dušu Mom robu vjerniku koji mrzi smrt a Ja ne želim da ga zadesi ono što mu nije drago.”

Da li je dozvoljeno za Allaha, dž.š., reći da se dvoumi?

Odgovor je: dvoumljenje je osobina koja ukazuje na nesavršenost i može je posjedovati neko ko ima slabu volju. Zbog toga pjesnik veli:

*“Ako zastupaš mišljenje čvrsto ga se drži,
jer dvoumljenje ispravno mišljenje kvari.”*

Nije dozvoljeno reći za Allaha, dž.š., da se dvoumi.

Učenjaci navode da ovaj hadis ima više značenja.

1. Neki kažu: “Značenje ovog hadisa jeste da se vjernik približi propasti zbog nevolje koja se nad njim natkućila tako da mu bude bliža od perle na obući. Međutim, Allah, dž.š., spasi ga i sačuva mu život tako da ovaj postupak prema ljudskom razumijevanju izgleda kao dvoumljenje.”

2. Ovo dvoumljenje dešava se između meleka koji je zadužen da uzme dušu i vjernika kome je poslan, kao što se to desilo u slučaju Musa, a.s., koji je udario meleka koji je došao da mu uzme dušu, i izbio mu oko. Melek se vratio kod Allaha, dž.š., i Allah, dž.š., je učinio da mu oko ozdravi. Nakon toga, melek je ponovo otišao kod Musa, a.s., i usmrtio ga je. Ovdje se dvoumljenje desilo između meleka i vjernika. Međutim, ovo mišljenje je slabo.

3. Neki kažu da se ovdje za blagost i milost Allaha, dž.š., prema Njegovom robu upotrijebila riječ “dvoumljenje” tako da Allah, dž.š., iz Svoje blagosti ne želi usmrtiti vjernika.

4. Neki kažu: “Allah, dž.š., se želi susresti sa Svojim robom a zna da Njegov rob mrzi smrt i smrtnu agoniju.” Znači, kao da se na jednom mjestu objedinjuje ljubav sa susretom i želja da se robu ne učini nešto nažao tako da je upotrijebljen izraz “dvoumljenje”. Kada je u pitanju Allah, dž.š., dvoumljenje ne postoji jer se Njegova odredba neminovno sprovodi.

Hafiz El-Hakemi veli:

*“Ko bude čeznuo za susretom s Allahom,
On će za njim još više čeznuti.*

*Suprotno njemu je onaj koji to mrzi,
Allaha molim za milost da me samom sebi ne prepusti.”*

Ovo mišljenje je najispravnije i takvim ga smatra i ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao.

A Allah, dž.š., najbolje zna!

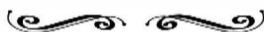
U svakom slučaju, mi nećemo Allaha, dž.š., opisivati s nekom osobinom koja je rezultat nesavršenstva.

Na kraju: u ovom hadisu je zabrana da se uznemirava vjernik jer su vjernici miljenici Allaha, dž.š. Ko to bude činio kao da je objavio rat Allahu, dž.š.

A konačni pobjednik bit će Onaj Koji je od svih pobjednika jači.

Molim Allaha, dž.š., da nas učini od Svojih miljenika – evlija.

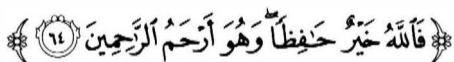
A Allah, dž.š., najbolje zna! Salavat i selam našem vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Allahova, dž.š., briga o evlijama

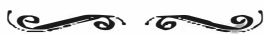
Hvala Allahu! Salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.

U ovom poglavlju spomenut ćemo primjere Allahove, dž.š., brige o evlijama i Njegove zaštite. Jer, On uistinu bdije nad svakom stvari i divan li je On pomoćnik.

“Ali, Allah, je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

“Ali, Allah je najbolji čuvar.” Ove riječi izgovorio je Jakub, a.s., kada je izgubio svoga voljenog sina Jusufa, a.s. Njegova su braća govorila: “Pojeo ga je vuk”, a tako mi Allaha, dž.š., vuk ga nije pojeo. Pa su lažuci rekli: “Izgubio se u pustinji”, ali, tako mi Allaha, dž.š., nije se bio izgubio u pustinji. Nakon toga su slagali da je otišao jer se naljutio na svoju braću i oca. Međutim, on je razdvojen od svoga oca kako bi se ispunila Allahova, dž.š., odredba koja se neminovno mora izvršiti. Pod Allahovom, dž.š., zaštitom otišla je i skupina mladića koji su napustili raskošne dvorce u kojim su živjeli i sklonili su se u pećini i Allah, dž.š., ih je sačuvao i zaštitio.

Allahova, dž.š., briga o Musa, a.s.

Primjer Allahove, dž.š., brige o vjernicima jeste ono što se desilo Musau, a.s. Kada god se sjetim Musaa, a.s., odmah se sjetim i njegove hrabrosti i povjerljivosti, snage i veličine, požrtvovanosti i zalaganja.

Faraon je jedne prilike u snu vidio da je iskra bljesnula iz pravca *Bejtul-Makdisa*, uputila se prema Egiptu i zapalila dvorce u njemu. Kada se ujutro probudio bio je potišter, pa je pozvao sihirbaze, vračare, gatare i astrologe, i ispričao im je san koji je usnio. Svi su mu oni rekli: “Među sinovima Israilovim pojavit će se dječak koji će biti uzrokom propasti tvoje kraljevine i vlasti.” On istog momenta naredi da se ubije svako muško novorođenče koje se rodilo u tom vremenu ne bi li na taj način zaštitio svoju vlast.

Uistinu, njegovi špijuni i vojnici razidoše se na sve strane ubijajući nevinnu djecu koja su se rodila među sinovima Israilovima. Nevina krv je potekla i duše su napuštale tijela upućujući se Allahu, dž.š., da se Njemu požale.

U ovom kobnom vremenu rodio se i Musa, a.s.! Da se rodio bar godinu dana ranije, prije nego je faraon izdao ovu gnusnu naredbu!

Ko će zaštititi Musaa, a.s., koji ni oca nije imao? Imao je samo sirotu majku koja ga je sva ožalošćena u povelju trebala predati dželatima i kasapima.

Ko će zaštititi ovo dijete čijih vršnjaka je pobijeno na stotine, ne, nego na hiljade njemu sličnih? Međutim, Allah, dž.š., je Taj Koji je želio da se pobrine o Musa, a.s. Poslušajte sada ovu prelijepu priču, koja na najljepši način ukazuje na to kako se Allah, dž.š., brine o Svojim robovima!

Allah, dž.š., rekao je:

﴿طَسَّرَ ۙ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى
وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ﴾

“Ta-sin-mim. Ovo su ajeti Knjige jasne. Mi ćemo ti kazati neke vijesti o Musau i faraonu, onako kako je to bilo, i to za one ljude koji vjeruju. Faraon se u zemlji bio ponio...”

(El-Kasas, 1-4)

Uzoholio se i osilio, ali nije imao nikakva prava da se oholi. Svoje podanike učinio je diskriminiranima, neke je tlačio i njihovu mušku djecu je klao, dok je žensku u životu ostavljao. On je bio uistinu smutljivac. U nastavku ove priče, četiri ajeta nakon gore citiranih, Allah, dž.š., dalje veli:

﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي ۗ إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾﴾

“I Mi nadahnusmo Musaovu majku: ‘Doji ga, a kada se uplašiš za njegov život baci ga u rijeku i ne strahuj i ne tuguj, Mi ćemo ti ga doista vratiti i poslanikom ga učiniti.’”

(El-Kasas, 7)

Subhanallah! Allah, dž.š., nije joj naredio da ga čuva i ostavi kod sebe kada se uplaši za njegov život. U prirodi čovjeka je kada se uplaši za nešto da to čuva i drži kod sebe i ne želi se ni momenta rastaviti od toga. Ali, Allah, dž.š., želi da Musa, a.s., odraste u nekoga ko će se suprotstaviti faraonu od samog njegovog odrastanja. Baci ga u rijeku jer će se o njemu sada brinuti Allah, dž.š., ostavi ga, jer koga Allah, dž.š., čuva on nikako izgubljen ne može biti. Udalji se od njega jer, Allah, dž.š., je uistinu najbolji čuvar.

Ko se brine o sićušnim pticama koje sebi ni korist ni štetu ne mogu pribaviti? Ko im hranu daje? Ko im utočište pruža? Ko se brine o mnogobrojnim životinjama u pustinjama? Ko se brine o napuštenoj djeci, beskućnicima i siročićima? Odgovor je: Allah, dž.š.!

Njegova majka predala ga je u Allahovo, dž.š., okrilje i bila je čvrsto uvjerenjena da će Allah, dž.š., ispuniti Svoje obećanje. Da je to obećanje nekoga drugog ona ne bi povjerovala, ali: “*Mi nadahnusmo Musaovu majku...*” (El-Kasas, 7)

Allah, dž.š., objavu Svoju šalje onome kome On to želi, zato je Musaova majka povjerovala u nadahnuće koje joj je došlo.

Razmislite malo o ovom prizoru: ožalošćena i ucviljena majka baca svoje dijete u rijeku!

Ono ni u kom slučaju neće biti utopljeno niti izgubljeno, jer ono što Allah, dž.š., čuva ne može biti izgubljeno niti može biti utopljeno, jer ono je pod direktnom Allahovom, dž.š., zaštitom.

Bacila ga je u rijeku i voda Nila ga je ponijela, ali, gdje? U Egiptu postoje mnogi dvorci i vrtovi ali, drveni sanduk koji u sebi nosi dojenče proći će pored svih njih i ući će u jedan, poseban vrt, faraonov vrt. Sanduk je pristao uz obalu gdje se nalazio faraonov dvorac.

Stražari, nasilnici i zulumčari obradovali su se kada su vidjeli dijete jer su bili uvjereni da se radi o djetetu sinova Israilovih pa su ga uzeli i žurno odnijeli pred faraona. On istog momenta naredi da ga ubiju. Međutim, kako da ga ubiju kada ga Allah, dž.š., štiti:

“*Mi ćemo ti ga, dosita, vratiti i poslanikom ga učiniti.*” (El-Kasas, 7)

Tada se pojavi Asija, faraonova žena i reče:

﴿قَرَّتْ عَيْنِي لِیَ وَلَدٍ﴾

“*On će biti radost i meni i tebi.*” (El-Kasas, 9)

Razmisli o ovim njenim riječima! Pogledaj kako se Allah, dž.š., brine o Svojim robovima! Gledaj kako se na lijep način obraća svom suprugu, nasilniku: “On će biti radost i meni i tebi.”

Ovo dijete koje ćemo odgojiti donijet će nam mnogo koristi.

Tako mi Allaha, dž.š., ovo dijete joj je uistinu i donijelo mnogo koristi. I na ovom, jer je pred njim primila islam, i na ahiretu jer će Allahovom, dž.š., dozvolom ući u Džennet. Zar ona nije ta koja je rekla:

﴿رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَبِئْتِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَبِئْتِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

“Gospodaru moj, sagradi mi kod sebe kuću u Džennetu i spasi me od faraona i mučenja njegova i izbavi me od naroda nepravednog.” (Et-Tahrim, 11)

Kada je faraon čuo ove njene riječi povjerovao joj je i pustio je dijete na miru.

Allah, dž.š., ga je želio ponovo vratiti njegovoj majci, jer joj je to i obećao. Dojilje su dolazile ali on je odbijao dojiti i jednu od žena koje su se nudile, a nije htio ni piti mlijeko iz posude. Allah, dž.š., htio je da se ispuni Njegovo obećanje. Tada je došla Musaova, a.s., sestra i rekla je:

﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ﴾

“Hoćete li da vam ja pokažem onu koja će se o njemu brinuti?” (Ta-Ha, 40)

Onu koja će ga brižljivo čuvati, brinuti se o njemu i dojiti ga? Oni se tada obradovaše a dijete se ponovo vrati svojoj majci kako bi ga ona odgajala, i s puno nježnosti dojila, a zato će primiti i nagradu. Nakon što istekne period u kojem dijete treba dojiti vratit će se na faraonov dvorac kako bi odrastao u kući ovog nasilnika i nepravednika.

Kada je malo odrastao, i počeo razumijevati događaje okolo sebe, jedne je prilike snažno udario faraona u čelo rukom koja je trebala srušiti i cijelo njegovo carstvo, i potlačene robove izvesti na slobodu.

Oholi se nevjernik rasrdio i počeo ključati od bijesa. Naredio je da se dječak istog momenta ubije. Ali, po drugi put, njegova se žena umiješala i rekla: “On je još dijete koje ništa ne

razumije. Ponudi mu hurmu i žeravicu, pa ako uzme hurmu znači da zna šta radi, a ako uzme žeravicu znači da još nije svjestan svojih postupaka tako da ga ne treba dirati.” Faraon to i učini i ponudi mu da bira između hurme i žeravice. Međutim, Allah, dž.š., je Taj Koji se brinuo o Musa, a.s., na način koji nije mogao razumjeti niko od ljudi. Nadahnuo je Musa, a.s., da pruži ruku i uzme žeravicu i stavi je u usta. Jezik, koji je predviđen da govori istinu, bio je spržen ovom žeravicom.

Faraon ga poštedi i oprostí mu. Dječak je nastavio odrastati u ovom dvorcu pod Allahovom, dž.š., zaštitom i brigom.

Dešavalo se da Musa, a.s., povremeno napušta dvorac. Međutim, ne znamo šta se tačno dešavalo u tom periodu, jer Kur'an govori samo o porukama i poukama koje se mogu izvući iz priče. Jedne je prilike izašao na ulicu kako bi se družio s ljudima i vidje kako Egipćanin, kojeg je faraon učinio povlaštenim, udara Israelčanina koji je radio za njega. Napadnuti čovjek pozva Musaa, a.s., da mu pomogne i da ga spasi od ovog nasilnika, pa Musa, a.s., koji je bio veoma jak, snažno udari Egipćanina, koji mrtav pade na zemlju.

Kada je za to čuo faraon izdade naredbu da ga ubiju.

Međutim, jedan dobri čovjek dotrča do Musa, a.s., i reče:

﴿إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَأْتِمُرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَأَخْرِجْ إِلَيَّ مِنَ النَّصِيحِينَ﴾

“Glavešine se dogovaraju da te ubiju; zato bježi, ja sam ti zbilja iskren savjetnik.” (El-Kasas, 20)

Skovali su zavjeru kako da te prevare i obmane, zato bježi, ja ti uistinu želim dobro. Bježi, bježi...spasi se, spasi se!

Nakon što je ubio ovog čovjeka Musa, a.s., je shvatio da je učinio grijeh:

“Reče: ‘Gospodaru, oprostí mi...’” (El-Araf, 151)

Mufesiri kažu: “U ovom je ajetu dokaz neizmjerne Allahove, dž.š., milosti, jer, nakon što se u ajetu spominje grijeh odmah nakon njega spomenut je i oprost, jer, kada čovjek učini

griješ, koji uprlja njegovu dušu, i kada osjeti da se osramotio, on se okreće Allahu, dž.š., moli Ga za oprost, i On mu oprašta:

﴿ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْ يَرْجِعَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ أَمْثَلًا لَهُمْ ۗ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنْ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ إِذَا هُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ (١٣٥)

‘I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehne svoje zamole, a ko će oprostiti grijehne ako ne Allah?– i koji svjesno u grijehu ne ustraju.’” (Alu Imran, 135)

Musa, a.s., je napustio grad, ali, gdje da krene? Gradske kapije su zatvorene a vojnici su se dali u potjeru za njim, jer im je to faraon naredio. Napustio je grad u poslijepodnevnim satima, kada se zbog velike vrućine ljudi odmaraju.

Nakon toga, Allah, dž.š., veli:

﴿ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴾ (٢٢)

‘I kad se uputi prema Medjenu on reče: ‘Gospodar moj će mi pokazati Pravi put.’” (El-Kasas, 22)

Allah, dž.š., nadahnuo ga je da se uputi prema pustinji i kada je prešao pustinju stigao je do doline u kojoj se nalazio bujan izvor vode i u kojem su pastiri napajali svoja stada. Vidio je kako svi pastiri poje svoja stada, i kako dvije djevojke sprječavaju svoje stado da dođe do vode dok se ne smanji gužva. Kada je to vidio Musa, a.s., potjerao je njihovo stado i počeo se gurati s ostalim ljudima i pošto je bio veoma jak uspio je progurati se i napojiti njihovo stado. Međutim, zadesila ga je žestoka glad, a bio je potpuni stranac u ovom mjestu, a uz to, bio je i bolestan. Imam Ahmed u poglavlju o skromnosti bilježi da je Musa, a.s., nakon što je napojio stado, i sklonio se u hlad drveta, rekao: “Gospodaru, bolestan sam, stranac sam u ovom mjestu, gladan i bez imetka.”

Allah, dž.š., mu je rekao: “Musa, siromašan je onaj o kome se Ja ne brinem, bolestan je onaj koga Ja ne liječim, stranac je onaj čiji Ja nisam pratilac, a gladan je onaj koga Ja ne hranim.”

Musa, a.s., uputio se prema hladovini i rekao:

﴿ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴾ (٢٤)

“Gospodaru moj, ma kakvu mi hranu dao, zaista mi je potrebna.” (El-Kasas, 24)

Tada je Allah, dž.š., iz brige prema njemu učinio da se pojavi jedna od one dvije djevojke, koja je obavijestila oca o onome što im se desilo kod vode, i pozvala je Musa, a.s., kod njenog oca da ga nagradi. Došla je kod njega, nazvala mu selam i obavijestila ga o tome. On je krenuo pred njom prema kući njenog oca, kako je ne bi gledao dok ide pred njim. Kada su stigli do kuće ovog dobrog čovjeka Musa, a.s., nazvao je selam i ispričao mu sve što mu se desilo, i o zastrašujućim zločinima koje je naredio faraon, Allah ga prokleo. Čovjek mu reče: “Ne strahuj, spasio si se naroda koji ne vjeruje.” (El-Kasas, 25)

Neka sada tvoje srce bude mirno jer ti si pod Allahovom, dž.š., zaštitom. Nipošto se nemoj plašiti, spasio si se od nevjerničkog naroda.

Nakon toga, Musa, a.s., dogovorio se sa Šuajbom, a.s., da oženi jednu od njegovih kćerki, pod uvjetom da određen vremenski period čuva njegove ovce. Ako želi može ih čuvati deset, ili osam godina.

Šuajb, a.s., rekao je:

﴿ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حِجَابٍ فَإِنْ أْتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴾ (٢٧)

“Ja želim da te oženim jednom od ove dvije kćeri moje, reče on, ali treba da me osam godina služiš; a ako deset napuniš, bit će dobra volja tvoja, a ja ne želim da te na to silim; ti ćeš vidjeti, ako Bog da, da sam dobar.” (El-Kasas, 27)

Znači, dodatne dvije godine možeš čuvati zbog svoje dobrote, plemenitosti, ali ja ne želim da ti poteškoće stvaram, vidjet ćeš, ako Bog da, da sam uistinu dobar čovjek.

Musa, a.s., čuvao je ovce deset godina. Ibn Abbas, r.a., veli: "Učinio je ono što je bolje, plemenitije i časnije."

Kada je isteklo deset godina Musa, a.s., krenuo je sa svojom ženom i stadom, koje je stekao, a ovaj mu je dobar čovjek dao štap. Štap koji će u potpunosti promijeniti tok historije!

To je štap koji će biti spomenut u Kur'anu, koji će biti uzrokom poraza faraona, pobijedit će sihirbaze i vračare, to je štap koji će govoriti i pričati.

Musa, a.s., se kroz nepoznate predjele zaputio sa svojom ženom i stadom. Pogledajte samo na koji se način Allah, dž.š., brine o Svom robu. On, Uzvišeni najbolje zna kome će poslati Svoju poslanicu. Jedne mrkle noći, u kojoj se ništa nije vidjelo, Musa, a.s., je u dolini Tuva pored brda Tur, ugledao odsjaje svjetla. Nježno je zatražio od svoje žene dozvolu da se udalji od nje. Rekao je: "Donijet ću nam baklju kojom ćemo vatru odložiti." Kada se približio vatri, neki kažu da je na nogama imao papuče od magareće kože, Allah, dž.š., rekao mu je:

"Izuj obuću svoju." (Ta-Ha, 12)

Ovo je mjesto sveto, mjesto gdje se obožava Allah, dž.š., mjesto gdje se veliča i uzdiže Allah, dž.š. Ne priliči ti da u papučama ulaziš u ovo sveto mjesto, zato, izuj ih i kreni naprijed. Čuo je Allahov, dž.š., glas koji se obraćao robu, kojeg je njegova majka stavila u vodu. Robu koji je čuvao ovce. Onome koji je pobjegao u pustinju usamljen bez ičega i bez ikoga.

Allah, dž.š., rekao mu je:

"Ja sam, uistinu Allah, drugog boga, osim Mene nema."
(Ta-Ha, 14)

Riječi: "La ilahe illa Allah" ispunile su Musaovo, a.s., srce, pokrenule ga i uzdrmale njegove organe. Postao je svjestan ko je Allah, dž.š.: "Ja sam, uistinu, Allah, drugog boga, osim,

Mene nema.” Pogledaj u nebo i postat ćeš svjestan Allahove, dž.š., moći, vidjet ćeš moć Njegovog stvaranja. Pogledaj u zemlju i primijetit ćeš mudrost u svakoj stvari. Pogledaj u sve što te okružuje! U svemu ćeš naći dokaz da postoji samo Jedan Bog, Allah, dž.š.

Nakon toga mu je Allah, dž.š., naredio:

“*Baci štap svoj.*” (El-Araf, 117)

Kada je bacio štap on se odjednom pretvorio u zmiju koja se veoma hitro kretala. Uplašio se i žurno počeo bježati, ni na šta se ne obazirući. O Allahu! Štap kojim sam udarao svoje ovce pretvorio se u zmiju? Šta se ovo noćas dešava? Kakvi su ovo krupni događaji? Ko sam ja? Ja sam samo obični pastir koji čuva ovce!

Ali, Allah, dž.š., ga zovnu i po drugi put:

“*O Musa, ne boj se! Poslanici se kod Mene ne treba ničega da boje.*” (En-Neml, 10)

Musa se, a.s., vratio, stavio ruku na jezik zmije i ona se ponovo pretvorila u štap, u svoj prvobitni oblik.

Poslije toga mu je Allah, dž.š., rekao:

“*Uvuci ruku svoju u njedra svoja...*” (En-Neml, 12)

Kada je uvukao ruku u njedra, i nakon toga je izvukao, ona je blistala, ali to nije bilo rezultat bolesti.

Allah, dž.š., rekao mu je:

﴿ اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٢٤﴾ ﴾

“*Idi faraonu jer je u zlu svaku mjeru prevršio.*”
(Ta-Ha, 24)

Da li je ovo tačno? Jesam li ja uistinu čuvao ovce? Jesam li tragao za svjetiljkom u ovoj mrkloj noći? I nakon svega ovoga da idem faraonu?

Ko će me uvesti kod njega? Hoće li mi dozvoliti da se približim njegovom dvorcu, uđem u njegov vrt, zatim u njegov

divan, pa da razgovaram s njim? Ja sam prognanik koji je ubio jednog od njih, i ako me se njegovi vojnici domognu, isjeći će me na komadiće.

Musa, a.s., prouči sljedeću dovu:

﴿ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ ﴾

“Gospodaru, učini prostranim prsa moja, i olakšaj zadatak moj.” (Ta-Ha, 25-26)

Tako mi Allaha, dž.š., ovo je uistinu težak zadatak.

“Odriješi uzao sa jezika mog.” (Ta-Ha, 24)

Dok je još bio dječak žeravica koju je stavio u usta opržila mu je jezik tako da je nerazgovijetno pričao. Zbog toga je faraon kasnije rekao:

“I zar nisam ja bolji od ovog bijednika koji jedva umije da govori?” (Ez-Zuhruf, 52)

Allah, dž.š., popravio mu je moć govora, međutim, Harun je i dalje bio bolji govornik.

Nakon toga je Musa, a.s., zamolio:

﴿ وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾ ﴾

“I podaj mi za pomoćnika iz porodice moje, Haruna, brata mog. Osnaži me njime.” (Ta-Ha, 29-31)

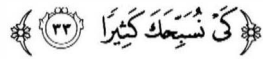
U drugom ajetu veli:

﴿ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْتَهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾ ﴾

“A moj brat Harun je rječitiji od mene pa pošalji sa mnom i njega kao mog pomoćnika da potvrđuje riječi moje.” (El-Kasas, 34)

On je rječitiji od mene, pa će na bolji način izložiti moje dokaze.

Nakon toga je Musa, a.s., rekao:

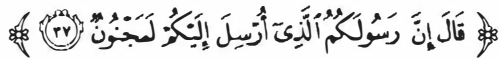

“*Da bismo Te mnogo hvalili.*” (Ta-Ha, 33)

Dvojica su u mogućnosti više slaviti od jednog čovjeka jer će jedan drugog podsticati na slavljenje Allaha, dž.š. Zbog toga, kada putuješ, uvijek putuj u društvu, jer, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čovjek koji sam putuje poput šejtana je.”⁵⁷

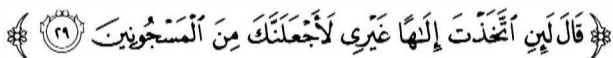
Musa, a.s., stigao je pred faraonov dvorac i zatražio je da uđe. Došao je u džubetu od vune i sa svojim štapom, pokucao je na vrata. Stražari otvoriše kapiju, i upitaše: “Šta želiš?” Musa, a.s., odgovori: “Želim se sresti s faraonom i pozvati ga da vjeruje u Boga.”

Oni rekoše: “Pa, on je bog.” Nakon toga obavijestiše faraona da ga Musa, a.s., želi vidjeti. Faraon je povjerovao da je Musa, a.s., poludio čim je došao da ga vidi, zato je prilikom susreta s njim rekao:

“*Poslanik koji vam je poslan, uistinu je lud.*” (Eš-Šuara, 27)

Nakon toga mu je rekao:

“*Ako budeš kao boga nekog drugog priznavao, sigurno ću te u tamnicu baciti.*” (Eš-Šaura, 29)

Musa, a.s., ga upita: “Zar, i onda ako ti budem očigledan dokaz donio?”

Zatim mu je Musa, a.s., pokazao čuda; štap, ruku koja je postajala bijela, ali, pokvarenjak, odbio je da mu se odazove. U petak je naredio da dođu čarobnjaci i razglasio je ljudima da se okupe. Musa, a.s., osjeti zebnju zbog tog susreta s njima.

⁵⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (6709), Ebu Davud pod brojem (2607), Tirmizi pod brojem (1674), Malik u svom *Muvattau* pod brojem (1831), Nesai u svom djelu *Sunenu-l-kubra* pod brojem (8756). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (3910).

Allah, dž.š., objavi mu da se ne boji, da je On uz njega, da dobro prati ono što on radi, zato nema razloga da se boji.

Kada su se ljudi okupili, čarobnjaci su bacili svoju užad i sve što su imali u svojim rukama pa se ljudima pričinilo da se ta užad kreću i lete po zraku.

O tom momentu Allah, dž.š., veli:

﴿ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ﴿٦٨﴾ ﴾

“I Musa u sebi osjeti zebnju. ‘Ne boj se’- rekosmo Mi.”
(Ta-Ha, 67-68)

Ti ćeš pobijediti i dobro znaš ko će danas biti potpomognut a ko će poražen biti. Musa, a.s., baci štap koji se pretvori u zmiju i pojede sve ono što su čarobnjaci bacili! Zmija od toga poraste, onoliko koliko je Allah, dž.š., htio da poraste, i uputi se prema faraonu, međutim, on se prepade i pobježe.

Hasan el-Basri, Allah mu se smilovao, rekao je: “Faraon je po prirodi bio plašljiv i bojažljiv.”

*“Umjesto ljutih junaka ti gazelu napadaš
jer, pred njima srce od straha gotovo da ti iskoči.*

*Preda mnome ti se kočoperiš,
a pred ratnim pokličem bezglavo bježiš. ”*

Ova priča završava se tako što je Allah, dž.š., odredio da se nakon određenog vremena faraon dadne u potjeru za Musaom, a.s., kada je pobjegao iz Egipta, i uputio se prema moru.

Allah, dž.š., naredio je Musau, a.s.:

“Udari štapom svojim.” (El-Bekara, 60)

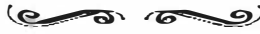
More se rascijepilo na dva dijela i Musa, a.s., sa svojim je narodom prošao, a faraon je došao pred more, ali je osjetio strah, pa je natjerao mazgu da se udalji od mora. Ali, Allahova, dž.š., naredba spriječila ga je da pobjegne. U jednom *israilijatu* navodi se da je Džibril, a.s., tada jahao na mazgi, a da je faraon

jahao na konju, a konjima su mazge uvijek privlačne. Džibril je s mazgom ušao u put, koji se nalazio u moru, i kada ju je ugledao, faraonov je konj odjurio s faraonom na svojim leđima za mazgom, a za njim se, ne shvaćajući šta se dešava, uputila i faraonova vojska!

Ovo je *israilijat* u koji se ne može sa sigurnošću ni vjerovati, niti se može jednostavno odbaciti.

Kada su ušli u vodu zapljusnuli su ih valovi. Na taj je način, Musa, a.s., uz Allahovu, dž.š., pomoć, izašao kao pobjednik.

Pouka iz ove priče jeste da Allahova, dž.š., pomoć uvijek prati Njegove miljenike i na ovom i na onom svijetu.

Allahova, dž.š., briga o Muhammedu, s.a.v.s.

Kurejšijski nevjernici donijeli su odluku da ga ubiju, i svoje najjače mladiće poslali su s britkim sabljama, koje su bile natopljene u otrov, da sprovedu tu odluku u djelo. Došli su pred njegova vrata i čekali da izađe, pa da ga ubiju. Međutim, Allah, dž.š., obavijestio ga je da su nevjernici okružili njegovu kuću i da su postavili zasjedu u namjeri da ga ubiju. Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo je šaku pijeska, i posuo ga po glavama ovih mladića, te se on bezbjedno sklonio u pećinu, a mekanski nevjernici dali su se u luđačku potjeru za njim. Isukali su svoje sablje, i tragajući za njim, zastali su na ulazu pećine u kojoj se nalazio.

O Allahu! Ko bi ga u ovoj situaciji mimo Allaha, dž.š., mogao zaštititi?

S njim je bio i Ebu Bekr, r.a., koji se tresao od straha pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Ne brini se, Allah je s nama.” (Et-Tevba, 40)

Pripovijeda se da je golub prije nego su nevjernici došli do ulaza u pećinu svio gnijezdo, a pauk je na ulazu ispleo mrežu.

*“Ni slutili nisu da su golub i sićušni pauk
u zaštitu odabranog svoja gnijezda svili.”*

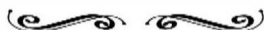
*Allahova zaštita učinila ga je neovisnim o oklopima čvrstim
i najznaniji čitači tragova beskorisni su bili.”*

I po drugi put pokušali su ubiti ga.

Suraka je žurno odjahao na konju u pustinju noseći sablju, s namjerom da on osvoji nagradu, i da uhvati Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ali, samo jedna izgovorena riječ Allahovog Poslanika, s.a.v.s., spriječila ga je u tome. “Allahu, zaštititi nas od njega na koji god način Ti želiš.”⁵⁸ Allahov Poslanik, s.a.v.s., zatražio je zaštitu bez imalo opterećenja, dugih govora i sl.

A Allah, dž.š., ga je zaštitio... Surakin konj počeo je tonuti u pijesak, i propinjajući se zbacio je svog jahača sa sebe.

I kad god su pokušali nevjernici ubiti Muhammeda, s.a.v.s., Allah, dž.š., ih je onemogućio u tome.

Allah, dž.š., pomaže Svoje šticeenike, evlije sa kerametima, čudima koja im se dese

Jedan od načina na koje Allah, dž.š., pomaže Svoje evlije jeste i to što im daje mudžize i keramete. Mudžize s kojima je Allah, dž.š., pomogao našega Poslanika, s.a.v.s., bezbrojne su i rijetki su oni koji ih sve poznaju.

Svoje govore ljudima u džamiji Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao je tako što je stajao na jednom palminom panju. Nakon izvjesnog vremena naredio je da mu naprave mimeter. Zbog toga se panj veoma ražalostio. Panj koji nije u stanju govoriti, jesti, nanositi nekome štetu ili korist, ali, panj, koji pred ljudima plače i cvili.

⁵⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (3651, 5607), Muslim pod brojem (209), Ahmed pod brojem (3). Također ga bilježi u ovom obliku i ibn Hibban pod brojem (6172, 6756), ibn Ebi Šejba u svom *Musannefu* pod brojem (32399, 32401).

Džabir, r.a., pripovijeda: “Tako mi Allaha, dž.š., čuli smo ga kako ječi poput deve koja u pustinji izgubi svoje mladunče.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., naočigled svih ljudi, prišao je panju da ga umiri. Stavio je svoju plemenitu ruku na njega i on se smirio i utješio.⁵⁹

Kerameti se vjernicima dešavaju kada dostignu visok stepen pobožnosti, koji samo rijetki i odabrani vjernici uspiju dostići. Allah, dž.š., rekao je:

﴿فَمَنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ، وَمَنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾

“Bit će onih koji će se prema sebi ogriješiti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i bit će onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti.”

(El-Fatir, 32)

Kerameti su potpora i ohrabrenje vjernicima od Allaha, dž.š.

Ala el-Hadremi, jedan od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na čelu vojske krenuo je u boj ali, kada je zašao u pustinju izgubio je put. Krenuo je desno i lijevo, međutim, izlaza nije bilo. Vojska je ožednjela i situacija je postala dramatična. Rekoše: “Ala, Allah, dž.š., obećao je sljedbenicima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., izlaz iz svake situacije, pa zamoli Allaha, dž.š., za nas.” On se obratio Allahu, dž.š., i u veoma kratkoj dovi, obratio mu se sljedećim riječima: “O Mudri, Veličanstveni, Znani, o Mudri, Znani, Veličanstveni pomozite nam.” Prenosilac ovog događaja veli: “Tako mi Allaha, dž.š., nije ni dovršio s ovom dovom a iznad vojske se pojavio oblak iz kojeg je počelo grmjeti i padati kiša, pa su se oni ovom vodom napojili i abdestili se. Nakon toga, oblaka je nestalo.”

Ebu Muslim el-Havlani jedan od tabiina otišao je kod El-Esveda el-Anesija koji je za sebe tvrdio da je poslanik, pa ga je upitao: “Vjeruješ li u mene?”

⁵⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (918, 295, 3584, 3585), Ahmed pod brojem (13729, 14059).

Ebu Muslim mu je odgovorio: “Ne čujem ništa.”

On ga ponovo upita: “Vjeruješ li u Muhammeda?”

Ebu Muslim odgovori: “Draži mi je od oca i majke, da, vjerujem u njega.”

El-Esved reče: “Tako mi Allaha, dž.š., ubit ću te onako kako dosada niko nikoga nije ubio.” Zatim je naredio da se sakupi ogromna količina drva i da se potpali vatra. Nakon toga, vojnici su ga, tegleći ga za ruke, povukli prema vatri. Kada se približio vatri Ebu Muslim izgovorio je riječi koje je izgovorio i Ibrahim, a.s., kada su ga htjeli baciti u vatru: “Dovoljan mi je Allah i divan li je On pomagač.” Vatra je postala hladna i spasonosna za Ebu Muslima el-Havlanija. Nakon što ga je Allah, dž.š., spasio, on se uputio prema Medini, kada je Omer, r.a., čuo za ovaj događaj zagrlio ga je i odveo kod Ebu Bekra, r.a., i rekao: “Hvala Allahu, dž.š., koji nam je omogućio da među sljedbenicima Muhammeda, s.a.v.s., vidimo nekog poput Ibrahima, a.s.”⁶⁰

Sve su ovo primjeri koji nam govore na koji način je Allah, dž.š., štitio i pomagao sljedbenike Muhammeda, s.a.v.s. Ko će mimo Allaha, dž.š., štititi vjernike? Zbog toga se prije spavanja uči sljedeća dova: “Allahu moj, Tebi se predajem, Tebi prepuštam svoje stanje, s imenom Tvojim sklanjam svoja leđa u zaštitu Tvoju pun nade i utječući se od straha. Ja nemam ni skloništa niti spasa osim kod Tebe.”⁶¹ Kada zatražiš zaštitu od Allaha, dž.š., On će te vječno čuvati.

⁶⁰ Priču o Ebu Muslimu el-Havlaniju prethodno smo spominjali.

⁶¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (247, 6311, 6315), Muslim pod brojem (2710).

Djela i osobine koje štite vjernika

1. Abdest

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Abdest je oružje vjernika.”⁶² Kada se vjernik abdesti Allah, dž.š., čuva ga od nedoumica, strasti, zlih ljudi koje susreće, urokljivih i zavidljivih očiju, i od grijeha.

2. Dove i zikrovi

U ovom poglavlju spomenut ćemo neke dove i zikrove, pa molim Allaha, dž.š., da nam pomogne da ih učimo ujutro i uvečer, i prije spavanja.

Ajetul-Kursi: ovaj ajet ima posebno veliki značaj kod pobožnjaka i prema njemu se muslimani odnose sa posebnim poštovanjem. Koristi ovog ajeta poznaju jedino oni koji ga redovno uče. Zbog toga, ibn Kajjim veli: “Molim Allaha, dž.š., da me poživi dok ne napišem tomov komentara ovog ajeta i dok ljudima ne ukažem na vječne riznice koje se kriju u njemu.” Međutim, ibn Kajjim je umro prije nego je uspio ispuniti svoju želju.

Musliman koji prouči ovaj ajet u Allahovoj, dž.š., je zaštititi.

Zadnji ajeti sure El-Bekara: Alija, r.a., rekao je: “Čudim se muslimanu koji zaspe a da prije toga ne prouči zadnje ajete sure El-Bekara.”

Sure El-Felek i En-Nas: Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao jednom od svojih ashaba: “Prouči prije nego što zaspiš Kul-huwallahu ehad, Kul-euzu birabbil-felek, i Kul-euzu birabbinas to će te zaštititi od svakog zla.”⁶³

⁶² Ovaj hadis nije pritrđen i nisam ga pronašao ni u jednoj zbirci nego se bilježi hadis: “A jedino vjernik vodi brigu o abdestu.” Bilježi ga Ahmed pod brojem (12873, 21908, 21972, 21930), ibn Madža pod brojem (277), Darimi pod brojem (655). Pogledaj djelo *Misbahuz-zudžadžeti* pod brojem (112), i djelo *El-Miškatu* pod brojem (292).

⁶³ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (5082), Nesai pod brojem (5428, 5429). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2163).

Riječi: “Nema boga osim Allaha, dž.š., Jedinog, Koji nema druga, Njemu pripada sva vlast i hvala. On život i smrt daje i On je svemoćan.” Ko ujutro i uvečer ove riječi izgovori po stotinu puta ima obećanje od Allaha, dž.š., da će ga zadesiti četiri koristi i to se bilježi u Buharijevom *Sabihu*. Bit će mu upisano stotinu dobrih djela i izbrisano stotinu loših djela. Imat će nagradu kao da je oslobodio deset robova. To će mu biti štit od šejtana cijeli dan sve dok ne omrkne i niko na Sudnjem danu neće doći s boljim djelom osim čovjeka koji je učinio isto što i on ili više.⁶⁴

Najbolja zaštita za muslimana jeste učenje Kur’ana i riječi “La ilahe illa Allah”. Kako da vjernik živi na ovom svijetu bez učenja Kur’ana? Kako može provoditi dane i noći, a da ne uči Kur’an?

Zehebi bilježi da je ibn Omer, r.a., cijelo vrijeme koje je provodio u kući učio Kur’an. Čim bi ušao abdestio se, otvarao bi Kur’an i učio.

Nafi, njegov učenik pripovijeda: “Ibn Omer, r.a., u svojoj kući ne bi činio ništa drugo osim što bi abdestio i učio Kur’an.”

A ono što će posebno obradovati vjernika i rasprostraniti njegova prsa jesu dva rekata u zadnjoj trećini noći, pa makar i na samo nekoliko minuta prije sabahskog ezana. On će smireno stajati u namazu u vrijeme kada se Allah, dž.š., spušta na zemaljsko nebo kada većina ljudi spava, kada nema razgovora niti praznih riječi. Tada Allah, dž.š., pita: “Ima li neko da moli, pa da udovoljim njegovim molbama, ima li neko da nešto traži, pa da mu dadnem, ima li neko da traži oprost, pa da mu oprostim.”⁶⁵ Bilježe ga Buhari i Muslim.

Šta misliš o vjerniku koji u ovim trenucima moli Allaha, dž.š.?

Allah, dž.š., upita: “Ima li neko da traži oprost?” a ti u tom momentu kažeš: “Allahu, oprosti mi.” “Ima li neko da moli, pa da mu se odazovem?” a ti kažeš: “Allahu, odazovi mi se, Allahu, podari mi.” Ovo je najveći uspjeh koji može vjernik

⁶⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (3293, 6403), Muslim pod brojem (2691).

⁶⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (1145, 6321, 7494), Muslim pod brojem (758).

ostvariti, ali, onog momenta kada smo počeli početak noći provoditi budni izgubili smo vrijednost zadnje trećine noći.

Od djela koja štite vjernike jeste i činjenje nafila – dobrovoljnih dobrih djela, jer, Allah, dž.š., u hadisi-kudsiji rekao je: “Moj će Mi se rob neprestalno približavati činjenjem nafila – dobrovoljnih djela sve dok ga ne zavolim. A kad ga zavolim, Ja sam mu sluh kojim sluša, vid kojim gleda.”⁶⁶

Činite što više dobrih djela, Allah, dž.š., vam podario svako dobro!

Neka su blagoslovi na našeg vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., na njegovu porodicu i ashabe.

Allah, dž.š., je najbolji čuvar

Hvala Allahu, dž.š., Koji je dobro obaviješten o Svojim robovima i koji sve vidi. Uzvišen neka je Onaj Koji je nebesa saviježdima ukrasio, na njemu je Sunce kao svjetiljku stvorio a Mjesec svijetlim učinio. On čini da se dan i noć smjenjuju, to je pouka za onoga koji hoće razmisliti ili želi biti blagodarani.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Poslao ga je kao upućivača, donosioca radosnih vijesti, da opomene, da Allahovom, dž.š., dozvolom u vjeru poziva, i da ljudima Pravi put osvjetli. U potpunosti je dostavio poslanicu, emanet svoj ispunio, prema svojim sljedbenicima je odan bio i istinski se na Allahovom, dž.š., putu borio sve dok ga smrt nije zadesila. Neka su salavati njemu, njegovoj porodici i ashabima.

Tirmizi i Ahmed putem vjerodostojnog lanca prenosilaca bilježe predanje ibn Abbasa, r.a., koji prenosi da je jedne prilike bio sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa mu je rekao: “Dječaće, podučit ću te sljedećim riječima: Čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š., će tebe čuvati, čuvaj Allahove granice, On će ti uvijek pomagati. Kada nešto tražiš traži od Allaha, kada tražiš

⁶⁶ Prethodno smo na više mjesta navodili ocjenu ovog hadisa.

pomoć traži je od Allaha. Znaj, kada bi se svi ljudi skupili da ti neku korist pribave ne bi ti mogli od koristi biti osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. I kada bi se okupili da ti naškode ne bi ti mogli naškoditi osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. Pera su podignuta i listovi su se osušili.”⁶⁷ Ahmed u svom Musnedu još dodaje: “Pobjeda dolazi kao rezultat strpljivosti, poslije nevolje uvijek izbavljenje dolazi i poslije poteškoće dolazi olakšica.”⁶⁸

Ovo je savjet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je uputio i prijašnjim i kasnijim generacijama.

Jedan je dobri čovjek rekao: “Kada želiš da posavjetuješ svoga prijatelja ili brata reci mu: ‘Čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š., će tebe čuvati.’”

Jedan je od učenjaka rekao: “Razmišljao sam o ovom hadisu i zaprepastio sam se kada sam vidio koliko značenja i poruka nosi u sebi.”

Zbog toga, Sulejman, a.s., sin Davuda, a.s., rekao je: “Stekli smo znanje koje posjeduju i ostali ljudi, i ono što drugi ljudi ne znaju, i nismo vidjeli da se išta može mjeriti sa klonjenjem grijeha i u tajnosti i u javnosti.”

Ovo poglavlje ne odnosi se samo na jednu skupinu ljudi nego i na vladare, namjesnike, službenike, liječnike, inženjere, trgovce, zemljoradnike, vojnike, muškarce i žene.

*“Pusti je neka nebeska postane i po odredbi odvija se
nemoj je kvariti mišljenjem tvojim sputanim okovima zemaljskim.”*

Drugi pjesnik veli:

*“O Ti, koji želje čuvaš Ti si me pazio i čuvao
i protiv nasilnika me potpomogao.
Kada je vidio da me Ti štitiš ponizno je pred mene stao.”*

⁶⁷ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2516), Ahmed u svom *Musnedu* pod brojem (2664, 2758, 2800). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (5302).

⁶⁸ Bilježi ga Ahmed pod brojem (2800).

Allah, dž.š., stvorio je sva stvorenja i On ih čuva i brine se o njima, i ne postoji ni jedno živo biće na Zemlji a da mu Allah, dž.š., nije opskrbu odredio.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Jedne prilike neki čovjek ugleda vrapca kako noseći komad mesa odleti na vrh palminog stabla. Čovjek se ispe na vrh palme i tu ugleda slijepu i staru zmiju koja bi, kada joj se vrabac približi, otvarala usta a on bi joj ubacivao meso u usta. Ovoj slijepoj zmiji nafaka je, putem vrapca, dolazila na vrh palme.

Ko je nadahnuo vrapca do to čini? Jedan, Jedini! Gospodar i Tvorac ovog vrapca!

Ko je dao opskrbu ovoj zmiji? Živi i Vječni, njen Gospodar.

﴿ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا
كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾

“Na zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah, dž.š., ne hrani. On zna gdje će koje boraviti i gdje će sahranjeno biti. Sve to ima u jasnoj Knjizi.” (Hud, 6)

Allah, dž.š., u raznim situacijama i prilikama, koje niko ne može pobrojati, čuva Svoje robove.

Čuva čovjekovu vjeru i to je najvrjednije što jedan musliman može posjedovati.

Čuva ga na ovom svijetu od svakojakog zla i podčinio mu je sva ostala stvorenja.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.”
(Jusuf, 64)

Iako je veoma važno, Allahovo, dž.š., čuvanje vjere jednog muslimana često je neprimjećeno i zanemareno kod većine ljudi. Allah, dž.š., čuva vjernikovo srce od raznih sumnji i nedoumica, mnogoboštva i licemjerstva, od izgubljenosti i neodlučnosti i od svega što bi moglo biti pogubno za njega.

U isto vrijeme oni koji ne uživaju u Allahovoj, dž.š., zaštiti, u beznađu su, lutaju bez cilja i smjera. A vjernika je Allah, dž.š., zaštitio i on je spoznao putove spasa i uspjeha.

Allah, dž.š. čuva vjernika i u trenucima kada mu se smrt prikuči, kada napušta ovaj svijet u tom neizvjesnom momentu kada se šejtan trudi ugrabiti nešto za sebe. Ali, Allah, dž.š., postojanim učini vjernike, učvrsti ih i pomogne da ustraju na riječima "La ilahe illa Allah Muhammedur-resulullah".

A koliko li je samo ljudi koji su prešli granice koje je Allah, dž.š., postavio i koje je u trenucima umiranja jezik njihov iznevjerio, pa nisu bili u stanju izgovoriti šehadet... Tada su se kajali i očajavali! Žalili su zbog učinjenih loših djela ali u tom momentu kajanje je uzaludno bilo! Jer, za života nisu pazili na Allahove, dž.š., granice, pa ni Allah, dž.š., nije njih čuvao. Zbog toga su izgubili i ovaj i onaj svijet, a to je očiti gubitak!

Allahova, dž.š., zaštita Njegovih štićenika na ovom svijetu

Postoji veoma mnogo načina na koje Allah, dž.š., štiti Svoje štíćenike i dobre robove. U ovom poglavlju spomenut ćemo neke od njih.

1. Zaštita od neprijateljskih spletki

Ibrahim, a.s., pozivao je svoj narod u islam i kada im je dosadilo slušati ga odlučili su baciti ga u vatru. Stavili su ga u katapult, potpalili su vatru i izdali naredbu da se odluka sprovede u djelo. U tom momentu došao mu je Džibril, a.s., i upitao: "Ibrahime, imaš li neku potrebu?" Ibrahim, a.s., odgovori: "Od tebe mi ništa ne treba, ali, potrebna mi je pomoć od Allaha, dž.š."⁶⁹ Buhari bilježi⁷⁰ da je ibn Abbas, r.a., rekao:

⁶⁹ Bilježi ga Taberi u svom Tefsiru u komentaru sure *el-Enbija* (68). Pogledaj *Tefsir ibn Kesira* (3/294).

⁷⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (4563).

“Riječi: hsbunallah ve mi’nel – vetil ‘Dovoljan nam je Allah, dž.š., i divan li je On zaštitnik’, izgovorio je Ibrahim, a.s., kada je bačen u vatru i izgovorio ih je Muhammed, s.a.v.s., kada su mu ljudi rekli: *‘Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate’, to im je učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: ‘Dovoljan je nama Allah i divan li je On Gospodar.’*” (Alu Imran, 173)

Kada su katapultom bacili Ibrahima, a.s., dok je još bio u zraku rekao je: “Dovoljan je nama Allah i divan li je On Gospodar.” U trenutku kada je pao u vatru Allah, dž.š., naredio joj je: “*Budi hladna i spasonosna za Ibrahima.*” (El-Enbija, 69)

Na ovaj način, Ibrahim, a.s., je spašen i sačuvan od njihovih spletki.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.”
(Jusuf, 64)

Ko je u stanju vrele vatru učiniti hladnom? Allah, dž.š.!
Ko je u stanju izbaviti vjernika iz nevolja koje ga zadese? Allah, dž.š.!
Ko je taj ko je u stanju željezo učiniti lomljivim i mehkim u rukama Svojih štićenika? Allah, dž.š.!
Ko je taj ko održava vezu sa Svojim robom? Allah, dž.š.!

*“Koliko puta se Allahu obraćamo kada nas nevolja snađe
a kada nas izbavi mi Njega Uzvišenog zaboravljamo.*

*Kada smo na moru molimo Ga da našu lađu do obale dovede
i kada se to desi naša strast u grijeh nas povede.*

*Čak i po zraku sigurni i bezbjedni letimo
i ne padnemo zato naš čuvar je Allah, to sigurno znamo.”*

2. Zaštita od spletki nasilnika i vladara

Allah, dž.š., poslao je Musaa, a.s., faraonu, nasilniku pozvati ga u Allahovu, dž.š., vjeru. Prije nego je ušao u njegovu kuću Musa, a.s., znao je da ga tamo čeka smrt, niko drugi do oholi faraon! Sablje! Krv! Crvena smrt! Faraon tiranin! Krvnik! Diktator!

Musa, a.s., rekao je:

﴿إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرِطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْعِنَ ﴿٤٥﴾﴾

“Mi se bojimo da nas odmah na muke ne stavi ili da svaku mjeru zla ne prekorači.” (Ta-Ha, 45)

Međutim, Allah, dž.š., Koji je najbolji čuvar i od milostivih najmilostiviji odgovorio je:

﴿لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَى ﴿٤٦﴾﴾

“Ne bojte se! Ja sam s vama, Ja sve čujem i vidim.” (Ta-Ha, 46)

Poslije ovih riječi, Musa, a.s., neustrašivo se obratio faraonu i Allah, dž.š., ga je sačuvao od njegovog zla.

Musa, a.s., i faraon dogovorili su se da na praznik Musa, a.s., izazove faraonove sihribaze. Ljudi su se okupili u dogovoreno vrijeme, a došao je i Musa, a.s. Kada su se pojavili sihribazi Musa, a.s., im je rekao: “Bacite to što imate.” Oni su bacili svoje štapove i užad, pa se okupljenim ljudima pričinilo da se kreću. Musa, a.s., u duši osjeti zebnju pa mu Allah, dž.š., objavi:

﴿فَلَمَّا لَا تَخَفُ إِنَّا أَنْتَ الْأَعْلَى ﴿٦٨﴾﴾

“Ne boj se! Ti ćeš doista pobijediti.” (Ta-Ha, 68)

Allah, dž.š., je uz tebe.

﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾﴾

“I ne gubite hrabrost i ne žalostite se; vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici.” (Alu Imran, 139)

Ne gubite hrabrost jer vaša vjera je nadmoćnija, vi se klanjate Allahu, dž.š., Jedinom, a oni se klanjaju jednom od Njegovih stvorenja. Vaš put je uzvišeniji, jer, vi hodite Allahovim, dž.š., putom, dok oni slijede put jednog od Njegovih stvorenja. Vaše kuće su čišće i vaš položaj na zemlji je uzvišeniji.⁷¹

⁷¹ Pogledaj djelo *Fi zilalil-Kur'ani* autora Sejvida Kutba (1/480).

Tavus bin Kisan, jedan od učenika ibn Abbasa, r.a., iz generacije tabiina i čovjek od kojeg su Buhari i Muslim prenosili svoje hadise pripovijeda: “Jedne prilike otišao sam kod Kabe da obavim umru i kada sam završio s obredima i klanjao dva rekata, sjeo sam kod Mekami Ibrahima. Iznenada sam među okupljenim svijetom ugledao naoružanu skupinu ljudi koji su nosili sablje, štitove, kacige. Kada sam bolje pogledao vidio sam da je to pratnja Hadžadža bin Jusufa koji je bio zapovjednik, krvnik. O njemu je Lejla Ehilija rekla:

*“Hadžadžu, iznad tebe nema niko
osim halife i Onog kod koga utočište traži svako.”*

Ubio je stotinu ljudi a među njima i Seida bin Džubejra.

Hadžadž o sebi pripovijeda: “U snu sam vidio da me Allah, dž.š., za svakog ubijenog po jedanput ubija a zbog Seida me je na sirat-ćupriji ubio sedamdeset puta.”

Tavus dalje pripovijeda: “I nakon što sam ugledao vojnike ostao sam sjediti na svom mjestu. Dok sam tako sjedio ugledao sam nekog čovjeka iz Jemena, siromaha i asketu koji je bio pobožnjak. On je tavafio okolo Kabe i kada je završio htio je klanjati dva rekata. Ali, kraj njegove odjeće zakačio je kacigu jednog od vojnika, i ona pade na Hadžadža, koji mu naredi da se zaustavi, i upita ga: ‘Ko si ti?’ Čovjek odgovori: ‘Ja sam musliman.’ Hadžadž upita: ‘Odakle si?’ Čovjek odgovori: ‘Iz Jemena.’ Hadžadž upita: ‘Kako je moj brat?’ (Mislio je na svog brata koji je bio nasilnik poput njega, Ahmeda bin Jusufa) Čovjek odgovori: ‘Kada sam ga zadnji put vidio bio je dobro ugojen i s velikim stomakom.’ Hadžadž reče: ‘Nisam te upitao o njegovom zdravlju, nego o njegovoj pravičnosti.’ Čovjek reče: ‘Kada sam ga zadnji put vidio bio je sklon utaji i nepravdi.’ Hadžadž ga upita: ‘Zar ne znaš da je on moj brat?’ Čovjek upita: ‘A ko si ti?’ Hadžadž odgovori: ‘Ja sam Hadžadž bin Jusuf.’ Čovjek ga upita: ‘Hadžadž, zar uistinu misliš da se on više oslanja na tebe nego što se ja oslanjam i tražim pomoć od Allaha, dž.š.?’ Nakon ovih riječi Hadžadž se okrenu od njega.”

Zbog čega? Zbog toga što se oslonio na Allaha, dž.š.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.”
(Jusuf, 64)

Kada je Abdullah bin Alija el-Abbasi⁷² osvojio Damask u jednom danu ubio je trideset šest hiljada ljudi. Svoje mazge i konje uveo je u emevijsku Veliku džamiju. Nakon toga okupio je ljude oko sebe i upitao je svoje vezire: “Ima li neko da mi se suprotstavlja u ovome?” Oni odgovoriše: “Nema.” On upita: “Mislite li da bi mi se neko mogao suprotstaviti?” Oni odgovoriše: “Ako ima neko, onda je to Evzai.” Evzai je bio muhaddis, muževan i odvažan, vođa pravovjernih u hadisu, bio je asketa i pobožnjak, i jedan od onih od kojih su Buhari i Muslim prenosili hadise koje su bilježili.

On naredi da mu ga dovedu, i vojnici žurno otiđoše po njega. Kada ih je ugledao nije se ni pomjerio sa svog mjesta. Oni mu rekoše: “Abdullah bin Alija želi da dođeš kod njega.” On reče: “Dovoljan nam je Allah i divan li je On Gospodar. Sačekajte me malo.” Otišao je, okupao se, obukao ćefine ispod odjeće jer je znao da ga očekuje “crvena smrt”, pogubljenje i krv. Rekao je sam sebi: “Evzai, došlo je vrijeme da kažeš istinu i da se u ime Allaha, dž.š., ne bojiš ničijeg prijekora.” Nakon toga, otišao je kod ovog nasilnika. Evzai, koji nam lično prenosi ovaj događaj, veli: “Kada sam ušao kod njega ugledao sam dva reda vojnika koji su svojim sabljama načinili tunel i ja sam se kretao ispod tih, uzdignutih sablji sve dok nisam došao do njega. On je sjedio na prijestolju i u ruci je držao bambusov štap, a na licu mu se mogao vidjeti izraz srdžbe. Kada sam ga ugledao, tako mi Onoga osim kojeg drugog boga nema, imao sam osjećaj da se preda mnom nalazi mušica. Rekao sam: “Dovoljan nam je Allah i divan li je On Gospodar.” Na umu mi nije bio niko, ni porodica, ni imetak, ni žena, nego sam se sjetio prijestolja Milostivog, šta će se desiti kada se na Danu polaganja računa pojavi iznad ljudi. On je

⁷² Jedan od abasijskih vladara o kojem se prenose nevjerovatne priče, amidža Ebu Džafera el-Mensura, nikada se nije smijao. Njegova lična garda brojala je više od trideset hiljada vojnika.

uputio prema meni pogled pun srdžbe čiju veličinu je poznao samo Allah, dž.š. Rekao je: “Evzai, šta veliš o krvi koju smo prolili?” Rekoh: “Pripovijedao mi je taj i taj od ibn Mesuda, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Nije dozvoljeno proliti krv muslimana koji svjedoči da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i da sam ja Allahov Poslanik, s.a.v.s., osim u tri slučaja: oženjenog čovjeka ili udate žene koji učine blud, onoga ko bespravno ubije drugog muslimana, i onoga koji otpadne od svoje vjere i napusti džemat muslimana.’”⁷³ Ako su oni koje si pogubio od gore nabrojanih, ispravno si postupio, a ako nisu na Sudnjem danu polagat ćeš račun zbog njihovog ubojstva.” On pobode svoj štap u zemlju a ja podigoh turban sa glave, očekujući sablju, te primijetih kako njegovi veziri sakupljaju odjeću da ih krv ne popraska. Međutim, on upita: “Šta kažeš o imetku koji smo oduzeli?”Odgovorih: “Ako bude halal imetak, polagat ćeš račun za njega, a ako bude haram, onda ćeš biti kažnjen.” On reče: “Uzmi ovu kesu zlatnika.” Odgovorih: “Ne treba mi imetak.” Jedan od prisutnih vezira namignu mi da uzmem zlatnike jer on traži i najmanji razlog da me ubije. Ja uzeh zlatnike i podijelih ih vojnicima sve dok kesa nije ostala potpuno prazna. Bacio sam je i izašao. Pri izlasku proučio sam ajet: “Dovoljan nam je Allah i divan li je On Gospodar.”Proučio sam ga kada sam ulazio i kada sam izlazio.

“I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjereno dobar.”
(Alu Imran, 174)

Jedan je pobožnjak rekao svome sinu: “Hoćeš li da te uputim na izvor snage koji će te učiniti nepobjedivim?” Sin mu odgovori: “Svakako da hoću.” Otac reče: “Osloni se na Allaha, dž.š.”

Jedne prilike, Mehdi, abasijski halifa, uđe u džamiju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u kojem se u tom trenutku nalazilo više od petsto učenika koji su izučavali hadis, te raznih učenjaka, mudraca i pisara. Među njima bio je i Malik bin Enes. Svi ljudi

⁷³ Bilježi ga Buhari pod brojem (6878), Muslim pod brojem (2676), Ahmed pod brojem (3614, 4055).

ustadoše na noge pred halifom osim ibn Ebi Zi'ba, jednog od prenosilaca hadisa u Sahihu Buharije i Muslima. Mehdi ga upita: "Ibn Ebi Zi'be, svi su ljudi osim tebe ustali." On mu odgovori: "Tako mi Onog osim koga drugog boga nema, i ja sam htio ustati ali sam se sjetio riječi Uzvišenog: '*Na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići.*' (El-Mutaffifin, 6), pa sam odgodio ustajanje za tu priliku." Mehdi mu reče: "Samo ti sjedi, tako mi Allaha, dž.š., na glavi mi nije ostala ni jedna dlaka a da se nije podigla."

Imam Zuhri, veliki hadiski učenjak jedne je prilike ušao kod Hišama bin Abdul-Melika emevijskog halife. Hišam, upita okupljene učenjake: "Ko je najviše grijeha učinio?" Mislio je na ajet:

"A onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika."

(En-Nur, 11)

Ovaj ajet govori o situaciji kada je Aiša, r.a., potvorena za blud.

Hišam je tvrdio da se radi o Aliji bin Ebi Talibu, r.a., pa upita Sulejmana bin Jesara: "Ko je najviše grijeha učinio?" On odgovori: "Abdullah bin Ubejj." Hišam mu reče: "Lažeš, to je učinio Alija bin Ebi Talib." Sulejman bin Jesar reče: "Vladar pravovjernih najbolje zna ono o čemu govori." Zatim je upitao drugog učenjaka: "Ko je najviše grijeha učinio?" On mu je uputio isti odgovor, ali ga je Hišam utjerao u laž. Kada je došao red na Muhameda bin Muslima bin Šihaba (Zuhrija) Hišam ga upita: "Ko je najviše grijeha učinio?" Zuhri odgovori: "Abdullah bin Ubejj bin Selul." Ali, Hišam mu reče: "Lažeš." Uvrijeđen Zuhri podviknu: "Zar ja da lažem! Tako mi Allaha, dž.š., kada bi glasnik sa nebesa sada oglasio da je laž postala dozvoljena ja opet ne bih lagao. Tako mi Onoga osim koga drugog boga nema pripovijedali su mi Seid i Urva, i Ubejd bin Alkama bin Vekkas od Aiše, r.a., da je onaj koji se najviše istakao u njenoj potvori Abdullah bin Ubejj bin Selul." Halifa ustuknu pred ovim riječima i reče: "Bespravno sam te uvrijedio, halali mi."

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.”
(Jusuf, 64)

3. Pobjeda nad neprijateljima

Jedan od načina Allahovog, dž.š., čuvanja dobrih vjernika jeste i to što ih čuva i štiti od njihovih neprijatelja i pomaže ih protiv njih.

U biografiji Halida, a svi vi znate ko je Halid, pa zar ima neko da ne zna ko je Ebu Sulejman? Ko to ne zna ko je Allahova, dž.š., isukana sablja koja je briljirala u svim bitkama protiv nevjernika?

Jedne prilike susreo se sa svojom vojskom koja je brojala trideset dvije hiljade vojnika protiv bizantinske vojske čije broj je bio dvjesto osamdeset hiljada. Ujutro, s prvim zrakama sunca ugledali su bizantinske vojnike čije su isukane sablje blistale na sunčevoj svjetlosti. Nadirali su u odredima od kojih je svaki brojao na hiljade vojnika, tako da su ispunili sva uzvišenja, ravnice i doline. Kome da se obrati Halid? Ujedinjenim nacijama ili Vijeću sigurnosti!! Ne, nego Allahu, dž.š., Jednom i Jedinom.

“I nisi ti bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio.” (El-Enfal, 17)

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Pred samu bitku jedan od vojnika reče Halidu: “Halide, koliko li je samo Bizantinaca a kako su muslimani malobrojni.” Halidove oči orosiše se suzama, pa reče: “Kod Allaha, dž.š., utočište tražim, reci: ‘Kako su samo muslimani mnogobrojni, a Bizantinci malobrojni!’ Volio sam da mi je konj Eškar zdrav, pa makar Bizantinaca bilo duplo više.” Nakon ovih riječi isukao je svoju sablju, a i ostali muslimani to učiniše. Dvije se vojske sukobiše i ne prođe ni tri dana a Bizantinci zapadoše u nevolju, poraz i uništenje nadvi se iznad njihovih glava. Muslimani izadoše kao pobjednici, i uništi se narod koji je nasilje činio, pa neka je hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova.

Kutejba bin Muslim, vojskovođa i junak opsjedao je Kabul i neposredno pred bitku, kada su sablje već bile isukane i kada se Allahova, dž.š., pomoć prikućila vjernicima: “Ako vas Allah pomogne, niko vas neće moći pobijediti”, Kutejba reče: “Dovedite mi Muhameda bin Vasia el-Ezdija, gdje je on?” Vojnici krenuše u potragu za njim i zatekoše ga kako klanja duha-namaz. Svoje koplje zabio je u zemlju, naslonio se na njega, i molio je Allaha, dž.š., za pobjedu: “O Živi, o Vječni, o Veličanstveni i Plemeniti podari nam pobjedu koju si nam obećao.” Kada o tome obavijestiše Kutejbu, on zaplaka i reče: “Tako mi Onoga osim koga drugog boga nema, samo jedan prst Muhameda bin Vasia meni je draži od stotinu hiljada britkih sablji i od stotinu hiljada snažnih mladića.”

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

4. Zaštita i čuvanje djece

Jedan od vidova Allahove, dž.š., brige o svom robu jeste i to što čuva njegove potomke i stavlja ih pod Svoju zaštitu i za vrijeme njegovog života i nakon njegove smrti.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Ove riječi izgovorio je Jakub, a.s., kada je izgubio svoga sina Jusufa, a.s. Kada se pobjojao da ga može vuk pojesti, Jakub, a.s., rekao je:

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Kada je bio prinuđen da se razdvoji i od svoga drugog voljenog sina, rekao je:

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Kada se sjetio da dugo vremena nije vidio sina, rekao je:

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Hasan el-Basri veli: “Od ristanaka pa do ponovnog susreta prošlo je osamdeset godina. Cijelo vrijeme Jakubovo, a.s., srce bilo je ispunjeno tugom, iz očiju se neprestano lile suze, a na cijeloj Zemlji nije postojao rob draži Allahu, dž.š., od njega.”

Nakon toliko vremena Allah, dž.š., vratio mu je sina Jusufa, a.s.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

U pripovijesti o Musau, a.s., i Hidru, a.s., navodi se da su njih dvojica došli u neko naselje i od njegovih stanovnika zatražili da ih nahrane, ali oni su odbili ugostiti ih. U tom naselju vidjeli su zid koji se bio gotovo srušio, pa ga je Hidr, a.s., popravio. Nakon toga, Hidr, a.s., pojasnio je Musau, a.s., razlog zbog kojeg je to učinio. Rekao mu je:

﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِّنَ رَبِّكَ﴾

“A što se onog zida tiče on je dvojice dječaka, siročadi iz grada, a pod njim je zakopano njihovo blago. Otac njihov je bio dobar čovjek i Gospodar tvoj želi iz milosti Svoje, da oni odrastu i izvade blago svoje.” (El-Kehf, 82)

Dobrota oca ove dvojice dječaka bila je uzrokom da se Allah, dž.š., brine o njima i nakon njegove smrti.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Kada se smrt prikućila Omeru bin Abdul-Azizu, pravednom emevijskom halifi, svojoj djeci u naslijeđe nije ostavio ništa od imetka. On kao halifa, dijelio je svoj imetak na Allahovom, dž.š., putu i pred samu smrt, dok su mu oči bile orošene suzama, okupio je svu svoju djecu; sedam sinova i sedam kćeri, pa im je rekao: “Ne ostavljam vam iza sebe imetak, ali vam ostavljam Jednog i Jedinog: *‘Moj zaštitnik je Allah Koji Knjigu objavljuje i On se o dobrima brine’* (El-Araf, 192). Ako budete pokorni Allahu, dž.š., On će se brinuti o vama, a ako Mu budete nepokorni nisam želio ostaviti vam imetak, koji će vam pomoći u grijšenju.” Ovo je bilo njegovo mišljenje i njegov stav o ovom pitanju da mu se Allah, dž.š. smiluje. Nakon toga je umro, a Allah, dž.š., pobrinuo se o njegovoj djeci. Neki učenjaci prenose da su njegova djeca bila najimućnija.

5. Čuvanje njegovog tijela i organa

Jedan od primjera Allahove, dž.š., brige o robu jeste i to da mu čuva zdravlje tijela ukoliko se on čuva grijeha i grijеšenja.

Primjer toga jeste Esma bint Ebi Bekr, r.a., “vlasnica dva pojasa”, supruga Zubejra bin Avama, r.a. Bila je od onih koji su veoma rano primili islam, čuvala se od grijеšenja, pa je Allah, dž.š., sačuvao i njeno zdravlje. Urva bin Zubejr, r.a., pripovijeda: “Esma, r.a., doživjela je stotu godinu, a ni jedan zub joj nije ispao, niti je imalo posenilila.”⁷⁴

Pripovijeda se da je imam Taberi, jedan od velikana islamske misli, putovao u lađi i kada se približila obali on je, iako mu je bilo sedamdeset godina, skočio na obalu. Neki mladići, koji su također bili na lađi pokušali su skočiti, ali su se zbog visine pobjegli. Začudeni, upitaše ga: “Kako si, i pored svojih godina, uspio skočiti s lađe, a mi nismo u stanju to učiniti?” On im odgovori: “Ovo sam tijelo u mladosti čuvao od grijeha pa mi ga je Allah, dž.š., sačuvao za moju starost.”

Allah, dž.š., čuvat će tvoj vid ukoliko budeš obarao pogled, čuvat će tvoj sluh ukoliko ne budeš slušao ono što je On zabranio da se sluša, čuvat će i tvoje ruke i noge i ostale dijelove tijela.

6. Allah, dž.š., potčinit će vjerniku životinje i zvijeri i sačuvat će ga od njihovog zla

Stoku, zvijeri i životinje, Allah, dž.š., potčinit će Svojim šticienicima, onima koji ne prelaze granice koje je On postavio, koji izvršavaju Njegova naređenja, klonu se Njegovih zabrana. Allah, dž.š., će takve čuvati i zaštititi od zla i opasnosti ovih životinja.

Ukba bin Nafi el-Fehri, r.a., po naređenju Muavije, r.a., krenuo je u vojni pohod na Afriku, i između ostalih, osvojio je i grad Kajrevan. Ovaj grad se u to vrijeme nalazio u mjestu okruženom džunglom koja je bila prepuna zvijeri, zmija i

⁷⁴ Bilježi ga Hakim u *Mustedreku* pod brojem (6329). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (12103), i djelo *El-Isabetu fi temjizis-sababeti*, biografiju Esme, r.a., pod brojem (10799).

insekata zbog kojih čovjek nije smio ni ući u šumu, a kamoli se nastaniti u njoj. Ukba, r.a., zamolio je Allaha, dž.š., i od Njega zatražio pomoć, pa su zvijeri sa svojim mladima napustile šumu i otišle u drugo mjesto, a on je proširio i izgradio ovaj grad.

Muhamed Ikbal u svojim stihovima veli:

*“Naši ezani prije isukanih sablji
u dalekim krajevima pobjedu su donosili.
Afrika i sve pustinje njene
nisu zaboravile naše sedžde kad smo spuštali lica na njene grudi užarene.*

*Pod britke sablje naše vratove smo poturali
i nikada se nismo nepravednog neprijatelja pobojali.”*

Ukba, r.a., bojao se Allaha, dž.š., i sjećao Ga se u blagostanju, pa ga je Allah, dž.š., čuvao u raznim situacijama.

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Sila bin Ešjem, bio je u vojsci koja se borila u Horosanu pod zapovjedništvom Kutejbe. Ovaj je čovjek sve vrijeme između jacije i sabaha provodio u namazu, u ibadetu i plakanju iz straha od Allaha, dž.š.

Kutejba bin Muslim govorio je: “Hvala Allahu, dž.š., Koji je učinio da se u mojoj vojsci nalazi neko poput Sile.”

Kada bi htio obavljati noćni namaz odijevao je skupocjeni ogrtač, koji je vrijedio hiljadu zlatnika. Namirisao bi se i govorio: “Allahu, Ti si lijep i voliš ljepotu, ovaj ogrtač sam samo zbog Tebe odjenuo.” Odijevao bi ga u mrkloj noći a kada bi svanulo skidao bi ga.

Kada bi ostali vojnici zaspali on bi odlazio u šumu i tu bi obavljao noćni namaz i plakao. Ovom prilikom nalazili su se u brdima u blizini Kabula, koji smo izgubili kada smo zapostavili riječi “La ilahe illa Allah”.

*“Od moje duše draža mi je zemlja ova
kako je samo divna u ovoj zemlji zora.”*

Jedne prilike dok je klanjao došao mu je lavi počeo je kružiti okolo njega. Međutim, on se nije ni pomjerio niti uznemirio. Kada je obavio dva rekata namaza okrenuo se prema lavu, pa mu reče: “Lave, ako ti je naređeno da me ubiješ i pojedeš, učini to i pojedi me jer ja nemam oružja i jedino se mogu osloniti na Allahovu, dž.š., zaštitu. A ako ti nije naređeno da me ubiješ, onda idi od mene i pusti me da na miru klanjam.” Poslije toga lav podvi rep, poput uplašenog psa, i pobježe!

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Jedan od učenjaka rekao je: “Kada smo bili pokorni Allahu, dž.š., On nam je i zvijeri pokornim učinio, a kada smo Mu postali nepokorni i miševi su zavladao nama.”

Nakon što su jevreji napali muslimanske zemlje i nakon što su Rusi osvojili Afganistan, jedan muslimanski pjesnik spjevao je sljedeće stihove:

*“O Omere, imali ikakve nade da se vratiš,
jer bizantinske vojske našim zemljama haraju.*

*Tvoji komandanti britke sablje su pripasali,
a vojnici na Hittinu klanjaju i tekbiraju.*

*Tebi u čast cijeli dunjaluk hvalospjeve pjeva,
junaci tvoj dolazak žudno očekuju.*

*Palestinske žene, zaljubljene, oči svoje surmom ukrašuju,
dok u Betlehemu neprijatelji dvorce izgrađuju.*

*Limun se u Jafi u korijenu isušio,
pa, zar drvo plodove može dati kada ga nepravedne ruke šćepaju?”*

Malik bin Dinar, poznati pobožnjak i asketa, pripovijeda: “Jedne sam prilike zaspao u bašči i kada sam se probudio ugledao sam zmiju koja je u ustima držala cvijet i njime je razgonila muhe i komarce s mog lica.” Subhanallah! Ko ju je nadahnuo

da to učini? Ko ju je uputio da to čini? Ko ju je podčinio ovom dobrom robu? Jedan i Jedini!

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

7. Potčinjavanje nežive prirode

U primjere Allahove, dž.š., brige i zaštite spada i to da On Svojim dobrim robovima potčinjava i neživu prirodu, koja nije u stanju ni da vidi ni da čuje niti razuma ima.

Buhari u poglavlju o jamcima bilježi predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Jedan Israelčanin zatražio je od drugog da mu posudi hiljadu zlatnika do određenog roka, pa mu ovaj reče: ‘Dovedi mi jamca koji će jamčiti da ćeš mi vratiti.’ Ovaj mu reče: ‘Dovoljan je Allah, dž.š., kao jamac.’ Čovjek odgovori: ‘Istinu si rekao’, i dade mu zlatnike. Ovaj krenu na putovanje preko mora, i kada je završio posao htjede se vratiti ali ne nađe lađu na koju bi se ukrcao, tako da zapade u opasnost da ne vrati zlatnike do utvrđenog roka. On komad drveta izbuši, pa u sredinu stavi hiljadu zlatnika i pismo čovjeku od kojeg se zadužio, dođe do obale mora i reče: ‘Allahu, Ti znaš da sam ja od tog i tog čovjeka posudio hiljadu zlatnika, pa je tražio od mene jamca, pa sam ja rekao: ‘Dovoljan je Allah, dž.š., kao jamac’, i on je bio time zadovoljan. Trudio sam se da nađem lađu u koju bi se ukrcao i vratio mu zlatnike na vrijeme, ali nisam uspio, zato, ove zlatnike prepuštam Tebi na čuvanje.’

Nakon toga, bacio je zlatnike u more koji su u drvetu otplovili na pučinu, a on je ostao iščekujući lađu koja bi ga prevezla u njegovo mjesto. Čovjek koji mu je posudio zlatnike izašao je do obale mora iščekujući lađu i ovog čovjeka da mu vrati zlatnike i odjednom ugleda u vodi drvo koje je u sebi nosilo zlatnike. On ga uze želeći s njime potpaliti vatru, ali kada ga rascijepi nađe u njemu zlatnike i pismo. Nakon izvjesnog vremena pristize i onaj kome je posudio zlatnike noseći sa sobom hiljadu drugih zlatnika. Pravdajući se reče: ‘Tako mi Allaha, dž.š., dao sam sve od sebe da pronađem lađu na koju bi se ukrcao’, ali ovaj ga upita: ‘Jesi li mi slučajno nešto poslao?’

Čovjek reče: ‘Sad ti kažem da nisam mogao naći lađu prije ove kojom sam došao’, ali mu ovaj reče: ‘Allah, dž.š., dostavio mi je zlatnike koje si mi poslao u drvetu, zato uzmi te zlatnike koje si mi sada donio i nosi ih sa sobom.’”⁷⁵

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Posljedice gubitka Allahove, dž.š., zaštite

Onoga ko ne čuva granice koje je Allah, dž.š., postavio ni Allah, dž.š., neće čuvati, a koga Allah, dž.š., ne čuva imat će težak i loš život, bit će nesretan, a na onom svijetu čekat će ga džehennemska vatra:

“A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i ona sudnjem danu ćemo ga slijepa oživjeti.”
(Ta – Ha, 124)

Historija je puna ovakvih primjera: faraon je posjedovao Egipat i sva njegova prirodna bogatstva, rijeke i plodove, ali, nije vodio brigu o granicama koje je postavio Allah, dž.š., pa ni Allah, dž.š., nije njega čuvao. Potopio je i njega i njegov narod u moru:

﴿كَذَٰلِكَ تَرَكُوا مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۖ وَرَزَقَ ۖ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٦١﴾ وَنَعَمَ ۖ كَانُوا فِيهَا فَتٰكِهِيۡنَ ﴿٦٢﴾ كَذٰلِكَ ۖ وَاَوْرَثْنٰهَا قَوْمًا ۖ اٰخِرِيۡنَ ﴿٦٣﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَآءُ ۖ وَالْاَرْضُ ۖ وَمَا كَانُوۡا مُنظَرِيۡنَ ﴿٦٤﴾﴾

“I koliko staviše bašča i izvora, i njiva zasijanih i dvorova divnih, i zadovoljstava koje su u radosti provodili, tako to bi, i Mi smo to u nasljedstvo drugima ostavili, ni nebo ih ni Zemlja nisu oplakivali i nisu pošteđeni bili.”
(Ed-Duhan, 25-29)

Allah, dž.š., podario je Karunu imetak koji čovjek ne može ni zamisliti, ali on nije vodio brigu zabranama koje je postavio Allah, dž.š., i nije slušao savjete onih koji su ga savjetovali, nego je rekao:

⁷⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (2291), Ahmed pod brojem (8381).

“Ovo što imam stekao sam svojim znanjem.” (El-Kasas, 78)

Oholio se i bio je tvrdoglav u svom nevjerstvu, pa je završio tako što ga je Allah, dž.š., zajedno s njegovim dvorcem utjerao u zemlju. Izgubio je i ovaj i onaj svijet, zar to nije očiti gubitak?

Za vrijeme dinastije abasija, u vrijeme hilafeta Er-Rešida postojali su veziri koji su se zvali Bermekije. Allah, dž.š., podario im je ogroman imetak, zlato i srebro, njihovi dvorci građeni su u raznim bojama. Jedan historičar čak prenosi da su neki svoje dvorce pozlačivali.

Ali, nisu poštovali Allahove, dž.š., naredbe, u svojim su dvorcima grijeha činili; muzika, vino, bančili su, vrijeme gubili, namaz izostavljali, pa ih je Onaj Koji sve tajne poznaje kaznio. Onaj Koji odgađa ali kome ništa ne može umaći, Onaj Koji kada za nešto kaže: “Budi”, ono bude. Slavljem neka je, kako li je samo moćan. Nema boga osim Njega, kako li je samo veličanstven, nema boga osim Njega, kako li je samo uzvišen!

Svi ovi veziri stradali su u jednom trenutku. Allah, dž.š., poslao je protiv njih njima najdražeg čovjeka, Haruna er-Rešida koji im je prije toga bio prijatelj. Jedno jutro naljutio se na njih, prije podne sabljom je pobio sve njihove mladiće a starce bacio u zatvor. Njihove sinove zaposlio je kao radnike u rudnicima, a žene stavio u kućni pritvor. Plač i suze na svakom koraku!

Jahja bin Halid el-Bermeki upitan je nakon toga: “Zbog čega ste izgubili svoje položaje, zbog čega ste dospjeli u bijedu nakon tolikog izobilja? Nakon zlata i svile, nakon kadife?” Plačući je odgovorio: “Zbog dove nekog kome smo zulum učinili. Upućena je u mrkloj noći, nismo joj važnost pridavali, ali ju je Allah, dž.š., uslišao.”

Alija bin Husejn, r.a., upitan je: “Šta čovjeka najbrže obori sa prijestolja u prašinu?” Odgovorio je: “Uslišana dova onoga kome je nepravda učinjena.”

Nije odgovorio; toliko i toliko vremena niti je spomenuo išta drugo osim uslišane dove koju Allah, dž.š., uzdigne iznad

oblaka i kada ta dova dođe do njega, On kaže: “Tako mi Moje snage i veličine sigurno ću te kad-tad pomoći.”

Vjerodostojno se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao Muazu, r.a.: “Čuvajte se dove onoga kome je zulum učinjen, jer između nje i Allaha, dž.š., nema zastora.”⁷⁶

Er-Rešid bacio je u zatvor i njihovog oca, koji je u zatvoru proveo sedam godina. Nokti i brkovi su mu narasli, nije imao čime da ih potkreše niti makaza da skрати brkove. Nije imao čime usta čistiti, abdestio je i plakao na jednom mjestu, obavljao nuždu na mjestu gdje je i spavao nakon što je uživao u blagodatima, svili i kadifi.

*“Dvore su na najuzvišenijim brdima pravili,
snažni vojnici njihove živote su čuvali.*

*Iz visokih odaja kabure su nastanili,
groznog li mjesta u koje su se spustili.”*

“A Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji.” (Jusuf, 64)

Ko drugi osim Allah, dž.š., upravlja svime? U čijim rukama su ovi ključevi svake stvari? Kod Allah, dž.š., Jednog i Jedinog! Slavljén neka je, On vlast daje kome želi i oduzima je kome želi, pomaže koga hoće a ponižava koga hoće.

El-Kahir, halifa iz dinastije abasija rekao je: “Sakupljat ću blago i čuvat ću ga za crne dane.” Iskopao je rupu u zemlji i napunio ju je zlatom i srebrom. Nije se oslanjao na Allaha, dž.š., nego je rekao svojim sinovima: “Ne bojte se siromaštva. Ovu rupu napunio sam za vas blagom koje kad bi se podijelilo svim stanovnicima Bagdada bilo bi im dovoljno.”

Šta se s njim desilo nakon što se o glušio od Allahove, dž.š., naredbe? Svrgnut je s vlasti, oslijepio je, njegov imetak je opljačkan i predat halifi koji je zauzeo njegovo mjesto. U Velikoj džamiji u Bagdadu ustajao bi poslije namaza i govorio

⁷⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (1496, 2448, 4347), Muslim pod brojem (19).

je: "Allahovi robovi, udijelite mi od onoga s čime vas je Allah, dž.š., opskrbio."

Pogledajte samo, kako je propao nakon što se odmetnuo od Allaha, dž.š.!

﴿ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴾

"U tome je, zaista pouka za onoga ko razum ima ili ko sluša, a priseban je." (Kaf, 37)

Na koji način da rob čuva Allahove, dž.š., granice

Allahov Poslanik, s.a.v.s., uvjetovao je da vjernik, koji želi da ga prati Allahova, dž.š., zaštita, treba čuvati Allahove, dž.š., granice. Onaj ko to bude činio bit će u stalnoj Allahovoj, dž.š., zaštiti? Allah, dž.š., rekao je:

﴿ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴾

"Ovo je ono što vam je obećano, svakome onom koji se kajao i čuvao." (Kaf, 32)

Značenje riječi "evvab" spomenute u ajetu jeste: onaj koji mnogo čini tevbu i često moli Allaha, dž.š., da mu oprost i koji mnogo čini ibadet, a značenje riječi "hafiz" jeste: onaj koji čuva Allahove, dž.š., granice i ne prelazi ih.

Ukratko rečeno, čuvanje Allahovih, dž.š., granica postiže se bogobojaznošću.

Bogobojaznost jeste izvršavanje Allahovih, dž.š., naredbi, klonjenje svega što je zabranio i vjerovanje u sve o čemu nas je obavijestio.

Bogobojaznost jeste da između sebe i Allahove, dž.š., kazne postaviš pregradu.

Bogobojaznost jeste da se najviše bojiš Allaha, dž.š., jer čemu god se osim Allaha, dž.š., uspiješ približiti prestaneš ga se

plašiti, ali, kada se približiš Allahu, dž.š., tvoj strah od Njega je sve veći. Allah, dž.š., rekao je:

﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾

“A Allaha se boje od robova Njegovih, učeni.” (El-Fatir, 28)

Definirajući bogobožnost, Ebu Hasan, Alija bin Ebi Talib, r.a., rekao je: “To je strah od Veličanstvenog, vjerovanje u Objavu, zadovoljstvo sa malim i pripremanje za Dan povratka.”

Znakovi bogobožnosti

1. Čuvanje namaza

Ustrajnost u obavljanju namaza Allah, dž.š., nazvao je čuvanjem. Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَالَّذِينَ هُمْ يُرْوِجُهُمْ حَفِظُونَا﴾

“I oni koji molitve svoje budu revnosno obavljali.”
(El-Mearidž, 34)

Ko bude čuvao svoj namaz i obavljao ga u njegovom propisanom vremenu, skrušeno i ponizno, u džematu Allah, dž.š., sačuvat će ga na Dan kada će ostali ljudi u beznađu biti. “Molitva zaista odvraća od razvrata i od svega što je ružno.” (El-Ankebut, 45)

Kada je Omer, r.a., izboden nožem dok je obavljao namaz i kad je već bio u smrtnoj agoniji, kroz suze je rekao: “Bojte se Allaha, dž.š., kada je u pitanju namaz, nema ništa sa islamom onaj ko ne obavlja namaz.”⁷⁷ Ko bude čuvao namaz i Allah, dž.š., će njega čuvati, a ko zapostavi namaz i Allah, dž.š., će njega zapostaviti. Omer, r.a., svojim namjesnicima u pokrajinama pisao je pisma sljedećeg sadržaja: “Brinite se o namazu, jer to je osnova islama i zadnje što se gubi od vjere.”

⁷⁷ Bilježi ga Malik u *Muvettau* pod brojem (84), ibn Ebi Šejba u *Musannefu* pod brojem (32856).

Allah, dž.š., rekao je:

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَىٰ وَفُؤِمُوا لِلَّهِ قَلْبَيْنِ﴾ (١٣٨)

“Redovno molitvu obavljajte, naročito onu krajem dana, i pred Allahom ponizno stojte.” (El-Bekara, 238)

Znaj, brate, da namaz ne možeš istinski čuvati osim na tri načina:

1. Da ga obavljaš u njegovo pravo vrijeme, jer Allah, dž.š., neće primiti namaz koji je obavljen nakon isteka njegovog vremena osim s opravdanim razlogom. Takav namaz je ništavan i onaj ko ga na taj način obavi neće imati nikakve koristi od njega. Takav namaz će mu reći: “Neka i Allah, dž.š., tebe zanemari kao što si i ti mene zanemario.”

Prvo za što će čovjek na Sudnjem danu polagati račun jeste namaz. Ko bude čuvao svoj namaz i Allah, dž.š., će njega sačuvati na dan kada će ljudi od straha pamet gubiti.

Kada je ibn Mesud, r.a., upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje je djelo najbolje on mu je odgovorio: “Namaz obavljen u njegovo pravo vrijeme.”⁷⁸

2. Obavljanje namaza u džematu. Namaz u džematu neće obavljati samo onaj ko ima opravdan razlog. Onog momenta kada te glasnik pozove i kada mujezin kaže: “Požuri na namaz, požuri na spas”, ustani iz svoje postelje, otiđi u džamiju jer će zbog toga Onaj Koji sve tajne poznaje i tebe čuvati.

3. Obavljanje namaza skrušeno i ponizno. To ćeš postići tako što ćeš pomno pratiti imamovo učenje Kur’ana, slušat ćeš njegova čudesna značenja, i veličanstvene vijesti koje u sebi nosi koje su uzdrmale cijeli svijet. Trebaš imati na umu da je stajanje u namazu simbol stajanja ljudi na Sudnjem danu pred Allahom, dž.š. kao što to veli ibn Kajjim, Allah mu se smilovao.

⁷⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (527, 2782, 5970), Muslim pod brojem (85), Ahmed pod brojem (3880, 3963, 4175).

2. Čuvanje organa od činjenja grijeha

Jedan od načina čuvanja Allahovih, dž.š., granica jeste i čuvanje organa tijela od činjenja grijeha i njihovog nepokoravanja Allahovim, dž.š., naredbama. Dragi čitaocē, u narednim redovima podrobno ćemo pojasniti ovo pitanje jer ono je veoma važno i opasno ako se ne shvati na pravilan način.

Prvo: čuvanje srca

U čuvanje Allahovih, dž.š., granica ubraja se i čuvanje srca od svakojakih sumnji i prohtjeva. Ako se ovaj organ upropasti, izgubio si sve. Ukazujući na njegov značaj Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “U tijelu se nalazi jedan organ, ako je on zdrav, zdravo je i cijelo tijelo, a ako je on bolestan, bolesno je i cijelo tijelo. Taj je organ srce.”⁷⁹

Ako popraviš svoje srce spominjanjem Allaha, dž.š., i pokoravanjem Njemu Uzvišenom, popraviti će se i tvoje ruke, oči, sluh, noge, stomak itd.

Svi će ljudi na sudnjem danu biti bankroti. Nikome neće koristiti ni imetak, niti djeca, niti žena. Jedino će koristiti onome ko je zdravo srce imao.

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾﴾

“Na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu čista srca dođe spašen biti.”

(Eš-Šuara, 88-89)

Kažu da je čisto srce ono u kojem nema strasti niti sumnje.

Drugi kažu da je to ono srce u kojem nema ništa drugo osim spomena Allaha, dž.š.

Neki pak kažu da je to srce koje je ispunjeno riječima: “La ilahe illa Allah Muhammedur-resulullah”.

⁷⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (52), i Muslim pod brojem (1599), Ahmed pod brojem (27638).

To je srce koje je sačuvano od bolesti sumnji i strasti. Sačuvano je od nedoumica i mnogoboštva, od licemjerstva, od oholosti i samodopadanja, od ljubomore i zavisti, sačuvano je od svake bolesti. Ispunjeno je vjerom u Jednog i Jedinog, Allaha, dž.š., ispunjeno je iskrenošću, odanošću, oslanjanjem na Allaha, dž.š., strahom od njega kao što je to bio slučaj s Ibrahimom, a.s., o kojem je naš Gospodar rekao:

﴿ وَإِذْ جَاءَ رَبُّهُ، بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾ ۞ وَإِذْ جَاءَ رَبُّهُ، بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾ ۞ ﴾

“Iste vjere kao i on bio je i Ibrahim, kad je Gospodaru svome iskrena srca došao.” (Es-Saffat, 83-84)

Allah, dž.š., rekao je:

﴿ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ ۗ ﴾

“On će srce onoga koji u Allaha vjeruje uputiti.” (Et-Tegabun, 11)

Ko bude padao na sedždu pred Allahom, dž.š., On će uputiti njegovo srce, ko bude posjećivao džamije On će uputiti njegovo srce, ko bude podizao svoje ruke učeći dove On će uputiti njegovo srce.

﴿ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾ ۞ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾ ۞ ﴾

“One koji se budu zbog nas borili Mi ćemo sigurno putovima koji Nama vode uputiti. A Allah je zaista na strani onih koji dobra djela čine.” (El-Ankebut, 69)

Tako mi Allaha, dž.š., ako budeš dolazio na predavanja i dersove, Allah, dž.š., te neće učiniti poput onog ko se odmetnuo i vrijeme provodio u kafićima, u besposlici i razvratu, uz luđačku muziku, s pokvarenjacima i besposličarima. Ne, tako mi Allaha, dž.š.!

﴿ أَفَنَجْعَلُ الْمُتَّبِعِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ ﴿٣٦﴾ ۞ أَفَنَجْعَلُ الْمُتَّبِعِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ ﴿٣٦﴾ ۞ ﴾

“Zar ćemo muslimane s nevjernicima izjednačiti, šta vam je kako rasuđujete?” (El-Kalem, 35-36)

A što se tiče onog koji kada čuje uputu okrene se od nje, uzoholi se i udalji, on je u velikoj opasnosti, da ga Allah, dž.š., nikada ne uputi.

﴿ وَتَقَلَّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَرَهُمْ كَمَا لَوْ يُؤْمِنُوا بِهِ ۖ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدَرَهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾ ﴾

“I da Mi srca njihova i oči njihove nećemo zapečatiti, i da neće vjerovati kao što ni prije nisu vjerovali, i da ih nećemo ostaviti da u zabludi svojoj lutaju smeteni?” (El-En’am, 110)

Vjernik treba u potpunosti predati svoje srce Allahu, dž.š., kako bi ga On na Pravi put uputio. Allah, dž.š., rekao je:

﴿ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْفَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ ﴾

“U tome je, zaista, pouka za onoga ko razum ima ili ko sluša, a priseban je.” (Kaf, 37)

Svi ljudi imaju srce, ali potrebno je imati srce koje razumije i shvaća.

﴿ فَأَيُّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٦١﴾ ﴾

“Ali, oči nisu slijepa, već srca u grudima.” (El-Hadž, 46)

﴿ أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۚ إِنَّمَا يَنْذَرُكَ أَوتُلُوا

الْأَنْبِيَاءِ ﴿١١﴾ ﴾

“Zar je onaj koji zna da je istina ono što se objavljuje od Gospodara tvoga kao onaj koji je slijep? A pouku samo razumom obdareni primaju.” (Er-Rad, 19)

Zbog toga je Allah, dž.š., ukorio narod koji se nije okoristio od svojih organa. O njima je objavio sljedeći ajet:

﴿ وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ ۗ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧﴾ ﴾

“Mi smo za Džehennem mnoge džine i ljude stvorili: oni pameti imaju, a njima ne shvaćaju, oni oči imaju, a njime na vide, oni uši imaju, a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori, oni su zaista nemarni.” (El-Araf, 179)

Zbog toga, vjernik treba voditi brigu o svom srcu i štititi ga od raznih bolesti, jer, srce može imati skrivene bolesti koje samo rijetki mogu primijetiti i zaštititi se od njih. Dobra djela vrjednuju se shodno odnosu srca prema Uzvišenom Allahu, dž.š., i ljubavi prema Njemu.

Često se desi da dvojica ljudi urade isto dobro djelo ali je razlika u nagradi koju će dobiti poput udaljenosti između nebesa i Zemlje. Razlog tome jeste stanje srce. “U tijelu se nalazi jedan organ, ako je on zdrav, zdravo je i cijelo tijelo, a ako je on bolestan, bolesno je i cijelo tijelo. Taj organ je srce.”

Drugo: čuvanje jezika

Vjernik će čuvati Allahove, dž.š., granice tako što će voditi računa o svome jeziku. Uloga jezika nevjerovatna je, jer većina grijeha koje čovjek počini dolaze od jezika.

La ilahe illa Allah! Koliko li je samo jezik časti ukaljao? La ilahe illa Allah! Koliko li je samo grijeha počinio? Koliko li je samo ličnosti okaljao? I koliko li je samo toplih domova razorio?

U poznatom hadisu koji prenosi Muaz, r.a., Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Hoćeš li da te obavijestim o onome što će ti priskrbiti sve spomenuto? Muaz, r.a., odgovori: “Svakako da hoću”. Allahov Poslanik, s.a.v.s., pokaza za svoj jezik i reče: “Čuvaj svoj jezik”. Muaz, r.a., upita: “A zar ćemo odgovarati za ono što smo govorili?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Teško tebi, a zar ljudi neće biti bacani u vatru upravo zbog svojih jezika?”⁸⁰

Hvaleći Svoje dobre robove Allah, dž.š., rekao je:

“I oni koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju.” (El-Muminun, 3)

⁸⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21511, 21558, 21563), Tirmizi pod brojem (2616), ibn Madža pod brojem (3973). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (29).

Riječ “El-Lagv” upotrijebljena u ajetu označava sve ono što neće koristiti na onom svijetu ili sve ono što će štetiti. Allah, dž.š., također, rekao je:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾
 وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لِيُبْتَغَىٰ إِنْ أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ ۖ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ
 شَهِيدًا ﴿٧٢﴾ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ
 مَوَدَّةٌ يَلْبَسْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾﴾

“O vjernici, budite oprezni i nastupajte ili u četama odjednom svi. Među vama ima i takvih koji će sigurno oklijevati i koji će, ako doživite poraz, reći: ‘Sam Allah mi je milost Svoju ukazao što s njima nisam bio.’ A ako vam Allah da pobjedu, on će sigurno reći – kao da je između vas i Njega bilo nekakvo prijateljstvo: ‘Da sam, kojom srećom, s njima bio, veliki plijen bi dobio.’” (En-Nisa, 71-73)

Čudno je to što se čovjek trudi zaštititi organe svoga tijela od činjenja grijeha i kada ih učini osjeća grižnju svjesti, ali, kada počini grijeh s jezikom, ne shvaća opasnost tog grijeha i pored toga što su njegove posljedice pogubne.

Koliko li je samo puta jezik izgovorio riječi koje su grijeh? Koliko su puta meleki upisali u čovjekovu knjigu djela ružne riječi koje je izgovorio, a koje će na Sudnjem danu pročitati? Tada će se kajati, ali, kajanje od koristi neće biti.

﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾﴾

“On ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije.” (Kaf, 18)

Koliko puta se desilo da čovjek izgovori riječ kojoj ne predaje nikakvu važnost, ali zbog njega padne u Džehennem? Koliko puta se desilo da čovjek izgovori lijepu riječ kojoj ne predaje važnost niti značaj, a Allah, dž.š., bude zadovoljan njome i uvede ga zbog nje u Džennet?

Koliko puta se jezik pokrene da bi ogovarao i prenosio tuđe riječi? Ili da bi ismijavao ili se izrugivao s nekim, lagao ili varao? Ili izgovarao besmislice ili upuštao u beskorisne rasprave?

Ebu Bekr, r.a., rekao je: "Tako mi Allaha, dž.š., ništa više od jezika ne zaslužuje biti na dugoj robiji."

*"Čovječe, čuvaj jezik svoj od govora ružnog,
pazi da te ne ujede, prava zmije je on.*

*Koliko je pod zemljom onih koje jezik ubi,
a kojih bi se i junak bojao srest."*

U čuvanje jezika spada i to da čovjek njime govori ono što ide u prilog islamu i da izbjegava sve što je u suprotnosti njemu.

Hasan bin Sabit, r.a., kada bi sastavljao stihove vodio je računa o tome da ne izgovori nešto s čime Allah, dž.š., nije zadovoljan, pa je i Allah, dž.š., njega sačuvao. On je u svojim stihovima hvalio islam, uzdizao je Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Grdeći kurejšijske nevjernike, on je rekao:

*"Jadnici su mislili da će Gospodara svoga pobijediti
ali, nadvladao ih je Onaj Koji sve stvoreno nadvladava."*

Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio ga je sebi bliskim. Penjao ga je zajedno sa sobom na mimber i govorio mu: "Napadaj ih sa svojim stihovima i Džibril, a.s., je uz tebe."⁸¹

U jednim od svojih stihova on je rekao:

*"Ja, moji roditelji, i čast moja,
u obranu Muhammedove časti ćemo stati.*

*I ja sam ga napadao ali sam kasnije u zaštitu njegovu stao,
a Allah mi je nagradu zbog toga obećao.*

⁸¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (3213, 4124, 6153), Muslim pod brojem (2486), Ahmed pod brojem (18055, 18176, 18214).

*Zar da ga napadaš a njemu dostojan protivnik nisi,
od najgoreg među vama ti gori si."*

Zuhri veli: "Najveličanstveniji stih koji su Arapi izgovorili jeste stih Hasana, r.a., koji je na Bedru rekao:

*'I na dan Bedra, kad smo jedni naspram drugih licem u lice stali
pod zastavom našom Džibril i Muhammed su bili.'"*

Našu vojsku predvodili su Džibril, a.s., i Muhammed, a.s., pa kako mislite da nas pobijedite?!

On će biti vođa pjesnika u Džennetu jer je čuvao Allahove, dž.š., granice.

Abdullah bin Revvaha, r.a., došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu:

*"Allah, dž.š., dao ti je potporu,
kao što je pomogao Musa'a kad ga je poslao zlotvoru."*

Zatim je dao prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., na vjernost do smrti.

Učestvovao je u Bici na Muti i kada se prikućio čas borbe istupio je ispred svih ostalih junaka, skinuo je svoj oklop, isukao sablju i rekao je:

*"Kunem ti se, dušo moja, krenut ćeš,
krenut ćeš, pa makar ti to i mrsko bilo."*

*Kad junaci jurnu i ratni poklič zagrmu,
zbog čega vidim da ne čezneš za dženetskom baščom divnom
pa ti si stvoren od kapi sjemena u stomaku majčinom."*

Kada je krenuo u ovu bitku iz Medine ashabi, koji su ga ispraćali, rekli su mu: "Ibn Revvaha, živ nam se i zdrav vratio." On im reče: "Ne!"

Kada se opraštao s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., zaplakao je. Kada se odmaknuo od Medine okrenuo se na svom konju prema njoj i rekao:

*“Neka zdravlje prati čovjeka s kim se oprostih
u palmoviku, najbolji prijatelj od kojeg se rastavih.”*

U Medini je ostavio svoju ženu, djecu, prijatelje, ali, jedino se za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., okrenuo. Kada su mu rekli: “Vidimo se u dobru, inša Allah”, on im je odgovorio:

*“Ja Milostivog za oprost molim,
i da mi utrobu probodu, ja od želje gorim,*

*Pa kad prođu pored tijela moga
da kažu: ‘Upućen je onaj ko se borio zbog dina jedinoga.’”*

Kada su kasnije, ashabi prolazili pored njegovog kabura, nazivali bi mu selam i govorili: “Upućen je onaj ko se borio zbog dina jedinoga.”⁸²

On je hvaleći Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekao:

*“I da se okolo njega i nisu čuda dešavala,
njegov izgled bi ti sve o njemu rekao.”*

Ovako su ashabi spominjali Džennet, borbu na Allahovom, dž.š., putu i obranu Allahove, dž.š., vjere.

Suprotno njima je Imru'ul-Kajs⁸³, koji je predvodnik pjesnika poput njega u vatru. Svoju mladost proveo je u grijehu, pa ga je Allah, dž.š., prepustio samom sebi. Sve svoje vrijeme proveo je sa ženama i vinom, i na taj način život svoj je upropastio.

⁸² Pogledaj djelo *El-Istiaab fi marifetih-ashab* (Biografija Abdullaha pod brojem (1368), *El-Bidaje ven-nibaje* Bitka na Muti 4/241).

⁸³ To se bilježi u hadisu koji bilježi Ahmed pod brojem (787). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (471, 13299), i djelo *Kenzul-ummal* pod brojem (34445, 34449).

Ibn Hani iz Endelusa, poznati grješnik, jedne prilike ušao je kod halife i rekao mu:

*“Šta ti želiš bit će a ne ono što je određeno
zato ti sudi, jer, ti si jedini i moćni.”*

Pa ga je Allah, dž.š., podučio ko je Jedini i Moćni? Dao mu je lekciju zbog koje nikada neće zaboraviti Jedinog i Moćnog! Čim je izašao iz dvorca zadesila ga je strašna bolest. Zavijao je poput psa na svojoj postelji i govorio je: “Ti Si Jedini i Moćni.” Plakao je i govorio:

*“Pogledom punim prezira si me pogledao,
ponizio si me i iz dvora izbacio.*

*Ali, ne zaslužuješ ti prijekor nego ja,
jer, svoje sam želje usmjerio mimo Stvoritelja Jedinoga.”*

Karevi, libanski pjesnik koji se odmetnuo od islama, bio je veliki grešnik, jedne je prilike posjetio Damask, ljudi su ga zbog njegove popularnosti nosili na ramenima, pljeskali su mu, pa on reče:

*“Kanite se vjere nakon koje Arapi opet jedinstveni nisu
klonite je se i Brahminu mi vjeru dajte*

*Dobro došlo nevjerstvo koje jedinstvo sa sobom nosi
pa makar sve zajedno u Džehennem odnosi.”*

Ali, Allah, dž.š., onako kako Moćni i Silni kažnjava, ponizio ga je, pa je u zahodu umro, ali za njegovu smrt saznalo se tek nakon izvjesnog vremena kada mu je tijelo izgledalo poput lešine psa. Allah, dž.š., pokazao mu je ko je Jedan i Jedini!

Ilija Ebu Madi, pjesnik, pokvarenjak u svojim je stihovima rekao:

*“Došao sam, odakle ne znam! Ali, došao sam,
ispred sebe ugledao sam put i krenuo sam,*

*I nastavit ću ići htio ti to ili ne,
ne znam, ne znam."*

Mi mu poručujemo: Niti znaš nit si šta čitao, odmetnuo si se, grešnik i ohol si postao, i puno grijeha i pogreški si učinio.

Allah, dž.š., kaznio ga je onako kako Silni i Moćni kažnjava, umro je u najgorim mukama.

Treće: čuvanje sluha

Musliman će čuvati Allahove, dž.š., granice tako što će voditi brigu o svom sluhu, neće slušati ono što je Allah, dž.š., zabranio da se sluša. Slušat će samo ono što će mu koristiti na ovom i na onom svijetu.

Slušat će učenje Kur'ana, predavanja, savjete, vijesti o muslimanima, gdje god se oni nalazili.

Vjernik ne sluša ono što je Allah, dž.š., zabranio da se sluša, ne sluša ogovaranje, prenošenje tuđih riječi, njegov sluh daleko je od slušanja muzike, i daleko od svakog grijeha i prijestupa.

﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾﴾

"I sluh i vid i razum, za sve to će se, zaista odgovarati."
(El-Isra, 36)

Musliman zna da je blagodat sluha velika blagodat i da će odgovarati za nju.

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾﴾

"I oni koji ne svjedoče lažno, i koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno." (El-Furkan, 72)

Komentirajući ovaj ajet učenjaci kažu: "Ne slušaju lažan govor", a drugi kažu: "Ne svjedoče lažno."

*"Ko ružan govor sluša učestvuje u njemu,
poput onoga ko zabranjenom hranom drugog hrani."*

Četvrto: čuvanje vida

Koliko li je samo pogled donio muka srcu? Koliko li je samo nevolja prouzrokovao?

*“Onog trenutka kada si namjerno prema meni pogled usmjerio,
tog momenta si svoje srce u iskušenja stavio*

*Vidio si ono što u cijelosti ne možeš dobiti
niti se od njegovog jednog dijela možeš strpjeti.”*

Pogled koji je usmjeren prema onome što je zabranjeno otrovna je Iblisova strjelica. Ko bude obarao pogled da ne gleda u ono što je zabranjeno Allah, dž.š., podarit će mu iman čiju slast će osjećati u srcu.

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ (30)

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade.” (En-Nur, 30)

Kada se pogled pusti da slobodno luta on je poput strjelice koja se zabija u srce.

*“Ja sam onaj kome pogled puste želje donese,
ko da odgovaran bude u slučaju kada je ubijeni ujedno i ubica?”*

Jedan je pobožnjak rekao: “Koliko li je samo puta pogled propast donio, i koliko li će samo oči biti uzrokom ulaska u vatru? Koliko li je samo radosti koje će na Sudnjem danu biti uzrokom kajanja? Da nas Allah, dž.š., sačuva od toga!”

Musliman treba usmjeriti svoj pogled ka carstvu nebesa i Zemlje i razmišljati o znakovima koji se nalaze u njima.

﴿قُلْ أَنْظَرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

“Reci: ‘Posmatrajte ono što je na nebesima i na Zemlji.’”
(Junus, 101)

﴿أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾
وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾﴾

“Pa zašto oni ne pogledaju deve kako su stvorene, i nebo-kako je uzdignuto, i planine-kako su postavljene, i Zemlju kako je prostrta.” (El-Gašija, 17-20)

Vjernik treba sklanjati svoj pogled s onog što je zabranjeno gledati, sa žena, pornografskih slika, i treba biti veoma oprezan, jer samo jedan pogled može mu propast donijeti i samo jedan pogled može mu ispuniti srce tugom i očajem.

*“Uzrok većine nevolja jeste pogled,
i velika vatra bukne od iskre male.*

*Koliko je puta pogled u čovjekovo srce,
ubacio strjelicu koja je doletjela bez luka i tetive.*

*Dokle god čovjek bude promatrao prelijepu ženu,
neprestano stoji na ivici propasti.*

*Veseli ga to što sam sebe ubija i dušu uništava,
daleko bila radost koja štetu donosi.”*

Koliko li je samo puta pogled donio na tovare briga i tuge? Koliko je puta pogled učinio svog nosioca zatočenikom? A on je jadnik mislio da će mu on donijeti sreću i razbiti brige.

*“O ti koji se trudiš, da na brzinu strjelicu izbaciš,
ti sam ćeš od nje da stradaš, zato nemoj da pogodiš.*

*I koji šalješ pogled za pogledom želeći tako da se izliječiš,
čuvaj se toga, tako ćeš u nevolje da se uvališ.”*

Ako musliman bude čuvao svoj pogled i ne bude ga upućivao prema onome što je zabranjeno, nego bude pokoran

svome Stvoritelju, Allah, dž.š., će i njega čuvati i staviti pod okrilje Svoje zaštite. A Njegova zaštita velika je blagodat i poklon, jer je Allah, dž.š., najbolji zaštitnik i On je najmilostiviji.

Peto: čuvanje stomaka od hrane koja je zabranjena

Musliman je također dužan čuvati svoj stomak od hrane čije je konzumiranje vjerom zabranjeno, tako da će jesti samo ono što je Allah, dž.š., dozvolio da se jede.

Klonit će se svake hrane koja je stečena na zabranjen način, poput kamate, i imetka koji se stekne na prijevaru, trgovanja s onim što je vjerom zabranjeno, i ako bude jeo samo ono što je Allah, dž.š., učinio dozvoljenim, On će mu se odazivati na njegove dove.

Ebu Hurejra, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Allah je Uzvišeni lijep i prima samo ono što je lijepo. Allah, dž.š., je naredio vjernicima isto što je naredio i poslanicima. Uzvišeni je rekao: ‘O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite’. I rekao je Uzvišeni: ‘O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili’. Zatim je spomenuo čovjeka koji je dugo putovao, raščupane i prašnjave kose koji pruža ruke prema nebu i govori: ‘Gospodaru, Gospodaru! a jeo je ono što je zabranjeno, pio ono što je zabranjeno, odijevao ono što je zabranjeno i othranjen je s onim što je zabranjeno, kako da se takvome usliša dova?’”⁸⁴

Vjernik treba, bez izuzetka, čuvati sve svoje organe od grijeha, tako da će čuvati i svoj spolni organ od bluda:

﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾ فَمَنِ
أَبْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾﴾

⁸⁴ Bilježi ga Muslim pod brojem (1015), Ahmed pod brojem (8148), Tirmizi pod brojem (2989).

“I koji stidna mjesta svoja čuvaju. Osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, doista, prijekor ne zaslužuju.” (El-Muminun, 5-6)

Čuvat će i svoje noge da njima ne ide na mjesto na koje je Allah, dž.š., zabranio da se ide, nego će sa njima koračati u pokornosti Allahu, dž.š., prema džamijama, u posjetu njegovoj braći muslimanima, i prema svemu što je dobro i spas za njega na onom i ovom svijetu. Isti je slučaj i s rukama, neće njima činiti osim ono što je Allah, dž.š., dozvolio da se čini. Treba dobro vodi računa da njegove ruke ne budu sredstvo pomoću kojeg čini grijeh.

﴿يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾﴾

“Na Dan kada protiv njih budu svjedočili jezici njihovi, i ruke njihove, i noge njihove za ono što su radili.” (En-Nur, 24)

﴿وَيَوْمَ يُحْضَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾﴾

“A na Dan kad Allahovi neprijatelji u vatru budu potjerani, oni prvi bit će zadržani, da bi ih sustigli ostali, i kad dođu do nje, uši njihove, oči njihove, i kože njihove svjedočit će protiv njih o onom što su radili.” (El-Fussilet, 19-20)

Ako vjernik bude čuvao svoje organe od činjenja grijeha i potćini ih u pokornosti Allahu, dž.š., Allah, dž.š., stavit će ga pod okrilje Svoje zaštite.

O ti koji želiš da te Allah, dž.š., čuva, čuvaj Allahove, dž.š., granice.

O ti koji želiš sreću na oba svijeta, čuvaj Allahove, dž.š., granice.

O ti koji želiš da iz nevolja izbaavljen budeš, čuvaj Allahove, dž.š., granice.

A malo prije saznao si na koji način da čuvaš Allahove, dž.š., granice; sa bogobojaznošću i pokoravanjem Allahu, dž.š.

Ako želiš sačuvati svoje organe od činjenja grijeha, nemoj činiti ono što je Allah, dž.š., zabranio i budi u pokornosti Njemu Uzvišenom.

Čuvaj Allahove, dž.š., granice provodeći u praksu znanje koje posjeduješ, Allah, dž.š., sačuvat će te od svake neugodnosti i svakog zla. Nemoj zaboraviti Allaha, dž.š., pa da i On tebe zaboravi i da na taj način izgubiš i ovaj i onaj svijet. Da nas Allah, dž.š., sačuva od toga!

Poštovani brate, na kraju ovog poglavlja ne možemo učiniti ništa drugo osim da te posavjetujemo savjetom koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uputio ibn Abbasu, r.a., kad mu je rekao: "Čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š., će tebe čuvati, čuvaj Allahove granice, On će ti uvijek pomagati. Kada nešto tražiš traži od Allaha, kada tražiš pomoć traži je od Allaha. Znaj, kada bi se svi ljudi skupili da ti neku korist pribave ne bi ti mogli od koristi biti osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. I kada bi se okupili da ti naškode ne bi ti mogli naškoditi osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. Pera su podignuta i listovi su se osušili."⁸⁵

Neka Allah, dž.š. blagoslovi našeg vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

Stepeni pobožnjaka

Hvala Allahu Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam najčasnijem vjerovjesniku i poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Najčasniji stepen koji može postići jedan čovjek jeste robovanje Allahu, dž.š., tj. biti istinski Allahov, dž.š., rob. To će ti donijeti čast i na ovom i na onom svijetu. Zbog toga, Allah, dž.š., je Svoga Poslanika, s.a.v.s., nazvao najčasnijim imenima, nadimcima i svojstvima. U suri El-Isra nazvao ga je Svojim robom:

⁸⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (2664, 2758, 2800), Tirmizi pod brojem (2516). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (5302).

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ، لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا﴾

“Hvaljen neka je Onaj koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Harema časnog u Hram daleki.” (El-Isra, 1)

Nazvao ga je Svojim robom i na drugom mjestu u Kur'anu:

﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ، لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ (١)

“Neka je uzvišen Onaj Koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svjetovima opomena bio.” (El-Furkan, 1)

Govoreći o njegovoj misiji i ulozi daije Allah, dž.š., također je rekao:

﴿وَأَنَّهُ، لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِيَدًّا﴾ (١٩)

“A kad je Allahov rob ustao da mu se pomoli, oni su se u gomilama oko njega tiskati stali.” (El-Džinn, 19)

Tvoja najveća počast na ovom svijetu je ste biti Allahov, dž.š., rob.

“Ono što mi je čast i ugled povećalo,
i zbog čega gotovo da na nebeski toranj nisam stao,

jeste to što se i ja ubrajam u robove Tvoje,
i što si me učini sljedbenikom vjere Ahmedove.”

Najveću čast koju možeš doživjeti na ovom svijetu jeste da se ubrajaš u robove Milostivog.

“Nemoj me dozivati osim pozivom ‘Robe moj’,
jer to je najčasnije ime moje.”

Neiscrpna snaga i ponos kriju se u robovanju Allahu, dž.š., jer je on najjači oslonac i izvor snage koju je nemoguće pobijediti.

“Rukama svojim čvrsto se za Allahovo uže drži
jer, i kada te svi napuste On će ti oslonac biti.”

Ibn Kesir bilježi predanje Tavusa bin Kisana, pobožnjaka, učenjaka, askete koji pripovijeda: “Jedne sam prilike otišao kod Kabe i klanjao sam dva rekata kod Mekami Ibrahima. U tom se trenutku pojavi Hadžadž bin Jusuf es-Sekafi sa svojom naoružanom gardom. Došao je kod Mekami Ibrahima i zanijetio da klanja. Kada je predavao selam pored njega je naišao neki beduin iz Jemena čija je odjeća zapela za Hadžadžovu kacigu i oborila mu je sa glave na zemlju. Hadžadž ga uhvati za odjeću i upita: “Ko si ti?” Beduin odgovori: “Ja sam iz Jemena.” Hadžadž upita: “Kako je moj brat Muhamed?” Hadžadžov brat Muhamed bin Jusuf bio je nasilnik i tiranin a bio je namjesnik u Jemenu. Beduin odgovori: “Kada sam ga zadnji put vidio bio je dobro ugojen i s velikim stomakom.” Hadžadž reče: “Nisam te pitao o njegovom zdravlju, nego o njegovoj pravednosti.” Beduin reče: “Kada sam ga zadnji put vidio bio je nasilnik i tiranin.” Hadžadž reče: “Zar ne znaš da sam ja Hadžadž i da je on moj brat, zar me se ne bojiš?” Beduin mu odgovori: “Zar misliš da se on više ponosi tobom nego što se ja ponosim s Allahom, dž.š.?” Kada sam čuo ove riječi podigla mi se svaka dlaka na glavi.”

Ovo je najveći stepen robovanja i uzimanja za zaštitnika Allaha, dž.š.

To će biti vjernikova snaga na Dan kada neće imati ni zaštitnika ni oslonca osim Allaha, dž.š.

Zbog toga, Zehebi u biografiji ibn Ebi Zi'ba, poznatog muhadisa, navodi da je jedne prilike Mehdi, abasijski halifa ušao u Poslanikov, s.a.v.s., mesdžid, gdje su se u tom trenutku održavali naučni kružoci. Kada su prisutni ugledali halifu svi su osim ibn Ebi Zi'ba ustali na noge. Halifa ga upita: “Zar me nisi prepoznao, zbog čega nisi ustao na noge preda mnom?” Ibn Ebi Zi'b mu odgovori: “Htio sam ustati pred tobom ali sjetio sam se riječi Uzvišenog: *‘Na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svijetova dići’* (El-Mutaffifun, 6), te sam odgodio ustajanje za taj Dan.”

Ovo su ljudi koji su shvatili značaj robovanja samo Allahu, dž.š.

Među najveće stepene robovanja ubraja se robovanje Allahu, dž.š., zbog straha od Njega. Allah, dž.š., pohvalio je one koji Ga se boje. One koji Mu se iskreno obraćaju opisao je najljepšim svojstvima i osobinama. Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَلِمَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ ﴿٤٦﴾﴾

“A za onoga koji se stajanja pred Gospodarom svojim bude bojao bit će dva perivoja.” (Er-Rahman, 46)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾﴾

“A onome koji je pred dostojanstvom Gospodara svoga strepio i dušu od prohtjeva uzdržao, Džennet će boravište biti sigurno.” (En-Naziat, 40-41)

Zbog toga učenjaci kažu: “Čemu god se uspiješ približiti bivaš siguran od njega, osim Allaha, dž.š., jer što Mu se više približiš sve Ga se više bojiš.”

Zar Allah, dž.š., nije o iskrenim učenjacima rekao: “A Allaha se boje od robova Njegovih – učeni.”

Allah, dž.š., u ovom ajetu spominje da Ga se boje zato što su Mu bliski. Zbog toga se Allahov Poslanik, s.a.v.s., najviše bojao Allaha, dž.š. Ibn Mesud, r.a., bio je učenik Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i jedan od onih koji su završili njegovu školu kakva nije postojala ni prije ni poslije. To je škola koja je oživljavala ljudska srca i usmjeravala duše njihovom Stvoritelju. Jer, poštovana braćo, ljudi su prije poslanstva Muhammeda, s.a.v.s., bili mrtvi. Njihov život nije bio dostojan jednog čovjeka, nisu imali civilizaciju, nauku, nisu se bavili medicinom niti su na bilo kojem polju ostvarivali napredak. Iako neki nacionalisti, prevaranti i lažljivci iznose neistine i lažu, mi prije poslanstva Muhammeda, s.a.v.s., nismo imali ni kulturu niti civilizaciju. Njegovim pojavljivanjem počinje i naša historija. Allah, dž.š., veli:

﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾⁽⁶⁾

“On je neukima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi.” (El-Džumua, 2)

Istinski život, počeo je pojavom Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

﴿أَوْمِنَ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ
مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾

“Zar je onaj koji je bio u zabludi a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi?” (El-En’am, 122)

Zar je onaj koji je bio mrtav u svom neznanju, činjenju grijeha, slijeđenju strasti poput onog čije je srce Allah, dž.š., svjetlom imana oživio? Ne, nikako ne mogu biti isti!

Ibn Mesud, r.a., bio je učenik veoma drag Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., poslušan i odan. Bio je mršavan i slabašnog tijela, ali njegov iman bio je jak a naša vjera ne gleda na tijela nego na srca i duše. Jer, kada iman uđe u čovjekovo srce učini ga jakim i postojanim.

Historičari prenose da je ibn Mesud, r.a., bio toliko malehan da, kada bi stao pored čovjeka koji sjedi bili bi iste veličine. Jedne prilike ispeo se na drvo pa je zapuhao vjetar. Prisutni ljudi se na to nasmijaše. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče im: “Zar se smijete njegovim mršavim potkoljenicama?! Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša njegove potkoljenice će na Sudnjem danu na Mizanu biti teže od brda Uhuda.”⁸⁶ A to sve zbog njegovog imana, čvrstog vjerovanja i veze sa Allahom, dž.š.

Jedne mu je prilike Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Uči mi Kur’an.” On reče: “Allahov Poslaniče, zar ja da tebi učim

⁸⁶ Bilježi ga Ahmed pod brojem (3981), ibn Hibban pod brojem (6955), Ebu Jala u svom *Musnedu* pod brojem (5313, 5368), ibn Sad u djelu *Tabekat* (3/110). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zeva'id* pod brojem (15562, 15563).

Kur'an a tebi je objavljen?" Pogledajte samo njegovog odgoja, stida i poštovanja pred dobrim čovjekom!

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Uči mi Kur'an, jer želim da od nekog drugog čujem njegovo učenje." Abdullah bin Mesud, r.a., počeo učiti suru En-Nisa a Poslanik, s.a.v.s., ga je pažljivo slušao. Kada je proučio ajet: "A šta će, tek, biti kada dovedemo svjedoka iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih?", Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Dovoljno je."⁸⁷ Dovoljno si proučio, tvoje učenje ostavilo je trag u mom srcu, dovoljno si proučio, jer tvoje učenje stiglo je na pravo mjesto!

Ovako se ponašao iako je bio Allahov Poslanik, s.a.v.s., kome su oprošteni i prijašnji i potonji grijesi. Allah, dž.š., prema njemu je blagodat Svoju upotpunio, ali to ga nije obmanulo i samo mu je bogobožnost i iman povećalo.

Ustajao bi noću slušati učenje Kur'ana svojih ashaba.

*"Kada se noć spusti oni bi u tminama ibadet činili
koliko li su samo suza niz obraze svoje prolili?"*

*Ali, kada su u boj pozivani bili
poput lavova hrabro bi u smrt jurnuli."*

Jedne je noći slušao predivno, melodično učenje Kur'ana, Ebu Musa el-Ešarija, r.a., pa mu ujutro reče: "Ebu Musa, da si me vidio sinoć kako sam pažljivo slušao tvoje učenje Kur'ana. Tvoj glas je poput glasa kojeg je imala porodica Davuda, a.s."⁸⁸

Ebu Musa, r.a., obradovan, upita ga: "Allahov Poslaniče, zar si slušao moje učenje Kur'ana?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Da, tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život." Ebu Musa, r.a., reče: "Tako mi Allaha, dž.š., da sam znao da me slušaš još bi ga melodičnije i ljepše

⁸⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (4582, 5049, 5050), Muslim pod brojem (800).

⁸⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (5048), Muslim pod brojem (793), Tirmizi pod brojem (3855).

učio.”⁸⁹ Allahov Poslanik, s.a.v.s., volio je slušati učenja Kur’ana, jer to ga je podsjećalo na strah od Allaha, dž.š.

Ibn Hibban u svom Tefsiru bilježi predanje s dobrim lancem prenosilaca od Ebu Hurejre, r.a., koji pripovijeda: “Jedne mrkle noći, Allahov Poslanik, s.a.v.s., šetao je ulicama Medine i usput je čuo neku staricu kako uči Kur’an. Stao je pred vrata njene kuće i slušao je njeno učenje. Bila je to starica čije je tijelo ostarjelo, ali, njeno srce pomladilo je svjetlo imana. Ona je neprestano ponavljala ajet: ‘Da li je doprla do tebe vijest o teškoj nevolji?’ ne znajući da je on sluša pred njenim vratima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., počeo je plakati i govoriti: ‘Da, ta vijest je doprla do mene, ta vijest je doprla do mene.’”

Prijašnje generacije shvatile su značaj straha od Allaha, dž.š., pa su ga uzeli kao sredstvo postizanja Allahove, dž.š., blizine. Zbog toga je Allah, dž.š., ukorio čovječanstvo osim, malog broja ljudi, jer u njihovim srcima nema straha od Allaha, dž.š.

Ahmed u svom *Musnedu*, u poglavlju o skromnosti, bilježi predanje s dobrim lancem prenosilaca u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Allah, dž.š., rekao: “Sine Ademov, kako li se samo ti čudno ponašaš! Ja sam te stvorio a ti mimo Mene druge obožavaš, Ja sam ti opskrbu dao a ti si drugima zahvalan, želim da Me zavoliš iako sam neovisan o tebi, i obilne blagodati dajem a ti Mi grijehom uzvrćaš iako si potpuno ovisan o Meni. Ja na tebe dobro spuštam a od tebe se prema Meni samo zlo uzdiže.”⁹⁰ Ovo je osobina čovjeka koji se odmetnuo od Allahove, dž.š., vjere, upustio se u grijehenje i koji je prešao granice koje je Allah, dž.š., uspostavio, zaboravivši da ga Allah, dž.š., stalno nadzire. Zbog toga je osjećaj stalnog Allahovog, dž.š., nadzora prvi stepen straha od Allaha, dž.š.

Prenosi se da je Osman, r.a., rekao: “Tako mi Allaha, dž.š., nikad nisam zbog stida od svoga Gospodara pogledao u

⁸⁹ Bilježi ga ibn Hibban pod brojem (7083), Bejhaki u svom *Sunenu* pod brojem (4749, 21520), Hakim pod brojem (6019), Ebu Jala pod brojem (7280). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (15942).

⁹⁰ Pogledaj djelo *Fjedul-kadir* (4/494), i djelo *Kenzul-ummal* pod brojem (43174).

svoj spolni organ i nikad se zbog stida od Allaha, dž.š., nisam okupao stojeći.”

“Jedan od čuvara koje Si mi poslao neprestano tijelo moje nadzire dok drugi brigu o mojim čulima i osjećanjima vodi.”

Savjetujući svoga sina da bude bogobožazan El-Endelusi je rekao:

*“Kad se sam u mrkloj noći osamiš
i kad te duša u činjenje grijeha pozove*

*Postidi se jer Allah te vidi i reci joj:
‘Vidi me Stvoritelj tmine ove.’”*

Kad bismo svi mi rekli: “Onaj ko je stvorio tminu nas vidi”, ne bi činili grijeha i ne bi se odmetnuli od Allah, dž.š. Ne bismo prelazili Allahove, dž.š., granice, ali osjećaj da nas Allah, dž.š., stalno vidi oslabio je u našim srcima i dušama.

U nekim predanjima bilježi se da je književnik Saleb rekao: “Jedne sam prilike posjetio Ahmeda bin Hanbela, pa me on upita: “Ko si ti?” Odgovorio sam: “Ja sam književnik koji se bavi poezijom.” On reče: “Citiraj mi neke stihove.” Rekoh: “Ebu Nuvvas, u svojim je stihovima rekao:

*“Kad se jednog dana osamiš,
ne reci: ‘Sam sam jer Gospodar moj me vidi’*

*Ne misli da i jednog trenutka izmičeš pogledu Njegovu,
niti da On ono što je skriveno ne vidi.”*

Kada je čuo ove stihove ostavio je svoje pero i mastilo, ustao je, zatvorio vrata sobe, i nakon toga, tako mi Allaha, dž.š., čuo sam ga kako plačući ponavlja stih:

*“Kad se jednog dana osamiš
ne reci: ‘Sam sam jer Gospodar moj me vidi.’”*

Zbog toga, Ahmed bin Ĥanbel u poglavlju o skromnosti bilježi predanje, s dobrim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je rekao: “Prenosi se da je plemeniti i časni halifa Ebu Bekr, r.a., jedne prilike ušao u palmovik, koji je pripadao nekom ensariji i razgledajući po krošnjama palmi ugledao je pticu kako leti od stabla do stabla. Sjede, poče plakati, pa reče: ‘Ptico, blago tebi, obitavaš u krošnjama drveća, piješ vodu s izvora a kada umreš nećeš polagati račun niti ćeš biti kažnjena za svoja djela.’ Toliko je plakao da su se i prisutni ashabi rasplakali.”

On, kome je još za života obećan Džennet imao je ovakav odnos prema Allahu, dž.š. Buhari u svom *Sabihu* bilježi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko se bude isticao u dijeljenju zlata i srebra na Allahovom, dž.š., putu bit će pozvan sa dženetskih vrata: ‘Allahov robe, ja sam vrata na koja ćeš ti ući.’ Ko bude obavljao namaz bit će pozvan s vrata na koja će ući oni koji su se istakli po obavljanju namaza. Ko se bude istakao u postu bit će pozvan s vrata Er-Rejjan. Ko se bude istakao u borbi na Allahovom putu bit će pozvan s vrata na koja će ući oni koji su se isticali u džihadu.” Ebu Bekr, r.a., čije su ambicije, kada je u pitanju Džennet bile velike, upita: “Allahov Poslaniče, ima li neko da će biti pozvan sa svih vrata?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori mu: “Da, tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život, a ja se nadam da ćeš ti biti među njima.”⁹¹ Ovo je istinska ambicioznost.

*“Ne želim putovati osim prema gore
niti želim munje koje iz pravca Jemena ne dolaze.”*

Ljudske se ambicije uglavnom završavaju na postizanju položaja, funkcija, isticanja u društvu, stjecanju imetka. Ali, ambicije jednog vjernika ne zaustavljaju se sve dok ne postigne zadovoljstvo svoga Gospodara. Kada se smrt prikućila Ebu Bekru, r.a., posjetila ga je njegova kćerka Aiša, r.a., i rekla mu: “Oče, istinu je kazao pjesnik kada je rekao:

⁹¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (1897, 3666), Muslim pod brojem (1027).

*'Beskorisno je oplakivati smrt čovjeka
zbog čije smrti ćeš svakako osjetiti tjeskobu u srcu.'*

On se srdito okrenu prema njoj i reče: : “Nemoj to govoriti, nego reci: *'Smrtne muke će zbilja doći, to je nešto od čega ne možeš pobjeći, i u rog će se puhnuti, to je Dan kojim se prijeti, i svako će doći a s njim vodič i svjedok'*” (El-Kaf, 19- 21). Kao halifa imao je pristup svom blagu koje su posjedovali muslimani ali, kada je umro iza sebe ostavio je samo jednu mazgu, devu i dvojicu odjeću, što je Omer, r.a., predao u državnu blagajnu. Kada je to činio Omer, r.a., plačući je rekao: “Ebu Bekre, postavio si visok standard halifama koji dođu poslije tebe.” Ibn Kajjim u svom djelu *Revdatul-muhibbin* bilježi da je Omer, r.a., pratio Ebu Bekra, r.a., nakon sabah-namaza jer je primijetio da, svakog jutra odlazi na jedno mjesto u Medini. Prateći ga, primijetio je da je ušao u jedan šator. Kada je Ebu Bekr, r.a., izašao iz toga šatora Omer, r.a., ušao je poslije njega i tamo je zatekao staricu koja je bila slijepa i koja je imala nekoliko malih djevojčica sa sobom. Omer, r.a., upita je: “Allahova ropkinjo, ko si ti?” Ona mu odgovori: “Ja sam slijepa starica. Moj muž je umro i ostale su mi ove male djevojčice i nikoga drugog osim Allaha, dž.š., nemamo da se brine o nama.” Omer, r.a., upita je: “A ko je ovaj čovjek koji vam svakog dana dolazi?” Ona reče: “Tog čovjeka ne poznajem. Svakog nam dana dolazi. Počisti kuću, pripremi nam hranu i pomuze ovce.” Omer, r.a., zaplaka i reče: “Ebu Bekre, postavio si visok standard halifama koji dođu poslije tebe.”

Da, tako mi Allaha, dž.š.! Svojim ibadetom i odnosom prema Allahu, dž.š., postavio je visok standard svakom halifi koji je došao poslije njega, pa sve do Sudnjeg dana.

Jednog petka, kada je vladala velika glad Omer, r.a., ustao je da drži hutbu a njegova su crijeva krčala od gladi. On reče: “Krčala ili ne krčala, tako mi Allaha, dž.š., neću jesti dok se i posljednje muslimansko dijete ne nahrani.” Druge prilike ustao je da petkom održi hutbu u ogrtaču na kojem je bilo četrnaest zakrpa. U to vrijeme perzijski i bizantski carevi drhtali su od straha pred njim.

*“Vidiš Omera ogrnutog ogrtačem zakrpljenim,
zalogaj mu u ulju natopljen a koliba dom je skromni.*

*Ali, Kisra se od straha trese na svom tronu,
a bizantski car preplašen skida svoju krunu.”*

Kada smo se bojali Allaha, dž.š., i nas su se narodi bojali, grješnici su zazirali od nas i a odmetnici su se od straha pritajili. Ali, kada smo se prestali bojati Allaha, dž.š., naša srca ispunila su se strahom od njih. Kada smo se protiv nevjernika borili s riječima “La ilahe illa Allah”, izlazili smo iz bitki kao pobjednici i nismo ih se bojali, jer smo se bojali samo Allaha, dž.š.

Rib’ij bin Amir, r.a., ušao je kod Rustema, čiji dvorac je bio ukrašen zlatom, srebrom, svilom i kadifom i svakojakim dunjalučkim ukrasima. Ušao je kod njega u odrpanoj odjeći, na mršavom konjiću, noseći kratko koplje. Ali, bojavao se samo Allaha, dž.š., i nadao se samo Njegovoj milosti i samo se Njemu u molbama obraćao.

Kada ga je ugledao Rustem se nasmijao. Nasmijao se njegovom izgledu i rekao: “Krenuli ste da osvajate svijet ovim kratkim kopljima, u toj odrpanoj odjeći i na neuhranjenim konjima.”

On mu odgovori: “Da, tako mi Allaha, dž.š. Allah, dž.š., poslao nas je da izvedemo ljude iz robovanja robovima u robovanje Gospodaru robova, iz tjeskobe ovog svijeta u prostranstva ahireta, iz nepravde drugih vjere u pravednost islama.”

*“Ko je taj ko je podigao sablje svoje
da bi iznad zvijezda uzvisio ime Tvoje.*

*U bojevima u brdima udarali smo poput brda
a na moru poput silnih valova koji lađe bacaju na pesnicu hrida.*

*Naši ezani prije isukanih sablji
u dalekim krajevima pobjedu su donosili.”*

Kada bi prije bitke uzvikivali tekbire neprijatelji su se tresli od straha. Zehebi i ibn Kesir bilježe da je Sad bin Ebi Vekkas, r.a., kada je stigao sa svojom vojskom pred dvorac perzijskog cara Enuširvana – cara koji je pozivao u zabludu, potčinjavao druge, i koji je od Allahova, dž.š., puta odvrtao – uzviknuo tekbir i dvorac je pao. Plačući od sreće Sad je citirao sljedeće stihove:

*“Toliko me je obradovao
da sam od sreće silno zaplakao.”*

Sad, r.a., prilikom ulaska u dvorac učio je sljedeće ajete:

﴿ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعَيُْونٍ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَارٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَ كَانُوا
فِيهَا فَتَكِهِينَ ﴿٢٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ
وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾ ﴾

*“I koliko staviše bašča i izvora, i njiva zasijanih i dvorova
divnih, i zadovoljstava koja su u radosti provodili! Tako to bi,
i Mi smo to u nasljedstvo ostavili, ni nebo ih ni Zemlja nisu
oplakivali, i nisu pošteđeni bili.” (Ed-Duhan, 25-29)*

Ashabi su bili najbliži Allahu, dž.š., i najviše su Ga se bojali. Kad bi proučio ajet: *“Da li je onaj koji u noćnim časovima u molitvi vrijeme provodi, padajući licem na tle i stojeći...”* (Ez-Zumer, 9), ibn Abbas, r.a., zaplakao bi i govorio: *“Ovaj ajet govori o Osmanu, r.a., koji je od jacie pa do sabaha provodio vrijeme obavljajući noćni namaz, slaveći Allaha, dž.š., i učeći Kur’an.”* Hasan r.a., zaprepašten ubojstvom Osmana, r.a., rekao je:

*“Ubiše onog ko Mu je najviše na sedždu padao
i koji je noći slaveći Ga i učeći Kur’an provodio.”*

Mervezi i ibn Hadžer u svom komentaru poglavlja o vitr-namazu bilježe predanje s pouzdanim lancem prenosilaca u kome stoji da je Osman, r.a., na jednom rekatu vitr-namaza od jacie pa do sabaha proučio cijeli Kur’an.

O muslimani, treba dobro preispitati svoj odnos prema ibadetu i trebamo se zapitati gdje smo mi u odnosu na ove generacije?

Gdje smo mi u odnosu na ove ljudske veličine kakve nije zapamtilo čovječanstvo?

Ovoliko su se bojali Allaha, dž.š., i pored toliko dobrih djela koja su činili. A koliko dobrih djela smo mi učinili? I šta smo za onaj svijet pripremili?

Prije odlaska u pohod na Tebuk Allahov se Poslanik, s.a.v.s., ispeo na mimber i okupljenim je muslimanima u džamiji rekao: “Ko će opremiti vojsku koja treba ići na Tebuk?”⁹² Ljudi su šutjeli jer, ovo je bio veliki zahtjev koji je trebalo ispuniti, i jedino čovjek koji je potpuno predan Allahu, dž.š., može dati toliki imetak.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., i po drugi put ponovi: “Ko će opremiti vojsku koja treba ići na Tebuk obećavam mu Džennet zbog toga?” Međutim, ljudi su i dalje šutjeli.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., i po treći put reče: “Ko će opremiti vojsku koja treba ići na Tebuk garantiram mu Džennet?” Osman, r.a., koji se u tom momentu nalazio u središtu džamije ustade i reče: “Allahov Poslaniče, ja ću opremiti vojsku sa svom potrebnom opremom, imetkom, devama i oružjem.”

Oči Allahovog Poslanika, s.a.v.s., orosiše se suzama i reče: “Allahu, oprosti Osmanu, r.a., prijašnje i potonje grijehе. Allahu, budi zadovoljan sa Osmanom jer i ja sam s njim zadovoljan.”⁹³ Govorimo o biografijama ovih ljudi jer se u njima kriju mnoge pouke i zbog toga što ih je Allah, dž.š., učinio našim uzorima:

⁹² Bilježi ga Buhari pod brojem (2778), Ahmed pod brojem (513), Nesai pod brojem (3182, 3609), Darekutni u svom *Sunenu* pod brojem (4342).

⁹³ Nigdje u ovakvoj formi nisam uspio pronaći ovaj hadis, nego ga Ahmed i Tirmizi bilježe u sljedećem obliku: “Od danas Osmanu, r.a., neće naškoditi ništa što učini.” Bilježe ga Ahmed pod brojem (20107), Tirmizi pod brojem (3701), Ahmed u poglavlju: “O odlikama ashaba” pod brojem (741). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (6073).

“Njih je Allah uputio, zato slijedi njihov pravi put.”
(El-En’am, 90)

Ko želi što više ibadetiti neka za svoj primjer uzme ashabe.

*“Poput ashaba pobožan i skroman budi
jer, njima ni po čemu ne sliče drugi ljudi.”*

Kada je Alija, r.a., preuzeo hilafet svojim skromnim životom ispunjenim ibadetom, pobožnošću i strahom od Allaha, dž.š., postao je divan uzor svim ljudima.

Darar bin Haris es-Sadai pripovijeda da se Alija, r.a., jedne prilike ispeo na mimber, stavio je svoju šaku na bradu i rekao je: “Dunjaluče, o nizino, obmanjui nekog drugog mimo mene, tri puta te se odričem tako da se više ne mogu predomisliti. Tvoje blago je ništavno a putovanje po tebi je dugačko, život na tebi je kratak. Ah, kako je samo vjernik na svom putu usamljen, razdaljina se povećava a susret sa voljenim znači smrt.”

Oni su se bojali susreta s Allahom, dž.š., pa im je Allah, dž.š., dao ono što su željeli i ispunio je njihove želje.

Istinski je musliman onaj ko se boji Allaha, dž.š.

Ibn Tejmija, Allah mu se smilovao, dao je najbolju definiciju straha od Allaha, dž.š. On je rekao: “Strah je da se kloniš grijeha i ne pretjeruješ.” Istinu je rekao, jer pod strahom od Allaha, dž.š., ne podrazumijeva se to da se kloniš hrane i pića, sna i braka i to se ne ubraja u islam. Strah od Allaha, dž.š., jeste izbjegavanje činjenja grijeha. Neprestani osjećaj Allahovog, dž.š., nadzora kod dobrih robova polučio je strah zbog kojeg su se oni klonili činjenja grijeha. Strah zbog kojeg čovjek ne ostavlja činjenja grijeha i nije strah nego su to samo prazne riječi. Malik u svom Muvettau bilježi da je Hasan rekao: “Iman se ne ogleda u lijepim riječima niti pustim željama nego u istinskom osjećaju u srcu i potvrđivanja toga djelima.” Zbog toga, strah od Allah, dž.š., ispoljava se u činjenju dobrih djela i izbjegavanju ružnih djela.

Zehebi u osmom tomu svoga djela *Sijeru alami nubela* u biografiji Abdullaha bin Vehba El-Misrija navodi da su mu njegovi prijatelji kada je napisao djelo *Ehvalu jevmil-kijameti* (Strahote Sudnjega dana) rekli: "Pročitaj nam to djelo." On reče: "Ja vam ga ne mogu čitati, nego, recite nekom drugom da vam ga čita." Oni rekoše: "Neka nam čita tvoj sin." On doda svome sinu knjigu koja je bila najbolja knjiga napisana u vezi s ovom temom. Kada je sin počeo čitati on pade onesviješten. Zehebi veli: "Tri dana je proveo u nesvjestici, a četvrti dan je umro."

Također se prenosi da se on jednog petka kupao i kupajući se čuo svoga sina kako uči ajet:

"*I kada se u vatri budu prepirali*" (El-Gafir, 47), pa je zbog straha od Allaha, dž.š., pao u nesvijest.

Ovi su ljudi svoja srca ispunili mišlju o Allahu, dž.š., zbog toga su činili veoma malo grijeha a mnogo su se kajali i tražili oprosta od Allaha, dž.š., pa im je Allah, dž.š., dao ono što su željeli. Autor djela *Tabekatul-hanabile* kada govori o biografiji Abdul-Ganijja el-Makdisija, poznatog muhadisa autora djela *El-Kemal fi esmair-ridžal*, navodi da je on jedne prilike zatvoren, a s njim u zatvoru bili su i neki nevjernici. Sredinom noći Abdul-Ganijj ustade, abdesti se i obavi dva rekata namaza. Kada bi se voda od abdesta osušila ponovo bi abdestio, klanjao bi dva rekata i tako je činio sve do sabaha. S čuđenjem, nevjernici su gledali u njega. Kada je svanula zora zovnući su zatvorske čuvare i rekli su im: "Pustite nas na slobodu, jer i mi smo povjerovali u Allaha, dž.š., i vjerujemo da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov poslanik."

Čuvari upitaše: "A zbog čega to?" Oni odgovoriše: "Zbog toga što smo doživjeli noć kakvu nikada prije nismo doživjeli. Gledajući ovog čovjeka kako klanja i plače imali smo osjećaj da je nastupio Sudnji dan."

Kada smo pomoću svojih djela, prije nego riječima, pozivali druge u vjeru naši naponi lučili su rezultate i naši učenjaci vršili su jak utjecaj na ljude. Zbog toga, kod istinskih učenjaka strah od Allaha, dž.š., bio je veliki stepen ibadeta.

Jedan od učenika Abdullaha bin Mubareka pripovijeda: “Putovao sam sa Abdullahom bin Mubarekom i primijetio sam da na putovanju obavlja namaz onoliko koliko i mi obavljamo, uči Kur’an koliko i mi učimo, posti koliko i mi postimo, a Allah, dž.š., uzvisio je njegov spomen i povećao mu ugled među ljudima. Pomislio sam: Zbog čega je to tako? Kada smo se htjeli odmoriti od putovanja odsjeli smo u jednoj sobi, ali svijeća koja nam je obasjavala tu sobu ugasila se. Krenuli smo u potragu za drugom svjetiljkom i nakon izvjesnog vremena donijeli smo novu svijeću. Kada smo njome obasjali sobu primijetili smo da Abdullah u kutku sobe tako silno plače da su mu suze natopile bradu. Upitali smo ga: ‘Ebu Abdurrahmane, šta je s tobom?’ On odgovori: ‘Tako mi Allaha, dž.š., u ovom tamnoj sobi sjetio sam se tmine u kaburu i tjeskobe u njemu.’” Tada je njegov učenik shvatio u čemu se krije tajna njegovog velikog stepena kod Allaha, dž.š. Bio je to strah i poniznost pred Allahom Uzvišenim!

Dragi muslimani, neophodno je da mi danas preispitamo svoj odnos prema osjećaju da nas Allah, dž.š., stalno vidi, da se sjetimo Dana kada ćemo pred Njega stati, Dana kada ćemo se susresti s Njim prije nego nas spuste u kabur u kojem ćemo jadikovati ali na naše jadikovke niko se neće odazvati, tražit ćemo da nas vrate ali vraćeni nećemo biti.

Kada bi ibn Omer, r.a., proučio ajet: “*I između njih i onoga što su željeli bit će prepreka postavljena kao što je prije bilo učinjeno sa njim sličnim, jer su svi oni, doista, mnogo sumnjali*” (Es-Sebe’, 54), plakao bi i govorio: “Allahu, nemoj postaviti prepreku između mene i onoga što želim.”

Upitашe ga: “Ebu Abdurrahmane, a šta to ti želiš?”

On odgovori: “Želim da u svom kaburu izgovorim riječi: ‘La ilahe illa Allah’, ali se bojim da će između mene i tih riječi bit postavljena prepreka.”

Jeste li čuli za nekog u kaburu da izgovara riječi “La ilahe illa Allah”?

Jeste li čuli da neki mejt klanja u svom kaburu?

Jeste li čuli za čovjeka koji je ukopan u kaburu da posti?

﴿ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّبِينٍ ﴾

“I između njih i onoga što su željeli bit će prepreka postavljena kao što je prije bilo učinjeno sa njim sličnim, jer su svi oni, doista, mnogo sumnjali.” (Es-Sebe, 54)

U biografiji Alije, r.a., navodi se da je on jedne prilike stao pored kaburova u Kufi i rekao: “Es-Selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu, vi ste naši prethodnici, a mi vašim tragom hodimo. Vanjski izgled vaših kaburova je lijep, ali šta je s njihovom unutrašnjošću? Kakve su vaše vijesti? Vaše kuće nastanili su drugi, žene su se poudale, a imeci razdijelili, pa kakve su onda vaše vijesti? Zatim je zaplakao i rekao: ‘Oni šute, ali da su u stanju odgovoriti, rekli bi:

﴿ وَتَسْرُدُوا فَمَا تَك حَيْرَ الزَّادِ النَّعْوَى ﴾

‘I onim što vam je potrebno za put snabdijte se. A najbolja opskrba je bogobojažnost.’” (El-Bekara, 197)

Ibn Kesir u biografiji halife Omera bin Abdul-Aziza, istinskog vođe muslimana, koji je postao halifa prije nego je napunio četrdeset godina, bilježi da je on jedne prilike predvodio muslimane na bajram-namaz u a s njim su bili umejevički namjesnici i veziri. Kada je izašao iz džamije doveli su mu jahalicu da uzjaše, ali on je rekao: “Ja sam samo obični musliman”, i krenuo je pješice. Kada je prošao pored nekog kaburistana zastao je i rekao: “Es-Selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu. O kaburovi! Koliko li je u vama pokopano rumenih obraza i surmelijskih očiju?” Nakon toga je rekao: “Kao da se nikada nisu smijali s onima koji su se smijali, kao da se nikada nisu igrali s onima koji su se igrali, i kao da nikada nisu imali svoje želje i čežnje.” Zatim je glasno povikao: “O smrti! Šta si sa voljenim učinila!” Zatim je sam sebi odgovorio: “Ti su uzrok zbog koje su te oči svehnule, obrazi

pomodrili, šake se od ruku odvojile, mišići se raspali, stopala se raspala i potkoljenice se od bedrenih kostiju rastavile.”

*“Nakon smrti čovjek će samo onu kuću imati,
koju je sebi prije smrti nastojao sagraditi.*

*Ako ju je s dobrim djelima sagradio, ugodno će mu biti,
ako ju je gradio s lošim djelima, propast će doživjeti.*

*Imetak koji sakupljamo našim nasljednicima ćemo ostaviti,
a kuće koje gradimo kob smrti će srušiti.*

*Zato nastoj zaslužiti kuću čiji će rizničar Ridvan biti,
Ahmed komšija, a koju će Milostivi za tebe sagraditi.*

*Njeni dvori od zlata su, zemlja od miska,
a miomirisno bilje njene bašče će krasiti.”*

Ko želi da se trudi neka nastoji zaslužiti Vječnu kuću, kuću čistoće i istinskog života u kojem neće biti briga, tuge, niti nevolja. Ko želi sve ovo postići neka se Allaha, dž.š., boji.

Imam Ahmed u svom Musnedu bilježi predanje, s dobrim lancem prenosilaca, u kojem stoji da će hurije u Džennetu pjevati sljedeću pjesmu:

*“Mi smo nježne a grube nismo,
mi smo vječne i neprolazne smo*

*Blago onome za koga smo stvorene,
i koji je za nas stvoren.”*

One će pjevati pjesme lijepim glasom onome ko je izbjegavao slušati pjesme i muziku na ovom svijetu i ko se klonio zabranjenih užitaka. A onome ko je to činio i život u provode potrošio njemu će ta blagodat biti uskraćena i to će mu zaslužena kazna biti.

Zbog toga ibn Kajjim u svojim stihovima veli:

*"Ibn Abbas je rekao da će naš Gospodar
povjetarac, koji će kroz grane drveća piriti, slati.*

*Prelijepe glasove on će Džennetom širiti,
bit će to pjesma koja će savršeno komponovana biti.*

*Kako samo gubi onaj koji svojim ušima sluša
na ovom svijetu pjesme zbog kojih će patiti njegova duša."*

Onaj koji želi uživati u vječnim blagodatima neka ne sluša besposlice i ono što je zabranjeno. Čovjek koji želi da njegov Gospodar bude s njim zadovoljan ne smije sebi dozvoliti da utone u grijeh.

Onaj ko želi svojim očima gledati po Džennetu ne smije na ovom svijetu gledati u ono što je zabranjeno. Prijašnje generacije pobožnjaka koristile su strah od Allaha, dž.š., kao sredstvo koje će ih najbrže približiti Allahu, dž.š. Zbog toga je ibn Abbas, r.a., cijelu noć obavljao noćni namaz učeći samo jedan ajet iz sure En-Nisa:

﴿لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَى بِهِ
وَلَا يَحْدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ (١٢٣)

*"To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika
Knjige: onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to i neće naći, osim
Allaha, ni zaštitnika ni pomagača." (En-Nisa, 123)*

Zbog straha od Allaha, dž.š., plakao je cijelu noć.

Ata bin Ebi Rebbah, jedan od njegovih učenika, rekao je: "Oči ibn Abbasa, r.a., bile su potpuno svehnule od plača." Historičari pripovijedaju da je, kada je ibn Abbas, r.a., umro i kada su ga zamotali u ćefine i htjeli mu klanjati dženzazu, doletjela ptica i sletjela na njegovo tijelo. U tom momentu prisutni su čuli glas koji je učio sljedeće ajete:

﴿يَتَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ أَرْجِي إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مَّرْضِيَةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخِلْ فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخِلْ جَنَّتِي ﴿٣٠﴾﴾

“*Ati, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje, i uđi u Džennet Moj.*” (El-Fedžr, 27-30)

Ući ćeš među Allahove, dž.š., robove i u Allahov, dž.š., Džennet jer si bio zadovoljan da ti Allah, dž.š., bude Gospodar, Muhammed, s.a.v.s., poslanik, a islam vjera. Allahova, dž.š., nagrada za ovu dušu jeste to da je On, Uzvišeni zadovoljan njome. Oni su se najviše bojali Allaha, dž.š., jer su bili na najvećem stepenu spoznaje. Buhari u svom *Sabihu* u poglavlju o imanu bilježi predanje Aiše, r.a., koja prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ja se najviše među vama bojim Allaha, dž.š., i najbolje Ga poznajem.”⁹⁴ Istinu je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. On je bio najbogobojazniji i najbliži čovjek Allahu, dž.š.

Ibn Mirdevejh bilježi predanje u kojem stoji da je Bilal, r.a., jedne prilike prije zore krenuo proučiti ezan za sabah i prolazeći pored kuće Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čuo ga je kako plače. Upitao ga je: “Allahov Poslaniče, draži si mi od oca i majke, šta te je rasplakalo?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Bilale, objavljeni su mi ajeti, teško onome ko ih bude učio, a ne bude razmišljao o njima:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١١٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطُلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١١١﴾﴾

‘*U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koji i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa*

⁹⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (20), Muslim pod brojem (1110), Ahmed pod brojem (23798), Ebu Davud pod brojem (2389).

i Zemlje razmišljaju. Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri.”⁹⁵
(Alu Imran, 190-191)

Čovjek će se zaštititi od vatre i srdžbe Silnoga tako što će Ga se bojati.

“Običaj vladara je, da velikodušno oslobode robove koji su služeći im starost doživjeli.

Stvoritelju moj, Ti si preči da plemenitiji budeš od njih u islamu sam osijedio, zato me sačuvaj muka ognjenih.”

Allah, dž.š., sačuvat će od vatre one Svoje robove koji su Ga se bojali.

Pripovijeda se da je imam Ahmed kada bi sjedio sam u kući sjedio veoma skrušeno i ponizno a kada bi sjedio u društvu ljudi ta skrušenost se nije mogla primijetiti kod njega. Kada je upitan o tome odgovorio je: “I kada sjedim sam sa mnom je Onaj Koji me stalno nadzire.” Istinu je rekao, jer u vjerodostojno prenesenom hadisu stoji da je Allah, dž.š., rekao: “Ja sam sa onim ko me spomene.”⁹⁶ U predanju koje prenosi Ebu Hurejra, r.a., stoji: “Ko Mene u sebi spomene i Ja njega u sebi spomenem, a ko Me spomene u društvu i Ja njega spomenem u društvu koje je bolje od njegovog.”⁹⁷

Znači, strah od Allaha, dž.š., jedan je od najvažnijih stepena ibadeta zbog toga sam ga prvog spomenuo. Nada u Allahovu, dž.š., milost drugi je stepen ibadeta ali nije potrebno posebno govoriti o njemu jer je nada prisutna kod svih ljudi.

Sljedeći stepen ibadeta koji je veoma značajan jeste iskrenost u djelima i to je ono što je potrebno većini ljudi.

⁹⁵ Bilježi ga Abd bin Humejd u svom tefsiru, Kušejri u svojoj poslanici. Pogledaj tefsir ibn Kesira (1/441), djelo *Et-Tergibu ve-terhibu*, pod brojem (2255), i djelo *El-Bejanu vet-tarifu* pod brojem (323).

⁹⁶ Bilježi ga Ebu Nuajm u svom djelu *El-Hil'jetu* (6/37, 42), ibn Ebi Šejba u svom *Musannefu* pod brojem (1265), 30076), Bejheki u djelu *Šuabul-iman* pod brojem (680). Pogledaj djelo *Kešful-bafa* pod brojem (611, 613), i djelo *Kenzul-ummal* pod brojem (1865).

⁹⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (7405).

Nagradu i sevape za svoja djela dobit će samo oni koji su bili iskreni prema Allahu, dž.š. Uzvišeni je rekao:

﴿ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ ﴾

“A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju.” (El-Bejjina, 5)

﴿ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ﴾

“Iskreno ispovijedanje vjere dug je Allahu.” (Ez-Zumer, 3)

Iskren je čovjek onaj koji prilikom činjenja dobrih djela nema primjesa licemjerstva i ne čini to osim radi Allaha, dž.š.

﴿ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾

“Sve će osim Njega propasti! On će suditi i Njemu ćete se povratiti.” (El-Kasas, 88)

Iskrenost je ono što svaki vjernik treba nastojati postići, jer to je put uspjeha i to su otvorena vrata koja vode ka Allahu, dž.š. Dobra djela bit će prihvaćena samo ukoliko su učinjena iskreno i shodno praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je Muazu, r.a.,: “Muaze, budi iskren u ispovijedanju svoje vjere, tako će ti i mala, učinjena dobra djela donijeti mnogo sevapa.”⁹⁸

Mnoštvo učinjenih dobrih djela iz licemjerstva ne donose nikakva dobra niti bereketa svome počiniocu, dok i učinjeno malo dobro djelo u ime Allaha, dž.š., može njegovom počiniocu donijeti mnogo dobra. Zbog toga se u Muslimovom *Sahihu* bilježi predanje u kojem stoji da će Džehennem biti potpaljen s trojicom ljudi: učenjakom, trgovcem i mudžahidom jer su svoja djela činili iz licemjerstva.⁹⁹ Kada je Muavija, r.a., čuo za ovaj hadis, rekao je: “Istinu je rekao Uzvišeni Allah:

⁹⁸ Bilježi ga ibn Ebi Dun’ja u poglavlju o iskrenosti, Hakim u *Mustedreku* pod brojem (7916). Pogledaj djelo *Džamiul-ehadiisi vel-merasili* pod brojem (731), *Et-Terğihu vet-terhibu* pod brojem (84), *El-Bejanu vet-tarifu* autora ibn Hamze El-Husejnija pod brojem (79), i djelo *Kenzul-ummal* pod brojem (5257).

⁹⁹ Bilježi ga Muslim pod brojem (1905), Ahmed pod brojem (8078), Tirmizi pod brojem (2382), Nesai pod brojem (3137).

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَهَا نُوفِ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾﴾

'Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove, Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i bit će uzaludno sve što su učinili.'" (Hud, 15-16)

Kobudelicemjeran prema Allahu, dž.š., Allah, dž.š., učinit će ga prevarenim. U dva *Sahiha* bilježi se predanje Džunduba bin Abdullaha, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude licemjeran prema Allahu, dž.š., On će učiniti da ima lažne nade u nagradu, ko bude činio dobra djela samo da bi se po tome proćuo među ljudima Allah, dž.š., učinit će da se ispuni njegov cilj."¹⁰⁰ Ko želi slavu među ljudima to će i dobiti, ali na onom svijetu nikakve nagrade neće imati. Ko činjenjem dobrih djela želi postići ugled među ljudima, a ne nagradu kod Allaha, dž.š., On će mu ispuniti njegove želje, kada je u pitanju dunjalučka nagrada, ali na onom svijetu neće imati nikakvu nagradu.

Ahmed u svom *Musnedu* bilježi predanje u kojem stoji da je Adijj bin Hatim, r.a., rekao: "Allahov Poslaniče, moj otac je ugošćavao goste, pomagao je nevoljnicima, borio se za istinu, pa, hoće li mu to koristiti kod Allaha, dž.š.?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu odgovori: "Ne, tvoj otac će dobiti ono što je tražio."¹⁰¹ On neće imati nikakvu nagradu kod Allaha, dž.š., jer je činjenjem ovih djela želio da ga ljudi spominju po dobru i to je postigao tako da će se on stalno navoditi kao primjer plemenita čovjeka.

Muslim u svom *Sahihu* bilježi da je Aiša, r.a., rekla: "Allahov Poslaniče, ibn Džudan dijelio je svoj imetak i

¹⁰⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (6499), Muslim pod brojem (2987), Muslim pod brojem (2986), od ibn Abbasa, r.a.

¹⁰¹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (18896), pogledaj djelo *El-Bidaje ven-nibaje* od ibn Kesira (2/213).

bio je veoma plemenit, pa hoće li mu to imalo koristiti kod Allaha, dž.š.?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori joj: “To mu neće nimalo koristiti. On nikada u svom životu nije rekao: ‘Gospodaru, oprosti mi grijehе na Sudnjem danu.’”¹⁰²

Zbog toga, iskrenost je prvo što treba postići onaj ko želi istinski obožavati Allaha, dž.š., i to je prvi uvjet da dobra djela budu primljena kod Allaha, dž.š. Dobro djelo bezvrijedno je bez iskrenosti, a iskrenost je opet bezvrijedna ako djelo nije učinjeno sukladno praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Naša je obaveza biti iskreni prema Allahu, dž.š., a On je rekao:

“*Bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni.*” (Muhammed, 21)

Jedne prilike neki beduin dođe kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i daje mu prisegu. Ubrzo nakon toga muslimani su zadobili ratni plijen, pa mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., daje dio ratnog plijena, ali beduin reče: “Allahov Poslaniče, Allah ti oprostio, nisam ti dao prisegu da bi dobivao ratni plijen niti uzimao imetak, nego sam ti dao prisegu da me probode strijela, pa da uđe na moja prsa i izađe na leđa.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Ako si iskren prema Allahu, dž.š., dat će ti nagradu koju je obećao.” Kada je bitka započela, ovaj je beduin poginuo i kada ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidje reče: “Bio je iskren prema Allahu, dž.š., pa mu je On dao nagradu koju mu je obećao.”¹⁰³

Musliman mora postići ovaj stepen iskrenosti kako bi mu Allah, dž.š., primio dobra djela i kako bi ga nagradio za njih.

Onaj ko bude imao namjeru učiniti dobro djelo ali ga nešto spriječi u tome Allah, dž.š., upisat će mu nagradu kao da je to djelo učinio. Zabilježeno je predanje u kojem stoji: “Vjernikov nijet bolji je od djela koje učini.”¹⁰⁴ Ovo predanje ibn Tejmijja prihvata u svom djelu *Muhtesarul-fetava* kao vjerodostojno predanje.

¹⁰² Bilježi ga Muslim pod brojem (214), Ahmed pod brojem (24100).

¹⁰³ Bilježi ga Nesai pod brojem (1953), a bilježi ga i u *El-Kebiru* pod brojem (2081), Bejhkei u svom *Sunenu* pod brojem (6851), Hakim pod brojem (6583). Pogledaj djelo *Sabihun-Nesai* pod brojem (1845), djelo *El-Bejan vet-tarif* pod brojem (768).

¹⁰⁴ Bilježi ga Taberani u *El-Kebiru* pod brojem (5942/6/185), Šihab u svom *Musnedu* pod brojem (147). Pogledaj djelo *Fetbul-bari* (4/219), *Medžmeuz-zevaid* pod brojem

Muslim u svom *Sahihu* bilježi predanje Sehla bin Hunejfa, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko iskreno bude molio od Allaha, dž.š., stepene šehida Allah, dž.š., podarit će mu taj stepen pa makar umro u postelji.”¹⁰⁵ Ovo je istinska iskrenost a onaj ko iskreno bude tražio nešto od Allaha, dž.š., njegove želje bit će ispunjene.

Svima je poznat slučaj Omera, r.a., koji je nakon obavljenog hadža podigao ruke i zamolio Allaha, dž.š.: “Allahu, moje tijelo je oslabilo i kosti su mi oronule, smrt mi se prikučila, zato Te molim da me primiš kod Sebe i da učiniš da poginem kao šehid u gradu Tvoga Poslanika, s.a.v.s.” Allah, dž.š., znao je za njegovu iskrenost i odazvao se njegovoj dovi; učinio je da pogine kao šehid u Medini od ruke prezrenog vatropoklonika.

Iskrenost je jedan od najvažnijih stepeni ibadeta a neophodno je da učinjeno djelo bude shodno praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jer bez toga neće biti primljeno kod Allaha, dž.š.

Treba se Allaha, dž.š., bojati kada su u pitanju nijeti i namjere. Dobra djela moraju biti čista od bilo kakve primjese licemjerstva jer ih to poništava i neutralizira nagradu za njih. Licemjerstvo je pogubna bolest koja napada pobožnjaka kada čini ibadet, učenjaka kada stječe znanje, daiju kada druge poziva u prakticiranje vjere, plemenitog kada udjeljuje i borca kada odlazi u borbu na Allahovom, dž.š., putu.

Licemjerstva se moguće riješiti samo uz pomoć tri stvari:

Prva: vjernik treba čvrsto vjerovati da korist i štetu može pribaviti samo Allah, dž.š., jer On je taj koji daje i uzima, oživljava i usmrćuje, daje nafaku i uskraćuje je, i u Njegovoj ruci je moć.

Druga: treba biti svjestan da je ovaj svijet prolazan i da će sresti Allaha, dž.š., Koji će ga nagraditi za njegova djela koja je učinio; za dobra djela dobrim a za ružna djela će ga kazniti.

(212, 419), *Fid-Durerul-munteširetu* pod brojem (445), *Kešful-hafa* autora El-Adžlunija pod brojem (2836), *Kenzul-ummal* pod brojem (7236, 7237).

¹⁰⁵ Bilježi ga Muslim pod brojem (1909), Ebu Davud pod brojem (1520), Tirmizi pod brojem (1653), Nesai pod brojem (3162).

Treća: treba stalno imati na umu veličinu i uzvišenost Allaha, dž.š., i iskreno Mu upućivati dove, tražiti oprosta od Njega. Svako jutro i večer treba Ga zamoliti: "Allahu, utječem Ti se od toga da ti svjesno nešto pripišem kao druga a tražim oprost od Tebe ako to iz neznanja učinim."¹⁰⁶

Srce čovjeka može biti živo samo ako je ispunjeno ibadetom i ukoliko se iskreno obraća Allahu, dž.š., zato svaki vjernik treba postići ove, prethodno nabrojane stepene ibadeta.

Molim Allaha, dž.š., da nas uputi na ono što je ispravno i da dosegnemo velike stepene u ibadetu.

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na njegovu porodicu i ashabe.

Boje se Gospodara Koji je iznad njih

Hvala Allahu, dž.š., koji dobro poznaje Svoje robove i sve vidi. Uzvišen neka je Onaj Koji je nebesa sazviježđima ukrasio, na njemu je Sunce kao svjetiljku stvorio a Mjesec svijetlim učinio. On čini da se dan i noć smjenjuju, to je pouka za onoga koji hoće razmisliti ili željeti da bude blagodaran. Allahu, zahvaljujemo Ti se boljom zahvalom od one koju smo u stanju izgovoriti i iznad onog što smo u stanju izgovoriti, i poput onog što smo u stanju izgovoriti. Uzvišen Ti si, i Tvoj spomen je uzvišen, Tvoja imena su sveta, nema boga osim Tebe.

Salavat i selam na onog koga je njegov Gospodar poslao da ljude upućuje, da ih obraduje i opomene, da ih Allahu, dž.š., pozove i da im svjetiljka, koja im obasjava pravi put, bude. On je u potpunosti dostavio svoju poslanicu, povjereni mu zadatak ispunio, bio je iskreni savjetnik svojim sljedbenicima, i istinski se, sve do svoje smrti na Allahovom, dž.š., putu borio. Allah,

¹⁰⁶ Bilježi ga Ebu Jala u svom *Musnedu* pod brojem (56), pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (17670, 17671), *Džamiul-ehadiš vel-merasili* pod brojem (630), *El-Bejanu vet-tarifu* pod brojem (373, 1801), *Kenzul-ummal* pod brojem (7522, 8847).

dž.š., njegovim slanjem ljudima je na Pravi put ukazao, umove im prosvijetlio i temelje paganstva uzdrmao.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Neka su blagoslovi njemu, njegovoj porodici i ashabima.

Srce koje se ne boji Allaha, dž.š., nije istinsko srce.

Živ čovjek koji se ne nada susretu a Allahom, dž.š., nije istinski živ:

﴿أَوْمَنَ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (١٢٢)

“Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? A nevjernicima se čini lijepim to što oni rade.” (El-Enam, 122)

Istinski čovjek je samo onaj koji pada na sedždu pred Allahom, dž.š., i koji je, kada ga zadesi neka nevolja, uvjeren da tu nevolju ne može otkloniti niko drugi mimo Allaha, dž.š.,

﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾

“Zato požurite Allahu, ja sam vam od Njega da vas javno opomenem.” (Ez-Zarijat, 50)

*“Kada te je majka rađala ti si plakao i vrištao,
a ljudi su se okolo tebe od sreće smijali.*

*Zato, čini dobra djela da, kada oni zbog tvoje smrti budu plakali,
svi mogu reći: ‘Nasmijan je sa ovog svijeta otišao.’”*

Najbolje što čovjek na ovom svijetu može učiniti jeste robovanje Jednom i Jedinom. Neće imati časti niti će se spasiti od tjeskobe osim ako ne bude istinski Allahov, dž.š., rob.

Zbog toga je Allah, dž.š., iz počasti nazvao Poslanika, s.a.v.s., Svojim robom:

﴿ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾ ﴾

“Neka je Uzvišen Onaj Koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svjetovima bio opomena.” (El-Furkan, 1)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَأَنَّهُ، لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ ﴾

“A kad je Allahov rob ustao da mu se pomoli, oni su se u gomilama oko njega tiskati stali.” (El-Džinn, 19)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ، لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَنَيْنَا حَوْلَهُ، لِنُرِيَهُ، مِن مَّابِنِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾ ﴾

“Hvaljen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u hram daleki.” (El-Isra, 1)

Onaj ko ne postane častan obožavajući Allaha, dž.š., ostat će u zabludi na ovom svijetu a i na onom će biti slijep, na Dan kada će Allah, dž.š., pozvati ljude da polažu račun pred Njim.

Zbog toga nam Allah, dž.š., naređuje da Ga se bojimo i obavijestio nas je da je pripremio dva Dženneta onom ko Ga se bude bojavao:

﴿ وَلِمَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ ﴿٤٦﴾ ﴾

“A za onoga koji se stajanja pred Gospodarom svojim bojavao bit će dva dženneta.” (Er-Rahman, 46)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَأَمَّا مَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ، وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾ ﴾

“A onome koji je pred dostojanstvom Gospodara svoga strpio i dušu od prohtjeva uzdržao.” (En-Naziat, 40)

Zbog toga, svi se učenjaci slažu da je najbolji stepen ibadeta strah od Allaha, dž.š., koji prati iskrenost prilikom činjenja dobrih djela. Strah pokreće ljude da čine dobra djela a onaj ko mnogo čini dobra djela dostignut će visoke stepene kod Allaha, dž.š. Onaj ko se boji Allaha, dž.š., čini ono što mu je naredio, jer vjernik je taj koji čini dobra djela i strahuje od Allaha, dž.š., a munafik je taj koji ne radi ništa a nada se.

Najbogobojazniji čovjek bio je Allahov Poslanik, s.a.v.s. Svojim ashabima koji su se neizmjereno trudili u ibadetu rekao je: "Ja se najviše među vama bojim Allaha, dž.š., i najbolje Ga poznajem."¹⁰⁷

Ibn Mirdeveh bilježi predanje u kojem stoji da je Bilal, r.a., jedne prilike prije zore krenuo proučiti ezan za sabah i prolazeći pored kuće Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čuo ga je kako plače. Upitao ga je: "Allahov Poslaniče, draži si mi od oca i majke, šta te je rasplakalo?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Bilale, objavljeni su mi ajeti, teško onome ko ih bude učio a ne bude razmišljao o njima:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْأَلْبَابِ ﴿١١٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
﴿١١١﴾﴾

*'U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koji i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri.'*¹⁰⁸
(Alu Imran, 190-191)

¹⁰⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (20), Ahmed pod brojem (23798), Ebu Davud pod brojem (2389), Malik u Muvettau pod brojem (641).

¹⁰⁸ Bilježi ga Abd bin Humejd u svom tefsiru, Kušejri u svojoj poslanici. Pogledaj tefsir ibn Kesira (1/441), djelo *Et-Teryibu ve-terhibu*, pod brojem (2255), i djelo *El-Bejanu vet-tarifu* pod brojem (323).

Srce onoga ko bude učio ove ajete ali ne bude razmišljao o njihovom značenju bit će zapečaćeno osim onome koga Allah, dž.š., poštedi a pečaćenje srca rezultat je griješenja i nemara.

Jedan je od ashaba rekao: “Četiri godine nakon našeg primanja islama Allah, dž.š., objavio je ajet:

﴿ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَبِيرٌ مِنْهُمْ فَسِفُوتٌ ﴿١٦﴾ ﴾

‘Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomene i da oni ne budu kao oni kojima je još davno data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena postala nemilosrdna, i mnogi su od njih nevjernici.’” (El-Hadid, 16)

Nakon ovog ajeta Allah, dž.š., u sljedećem veli:

﴿ أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ آيَاتِنَا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ ﴾

“Znajte da Allah daje život već mrtvoj zemlji! Mi vam objašnjavamo dokaze da biste razumjeli.” (El-Hadid, 17)

Nadamo se da će Allah, dž.š., oživjeti naša srca kao što je oživio zemlji nakon njenog mrtvila. Ibn Kesir u svom djelu *El-Bidaja ven-nihaja* navodi da je ibn Tejmijja o sultanu Nuruddinu Mahmudu, čovjeku koji je noću klanjao nafilu a danju postio, rekao: “Neka se Allah, dž.š., smiluje ovom čovjeku! Allah, dž.š., bogobojznost dijeli srcima ne gledajući da li se radi o siromašnom ili imućnom čovjeku, mladom ili starom, crvenom ili crnom, nego, Allah, dž.š., dobro poznaje srca koja zaslužuju da budu upućena. U jednom periodu ovog sultana zadesila je slabost i nemar a to se desilo kao rezultat ugodnog života kada je njegova vojska logorovala u Damasku. On je jedne prilike priredio svečanost na koju je pozvao zapovjednike, vezire, i prvake među ljudima a i običan svijet je došao u velikom broju. Kada je zabava bila na vrhuncu jedan od učenjaka, po imenu ibn Vasiti, ušao je u

njegov dvorac, stao je pred njega i rekao mu: "Vladaru, poslušaj prijetnju Gospodara nebesa i Zemlje!" Svi okupljeni zanijemiše, buka utihnu i svi su iščekivali šta će reći ovaj govornik vladaru koji se nalazio na prijestolju.

*"Zamisli samo o ti obmanuti,
Sudnji dan je došao, nebo će uzavreti.*

*Ako neko kaže: 'Nuruddin¹⁰⁹ je kao musliman došao',
ti pazi da ne budeš bez svjetla svoga ostao.*

*Bit će ti zabranjeno da dženetsko piće piješ,
ako nastaviš da na svijetu ovom lumpuješ."*

Sultana su se ove riječi toliko dojmile da je pred okupljenim ljudima zaplakao."

Ebu Zerr, r.a., rekao je: "Jedne sam noći noćio kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa on ustade klanjati noćni namaz. Čuo sam ga kako prouči Bismillu ali se nakon njenog učenja rasplaka tako da nije mogao nastaviti s učenjem. Poslije izvjesnog vremena opet prouči Bismillu ali se opet rasplaka. To učini i treći put i nakon proučene Bismille reče: 'Teško onome koga ne obuhvati Allahova, dž.š., milost.'" Da, tako mi Allaha, dž.š., teško onome koga ne obuhvati Allahova, dž.š., milost!

Ibn Mesud, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao mi je: 'Uči mi Kur'an.' Rekao sam: 'Zar da ja tebi učim Kur'an a tebi je objavljen?' Allahov mi Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Uči mi Kur'an, jer želim čuti njegovo učenje od nekog drugog.' Počeo sam učiti suru En-Nisa i kada sam došao do ajeta: 'A šta će, tek biti kada dovedemo svjedoka iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih,?'" on mi reče: 'Dovoljno si proučio.' Kada sam pogledao u njega vidio sam da su mu se oči orosile suzama."¹¹⁰

¹⁰⁹ Nuruddin- ovo ime znači: Svjetlo vjere. (op. prev).

¹¹⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (4582, 5049, 5050, 5955), Muslim pod brojem (800).

Neka su na njega najljepši i najbolji blagoslovi i selami! Kako li je samo bio bogobožazan i ponizan pred Allahom, dž.š. Mitraf bin Abdullah bin Šehir, r.a., pripovijeda: “Jedne sam prilike ušao kod njega i zbog siline plača čuo sam iz njegovih grudi zvuk poput zvuka koji se čuje iz lonca u kojem ključa voda.”¹¹¹

Razmislimo malo o našem današnjem stanju; ima li neko među nama da se makar pravi da plače ako nije u stanju istinski zaplakati?

Sjeti li se neko od nas tijesne rupe u koju će nas staviti a u koju neće moći sa sobom ponijeti imetak, niti će ga pratiti žena, rodbina i prijatelji?

Razmislimo malo o našem stanju danas; prođe li i jedan dan a da u njemu nismo zaokupljeni imetkom, ženom, rodbinom i prijateljima?

Sjeti li se neko od nas prizora Sudnjeg dana, a bit će to doista neobičan prizor! Kada bi ga se svaki dan sjećali bili bi skromniji, pobožniji, pokajali bi se i tražili oprosta od Allaha, dž.š.

Ibn Kesir u svom djelu *El-Bidaja ven-nihaja* pripovijeda: “Omer bin Abdul-Aziz, Allah mu se smilovao, jedne prilike predvodio je ljude na bajram-namaz u i kada je završio s namazom krenuo je prema svojoj kući, pa mu dovedoše jahalicu, ali on reče: ‘Odvedite to od mene, i ja sam samo obični musliman.’ Kada je u putu prošao pored nekog kaburistana, zastao je i rekao: ‘Selam vama koji kuće u kojima vjernici obitavaju nastanjujete.’ Nakon toga je rekao: ‘Tako vam Allaha! Koliko je u ovim kaburovima ukopano rumenih obraza, surmelijskih očiju?’ Nakon toga, rekao je okupljenim vezirima, i zapovjednicima koji su s čuđenjem gledali u njega: ‘Kao da nikada nisu jeli s onima koji su jeli, kao da nikada nisu pili s onima koji su pili, kao da se nikada nisu družili s ljudima, kao da nikada nisu živjeli u dvorcima.’ Zatim se podigavši glas obratio ukopanim u kaburovima: ‘O smrti, šta si učinila sa voljenim? O smrti, šta si

¹¹¹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (15877), Ebu Davud pod brojem (904), Nesai pod brojem (1214), ibn Huzejma pod brojem (902). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (1000).

učinila s prijateljima?’ Zatim je prisutne oko sebe upitao: ‘Znate li šta bi ovi umrli odgovorili?’ Prisutni rekoše: ‘Ne znamo.’ On reče: ‘Ti si uzrok zbog koje su te oči svehnule, obrazi pomodrili, šake se od ruku odvojile, mišići se raspali, stopala se raspala i potkoljenice se od bedrenih kostiju rastavile.’ Nakon toga je plakao sve dok se nije onesvijestio.”

Ovog čovjeka koji se bojavao Allahove, dž.š., kazne Allah, dž.š., počastio je tako što ga je učinio sretnim i na ovom i na onom svijetu. Ko god ga se sjeti od kasnijih generacija pored njegovog imena kaže: “Allah mu se smilovao”.

Kada je jednog Ramazanskog bajrama osjetio da mu se smrt prikučila, svi su ljudi izašli u novim odijelima osim njega pa ga upitaše: “Šta je s tobom?” On odgovori: “Predosjećam da ću danas umrijeti i da ću se sresti sa svojim Gospodarom.” Dok su ostali ljudi obavljali bajram-namaz kod njega je ušla njegova žena, pa ga upita: “Šta vidiš?” On odgovori: “Izađi iz kuće, vidim skupinu koja se ne sastoji ni od džina ni od ljudi.”

Učenjaci kažu: “To su bili meleki.” Kada je izašla oni su uzeli njegovu plemenitu dušu, da mu se Allah, dž.š., smiluje.

Ibn Tejmijja, definirajući strah od Allaha, dž.š., koji je obavezan, veli: “Ono što te sprječava od činjenja grijeha je istinski strah od Allaha, dž.š., a sve više od toga je ono što islam ne traži. Ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., odlikovali su se sa strahom od Živog i Vječnog.”

Imam Ahmed u svom Musnedu bilježi predanje s dobrim lancem prenosilaca u kojem stoji da je Ebu Bekr, r.a., sa skupinom ashaba ušao u palmovik jednog ensarije. Plodovi na palmama tek su bili sazreli a grane su bile prepune ukusnih hurmi i ptice su cvrkutale na njima. Osjetivši ljepotu prirode ashabi su sjeli da se odmore, ali Ebu Bekr, r.a., sjede i poče plakati. Oni ga upitaše: “Ebu Bekre, šta je s tobom?” On reče: “Blago li ovoj ptici koju vidim na grani; stanuje u krošnjama drveća, pije vodu sa izvora a kada umre neće polagati račun za svoja djela niti će biti kažnjena. Kamo sreće da sam ptica, kamo

sreće da me majka nije ni rodila.” Nakon ovih njegovih riječi i ashabi su se rasplakali.

Razmisli malo o ovakvom ponašanju Ebu Bekra, r.a., a Allahov mu je Poslanik, s.a.v.s., obećao Džennet, ali on se i pored toga boji Allaha, dž.š., i preispituje svoje ponašanje. Ebu Bekr, r.a., jedne je prilike rekao: “Tako mi Allaha, dž.š., neću se osjećati sigurnim pa makar mi jedna noga već bila u Džennetu a druga van njega, jer sigurnim se osjećaju samo oni koji će propast doživjeti. Onaj ko je uvjeren da je siguran od Allahove, dž.š., kazne u očitoj je zabludi i Allah, dž.š., učinio ga je slijepim.”

Ibn Kajjim veli: “Desi se da dvojica ljudi koji žele obaviti namaz stanu u isti saf, jedan pored drugog ali razlika je između njihovog namaza poput razlike između nebesa i Zemlje. Razlog tome jeste to što neki kada ustanu obavljati namaz ustaju zbog straha od Allaha, dž.š., boje se susreta s Njim, boje se izlaganja djela na Sudnjem danu, sjete se da će, kao što stoje u namazu pred njim, stati pred Njega i na Kijametskom danu.”

U vjerodostojno prenesenom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., s velikom pažnjom promatra čovjeka dok obavlja namaz sve dok se ne obazre u svom namazu, a kada to učini i Allah, dž.š., okrene se od njega.”¹¹²

Ibn Dževzi, Allah mu se smilovao, rekao je: “Sve što radi, vjernika podsjeća na Sudnji dan; kada legne spavati sjeti se tmine u kaburu, kada vidi bilje i voće sjeti se Dženneta, kada na ovom svijetu ugleda vatru sjeti se Džehennema, utječemo se Allahu, dž.š., od toga. Zbog toga je vjernik u stalnom razmišljanju.”

Jedne prilike Mehdi, abasijski halifa, uđe u džamiju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u kojem se u tom trenutku nalazio veliki broj učenika i učenjaka, koji su izučavali hadis, tefsir, šerijatsko pravo i sl. Među njima, bio je i ibn Ebi Zi'b. Kada je halifa sa svojom gardom ušao u džamiju svi ljudi iz poštovanja

¹¹² Bilježi ga Ahmed pod brojem (20997), Ebu Davud pod brojem (909), Nesai pod brojem (1195), Darimi pod brojem (1423). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (995).

ustadoše na noge osim ibn Ebi Zi'ba koji se nije ni pomjerio. Halifa mu se približi i reče: "Zbog čega ti poput ostalih ljudi nisi ustao?"

Ibn Ebi Zi'b odgovori: "Tako mi Allaha dž.š., osim kojeg drugog boga nema, htio sam ustati ali sam se sjetio riječi Uzvišenog: 'Na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići' (El-Mutaffifun, 6), pa sam odgodio ustajanje za tu priliku."

Ko se bude bojava Allaha, dž.š, bit će siguran na Dan najvećeg straha:

﴿إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾ لَا يَخْرُجُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾ لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَلَاقَتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾﴾

"A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega daleko biti, huku njegovu neće čuti, i vječno će u onom što im budu duše htjele uživati, neće ih brinuti najveći užas, nego će ih meleki dočekivati: 'Evo ovo je vaš dan, vama obećan.'" (El-Enbija, 101-103)

Nakon toga, govoreći o ovom Danu Allah, dž.š., veli:

﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ لِلْكُتُبِ ۗ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ۖ وَعَدَّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَعَلِينَ ﴿١٠٤﴾﴾

"Onoga Dana kad smotamo nebesa kao što se smota list papira za pisanje. Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učiniti." (El-Enbija, 104)

Allah, dž.š., obećao je da će Zemlju i sve što je na njoj naslijediti i da će nas na Sudnjem danu sve okupiti. Zbog toga, strah Ebu Bekra, r.a., nije bio trenutani, to nije bio strah koji ga ne potiče da radi. Desi se da se neki ljudi kada slušaju predavanje prepadnu, ali čim se predavanje završi oni zaborave šta su čuli, da nas Allah, dž.š., sačuva od nemara. Čim prođe

malo vremena oni odmah zaborave ono što su čuli. S druge strane, kod Ebu Bekra, r.a., i njemu sličnim, strah u njihovim srcima prisutan je u svakom trenutku dana i noći.

Omer, r.a., bio je od onih koji se istinski boje Allaha, dž.š. to ga je nagnalo da, kada je kao halifa držao prvi govor u kojem je spomenuo istinske principe islama, plačem prekine svoje izlaganje. Kada su ga upitali: "Vladaru pravovjernih, šta je s tobom?" odgovorio je: "Tako mi Allaha, dž.š., volio bih da me majka nije ni rodila. Kamo sreće da sam drvo pa da posječen budem. Ja se zaista bojim ukoliko pogriješim da će me Allah, dž.š., na Danu velikom kazniti."

Ovo je istinski strah koji treba biti prisutan u srcu svakog vjernika. Verbalno izražavanje osjećaja straha nije dovoljno, nego činjenjem dobrih djela treba se bojati Allaha, dž.š.

Zehebi navodi da je Omer, r.a., jedne noći izašao šetati ulicama Medine pa je čuo neku ženu kako zbog gladi plače u svojoj kući. Nekoliko trenutaka pažljivo ju je slušao, pa ga njegov pratilac Eslem, koji je primijetio da Omer, r.a., plače, upita: "Vladaru pravovjernih, šta je s tobom?" Omer, r.a., reče mu: "Esleme, hajde sa mnom." Zajedno su otišli do državnog magacina pa Omer, r.a., uze komad loja, posudu ulja, i vreću brašna i reče Eslemu: "Stavi mi ovo na leđa." Eslem reče: "Vladaru pravovjernih, ja ću ovo ponijeti." Ali, Omer, r.a., ga upita: "A hoćeš li nositi i moje grijeha na Sudnjem danu?"

Eslem pripovijeda: "Tako mi Allaha, dž.š., vidio sam ga ispred sebe kako posrće zbog tereta. Kada je stigao pred kuću ove žene zatražio je dozvolu za ulazak i kada mu je dozvoljeno, sjeo je u kutku kuće, pripremio je večeru za ovu porodicu, pa ga iznenađena žena upita: 'Allah ti se smilovao, ko si ti? Tako mi Allaha, dž.š., ti si bolji od Omera bin Hattaba.'" Ti si zbog svoje skromnosti i služenja muslimanima i brigom o njima bolji od halife Omera, r.a. Jadnica, nije znala da je on Omer, r.a.!

Eslem dalje pripovijeda: "Kada smo završili krenuo sam s njim a već se čuo ezan za sabah-namaz. Predvodio nas je u namazu i kada je učeći Kur'an došao do riječi Uzvišenog: 'I zaustavite ih,

oni će biti pitani, toliko se rasplakao da smo u zadnjim safovima čuli njegov plač. Mjesec dana nakon ovog događaja bio je bolestan, a razlog bolesti bio je strah od Allaha, dž.š.”

Mi nemamo drugog izlaza nit nade za bolje sutra niti sreće osim popravljanjem svog odnosa prema Allahu, dž.š. Moramo slijediti ovakve i njima slične, i govoriti o njima na našim sijelima, skupovima i slavljima. Priče o njima trebamo neprestano pripovijedati, jer je Allah, dž.š, rekao:

﴿لَقَدْ كُنَّا فِي فَصْصِهِمْ عِبْرَةً لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾

“U kazivanjima o njima pouka je za one koji su razumom obdareni.” (Jusuf, 111)

I rekao je Uzvišeni:

﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَّتْهُمْ أَلْتَدَةُ﴾

“Njih je Allah uputio, zato slijedi njihov Pravi put.” (El-Enam, 90)

Ebu Hanifa, Allah mu se smilovao, rekao je: “Čitanje biografija pobožnjaka draže su mi od velikog broja šerijatsko-pravnih pitanja, jer je šerijatsko pravo pojednostavljeno i dovoljno je da njegove pojedinosti poznaje jedna skupina ljudi. Međutim, kada su u pitanju priče o pobožnjacima i asketama, pa svaki se čovjek treba poput njih bojati Allaha, dž.š., da se nada Njegovoj nagradi, da Mu bude odan i iskren prema Njemu.”

Ibn Ebi Hatim u svom Tefsiru veli: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne noći izašao je iz svoje kuće i hodajući ulicom naišao je pored kuće neke ensarijke koja je učila Kur’an.”

Gdje su danas žene muslimanke, gdje su danas majke koje su svoju djecu odgajale učeći Kur’an?

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zastao je pred njenim vratima, pa je slušao njeno učenje. Ona je učila ajet: “Da li je do tebe doprla vijest o teškoj nevolji?” (Sura El-Gašija, 1), i plakala je prilikom učenja ovog ajeta. Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavio je ruke na svoje lice, počeo je i on plakati i govoriti: “Da, doprla

je do mene vijest o teškoj nevolji, da doprla je do mene vijest o teškoj nevolji.” U ovom se ajetu Allah, dž.š., obraćao posebno Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pitajući ga: “*Da li je do tebe doprla vijest o teškoj nevolji.*” (El-Gašija, 1)

Jedan čovjek iz generacije tabiina pripovijeda: “Jedne sam prilike prošao pored Aiše, r.a, istinoljubive, kćerke istinoljubivog, one čije opravdanje je objavljeno iznad sedam nebesa, supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a ona je učila ajete: ‘*Pa nam je Allah milost darovao i patnje u ognju nas sačuvao, mi smo Mu se prije klanjali, On je doista, dobročinitelj i milostiv*’ (Et-Tur, 27-28). Čuo sam je kako plače i jeca. Nakon toga otišao sam na pijacu, tu sam se dugo zadržao i kada sam se vraćao zatekao sam je kako još uvijek obavlja prvi rekat ovog namaza.”

Žena muslimanka treba znati da joj se Kur’an direktno obraća, da je sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., poziva je, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podjednako poslan i muškarcima i ženama.

Zbog toga, Uzvišeni Allah veli:

﴿فَأَسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَمَلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ
بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ﴾

“*I Gospodar njihov im se odaziva: ‘Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi- vi ste jedni od drugih.’*” (Alu Imran, 195)

Žena će imati nagradu shodno trudu koji je uložila u svojoj kući, i shodno ibadetu koji je činila odgajajući svoju djecu na temeljima koje su postavili Kur’an i sunnet.

Enes, r.a., veli: “Otkako je islam došao nismo čuli za ljepši mehr od mehra ummu Sulejme, njegove majke.” Ljudi ga upitaše: “A šta je bio njen mehr?” On odgovori: “Njen mehr bio je primanje islama njenog muža.”

Došao joj je jedan ensarija koji je tada bio mušrik i ponudio joj je brak, ali mu ona reče: “Ti si mušrik, a ja sam muslimanka. Tako mi Allaha, dž.š., neću se udati za tebe sve dok ne primiš

islam i to će biti tvoj vjenčani dar meni.” On reče: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik, s.a.v.s.”

Kada je njen sin Enes, r.a., imao deset godina dovela ga je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekla je: “Allahov Poslaniče, razmišljala sam o ovom svijetu i shvatila sam da je on prolazan. Htjela sam ti nešto pokloniti ali nisam našla ništa vrjednije od ovog mog sina. Primi ga od mene kao poklon, neka ti služi na ovom svijetu.” Nakon toga rekla je: “Allahov Poslaniče, zamoli Allaha, dž.š., za Enesa.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., prouči za njega sljedeću dovu: “Allahu, učini da dugo živi, učini mnogobrojnim njegov imetak i djecu i oprost mu grijeha.”¹¹³ Enes, r.a., živio je gotovo stotinu godina, a neki kažu da je živio preko stotinu godina.

Imao je veoma mnogo djece i unuka, svi su bili hafizi Kur’ana koji su ga danju-noću učili. U djelu *El-Isabe fi temjizis-sahabe* i djelu *Usdul-gabe* navodi se da je Enes, r.a., o sebi rekao: “Kada je Hadžadž nasilno ušao u Kufi ukopao sam oko stotinu svojih potomaka.” Cijelog života bio je zdrav i nikada nije bio bolestan, a Allah, dž.š., podario mu je obilnu nafaku. A što se tiče oprosta grijeha, to će mu donijeti vječnu sreću na ahiretu.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: “Kada sam na mi’radžu ušao u Džennet čuo sam topot nećijih nogu, pa sam upitao: ‘Čiji je ovo topot?’ pa mi je rečeno: ‘To je Rumejsa bint Melhan a ona je majka Enesa bin Malika, r.a.’”¹¹⁴

Ona je bila iskrena prema Allahu, dž.š., čeznula je za Njegovom nagradom, pa je riječi “La ilahe illa Allah” sprovodila u svom životu.

U Bici na Kadisiji, kada su se ljudi poredali u borbene redove, muslimani na jednoj a nevjernici na drugoj strani, Allahova, dž.š., stranka protiv šejtanove stranke, jedni uzdižući zastavu “La ilahe illa Allah” dok se kod drugih viorila zastava

¹¹³ Bilježi ga Buhari pod brojem (6334, 6344, 6380), Muslim pod brojem (660).

¹¹⁴ Bilježi ga Muslim pod brojem (2456), Ahmed pod brojem (11544, 11624, 11847, 13102).

na vjetru laži, Hansa en-Nah'ija okrenula se prema kibli podigla je ruke i rekla: "Allahu, ja danas ne posjedujem ništa vrjednije od svoje četvorice sinova. Allahu, poklanjam ti ih, Allahu, primih ih danas kao šehide." Osim ove četvorice sinova nije imala nikog drugog da se brine o njoj i oni su joj bili najdraži na cijelom svijetu. Ali, i pored toga došla je kod njih i rekla im: "Sinovi moji, idite okupajte se, namirišite i umotajte u ćefine." Oni su se okupali, umotali u ćefine i kada su opet stali pred nju ona im reče: "Tako mi Allaha, dž.š., ja nisam iznevjerila vašeg oca niti sam prevarila vašeg daidžu. Svi ste vi sinovi jednog čovjeka i ja se nadam da ću zbog vas imati nagradu na Dan kada će djela ljudi izložena biti. Danas vas poklanjam Allahu, dž.š. Kada krenete u borbu iskreno izgovorite riječi "La ilahe illa Allah", a ja vas prije Sudnjeg dana više neću vidjeti." Kada je bitka završena ljudi su došli da je obraduju. Rekli su joj: "Svi tvoji sinovi su poginuli." Ona se osmjehnula. Bila je to istinska sreća jedne vjernice.

*"Toliko me je ta vijest obradovala
da sam od sreće silno zaplakala."*

Zatim je rekla: "Hvala Allahu, dž.š., Koji je njihovom pogibijom povećao moj stepen. Allahu, primi ih kod Sebe na Dan: *'Kada neće nikakvo blago a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu srca čista dođe spašen biti.'*" (Eš-Šuara, 88-89)

Kada je Muaz bin Džebel, r.a., krenuo na put u Jemen Allahov mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Muaze, boj se Allaha gdje god da se nalaziš i poslije svakog počinjenog grijeha uradi dobro djelo da poništi to loše djelo, a prema ljudima se lijepo ophodi."¹¹⁵ Nakon toga mu je rekao: "Muaze, spomeni Allaha, dž.š., kada god na svom putovanju prođeš pored nekog drveta,

¹¹⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21482), Tirmizi pod brojem (1987) o d Muaza, r.a. Bilježi ga Ahmed i pod brojem (20847, 20894, 20976, 21026), Tirmizi pod brojem (1987), Darimi pod brojem (2791) od Ebu Zerra, r.a. Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (5083).

kamena i naselja, jer kad god spomeneš Allaha, dž.š., On će biti uz tebe.”¹¹⁶

Tirmizi bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., opskrbljujući ibn Abbasa, r.a., ahiretskom opskrbom rekao: “Čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š., će tebe čuvati, čuvaj Allahove granice, On će ti uvijek pomagati. Kada nešto tražiš, traži od Allaha, kada tražiš pomoć, traži je od Allaha. Znaj, kada bi se svi ljudi skupili da ti neku korist pribave ne bi ti mogli od koristi biti osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. I kada bi se okupili da ti naškode, ne bi ti mogli naškoditi osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. Pera su podignuta i listovi su se osušili.”¹¹⁷

Ibn Madža bilježi predanje Sevbanu, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Na Sudnji dan doći će neki ljudi čija će dobra djela biti velika poput tihamijskih brda ali će ih Allah, dž.š., pretvoriti u prašinu.” Ashabi upitaše: “Allahov Poslaniče, jesu li ti ljudi muslimani?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Da, oni su muslimani koji klanjaju kao što i vi klanjate, poste kao što i vi postite, obavljaju noćni namaz, ali čim bi se osamili činili bi ono što im je Allah, dž.š., zabranio činiti.”¹¹⁸

Nevjerojatno je da se bojimo Allaha, dž.š., samo u određenim situacijama kada nam je naređeno da Ga se neprestano bojimo, u dobru i kada nas nevolja snađe, javno i tajno, pred ljudima, kada smo daleko od očiju ljudi, u momentu kada su svi ljudi nemarni i kada nisu nemarni.

*“Kad se sam u mrkloj noći osamiš,
i kad te duša u činjenje grijeha pozove.*

¹¹⁶ Bilježi ga ibn Ebi Šejba pod brojem (30114), Bejhkei u djelu *Suabul-iman* pod brojem (548) i u poglavlju: “O skromnosti”. Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (16753), i djelo *El-Bejanu vet-tarifu* pod brojem (266).

¹¹⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (2664, 2758, 2800), Tirmizi pod brojem (2516). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (5302).

¹¹⁸ Bilježi ga ibn Madža pod brojem (4245), i u djelu *Musneduš-šamijin* pod brojem (688). Pogledaj djelo *Misbabuz-zudžadž* pod brojem (1525) i djelo *Tebzibul-kemal* pod brojem (3891).

*Postidi se jer Allah te vidi i reci joj:
'Vidi me Stvoritelj tmine ove.'*"

Zbog toga, učenjaci kažu: "Kada se u mrkloj noći osamiš i ugledaš zvijezde upitaj se: 'Ko ih je ovako svijetlim da ih svi vide stvorio?' Upitaj se: 'Ko ih je ovako visoko uzdigao?' Kada ugledaš nebo upitaj se: 'Ko ga je stvorio?' jer, Allah, dž.š., vidi te gdje god si, jer, ako ti Njega ne vidiš On sigurno tebe vidi."

Kada se Muazu, r.a., prikućila smrt, u smrtnoj je agoniji rekao svome sinu: "Izađi napolje i vidi je li svanula zora?"

Sin je izašao napolje, provjerio i kada se vratio rekao je svome ocu: "Ne, zora, još nije svanula." Muaz, r.a., sjeo je, podigao svoj pogled i rekao: "Allahu, Ti daješ bereket i malom i ono što je malobrojno Ti činiš mnogobrojnim. Allahu, podari bereket u ranama koje se nalaze na mom tijelu, bio je bolestan od kuge."

Sin ga upita: "Kako to da moliš Allaha, dž.š., da ti ubrza smrt."

Muaz, r.a., odgovori: "Tako mi Allaha, dž.š., zasitio sam se života i dotužio mi je boravak na ovom svijetu."

Nakon toga, ponovo je rekao svome sinu: "Izađi i pogledaj je li svanula zora." Kada se sin vratio, rekao mu je: "Svanulo je."

On reče: "Utječem se Allahu, dž.š., da ovu zoru dočekam kao stanovnik vatre. Allahu, Ti znaš da ja nisam volio život na ovom svijetu zbog zasađivanja voćnjaka, rijeka koje teku, niti zbog gradnje kuća i dvoraca. Nego, volio sam život radi tri stvari; žeđi koju osjećam kada postim u vrelom danu, zbog druženja s učenim ljudima u halkama u kojim Tebe spominju, i zbog spuštanja svoga lica u prašinu padajući Tebi na sedžu."

Kada se Amešu, Allah mu se smilovao, prikućila smrt njegovi su sinovi počeli plakati, pa im on reče: "Sinovi moji, ne plačite, jer tako mi Allaha, dž.š., šezdeset godina nisam propustio početni tekbir klanjajući za imamom u džematu."

On ove riječi nije izgovorio da se hvali nego da bi ukazao na značaj početnog tekbira u namazu, tj. da se ne kasni u džemat.

Zehebi u svom djelu *Sijeru alami nubela* navodi da je Ibn Idris, poznati asketa i pobožnjak kada je bio na samrti rekao svome sinu, koji je pored njega plakao: “Sine moj, boj se Allaha, dž.š., i nemoj sebi dozvoliti da griješiš u ovoj kući u kojoj smo ja i ti stanovali, jer tako mi Allaha, dž.š., proučio sam Kur’an u njoj četiri hiljade puta.”

Ko želi da mu Allah, dž.š., čuva njegove potomke neka se boji Allaha, dž.š., i neka vodi brigu da ne prelazi granice koje je on postavio, jer je Allah, dž.š., čuvao blago dvojice dječaka, koji se spominju u suri El-Kehf jer: “*Otac njihov je bio dobar čovjek.*” (El-Kehf, 82)

Ko god se na ispravan način bude postavio prema Allahu, dž.š., Allah, dž.š., će se brinuti o njemu, njegovoj porodici, sinovima i kćerkama, odredit će mu opskrbu i nafaku sve dok je živ.

Buhari u svom *Sabihu* bilježi predanje Omera, r.a., koji prenosi da je jedne prilike ušao u kuću Alahovog Poslanika, s.a.v.s., Omer, r.a., o tom događaju veli: “Tako mi Allaha, dž.š., u njegovoj kući nisam vidio ništa za što bi oko moglo zapeti osam male količine ječma u uglu sobe, pa su mi se zbog toga oči orosile suzama. Allahov me Poslanik, s.a.v.s., upita: ‘Omere, šta je s tobom?’” Omer, r.a., nalazio se u tom momentu pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na čijem tijelu je primijetio tragove hasure, pa reče: “Allahov Poslaniče, Perzijski car Kisra, i Bizantinski car Cezar uživaju u velikim blagodatima a ti si Allahov Poslanik, i Allah, dž.š., odlikovao te je nad svim ljudima.”

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Sine Hattabov, zar si počeo da sumnjaš? Zar nisi zadovoljan s time da njima pripadne ovaj a nama onaj svijet?”¹¹⁹

Pripovijeda se da je Osman, r.a., jedne prilike prošao pored nekog kaburistana i vidio je da nekog zakopavaju u kabur. To ga je toliko pogodilo da se plačući onesvijestio, pa su ga u tom

¹¹⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (4913), Muslim pod brojem (1479).

stanju odnijeli kući. Kada je došao sebi upitali su ga: “Vidimo da učiš Kur’an, pa ne plačeš, sjetiš se Dženneta i Džehennema, pa ne plačeš a kada ugledaš kabur, počneš plakati.” On reče: “Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Kabur je prva ahiretska stanica. Ko u njemu bude spašen sve ostalo će mu biti lakše, a ako u kaburu ne bude spašen sve poslije kabura bit će mu teže.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., također je rekao: ‘Nisam vidio nijedan prizor a da kabur nije strašniji od njega.’”¹²⁰

Prenosi se da je Alija, r.a., obraćajući se ukopanim u kaburovima, rekao: “Vaši kaburovi lijepo izgledaju, ali šta je s njihovom unutrašnjošću? Nakon što smo vas ukopali vratili smo se našim kućama. U vašim kućama sada drugi stanuju, vaše žene su se poudale, imeci razdijelili. Imate li vi šta reći? Nakon toga je zaplakao i rekao: ‘Oni šute, ali, da su u stanju govoriti rekli bi:

﴿وَتَسْرُدُوا فَإِنَّ حَيْرَ الزَّادِ الْقَوِيَّ﴾

I onim što vam je potrebno za put snabdijte se. A najbolja opskrba je bogobojaznost.” (El-Bekara, 197)

Uzroci bogobojaznosti

Postoje četiri stvari koje će vjerniku pomoći da bude bogobojazan. Ukoliko o njima bude istinski razmišljao njegovo srce učinit će osjećajnim, podsjetit će ga na Allahovo, dž.š., obećanje i susret s Njim.

Prva: posjećivanje kaburistana jer su u njima ukopani i djeca i unučad, djedovi, voljeni, prijatelji i drugari.

*“Takva ti je smrt od nje spasa nema,
kome vakti sahat dođe na put nek’ se sprema.*

*Život naš pustim željama ispunjen je,
a smrt kojoj se ne nadamo gorka istina je.*

¹²⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (456), Tirmizi pod brojem (2308), ibn Madža pod brojem (4267), Hakim pod brojem (8014). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (132).

*Visoke dvore i palače gradimo,
a dobro znamo da sa ovog svijeta ubrzo putujemo.”*

Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Posjećujte greblja jer će vas to podsjećati na smrt.” U drugom predanju stoji: “Jer će vas to podsjetiti na ahiret.”¹²¹

Kada bi posjetio greblje Allahov bi Poslanik, s.a.v.s., učio sljedeću dovu: “Es-Selamu alejkum, o vi, koji u staništima u kojim vjernici obitavaju boravite, i mi ćemo vam se pridružiti. Neka se Allah, dž.š., smiluje i onima koji su prije umrli i onima koji će kasnije pomrijeti.”¹²² U drugom se predanju bilježi i dodatak: “Molimo Allaha, dž.š., da se smiluje i nama i vama.”¹²³

Mitraf bin Abdullah eš-Šehir, poznati pobožnjak i učenjak o sebi pripovijeda sljedeći događaj: “Svake sedmice dolazio sam iz jednog sela u okolini Basre da klanjam džumu-namaz u Basri. Običavao sam dolaziti noć ranije, i kada bi noću dolazio na svom putu prolazio sam pored nekog greblja, pa sam umrlima nazivao selam i mnogo sam molio Allaha, dž.š., za njih. Međutim, jedne je noći padala jaka kiša i bilo je veoma hladno, pa sam žurno otišao svojoj kući i nisam se zaustavio pored greblja, niti sam učio dove za njih, niti sam im nazvao selam. Kada sam te noći zaspao u snu sam vidio jednog čovjeka, koji je ukopan u tom greblju, i čuo sam ga kako mi kaže: ‘Mitrafe, zbog čega si nam večeras uskratio svoju dovu. Tako mi Onoga osim koga drugog boga nema, Allah, dž.š., nam zbog tvoje dove cijelu sedmicu obasja naše kaburove.”

Muhamed bin Vasi pripovijeda: “Jedne sam prilike prošao pored greblja i u prolazu sam rekao: “La ilahe illa Allah Muhammedur-Resulullah”. Nakon toga, iz greblja sam začuo neki glas koji mi je rekao: ‘Muhamede bin Vasi, što više izgovaraj te riječi, jer tako mi Allaha, dž.š., da znaš koliko je nagrada za

¹²¹ Bilježi ga Muslim pod brojem (976), Ahmed pod brojem (9395), Ebu Davud pod brojem (3234), Nesai pod brojem (2034), ibn Madža pod brojem (1572, 1569).

¹²² Bilježi ga Muslim pod brojem (974), Ahmed pod brojem (25327), Nesai pod brojem (2037).

¹²³ Bilježi ga Buhari pod brojem (975), Ahmed pod brojem (22476, 2253), Nesai pod brojem (2040).

to izgovarao bi ih onoliko puta koliko udišeš vazduh. Nakon što smo umrli mi više nismo u stanju izgovarati ove riječi.”

Ko će umjesto tebe obavljati namaz ako ga ti za svoga života ne budeš obavljao?

Ko će umjesto tebe postiti ako ti ne budeš postio?

Ko će umjesto tebe udjeljivati sadaku?

Ko će se umjesto tebe lijepo ponašati?

Ko će umjesto tebe činiti dobra djela?

Nakon smrti, prekidaju se sva dobra djela pomoću kojih se možeš približiti Allahu, dž.š.

Druga: stalno sjećanje na smrt, vjernik se treba sjećati smrti kad god osvane, kad god omrkne i kad god legne u postelju spavati.

Fatima bint Abdul-Melik, supruga Omera bin Abdul-Aziza, Allah mu se smilovao, o njemu pripovijeda: “Kada bi Omer legao spavati komešao bi se u postelji poput ptice kojoj je hladno. Pitala bih ga: ‘Vladaru pravovjernih, zbog čega ne spavaš?’ a on bi mi odgovarao: ‘Kako da spavam kad me ova postelja u koju sam legao podsjeća na kabur u koji ću leći?’”

Zehebi navodi da je Sufjan es-Sevri učio suru: “*Zaokuplja vas nastojanje da što imućniji budete, sve dok grobove ne naselite*” (Et-Tekasur, 1-2), od jacije do sabaha. Kad god bi legao spavati rekao bi sam sebi: “Kako da spavam kad me očekuje spuštanje u kabur?”

Treća stvar koja će u srcu probuditi bogobožnost jeste imati na umu da Allah, dž.š., žestoko kažnjava nevjernike i da Njegovu kaznu niko ne može odgoditi.

Omer, r.a., jednom od svojih namjesnika poslao je pismo sljedećeg sadržaja: “Nemoj zaboraviti da Allah, dž.š., žestoko kažnjava! Imaj to stalno na umu!”

Obraćajući se Adiju bin Erti Omer bin Abdul-Aziz, Allah mu se smilovao, rekao je: “Subhanallah! Šta te navelo, pa da činiš zulum i nasilje? Zar nikada nisi prošao pored greblja? Zar nisi znao da Allah, dž.š., žestoko kažnjava?”

Biti svjestan ove činjenice treći je faktor koji će u srcu vjernika probuditi istinsku bogobožnost.

Četvrta stvar jeste osjećaj neprestanog Allahovog, dž.š., nadzora.

Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, rekao je: “Srce je Gospodareva kuća koja ne može biti dobra, uspravna niti dugovječna osim ako nema osjećaj da je Allah, dž.š., stalno nadzire.”

Imam Ahmed, Allah mu se smilovao, običavao je kada uđe u svoju kuću sjediti skrušeno i ponizno, iako je bio sam. Neki ljudi ga upitaše: “Kada si u društvu ljudi nisi tako skrušen, a kada si sam sjediš veoma ponizno?” On odgovori: “Allah, dž.š., rekao je: ‘Ja sam sa onim ko Me spominje.’”¹²⁴

Ovo je jedan od najvećih uzroka bogobožnosti, tj. osjećaj da te Allah, dž.š., stalno vidi, jer: “Ako ti Njega ne vidiš On tebe sigurno vidi.”¹²⁵

Uzroci pomanjkanja bogobožnosti

Učenjaci navode da postoje četiri faktora koji su uzrok pomanjkanja bogobožnosti:

Prvi: nemar, jer kada nemar uđe u čovjekovo srce ono postaje nesposobno ustrajati na pravom putu, ne sjeća se Allaha, dž.š., niti ispravno razumije dešavanja oko sebe.

Allah, dž.š., u Kur'anu navodi da neki ljudi imaju srca ali njima ništa ne razumiju, imaju uši ali njima ne čuju i imaju oči ali ne vide njima.

¹²⁴ Prethodno smo navodili ocjenu ovog hadisa.

¹²⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (50, 4777), Muslim pod brojem (1079).

Allah, dž.š., rekao je:

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾

“U tome je, zaista pouka za onoga ko razum ima.” (Kaf, 37)

Naravno, svi ljudi imaju srca, ali su srca nekih živa dok su srca nekih mrtva. Allah, dž.š., rekao je:

﴿أْمُرْ عَلَى قُلُوبِ أَقْفَالِهَا﴾

“Ili su im na srcima katanci?” (Muhammed, 24)

Ukoliko nemar ovlada čovjekovim srcem, učini da on zaboravi na Allahove, dž.š., prijetnje, on se potpuno zaboravi sjećati Allaha, dž.š.

Takav čovjek sluša vazove, ali ništa ne razumije, niti šta shvaća, jer je njegovo srce zapečaćeno tako da se ne može osvijestiti.

Drugi: činjenje grijeha, grijesi su najveći uzrok čovjekovog udaljavanja od Allaha, dž.š.: “Kao tmine nad dubokim morem koje prekrivaju talasi sve jedan za drugim, iznad kojih su oblaci, prst se pred okom ne vidi, a onaj kome Allah ne da svjetlo neće svjetla ni imati.” (En-Nur, 40)

Povećavanje grijeha uzrok je da se u srcu osjeća tjeskoba, i kada grijesi potpuno obaviju srce ono postaje zapečaćeno. Pečaćenje srca dešava se samo nevjerniku, obavijanje srca grijesima dešava se grešniku, a tjeskoba u srcu dešava se vjerniku.

Muslim u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “O ljudi, pokajte se Allahu, dž.š., i molite Ga da vam oprost, jer ja se u jednom danu pokajem više od stotinu puta.”¹²⁶ U drugom predanju stoji: “Više od sedamdeset puta.”

Egar el-Muzeni prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “O ljudi, pokajte se Allahu, dž.š., i molite Ga da vam

¹²⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (2702), Ahmed pod brojem (17391).

oprosti, jer ja kada osjetim tjeskobu u srcu stotinu puta zamolim Allaha, dž.š., da mi oprosti.”¹²⁷

Što se tiče obavijanja srca grijesima Allah, dž.š., o tome veli:

﴿ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ ﴾

“A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova.”
(El-Mutaffifun, 14)

Tj. mnoštvo grijeha prekrilo je njihova srca i ovo se može odnositi i na grešnika i na nevjernika.

Treći: faktor koji uzrokuje pomanjkanje bogobojznosti jeste pretjerivanje u djelima koja su u osnovi dozvoljena, i to je ono učime smo svi bez razlike obuzeti, npr. nadmetanje u ovodunjalučkim stvarima, davanje prednosti ovom nad onim svijetom, nad onim što je kod Allaha, dž.š.

Četvrti: beskorisno traćenje vremena jedna od blagodati za koju će čovjek na Sudnjem danu najteže položiti račun jeste vrijeme koje je potrošio u besposlice. Većina muslimana danas ne pridaje nikakvu važnost vremenu. Ono što je kod njih vrijedno jesu zlatnici i srebrnjaci. Koliko im dana i noći beskorisno prođe a oni o tome uopće ne razmišljaju.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾ ﴾

“Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da nam se nećete povratiti.” (El-Muminun, 115)

Tirmizi u svom *Sunenu* bilježi hadis u kojem je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čovjekove noge na Sudnjem danu neće se pomjeriti sve dok ne bude pitan o četiri stvari.”¹²⁸

¹²⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (2702), Ahmed pod brojem (27827), Ebu Davud pod brojem (1515).

¹²⁸ Bilježi ga Muslim pod brojem (2417), Darimi pod brojem (537). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (18371), i djelo *Et-Tergibu vet-terhib* pod brojem (210).

Buhari bilježi predanje ibn Abbasa, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dvije blagodatni neiskorištene su kod većine ljudi; zdravlje i slobodno vrijeme.”¹²⁹

Kada je ibn Tejmijja upitan o lijeku protiv bolesti sumnje i slijeđenja strasti odgovorio je: “Najbolje čime se ove bolesti mogu izliječiti jeste ispravno obavljanje farzova i javno i tajno.”

Ispravno obavljanje farzova u tajnosti jeste iskrenost u nijetu, tj. da činiš to djelo u ime Allaha, dž.š., da kada staneš obavljati namaz da imaš na umu da ćeš tako stati pred Allaha, dž.š. Što se tiče ispravnog obavljanja farzova u javnosti to je da budu obavljani po sunnetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Nakon izvršavanja farzova dolazi činjenje nafila – dobrovoljnih djela, jer kad god vjernik padne Allahu, dž.š., na sedždu On ga uzdigne za jedan stepen.

Ibn Dževzija u svom djelu *Sajdul-hatir* veli: “Čudno je to što čovjek, koji je siguran u to da će umrijeti, svaki svoj udisaj ne provede u pokornosti Allahu, dž.š.”

On također veli: “Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Ko izgovori riječi ‘Slavljen neka je Allah Veličanstveni i Njemu hvala’, bit će mu zasađena palma u Džennetu’. Subhanallah! Koliko smo palmi mogli zaraditi, ali nismo, zato što ne slavimo Allaha, dž.š.’”¹³⁰

Ebu Kasim el-Magribi upitao je ibn Tejmijju: “Koje djelo će me poslije farzova najbrže približiti Allahu dž.š.?” Ibn Tejmijja je odgovorio: “Ne znam da poslije farzova postoji i jedno dobro djelo bolje od zikra – spominjanja Allaha, dž.š., a to je ujedno i najlakši ibadet. O ovome se gotovo sva ulema slaže.”

Allah, dž.š., rekao je:

﴿أَلَا يَذَّكَّرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ﴾

¹²⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (6412) Ahmed pod brojem (2336, 3197), Tirmizi pod brojem (234).

¹³⁰ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3464, 3465), Nesai u *Sunenu-kubra* pod brojem (10561), ibn Hibban pod brojem (803), Hakim pod brojem (1883), 1924). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2304).

“A srca se doista, kad se Allah spomene smiruju.” (Er-Rad, 28)

I rekao je Uzvišeni:

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾

“Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti.” (El-Bekara, 152)

Savjetuje prvo sebe pa onda i vas da vodite brigu o vremenu koje vam je na raspolaganju.

Znakovi istinske bogobožnosti

Postoje četiri znaka istinske bogobožnosti:

Prvi: da djela koja čovjek čini u javnosti budu poput onih koje čini u tajnosti, tako da djela koja čini pred ljudima ne budu bolja od onih koje čini u samoći.

Tirmizi bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., rekao je: ‘Pojavit će se ljudi koji će pred svijetom ispoljavati skrušenost i poniznost, kao znak skromnosti odijevat će odjeću skrojenu od kozje kože, riječi su im slađe od meda, ali srca su im gorčinom ispunjena. Zaklinjem se Sobom iskušat ću ih takvim iskušenjem koje će i najsmirenijeg među njima uznemiriti. Zar da pretvaranjem da Me se boje druge obmanjuju, zar, da prema Meni tako drski budu.’”¹³¹

Utječemo se Allahu od toga da naša spoljašnost bude lijepa a unutrašnjost ružna.

Drugi: da vjernik bude potpuno iskren prema Allahu, dž.š., u svojim riječima, situacijama u kojim se nalazi i djelima koje čini. Iskrenost se ne nalazi samo u srcu.

Učenjaci vele: “Postoje tri stepena iskrenosti: iskrenost u ponašanju, iskrenost u djelima i iskrenost u riječima.”

¹³¹ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2404) od Ebu Hurejre, r.a., pod brojem (2405) od ibn Omera, r.a. Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (5323, 5324), i djelo *Et-Tergibu vet-terhibu* pod brojem (41).

Tirmizi bilježi predanje u kojem stoji da je Šefijja el-Asbehi rekao: “Jedne prilike posjetio sam Ebu Hurejru, r.a., koji se u tom momentu nalazio u Poslanikovoj džamiji. Rekao sam mu: Ebu Hurejre, zaklinjem te Allahom, dž.š., da mi ispričaš hadis koji si ti čuo direktno od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.. On mi reče: Tako mi Allaha, dž.š., ispričat ću ti hadis koji sam čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Prvi s kojim će se potpaliti džehennemska vatra na Sudnjem danu jesu trojica ljudi...” zatim ih je spomenuo; učenjak ili učač Kur’an, trgovac i borac na Allahovom, dž.š., putu. Svi oni su svoja djela činili iz licemjernih namjera i da bi ljudi čuli o tome a nisu ih činili iskreno u ime Allaha, dž.š., pa ih je On zbog toga prije svih ostalih uveo u vatru.”

Šefijja, r.a., dalje pripovijeda: “Nakon što sam čuo ovaj hadis posjetio sam Muaviju, r.a., koji je u to vrijeme bio halifa i kada sam mu ispričao ovaj hadis on je pao s prijestolja i plačući reče: ‘Istinu je rekao Uzvišeni Allah: *Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove- Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i bit će uzaludno sve što su učinili.*”¹³² (Hud, 15-16)

Treći: kajanje zbog učinjenog lošeg djela i radost kad se učini dobro djelo.

Jedne prilike obraćajući se muslimanskoj vojsci Omer, r.a., rekao je: “Koga budu veselila njegova dobra djela i žalostila loša djela on je istinski vjernik.”

Ako, nakon što udijeliš sadaku, obaviš dva rekata namaza, ili nakon spominjanja Allaha, dž.š., osjetiš zadovoljstvo i sreću, znaj da si vjernik. Isti je slučaj ako se pokaješ i ražalostiš kada učiniš ružno djelo:

¹³² Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2382), ibn Huzejma pod brojem (2466), ibn Hibban pod brojem (407), Hakim pod brojem (1560) i u svim predanjima kao prenosilac spominje se Šefijja, r.a. bilježi ga i Muslim pod brojem (1905), Ahmed pod brojem (8078), Nesai pod brojem (3137) s tim što oni ne navode da je Šefijja, r.a., posjetio Muaviju, r.a., nakon toga.

﴿ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِيحَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
 لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ
 يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٦﴾ ﴾

“I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehе svoje zamole, a ko će oprostiti grijehе ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada, oprost od Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupali.”
 (Alu Imran, 135-136)

Četvrti: da tvoj današnji dan bude bolji od jučerašnjeg, a sutra bolje od danas. Ko napreduje u ibadetu to je znak iskrenosti i bogobožnosti.

Kome jučerašnji dan bude bolji od danas i danas bolje od sutra takav posrće na svom putu i u njegovom ibadetu postoji primjesa laži.

Zbog toga, naš ibadet prema Allahu, dž.š., treba biti iskren i treba biti ispunjen bogobožnošću.

Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, rekao je: “Granica ispravne bogobožnosti jeste to što te sprječava od činjenja grijehа, a sve iznad toga je bespotrebno.”

Jedan je učenjak rekao: “Bogobožnost je da, kada sjediš sam imaš osjećaj kao da se Allah, dž.š., pojavio na Sudnjem danu iznad ljudi.”

Neki je pobožnjak rekao: “Bogobožnost je da zamisliš kao da goriš u džehennemskoj vatri, ili da nemaš ni jednog dobrog djela čak ni onog zbog izgovorenih riječi ‘La ilahe illa Allah.’”

Drugi veli: “Bogobožnost je da se nakon učinjenih dobrih djela ponašaš kao da ti ih Allah, dž.š., nije primio, jer je Allah, dž.š., rekao:

﴿ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴾ (٢٧)

'Allah prima samo od onih koji su dobri.'" (El-Maida, 27)

Ibn Omer, r.a., rekao je: "Tako mi Allaha, dž.š., volio bi kad bi mi Allah, dž.š., primio dobro djelo veličine zrna gorušice." Ljudi ga upitaše: "Zbog čega?" Ibn Omer, r.a., odgovori: "Jer je Allah, dž.š., rekao:

﴿ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴾ (٢٧)

'Allah prima samo od onih koji su dobri.'" (El-Maida, 27)

Ljudi ga upitaše: "Činiš tolika dobra djela a i dalje se bojiš?"

On odgovori: "Tako mi Allah, dž.š., ne bojim se pomanjkanja dobrih djela, nego se bojim da će mi Allah, dž.š., reći: 'Tako mi Moje snage i veličine neću ih primiti od tebe.' Zbog toga je Allah, dž.š., rekao:

﴿ وَبَدَأَهُم مِّنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴾ (١٧)

'A Allah će ih kazniti kaznom kakvu nisu mogli ni slutiti.'" (Ez-Zumer, 47)

Oni su se nadali da će za svoja dobra djela nagrađeni biti, ali činili su ih iz licemjernih pobuda i da bi ljudi čuli za to tako da nisu imali nikakve koristi od tih djela. Jer Allah, dž.š., neće primiti nijedno djelo osim ono koje je učinjeno u ime Njega i sukladno praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Neka blagoslovi obaspu našeg vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu porodicu i ashabe.

Pobožnjaci koji noći provode u ibadetu

Hvala Allahu, dž.š., Njega hvalimo, pomoć od njega tražimo, molimo Ga da nam oprost i na Pravi put nas uputi. Utječemo Mu se od zla duša naših i posljedica naših ružnih djela. Koga Allah, dž.š., uputi niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga u zabludi ostavi niko mu na Pravi put ne može ukazati.

Svjedočim da nema drugog boga, osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Neka su blagoslovi njemu, njegovoj porodici i ashabima.

Buhari u svom *Sabihu* veli: “U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Poglavlje o noćnom namazu i riječima Uzvišenog:

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ ۗ نَافِلَةً لَّكَ﴾

‘I probdij dio noći u molitvi- to je samo tvoja dužnost.’
(El-Isra, 79)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi noću ustajao obavljati namaz učio sljedeću dovu: ‘Allahu moj, Tebi hvala, Ti upravljaš nebesima i Zemljom i onom što je između njih. Tebi pripada svaka hvala. Ti vladaš nebesima i Zemljom i s onim što je između njih. Neka Ti je beskrajna hvala. Ti si svjetlo nebesa i Zemlje i onoga što je između njih. Hvaljen neka si. Ti si istina i Tvoje obećanje je istina. Susret s Tobom je istina i Tvoje riječi su istina. Džennet i Džehennem uistinu postoje. Muhammed je uistinu Tvoj poslanik. Sudnji dan će neizbježno nastupiti. Allahu moj Tebi se predajem i u Tebe vjerujem. Na Tebe se oslanjam i Tebi se obraćam, radi Tebe se sporim, na osnovu Tvojih zakona sudim. Oprosti mi grijehe koje sam do sada počinio a i one koje ću poslije učiniti, one što sam tajno *počinio a i one koje sam počinio javno. Ti si Prvi i Posljednji, nema boga osim Tebe.*”¹³³

Što se tiče riječi Uzvišenog: “*I probdij dio noći u molitvi- to je samo tvoja dužnost; Gospodar tvoj će ti na onom svijetu hvale dostojno mjesto darovati*” (El-Isra, 79), Allah, dž.š., u njima kaže Svome Vjerovjesniku; s.a.v.s.: “Uči ovaj Kur’an na noćnom namazu jer će te Allah, dž.š., učiniti počašćenim na onom svijetu zbog toga.”

U jednom predanju stoji: “Ko želi da mu Allah, dž.š., olakša stajanje na Sudnjem danu, kada će ljudska djela pred Allahom, dž.š., izložena biti neka obavlja noćni namaz.”

¹³³ Bilježi ga Buhari pod brojem (1120, 6317, 7385), Muslim pod brojem (769).

U hadisu, u čijem prenošenju postoji slabost, Ebu Zerr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

*“Obavljaj dva rekata namaza u tmimi noći kako bi ti osvijetlili tminu kabura, i udjeljuj sadaku da bi ti stanje pred Allahom, dž.š., na Danu okupljanja olakšano bilo.”*¹³⁴

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ﴾

“I probdij dio noći u molitvi, to je samo tvoja dužnost.”
(El-Isra, 79)

Učenjaci kažu da riječi: “To je samo tvoja dužnost”, imaju dva značenja:

Prvo: to je samo tvoja obaveza koja ti je propisana, a na to upućuje i predanje koje bilježi Taberani, sa slabim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je ibn Abbas, r.a, rekao: “Noćni namaz propisan je kao obavezan Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a nama kao nafila.”

Na osnovu ovog mišljenja, ove riječi znače da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pored pet dnevnih namaza, kao obavezan, propisan i noćni namaz. Zbog toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nikada, ni kod kuće ni na putovanju, nije propuštao obavljati noćni namaz, sve dok nije umro.

Drugo: to ti je propisano kao nafila, dodatno dobro djelo, a što se tiče drugih vjera oni nemaju nafilu. Razlog tome jeste činjenica da je noćni namaz, koji mi obavljamo, razlog brisanja naših grijeha jer mi smo podložni grijehanju, a što se tiče Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Allah, dž.š., oprostio mu je i prijašnje i potonje grijeha tako da je noćni namaz koji on obavi dodatno povećavanje dobrih djela, jer je Allah, dž.š., rekao:

﴿لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾

“Da bi ti Allah ranije i kasnije krivice oprostio.” (El-Feth, 2)

¹³⁴ Pogledaj djelo *Ittibafus-sadetil-muttekin* (5/187).

I rekao je Uzvišeni:

﴿ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَإِلَّا سَعَارَهُمْ بَسْتَفِرُّونَ ﴿١٨﴾ ﴾

“Noću su samo malo spavali i u praskozorje oprost od grijeha molili.” (Ez-Zarijat, 17-18)

Ahnef bin Kajs, r.a., rekao je: “Usporedio sam sebe s dobrim Allahovim, dž.š., robovima koje Allah, dž.š., opisuje s riječima: ‘Noću su samo malo spavali’ (Ez-Zarijat, 17), i vidio sam da su oni daleko odmakli ispred mene tako da se ja ne mogu svrstati među njih. Zatim sam usporedio sebe s nevjernicima i vidio sam da su oni pokvareni ljudi, grešnici, lašci, koji niječu Allaha, dž.š., i Sudnji dan, pa sam shvatio da se ne mogu svrstati ni među njih. Zatim sam se usporedio s ljudima koji čine i dobra i loša djela i shvatio sam da sam ja poput njih.”

Allah, dž.š., kaže:

﴿ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ ﴾

“Noću su samo malo spavali.” (Ez-Zarijat, 17)

Učenjaci kažu: “Potrebno je obavljati noćni namaz koliko toliko, pa makar i toliko koliko je potrebno da se pomuze ovca.”

I kažu: “Među one koji obavljaju noćni namaz mogu se smatrati oni koji obavljaju makar dva rekata noćnog namaza i to je najmanji vid noćnog namaza.”

Jedan je učenjak iz prvih generacija rekao: “Obavi noćni namaz početkom, sredinom ili krajem noći kako bi se i na tebe mogle odnositi riječi Uzvišenog: ‘Noću su samo malo spavali.’” (Ez-Zarijat, 17)

Džafer es-Sadik, Enes bin Malik, Katada bin Deama es-Sedusi komentirajući riječi Uzvišenog: “Noću su samo malo spavali”, kažu: “Odnosno obavljali su namaz od akšama do jacije.”

U drugom predanju stoji da je Džafer es-Sadik rekao: “Nisu spavali dok ne klanjaju jaciju.”

Drugi učenjak veli: “Noću su samo malo spavali, dok su veći dio noći provodili obavljajući noćni namaz.”

Hasan el-Basri, Allah mu se smilovao, rekao je: “Tako mi Allaha, dž.š., noći su provodili obožavajući Allaha, dž.š., a Allah, dž.š., rekao je: ‘Ja sam s onim ko Me spomene.’”¹³⁵

Fudajl bin Ijad, Allah mu se smilovao, rekao je: “O Veki, zar nisi čuo riječi Uzvišenog?”

Veki odgovori: “A koje su to riječi?”

Fudajl reče: “Allah, dž.š., rekao je: ‘Moj rob nije iskren prema Meni, tvrdi da Me voli, a kada ga noćna tama obavije, on zaspi i napusti Me.’”¹³⁶ Veki je bio jedan od velikih učenjaka.

Hasan el-Basri, Allah mu se smilovao, rekao je: “Tako mi Allaha, dž.š., noći su provodili klanjajući se Allahu, dž.š., a kada bi se približila zora sjedali bi i molili Ga za oprost.”

Najispravnije mišljenje, a zastupa ga i ibn Kajjim, jeste to da ovaj ajet ukazuje na to da su makar malo noću ustajali i klanjali noćni namaz, tj. najmanje dva ili tri rekata (oni koji nisu klanjali vitre početkom noći) ili četiri rekata ili onoliko koliko su bili u stanju klanjati pa bar i nekoliko minuta. Na ovakve Allahove, dž.š., robove odnosi se pohvala izrečena u ovom ajetu.

Allah, dž.š., rekao je:

“I u praskozorje oprost od grijeha molili.” (Ez-Zarijat, 18)

O Allahu! Kako li je samo ovo čudno? Noć su proveli u ibadetu, i kada je došla zora sjeli su i molili Allaha, dž.š., za oprost kao da su cijelu noć proveli u griješenju.

Šta je s onima koji po svu noć čine grijeha a ujutro im nije ni na kraj pameti da se kajaju?

Ovi pobožnjaci cijelu noć mole se Allahu, dž.š., ibadete i klanjaju a kada dođe zora oni sjednu i kažu: “Allahu, oprosti

¹³⁵ Prethodno smo navodili ocjenu ovog hadisa.

¹³⁶ Pogledaj djelo *Sijeru alami nubela* biografiju Muhameda bin Musejiba pod brojem (2753).

nam”, a ne kažu “Hvala Allahu”, niti: “Slavljen neka je Allah”, nego mole Allaha, dž.š., da im oprost, jer imaju osjećaj da Ga nisu dovoljno obožavali.

Gdje su oni koji noći provode u grijehu, prelazeći granice koje je Allah, dž.š., postavio, čineći ono što je zabranjeno?

Ali, Allah, dž.š., na Sudnjem danu sakupit će prijašnje i potonje narode na jednom mjestu.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ﴾ (17)

“I koji se budu u posljednjim časovima noći za oprost molili.” (Alu Imran, 17)

Ove riječi Allah, dž.š., navodi u suri Alu Imran, nakon što kaže:

﴿الصَّادِقِينَ وَالصَّالِحِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْقَانِتِينَ﴾
﴿بِالْأَسْحَارِ﴾ (17)

“Oni koji budu strpljivi, i istinoljubivi, i Allahu poslušni, i oni koji budu milostinju udjeljivali, i koji se budu u posljednjim časovima noći za oprost molili.” (Alu Imran, 17)

U ajetu, posebno se spominje praskozorje jer je to vrijeme u kojem se Uzvišeni Allah, dž.š., na način koji samo Njemu priliči, spušta na zemaljsko nebo i kaže: “Ima li neko da traži nešto, pa da mu dadnem? Ima li neko da moli, pa da udovoljim njegovoj molbi? Ima li neko da traži oprost, pa da mu oprostim?”¹³⁷ Ovaj hadis je muttefekun alejhi.

Allah, dž.š., u zadnjoj trećini noći spušta se na zemaljsko nebo onako kako Njemu Uzvišenom priliči, a mi ne znamo na koji način to čini, niti to poredimo s nečijim drugim spuštanjem: “Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi.” (Eš-Šura, 11)

Oni mole za oprost u praskozorje jer je to kraj noći, i to čine jer, običaj vjernika jeste, da nakon što urade dobro djelo

¹³⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (1145, 6321, 7494), Muslim pod brojem (758).

zamole Allaha, dž.š., da im oprost. Allah, dž.š., veoma često u Kur'anu naređuje vjernicima da Ga mole za oprost nakon učinjenih dobrih djela. Npr. traženje oprosta nakon obavljenog namaza. Muslim bilježi predanje Sevbanu, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon predaje selama govorio: "Estagfirullah, estagfirullah, estagfirullah. (Molim Allaha, dž.š., da mi oprost)"¹³⁸

Pred kraj života Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Allah, dž.š., objavio mu je:

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۖ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ۖ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ ۗ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾

"Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprost, On je uvijek pokajanje primao." (En-Nasr, 1-3)

Ibn Tejmijja veli: "Traženje oprosta nakon učinjenog dobrog djela propisano je zbog toga što svako dobro djelo koje čovjek učini mora imati neki nedostatak a desi se da čovjek bude zadivljen svojim dobrim djelom, pa kaže: 'Učinio sam dobro djelo, zbog čega da molim za oprost?' Zora je vrijeme kada su učenjaci najaktivniji, najviše ibadete i mole Allaha, dž.š. "

Tavus bin Kisan posjetio je jednog svoga prijatelja prije sabah-namaza i kada mu je pokucao na vrata izašla je njegova kćerka i rekla: "Moj otac spava." Tavus reče: "Subhanallah! Nisam vjerovao da neko od sljedbenika Muhammeda, s.a.v.s., spava prije sabah-namaza."

Mislio je, Allah mu se smilovao, da su svi ljudi poput njega.

Učenjaci pripovijedaju da je neki čovjek imao sluškinju. Bio je veoma pobožan i bogobožan pa je zajedno sa svojom

¹³⁸ Bilježi ga Muslim pod brojem (591), Ahmed pod brojem (21902), Tirmizi pod brojem (300).

djecom, kćerima i slugama klanjao noćni namaz. Desilo se da je prodao tu sluškinju nekom čovjeku i kada je bila polovica noći ona je ustala, misleći da i njen novi vlasnik klanja noćni namaz, kada ga je probudila on je upita: “Je li nastupila zora?” Ona reče: “Nije, ali, zar vi ne klanjate noćni namaz?”

Čovjek odgovori: “Ne, mi klanjamo samo sabah.”

Ona se nakon sabaha vrati svome prvom vlasniku i reče: “Učinio si mi nepravdu jer si me prodao čovjeku koji ne obavlja noćni namaz.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kad bi htio slušati učenje Kur’ana izlazio bi noću na ulice Medine i prisluškiavao je učenje svojih ashaba.

Ibn Ebi Hatim bilježi u svom tefsiru s dobrim lancem prenosilaca predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne noći izašao šetati ulicama Medine, pa je čuo neku staricu kako plaćući uči ajet:

﴿ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْفَرَسِيَّةِ ﴾

“Da li je doprla do tebe vijest o teškoj nevolji?” (El-Gašija, 1)

Ponavljala je ovaj ajet i plakala je.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., prisionio je svoje lice na vrata njene kuće i govorio je: “Da, doprla je do mene vijest o teškoj nevolji, da, doprla je do mene vijest o teškoj nevolji.” Govor u ovom ajetu upućen je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.:

﴿ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْفَرَسِيَّةِ ﴾

“Da li je doprla do tebe vijest o teškoj nevolji?” (El-Gašija, 1)

I Omer, r.a., kada bi htio slušati učenje Kur’ana izlazio bi šetati ulicama Medine.

Prethodno smo više puta spominjali da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne prilike gledao kroz prozor svoje kuće u svoj mesdžid gdje je Ebu Musa el-Ešari, r.a., klanjao, a imao je jedan od najljepših i najmelodičnijih glasova, koji je sličio glasu

koji je darovan porodici Davuda, a.s. Slušajući ga kako lijepo uči je Allahov Poslanik, s.a.v.s., počeo plakati, a Ebu Musa, r.a., nije znao da ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., sluša.

Ujutro ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sreo i rekao mu: “Ebu Musa, da si me vidio sinoć kako sam pažljivo slušao tvoje učenje Kur’ana. Tvoj glas je poput glasa kojeg je imala porodica Davuda, a.s.”¹³⁹ Ebu Musa, r.a., upita: “Allahov Poslaniče, zar si slušao moje učenje Kur’ana?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Da, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša.” Ebu Musa, r.a., reče: “Tako mi Allaha, dž.š., da sam znao da me ti slušaš još bi više uljepšao svoj glas.”

Uzvišeni je rekao:

﴿ نَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴾

“Bokovi njihovi se postelja lišavaju i oni se Gospodaru svome iz straha i želje klanjaju, a dio onoga što im dajemo udjeljuju.” (Es-Sedžda, 16)

Hvaleći Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ibn Revvaha, r.a., je u svojim stihovima rekao:

“Među nama je Allahov Poslanik Kur’an divnim glasom uči
sve dok noće ne nestane i dok Sunce svjetlo ne poluči

Noći provodi ne ležeći u postelji
dok su mnogobošcima udovi od ležanja otežali.”

Praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bila je obavljati noćni namaz i kada je kod kuće i kada je na putovanju. Jedino to ne bi činio ako bi ga bolest savladala.

Neki učenjaci, među njima Sufjan es-Sevri nisu bili u stanju spavati noću. Jedan čovjek pripovijeda: “Jedne sam noći zaspao kod njega i kada smo legli spavati primijetio sam da se

¹³⁹ Bilježe ga Buhari i Muslim, a prethodno smo navodili ocjenu ovog hadisa.

meškolji u postelji poput vrapca. Upitao sam ga: “Ebu Seide, šta je sa tobom?” Odgovorio mi je: “Tako mi Allaha, dž.š., kada sam se sjetio džehennemske vatre san mi se odmah raspršio.”

Supruga Omera bin Abdul-Aziza, Allah mu se smilovao, pripovijedala je da on nije bio u stanju spavati noću kada bi legao u postelju. Često puta ga je čula kako ječi. Pitala ga je: “Šta je s tobom?” a on bi joj odgovarao: “Teško meni! Preuzeo sam brigu o sljedbenicima Muhammeda, s.a.v.s., među njima ima slabih, siromašnih, djece i udovica.” Nakon toga, ustajao bi, klanjao i plakao sve do sabaha.

Značenje riječi Uzvišenog: “*Bokovi njihovi se postelja lišavaju...*” (Es-Sedžda, 16) Oni nisu u stanju smiriti se u postelji.

Mugira bin Šuba, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., toliko dugo boravio na kijamu da su mu noge otjecale. Ashabi su ga pitali: “Allahov Poslaniče, zbog čega to sebi činiš? Zar ti Allah, dž.š., nije oprostio i prijašnje i potonje grijeha?” Allahov je Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: “Pa zar da onda ne budem zahvalni rob?”¹⁴⁰

Ibn Ishak bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izašao iz Meke u Taif nadajući se da će mu se stanovnici Taifa odazvati. Međutim, oni su ga izvrijeđali i otjerali iz Taifa. Nisu mu se odazvali nego su navratili djecu i robove da ga gađaju kamenjem i da ga ismijavaju. Kod koga da traži utočište?

Zapao je u tešku situaciju a jedino utočište bio mu je Allah, dž.š.

Uvečer se spustio u jednu dolinu između Meke i Taifa. Kad je legao nije mogao zaspati zbog tuge i nevolje u koju je zapao. Abdestio je, i ustao klanjati. Plakao je. Allah, dž.š., učinio je da se oko njega okupe džini iz Jemena. Zbog čega? Da bi mu to podiglo moral. Jer, to je značilo da njegovo putovanje nije bilo uzaludno, jer, on je poslan i ljudima i džinima, on je poslan svim svjetovima.

¹⁴⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (1130, 4836, 6471), Muslim pod brojem (2819).

Uzvišeni je rekao:

﴿قُلْ أَوْحَىٰ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾

“Reci: ‘Meni je objavljeno da je nekoliko džinova prisluškivalo...’ (El-Džinn, 1)

U jednom trenutku došli su iz Jemena, jer im je Allah, dž.š., podario snagu da brzo putuju, kao što se to navodi u suri En-Neml kada se govori o Ifritu koji je bio sa Sulejmanom, a.s.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao je klanjati a oni su se počeli tiskati oko njega.

﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِيَدًّا﴾

“A kad je Allahov rob ustao da Mu se pomoli oni su se u gomilama oko njega tiskati stali.” (El-Džinn, 19)

Pažljivo su slušali učenje Kur’ana tako da su jedni druge stišavali.

Allah, dž.š., u suri El-Ahkaf veli:

“Kada ti poslasmo nekoliko džina...” (El-Ahkaf, 29)

Kako li je samo ovo lijepo rečeno! Oni nisu samo od sebe došli nego smo ih mi poslali: “Da Kur’an slušaju, kada dođeš da ga čuju oni rekoše: ‘Pst!’ A kad se završi vratiše se svome narodu da opominju.” Vratili su se svome narodu da ih pozivaju u Uputu, a prije nego su se susreli s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., bili su nevjernici. Vratili su se u Jemen kod svojih džina sunarodnjaka i rekli:

﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ
يَغْفِرَ لَكُمْ مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُجَزِّدْكُمْ مِّنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٣١﴾ وَمَنْ لَا يُجِيبِ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ
بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾﴾

“O narode naš, mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini na Pravi put upućuje. O narode naš, odazovite se

Allahovom glasniku i vjerujte u Allaha, On će vam neke grijehе oprostiti i vas od patnje neizdržive zaštititi. A oni koji se ne odazovu Allahovom glasniku takvi Mu na Zemlji neće umaći i mimo Njega neće zaštitnika naći. Oni su u velikoj zabludi.” (El-Ahkaf, 30)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio se u Meku a Allah, dž.š., ga je obavijestio da su džini bili prisutni u njegovoj blizini, da su primili islam i povjerovali. To ga je ohrabrilo i učinilo odlučnim da ustraje u svom pozivu. Prije obavljanja namaza učio je sljedeću dovu: “Allahu, Tebi se žalim na nedostatak snage, na malobrojnost sljedbenika i poniženje kojim me ljudi izlažu. O Najmilostiviji! Ti si Gospodar potlačenih, Ti si moj Gospodar! Kome da me prepustiš? Neznancu koji će me mukama izložiti ili neprijatelju kojem si dozvolio da ovlada mnome? Ako Ti nisi srdit na mene, onda ne marim zbog onog što me zadesilo, ali nadam se da će me zadesiti Tvoja milost. Utječem se svjetlom Tvoga lica kojim si rastjerao tmine i pomoću kojeg opstoji ovaj i onaj svijet, od toga da se na mene spusti Tvoja srdžba ili ljutnja. Umiljavat ću Ti se sve dok ne budeš zadovoljan sa mnom. Nema snage i moći osim Tvoje snage i moći.”¹⁴¹

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., u svojim hadisima ukazao na vrijednost noćnog namaza. U hadisu, koji mnogi učenjaci ocjenjuju vjerodostojnim, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Obavljajte noćni namaz jer to briše grijehе i greške, to je ibadet koji su prakticirali pobožnjaci iz prijašnjih naroda, i to je ono što će vaše tijelo sačuvati od bolesti.”¹⁴²

Veliki broj učenjaka kaže: “Onome ko bude redovno obavljao noćni namaz Allah, dž.š., podariti će postojanost, zdravlje i snagu u tijelu.”

¹⁴¹ Pogledaj djelo *Siretu ibn Hišam* (1/420), Tefsir ibn Kesira (sura El-Ahkaf; 29), djelo *Kenzul-ummal* pod brojem (3613, 3756), i djelo *Džamiul-ehadisi vel-merasili* pod brojem (4023).

¹⁴² Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3549), Bejhaki u svom *Sunenu* pod brojem (4691-4693), ibn Huzejma pod brojem (1135), Hakim pod brojem (1190). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (452).

Ibn Kajjim, rekao je: “Ibn Tejmija koji je redovno obavljao noćni namaz bio je najjači čovjek kojeg sam poznao, kada bi govorio njegov govor bio je snažan, energično se kretao, hodao i borio.”

Ne postoji određena granica kada je u pitanju najveći broj rekata noćnog namaza. Zbog toga se prenosi od prijašnjih učenjaka različit broj rekata noćnog namaza koji su oni obavljali.

Zehebi svom djelu *Sijeru alami nubela* u biografiji Alije bin Husejna, poznatijeg po nadimku Zejnul-abidin, navodi da je on u jednoj noći klanjao po hiljadu rekata noćnog namaza. Ovo se, u ovom djelu prenosi sa vjerodostojnim lancem prenosilaca, pa ko želi može o tome pročitati u ovom djelu. Vjerovatno se radilo o kratkim rekatima.

Pripovijeda se da je Ata bin Ebi Rebbah, klanjao noćni namaz sve dok ne padne od umora.

Međutim, nama je naređeno da se povodimo za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kome je Allah, dž.š., objavio:

﴿ طه ﴿١﴾ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ ﴿٢﴾ ﴾

“*Ta-Ha, ne objavljujemo Kur'an da se mučiš.*”
(Ta-Ha, 1-2)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَيُسِّرُّكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾ ﴾

“*I sve što je dobro Mi ćemo tebi dostupnim učiniti.*”
(El-Ala, 8)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا ۖ ﴾

“*Allah nikoga ne opterećuje preko njegovih mogućnosti.*”
(El-Bekara, 286)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾

“I u vjeri vam ništa teško nije propisao.” (El-Hadž, 78)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾

“Koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi.”
(El-Araf, 157)

Od muslimana se traži da bude umjeren u svom ibadetu i da redovno obavlja noćni namaz, pa makar i nekoliko rekata. To mu je bolje od toga da jedne noći obavi stotinu ili dvjesto rekata i da poslije toga tri godine ne klanja noćni namaz.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Najdraža djela Allahu, dž.š., jesu ona koja se redovno obavljaju, pa makar bila i mala.”¹⁴³

Najmanje što se kao noćni namaz može klanjati jeste jedan rekat onome ko nije klanjao vitre.

Ibn Hazm u svom djelu *El-Muhalla*, je rekao: “Sad bin Ebi Vekkas, r.a., obavljao je vitr-namaz sa jednim rekatom.”

Muavija bin Ebi Sufjan, poznati halifa, klanjao je samo jedan rekat kao vitr-namaz, pa je neko rekao ibn Abbasu, r.a.: “Vidjeli smo da Muavija klanja samo jedan rekat kao vitr-namaz.”

Ibn Abbas, r.a., rekao je: “On dobro poznaje propise vjere.”

Znači, nakon jacije namaza može se klanjati samo jedan rekat vitr-namaza. Međutim, preče je i bolje klanjati tri rekata ovog namaza.

Ko klanja vitre početkom noći pa kasnije poželi klanjati noćni namaz, najmanje što treba klanjati jesu dva rekata koji će trajati onoliko vremena koliko je potrebno da se pomuze ovca.

Ko bude ustrajao u ovome Allah, dž.š., učinit će ga sretnim i primit će njegova dobra djela.

¹⁴³ Bilježi ga Buhari pod brojem (1970, 6462, 6464), Muslim pod brojem (782).

Postoji mnogo stvari koje će pomoći u obavljanju noćnog namaza.

Prva: prije spavanja trideset tri puta izgovoriti riječi “Subhanallah”, trideset tri puta riječi “El-Hamdu lillah” i trideset četiri puta riječi “Allahu ekber”.

Tirmizi bilježi da je Fatima, r.a., tražila od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da joj dadne sluškinju da joj pomaže u kućnim poslovima, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., njoj i Aliji, r.a., rekao: “Hoćete li da vas uputim na ono što vam je bolje od toga da imate slugu? Kada legnete spavati trideset tri puta izgovorite riječi ‘Subhanallah’, trideset tri puta riječi ‘El-Hamdu lillah’, i ‘Allahu ekber’ četrdeset tri puta riječi.”¹⁴⁴

Druga: korištenje popodnevnog odmora, kajlule.

Treća: izbjegavanje činjenja grijeha, jer su grijesi uzrok ljenosti, pasivnosti kada je u pitanju svaki ibadet pa i noćni namaz.

Neki su ljudi rekli Hasanu el-Basriju: “Ebu Seide, nikako ne možemo da se noću probudimo i klanjamo noćni namaz.”

On je odgovorio: “Tako mi Gospodara Kabe sputali su vas grijesi.”

Četvrta: izbjegavanje nespavanja noću, jer većinu noći provodi u onome u čemu nema nimalo koristi, čak više u onome što šteti.

Učenjaci kažu: “Ko ostane budan do kasno u noć, pa se zbog toga ne probudi na sabah učinio je haram, pa makar da je cijelu noć učio Kur’an.” Razlog tome jeste to što je učenje Kur’ana dobrovoljni ibadet. Šta je tek onda sa onim koji noći provodi u beskorisnom govoru, pa zbog toga nije u stanju ustati na sabah.

¹⁴⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (3113, 3705, 5361), Muslim pod brojem (2727).

Postoji nekoliko dova koje je lijepo učiti na noćnom namazu. Ovdje ćemo spomenuti tri dove, pa ukoliko neko želi neka ih nauči napamet, a ako to nije u stanju neka onda skrušeno i ponizno uči dove koje poznaje.

1. Muslim u svom *Sabihu* bilježi predanje Aiše, r.a., koja prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na noćnom namazu učio sljedeću dovu: "Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila, i Israfila, stvoritelju nebesa i Zemlje, poznavaoče tajnog i javnog, Ti ćeš presuditi Svojim robovima u onome u čemu su se razilazili. Uputi nas na istinu oko koje su se ljudi razišli. Zaista Ti upućuješ koga želiš na Pravi put."¹⁴⁵

2. Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na noćnom namazu učio i sljedeću dovu: "Allahu, podari mi svjetlo u srcu, svjetlo u mom sluhu i vidu, svjetlo ispred i iza mene, s moje desne i lijeve strane, iznad i ispod mene. Allahu, podari mi svjetlo u mojim kostima u mom mesu, krvi, kosi i koži."¹⁴⁶ Ovo je svjetlo koje Allah, dž.š., daruje kome želi: "*Allah je izvor svjetlosti nebesa i Zemlje! Primjer svjetlosti Njegove je udubina u zidu u kojoj je svjetiljka.*" (En-Nur, 35)

3. Prethodno smo navodili predanje ibn Abbasa, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na noćnom namazu učio sljedeću dovu: "Allahu moj, Tebi hvala, Ti upravljaš nebesima i Zemljom i onom što je između njih. Tebi pripada svaka hvala. Ti vladaš nebesima i Zemljom i s onim što je između njih. Neka Ti je beskrajna hvala. Ti si svjetlo nebesa i Zemlje i onoga što je između njih. Hvaljen neka si. Ti si istina i Tvoje obećanje je istina. Susret sa Tobom je istina i Tvoje riječi su istina. Džennet i Džehennem uistinu postoje. Muhammed je uistinu Tvoj poslanik. Sudnji dan će neizbježno nastupiti. Allahu moj Tebi se predajem i u Tebe vjerujem. Na Tebe se oslanjam i Tebi se obraćam, radi Tebe se sporim, na osnovu Tvojih zakona sudim. Oprosti mi grijeha koje sam do sada počinio a i one koje ću

¹⁴⁵ Bilježi ga Muslim pod brojem (770), Ahmed pod brojem (24699), Ebu Davud pod brojem (767), Tirmizi pod brojem (3420).

¹⁴⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (763), Ahmed pod brojem (3184).

poslije učiniti, one što sam tajno počinio a i one koje sam počinio javno. Ti ubrzavaš i odgađaš, nema boga osim Tebe.”¹⁴⁷

Prethodno smo govorili o nekim pobožnjacima iz prijašnjih generacija koji su redovno obavljali noćni namaz.

Jedan od učenika Abdullaha bin Mubareka, Allah mu se smilovao, pripovijeda: “Krenuli smo s Abdullahom u rat u Horosanu i kada smo jedne noći legli spavati pomislio sam: ‘Večeras ću provjeriti kako Abdullah noću ibadeti.’ Kada je pomislio da smo mi zaspali on je ustao. Noć je bila veoma hladan a on se abdestio hladnom vodom. Čuo sam ga kako na noćnom namazu uči i ponavlja ajete: *‘Zaokuplja vas nastojanje da što imućniji budete sve dok grobove ne naselite’* (Et-Tekasur, 1-2). Ove ajete ponavljao je sve do sabaha.”

Ibn Kesir i Zehebi u svojim djelima bilježe biografiju Sile bin Ešjema koji je učestvovao u borbama koje su se vodile oko Kabula. On bi noću ustajao iz postelje i obavljao bi noćni namaz. Jedan od njegovih prijatelja pripovijeda o njemu sljedeći događaj: “Jedne noći ustao je i otišao u šumu tamo obavljati noćni namaz. Ja sam krenuo za njim da vidim šta će raditi, pa sam se popeo na drvo da ga mogu na miru gledati. Gledao sam ga kako klanja, uči dove i plače, kad se odjednom pojavi lav i krenu prema njemu. Ali, tako mi Allaha, dž.š., on se nije ni pomjerio niti se imalo uznemirio. Lav mu se potpuno približio i stao je pored njega. Kada je predao selam, poslije dva obavljena rekata namaza, rekao je: ‘Lave, ako ti je naređeno da me ubiješ, onda kreni naprijed jer me večeras ništa osim Allaha, dž.š., ne može spasiti. A ako ti nije naređeno da me ubiješ, onda idi za svojom nafakom i pusti me da na miru klanjam.’ Ujutro sam ga vidio kako je najaktivniji od svih ljudi, a ja sam bio potpuno skrhan i lijen.”

On nije noći provodio družeći se i razgovarajući s ljudima nego je noći provodio u ibadetu Allahu, dž.š.

Neko je rekao Hasanu el-Basriju: “Zbog čega su lice onih koji klanjaju noćni namaz svijetla?”

¹⁴⁷ Prethodno smo navodili ocjenu ovog hadisa.

Hasan je odgovorio: “Oni noći provode osamljujući se s Allahom, dž.š., pa im je On podario Svoje svijetlo.” Ovaj odgovor Hasana el-Basrija najbolje je pojašnjenje ovog fenomena.

O noćnom namazu preneseno je mnogo hadisa i predanja. Među njima je i predanje ibn Omera, r.a., koji pripovijeda: “Za vrijeme života Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ljudi su običavali da, kada nešto vide u snu to ispričaju Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., poslije sabah-namaza. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi se poslije obavljenog namaza okrenuo i pitao bi: ‘Je li neko od vas nešto sanjao?’ Ja sam spavao u džamiji i jedne noći usnio sam da su došla dvojica ljudi, jedan me uzeo za desnu, a drugi za lijevu ruku, pa su me odveli do nekog bunara na kojem su bila dva roga i u kojem su se kažnjavali neki ljudi. Međutim, njih dvojica mi rekoše: ‘Ne boj se.’ Opet su me uzeli za ruke i vratio sam se s njima. Na kraju su mi dali komad svile i u kojem god bi pravcu naišaretio tom svilom, ona bi me odnijela u prekrasan zeleni vrt. Kada je svanulo i nakon što su ljudi klanjali sabah htio sam to ispričati Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ali sam se postidio zato što sam bio veoma mali. Ispričao sam to svojoj sestri Hafsi, supruzi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i kada ga je ona obavijestila o mom snu on se osmjehnuo i rekao je: ‘Divan li je musliman Abdullah, samo da još obavlja noćni namaz.’”¹⁴⁸

Neki učenjaci tumače ovaj njegov san, pa kažu: “Bunar koji je vidio u snu simbolizira vatru da nas Allah, dž.š., sačuva od nje. Dva čovjeka koja je vidio jesu dva meleka, a komad svile su dobra djela jer su dobra djela ta koja će te uvesti u Džennet.” Sada ćemo govoriti o značenju hadisa koji prenosi ibn Abbas, r.a., a koji smo spomenuli na početku ovog poglavlja.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Allahu moj, Tebi hvala, Ti upravljaš nebesima i Zemljom i onom što je između njih. Tebi pripada svaka hvala. Ti vladaš nebesima i Zemljom i s onim što je između njih. Neka Ti je beskrajna hvala.” U ovom dijelu hadisa spominje se riječ “Kajjum” (Vječni) kao što se spominje i na početku Ajetul-kursije: *“Allah je, nema boga osim*

¹⁴⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (1122, 1158, 3739, 7029), i Muslim pod brojem 2479).

Njega, Živi i Vječni” (El-Bekara, 255), a u nekim predanjima ovog hadisa, umjesto ove riječi spominje se riječ “Kaim” (Upravitelj). On, Uzvišeni, je Onaj Koji sam po Sebi opstoji i neovisan je od bilo koga drugog. On je Taj Koji upravlja nebesima i Zemljom. Zbog toga se ovaj izraz koristi kada želimo za nekoga reći da upravlja svojom kućom. Primjer toga su riječi Uzvišenog:

“Muškarci vode brigu o ženama...” (En-Nisa, 34)

Odnosno vode brigu o njihovim potrebama.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., “Ti si svjetlo nebesa i Zemlje.”

Komentirajući ovaj dio hadisa učenjaci kažu: “Onaj Koji svjetlom Svoga lica obasjava nebesa i Zemlju.”

Neki pak kažu da ove riječi ukazuju na to da je Allaha, dž.š., čist od bilo kakve mahane. Drugi kažu da ovaj dio hadisa znači to da se zbog Njegovog svjetla dešava sve što je ispravno.

Komentirajući ajet: *“Allah je izvor svjetlosti nebesa i Zemlje! Primjer Njegove svjetlosti je udubina u zidu u kojoj je svjetiljka”* (En-Nur, 35). Ibn Kesir veli: “Ovaj ajet ima mnogo značenja, između ostalih je da Allah, dž.š., upućuje na Pravi put one na nebesima i Zemlji. Drugi kažu da ovaj ajet ukazuje na to da je Allah, dž.š., Onaj Koji upravlja nebesima i Zemljom. Neki pak kažu da On Svojim svjetlom obasjava one koji slijede uputu. Primjer Njegovog svjetla koji je dao vjerniku je poput udubine u zidu u kojoj je svjetiljka.”

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Hvaljen neka si, Ti si istina.” Onaj Koji sam po sebi opstoji je istina, njegovo postojanje je istina, njegove riječi su istina, Njegovi postupci su istina. On je istina a sve osim Njega je laž.

*“Uistinu, sve mimo Allaha ništavna laž je
i svaka blagodat na koncu prolazna je.”*

Osim blagodati Dženneta kao što je poznato.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Tvoje obećanje je istina.” Tj. Tvoje obećanje koje si dao ljudima, a to je da će Sudnji dan nastupiti, istina je, to nije nikakva izmišljotina i nema nikakvog prostora za sumnju. On, Uzvišeni, će proživjeti ljude i okupiti ih na Sudnjem danu i u to nema nikakve sumnje.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Susret s Tobom je istina.” Tj. mi ćemo se na Sudnjem danu sigurno susresti s Allahom, dž.š., stajat ćemo pred Njim i račun polagati.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Tvoje riječi su istina.” Tj. u Njegovim riječima nema nikakvih primjesa laži. Među Njegove riječi spada i Kur’an u koji nema nikakve sumnje i što ne treba posebno isticati.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Džennet i Džehennem uistinu postoje.” Učenjaci kažu: “U ovom dijelu hadisa je dokaz da Džennet i Džehennem trenutno postoje, da su već stvoreni i da neće nikada nestati.”

Šejh hafiz El-Hakemi u svojim stihovima veli:

*“Džehennem i Džennet istina su jasna,
trenutno postoje i nikada neće nestati.”*

Postoje neke sekte među njima, mutezile, koji smatraju da će Džehennem jednog dana nestati i da nije vječan.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Vjerovjesnici su istina.” Tj. njihovo poslanstvo je istina, Allah, dž.š., ih je poslao i nisu se sami od sebe pojavili. Vjerovanje u poslanike može biti pojedinačno a može biti i općenito. Općenito vjerovanje u poslanike jeste da vjeruješ u svakog poslanika kojeg je Allah, dž.š., poslao pa makar se njegovo ime ne spominjalo ni u Kur’anu ni u hadisima. Pojedinačno vjerovanje u poslanike jeste da vjeruješ u one poslanike čija su imena spomenuta u Kur’anu, a njih ima dvadeset pet.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Muhammed je uistinu Tvoj poslanik.” I on se ubraja među poslanike ali se

njegovo ime posebno spominje zbog počasti i odlika kojim je obdaren i zbog toga što je on pečat svih poslanika.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Allahu moj, Tebi se predajem.” Tj. pred Tobom sam ponizan i javnosti i u tajnosti odan sam Ti. To znači da se potpuno pokorava Njegovim propisima bez ikakvih odstupanja i izmjenjivanja.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “U Tebe vjerujem.” Tj. moje srce je iskreno u vjeri prema Tebi.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “*Na Tebe se oslanjam.*” Komentirajući ovaj dio hadisa ibn Hadžer veli: “Oslanjanje na Allaha, dž.š., je prepuštanje Njemu i ne činjenje ništa da bi se postiglo ono čemu se teži.” Ovaj komentar potpuno je pogrešan jer, prema vjerovanju ehli sunneta vel-džemata istinsko oslanjanje na Allaha, dž.š., jeste prepuštanje Allahu, dž.š., ali i davanje svega od sebe da se postigne ono što se želi. Čovjek mora raditi i dati sve od sebe jer je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., tako činio, borio se svojim kopljem, stavljao je po dva oklopa na sebe, stavljao je kacigu na glavu.

Jedne prilike rekao je nekome čovjeku: “Sveži svoju devu, pa se onda osloni na Allaha.”¹⁴⁹ Vjernik obavezno treba raditi a da se u konačnim rezultatima oslanja na Allaha, dž.š.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Tebi se obraćam.” Tj. Tebi se vraćam. Oslanjanje na Allaha dž.š., početak je puta a vraćanje Njemu je njegov kraj.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Radi Tebe se sporim.” Tj. Ti si Taj Koji me nadahnjuje dokazima kada se zbog Tebe sporim s nevjernicima, jer, jedino Allah, dž.š., može dati jasne i neoborive dokaze. Zbog toga se u jednom hadisu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allahu moj, Ti si moj oslonac

¹⁴⁹ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2517), ibn Hibban pod brojem (807). Pogledaj djela: *Ed-Durerul-muntešire* pod brojem (63), *El-Bejanu vet-tarifū* pod brojem (282), *Kciful-hafa* pod brojem (418).

i moj pomagač. Tebe uzimam za zaštitnika, radi Tebe ja sam snažan i u Tvoje ime se borim.”¹⁵⁰

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Na osnovu Tvojih zakona sudim.” Tj. Prema Tvojim zakonima sudim kada se sporim u Tvoje ime a ne prihvaćam zakone ni jednog vrača, poglavara plemena niti nekog drugog.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Oprosti mi grijehе koje sam do sada počinio a i one koje ću poslije učiniti.” Zar Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., već nisu oprošteni grijesi koje bi eventualno prije ili kasnije počinio? Zbog čega onda izgovara ove riječi? Odgovarajući na ovo pitanje učenjaci kažu: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovorio je ove riječi iz svoje skromnosti i poniznosti pred Allahom, dž.š., priznajući svoju ovisnost o Allahovoj, dž.š., milosti.” Neki kažu da je izgovorio ove riječi kako bi ukazao svojim sljedbenicima da niko nije bezgriješan tako da ih ne obuzimaju lažne nade. Oba su ova značenja ispravna.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “One što sam tajno počinio.” Tj. ono što sam učinio daleko od očiju ljudi.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “I one koje sam javno počinio.” Tj. one koje učinim naočigled ljudi.

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Ti ubrzavaš i odgađaš.” Tj. Ti si Taj Koji činiš da se nešto desi prije, a nešto kasnije, shodno Tvojim želji. Ime “El-Kadim” nije jedno od Allahovih, dž.š., imena jer se ne spominje ni u Kur’anu ni u sunnetu. Dovoljno je umjesto ovog spomenuti Allahovo, dž.š., ime “El-Evvel” (Prvi). Allah, dž.š., rekao je:

﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

“On je Prvi i Posljednji, i Vidljivi i Nevidljivi, i On sve zna.” (El-Hadid, 3)

Allahova, dž.š., lijepa imena i svojstva izvode se iz Kur’ana i sunneta i nije dozvoljeno pripisivati Allahu, dž.š., imena sa

¹⁵⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (27892), Ebu Davud pod brojem (2632), Tirmizi pod brojem (3584), ibn Hibban pod brojem (4671) Nesai u djelu *Sunenul-kubra* pod brojem (8536). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2440).

kojima On Sebe nije nazvao. Allahova, dž.š., svojstva savršena su i u njima nema nikakvih nedostataka i ona nisu slična svojstvima stvorenja. Ukoliko neko od stvorenja i ima neko savršeno svojstvo ipak je svojstvo Allaha, dž.š., savršenije i bolje od njegovog i ukoliko je neko od Njegovih robova plemenit, pa Allah, dž.š., je još plemenitiji od njega. Ali, Njegova plemenitost ili blagost nisu poput plemenitosti ili blagosti nekog od Njegovih robova, nego su svojstvena isključivo samo Njemu Uzvišenom. Od Ebu Hurejre, r.a., vjerodostojno se prenosi hadis u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., ima devedeset i devet lijepih imena ko ih zapamti ući će u Džennet."¹⁵¹ Ali, postavlja se pitanje; ima li Allah, dž.š., pored ovih imena i neka druga imena? Odgovorit ćemo: Da, ima, jer Njegova se imena ne ograničavaju samo na ovih devedeset i devet imena jer u predanju koje prenosi ibn Mesud, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., veli: "Molim Te s svakim imenom koje Ti pripada, s kojim si Sebe nazvao, ili si ga objavio u Svojoj knjizi, ili si njemu nekog od Svojih robova podučio."¹⁵² Ovaj hadis upućuje na to da postoje još neka Allahova, dž.š., imena koja ne poznaju čak ni vjerovjesnici.

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio ovu dovu koju prenosi ibn Abbas, r.a.? Da li ju je učio prije ili poslije tekbira?

Ispravno je da ju je učio nakon tekbira a to prenosi ibn Huzejma sa ispravnim lancem prenosilaca.¹⁵³

Molim Allaha, dž.š., da nas učini od onih koji noći provode u ibadetu, a zore dočekuju tražeći oprosta i koji puni straha i nade mole Uzvišenog Allaha kao što jedan pjesnik veli:

*"Pobožnjaci u noći, kada ih krila noći obaviju
puni nade i straha, iz očiju im suze liju."*

¹⁵¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (2736, 6410, 7392), Muslim pod brojem (2677).

¹⁵² Bilježi ga Ahmed pod brojem (3704, 4306). Ibn Hibban pod brojem (948). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2452).

¹⁵³ Bilježi ga pod brojem (1152).

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Ibn Tejmijjin savjet

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam vodi bogobožasnih i uzoru svih ljudi, Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici, ashabima i tabiinima.

U ovom ćemo poglavlju navesti savjet Ebul-Abbasa ibn Tejmije, junaka i mudžahida, askete i pobožnjaka, briljantnog učenjaka i nadahnutog pisca koji vam u ovom svom savjetu poklanja najljepši poklon. On je poput onog o kome je pjesnik rekao:

*“Tako mi Onoga Koji tajne u srcima stvori,
i Koji učini da ne malaksava ljubav onoga koji vas voli.*

*Iako je slabašan da mu je čak i košulja koju nosi teška,
ipak je zbog ljubavi prema vama njegova snaga veća.*

*Bili daleko ili blizu,
mi vas volimo bez obzira da li ste sa nama ili ste nam okrenuli leđa.”*

Ovaj njegov savjet nastao je tako što je jedan od ljudi iz Maroka koji su krenuli na hadž a zvao se Ebul-Kasim el-Magribi, na svom putu do Meke prošao kroz Damask jer je čuo da ibn Tejmija živi u ovom gradu. On je neizmjereno čeznuo da ga jednog dana vidi i kada se to desilo ličnost ibn Tejmije ga je zapanjila. Kada se napokon sastao s njim uputio mu je sljedeće pitanje: Zamolio bih šejha Tekijjuddina Ebul-abbasa Ahmeda bin Tejmiju, učenjaka starog kova, uzora budućim generacijama, najučenijeg čovjeka kojeg sam sreo i na Istoku i na Zapadu, da mi uputi savjet koji će mi donijeti dobro i na ovom i na onom svijetu, da me uputi na knjigu na koju ću se moći osloniti u izučavanju hadisa kao i na knjige iz drugih oblasti. Zamolio bih ga da mi ukaže na najbolje dobro djelo nakon farzova, i da mi ukaže na ono sa čime ću steći najviše dobrih djela, ali, molio bih ga da u

svom odgovoru bude koncizan i jasan. Molim Uzvišenog da ga čuva i obaspe Svojom milošću.¹⁵⁴

Ovaj je čovjek želio savjet koji će mu koristiti i na ovom i na onom svijetu, ali pod uvjetom da taj savjet bude sažet, jer on je znao da ibn Tejmijja kada bude upitan o nečemu, zbog velikog znanja koje posjeduje, uputi detaljan i opširan odgovor koji se pretvori u deblju knjigu.

Ibn Tejmijja razumio je njegove želje, pa mu je uputio savjet, čiji dio ćemo spomenuti u nastavku i prokomentirati ga.

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Njegov je običaj bio da na početku svakog svog odgovora izgovori zahvalu Allahu, dž.š., jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svaki posao koji se ne započne sa zahvalom Allahu, dž.š., krnjav je." U drugim predanjima stoji: "Sa spomenom Allaha, dž.š." a u nekom predanjima stoji: "Sa imenom Allaha, dž.š."¹⁵⁵ Sva ova predanja su na stepenu hasen-dobrog hadisa. Ibn Tejmijja neprestano je prakticirao ovaj hadis i zahvaljivao se Allahu, dž.š., na znanju koje mu je darovano o moći ispravnog razumijevanja toga znanja. Praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bila je da svaki svoj govor započinje sa zahvalom Allahu, dž.š., pisma sa spomenom Allahovog, dž.š., imena, a kada bi pisao ibn Tejmijja se ponašao kao da drži govor.

Nakon toga, rekao je: "Što se tiče savjetovanja, pa ne znam da postoji bolji savjet od onog koji dadnu Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., samo ga treba dobro razumjeti i provesti u praksi. *'Mi smo onima kojima je dana Knjiga prije vas, a i vama oporučili da se bojite Allaha.'*" (En-Nisa, 131)

Ovo je savjet koji je Allah, dž.š., uputio u Svojoj knjizi a i Allahov je Poslanik, s.a.v.s., to savjetovao u svojim hadisima.

¹⁵⁴ Pogledaj djelo *El-Fetava* (10/653).

¹⁵⁵ Ovaj hadis Ahmed bilježi pod brojem (8495), Darekutni pod brojem (868), Ebu Davud pod brojem (4840), ibn Madža pod brojem (1894). Pogledaj djelo *El-Miskatu* (1351), i djelo *El-Irvau* pod brojem (1).

Allahova, dž.š., najveća oporuka Njegovim robovima jeste da budu bogobojažni i to je oporuka koja je upućena i prijašnjim i kasnijim generacijama.

Ibn Kajjim u svom djelu *El-Fevaid* prenosi da je Sulejman, a.s., rekao: “Stekli smo znanje koje poznaju i ostali ljudi i ono što niko drugi ne poznaje i vidjeli smo da se ništa ne može mjeriti sa bogobojažnošću. Pa, kada poželiš nekoga posavjetovati, nekog sebi bliskog: sina, prijatelja, komšiju, savjetuj ga da se boji Allaha, dž.š.”

Talek bin Hubejb rekao je: “Bogobojažnost je da činiš dobra djela onako kako ti je On naredio i da se pri tome bojiš Njegove kazne.”

Ibn Tejmijja je također govorio: “Bogobojažnost je činjenje onoga što je naredeno i čuvanje od onoga što je zabranjeno.”

Alija bin Ebi Talib, r.a., rekao je: “To je strah od Veličanstvenog, vjerovanje u Objavu, zadovoljstvo s malim i pripremanje za Dan povratka.”

Onaj ko se u ovim stvarima ne boji Allaha, dž.š., takav nije bogobojažan, a znakovi bogobojažnosti su prakticanje Kur’ana i sunneta, zadovoljstvo i sa malom nafakom i pripremanje za odlazak na onaj svijet.

Definirajući bogobojažnost neki učenjaci kažu: “Bogobojažnost je da između sebe i Allahove, dž.š., kazne načiniš pregradu.”

Nakon toga, ibn Tejmijja, savjetujući ovog čovjeka, rekao je: “Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao Muazu, r.a., kao misionara u Jemen uputio mu je sljedeći savjet: ‘Muaze, boj se Allaha, dž.š., ma gdje da se nalazio, nakon učinjenog lošeg djela učini dobro djelo da se na taj način iskupiš, i prema ljudima se lijepo ponašaj.’”¹⁵⁶ Ovaj hadis je hasen-dobar, a bilježi ga Tirmizi i dr. Ono što će objediniti i sažeti moj savjet jeste hadis

¹⁵⁶ Bilježi ga Ahmed pod brojem (20847, 20894), Tirmizi pod brojem (1987), Darimi pod brojem (2791), od Ebu Zerra, r.a. Bilježi ga i Ahmed pod brojem (21482, 21554), Tirmizi pod brojem (1987), od Muaza, r.a. Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (5083), i knjigu *El-Ilelu* autora Darekutnija pod brojem (967).

Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Boj se Allaha, dž.š., ma gdje da se nalazio, nakon učinjenog lošeg djela učini dobro djelo da se na taj način iskupiš i prema ljudima se lijepo ponašaj.” Čovjek u odnosu na druge ima dvije vrste dužnosti; dužnost prema Allahu, dž.š., i dužnost prema ljudima. Jedna od dužnosti prema Allahu, dž.š., a koju većina ljudi u potpunosti ne izvršava jeste da Ga se boje ma gdje da se nalazili. Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Boj se Allaha, dž.š., ma gdje da se nalazio.” Odnosno, gdje god da budeš, u javnosti ili u tajnosti trebaš se bojati Allaha, dž.š., jer ti je to potrebnije od pitke vode i zraka. Onaj ko se ne boji Allaha, dž.š., često zapadne u situacije u kojima biva ponižen, dezorijentiran. Poteškoće u životu, gubitak imetka, grubost srca, sve je to rezultat griješenja i nedostatka bogobožnosti.

Jedan je od prijašnjih učenjaka rekao: “Ja svaki dan pogledam u ogledalo da vidim da li je moje lice pocrnjelo zbog grijeha.” On je bio jedan od uglednih učenjaka iz generacije tabiina.

Ebu Sulejman ed-Darani rekao je: “Tako mi Allaha, dž.š., kada ponekad učinim grijeh posljedice toga primijetim kod svoje jahalice i kod svoje žene.” Znači, ni životinje nisu zadovoljne sa čovjekom koji griješi. Ali, nema među nama onoga ko je bezgriješan.

*“Ko to ima da nikada grijeha nije učinio
i ima li neko da je dobro sve što je počinio.”*

Muslim u svom *Sabihu* bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada vi ne biste grijeshili Allah, dž.š., bi umjesto vas stvorio drugi narod koji bi činio grijeha i molio oprost za njih i On bi im opraštao.”¹⁵⁷

Tirmizi bilježi hadis, s dobrim lancem prenosilaca, u kojem stoji: “Svaki čovjek čini greške, a najbolji grešnici su oni

¹⁵⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (2749), i Ahmed pod brojem (7983, 8021).

koji se kaju.”¹⁵⁸ Svi mi činimo greške i onaj ko kaže da nikada nije učinio grijeh očiti je lažac.

Ibn Tejmijja rekao je: “Grijehe kao pečat na čovjeku, određeno mu je da griješi ali je isto tako propisano da se kaje.” Zbog toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., koji je znao da čovjek griješi, rekao je: “Nakon učinjenog lošeg djela učini dobro djelo da se na taj način iskupiš.” Kada zbog slabosti duše učiniš grijeh nakon njega učini i dobro djelo jer, “*Dobra djela zaista poništavaju brđava. To je pouka za one koji pouku žele.*” (Hud, 114)

Buhari u svom Sahihu bilježi da je povod objave ovog ajeta to što je jedan ensarija slučajno pogledao u neku ženu, a u nekim se predanjima navodi da ju je poljubio, pa je plačući otrčao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.

Pogledaj samo ovog junaka, pogledaj samo kako se ponašaju oni koji su spoznali put koji vodi njihovom Gospodaru. Kada neko od njih pogriješi požali se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i potpuno je spreman suočiti se s posljedicama, grijehe koje je učinio samo da mu se vrati prijašnja vjera i sreća koju je zbog te vjere osjećao. Kada je stigao do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ovaj je čovjek rekao: “Poljubio sam ženu koja mi nije dozvoljena, šta trebam učiniti da se iskupim?”

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Ne znam”. Tj. ne znam šta trebaš učiniti da bi se iskupio.

Učenjaci navode da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., za vrijeme svog života tri puta izgovorio riječi: “Ne znam”, međutim, izgleda da je tačnije ono mišljenje prema kojem je to učinio više puta.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ne znam da li je Tubba bio vjerovjesnik ili ne.” Ovaj hadis je sahih-vjerodostojan.

Također je rekao: “Ne znam da li je Zul-Karnejn bio vjerovjesnik ili ne.”

¹⁵⁸ Bilježi ga Ahmed pod brojem (12637), Tirmizi pod brojem (2499), ibn Madža pod brojem (4251), Darimi pod brojem (2727), Hakim pod brojem (7691). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2341).

Također je rekao: “Ne znam da li izvršenje šerijatske kazne nad prijestupnikom briše njegov grijeh ili ne.”¹⁵⁹

Alija bin Ebi Talib, r.a., rekao je: “Borit ću se protiv čovjeka koji nikada nije rekao: ‘Ne znam.’”

Učenjaci su rekli: “Onaj ko odgovara na svako postavljeno pitanje lud je.”

Riječi: “ne znam”, pola su znanja kao što su i pola neznanja. Zbog toga, nemoj se libiti da upotrijebiš ove riječi, pa makar se ljudi ljutili na tebe zbog toga.

Nakon određenog vremena Allah, dž.š., objavio je:

﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُفْعًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾
 ذَٰلِكَ ذِكْرِي لِلذَّكْرِيِّت ﴿١١٤﴾

“I obavljaj molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrdava. To je pouka za one koji pouku žele.” (Hud, 114)

Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao je ovog čovjeka i proučio mu je ovaj ajet. Znači, obavlja farz namaze. Drugi kažu da ovaj ajet upućuje na to da treba obavljati nafila-namaze početkom i krajem dana.

Čovjek upita: “Allahov Poslaniče, odnosi li se ovaj ajet samo ne mene?”

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Na tebe i na sve ostale od mog ummeta koji učine slično djelo sve do Sudnjeg dana.”¹⁶⁰

*“Blago nama, o muslimani,
 kad nam je vjera stup postojani.*

¹⁵⁹ Ova predanja bilježe Hakim pod brojem (112), Ebu Davud pod brojem (4674), Bejhki u svom *Sunenu* pod brojem (17952), Hakim pod brojem (2214),

¹⁶⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (526, 4687), Muslim pod brojem (2763), Ahmed pod brojem (3645, 4083), Ebu Davud pod brojem (4468), Tirmizi pod brojem (3114).

*Zato što slijedimo najplemenitijeg Poslanika,
i mi smo narod odabrani.”*

Mi muslimani posljednji smo narod koji se pojavio prije Sudnjega dana ali, bit ćemo prvi koji će ući u Džennet, mi smo ti kojima je Allah, dž.š., olakšao pokajanje. Kada je Musa, a.s., čuo kakve sve odlike ima ummet Muhammeda, s.a.v.s., rekao je: “Gospodaru, učini me sljedbenikom Muhammeda, s.a.v.s.”

Nesai i Ahmed bilježe vjerodostojno predanje u kojem stoji da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., naljutio kada je u rukama Omera, r.a., ugledao listove Tevrata. Rekao mu je: “Sine Hattabov, zar ti je to potrebno? Tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život da je sada Musa, a.s., živ ne bi imao drugog izbora osim da me slijedi. Bolje ti je da umjesto tih nosiš prazne papire.”¹⁶¹ Tj. nisu nam potrebne druge vjere niti kulture niti znanje o vjeri osim onog iz Kur’ana i sunneta koje u sebi obuhvata sve od riječi “La ilahe illa Allah”, što je vrhunac islama, do uklanjanja sa puta onoga što smeta prolaznicima što je najslabiji vid imana.

Ono što se nužno nameće kao zaključak iz ovog događaja jeste to da svaki čovjek griješi, međutim: “*Dobra djela zaista poništavaju hrdava.*” (Hud, 114)

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “I prema ljudima se lijepo ponašaj”. Prema mišljenju imama Ahmeda pod lijepim ponašanjem misli se na to da se ne ljuti na njih.

Međutim, ispravno je i da se čovjek neminovno mora ljutiti.

Šafija je rekao: “Koga budu izazivali, a on se ne naljuti poput magarca je.”

Npr. čovjek vidi drugog kako čini grijeh ili razvrat, pa se nasmije i kada ga upitaju zbog čega se nasmijao, on odgovori: “Mene je Allah, dž.š., odlikovao blagošću.”

¹⁶¹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (14736), Darimi pod brojem (435), ibn Ebi Šejba pod brojem (22163). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (117).

Mi ćemo reći da je ovo vid glupavosti i ahmakluka jer, kada će se ljutiti ako ne onda kada vidi činjenje grijeha.

Drugi kažu da se pod lijepim ponašanjem podrazumijeva osmijeh prilikom susreta i lijepe riječi. Neki pak kažu da je lijepo ponašanje prema ljudima njihovo potpomaganje i neuznemiravanje.

Neki kažu: "Lijepo ponašanje prema ljudima jeste da daješ onome ko tebi ne daje, opraštaš onome ko ti nasilje čini, i održavaš vezu s onim ko tu vezu prekida s tobom." Ovo se spominje u predanju koje prenosi Ebu Hurejre, r.a., oko čijeg lanca prenosilaca ima nekih nedoumica, a u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., veli: "Allah, dž.š., naredio mi je da održavam vezu s onim ko mene izbjegava, opraštam onome ko mi nepravdu čini, i da dajem onome ko meni ne daje."¹⁶² Ovako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postupao u svom životu, održavao je vezu s onim ko ga je izbjegavao, opraštao je onima koji su mu nepravdu činili i davao je onima koji su prema njemu bili škrti.

Buhari bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pod održavanjem veze ne podrazumijeva se da budeš samo s onim ko s tobom vezu održava, nego je istinsko održavanje veze s onim ko prekida rodbinske veze s tobom, a ti si i dalje u kontaktu s njim."¹⁶³

Dragi muslimani, sve što smo prethodno spomenuli ubraja se u lijepo ponašanje.

Allah, dž.š., je za Svoga Poslanika, s.a.v.s., rekao:

"Ti si, zaista, najljepše čudi." (En-Nun, 4)

Komentirajući ovaj ajet Mudžahid veli: "Ta čud je ova veličanstvena vjera."

Njegova lijepa narav ogledala se u ispovijedanju ove veličanstvene vjere, u ophođenju sa drugim ljudima, u vjerovanju i raznim drugim situacijama kojima je bio izložen.

¹⁶² Prenosi ga Rezin. Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (5358).

¹⁶³ Bilježi ga Buhari pod brojem (5991), Ahmed pod brojem (6488, 6746), Ebu Davud pod brojem (1697), Tirmizi pod brojem (1908).

Ibn Tejmijja je nakon toga rekao ovom čovjeku: “Dobra djela koja činiš da bi se iskupio zbog loših djela, trebaju biti ravna lošim djelima koja si učinio.”

Primjer toga jeste čovjek koji je slušao muziku, kako da se on iskupi za grijeh koji je počinio?

Iskupit će se tako što će slušati učenje Kur’ana i kasete sa islamskim sadržajem.

Čovjek koji je gubio vrijeme družeći se sa grijешnicima i gubitnicima iskupit će se tako što će se što više družiti s dobrim ljudima. Ovo je ono što je ibn Tejmijja mislio sa ovim riječima.

Zatim mu je rekao da se Grijesi brišu na jedan od sljedećih načina:

Prvi: pokajanje, jer prema hadisu koji bilježi Muslim iskreno pokajanje briše grijeha i ne postoji tako veliki grijeh koji Allah, dž.š., ne može oprostiti.

Allah, dž.š., oprostit će grijeha Svome robu ukoliko se iskreno pokaje, pa makar imao toliko grijeha koliko je potrebno da se ispuni prostor između nebesa i Zemlje.

﴿ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْ يَرْجِعَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ أَمْراً وَمَنْ يَرْجِعِ اللَّهُ إِلَيْهِمْ سَوَّاهُمْ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ (170)

“I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeha svoje zamole, a ko će oprostiti grijeha ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju.” (Alu Imran, 135)

﴿ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ (53)

“Reci: ‘O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijeha oprostiti. On doista, mnogo prašta i On je milostiv.’” (Ez-Zumer, 53)

Onaj ko ustraje u činjenju malog grijeha to se već smatra velikim grijehom, i bojati je se za njega.

Veliki broj učenjaka veoma je kritizirao Medžnuna koji je zbog Lejle recitirao sljedeće stihove:

*“Kajem ti se Milostivi
jer, grijesi duše moje mnogobrojni su postali.*

*Ali, kada je u pitanju ljubav prema Lejli
ne kajem se, osjećaji prema njoj si i dalje ostali.”*

Rekao je: “Kajem se zbog svega što sam učinio osim zbog ljubavi prema Lejli.”

Učenjaci kažu: “Ako je ostao pri ovome što je rekao, on je onda od onih koji su svjesno ustrajali u grijehu.”

Drugi: ono što će biti uzrokom da grijesi budu izbrisani jeste i traženje oprosta, pa makar se počinilac grijeha i nije istinski pokajao, jer Allah, dž.š., obećao je da će se odazvati na dovu vjernika. Međutim, ukoliko čovjek u svom srcu objedini i pokajanje i traženje oprosta to će svakako biti bolje i potpunije.

Čak i ako se ne pokaješ Allah, dž.š., oprostit će ti zbog tvojih riječi: “Allahu, oprost mi, Allahu, oprost mi, Allahu, oprost mi.”

Traženje oprosta ima tri koristi:

Prva: Allah, dž.š., sačuvat će te od nesreće i propasti na ovom svijetu.

Džafer es-Sadik, rekao je: “Grom može udariti bilo kojeg čovjeka, jedino će biti pošteđen onaj ko moli Allaha, dž.š., za oprost, jer je Allah, dž.š., rekao:

﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ

يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

Allah ih nije kaznio jer si ti među njima bio; i Allah ih neće kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprosti.” (El-Enfal, 33)

Druga: Allah, dž.š., podarit će onome ko moli za oprost lijepu nafaku, zdravlje i poslušno potomstvo. Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَأَنْ أَسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُعْتَبِعْكُمْ مَنَّاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾

“Da od Gospodara svoga oprosta tražite i da se pokajete, a On će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite.” (Hud, 3)

Treća: traženje oprosta bit će uzrokom povećanja imetka i djece. Nuh, a.s., rekao je:

﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾ يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾ وَضَرِبَ دَعْوَاهُمْ أَمْوَالٍ وَيَبْنِي وَجَعَلَ لَكُمُ الْجَنَّةَ وَجَعَلَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿١٢﴾﴾

“I govorio: ‘Tražite od Gospodara svoga oprosta jer On, doista, mnogo prašta. On će vam kišu obilnu slati i pomoći vas imanjinima i sinovima, i dat će vam bašče i rijeke će vam dati.’” (En-Nuh, 10-12)

Halida bin Madana, poznatog pobožnjaka i asketu upitali su: “Koliko puta dnevno moliš Allaha, dž.š., da ti oprosti?” Odgovorio je: “Stotinu hiljada puta ukoliko tačno brojim na prste.”

Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ljudi, molite Allaha, dž.š., da vam oprosti i pokajte mu se. Ja u jednom danu zamolim Allaha, dž.š., za oprost i pokajem se više od sedamdeset puta.”¹⁶⁴ U drugom predanju stoji: “Više od stotinu puta.”¹⁶⁵

Treći način brisanja grijeha jeste činjenje dobrih djela; uzimanje abdesta briše grijeh, isto tako obavljanje namaza, spominjanje Allaha, dž.š., traženje oprosta, upućivanje dove, prisustvovanje naučnim skupovima, druženje s učenjacima,

¹⁶⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (6307), Ahmed pod brojem (7734, 8288), Tirmizi pod brojem (3259).

¹⁶⁵ Bilježi ga Muslim pod brojem (2702), Ahmed pod brojem (17391).

ljubav prema dobrim ljudima, upućivanje dove u praskozorje, obavljanje noćnog namaza, udjeljivanje sadake, sve su ovo načini za iskupljivanje od grijeha. Propasti jedino može onaj ko želi propasti i ko ne želi da ga Allah, dž.š., obaspe Svojom milošću, jer postoji mnogo načina da se uradi dobro djelo, ali je malo onih koji tu priliku iskorištavaju.

Nakon toga mu je ibn Tejmijja rekao: “A što se tiče najboljeg dobrog djela nakon farzova to se ne može generalizirati, nego se razlikuje shodno razlikama ljudi i njihovim sklonostima.”

Istinu je rekao, jer nekim ljudima po njihovoj prirodi odgovara zikr- spominjanje Allaha, dž.š., neki su više skloni postu, neki više vole borbu na Allahovom, dž.š., putu, nekima je drago udjeljivati sadaku, neki su skloni nauci, drugi pomagati ljudima, itd.

Zbog toga, treba poznavati nivo ljudi i njihove sklonosti pa tek ih onda savjetovati kao što je to radio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Tirmizi u svom *Sunenu* bilježi predanje s pouzdanim lancem prenosilaca od Abdullaha bin Bisra, r.a., koji prenosi da je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., došao neki starac, pa ga je upitao: “Allahov Poslaniče, propisi islama postali su mnogobrojni zato me uputi na djelo kojeg ću se čvrsto držati.”

Šta misliš da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio? Je li mu rekao: Trebaš obavljati noćni namaz! Trebaš ići u rat! Ne... Nego mu je rekao: “Što više spominji Allaha, dž.š.”¹⁶⁶

Ebu Seid el-Hudri, r.a., došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a bio je u punoj mladalačkoj snazi pitajući o najboljem djelu za njega, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Bori se na Allahovom, dž.š., putu.”¹⁶⁷

¹⁶⁶ Bilježi ga Ahmed pod brojem (17227, 17245), Tirmizi pod brojem (3375), ibn Madža pod brojem (3793). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2279).

¹⁶⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (11365). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (7111).

Ebu Umami, r.a., Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Trebaš što više postiti."¹⁶⁸

Ebu Derdau, r.a., Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nemoj se srditi."¹⁶⁹

Neki čovjek iz Jemena došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., tražeći dozvolu da učestvuje u džihadu, a Allahov ga je Poslanik, s.a.v.s., upitao: "Jesu li ti živi roditelji?" Čovjek odgovori: "Jesu." Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Imat ćeš veću nagradu ako budeš sa svojim roditeljima."¹⁷⁰

Onaj kome je postavljeno pitanje treba prije odgovora upoznati situaciju onoga koji ga pita jer će mu to omogućiti da mu dadne adekvatan odgovor.

Nakon toga, ibn Tejmijja pojasnio je ovom čovjeku da je stalno spominjanje Allaha, dž.š., najbolje s čime čovjek može ispuniti svoje vrijeme i u ovome se gotovo sva ulema slaže. To zbog toga što ovaj ibadet mogu činiti svi ljudi i trgovci i službenici, radnici, poljoprivrednici, učenici, profesori, žene itd. jer je ovaj ibadet olakšan svim ljudima.

Vjerodostojno se prenosi od Ebu Derdaa, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Hoćete li da vas obavijestim o najboljem djelu koje možete činiti, a koje je najdraže vašem Gospodar, i koje vam je bolje od udjeljivanja zlata i srebra, i bolje od toga da se susretete sa vašim neprijateljem, pa da oni udaraju vas svojim, a vi njih sa vašim sabljama?" Ashabi odgovoriše: "Svakako da hoćemo Allahov Poslaniče." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "To je spominjanje Allaha, dž.š."¹⁷¹

¹⁶⁸ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21636), Nesai pod brojem (2220-2223), Bejhki u svom *Sunenu* pod brojem (8492).

¹⁶⁹ Bilježi ga ibn Ebi Dun'ja, Taberani, u svom *El-Kebiru*. Bilježi ga i Buhari pod brojem (6116) koji prenosi da je neki čovjek došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., tražeći savjet ali mu ne spominje ime. Pogledaj djelo *El-Bejanu vet-tarifū* pod brojem (1735).

¹⁷⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (3004, 5972), Muslim pod brojem (2549).

¹⁷¹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21195, 26977), Tirmizi pod brojem (3377), ibn Madža pod brojem (3790), Malik u *Muvettau* pod brojem (490). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2269).

Muslim bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Pretekli su vas oni usamljeni.” Ashabi upitaše: “A ko su usamljeni?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “To su vjernici i vjernice koji mnogo Allaha, dž.š., spominju.”¹⁷²

Buhari bilježi predanje Ebu Musaa, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Primjer onoga koji spominje Allaha, dž.š., i onoga koji to ne čini je kao primjer živoga i mrtvog.”¹⁷³

Muslim bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Da kažem: ‘Slavljen neka je Allah, hvala Allahu, nema boga osim Allaha, Allah je Najveći’, draže mi je od svega što Sunce obasjava.”¹⁷⁴

Tirmizi bilježi hadis, s vjerodostojnim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko kaže: ‘Slavljen neka je Allah Veličanstveni, i Njemu hvala’, zbog tih riječi mu se zasadi palma u Džennetu.”¹⁷⁵

Savjetujem vas da spominjete Allaha, dž.š., tako što ćete ga slaviti, zahvaljivati Mu se, potvrđivati Njegovu jednoću, dok ste na nekom skupu, u autu, avionu, biblioteci, možda će to biti uzrokom da vam Allah, dž.š., podigne stepene u Džennetu.

Tirmizi bilježi predanje, s slabim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dok je bio na Miradžu prošao pored Ibrahima, a.s., pa mu je Ibrahim, a.s., rekao: “Muhammede, poselami od mene svoje sljedbenike i obavijesti ih da je Džennet plodna ravnica i da su dženetske sadnice riječi: ‘Slavljen neka je Allah, hvala Allahu, nema boga osim Allaha, Allah je Najveći.’”¹⁷⁶ Od muslimana se traži da oživi svoj dom spominjanjem Allaha, dž.š., da uči Kur’an u

¹⁷² Bilježi ga Muslim pod brojem (2676), Ahmed pod brojem (8091, 9077).

¹⁷³ Bilježi ga Buhari pod brojem (6407).

¹⁷⁴ Bilježi ga Muslim pod brojem (2695).

¹⁷⁵ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3464, 3465), ibn Hibban pod brojem (803), Nesai u *El-Kebiru* pod brojem (10561), Hakim pod brojem (1924). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2304).

¹⁷⁶ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3462). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (16863) i djelo *El-Miškatu* pod brojem (2315).

njemu, upućuje dove, obasja ga sa svjetlom imana, i da ga očisti od svega što bi ga moglo izložiti Allahovoj, dž.š., srdžbi i kazni. Neka njegov dom bude dom vjernika i upute.

(Nakon toga, ibn Tejmijja pojasnio je ovom čovjeku najbolji izvor zarade.)

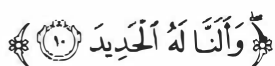
Hakim i Bezzar vjerodostojnim lancem prenosilaca bilježe predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o najboljoj zaradi, pa je odgovorio: "Najbolja zarada je ono što čovjek stekne radom svojih ruku kao i trgovanje s onim što je dozvoljeno."¹⁷⁷

Učenjaci se razilaze u tome koji izvor zarade je najčasniji?

Neki kažu da je to poljoprivreda, i ovo je mišljenje učenjaka šafijskog mezheba.

Neki pak smatraju da je to trgovina, jer devet desetina nafake dolazi pute trgovanja.

Drugi smatraju da je to neki od zanata jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Niko nije jeo bolju hranu od one koju zaradi radom svojih ruku jer je Davud, a.s., zarađivao hranu radom svojih ruku."¹⁷⁸ Davud, a.s., bio je kovač. Allah, dž.š., o njemu je objavio:

"I učinili smo da mu mekano gvožđe bude." (Es-Sebe, 10)

Učenjaci kažu da je gvožđe u rukama Davuda, a.s., bilo mehko poput tijesta i on je od njega pravio štitove za rat. Svi članovi porodice Davuda, a.s., a bilo ih je trideset šest hiljada jeli su ono što zarade radom svojih ruku.

Zekerija, a.s., bio je stolar. Idris, a.s., bio je krojač. Nikada nije uvukao konac u iglu a da prije toga nije rekao: "Slavljen neka je Allah, hvala Allahu, nema boga osim Allaha, Allah je Najveći."

¹⁷⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (16814), Hakim pod brojem (2199). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (6210), *El-Miškatu* pod brojem (2783).

¹⁷⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (2072) i Ahmed pod brojem (16729).

Allah, dž.š., jedne ga je prilike upitao: “Idrise, znaš li zbog čega sam podigao tvoj stepen?”

Allah, dž.š., je o njemu objavio:

﴿وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾

“I Mi smo ga na visoko mjesto uzdigli.” (Merjem, 57)

Idris, a.s., odgovorio je: “Gospodaru, ne znam.” Allah, dž.š., reče: “Svakog dana ti sam uradiš dobrih djela čineći zikir koliko polovina stanovnika na Zemlji.”

﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾

“K njemu se dižu lijepe riječi, i dobro djelo On prima.”
(Fatir, 10)

Ibn Hadžer veli: “Najbolji izvor zarade jeste borba na Allahovom, dž.š., putu, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., najviše je stekao imetka uzimajući ratni plijen.”

Ahmed u svom Musnedu bilježi predanje, s pouzdanim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Poslan sam sa sabljom prije Sudnjeg dana kako bih ostvario ljudima pravo da obožavaju samo Allaha, dž.š., Jedinog, Koji nema druga. Moja nafaka nalazi se pod sjenkom moga koplja. Poniženje i prezir zadesit će onoga ko mi se suprotstavljao. Ko oponaša jedan narod on je od njega.”¹⁷⁹

Međutim, ibn Tejmijja je rekao: “Najbolji način stjecanja opskrbe jeste oslanjanje na Allaha, dž.š.” Ovaj odgovor upućen je onima koji se mnogo bave stanjima svoga srca i koji ga žele očistiti.

¹⁷⁹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (5093, 5094, 5634), ibn Ebi Šejba u svom *Musannefu* pod brojem (15151), i u djelu *Musneduš-šamijjin* pod brojem (216), Abd bin Humejd u djelu *El-Muntehab* pod brojem (848). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (9379), i djelo *El-Ilel* autora Darekutnija pod brojem (1811).

Allah, dž.š., rekao je:

“Vi hranu od Allaha tražite i njemu se klanjajte i Njemu zahvalni budite.” (El-Ankebut, 17) Jedino Allah, dž.š., može opskrbu dati.

Ibn Dževzi u svom djelu *Sifatus-safve* pripovijeda: “Neki pobožnjak ugledao je vrapca kako noseći komad mesa svaki dan odlijeće u krošnju jedne palme. Začudio se jer je znao da vrapac obično ne boravi u krošnji palme. Popeo se na vrh palme i tu je ugledao slijepu zmiju. Kad god bi joj se vrapac približio javio bi joj se svojim cvrkutom i ona bi otvorila usta, a vrapac bi joj stavio meso u njih.”

Ko je nadahnuo vrapca da ovoj zmiji donosi njenu nafaku? Jedan i Jedini!

﴿ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا
كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾

“Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani. On zna gdje će koje boraviti i gdje će sahranjeno biti. Sve to ima u jasnoj Knjizi.” (Hud, 6)

Prema mišljenju ibn Tejmije najbolji način stjecanja opskrbe jeste oslanjanje na Allaha, dž.š., pouzdanje u Njega i lijepo mišljenje o Njemu. Na kraju ibn Tejmija citirao je hadisi-kudsij u kojem Allah, dž.š., veli: “O robovi Moji, svi ste vi gladni osim onih koje Ja nahranim, zato Me molite da vas nahranim Ja ću vas hraniti. O robovi Moji, svi ste vi neodjeveni osim onih kojima Ja podarim odjeću, zato me molite da vam podarim odjeću Ja ću vam je podariti.”¹⁸⁰

Ako vi budete zahvalni Mi ćemo vam i više dati

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam najčasnijem poslaniku i vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

¹⁸⁰ Bilježi ga Muslim pod brojem (2577), Ahmed pod brojem (20911).

Allah, dž.š., rekao je:

﴿الَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كَفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ۖ جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وِنَسِ الْقَرَارُ﴾ (٢٩)

“Zar ne vidiš one koji su umjesto zahvalnosti Allahu na blagodati, nezahvalnošću uzvratili i narod svoj u Kuću propasti doveli, u Džehennem u kome će gorjeti, a užasno je on prebivalište.” (Ibrahim, 28-29)

Od ibn Abbasa, r.a., vjerodostojno se prenosi da su oni koji su umjesto zahvalnosti na blagodati nezahvalnošću uzvratili pripadnici plemena Kurejš, jer su nazvali lašcem Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada im je došao i odbili su da mu budu pokorni.

Veliki broj mufessira smatra da svi oni koji se okrenu od Kur’ana i sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., su od onih koji su umjesto zahvalnosti na blagodati nezahvalnošću uzvratili i sami sebe u propast su odveli.

Allah, dž.š., u ovom ajetu riječ “blagodat” spominje u jednini, a ne množini, jer ako neko nije zahvalan na jednoj blagodati kako onda da bude zahvalan na svim blagodatima.

Zbog toga, Allah, dž.š., u drugom ajetu veli:

﴿وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا﴾

“I ako biste Allahovu, dž.š., blagodat brojali ne biste je nabrojali.” (Ibrahim, 34)

A nije rekao “Allahove blagodati”.

Imam Ahmed u poglavlju o skromnosti bilježi hadisi-kudsiji u kojem stoji da je Allah, dž.š., rekao: “Čovječe, kako li si samo ti čudan! Ja sam te stvorio a ti obožavaš druge mimo Mene, Ja ti opskrbu dajem, a ti se drugima zahvaljuješ, dajem ti Svoje blagodati ne bi li Me zavolio a ti čineći grijehе izazivaš Moju

srđžbu, a potpuno si ovisan o Meni. Dobro se neprestano spušta od Mene prema tebi a od tebe prema Meni samo se zlo uzdiže.”¹⁸¹

Ovo je stanje čovjeka koji se okrenuo od Allahovog, dž.š., puta i upute s kojom je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Historičari navode da je Musa bin Imran, a.s., bio veoma hrabar i nije se dvoumio postaviti bilo kakvo pitanje. On je taj koji je rekao:

﴿رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ﴾

“Gospodaru, ukaži mi se da Te vidim.” (El-Araf, 143)

Ove riječi niko drugi mimo njega od ljudi nije smio izgovoriti. Jedne prilike upitao je Allaha, dž.š.: “Gospodaru, imam jednu molbu.” Allah, dž.š., mu reče: “Reci, o Musa.”

Musa, a.s., reče: “Želio bih da spriječiš ljude govoriti o meni osim u mom prisustvu.”

Allah, dž.š., mu reče: “Musa, to nisam čak ni sebi učinio. Ja ljudima dajem opskrbu i Ja sam ih stvorio i zdravlje sam im podario a oni i pored toga govore kako Ja imam ženu i dijete. A Ja sam Allah, nema boga osim Mene, nemam ni žene ni djeteta.”

Buhari bilježi hadis u kojem stoji: “Čovjek me vrijeđa, a ne bi trebao to činiti. Utjerava Me u laž, a ne bi smio to činiti. Vrijeđa Me tako što govori da Ja imam dijete a utjerava Me u laž govoreći da ga neću proživjeti kao što sam ga prvi put stvorio.”¹⁸² U drugom je hadisi-kudsiji Allah, dž.š., rekao: “Čovjek Me uznemirava, psuje vrijeme, a Ja sam vrijeme u Mojim rukama je sva vlast, Ja činim da se noć i dan smjenjuju.”¹⁸³

Od Omera, r.a., s dobrim lancem prenosilaca, prenosi se da je on u vrijeme svog hilafeta posjetio mjesto gdje su se sakupljale deve koje su udijeljene na ime zekata i vidio je da se radi o

¹⁸¹ Bilježi ga Dejlemi od Alije, r.a. Pogledaj djelo *Kenzul-ummal* pod brojem (43174), i djelo *Fijedul-kadir* (4/494).

¹⁸² Bilježi ga Buhari pod brojem (3193, 4974, 4975), Ahmed pod brojem (8398, 27442).

¹⁸³ Bilježi ga Buhari pod brojem (4826, 6181, 7491), i Muslim pod brojem (2246).

veoma skupim devama. Neko mu od prisutnih reče: “Vladaru pravovjernih, istinu je rekao Allah, dž.š., kada je objavio:

﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾

‘Reci: Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onog što gomilaju.’ (Junus, 58)

Omer, r.a., reče: “Zar misliš da se Allahova milost ogleda u skupocjenim devama? Ne, tako mi Allaha! Znaš li šta je znak Allahove, dž.š., milosti?”

Čovjek odgovori: “Ne znam.”

Omer, r.a., reče: “To je činjenje dobrih djela onako kako je to Allah, dž.š., naredio, nadajući se Allahovoj, dž.š., milosti, i ostavljanje grijeha onako kako je to Allah, dž.š., naredio bojeći se Njegove kazne.”

Allahova, dž.š., milost prema čovjeku ne ogleda se u odjeći, automobilima, dvorcima, jer vidimo da su se danas ljudi, nakon što su obasuti materijalnim blagodatima, okrenuli od Allaha, dž.š., od džamije, od Kur’ana i sunneta i pretvorili su se u grešnike. Obale rijeka i mora prepune su razgolićenih žena i muškaraca što sigurno prouzrokuje nemoral.

Istinska blagodat jeste blagodat vjere, blagodat islama i Kur’ana.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً مُّطْمَئِنَةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾

“Allah navodi kao primjer grad, bezbjedan i spokojan, kome je u obilju dolazila hrana sa svih strana, a koji je nezahvalan na Allahovim blagodatima bio, pa mu je Allah zbog onoga što je radio dao da iskusi i glad i strah.” (En-Nahl, 112)

Ibn Abbas, r.a., veli: “Grad koji je bio bezbjedan i spokojan je Meka. Bila je bezbjedna i spokojna i Allah, dž.š., učinio je da

im opskrba dolazi sa svih strana svijeta. Međutim, stanovnici Meke zaniijekali su poslanstvo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa ih je Allah, dž.š., uništio i ponizio.”

Ibn Abbas, istinu si rekao, ali ovaj ajet može se odnositi na bilo koje naselje čiji su se stanovnici okrenuli od Allahovog, dž.š., puta. Ovaj ajet odnosi se na bilo koje selo ili gradi čiji stanovnici ne priznaju Allahove, dž.š., blagodati, ne poštuju riječi “La ilahe illa Allah”, i koji se ne odazivaju na poziv mujezina “Allahu ekber” (Allah je Najveći). To su stanovnici koji javno ispoljavaju svoje grijeha i nepokornost.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿ وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ ﴾

“Kad hoćemo da jedan grad uništimo, onima koji su u njemu na raskoš navikli, prepustimo da se razvratu odaju, i da tako zasluže kaznu, pa ga onda do temelja razrušimo.”

(El-Isra, 16)

Komentirajući riječi: “Onima koji su u njemu na raskoš navikli prepustimo da se razvratu odaju.” Mufessiri kažu: “Tj. učinimo da se poveća broj bludnika i bludnica koji zbog svoje objijesti ne prežu ni od jednog grijeha.”

Djevojke danas izlaze na ulicu potpuno razgolićene, zapostavljajući Kur’an, gubeći vjeru i čednost, porodicu i topli dom.

Jedan od beduina koji je živio davno a koji je bio veoma ljubomoran na svoju porodicu primijetio je da njegova žena gleda u nekog čovjeka, pa joj je rekao: “Čudno! Zar gledaš u nekog drugog čovjeka mimo mene!? Tako mi Allaha, dž.š., više mi nisi draga.”

Nakon toga, recitirao je predivne stihove:

*“Kada muhe hranu onečiste
ne želim da je jedem, pa makar gladan bio*

*Jer, nijedan lav nije s istog mjesta,
nakon psa vodu pio."*

Šta bi tek rekao kada bi vidio stanje na obalama rijeka, jezera i mora?

Šta bi tek rekao kada bi vidio djevojke koje danas izlaze na ulicu u odjeći u kojoj bi se i muškarac postidio.

"Kad hoćemo da jedan grad uništimo", Allah, dž.š., potpuno ga uništi i učini da nestane s lica zemlje, a srce njegovih stanovnika učini grubim, "onima koji su u njemu na raskoš navikli prepustimo da se razvratu odaju i da tako zasluže kaznu, pa ga onda do temelja razrušimo." (El-Isra, 16)

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَكَايْنٍ مِّن قَرْبَيْهِ عَنَّتْ عَن أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِۦ فَحَاسِبْنَهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَهَا عَذَابًا نُكْرًا﴾

"A koliko se sela i gradova oglušilo o naređenja Gospodara njihova i poslanika Njegovih; Mi ćemo od njih zatražiti da nam potanko račun polože i užasnom kaznom ćemo ih kazniti." (Et-Talak, 8)

To je bilo stanje u Libanu, koji je bio ispunjen vrtovima i hladovinom, kišom, snijegom i cvjetovima, gdje je puhao blagi povjetarac i čije su zore bile predivne. Međutim, njegovi stanovnici okrenuli su se od Allahovog, dž.š., puta, rijetko u kojoj džamiji se mogao čuti ezan, oni koji su naređivali dobro a odvrćali od zla bili su malobrojni tako da su postali poput onih o kojima je Allah, dž.š., rekao:

﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾﴾

"Jezikom Davuda i Isaa, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali, zato što su se bunili

i uvijek granice zla prelazili, jedni druge nisu odvrćali od grešnih postupaka koje su radili. Ružno li je zaista kako su postupali.” (El-Maida, 78-79)

Pa se Allah, dž.š., rasrdio a Allah, dž.š., kada se rasrdi Njegova kazna je žestoka i bolna:

﴿وَكَذَلِكَ أَخَذُ رَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقَرْيَٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ (١٠٢)

“Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je zaista bolno i strašno.” (Hud, 102)

Zbog toga, je Allah, dž.š., učinio da njihovom zemljom počnu harati ratovi, ubijanja, glad, tako da je cijeli svijet počeo slušati o nesreći u Libanu, o suzama i ranama.

O jednom mjestu u Jemenu u kojem se živjelo u izobilju i sreći, a čiji stanovnici su na blagodati uzvratili nezahvalnošću, Allah, dž.š., objavio je:

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ. بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبِّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أُكُلٍ حَمْطٍ وَأَثَلٍ وَشَقِوْا مِن سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَافِرَ ﴿١٧﴾﴾

“Stanovnici Sabe imali su dokaz u mjestu u kojem su živjeli; vrtovi, zdesna i slijeva: Jedito hranu Gospodara svoga i budite Mu zahvalni; kakav divan kraj i Gospodar Koji mnogo prašta.’ Ali oni su nezahvalni postali, pa smo na njih poplavu pustili, popuštanjem brana nastalu, i zamijenili im njihove vrtove drugim vrtovima s plodovima gorkim i tamariskom i neznatnim lotosom divljim. Kaznili smo ih tako zato što su nezahvalni bili, a da li Mi kažnjavamo ikog drugog do nevjernika, nezahvalnika?!” (Es-Sebe, 15-17)

Pjesnik veli:

*“Povećanje materijalnog čovjekovu dušu slabi,
svaka zarada, osim dobrih djela, u propast ga vodi.*

*I svaki materijalni progres održiv nije,
jer u sebi propast ljudske duše krije.”*

Oni su se bili potpuno okrenuli od Allaha, dž.š. Ibn Kesir veli: “Svaki stanovnik u Sabi pored svoje kuće imao je dva vrta; jedan s desne a drugi s lijeve strane: *‘Vrtovi zdesna i slijeva’* (Es-Sebe, 15). Jedan vrt s desne a drugi s lijeve strane, drveće sa velikim krošnjama, ugodan život, hladovina, hladna i pitka voda, cvrkut ptica i blagostanje.”

Poput našeg današnjeg stanja, prostrani stanovi, veliki dvorci, automobili, blagostanje, razne vrste hrane i pića. Ali, postoje oni koji žele činiti nered, a bune se kada im neko prigovori, oni koji žele javno činiti grijeh, a da ostali na to šute, da čine razvrat, da izdaju vjeru, da zlo zavlada, da oni dobri budu poniženi i prezreni, oni koji se ismijavaju sa poslanstvom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji bi da se džamije zatvore i da se riječi “*La ilahe illa Allah Muhammedur-resulullah*” prestanu izgovarati.

Govoreći o stanovnicima Sabe ibn Kesir je također rekao: “Čovjek bi stavio košaru na glavu i dok bi prošao kroz voćnjak košara bi bila puno od voća koje je opadalo.”

Međutim, stanovnici ovog mjesta nisu znali cijeniti blagodati u kojima su se nalazili, potpuno su se okrenuli od vjere i utonuli su u grijeh.

Jer, postoje neki ljudi koji se javno bore protiv Allaha, dž.š., ne žele ići u džamiju, potpuno su zapostavili namaz, ne žele padati na sedždu pred Allahom, dž.š., a noći i dane provode u bančenju i pijankama.

*“Kada će srce tvoje uputu naći,
ako su tvoja dobra djela žrtvom grijeha postala.”*

Mi se samo nadamo da će zlo zbog njihovih grijeha zadesiti samo njih a da će nas zaobići, međutim, zlo kada dolazi obuhvata sve, a dobro samo rijetke.

Ako mi ne budemo odvrćali od zla i ne budemo naređivali dobro, to znači da ćemo stradati zajedno s onima koji zlo čine, jer će Allah, dž.š., biti srdit na sve nas, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga.

Šta je Allah, dž.š., učinio sa stanovnicima Sabe? Je li se borio protiv njih sa svojom vojskom ili je poslao meleke?

Ne! Oni nisu bili dostojni toga.

Jedan je učenjak rekao: "Kolebljivče i jadniče, zar da se protiv Allaha, dž.š., boriš?"

Zar da se boriš protiv Allaha, dž.š., Koji je protiv Nemruda, kada mu je objavio rat, poslao samo jednu mušicu koja ga je ubila.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَإِنْ يَسْتَأْذِنُ الْذَّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَفِذُوهُ مِنْهُ﴾

"A ako bi im mušica nešto ugrabila, oni to ne bi mogli od nje izbaviti." (El-Hadž, 73)

Allah, dž.š., rasrdio se na njih i poslao je protiv njih miša koji je načinio rupu u brani, koju je voda zatim srušila i poplavila njihovo naselje.

Djeca su plakala, starci su očajavali, žene jadikovale, ali bilo je kasno za kajanje.

Tako nastrada onaj ko izađe van okvira Allahove, dž.š., vjere, ko se ismijava poslanstvu, ko izaziva Allahovu, dž.š., srdžbu, doživi ponižavajuću propast i kraj, i tek tada shvati svoju istinsku vrijednost i veličinu.

Draga braćo, bojte se Allaha, dž.š., i budite mu zahvalni na blagodatima, jedino ih na taj način možete sačuvati.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾

“Ako budete zahvalni, Ja ću vam zacijelo još više dati; budete li nezahvalni, kazna moja doista će stroga biti.”
(Ibrahim, 7)

Bermekije su bili porodica koja je živjela za vrijeme abasija. Svoje dvorce su pozlačivali, a bili su se okrenuli od Allaha, dž.š., nisu bili pravedni niti su bili bogobožazni. U svojim dvorcima okupljali su djevojke, pili su vino i dovodili pjevačice.

Jedan od učenjaka upozorio ih je i rekao im: “Pazite se, blagodati su beskorisne ukoliko se na njima nije zahvalno Allahu, dž.š.”

*“Ako si u blagodatima dobro ih čuvaj,
jer grijesi su uzrokom prestanka blagostanja.”*

*Čuvaj ih svojom pobožnošću,
jer Allah silni brzo kažnjava.”*

Ali, oni ga nisu poslušali.

Jednog trenutka kada su izazvali Allahovu, dž.š., srdžbu Allah, dž.š., poslao je protiv njih, njima najdražeg čovjeka, Haruna er-Rešida koji je njihove mladiće sabljama sasjekao a starce u zatvor stavio.

Jahja bin Halid el-Bermeki proveo je u zatvoru sedam godina plačući.

Jedne prilike neki čovjek posjeti ga u zatvoru i upita: “Jahja, kakav se ovo belaj sručio na vas.” Jahja odgovori: “Bili smo nepokorni Allahu, dž.š., pa nas je stigla kletva nekoga kome smo nasilje učinili, a koja je u mrkloj noći upućena. Mi joj nismo pridali nikakvu pažnju, ali ju je Allah, dž.š., uslišao.”

Subhanallah! Dova onoga kome je nasilje učinjeno, dova nekog dobrog čovjeka u mrkloj noći.

Neko je upitao Aliju bin Ebi Taliba, r.a.: “Šta čovjeka najbrže obori s prijestolja u prašinu?” Odgovorio je: “Uslišana

dova koju Allaha, dž.š., uzdigne iznad oblaka i kaže: 'Tako mi Moje snage i veličine kad-tad ću te pomoći.'"¹⁸⁴

Allah, dž.š., je rekao:

﴿وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾

"Ko je zahvalan, čini to u svoju korist." (Lukman, 12)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ﴾

"I sigurno ćemo nagraditi zahvalne." (Alu Imran, 145)

Neko je upitao učenjaka: "Šta je to zahvalnost?" Odgovorio je: "Zahvalnost oka je plakanje zbog straha od Allaha, dž.š., a ne plakanje zbog pjesme, jer neki ljudi kada slušaju muziku plaču, a ne plaču kada slušaju učenje Kur'ana."

Ebu Bekr, r.a., i Omer, r.a., kao i ostali ashabi, kvasili su svoje brade suzama kada bi čuli učenje kur'anskih ajeta. Ovaj je učenjak odgovorio: "Zahvalnost oka je plakanje, zahvalnost srca je stid od Jednog i Jedinog. Ako se srce odazove Allahu, dž.š., bit će sretno i na ovom i na onom svijetu."

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Stid donosi samo dobro."¹⁸⁵

Šafija veli: "Tako mi Allaha, dž.š., da znam da pijeje vode umanjuje moj stid nikada je ne bih pio pred ljudima."

Dragi Šafija, neka ti Allah, dž.š., svako dobro dadne, sada su došle generacije koje prelaze granice vjere bez ikakvog stida, izbjegavaju džamiju bez ikakvog stida, skrnave vjerske svetinje bez ikakvog stida, ne vjeruju u Allaha, dž.š., bez ikakvog stida, zapostavljaju Kur'an bez ikakvog stida.

*"Ako se ne bojiš posljedica svojih djela
i ako se ne stidiš čini što želiš."*

¹⁸⁴ Bilježi ga Ahmed pod brojem (7983, 9450), Tirmizi pod brojem (2525, 3598), Ibn Madža pod brojem (1752), ibn Huzejma pod brojem (1902), ibn Hibban pod brojem (850). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2249).

¹⁸⁵ Ovaj hadis bilježi Buhari pod brojem (6117), Muslim pod brojem (37).

*Allaha mi, nema dobra u životu ni na svijetu ovom
ako nestane stida na obrazu čovjekovom.”*

Stid je štit koji čovjeka štiti da ne učini grijeh, jer vjernik se stidi svoga Gospodara.

Čovjekovo oko govori: “Gledaj”, a njegov stid mu kaže: “Nemoj gledati u ono što je Allah, dž.š., zabranio.”

Čovjekovo uho veli: “Slušaj”, a njegov stid mu kaže: “Nemoj slušati ono što je Allah, dž.š., zabranio.”

Njegova mu noga veli: “Idi”, a stid mu kaže: “Nemoj ići tamo gdje je Allah, dž.š., zabranio ići.”

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كَفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴾

“Zar ne vidiš one koji su umjesto zahvalnosti Allahu na blagodatima, nezahvalnošću uzvratili i narod svoj u kuću propasti doveli.” (Ibrahim, 27)

Učenjaci kažu: Postoje dvije vrste blagodatni; one koje su uzrokom približavanja Allahu, dž.š., i blagodati koje je Allah, dž.š., podario i muslimanima i nevjernicima, i ljudima i životinjama.

O ovim je blagodatima Allah, dž.š., objavio:

﴿ ذَرَّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهَبُهُمُ الْأَمْلُ فَسَوْفَ يَعْمُونَ ﴿٣﴾ ﴾

“Pusti ih neka jedu i naslađuju se, i neka ih zavara nada, znat će oni.” (El-Hidžr, 3)

Allah, dž.š., podario im je jelo i piće kao i svim ostalim ljudima:

﴿ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۗ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ ﴾

“Misliš li ti da većina njih hoće da čuje ili da nastoji shvatiti? Kao stoka su oni, čak su još dalje s puta pravog skrenuli.” (El-Furkan, 44)

Poput stoke su kada piju, kada jedu, kada dolaze i odlaze.

Opisujući ih na drugom mjestu Allah, dž.š., navodi da im je dao slobodnu volju, organe tijela ali da ih oni ne koriste u činjenje dobra. Allah, dž.š., je rekao:

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا
وَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَهُمْ ءَاذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَأَلْأَعْمَىٰ ۚ بَلْ هُمْ أَصْأَلُ
أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٦﴾﴾

“Mi smo za Džehennem mnoge džine i ljude stvorili; oni pameti imaju, a njima ne shvaćaju, oni oči imaju, a njima ne vide, oni uši imaju, a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori, oni su zaista nemarni.” (El-Araf, 179)

Ko je istinski slijepac?

Istinski slijepac nije onaj ko ne vidi na oči. Slijep je onaj čije je srce slijepo:

﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَرَ وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبَ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾﴾

“Ali, oči nisu slijepa, već srca u grudima.” (El-Hadž, 46)

Allah, dž.š., također veli:

﴿أَمَّن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَئِكَ
الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾﴾

“Zar je onaj koji zna da je istina ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga kao onaj koji je slijep? A pouku samo razumom obdareni prihvaćaju.” (Er-Rad, 19)

Zar je onaj koji zna da je džamija bolja od kafića i da je Kur'an bolji od svakojakih časopisa, i da je njegovo učenje bolje od pjevanja pjesama i da je druženje s dobrim ljudima bolje od lošeg društva, poput onog koji ništa od toga ne zna, koji je nepokoran Allahu, dž.š., pa je postao poput onog kojeg pjesnik opisuje:

“Bio sam čovjek a služio sam u vojsci Iblisovoj
ali, vremenom sam postao vođa pa je Iblis bio u vojsci mojoj.”

Ovaj čovjek-šejtan veli: "U jednom periodu svoga života povodio sam se za Iblisom i bio sam njemu pokoran tako da sam mu bio veoma blizak, ali sam se nakon toga toliko istaknuo u zlu da se Iblis počeo povoditi za mnom." Zbog toga se ovakav čovjek naziva čovjekom-šejtanom.

Čovjek-šejtan je osoba koja u zlu pređe svaku granicu, od koje drugi imaju samo štetu. Neki ljudi nanose štetu samo sebi ali, postoje i oni koji pored sebe uništavaju i svoju kuću, svoje društvo, braću itd. Gdje god da se takvi pojave uništavaju. Suprotno njima su oni koji gdje god da dođu popravljaju i donose blagostanje. Govoreći o jednom vjerovjesniku Allah, dž.š., rekao je:

"I učinit će me blagoslovljenim gdje god da budem."
(Merjem, 31)

Za ovog vjerovjesnika kažu da gdje god se pojavio donosio je sa sobom berićet.

Mutenebi je rekao:

*"Gdje god se pojavi čovjek plemeniti
cvijeće procvjeta i izvori protoku."*

Ukoliko se na nekom sijelu pojavi plemenit čovjek to sijelo zamiriše poput džennetske bašče, ako putuje s tobom, učini te sretnim, ne ostavlja te usamljenim, ako se rastane od tebe, za tebe uči dove a ako se ti rastaneš od njega, plačeš zbog rastanka.

Pokvarenjak će ti donijeti samo nesreću, a s njim će ti doći i gomila šejtana, sa šejtanima grijesi a s grijesima Allahova, dž.š., srdžba.

Džafer es-Sadik, rekao je svome sinu: "Nemoj se družiti sa tri vrste ljudi jer se Allah, dž.š., rasrdio na njih.

1. Nemoj se družiti s onima koji su nepokorni Allahu, dž.š., jer su oni prekinuli svaku vezu sa svojim Gospodarom.

2. Nemoj se družiti s onim koji su nepokorni svojim roditeljima, jer oni su prokleti.

3. I nemoj se družiti s lažljivcima, jer ti oni ono što daleko dočaravaju bliskim, a ono što je blisko dalekim.”

Dragi muslimani, kao što smo prethodno spomenuli postoje dvije vrste blagodati kojima je Allah dž.š., obdario čovjeka; blagodati koje obuhvaćaju sve ljude, i blagodati koje mogu imati samo muslimani, a to je blagodat islama, Kur’ana i Upute.

Zbog toga se u vjerodostojnom hadisu navodi da Allah, dž.š., daje ovodunjalučke blagodati i onome koga voli i koga ne voli, ali kada je u pitanju vjera, daje je samo onima koje voli.¹⁸⁶

U dva *Sahiha* bilježi se hadis u kojem stoji: “Kome Allah, dž.š., želi dobro, omogući mu da razumije propise vjere.”¹⁸⁷

Kada je na brdu Saffa upućen poziv da se slijede riječi “La ilahe illa Allah” i kada je glasnik pozvao ljude da otvore svoja srca za uputu Ebu Džehl, rekao je: “Ne vjerujem u riječi ‘La ilahe illa Allah.’” Ebu Leheb, rekao je: “Odbacujem riječi ‘La ilahe illa Allah.’”

Ali, Selman el-Farisi odazvao se iz daleke Perzije i rekao je: “Odazivam ti se Gospodaru, odazivam.”

Bilal je pohitao iz daleke Abesinije i rekao je: “Allahu ekber!”, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Bilale, prouči ezan za namaz, Bilale, odmori naše duše s namazom.”¹⁸⁸

Suhejb, r.a., otkupio je svoju dušu od Jednog i Jedinog pa je On o njemu objavio:

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ
بِالْعَبَادِ ﴾ (٢١٧)

“Ima ljudi koji se žrtvuju da bi Allaha umilostivili, a Allah je milostiv robovima Svojim.” (El-Bekara, 2077)

¹⁸⁶ Bilježi ga Ahmed pod brojem (3663), ibn Ebi Šejba u svom djelu *El-Musannef* pod brojem (30334, 30367), Hakim pod brojem (102). Pogledaj djelo *Medžmeuzzevaid* pod brojem (164, 17697, 18104), i djelo *El-Miskatu* pod brojem (4994), i u djelu *El-Ilelu* od autora Darekutnija pod brojem (874).

¹⁸⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (71, 3116, 7312), Muslim pod brojem (1037).

¹⁸⁸ Bilježi ga Ahmed pod brojem (22578), Ebu Davud pod brojem (4985, 4986). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (1253).

Habbab bin Eret, r.a., prije primanja islama bavio se popravljanjem sablji, ali kada je primio islam popravljao je ljudska srca.

A Ebu Džehl sa svojom porodicom zaglavio je u džehennemskoj vatri.

Bilal, r.a., se je uspio spasiti, njegov dvorac u Džennetu izgleda poput oblaka.

*"Iskreno, iz dubine srca, reci Bilalu plemenitom
odmori naše duše, pozovi nas ezanom.*

*Abdesti se vodom pokajanja iskrenog,
otvorena osmora vrata džennetska čekat će te radosnog."*

Kajs bin Hazim jedne prilike posjeti Sulejmana bin Abdul-Melika, pa ga ovaj upita: "Zbog čega mrzimo onaj svijet a volimo dunjaluk?"

Kajs bin Hazim mu odgovori: "Zbog toga što ste ovaj svijet dobro izgradili, a onaj svijet ste upropastili, pa ne želite da se iz ugodnih dvoraca selite u ruševine."

Istinu je rekao, jer neki ljudi su do perfekcije uredili ovaj svijet, ali su u potpunosti zapostavili ahiret. Neki ljudi ne posjeduju ništa materijalno, ali imaju iskrenu vjeru i odanost prema Allahu, dž.š.,

Jedne prilike Hišam bin Abdul-Melik uđe u harem Kabe i ugleda Salima bin Abdullaha, velikog učenjaka i pobožnjaka kako nosi u ruci papuče. Njegov turban, papuče i sva odjeća vrijedile su samo trinaest dirhema. Halifa koji se nalazio u društvu svojih vezira, zapovjednika i svite, upita ga: "Salime, imaš li neku potrebu, pa da ti je ispunim?"

Salim mu odgovori: "Kako se ne stidiš postaviti mi takvo pitanje u Allahovoj, dž.š., kući?"

Kada je Hišam izašao iz harema Kabe sačekao je Salima i kada je naišao pored njega ponovo ga upita: "Salime, upitao

sam te ono dok smo bili u haremu Kabe pa evo sad smo izašli, imaš li neku potrebu, da pa da ti pomognem?”

Salim ga upita: “Hoćeš li mi ispuniti dunjalučke potrebe ili ahiretske?”

Hišam odgovori: “Dunjalučke potrebe.”

Salim mu reče: “Tako mi Allaha, dž.š., osim kojeg drugog boga nema, nisam molio za dunjaluk onoga ko ga u potpunosti posjeduje, pa kako onda da ga tražim od siromaha poput tebe?”

Siromah, mislio je da čovjek koji posjeduje milijune, dvorce, i vrtove posjeduje sav svijet. Nije shvatio da istinsko bogatstvo i sreća biva u srcu čovjeka koje je ispunjeno vjerom.

*“Uzmite sav imetak,
a ostavite moje srce na miru nek slobodno bude.*

*Jer, ja sam sretniji i bogatiji od vas,
pa makar usamljen i bez ičega bio.”*

Učenjaci pripovijedaju: “Velid bin Mugira imao je toliko zlata da ga je sjekirom cijepao i svake dvije godine ogrtao je Kabu novim ogrtačem. Odijevao je odjeću od kadife i imao je desetoricu sinova. Ali, kada su se pojavile riječi ‘La ilahe illa Allah’ zanijekao ih je i na blagodati nezahvalnošću uzvratio.”

Allah, dž.š., o njemu objavio je:

﴿ ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَجِيدًا ۝۱۱ وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ۝۱۲ وَبَنِينَ شُهُودًا ۝۱۳ وَوَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ۝۱۴ ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ۝۱۵ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عِينِدًا ۝۱۶ ﴾

“Meni ostavi onoga koga sam ja izuzetkom učinio i bogatstvo mu ogromno dao i sinove koji su s njim, i čast i ugled mu pružio, i još žudi da uvećam! Nikako! On, doista, prkosi ajetima Nasim.” (El-Mudessir, 11-16)

Allah, dž.š., učinio je da on propadne i njegove kuće niti imetak nimalo mu od koristi nisu bili jer je on bio nepokoran Allahu, dž.š., i nije Mu bio zahvalan na blagodatima.

*“O ti koji gradiš, a u isto vrijeme onaj svijet rušiš,
tako ti Allaha, ko će ti umjesto tebe kuću na onom svijetu izgraditi.*

*O to koji se trudiš, da što više imetka sakupiš,
odahni malo, na taj način ti svoju dušu tugom puniš.”*

Ashabi, r.a., krenuli su sa Arapskog poluotoka, i sa sobom su ponijeli samo svoju odjeću i sablje, ali su i pored toga osvojili Kirsine i Cezarove dvorove i njihove riznice blistavim zlatom ispunjene. Kada je Sad bin Ebi Vekkas, r.a., ugledao zlato u Kirsinom dvorcu, uzviknuo je: “Allahu ekber!” Oči su mu se orosile suzama kada je ugledao u kakvim blagodatima su živjeli a čiji vlasnici su bili nezahvalni Allahu, dž.š., na njima. Okrenuo je glavu od toga sjaja i proučio je sljedeće ajete:

﴿ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعَيُْونٍ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَارٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَ كَانُوا فِيهَا فَتَكِهِينَ ﴿٢٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾ ﴾

“I koliko ostaviše bašča i izvora, i njiva zasijanih i dvorova divnih, i zadovoljstava koja su u radosti provodili, tako to bi, i Mi smo to u nasljedstvo drugima ostavili ni nebo ih ni Zemlja nosi oplakivali, i nisu pošteđeni bili.”
(Ed-Duhan, 25-29)

Ibn Kesir pripovijeda: “Kada je Kutejba bin Muslim osvojio neke pokrajine na istoku kao dio ratnog plijena pred njega je donesen komad potpuno čistog zlata koji je bio velik poput volovske glave. Upitao je okupljene vojskovođe: ‘Poznajete li i jednog muslimana koji bi odbio primiti ovo zlato?’ Oni odgovoriše: ‘Ne mislimo da bi neko od vojnika odbio primiti takav poklon.’ Kutejba, koji je bio iskren i odan musliman i istinski sljedbenik Allahovog Poslanika, s.a.v.s., reče: ‘Tako mi Allaha, dž.š., pokazat ću vam da i danas postoje sljedbenici Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kojima je zlato jednako vrijedno kao i prašina.’ Nakon toga naredio je da mu pozovu Muhameda bin Vasia el-Ezdija, učenjaka i pobožnjaka za kojeg je Kutejba, nakon što je čuo da uči dovu za muslimansku vojsku rekao: ‘Tako

mi Allaha, dž.š., osim kojeg drugog boga nema, samo jedan prst Muhameda bin Vasia draži mi je od stotinu hiljada britkih sablji i stotinu hiljada snažnih mladića.' Kutejba mu je poslao ovo zlato i kada su mu ga vojnici donijeli on ga je prihvatio. Vojnici se vratiše kod Kutejbe i rekoše mu: 'Muhamed bin Vasi je uzeo ono zlato.' Kutejba reče: 'Od Allaha, dž.š., pomoć tražim. Allahu, nemoj dozvoliti da promijenim mišljenje o njemu.' Nakon toga pored Muhameda bin Vasia prođe neki siromah koji je uzvikivao: 'Udijelite mi iz imetka koji vam je Allah, dž.š., podario,' pa mu Muhamed bin Vasi dade svo zlato koje je dobio. Kada je za to čuo Kutejba reče: 'Na ovakav način se treba odnositi prema dunjaluku.'"

Kada smo više cijenili vjeru nego imetak Allah, dž.š., podčinio nam je ovaj svijet, ali kada smo počeli obožavati materiju izgubili smo vjeru, a ljudi su ovladali nama.

﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا وَّ اَحْلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴾

"Zar ne vidiš one koji su umjesto zahvalnosti Allahu na blagodatima, nezahvalnošću uzvratili i narod svoj u kuću propasti doveli." (Ibrahim, 27)

Postoje blagodati koje ti pomažu da budeš pokoran Jednom i Jedinom i te blagodati pomoći će ti da dođeš do Dženneta.

Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dijelio imetak svim ljudima, nastojeći da pridobije njihova srca, ali vjeru je od njega mogao dobiti samo onaj koga je Allah, dž.š., učinio odlikovanim nad ostalim ljudima.

U Bici na Hunejnu Allahov je Poslanik, s.a.v.s., dobio veoma mnogo ratnog plijena ali ništa od toga nije dao ensarijama, a oni su ti koji su ga najviše pomogli u Bitkama na Bedru i Uhudu. Ostalim Arapima podijelio je ratni plijen, a to su bili oni koji su tek nedavno bili primili islam, i do tada nisu učestvovali ni u jednoj od bitaka kao što je to bio slučaj s ensarijama.

U dušama ensarija pojavilo se nezadovoljstvo, pa rekoše: "Neka Allah, dž.š., oprost Svome Poslaniku, s.a.v.s., daje

ostalim ljudima, a nama ništa ne daje, iako smo mi ti koji smo ga pomogli i utočište mu pružili.”

Ljudi su počeli prepričavati ove riječi i kada je za njih čuo Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva Sada bin Ubadu, r.a., poglavara ensarija i upita ga: “Kakve ovo glasine čujem?” Sad bin Ubada odgovori: “Istina je to što si čuo, te riječi izgovorili su neki naši mladići.”

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: “Pozovi svoj narod neka se okupe kod mene.”

Sad bin Ubada, r.a., pozva ih i oni se okupiše. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita ih: “Ensarije, kakve to glasine čujem od vas?”

Oni odgovoriše: “Allahov Poslaniče, s.a.v.s., istina je to što si čuo.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita ih: “Ensarije, zar niste bili podijeljeni kada sam vam došao, pa vas je Allah, dž.š., zbog mene ujedinio?” Oni odgovoriše: “Dobrota pripada Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita ih: “Zar niste bili siromašni kada sam vam došao, pa vas je Allah, dž.š., zbog mene učinio imućnim?”

Oni odgovoriše: “Dobrota pripada Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podiže glas i reče: “Ensarije, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša., kada ste govorili istinu ste govorili; došao sam vam kao prognanik, pa ste mi vi utočište pružili, došao sam vam bez ikakvog imetka, pa ste me pomogli, došao sam kao bespomoćan, a vi ste me pomogli.” Oni rekoše: “Dobrota pripada Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., još više podiže svoj glas i reče: “Ensarije, zar niste zadovoljni da ljudi uzmu ovce i deve a da vi dobijete Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,? Tako mi Allaha, dž.š., ono što ćete vi dobiti bolje je od onoga što će dobiti ostali ljudi. Neka Allah, dž.š., oprostí ensarijama i sinovima ensarija,

i njihovim unucima. Broj ljudi se povećava a broj ensarija se smanjuje. Kada bi svi ljudi krenuli na jednu stranu a ensarije na drugu ja bih krenuo za ensarijama.”¹⁸⁹ Ovaj odgovor Allahovog Poslanika, s.a.v.s., toliko je rasplakao ensarije da su suzama natopili svoje brade.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., pojasnio im je da Allah, dž.š., daje imetak i onome koga voli i onome koga ne voli, ali vjeru daje samo onima koje voli.

Buhari bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ljudi, desi se da ja dadnem imetak nekim ljudima zbog toga što osjećam da su im srca ispunjena nemirom i strahom, a nekim ne dadnem jer su im srca ispunjena dobrotom i zadovoljstvom, među njima je i Amr bin Tagleb, r.a.” Nakon ovih riječi Amr bin Tagleb, r.a., rekao je: “Ove riječi draže su mi od dunjaluka i svega na njemu.”¹⁹⁰

Muslimanska omladino, zar ćete se za mladost, zdravlje, snagu i sigurnost zahvaliti Allahu, dž.š., tako što ćete prekršiti obećanje dano Allahu, dž.š., i prekinuti svaku vezu s Njim?

Djevojke, Allah, dž.š., podario vam je odjeću, učinio vas je lijepim, blagodatima vas obasuo, sigurnim, zaštićenim i poštovanim vas učinio, a vi nakon toga izlazite razgolićene na ulicu kako bi zavodile Allahove, dž.š., robove.

Zahvaljujete li se tako na blagodatima?

Braćo, postoji više vrsta blagodati.

One koje su očite, poput blagodati imetka npr. Imetak može biti i blagodat i nesreća; ako ga budeš trošio u onom s čime je Allah, dž.š., zadovoljan on će biti uzrokom tvoje sreće i na ovom i na onom svijetu. Abdurrahman bin Avf, r.a., zbog svog imetka ušao je u Džennet. Zbog toga, griješe oni koji misle da je islam protiv posjedovanja imetka i protiv ekonomije.

¹⁸⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (2377, 3147, 3778, 4332), Muslim pod brojem (1059), od Enesa bin Malika, r.a. Buhari ga bilježi i pod brojem (4330, 7245), Muslim pod brojem (1061) od Abdullaha bin Zejda bin Asima. Bilježi ga i pod brojem (4906). Bilježi ga i Muslim pod brojem (22506), od Zejda bin Erkama, r.a.

¹⁹⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (923, 3145, 7535), Ahmed pod brojem (20149).

Ne, nego je islam protiv rasipanja, razuzdanosti i objijesti.

Ukoliko se imetak upotrijebi za pomaganje vjere, u činjenje ibadeta donijet će svome vlasniku dobro i na ovom i na onom svijetu.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne se prilike popeo na svoj mimeter i rekao: "Ko će opremiti vojsku koja ide na Tebuk obećavam mu Džennet?"¹⁹¹ Ovo je bila garancija Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Nakon toga, ustao je Osman, r.a., i rekao: "Allahov Poslaniče, ja ću u potpunosti sa svom potrebnom opremom opremiti tu vojsku."

Kada je to čuo Allahov Poslanik, s.a.v.s., njegove oči orosile su se suzama i rekao je: "Molim Allaha, dž.š., da oprosti Osmanu, r.a., prijašnje i potonje grijehe. Allahu, budi zadovoljan sa Osmanom jer sam i ja zadovoljan s njime. Nakon ovog dana Osmanu neće naškoditi šta god da uradi."¹⁹²

Postoji i blagodat položaja i ugleda među ljudima. Položaj i ugled mogu biti od koristi islamu a mogu biti iskorišteni za borbu protiv islama i sprječavanje islamskog misionarstva.

Omer bin Abdul-Aziz preuzeo je hilafet i vladao je pravedno među ljudima.

Ebu Muslim el-Horosani postao je zapovjednik i njegovim naredjenjem ubijeno je oko milijun muslimana. Hadžadž je naredio da se pogubi negdje oko stotinu hiljada muslimana. A Allah, dž.š., će donijeti presudu za svakog od njih, jer On ništa ne zaboravlja.

U dva *Sahiha* bilježi se predanje u kojem stoji da su među Israelčanima bila trojica ljudi; ćelavac, gubavac i slijepac, pa im

¹⁹¹ Nakon što su pobunjenici opkolili Osmana, r.a., on je izašao pred njih i rekao im: "Zaklinjem vas Allahom, dž.š., zar ne znate da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'Ko će opremiti...?'" Bilježi ga Buhari pod brojem (2778), Ahmed pod brojem (513), Nesai pod brojem (3182, 3609), Darekutni pod brojem (4342).

¹⁹² Bilježi ga Ahmed pod brojem (20107), Tirmizi pod brojem (3701), Ahmed u poglavlju: "O odlikama ashaba" pod brojem (741). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (6073).

je Allah, dž.š., poslao meleka koji prvo ode kod ćelavca i upita ga: “Šta bi želio imati?” Ćelavac odgovori: “Želio bih da mi poraste kosa, pa da mi bude ukras jer me ljudi ovakvog izbjegavaju.”

Melek zamoli Allaha, dž.š., da učini da mu nikne kosa i Allah, dž.š., učini da mu kosa istog momenta poraste:

“I zaista On može, kada nešto hoće, samo za to rekne: ‘Budi’, i ono bude.” (Ja-Sin, 82) Melek ga upita: “Kakav bi još poklon želio?” On odgovori: “Želio bih devu.” Melek zamoli Allaha, dž.š., i On mu podari steonu devu koja mu oteli mladunče i vremenom je imao punu dolinu deva.

Zatim je otišao kod gubavca i upitao ga je: “Šta bi ti želio?”

On odgovori: “Želio bih da mi Allah, dž.š., podari lijepu kožu i otkloni ovu nečistoću s mene, pa da i ja bude lijep.” Melek zamoli Allaha, dž.š., i On učini da mu istog momenta koža postane lijepom. Melek ga upita: “Kakav imetak bi želio?” On odgovori: “Želio bih imati krave.” Allah, dž.š., podario mu je kravu od koje je kasnije imao punu dolinu krava.

Nakon toga, melek je otišao kod slijepca i upitao ga je: “Šta bi ti želio?”

On odgovori: “Moja želja je da mi Allah, dž.š., vrati vid, pa da mogu vidjeti.”

Melek zamoli: “Allahu, povrati mu vid,” i Allah, dž.š., učini istog momenta da ovaj čovjek progleda. Melek ga upita: “Kakav imetak bi želio?” On odgovori: “Ovce.” Allah, dž.š., podario mu je ovcu od koje je kasnije imao punu dolinu ovaca.

Nakon izvjesnog vremena melek im je opet došao u liku prosjaka, a Allah, dž.š., posjeduje savršenu mudrost.

Prvo je otišao kod ćelavca, pa mu reče: “Ja sam siromah i putnik kome je ponestalo imetka i nakon Allaha, dž.š., samo se mogu na tebe osloniti da mi pomogneš.”

Ali mu ovaj odgovori: “Ja imam puno obaveza, a ovaj imetak sam naslijedio od svojih predaka, od mene nećeš ništa dobiti.”

Melek ga upita: "Čini mi se da si i ti jednom bio ćelav i siromašan kao i ja?"

Čovjek odgovori: "Nisam, ovaj imetak naslijedio sam od svojih predaka."

Melek mu reče: "Ako lažeš Allah, dž.š., učinit će da budeš onakav kakav si i prije bio." Allah, dž.š., oduzeo mu je blagodati koje mu je bio podario i vratio ga u prvobitno stanje.

Nakon toga, melek je otišao kod gubavca i rekao mu je: "Ja sam siromah, koji nema nikakva imetka." Gubavac mu odgovori: "Nemam ništa za tebe, imam puno troškova za svoju porodicu." Melek mu reče: "Čini mi se da si ti prije bio gubavac i da si bio siromah?"

Gubavac odgovori: "Ne, naslijedio sam ovaj imetak od svojih predaka."

Melek mu reče: "Ako lažeš Allah, dž.š., učinit će da budeš onakav kakav si i prije bio." Pa ga je Allah, dž.š., vratio u prvobitno stanje.

Nakon toga, melek je otišao kod slijepca, a slijepac je bio razuman čovjek i vjernik, koji je vjerovao u ajet:

"Zar nagrada za dobro učinjeno djelo može biti nešto drugo, do dobro." (Er-Rahman, 60)

On je shvatio da su blagodati koje posjeduje od Allaha, dž.š., i želio je da Mu bude zahvalan na njima.

"Ako je moje zahvaljivanje na blagodati također blagodat, kako onda čovjek da se oduži za blagodati koje posjeduje?"

Neki siromah legao je spavati pa je prije spavanja rekao: "Gospodaru, mene si učinio siromašnim, a onom čovjeku si dao, meni si uskratio a drugom čovjeku si podario."

Ovaj siromah bio je vjernik, ali gledajući imetke drugih njihovo zlato i srebro, njegovo srce ispunilo se gorčinom. Kada

je zaspao usnio je nekog dobrog čovjeka koji mu reče: “Čovječe, želiš li mu prodati svoj vid za stotinu hiljada zlatnika?”

Siromah odgovori: “Ne želim.”

Čovjek ga ponovo upita: “Želiš li da mi prodaš svoj sluh za stotinu hiljada zlatnika?”

Siromah odgovori: “Ne želim.”

Čovjek ga opet upita: “Želiš li da mi prodaš jednu svoju ruku za stotinu hiljada dirhema?”

Siromah odgovori: “Ne želim.”

Čovjek ga upita: “Želiš li da mi prodaš jednu svoju nogu za stotinu hiljada zlatnika?”

Siromah odgovori: “Ne želim.”

Čovjek mu je nudio da mu otkupi ostale organe tijela i kada siromah nije pristao išta prodati čovjek mu reče: “Subhanallah! Posjeduješ stotine hiljada zlatnika i pored toga nisi zahvalan Allahu, dž.š., i tražiš od Njega još više.” Siromah se probudi iz sna plaćući i reče: “Gospodaru moj, Tebi hvala na onom što si mi podario.”

Kada je melek došao kod slijepca rekao mu je: “Ja sam čovjek siromah i putnik kome je ponestalo imetka.”

Slijepac mu reče: “Ja sam nekada prije bio slijep, pa mi je Allah, dž.š., podario vid, bio sam siromah, pa me je Allah, dž.š., učinio neovisnim. Uzmi koliko želiš i ostavi koliko želiš, tako mi Allaha, dž.š., danas ti dozvoljavam da uzmeš koliko hoćeš i neću ti se zahvaljivati na onom što si ostavio.”

Melek mu reče: “Ja sam melek koji je poslan s neba, obavještavam te da je Allah, dž.š., zadovoljan tobom, a da se rasrdio na tvoja dva prijatelja.”¹⁹³

Ovaj je hadis dokaz da je nagrada za zahvalnost na blagodatima to da Allah, dž.š., bude zadovoljan sa onim ko Mu je zahvalan.

¹⁹³ Bilježi ga Buhari pod brojem (3464), Muslim pod brojem (2964).

Onaj ko bude upotrebljavao Allahove, dž.š., blagodati za činjenje grijeha i bude poricao Njegove ajete zaslužio je Allahovu, dž.š., srdžbu.

Vjernik treba biti zahvalan na blagodatima, jer prema učenjacima činjenje obaveznog ibadeta nije dovoljno da bi se bilo zahvalno na blagodatima.

Pripovijeda se da je neki Israelčanin ibadetio na jednom ostrvu i kada je nakon petsto godina ibadeta umro Allah, dž.š., upitao ga je: “Želiš li ući u Džennet na osnovu svojih dobrih djela ili na osnovu Moje milosti?”

Pobožnjak odgovori: “Želim ući u Džennet na osnovu mojih dobrih djela.” Mislio je da će petsto godina ibadeta biti dovoljno za to.

Allah, dž.š., reče: “Meleki moji, prebrojte njegova dobra djela i Moje blagodati koje sam mu podario.” Kada su ih meleki prebrojali i usporedili vidjeli su da je njegovih petsto godina ibadeta dovoljno samo da se oduži za blagodat vida. Allah, dž.š., reče: “Vodite ga u vatru.”

Čovjek povika: “Gospodaru, uvedi me u Džennet na osnovu Tvoje milosti.”

Allah, dž.š., mu se smilovao i uveo ga je u Džennet. Na ovaj način želio mu je pokazati da su Njegove, dž.š., blagodati neizmjerne i da ih niko ne može pobrojati.

U dva *Sahiha* bilježi se predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Niko od vas neće ući u Džennet zbog djela koje je činio nego zbog Allahove, dž.š., milosti.” Ashabi upitaše: “Čak ni ti Allahov Poslaniče?”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Čak ni ja, osim ako me Allah, dž.š., ne obuhvati sa Svojom milošću.”¹⁹⁴

Svi mi smo siromasi i grešnici, svi mi činimo loša djela i nedovoljno se zahvaljujemo Allahu, dž.š. Molimo Allah, dž.š., da nas obaspe Svojom milošću i da nas na osnovu nje uvede u

¹⁹⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (5673, 6463), Muslim pod brojem (2816).

Džennet jer mi nemamo dovoljno dobrih djela zbog kojih bi zaslužili Džennet osim ako nam se Allah, dž.š., smiluje.

Jedan od načina zahvalnosti na blagodati jeste da čovjek bude dobar u duši, da poziva druge da čine dobro, a ne bude negativna ličnost u svojoj okolini, jer postoje društva u kojim pojedinac govori: "Da se meni spasiti a ostali neka propadnu."

Ali, islam je pojasnio da će spašeni biti samo oni koji naređuju dobro o odvrćaju od zla i niko drugi mimo njih. Što se tiče onih koji šute i koji su egoisti bit će uništeni zajedno sa ostalim grešnicima koji su poricali Allahove, dž.š., blagodati.

"Mi izbavismo one koji su od nevaljalih djela odvrćali, a teškom kaznom kaznismo grešnike." (El-Araf, 165)

Koristi zahvaljivanja Allahu, dž.š., na blagodatima

1. Allah, dž.š., zadovoljan je s onim ko mu je zahvalan i takvog će učiniti sretnim i na ovom i na onom svijetu.

2. Zahvalni rob bit će pošteđen grdnje na Sudnjem danu, jer je bio zahvalan na blagodatima, jedino će biti traženo od njega da prizna Allahove, dž.š., blagodati, jer će to biti traženo od svih ljudi, kao što kaže Uzvišeni: *"Zatim ćete toga dana za sladak život biti pitani."* (Et-Tekasur, 8)

3. Kada te ljudi vide zahvalnog Allahu, dž.š., učit će dove za tebe jer ti kao zahvalni Allahov, dž.š., rob uzrok si blagostanja i sigurnosti u društvu.

Molim Allaha, dž.š., da nas učini od onih koji su zahvalni na Njegovim blagodatima i da nas sačuva od nevjerstva i nezahvalnosti.

A Allah, dž.š., najbolje zna, salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima!

S onima koji Allaha, dž.š., spominju

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova, salavat i selam najčasnijem vjerovjesniku i poslaniku Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Ovo poglavlje sastoji se od sljedećih tematskih cjelina:

1. Kur'anski ajeti koji govore o vrijednosti zikra – spominjanja Allaha, dž.š.;
2. Hadisi koji govore o vrijednosti zikra – spominjanja Allaha, dž.š.;
3. Pripovijesti o onima koji su se istaknuli u ovom ibadetu;
4. Način na koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominjao Allaha, dž.š.;
5. Vrste zikrova;
6. Koristi od zikra;
7. Vrijeme kada je posebno vrijedno spominjanje Allaha, dž.š.;
8. Zikr koji je Šerijatom propisan i zikr koji je novotarija.

Govoreći o vrijednosti zikra ibn Tejmijja, u desetom tomu svojih, Fetvi kaže: “Najbolji ibadet nakon farzova jeste spominjanje Allaha, dž.š., i u ovom se gotovo svi učenjaci slažu.”

Postoje dva načina postizanja Allahovog, dž.š., zadovoljstva; razmišljanje i spominjanje.

Razmišljanje o Njegovim blagodatima, i spominjanje njegovih lijepih imena i svojstava na način na koji je to propisano.

Kur'anski ajeti koji govore o vrijednosti zikra

Allah, dž.š., rekao je:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١١٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١١١﴾﴾

“U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koji stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju: ‘Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri.”
(Alu Imran, 190-191)

Kada se dobri ljudi negdje okupe spominju Allaha, dž.š., a kada se grešnici sretnu odmah se sjete onoga što će ih učiniti bliskim šejtanima.

Zikr onih dobrih jeste slavljenje Allaha, dž.š., zahvala Njemu, potvrđivanje Njegove jednoće, a zikr onih nevaljalih jeste muzika, orgijanje, ogovaranje, prenošenje tuđih riječi i razvratne riječi.

Parola onih dobrih jeste:

*“Kada se razbolimo spomenom Tebe se liječimo,
i čim Te ponekad prestanemo spominjati bolest osjetimo.”*

Oni kažu: “Gospodaru, kada se naša srca razbole mi ih liječimo tako što Tebe spominjemo i ona odmah ozdrave, dok srca onih koji su nemarni još više bolesna postanu kada se besposlicom počnu baviti i nikada neće živa i zdrava biti.”

Allah, dž.š., rekao je:

“A srca se doista kada se Allah spomene smiruju.”
(Er-Rad, 28)

Koliko god da ispuniš svoje srce užicima ovog svijeta ono nikada neće biti smireno.

Neki sreću traže u položaju, neki u dvorcima, neki u imetku, neki u djeci, ali njihova srca postaju bolesna i tjeskoba pritišće njihove grudi, jer je Allah, dž.š., rekao:

﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴿١١٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١١٥﴾ قَالَ كَذَلِكَ أَنْتَ أَيْنَمَا فَتَنَّاهُ فَتَنَّاهُ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى ﴿١١٦﴾ ﴾

“A onaj ko okrene glavu od Knjige moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti. ‘Gospodaru moj’, reći će, ‘Zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?’ ‘Evo zašto’, reći će, ‘Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.’”
(Ta-Ha, 124-126)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ ﴾

“O vjernici, često Allaha spominjite i hvalite, i ujutro i navečer Ga veličajte.” (El-Ahzab, 41-42)

Kada će čovjek biti od onih koji mnogo Allaha, dž.š., spominju?

Ibn Salah veli: “Ko spominje Allaha, dž.š., ujutro i navečer, sa zikrovima koji su šerijatski propisani i preneseni od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., on je od onih koji mnogo spominju Allaha, dž.š.”

Ibn Abbas, r.a., rekao je: “Po čestim spominjanjem Allaha, dž.š., podrazumijeva se da Ga spominješ danju i noću, kada dolaziš i kada odlaziš, u dobru i u zlu.”

Ibn Tejmijja veli: “Ko bude ustrajavao u propisanim zikrovima koji su preneseni od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i bude ih učio prije ulaska u džamiju i pri izlasku iz nje, prije

ulaska u kupatilo i pri izlasku iz njega, prilikom buđenja iz sna, prije i poslije jela, prilikom odijevanja i sl. on je od onih koji mnogo spominju Allaha, dž.š.”

Jedan učenjak veli: “Pod čestim spominjanjem Allaha, dž.š., podrazumijeva se to da Ga tvoj jezik neprestano spominje a dokaz za to je hadis, koji bilježe Tirmizi i Ahmed sa vjerodostojnim lancem prenosilaca od Abdullaha bin Bisra, r.a., koji je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ‘Allahov Poslaniče, propisi islama postali su mnogobrojni, zato me uputi na djelo kojeg ću se čvrsto držati.’” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio mu je: “Neprestano spominji Allaha, dž.š.”¹⁹⁵

Neko je rekao nekome pobožnjaku dok je bio na samrti: “Sjeti se Allaha, dž.š.,” a on mu je odgovorio: “Nisam Ga zaboravio pa da Ga se sjećam.”

Džunejd bin Muhamed, Allah mu se smilovao, koji je bio evlija, dok je bio na samrti učio je Kur’an, pa mu neko reče: “Sada kada umireš ne moraš učiti Kur’an.” On je odgovorio: “Sada kada umirem meni su dobra djela potrebija nego ostalim ljudima.”

Allah, dž.š., rekao je:

“Sjećajte se vi Mene i Ja ću se vas sjetiti.” (El-Bekara, 152)

Neki pobožnjak rekao je: “Tako mi Allaha, dž.š., ja znam kada me Allah, dž.š., spomene.”

Ljudi ga upitaše: “A kada te Allah, dž.š., spominje?”

Odgovorio je: “Kada ja Njega spomenem, jer je Allah, dž.š., rekao: *‘Sjećajte se vi Mene i Ja ću se vas sjetiti.’*” (El-Bekara, 152)

*“Sjećajte se vi nas kao što se mi vas sjećamo
jer sjećanje na voljenog tugu iz srca odnosi*

*Sjetite se naše ljubavi koja nas prema vama vodi
i pustite suzu, to će da vas bola oslobodi.”*

¹⁹⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (17227, 1745), Tirmizi pod brojem (3375), ibn Madža pod brojem (3793). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2279).

Poštovana braćo, spominjanje Allaha, dž.š., u Kur'anu podrazumijeva Njegovo slavljenje, potvrđivanje Njegove jednoće i zahvaljivanje.

Hadisi koji govore o vrijednosti zikra

O starče, čija kosa je osijedjela, i čije kosti su oronule, hoćeš li da te uputim na najbolje djelo koje možeš činiti? Spominji Allaha, dž.š.

Mladiću, snažnog tijela i lijepog izgleda, želiš li da te uputim na najbolje djelo koje možeš činiti? Spominji Allaha, dž.š.

Nećeš naći u islamu da postoji i jedan ibadet vrjedniji od zikra.

Muslim u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao svojim ashabima: "Pretekli su vas oni usamljeni." Ashabi upitaše: "A ko su usamljeni?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "To su vjernici i vjernice koji mnogo spominju Allaha, dž.š."¹⁹⁶

Usamljen je čovjek koji je sav svoj život proveo u ibadetu, rijetki su ljudi poput njega. Neki pak kažu da se pod usamljenim misli na čovjeka koji se ističe sa svojim znanjem i spominjanjem Allaha, dž.š., kada se nalazi u društvu sa svojim prijateljima, jer čovjek uglavnom priča o onome što voli.

Gazali, autor Ihjaa, veli: "Kada se ljudi okupe na jednom mjestu svaki od njih govori o onome što voli. Stolar stalno govori o drvetu, vratima, prozorima i sl. Kovač govori o željezu. Građevinac govori o građevinama. Prodavač platna govori o vrstama i kvalitetu platna. A Allahovi, dž.š., miljenici spominju Allaha, dž.š."

Ibn Redžeb u svom djelu *Džamiul-ulumi vel-hikem* prenosi da je Jusuf, a.s., kada su ga braća ostavila na dnu bunara u mrkloj noći toliko spominjao Allaha, dž.š., čak i onda kada bi se ribe u moru smirile on bi neprestano spominjao Allaha, dž.š. Kada bi žabe malaksale krekećući on bi i dalje neumorno spominjao Allaha, dž.š., pa ga je Allah, dž.š., sačuvao jer se i on čuvao od grijeha.

¹⁹⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (2676), Ahmed pod brojem (8091, 9077).

Govoreći o Junusu bin Meta, a.s., Allah, dž.š., rekao je:

﴿قُلْ لَآ أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسِيحِينَ﴾ (٤١٢) ﴿لَلَّيْتُ فِي بَطْنِهِ إِذْ يَوْمَ يُعْتَذِرُونَ﴾ (٤١٤)

“I da nije bio od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do dana kada će svi biti oživiljeni.” (Es-Saffat, 143-144)

Oni koji Allaha, dž.š., hvale jesu oni koji spominju Allaha, dž.š., i u dobru i u zlu.

Tirmizi bilježi hadis, sa pouzdanim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Hoćete li da vas uputim na djelo koje je najbolje i najčišće kod vašeg Gospodara, i bolje od toga da sretnete vašeg neprijatelja, pa da vi napadnete njih i da oni napadnu vas?” Ashabi odgovoriše: “Allahov Poslaniče, obavijesti nas o tom djelu.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “To je spominjanje Allaha, dž.š.”¹⁹⁷

Spominjanje Allaha, dž.š., bolje je od dobrovoljnog odlaska u džihad – borbu na Allahovom, dž.š., putu, i bolje je od dobrovoljne sadake, i bolje je od dobrovoljnog posta.

Pripovijesti o onima koji su se istaknuli u spominjanju Allaha, dž.š.

Pripovijeda se da je Halid bin Madan u jednom danu spominjao Allaha, dž.š., četrdeset hiljada puta.

Za Jusufa bin Esbata pripovijedaju da je u jednom danu spominjao Allaha, dž.š., stotinu hiljada puta.

Ovo su ljudi koji su spominjali Allaha, dž.š., prilikom svakog udisaja.

Koliko samo mi uprazno pričamo?

¹⁹⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21195, 26977), Tirmizi pod brojem (3377), ibn Madža pod brojem (3790), Malik pod brojem (490). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2269).

Koliko samo besmislica govorimo?

Koliko se samo zabavljamo?

A koliko vremena provodimo u zikru?

I koje vrijeme smo odredili za zikr?

Buhari bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., o onima koji spominju Allaha, dž.š., rekao: “Primjer onoga ko spominje Allaha, dž.š., i onoga ko Ga ne spominje je kao primjer živog i mrtvog.”¹⁹⁸ Oni koji ne spominju Allaha, dž.š., mrtvi su – jedu, piju, pjevaju, provode se, vesele i banče, ali: “*Mrtvi, su, nisu živi i ne znaju kad će biti oživljeni.*” (En-Nahl, 21)

Istinski je mrtvac onaj koji nije živio u vjeri, s Kur’anom, džamijom, u pokornosti Allahu, dž.š. Istinski je mrtvac onaj koji nije dozvolio da ga obasja svjetlo Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Istinski je mrtvac onaj ko nije shvatio suštinu života:

﴿أَوْمَنَ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^(١١٢)

“Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi?” (El-En’am, 122)

Istinske su tmine tmine grijeha, tmine strasti i tmine udaljenosti od Allaha, dž.š.

Muslim u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Da kažem: ‘Slavljen neka je Allah, hvala Allahu, nema boga osim Allaha, Allah je Najveći’, draže mi je od svega što Sunce obasjava.”¹⁹⁹ U drugom predanju stoji: “Od svega nad čim Sunce zalazi.”

¹⁹⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (6407).

¹⁹⁹ Bilježi ga Muslim pod brojem (2695).

Dobiti dunjaluk veoma je lahko... zlato i srebro su jeftini... dan u kojem nisi činio dobra djela potpuno je bezvrijedan.

Riječi: "Slavljen neka je Allah, hvala Allahu, Allah je Najveći", draže su Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., od svega što sunce obasjava i nad čim zalazi.

Tirmizi bilježi predanje s vjerodostojnim lancem prenosilaca u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko kaže: 'Slavljen neka je Allah Veličanstveni, i Njemu hvala', zbog tih riječi mu se zasadi palma u Džennetu."²⁰⁰

Razmisli malo, koliko dnevno izgubimo palmi?

*"Zato nastoji zaslužiti kuću čiji će rizničar Ridvan biti,
Ahmed komšija, a koju će Milostivi za tebe sagraditi.*

*Njeni dvori od zlata su, zemlja od miska,
a miomirisno bilje njene bašče će krasiti."*

Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao, rekao je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., neprestano je spominjao Allaha, dž.š., svaki njegov udisaj bio je spomen Allaha, dž.š., njegove riječi i djela bili su spomen Allaha, dž.š." Spominjao je svoga Gospodara i danju i noći i njegovo srce neprestano je bilo vezano za Allaha, dž.š., pa makar bio u društvu ljudi:

﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾﴾

"Reci: 'Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova."
(El-En'am, 162)

Misli Allahovog Poslanika, s.a.v.s., neprestano su bile s Allahom, dž.š., i njegova odlika je bila da njegovo srce nikada nije spavalo. Kada bi noću zaspao njegovo srce nije spavalo, a kada smo mi u pitanju naša srca zajedno s nama spavaju. Zbog

²⁰⁰ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3464, 3465), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (10561), ibn Hibban pod brojem (803), Hakim pod brojem (1883, 1924). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2304).

toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije imao potrebu mijenjati abdest nakon što zaspi.

U *Sahihu* se bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne prilike ustao klanjati sabah i kada mu je pripremljena voda za abdest rekao je: "Aiša, moje oči spavaju ali moje srce nikada ne spava."²⁰¹ Ovo je bila odlika samo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da njegovo srce nikada ne spava bez obzira da li oči spavale.

*"Oči su zaspale osim kod rijetkih
iz kojih suze teku i jastuke kvase."*

Allahov Poslanik, s.a.v.s., neprestano je spominjao Allaha, dž.š., a muslimani su dužni da se povode za njim.

Vrste zikra

Učenjaci navode da postoji tri vrste zikra.

Prva vrsta: zikr koji se dešava u srcu i u isto vrijeme na jeziku i ovo je najbolji način spominjanja Allaha, dž.š. Npr. slaviš Allaha, dž.š., i u isto vrijeme razmišljaš o značenju slavljenja Allaha, dž.š. Moliš Allaha, dž.š., da ti oprost i u isto vrijeme razmišljaš o značenju traženja oprosta. Donosiš salavate na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a tvoje srce ispunjeno je značenjem salavata koji izgovaraš.

Druga vrsta: spominjanje Allaha, dž.š., u srcu ali ne i jezikom. Postoje ljudi koji spominju Allaha, dž.š., srcem, a njihov jezik miruje, i ovakav zikr je po vrijednosti na drugom mjestu.

Treća vrsta: spominjanje Allaha, dž.š., jezikom ali ne i srcem. I za ovakav zikr musliman će imati nagradu. Dokaz za to je predanje koje bilježi Tirmizi, sa vjerodostojnim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

²⁰¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (1147, 2013, 3569), Muslim pod brojem (738).

“Ja sam sa Svojim robom kad god Me spomene i kada zbog Mene svoje usne pomjeri.”²⁰²

Tirmizi bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Abdullahu bin Bisru, r.a.: “Neprestano spominji Allaha, dž.š.”²⁰³ Ovi hadisi ukazuju na to da čovjek ima nagradu kada spomene Allaha, dž.š., samo jezikom bez prisustva srca.

Ebu Muslim el-Havlani neprestano je spominjao Allaha, dž.š., i njegov jezik nikada nije malaksavao. Desilo se da ga je zarobio El-Esved el-Anezi lažljivac, koji je u Sani u Jemenu tvrdio da je vjerovjesnik.

El-Esved ga je upitao: “Svjedočiš li da je Muhammed Allahov Poslanik?”

Ebu Muslim odgovori: “Svjedočim.”

El-Esved ga upita: “Svjedočiš li da sam ja Allahov poslanik?”

Ebu Muslim odgovori: “Ne čujem ništa!”

Nakon toga El-Esved je naredio da se sakupi gomila drva i da se potpali vatra. Kada su ovog dobrog čovjeka bacili u vatru Allah, dž.š., učinio je da ona bude hladna i spasonosna za njega. Kada je poslije došao kod Ebu Bekra, r.a., i Omera, r.a., njih dvojica rekli su: “Dobro došao čovjek s kojim je Allah, dž.š., postupio isto kao što je postupio sa Svojim prijateljem Ibrahimom, a.s.”

Za ovog čovjeka pripovijedaju da je neprestano od jutra do večeri spominjao Allaha, dž.š., i vrlo malo je spavao, jer je mnogo Allaha, dž.š., spominjao.²⁰⁴

²⁰² Bilježi ga Buhari pod brojem (43), Ahmed pod brojem (10592, 10593), ibn Madža pod brojem (3792), ibn Hibban pod brojem (792). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2285).

²⁰³ Bilježi ga Ahmed pod brojem (17227, 17245), Tirmizi pod brojem (3375), ibn Madža pod brojem (3793). Pogledaj djelo *El-Miskatu* (2279).

²⁰⁴ Priču o Ebu Musa el-Havlaniu pročitaj u djelu *El-Istiab fi marifetil-ashab* biografija pod brojem (2183), i u djelu *Usdul-gabe* biografija pod brojem (6240), *Sijeru alami nubela* biografija pod brojem (369).

Stjecanje nauke ubraja se u zikr

Stjecanje nauke, prisustvovanje naučnim kružocima, pohađanja škola prema mišljenju učenjaka ubraja se među najvrjednije zikrove.

Tvoje učenje propisa namaza, propisa posta, propisa kupoprodaje, šerijatskog prava, hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jedan je od najvrjednijih način spominjanja Allaha, dž.š. To su džennetski skupovi i mjesta gdje se povećava iman.

Zikrovi koji se izgovaraju u raznim prigodama

Svaki zikr ima svoju prigodu i jedan od načina robovanja Allahu, dž.š., jeste da te zikrove izgovaraš u njihovo pravo vrijeme, jer postupanje suprotno tome znači postupanje suprotno uputama Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Nakon obavljenog namaza praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bila je da trideset tri puta izgovori riječi “Subhanallah”, trideset tri puta riječi “El-Hamdu lillah”, trideset tri puta “Allahu ekber”, a da bi upotpunio stotinu potvrđivao je Allahovu, dž.š., jednoću. Nakon toga, učio bi Ajetul-kursi, i sure Kul-huvallahu, El-Felek i En-Nas.

Svaki zikr ima svoju posebnu prigodu. Npr. prilikom uspinjanja uz veliku uzbrdicu, nošenja teškog tereta, prigodno je da se uče riječi : “La havle ve la kuvvete illa billah”.

Ebu Musa, r.a., pripovijeda: “Jedne smo se prilike zajedno sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., penjali uz neko veliko brdo i ljudi su usput uzvikivali tekbire a ja sam u sebi učio: ‘La havle ve la kuvvete illa billah’ (Nema snage ni moći osim Allahove snage i moći). Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mi: ‘Ebu Musa, hoćeš li da te uputim na jednu od džennetskih riznica?’ Odgovorio sam:

‘Svakako da hoću, Allahov Poslaniče.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mi: ‘To su riječi: La havle ve la kuvvete illa billah.’”²⁰⁵

Prilikom razmišljanja o Allahovim, dž.š., ajetima, o ljepoti Njegovog stvaranja, prigodno je reći: “Subhanallah! (Slavljen neka je Allah).”

Prilikom sjećanja na grijeha i prijestupe treba reći: “Estagfirullahe ve etubu ilejh. (Allaha molim za oprostom i Njemu se kajem).”

Prilikom spominjanja Alahovog Poslanika, s.a.v.s., treba donijeti salavat na njega.

Prije jela treba reći: “Bismillah (S imenom Allaha), a nakon jela El-Hamdulillah (Hvala Allahu).” Svaki zikr koji se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ima svoju posebnu prigodu i mjesto.

Koristi od zikra

Neki učenjaci navode da postoji stotinu koristi od zikra, među njima su sljedeće:

1. tjeranje šejtana;
2. zadovoljstvo Allaha, dž.š.;
3. gubitak osjećaja samoće;
4. velika nagrada;
5. brisanje grijeha;
6. izraz ljepote na licu,
7. rasprostranjenost grudi;
8. uspostavljanje veze između čovjeka i Allaha, dž.š.;
9. čuvanje života;
10. izvršavanje najčasnijog ibadeta;
11. sprječava činjenje grijeha, npr. ogovaranje i prenošenje tuđih riječi;

²⁰⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (4205, 6384, 7386), i Muslim pod brojem (2704).

12. okreće srce Njegovom Gospodaru, podstiče čovjeka na samokontrolu, na kajanje i pokajanje;

13. upotpunjavanja neka dobra djela i povećava nagradu za njih;

14. meleki spominju onoga ko spominje Allaha, dž.š.;

15. najveća korist od zikra jeste ta da Allah, dž.š., spominje onog ko Njega spominje. Allah, dž.š., rekao je: “*Sjećajte se vi Me i Ja ću se vas sjećati,*” (El-Bekara, 152);

16. Allah, dž.š., neprestano čuva onoga ko Ga spominje i u posebnoj je vezi s Njim;

17. onome ko spominje Allaha, dž.š., ne dolaze loše misli i namjere;

18. iz njegovog srca odlazi nemir, brige i potištenost, tuga i tjeskoba u životu;

19. Allah, dž.š., produžava mu život i daruje mu berićet u vremenu;

20. zikr čisti srce vjernika;

21. zikr daje snagu za činjenje i drugih ibadeta i omogućava mu da čini i druge ibadete;

22. prema mišljenju ibn Kajjima, jedna od najvećih koristi zikra jeste i to što on briše licemjerstvo iz tvoga srca, jer licemjer je taj koji rijetko spominje Allaha, dž.š. Allah, dž.š., je o licemjerima objavio: “*Kada ustaju molitvu obaviti, lijeno se dižu, i samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spomenu.*” (En-Nisa, 142)

Licemjer nije u stanju ustrajati u spominjanju Allaha, dž.š. Nećeš vidjeti licemjera da spominje Allaha, dž.š., na pijaci, u automobilu, u avionu, u džamiji, to samo iskreni vjernici čine. Ukoliko želiš provjeriti da li si iskreni vjernik ili licemjer upitaj sebe: Spominjem li često Allaha, dž.š.? Spominjem li Ga kada sam u društvu s ljudima? Spominjem li ga kada izlazim na pijacu, ulazim u avion ili u automobil?

Ako to činiš, onda se raduj jer u tvom srcu ima imana, a ako nije tako onda plači nad samim sobom ukoliko si u stanju plakati.

Vremena kada je posebno vrijedno spominjanje Allaha, dž.š.

Općenito najbolje vrijeme za spominjanje Allaha, dž.š., jeste nakon obavljenog sabah-namaza do izlaska Sunca, kao i nakon ikindije-namaza do zalaska sunca.

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾﴾

“Pa, hvaljen neka je Allah kad god omrknete i kad god osvanete, Njemu neka je pohvala i na nebesima i na Zemlji, i predvečer i u podne.” (Er-Rum, 17-18)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., običavao je spominjati Allaha, dž.š., sve do izlaska Sunca. Od njega se prenosi da je rekao: “Ko obavi sabah-namaz i na mjestu gdje ga je obavio bude spominjao Allaha, dž.š., sve do izlaska Sunca i nakon toga klanja dva rekata namaza kao da je obavio hadž i umru, potpuno, potpuno, potpuno.”²⁰⁶

Allahov Poslanik, s.a.v.s., neprestano je prakticirao spominjati Allaha, dž.š., u ovo vrijeme.

Pripovijeda se da je ibn Tejmijja svako jutro spominjao Allaha, dž.š., nakon sabah-namaza pa sve do izlaska Sunca. Govorio je: “Ovo je izvor moje snage, i kada ne bih ovo prakticirao potpuno bih snagu izgubio.”

Znači ovo je vrijeme kada je najbolje spominjati Allaha, dž.š.; nakon klanjanja sabah-namaza pa do izlaska Sunca, to je vrijeme u kojem se srca otvaraju, cvijeće otvara svoje latice, ptice cvrkuću i kada Jedini, Onaj Koji prašta, spušta beričet na zemlju. To je vrijeme u kojem se spušta nafaka i Allahova,

²⁰⁶ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (586). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (971).

dž.š., milost. Zato, nastoj biti među onima koji spominju Allaha, dž.š., u ovo vrijeme. Isto tako, nakon ikindije-namaza do zalaska Sunca, i nakon zalaska Sunca sat vremena poslije, ili pola sata i sl.

Zikr koji je Šerijatom propisan i zikr koji je novotarija

Postoji zikr koji je Šerijatom propisan i koji je prenesen od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i zikr koji je novotarija.

Mi u vjeri treba da se ograničavamo na ono sa čime je došla Objava i trebamo izvršavati ono što je Allah, dž.š., naredio u Kur'anu i preko svoga Poslanika, s.a.v.s. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Ko u ovu našu vjeru uvede nešto što nije od nje to se odbacuje."²⁰⁷ Također je rekao: "Slijedite me, a nemoj te uvoditi novotarije jer vam je ono sa čime sam ja došao dovoljno."²⁰⁸

Šerijatski zikr jeste onaj koji je prenesen od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., npr. riječi: (Subhanallah, El-Hamdulillah, La ilahe illa Allah, Allahu ekber, Estagfirullah, La havle ve la kuvvete illa billah, itd.).

Zikr koji je novotarija je onaj zikr koji su izmislili novotari i koji nema uporišta u Allahovoj Objavi.

Naprimjer, oni kažu da je najvrjednije spominjati Allaha, dž.š., s Njegovim najvećim imenom a prema njihovom mišljenju to je "On". Možeš vidjeti ove ljude kako sjede i ponavljaju: "Hu, hu, hu..." umjesto da govore: "Subhanallah, El-Hamdulillah, La ilahe illa Allah." Neki od njih vrijeme od ikindije pa do akšama provedu govoreći: "Hu, hu,..."

Učenjaci kažu: "Ovo nije zikr nego zavijanje." Ibn Arebi veli: "Drugi stepen spominjanja Allaha, dž.š., jeste da Ga spominjemo samo po ovom Njegovom imenu; Allah... Allah... Allah."

²⁰⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (2697), Muslim pod brojem (1718).

²⁰⁸ Bilježi ga Darimi pod brojem (205), kao riječi ibn Mesuda, r.a. Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (853).

Ibn Tejmijja veli: “Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ne prenosi se da je on spominjao Allaha, dž.š., na ovakav način.”

Među ovim novotarima ima i onih koji spominju Allaha, dž.š., spominjući samo neko Njegovo jedno ime, npr. “Ja Latifu, ja Latifu, (O Blagi).” Ovakav način spominjanja Allaha, dž.š., također se ne prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Zamisli samo da ti neko dođe pred kuću i pokuca na vrata i zovnete: “Muhammede, Muhammede!” a ti mu se odazoveš, a on opet kaže: “Muhammede, Muhammede!” Zar ovo nije ništa drugo do igra?

O Blagi? Šta?

Budi blag prema nama, ojačaj nas! Na ovaj način treba pojasniti šta želiš spominjanjem Njegovog imena.

Neki pak izmisle zikrove čiji tekst je dugačak, a koji se ne prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa se zamara time. On će imati nagradu za to što uči ukoliko je iskren u tome, ali na ovaj način zapostavlja zikrove koji su preneseni od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ne slijedi njegovu praksu.

Molim Allaha, dž.š., da i mene i vas učini od onih koji mnogo spominju Allaha, dž.š.

A Allah najbolje zna! Salavat i selam našem vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Sjećajte se vi Mene i Ja ću se vas sjećati

Hvala Allahu, dž.š., Koji je grudi sljedbenika islama učinio rasprostranjenim da slijede sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i da pažljivo slušaju njegove hadise. On je Taj Koji je srca novotara mrtvim učinio nakon što su se upustili u izmišljanje novotarija u vjeri.

Svjedočim da nema boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Njegovim, s.a.v.s., svjetlom ljude je obasjalo svjetlo Upute nakon što je

tama vladala i bedemi monoteizma su se uzvisili i po srcima vjernika rasprostranili. Neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu i ashabe.

Ljudi, znajte da su najbolji trenuci i najsretniji dani u životu oni koji provedemo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., slušajući njegove hadise, i predanja koja govore o njegovim djelima i situacijama u kojima se nalazio.

*“Ko jednom pred tvoja vrata dođe nikada ne odlazi,
zadivljen, sluša govor tvoj koji velika blagodat je.*

*Oklo je radosno, ruka s ljubavlju pružena,
srce srećom a uši ugodnim govorom ispunjene.”*

U kakvoj to sreći uživaju oni koji svoj život provode u borbi protiv Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?

Koji to užitak osjećaju oni koji su mu nepokorni?

Kakav će to ugled i uzdizanje postići oni koji iznose laži na Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?

Najveličanstveniji uzor i primjer koji vodi jednog vjernika da postigne Allahovo, dž.š., zadovoljstvo jeste Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje.” (El-Ahzab, 21)

I rekao je Uzvišeni:

﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ
لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾

“Allah je vjernike milošću obasuo kad im jednog između njih kao poslanika poslao, da im riječi Njegove kazuje, da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi.” (Alu Imran, 164)

“U ljubavi prema tebi zaboravio sam sve ostale i danas, ja od tebe nikoga dražeg nemam.

*Kore me zbog ljubavi prema tebi,
a meni je čast da me neko zbog tebe kori.*

*Još se nismo sreli, ovo što osjećam jeste samo čežnja,
a šta bi tek bilo da se jednog dana sretnemo.*

*Ljudi žure da što više imetka steknu,
a otkada sam čuo za tebe ti si jedina želja moja.”*

Spominjanje Allaha, dž.š., zaokupilo je cijeli život Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Ibn Kajjim veli: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominjao je Allaha, dž.š., neprestano; njegov govor, uzdisaji, riječi, situacije u kojima se nalazio sve to je bilo sjećanje na Allaha, dž.š.” Spominjao je Allaha, dž.š., stojeći, sjedeći i ležeći na bokovima. Kad god bi se pokrenuo i smirio spominjao bi Allaha, dž.š. Kada bi počeo govor započinjao bi ga sa spominjanjem Allaha, dž.š. Kada bi želio pričati s nekim prije toga bi spomenuo Allaha, dž.š. U potpunosti je sprovodio naredbu Allaha, dž.š.:

﴿وَأَذْكُرُّ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ
وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾ (٢٠٥)

“I spominji Gospodara svoga ujutro i navečer u sebi, ponizno i sa strahopoštovanjem i ne podižući jako glas, i ne budi nemaran.” (El-Araf, 205)

Kada govori o zikru Allah, dž.š., naređuje da Ga spominjemo sa strahopoštovanjem a kada govori o spominjanju Allaha dž.š., u sebi naređuje nam da Ga molimo:

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾

“Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome...” (El-Araf, 55)

Komentirajući ovo ibn Tejmija veli: “Allah, dž.š., naredio je da Ga onaj koji Ga spominje čini to sa strahopoštovanjem, jer spominjanje Voljenog donosi sreću i radost zato postoji opasnost da onaj koji spominje pretjera u tome. Zbog toga, Allah, dž.š., naredio je onome ko Ga spominje da to čini sa strahopoštovanjem. Što se tiče dove postoji mogućnost da će mu neko pozavidjeti ukoliko mu Allah, dž.š., usliša dovu zbog toga, Allah, dž.š., naredio je da se dova uči u sebi.”

Allah, dž.š., rekao je:

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكَرْتُكُمْ﴾

“Sjećajte se vi Mene i Ja ću se vas sjećati.” (El-Bekara, 152)

Ovaj ajet potvrđuje vjerodostojno prenesenog hadisa u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Allah, dž.š., rekao: “Ko Mene spomene u sebi i Ja njega spomene u Sebi, ko Mene spomene u društvu Ja njega spomene u društvu boljem od njegovog.”²⁰⁹ U jednom hadisu-kudsiji stoji da je Allah, dž.š., rekao: “Ja sam s onim ko Me spomene.”²¹⁰

“Kada se razbolimo spomenom Tebeda se izliječimo,
i čim te ponekad prestanemo spominjati bolest osjetimo.”

Jedan je učenjak rekao: “Tako mi Allaha, dž.š., ja znam kada me Allah, dž.š., spomene.”

Ljudi ga upitaše: “Kada te Allah, dž.š., spomene?”

Odgovorio je: “Kada ja Njega spomenem, jer je Allah, dž.š., rekao: ‘Sjećajte se vi Mene i Ja ću se vas sjećati.’” (El-Bekara, 152)

²⁰⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (7405), Muslim pod brojem (2675).

²¹⁰ Bilježi ga Ebu Nuajm u djelu *El-Hul'je* (6/37, 42), ibn Ebi Šejba u djelu *El-Musannef* pod brojem (1265, 30076), Bejhaki u djelu *Šuabul-iman* pod brojem (680). Pogledaj djelo *Kešful-hafā* pod brojem (611, 613), i djelo *Kenzul-ummal* pod brojem (1865).

Allah, dž.š., rekao je:

﴿أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ (28)

“A srca se doista, kad se Allah pomene smiruju.” (Er-Rad, 28)

Neki smatraju da se pod spominjanjem Allaha, dž.š., u ovom ajetu misli na učenje Kur’ana a neki kažu da se to odnosi na zikr općenito i mislim da je ovo mišljenje ispravnije, jer se srca uistinu smiruju prilikom spominjanja Allaha, dž.š., i lišavaju se straha, nemira, briga i tuge. Srca jedino mogu biti mirna prilikom spominjanja Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ (35)

“I muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha.” (El-Ahzab, 35)

Ibn Salah veli: “Ko ustraje u jutarnjem i večernjem zikru i zikru nakon namaza i bude prakticirao zikrove propisane u ostalim vremenima on je od onih koji često spominju Allaha, dž.š.”

Ibn Abbas, r.a., rekao je: “Ko bude spominjao Allaha, dž.š., kada ustaje i kada sjeda, kada dolazi i kada odlazi, kada je zdrav i kada je bolestan on je od onih koji često spominju Allaha, dž.š.”

Ibn Tejmijja pak smatra da često spominje Allaha, dž.š., onaj čiji jezik nikada ne malaksava, i kao potvrdu svog mišljenja navodi hadis, koji bilježi Tirmizi od Abdullaha bin Bisra, r.a., koji je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Allahov Poslaniče, propisi islama postali su mnogobrojni zato me uputi na ibadet kojeg ću se čvrsto držati.”

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: “Neprestano spominji Allaha, dž.š.”²¹¹

Allah, dž.š., rekao je:

²¹¹ Prethodno smo navodili ovaj hadis.

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيْمَا وَقَعُوا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾﴾

“U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene, za one koje i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. ‘Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri.’”
(Alu Imran, 190- 191)

Allah, dž.š., također je rekao:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾

“Molitva, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno; obavljanje molitve najveća je poslušnost!”
(El-Ankebut, 45)

Ibn Tejmijja veli: “Veliki broj mufessira pogriješio je komentirajući ovaj ajet. Iz ajeta se mogu izvući dva zaključka:

1. da obavljanje namaza odvraća od činjenja razvrata i svega što je ružno;
2. da se u namazu spominje Allah, dž.š. Spominjanje Allaha, dž.š., u namazu veće je od toga što namaz odvraća od činjenja razvrata i grijeha.”

Jedne noći, kada su blistave zvijezde treperile u dalekim nebeskim prostranstvima, pred zoru, kada je žudno očekivanu svježinu donosio hladan povjetarac ibn Abbas, r.a., bio je zajedno sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao je obaviti noćni namaz a ibn Abbas, r.a., koji je te noći spavao kod svoje tetke Mejmune, r.a., supruge Allahovog Poslanika s.a.v.s., pomno ga je promatrao. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao klanjati ibn Abbas, r.a., čuo ga je kako kaže: “Allahu, Tebi hvala, Ti si Gospodar nebesa i Zemlje i onoga između njih. Tebi hvala, Ti održavaš nebesa i Zemlju

i ono između njih. Tebi hvala, Ti si svjetlo nebesa i Zemlje i onoga što je između njih. Tebi hvala, Ti si istina, Tvoje obećanje je istina, Džennet je istina, Džehennem je istina, Muhammed, s.a.v.s., je istina i ostali poslanici, a.s., su istina. Allahu, Tebi se predajem, u Tebe vjerujem, na Tebe se oslanjam, u Tvoje ime se sporim, na osnovu Tvojih propisa sudim, oprosti mi grijehе koje sam prije učinio i koje ću kasnije učiniti, ono što javno i tajno učinim.”²¹² Nakon toga je rekao: “Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila, i Israfila, stvoritelju nebesa i Zemlje, poznavaoče tajnog i javnog, Ti ćeš presuditi ljudima u onome u čemu su se razilazili. Ti uistinu upućuješ koga želiš na Pravi put.”²¹³ Ovo je bila praktična primjena riječi Uzvišenog:

﴿وَأَذْكُرُّ رَبِّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ﴾

“I spominji Gospodara svoga ujutro i navečer u sebi, ponizno i sa strahopoštovanjem.” (El-Araf, 205)

Allah, dž.š., rekao je:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾﴾

“O vjernici, često Allaha spominjite i hvalite, i ujutro i navečer Ga veličajte.” (El-Ahzab, 41-42)

Allah, dž.š., traži od Svoga Poslanika, s.a.v.s., da Ga slavi ujutro i navečer, tj. od zore pa do sljedeće zore.

Buhari bilježi predanje Ebu Musa el-Ešarija, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Primjer onoga koji spominje Allaha, dž.š., i onoga koji to ne čini je kao primjer živoga i mrtvog.”²¹⁴

Muslim bilježi predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da su jedne prilike ashabi bili na putu sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je on rekao: “Pretekli su vas oni usamljeni.” Ashabi

²¹² Bilježi ga Buhari pod brojem (1120, 6317, 7385), I Muslim pod brojem (769).

²¹³ Bilježi ga Muslim pod brojem (770), Ahmed pod brojem (24699), Ebu Davud pod brojem (767), Tirmizi pod brojem (3420).

²¹⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (6407).

upitaše: “A ko su usamljeni?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “To su vjernici i vjernice koji mnogo Allaha, dž.š., spominju.”²¹⁵

Buhari i Muslim bilježe predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko u jednom danu stotinu puta kaže: ‘Slavljen neka je Allah i Njemu hvala,’ bit će mu oprosteni grijesi pa makar ih imao poput morske pjene.”²¹⁶

Pogledaj kako je potrebno uložiti samo malo truda da bi se dobila velika nagrada.

Buhari u svom *Sahihu* bilježi predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko izgovori: ‘Nema boga osim Allaha, dž.š., Jedinog, On nema druga. Njemu pripada sva vlast i hvala i on je kadar sve učiniti’, u danu stotinu puta, bit će mu upisano kao da je oslobodio deset robova, stotinu dobrih djela, izbrisano stotinu loših djela i to će mu biti zaštita od prokletog šejtana sve dok ne omrkne i niko neće doći s boljim djelom od njega osim onaj ko to izgovori više puta od njega.”²¹⁷

Muslim u svom *Sahihu* bilježi predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Da kažem: ‘Slavljen neka je Allah, hvala Allahu, nema boga osim Allaha, Allah je Najveći’, draže mi je od svega što Sunce obasjava.”²¹⁸

Tirmizi bilježi hadis, s dobrim lancem prenosilaca, u kojem stoji: “Ko izgovori riječi ‘Slavljen neka je Allah Veličanstveni i Njemu hvala’, bit će mu zasađena palma u Džennetu.”²¹⁹

Buhari bilježi predanje Ebu Musaa, r.a., koji pripovijeda: “Jedne smo se prilike zajedno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., penjali uz neko veliko brdo i ljudi su usput uzvikivali tekbire a ja sam u sebi učio: ‘La havle ve la kuvvete illa billah’ (Nema snage ni moći osim Allahove snage i moći).” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Abdullah bin Kajse!” Odgovorio sam: “Odazivam

²¹⁵ Bilježi ga Muslim pod brojem (2676), Ahmed pod brojem (8091, 9077).

²¹⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (6405), Muslim pod brojem (2691).

²¹⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (3293, 6403), Muslim pod brojem (2691).

²¹⁸ Bilježi ga Muslim pod brojem (2695).

²¹⁹ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

ti se, Allahov Poslaniče!” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Znaš li da su riječi: ‘La havle ve la kuvvete illa billah’ jedna od džennetskih riznica?”²²⁰

Ibn Hibban bilježi predanje s pouzdanim lancem prenosilaca od Ebu Zerra, r.a., koji prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., oporučio sedam stvari: među njima da što više izgovara riječi: “La havle ve la kuvvete illa billah”, jer su te riječi jedna od džennetskih riznica.²²¹

U desetom tomu ibn Tejmijinih *Fetvi* stoji da je on Ebu Kasimu el-Magribiju koji ga je upitao o najboljem djelu nakon farzova odgovorio: “Ne znam da postoji bolje djelo nakon farzova od spominjanja Allaha, dž.š. i u ovome se slažu gotovo svi učenjaci.”

Oni koji su mnogo i često spominjali Allaha, dž.š., toliko su mnogobrojni da ih nije moguće pobrojati.

Ibn Redžeb u svom djelu *Džamiul-ulumi vel-hikem* navodi da je Ebu Muslim el-Havlani ušao jedne prilike kod Muavije, r.a., i usput je spominjao Allaha, dž.š. Čuvši ga kako nešto šapuće Muavija, r.a., ga upita: “Ebu Muslime, je li to ludilo?”

Ebu Muslim, r.a., odgovori: “Ne, Muavija, nego ljubav.” Ljubav za postizanjem Allahovog, dž.š., zadovoljstva.

Ljubav za postizanjem Allahove, dž.š., nagrade.

Ljubav za vezom s Allahom, dž.š.

Zbog ovoga ga je Allah, dž.š., spasio kada ga je El-Esved el-Enezi bacio u vatru. Jer njegov jezik nikada nije malaksavao i neprestano je spominjao Allaha, dž.š. Kada su ga bacili u vatru on je rekao:

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

“Dovoljan je nama Allah i divan li je On Gospodar.”
(Alu Imran, 173)

²²⁰ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

²²¹ Bilježi ga ibn Hibban pod brojem (448), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (10089). Pogledaj djelo *Et-Tergibu vet-terhibu* pod brojem (3802).

Ove riječi izgovorio je Ibrahim, a.s., kada je bačen u vatru i Muhammed, s.a.v.s., kada mu je rečeno: “Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!” – to im je samo učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: ‘Dovoljan je nama Allah i divan li je On Gospodar.’” (Alu Imran, 173)

Kada je pao u vatru Allah, dž.š., učinio je da vatra postane hladna i spasonosna za njega. Ovo se desilo za vrijeme hilafeta Ebu Bekra, r.a. Kada je iz Jemen doputovao u Medinu dočekao ga je Ebu Bekr, r.a., Omer, r.a., i ashabi. Omer, r.a., rekao je: “Dobro došao sljedbenik Muhammeda, s.a.v.s., kojeg je Allah, dž.š., učinio poput Ibrahima, a.s.”

Ljudi, savjetujem i vas i sebe da što više spominjemo Allaha, dž.š., jer se u tome kriju veličanstvene koristi. Ibn Kajjim spominje da postoji oko osamdeset koristi spominjanja Allaha, dž.š., i kaže: “Nemoguće je pobrojati sve koristi koje se kriju u spominjanju Allaha, dž.š.”

Neke od njih su:

- tjeranje šejtana;
- zadovoljstvo Allaha, dž.š.;
- zadovoljstvo s Allahovom, dž.š., odredbom;
- smirenost;
- neutraliziranje besposličarenja, brige, tuge i žalosti;
- davanje svega od sebe kada je u pitanju ibadet;
- povećanje snage;
- povećanje nagrade;
- brisanje grijeha;
- spokojnost srca zbog spominjanja Allaha, dž.š.

Ljudi, spominjite Allaha, dž.š., stojeći, sjedeći i ležeći na bokovima, u vašim kućama, u prijevoznim sredstvima, i na svakom drugom mjestu koje je čisto.

Budite u stalnoj vezi s Allahom, dž.š., jer Allah, dž.š., održava vezu s onim ko njega spominje, upućuje na Pravi put onoga ko Ga moli da ga na Pravi put uputi, daje opskrbu onome ko Ga moli za opskrbu.

Molim Allaha, dž.š., da nas učini od onih koji ga često spominju.

A Allah, dž.š., najbolje zna, salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

On uistinu mnogo prašta

Hvala Allahu, dž.š., Njega hvalimo, od Njega pomoć tražimo, za oprost i uputu ga molimo. Utječemo se Allahu, dž.š., od zla duša naših i od posljedica loših djela koje smo počinili. Koga Allah, dž.š., uputi niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga u zabludi ostavi niko ga na Pravi put ne može izvesti.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Enes bin Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., rekao je: 'Čovječe, sve dok Me moliš i Mojoj milosti se nadaš opraštat ću ti grijeha koje si počinio i neću im pridavati važnost.

Čovječe, Kada bi imao grijeha koliko ima oblaka na nebu, a nakon toga Me zamolio da ti oprostim, Ja bih ti oprostio i ne bih im nikakvu važnost pridao.

Čovječe, kada bi došao pred Mene sa grijesima velikim poput Zemlje, a nisi Mi pripisivao druga, Ja bih te obasuo sa isto toliko oprosta."²²² Bilježi ga Tirmizi i kaže: "Ovaj hadis je hasen-dobar."

Ovo je hadisi-kudsij što znači da su ovo riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a značenje je od Allaha, dž.š.

Ovo je hadis zbog kojeg jeza podilazi one koji vjeruju, a nakon toga se njihova srca smiruju kada se Allah, dž.š., spomenc.

²²² Bilježi ga Ahmed pod brojem (20961, 20994), Darimi pod brojem (2788), od Ebu Zerra, r.a. Bilježi ga i Tirmizi pod brojem (3540), od Enesa bin Malika, r.a. Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2336).

Ovaj je hadis radosna vijest koji donosi radost svakom vjerniku koji vjeruje u Allaha, dž.š., i onaj svijet.

Kad god bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao negdje glasnika, učitelja ili misionara rekao bi mu: "Obradujte ljude a nemojte ih razgoniti od sebe, olakšavajte a nemojte otežavati."²²³

Smatram da je mudro kada god se spomene strah od Allaha, dž.š., uvijek poslije toga spominjati nadu u Allahovu, dž.š., milost. Također mislim da je govor u kojem se samo govori o strahu od Allaha, dž.š., napad na psihu muslimana. Kad god se spomene strah treba poslije toga spomenuti nadu u Allahovu, dž.š., milost.

Kada su Francuzi osvojili Alžir porušili su munare na džamijama. Jedan njihov učenjak po imenu Abdul-Humejd bin Badis održao je predavanja u kojem je prepadao Alžirski narod sa Allahom, dž.š., zbog grijeha kao što je pijenje alkohola, blud, uzimanje kamate i sl. Nakon ovih njegovih predavanja ljudi sa zapali u očaj i izgubili su nadu u Allahovu, dž.š., milost i počeli su još više činiti grijeha. Tada je on shvatio da je ono što će ih vratiti u vjeru ustvari nada u Allahovu, dž.š., milost. Nakon toga, ispeo se na mimber i citirao je svoje poznate stihove:

*"Narodi u Alžiru sljedbenici su islama,
a svoje porijeklo od Arapa vode.*

*Ko kaže da sam ga prepao,
činjenice je izvrnuo i na mene je slagao."*

Nakon toga je rekao: "Narod u Alžiru neće se vratiti u vjeru osim ako budu imali nadu u Allahovu, dž.š., milost." Nakon toga održavao je predavanja u kojima je spominjao hadise koji govore o Allahovoj, dž.š., milosti i odlikama kojima je Allah, dž.š., odlikovao pokajnike. Kada su ljudi čuli da postoji Gospodar Koji je milostiv, Koji oprašta i prima pokajanja u skupinama su pohrlili u vjeru. Nakon samo jedne

²²³ Bilježi ga Buhari pod brojem (69, 6165), Muslim pod brojem (1734), Ahmed pod brojem (11924, 12763).

godine u borbi protiv Francuza poginulo ih je preko milijun. Iako je Francuska imala veoma jaku i naoružanu vojsku uspjeli su ih istjerati iz svoje zemlje.

Ono što smo ovim primjerom htjeli reći jeste da nada u Allahovu, dž.š., milost ima veoma veliku ulogu kada je u pitanju povratak Allahu, dž.š., i pokajanje od grijeha.

Ibn Kajjim o nadi veli: “Nada su krila koja roba nose njegovom Gospodaru.”

Imam Nevevi u svom djelu *Rijadus-salihin* navodi poglavlje koje govori o strahu od Allaha, dž.š., i to poglavlje zauzima četiri stranice. Nakon toga navodi poglavlje o nadi na osam stranica, a nakon toga naslovio je poglavlje koje govori o vrijednosti nade u Allahovu, dž.š., milost koje zauzima šest stranica.

Zbog čega?

Kako bi pridobio srca da se vrate Allahu, dž.š.

Ibn Kajjim u svom djelu *Medaridžus-salikin* veli: “Pametna čovjek ne gradi dvorac da bi srušio grad.” Nakon toga on veli: “Kada je Haris el-Muhasibi napisao knjigu o strahu od Allaha, dž.š., i o skromnosti na ovom svijetu i kada su je ljudi pročitali prestali su dolaziti u džamiju. Toliko je slikovito opisao strahote Sudnjega dana i kaburskog azaba da su ljudi izgubili nadu u Allahovu, dž.š., milost i potpuno su se okrenuli ovom svijetu, iako je on imao namjeru da ih potakne na činjenje dobrih djela, ali koliko je onih koji žele dobro učiniti, a to se nikada ne desi?”

Ibn Vezir, u svom djelu *El-Avasimu vel-kavasimu* veli: “Ukoliko se strah bude previše spominjao ljudima to optereti njihove duše, i oni postanu pasivni.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Allah, dž.š., rekao: “Čovječe, sve dok Me moliš i Mojoj milosti se nadaš opraštat ću ti grijeha koje si počinio i neću im pridavati važnost.”

Allah, dž.š., je Blagi i zbog toga vidimo da se čak i prema nevjernicima i grešnicima blago odnosi na ovom svijetu iako se oni bore protiv vjernika, ruše njihove gradove, ubijaju djecu i žene, muče ih i zatvaraju.

Allah, dž.š., sve to čuje i vidi, ali i pored toga pruža šansu nevjernicima da se pokaju i blago se ophodi prema njima.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿ وَلَا تَحَبَّبَ اللَّهُ غَفْلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ﴾^{٤٢}

“A ti nikako ne misli da Allah ne motri na ono što rade nevjernici!” (Ibrahim, 42).

Nemoj nikako misliti da Allah, dž.š., ne motri na ono što oni rade, On ih dobro pazi i gleda šta rade.

﴿ وَلَا تَحَبَّبَ اللَّهُ غَفْلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخَّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِبِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْقِدْتَهُمْ هَوَاءً ﴿٤٣﴾ ﴾

“A ti nikako ne misli da Allah ne motri na ono što rade nevjernici! On im samo pušta do Dana kada će im oči ostati otvorene i kada će žureći, uzdignutih glava, netremice gledati; a srca će im prazna biti.” (Ibrahim, 42-43)

Komentirajući suru El-Burudž jedan mufessir veli: “Život na ovom svijetu nije dovoljno dug pa da Allah, dž.š., na njemu kažnjava grešnike i nasilnike. On je veoma kratak tako da npr. šezdeset godina nije dovoljno da Allah, dž.š., u njima kazni grešnika. Zbog toga, Allah, dž.š., kažnjava na onom svijetu gdje će biti mučeni hiljadama godina.”

Allah, dž.š., je blag na ovom svijetu i prema nevjernicima koji čine nasilje, a šta je tek onda sa grešnikom koji je musliman, koji voli Allaha, dž.š., i koji se nakon što učini grijeh, pokaje i vrati Allahu, dž.š.?

Poznato vam je iz hadisa da se Allah, dž.š., obraduje pokajanju Svoga roba više nego što se neko od vas obraduje kada pronade izgublenu jahalicu u pustinju na kojoj mu je hrana i piće a već je bio izgubio nadu da će je ikada naći, pa zbog velike

sreće izgubi prisebnost i kaže: “Allahu, Ti si moj rob i Ja sam Tvoj gospodar.”²²⁴

Allah, dž.š., više se obraduje pokajanju Svoga roba nego što se obraduje onaj kome pronalazak jahalice u pustinji spasi život.

Ibn Mesud, r.a., rekao je: “U Kur’anu ima ajet koji mi je draži od dunjaluka i svega što je na njemu.” Ljudi ga upitaše: “Koji je to ajet?” Ibn Mesud, r.a., odgovori:

﴿إِنْ تَجْتَبِئُوا كَبَائِرَ مَا نُهَوْنَ عَنْهُ تُكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا﴾ (٣١)

“Ako se budete klonili velikih grijeha, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših i uvest ćemo vas u divno mjesto.” (En-Nisa, 31)

Jedan je učenjak rekao: “Ko se kloni velikih grijeha Allah, dž.š., će mu oprostiti manje grijeha.”

Allah, dž.š., rekao je:

﴿قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ (٥٢)

“Reci: ‘O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijeha oprostiti. On doista, mnogo prašta i On je milostiv.’” (Ez-Zumer, 53)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ
يَعْلَمُونَ﴾ (١٣٥) ﴿أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمَلِينَ﴾ (١٣٦)

²²⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (6308), Muslim pod brojem (2744), od Abdullaha bin Mesuda, r.a., Buhari ga bilježi i pod brojem (6309), Muslim pod brojem (2747) od Enesa bin Malika, r.a.

“I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehе svoje zamole, a ko će oprostiti grijehе ako ne Allah?– i koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada, oprost od Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupali.”
(Alu Imran, 135-136)

Ibn Kajjim i ibn Kesir navode da je Jahja, a.s., nakon što mu je Allah, dž.š., objavio i naredio da to dostavi sinovima Israilovim okasnio i nije to učinio na vrijeme. Isa, a.s., mu reče: “Ili ćeš dostaviti to što ti je Allah, dž.š., objavio ili ću ja to učiniti.”

Jahja, a.s., reče: “Ti to učini.”

Nakon toga Jahja, a.s., okupi sinove Israilove i održa im govor, pa mu Allah, dž.š., objavi: “Jahja, tvoj način je bolji od Isaovog načina.”

Učenjaci kažu: “Isa, a.s., je zbog svoje skromnosti i asketizma bio stalno smrknut i nikada se nije smijao, a Jahja, a.s., kad god bi susreo nekoga nasmijao bi se i vedro bi ga dočekao.” Zbog toga su sinovi Israilovi veoma voljeli Jahjaa, a.s.

Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., svojim ashabima rekao: “Obradujte ljude, a nemojte ih razgoniti od sebe, olakšavajte a nemojte otežavati.” A najbogobojazniji i najučeniji čovjek bio je Allahov Poslanik, s.a.v.s., a uvijek je bio veseo i nasmijan.

Džerir bin Abdullah, r.a., rekao je: “Nikada me Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije susreo a da se nije osmjehnuo.”

Govoreći o biografiji ibn Sirina učenjaci kažu: “Kada bi ga danju sreli uvijek je bio veseo i nasmijan, a kada bi se spustila noć njegove bi ga komšije čule kako plače zbog straha od Allaha, dž.š. Bio je trgovac uljem, i kada je jedne prilike kupio ulje u jedno od buradi pao je miš, a vrijednost tog ulja procjenjivala se na stotinu hiljada dirhema. Međutim, on nije znao u koje bure je upao miš, te je naredio da se svo ulje prolje kako ne bi prevario muslimane i prodao im ulje koje je nečisto. Allah, dž.š., nagradio ga je tako što je učvrstio njegov sabur,

vjeru i podigao je njegov ugled među ljudima. Zbog toga su ga ljudi prozvali: 'Povjerljivim trgovcem.'"

Zbog toga ne treba misliti da samo spominjanje Allaha, dž.š., i obavljanje namaza uvode u Džennet. Ne, nego postoje i Allahovi, dž.š., robovi koji će ući u Džennet zbog toga što su dijelili svoj imetak na Allahovom, dž.š., putu, a to su trgovci.

Allah, dž.š., rekao je: "Čovječe, sve dok Me moliš i mojoj milosti se nadaš opraštat ću ti grijeha koje si počinio, i neću im pridavati važnost. Čovječe, kada bi imao grijeha koliko ima oblaka na nebu..." Kada bi čovjek imao grijeha toliko da popuni prostor između Zemlje i oblaka i nakon toga dođe pred Allaha, dž.š., a nije mu nikoga pripisivao za druga i zamoli Allaha, dž.š., Allah, dž.š., će mu oprostiti, jer Allah, dž.š., ne želi kažnjavati Svoga roba.

Ono što Allah, dž.š., želi od Svoga roba jeste da bude skrušen i ponizan pred njim, da mu se vrati kako bi mu On oprostio.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., sklopio je ugovor sa Kurejšijama na Hudejbiji, da neće on njih napadati, ali da i oni njega ne napadaju, te da neće pomagati njegove neprijatelje protiv njega.

Jednog dana, dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao ikindiju, u Medinu je žurno došao jahač, probio se kroz safove klanjača i kada je došao do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekao je:

*"Gospodaru, zaklinjem Muhammeda
saveznika naših očeva.*

*Pomozi nas, Allah te uputio,
i pozovi svoje sljedbenike da odmah krenu s nama.*

*Kurejšije su prekršili ugovor,
i obavezu koju su uzeli na sebe nisu ispunili."*

Ovaj čovjek bio je iz plemena Huzaa s kojim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sklopio savezništvo. Njih su napali pripadnici

plemena Bekr, koje su u tome pomogle Kurejšije, koji su bili njihovi saveznici.

Kada je to čuo, Allahov Poslanik, s.a.v.s., naljutio se i zamolio je Allaha, dž.š., da ga pomogne protiv Kurejšija.

Iznad Poslanikove, s.a.v.s., džamije prošao je oblak koji se žurno kretao prema Meki. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ovo je oblak, radujte se pobjedi." Nakon toga okrenuo se prema Kibli i rekao je: "Allahu, sakrij od njih vijesti o nama." Nakon toga krenuo je sa svojim ashabima, čiji je broj bio deset hiljada, prema Meki i osvojio ju je, kao što je i poznato.²²⁵

Jednog dana Poslanik, s.a.v.s., sjedio je sa svojim drugovima kada je iznad njih prošao oblak. On upita: "Šta je ovo?" Oni odgovoriše: "Ovo je oblak (el-gamam)." On tada reče: "Može se kazati i oblak (el-mezn)." Ashabi rekoše: "Dobro, Poslaniče, može i el-mezn." On tada reče: "Može i el-anan." Oni odgovoriše: "Dobro, Poslaniče, može i el-anan."²²⁶

Allah, dž.š., u ovom hadisi-kudsiji veli: Čovječe kada bi imao grijeha koliko je oblaka na nebu, ali Mi ne budeš pripisivao nikoga za druga, i zamoliš Me da ti oprostim, Ja bih ti oprostio.

Ovo su neki hadisi koji govore o traženju oprosta i pokajanju a za koje se nadamo da će povratiti nadu u srca onih koji su grijehc činili i da će se pokajati prije nego što bude kasno.

Ebu Bekr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko učini neki grijeh, i nakon toga se abdesti, klanja dva rekata i zamoli Allaha, dž.š., za oprost od tog grijeha Allah, dž.š., će mu oprostiti." Bilježi ga imam Ahmed i ovo je prema većini učenjaka vjerodostojan hadis.

²²⁵ Ovaj događaj bilježi ibn Ebi Šejba u svom *Musannefu* pod brojem (32689). Pogledaj djelo *Sira* od ibn Hišama (394/2), *Fetbul-bari* poglavlje o vojnim pohodima pod naslovom "Osvojenje Meke" (7/592), *Kenzul-ummal* pod brojem (30204).

²²⁶ Hadis bilježi Ahmed pod brojem (1773), Ebu Davud pod brojem (4723), Tirmizi pod brojem (3320), Ibn Madža pod brojem (193), Hakim pod brojem (3595). Pogledaj djelo *El-Miškat* pod brojem (5726). Ovdje vidimo Poslanikovu, s.a.v.s., veliku rječitost i dobro poznavanje arapskog jezika. (op.prev.)

Kada je Alija bin Ebi Talib, r.a., čuo za ovu radosnu vijest rekao je: “Kada bi mi neko od ashaba pripovijedao ovaj hadis ja bih od njega zbog nevjerice tražio da se zakune i tek kada mi se zakune ja bih mu povjerovao. Kada mi je to pripovijedao Ebu Bekr, r.a., moje srce se smirilo; uistinu, ko učini grijeh nakon toga se abdesti, klanja dva rekata Allah, dž.š., će mu oprostiti što je učinio.”²²⁷

U dva *Sahiba* bilježi se da je Ebu Bekr, r.a., rekao: “Allahov Poslaniče, poduči me dovu koju ću učiti na namazu.”

Kako su samo bili dobri ljudi ovi ashabi!

Pogledaj samo o čemu oni pitaju i šta ih interesira; Džennet, oprost grijeha i sl.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio ga je sljedećoj dovi: “Allahu, ja sam se prema sebi veoma ogriješio i jedino mi Ti možeš grijeh oprostiti. Molim Te da mi oprostiš onako kako Ti opraštaš i da mi se smiluješ, zaista Ti mnogo praštaš i milostiv si.”²²⁸

Ovu dovu Ebu Bekr, r.a., nikada nije izostavljao učiti u namazu.

Ovo je Ebu Bekr, r.a., čiji je položaj i ugled u islamu svima poznat, pogledajte kako je samo bio skroman i bogobojazan.

Buhari bilježi u svom *Sahihu* da je Aiša, r.a., nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Neka Ebu Bekr, r.a., predvodi ljude u namazu”²²⁹, rekla: “Allahov Poslaniče, Ebu Bekr je veoma osjećajan čovjek i ne može se suzdržati da ne zaplače. Kada bude predvodio ljude u namazu zbog silnog plača ljudi ne razumiju šta on uči.” Po ovome je Ebu Bekr, r.a., bio poznat među ashabima.

Ovu dovu koju smo prethodno spomenuli svaki musliman treba redovno učiti, moliti Allaha, dž.š., za oprost i potvrđivati

²²⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (2, 47, 57), Ebu Davud pod brojem (1521), Tirmizi pod brojem (406), 3006, Ibn Madža pod brojem (1395), Tajalisi pod brojem (1), Ebu Jala pod brojem (14).

²²⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (834, 6326, 7388), i Muslim pod brojem (2705).

²²⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (664, 679, 682), i Muslim pod brojem (418).

Njegovu jednoću. Allah, dž.š., često kada spominje Svoju jednoću spominje i traženje oprosta od Njega.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾

“Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprosta za svoje grijehbe...” (Muhammed, 19)

Ebu Jala u svom *Musnedu* bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Šejtan je rekao: ‘Ja ljude upropaštavam s činjenjem grijeha a oni mene upropastiše s riječima: La ilahe illa Allah, i s traženjem oprosta.’”²³⁰

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Obnavljajte svoj iman.”

Ashabi upitaše: “Šta da kažemo Allahov Poslaniče, pa da to učinimo?”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Što više izgovarajte riječi: ‘La ilahe illa Allah.’”²³¹

Iman se obnavlja riječima “La ilahe illa Allah”, a čisti se istigfarom.

Zbog toga, Junus bin Meta, a.s., kada su ga obavile tri tmine; tmina mora, tmina u utrobi ribe i tmina noći, rekao je:

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَبْنُوكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

“Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si! A ja sam se zaista prema sebi ogriješio.” (El-Enbija, 87)

Buhari u svom *Sahihu* bilježi predanje Šeddada bin Evsa, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Najbolja dova sa kojom čovjek može zamoliti Allaha, dž.š., za oprost je:

²³⁰ Bilježi ga Ebu Jala pod brojem (134). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (17574).

²³¹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (8493), Hakim pod brojem (7732), Abd bin Humejd u svom djelu *El-Muntehab* pod brojem (1424). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (159, 3278, 16799), i djelo *Ed-Daifetu* od še jha Albanija pod brojem (896).

‘Allahu moj, Ti si moj Gospodar, nema boga osim Tebe stvorio si me i ja sam Tvoj rob, i nastojim ispuniti obećanje i zavjet koji sam Ti dao u granicama svojih mogućnosti. Utječem Ti se od posljedica loših djela koje sam počinio. Tebi se vraćam s pomoću blagodati Tvoje prema meni. Tebi priznajem grijehе svoje, zato mi oprosti jer osim Tebe niko drugi grijehе ne može oprostiti.’”²³²

Tj. vraćam Ti se Gospodaru tako što priznajem svoje grijehе i Tvoje blagodati prema meni. Ja griješim i činim pogreške, a Ti se lijepo ophodiš prema meni. Pa kao što si mi darovao blagodati, učinio počašćenim, kao što si me stvorio i opskrbu mi dao, tako upotpuni Svoju blagodat prema meni, tako što ćeš mi oprostiti grijehе.

Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, rekao je: “Onaj ko se vraća Allahu, dž.š., čini to iz dva razloga: gledajući u veličinu Allahove, dž.š., blagodati prema njemu i shvaćajući svoje mahane i nedostatke.”

Imam Ahmed, u poglavlju “O skromnosti”, bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čovječe, kako si samo čudan i nepravedan prema Meni. Ja sam te stvorio, a ti obožavaš druge mimo Mene. Ja ti opskrbu dajem, a ti si drugom zahvalan. Dajem ti blagodati ne bi li Me zavolio, iako sam Ja neovisan o tebi, a ti izazivaš Moju srdžbu čineći grijehе iako u potpunosti zavisiš od Mene. Ja na tebe dobro spuštam, a od tebe se prema Meni samo zlo uzdiže.”²³³

Ovo je ono što će razumjeti jedan musliman ukoliko njegove misli budu prožete kur’ansko-sunnetskim porukama i vidjet će da je njegova duša puna nedostataka i da je počinio mnogo grešaka i prijestupa.

Omer, r.a., rekao je: “Družite se s onima koji se mnogo kaju, jer njihova su srca najnježnija.”

Kada Allah, dž.š., želi uništiti čovjeka, uništiti njegovo srce, oholost, gordost, prepusti ga činjenju grijehа, pa on

²³² Bilježi ga Buhari pod brojem (6306, 6323), Ahmed pod brojem (16662, 16681).

²³³ Bilježi ga Ahmed u poglavlju o skromnosti. Pogledaj djelo *Fijedul-Kadir* (4/494), *Kenzul-ummal* pod brojem (43174).

potpuno utone u njih. Tek kada propadne, njegova gordost i oholost propadnu, ostane ponižen i posramljen pred svojim Gospodarom.

Kada Allah, dž.š., želi poniziti čovjeka, prepusti ga njegovim strastima, da ga one vode, ili učini da bude opčinjen svojim ibadetom i da druge smatra grešnicima, pa on propadne, iako je predviđao da će se to desiti drugima, a ne njemu.

Muslim u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko kaže: ‘Propali su ljudi’, on je najviše propao od svih njih.”²³⁴ Tj. ko kaže da su ljudi propali i da su veliki grešnici, da su se odmetnuli od Allaha, dž.š., to je znak da je takav čovjek opčinjen samim sobom i da je obmanut i on je najviše propao od svih ljudi.

U jednom predanju stoji: “On ih je upropastio.” Tj. upropastio ih je govorom o njima, jer postoje ljudi koji kad god čuju da je neko učinio neki grijeh, da je npr. uzeo drogu, učinio zinaluk i sl. oni odmah odu među svijet i kažu: “Jeste li čuli da je taj i taj iz te i te porodice učinio taj i taj grijeh?” On svojim čestim pripovijedanjem o učinjenim grijesima i grešnicima učini da u očima ljudi to postane svakodnevnica, pa grijesi u njihovim očima postanu mali i oni ih počnu činiti, i zbog tog čovjeka svi propadnu. Zbog toga je Allah, dž.š., rekao:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾﴾

“One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate.” (En-Nur, 19)

Zbog toga, vjernik ne treba često i mnogo pričati o grijesima. Treba pričati o dobrim i pobožnim ljudima koji su se pročuli po svojoj dobroti ne bi li se ljudi ugledali na njih.

²³⁴ Bilježi ga Muslim pod brojem (2623), Ahmed pod brojem (8309, 6978, 10319), Ebu Davud pod brojem (4983).

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ja u jednom danu više od sedamdeset puta zamolim Allaha, dž.š., za oprost i pokajem Mu se."²³⁵

Egarr el-Muzeni, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada osjetim tjeskobu u srcu ja se u jednom danu pokajem i zamolim Allaha, dž.š., za oprost više od stotinu puta."²³⁶

Ibn Omer, r.a., pripovijeda da je jedne prilike u društvu ashaba sjedio s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i da je nabrojao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., više od stotinu puta rekao: "Allahu, oprost mi i primi moje pokajanje, zaista Ti mnogo primaš pokajanja i opraštaš."²³⁷

Kada ovo znamo treba da što više molimo Allaha, dž.š., za oprost i da zatražimo utočište kod Allaha, dž.š., da Mu predamo svoja srca i da priznamo svoju slabost i nedostatke.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., izvršavao šerijatske kazne u Medini, ali njihov cilj nije bio da se u potpunosti iskorijeni griješenje, nego da se učvrsti i sačuva javni red i moral među muslimanima, i da se oni koji su počinili prijestupe očiste od grijeha. Allahov Poslanik, s.a.v.s., želio je pokazati ljudima da je Allah, dž.š., milostiv i da prašta, i bez obzira koliko grijeha čovjek učini, ne smije gubiti nadu u Allahovu, dž.š., milost.

Pred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jedne prilike doveden je čovjek koji je više puta pio alkohol. Jedan od prisutnih ashaba reče: "Ponizio te Allah, dž.š., koliko često puta te dovode pred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zbog pijenja alkohola."

Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Nemojte biti šejtanovi pomagači protiv vašeg brata."²³⁸

²³⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (6307), Ahmed pod brojem (7734, 8288).

²³⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (2702), Ahmed pod brojem (17827), Ebu Davud pod brojem (1515).

²³⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (4712), Ebu Davud pod brojem (1516), Tirmizi pod brojem (3234), ibn Madža pod brojem (3814). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2352).

²³⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (6777, 6781), Ahmed pod brojem (7926), Ebu Davud pod brojem (4477).

U drugom predanju stoji: “Nemojte ga proklinjati, jer tako mi Allaha, dž.š., ja znam da on voli Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika.”²³⁹

Pogledajte kako je ljubav prema Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., ostala i nakon činjenja grijeha. Pogledaj kolika je dobrota Allaha, dž.š., na koju je ukazao Allahov Poslanik, s.a.v.s., bez obzira koliko je grijeh puta učinjen.

Pred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dovedena je žena koja je učinila blud, pa je zaniijela. Ona je došla priznati svoj grijeh pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kako bi je on očistio od grijeha izvršavanjem šerijatske kazne nad njom. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenuo se od nje i nije želio slušati, jer se nadao da će joj Allah, dž.š., sakriti ovaj grijeh i da će se ona pokajati. Međutim, ona je bila uporna, jer je željela da se očisti od ovog grijeha, jer je odgađanje u njeno srce unosilo samo nemir i jedino ju je šerijatska kazna mogla smiriti.

Ona je rekla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: “Allahov Poslaniče, zar želiš da me vratiš kao što si vratio Maiza, to je čovjek koji je učinio blud.” Nakon toga, zaklela se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da je učinila blud. Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj reče: “Idi dok se ne porodiš.”

Ona se vratila, a njena vjera u Allaha, dž.š., porasla je i njeno srce se ispunilo bogobojaznošću. Kada se porodila, donijela je svoga malog sinčića pred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i stavila ga je pred njega. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Idi i doji ga sve dok ne poraste.”

Nakon dvije godine, ona je opet došla, vodeći za ručicu dijete koje je u drugoj ruci držalo komad hljeba. Stavila ga je pred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i on naredi da se nad njom izvrši kazna. Nakon izvršenja kazne Halid, r.a., poče o njoj ružno govoriti, ali Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: “Polahko Halide, ona se pokajala takvim pokajanjem, koje kada bi se podijelilo

²³⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (6780).

na sedamdeset stanovnika Medine, bilo bi im dovoljno.”²⁴⁰ Tj. na sedamdeset velikih grešnika, a ne na sedamdeset ashaba. U drugom predanju stoji: “Kada bi se na ovakav način pokajao prevarant, pokajanje bi mu bilo primljeno.”²⁴¹

Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život vidio sam je kako je zagazila u jednu od džennetskih rijeka.”²⁴² Jer je Allah, dž.š., rekao:

﴿ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ تَوْبًا إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيَعْمَلُونَ فِيهَا أَبْجُرًا ضَالِّينَ ﴿١٣٦﴾ ﴾

“I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehne svoje zamole, a ko će oprostiti grijehne ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada, oprost od Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupali.”
(Alu Imran, 135-136)

Onome ko je učinio neki grijeh jedini izlaz jeste zamoliti Allaha, dž.š., za oprost i da se pokaje.

Ono što želimo istaknuti jeste to da ove ljude koji su živjeli uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nije spriječila veličina grijeha da se pokaju i da zamole Jednog i Jedinog da im oprost, jer im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., olakšao načine pokajanja i traženja oprosta i podučio ih je da imaju lijepo mišljenje o Allahu, dž.š. Često im je citirao hadise i pripovijedao priče o onima koji su se

²⁴⁰ Bilježi ga Muslim pod brojem (1696), Ahmed pod brojem (19360, 19402, 19424), Ebu Davud pod brojem (4440), Tirmizi pod brojem (1435).

²⁴¹ Bilježi ga Muslim pod brojem (1695), Ahmed pod brojem (22440), Ebu Davud pod brojem (4442), Darimi pod brojem (2320).

²⁴² Autor ove knjige navodi da su ove riječi upućene ovoj ženi, međutim, ja sam pronašao da su ove riječi upućene Maizu, r.a., kao što se to bilježi kod Ebu Davuda pod brojem (4428), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (7100, 7136), ibn Hibban pod brojem (4317), Bejheki pod brojem (17338). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (3627).

pokajali i to im je pomagalo da se pokaju, jer su vidjeli kolika je milost Allaha, dž.š., npr. to je očigledno u priči o čovjeku koji je ubio stotinu ljudi i u sličnim pričama.

Vratimo se sada hadisu koji je tema u ovom poglavlju: “Čovječe, sve dok Me moliš...”

Ovaj hadis ukazuje na dvije stvari: na pokajanje i traženje oprosta, a i na dovu.

Učenje dove ima svoje posebne adabe i dova se ubraja među najvrjednije ibadete.

U jednom hadisu, o čijoj vjerodostojnosti neki učenjaci raspravljaju, stoji: “Dova je srž ibadeta.”²⁴³ Hadis, koji je vjerodostojno prenesen, glasi: “Dova je ibadet.”²⁴⁴ Ukoliko vidiš muslimana koji mnogo upućuje dove Allahu, dž.š., znaj da se on okrenuo Allahu, dž.š., i da je njegova vjera velika.

Jedan mi je čovjek pripovijedao: “S porodicom sam otišao u područje gdje nema vode i kada nam je ponestalo zaliha koje smo bili ponijeli sa sobom krenuo sam u potragu za izvorom, ali nisam ništa pronašao. Obazirao sam se lijevo i desno, ali vode nije bilo na vidiku. Kada sam se vratio do porodice, žena i djeca su bili gotovo pomrli od žeđi. Počeo sam razmišljati o mogućem rješenju i sjetio sam se Živog i Vječnog u čijim rukama su riznice nebesa i Zemlje, a naređeno nam je da se Njemu obraćamo u dovama. Allah, dž.š., rekao je:

﴿أَدْعُوْنِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾

‘Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati.’
(El-Gafir, 60)

I rekao je Uzvišeni:

﴿أَمِّنْ مُّيْتَبَ الْمُضْطَّرِّ إِذَا دَعَاهُ﴾

²⁴³ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3371). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2231).

²⁴⁴ Bilježi ga Ahmed pod brojem (17888, 17919, 17924), Ebu Davud pod brojem (1479), Tirmizi pod brojem (2969, 3247, 3372), Nesai u *Sunenu-kubra* pod brojem (11360), ibn Madža pod brojem (3828), Hakim pod brojem (1838). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2230).

'Onaj Koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva.'
(En-Neml. 62)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

'A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli.'
(El-Bekara, 186)

Upotrijebio sam sve što je bilo u mojoj mogućnosti da pronađem vodu, ali nisam uspio. Nakon toga sam uzeo tejemum i klanjao dva rekata i kada sam završio s namazom plačnih očiju podigao sam ruke moleći Allaha, dž.š., za pomoć. Tako mi Allaha, dž.š., nisam se pomjerno s tog mjesta, a već se bio pojavio oblak, iako na nebu prije toga nije bilo nijednog oblaka i kiša je počela padati u dolini u kojoj smo se nalazili, pa smo se hvala Allahu, dž.š., napojili i ugasili žed."

Vjerodostojnost ove priče nije potrebno posebno provjeravati, jer su i Kur'an i sunnet, a i različita predanja, puni sličnih priča.

Jedna od njih je priča o pobožnom čovjeku koji je krenuo na put radi trgovine, pa ga je presreo drumski razbojnik i rekao mu: "Hoćeš li dopustiti da i ja putujem s tobom?" Ne znajući o kome se radi ovaj mu dozvoli da krene s njim. Razbojnik je smislio nekakvo opravdanje i odveo ovog pobožnjaka daleko od puta kojim ljudi prolaze i kada su se osamili rekao mu: "Tako mi Allaha, sad ću te ubiti, ali prije toga daj mi sav imetak koji imaš sa sobom." Pobožnjak reče: "Tako ti Allaha, dž.š., poštedi mi život, jer moja porodica nema nikog drugog da se brine o njima."

Razbojnik reče: "Zakleo sam se da ću te ubiti." Bojao se da će ovaj, ako ga poštedi, obavijestiti ljude o njemu da je drumski razbojnik.

Pobožnjak reče: "Onda me pusti da klanjam dva rekata namaza."

Razbojnik reče: "Hajde klanjaj, al' požuri."

Pobožnjak dalje pripovijeda: “Ustao sam i abdestio se, s namjerom da u ovoj dolini obavim svoj posljednji namaz. Tako mi Allaha, dž.š., bio sam zaboravio sve ajete iz Kur’ana osim ajeta:

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾

‘Onaj Koji se nevoljniku, kad Mu se obrati, odaziva.’ (En-Neml, 62)

Ponavljao sam ovaj ajet u namazu i kada sam klanjao dva rekata ugledao sam na kraju doline nekog konjanika koji je u ruci držao koplje. Bacio je to koplje na razbojnika i pogodio ga u glavu, te on pade mrtav na leđa. Upitao sam ga: ‘Tako ti Allaha, dž.š., reci mi, ko si ti?’ On odgovori: ‘Ja sam izaslanik Onoga: ‘Koji se nevoljniku, kad mu se obrati odaziva.’ Kada si uputio prvu dovu, bio sam na sedmom nebu, kada si proučio drugu dovu, bio sam na četvrtom nebu, a kada si proučio dovu treći put, već sam bio na Zemlji.”

U Kur’anu se spominje još veličanstvenija priča, a govori o Ibrahimu, a.s., koji je katapultom bačen u vatru. Allah, dž.š., je tada rekao:

﴿يَنَارُ كُوْفِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾

“O vatro, postani hladna i spas Ibrahimu.” (El-Enbija, 69)

Pa je vatra postala hladna i spasonosna.

Junusa, a.s., Allah, dž.š., spasio je iz utrobe ribe i učinio je da pored njega izraste vriježa jedne tikve. Izašao je na ovaj svijet nakon što je bio u utrobi ribe, jer je rekao:

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

“Nema boga osim, Tebe, hvaljen neka si, ja sam se uistinu prema sebi ogriješio.” (El-Enbija, 87)

Kada vidiš da neki musliman često upućuje dove, znaj da je on blizak Allahu, dž.š.

Jedan od najboljih trenutaka za upućivanje dova jeste nakon obavljenih namaza.

Tirmizi bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan: “Koja će dova biti najprije uslišana?” on je odgovorio: “Ona koja se prouči u zadnjoj trećini noći i nakon obavljenih namaza.”²⁴⁵

Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetujući Muaza, r.a., rekao je: “Nemoj nikada propustiti da poslije namaza kažeš: ‘Allahu, pomози mi da Te spominjem, da Ti zahvalan budem i da Te na najljepši način obožavam.’”²⁴⁶ Također je lijepo dovu učiti na sedždi. Buhari u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Musliman je najbliži svome Gospodaru dok je na sedždi, zato što više učite dove dok ste na sedždi.”²⁴⁷ U drugom predanju stoji: “Tada će vam najvjerojatnije dova biti uslišana.”²⁴⁸ Nakon što staviš svoju glavu na zemlju čineći sedždu i izgovoriš zikr: “Slavljen neka je Gospodar moj veličanstveni”, moli Allaha, dž.š., za što god želiš.

Savjetujući svoga sina El-Endelusi, rekao je:

*“Kad na sedždu padneš, ponizno Mu dove uči,
onako kako je to činio Junus bin Meta.*

*I mnogo Ga na ovom svijetu spominji,
jer će tada i tvoje ime biti spominjano, kod nebeskoga svijeta.”*

Jedan čovjek pripovijeda: “Jedne sam prilike sjeo pored nekog pobožnjaka i čuo kako govori: ‘Pomoć, pomoć...’ Upitao sam: “Šta ti to znači?” a on je odgovorio: “Molim Allaha, dž.š., za pomoć, zar nisi čuo da je Allah, dž.š., u Kur’anu rekao:

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾

²⁴⁵ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3499), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (9840). Pogledaj djelo *El-Miikatu* pod brojem (968, 1231).

²⁴⁶ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21614, 12621), Ebu Davud pod brojem (1522), Nesai pod brojem (1303). Pogledaj djelo *El-Miikatu* pod brojem (949).

²⁴⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (482), Ahmed pod brojem (9165), Ebu Davud pod brojem (875), Nesai pod brojem (1137).

²⁴⁸ Bilježi ga Muslim pod brojem (479), Ahmed pod brojem (1903), Ebu Davud pod brojem (876), Nesai pod brojem (1045, 1120).

‘I kad ste od Gospodara svoga pomoć zatražili, On vam se odazvao.’ (El-Enfal, 9)

Prema mišljenju Hasana el-Basrija, čovjek je na ovom svijetu poput utopljenika, koji se hvata za slamku samo da bi se spasio. Mi smo svi poput utopljenika, zbog toga moramo spominjati Allaha, dž.š., obavljati namaz, upućivati dove i moliti Allaha, dž.š., za oprost.

Selman, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., se stidi i plemenit je. On se stidi da vrati prazne ruke onoga ko ih je podigao u dovi.”²⁴⁹

Kako je samo Allah, dž.š., plemenit. On Uzvišeni, stidi se, onako kako Njemu priliči, da ruke muslimana, koji ga moli, vrati praznim.

A Allah, dž.š., najbolje zna, salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Pozovite Me, Ja ću vam se odazvati

Hvala Allahu Gospodaru svih svjetova, salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Ovo poglavlje sastoji se iz pet tematskih cjelina:

Prva: Vrijednost dove i predanja koja govore na ovu temu;

Druga: Adabi dove;

Treća: Dove Vjerovjesnika, a.s.;

Četvrta: Dove pobožnjaka;

Peta: Koristi od dove.

Dragi muslimani, znajte da je dova uže koje spaja roba s njegovim Gospodarom i rob ne može biti iskren u svojim dovama osim ako je iskren prema Allahu, dž.š. Međutim,

²⁴⁹ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (1488, 3556), ibn Madža pod brojem (3865), Bejhkei u svom *Sunenu* pod brojem (3213), Hakim pod brojem (1867). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2244).

većina ljudi ne osjeća potrebu za učenjem dova osim ukoliko se ne nađu u opasnosti:

“Kada se u lađe ukrcaju, iskreno se mole Allahu.”
(El-Ankebut, 65)

U situacijama kada zavlada stvarna opasnost nećeš naći drugog pomoćnika osim Allaha, dž.š., i kada te nesreća pogodi nećeš naći pomagača niti upute osim kod Allaha, dž.š.

O Ti Koji nadu ulijevas, Ti si me sačuvao i zaštitio.

Kada su neprijatelji htjeli da me unište Ti si mi pomogao.

I kad je vidio da si me spasio, neprijatelj je pred mene ponizno došao.

Jednog dana Sulejman, a.s., izašao je sa svojim narodom zamoliti Allaha, dž.š., za kišu i u putu je prošao pored mrava koji se prevrnuo na leđa i podigao svoje ruke moleći Istinitog i Vječnog.

Ko je obavijestio mrava da ga je Allah, dž.š., stvorio?

Ko je obavijestio mrava da je Allah, dž.š., Taj Koji daje život i smrt, Koji daje štetu i korist, Koji liječi i zdravlje daje.

Znate li šta je ovaj mrav govorio?

Govorio je: “O Živi, o Vječni, molim Te da iz Svoje milosti učiniš da kiša padne.”

Kada je to čuo Sulejman, a.s., zaplakao je i rekao svome narodu: “Vratite se vašim kućama, kiša će vam pasti zbog dove koju je neko drugi proučio.”

Pripovijeda se da je Isa, a.s., prošao pored krave koja je trebala da se oteli, ali se tele bilo popriječilo u stomaku. Krava je podigla glavu prema nebu i tražila pomoć od Allaha, dž.š. Allah, dž.š., Koji je učinio da svaka stvar može pričati učinio je da i ova krava progovori, pa je zamolila: “O Živi, o Vječni, olakšaj mi ovaj moj problem.”

Zatim je rekla: “O Isa, a.s., zamoli Allaha, dž.š., da mi olakša.” Kada je to čuo Isa, a.s., zaplakao je, zamolio je Allaha, dž.š., i Allah, dž.š., je olakšao ovoj kravi.

Sva stvorenja utočište traže kod Allaha, dž.š. Jedan učenjak iz Abhe koji je i dan-danas živ pričao mi je sljedeće: “Jedne prilike putovao sam brodom Crvenim morem u blizini mjesta Mendeb iz kojeg se ide u luku Aden. Kada je nastupilo vrijeme akšam-namaza počeo sam na brodu učiti ezan. U moru je bila neka zmija i kad god bi ja izgovorio neke od riječi ezana ona bi polovicu svoga tijela izbacila van mora, a kada bi ušutio vratila bi se ponovo u vodu. Sve vrijeme dok sam učio ezan ona je to činila, a kada sam završio nestala je.”

Što se tiče vrijednosti dove o tome su preneseni mnogobrojni hadisi. U *Sunenima* i kod Hakima bilježi se hadis u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dova je ibadet.”²⁵⁰

Kada vidiš čovjeka da često uči dove znaj da je on pobožnjak i da je blizak Allahu, dž.š., a suprotno njemu je onaj koji ne uči dove često, on je daleko od Allaha, dž.š.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u Bici na Bedru, nakon sabaha toliko je molio Allaha, dž.š., da mu je spao ogrtač sa ramena.²⁵¹

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾

“A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno blizu.” (El-Bekara, 186)

Kada te upitaju: “Gdje je Allah, dž.š., je li blizu ili je daleko? Kada te Moji robovi upitaju o moći tvoga Gospodara, o tome da li ih On čuje, da li zna za njih, ti reci:

﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ أَجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾

﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ (١٨٦)

“Ja sam, sigurno blizu: odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na Pravom putu.” (El-Bekara, 186)

²⁵⁰ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

²⁵¹ Bilježi ga Muslim u svom *Sabihu* pod brojem (1763), Ahmed pod brojem (207), Tirmizi pod brojem (3081).

Povod objave ovog ajeta jeste to što su ashabi upitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Je li naš Gospodar nama blizu, pa da ga tiho molimo, ili je daleko, pa da ga dozivamo?” Nakon toga, Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.

Ibn Mesud, r.a., pripovijeda: “Jedne sam prilike bio sakriven pod ogrtačem Kabe kad prođoše dvojica mnogobožaca velikih stomaka, neprosvijećenih srca, pa jedan upita drugog: “Čuje li Muhammedov Gospodar kada govorimo?” Njegov neuki prijatelj odgovori: “Čuje ako govorimo glasno, a ako tiho pričamo ne čuje.” Nakon toga je, Allah, dž.š., objavio ajet:

﴿ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُمْ رَايِعُهُمْ ﴾

“Nema tajnih razgovora među trojicom, a da On nije četvrti.” (El-Mudžadela, 7)

U jednom hadisu stoji: “Nikada neće propasti onaj ko uči dove.”²⁵²

Kako da propadneš, kada su riječi dove na tvojim usnama? Kako da umreš, kada je dova tvoj stalni pratilac? Kako da budeš ponižen na ovom svijetu, kada ponizno učiš dove pred Silnim i Moćnim?

Alija bin Ebi Talib, r.a., rekao je: “Čudno je vaše stanje! Kod vas je prisutna i bolesti i lijek. Vaša bolest su vaši grijesi, a vaš lijek je vaša dova i traženje oprosta. Zato, što više učite dove i budite uporni u tome.”

Allah, dž.š., opisao je Ibrahima, s.a.v.s., da je on:

﴿ لَحِيمٌ أَوْهٌ مُنِيبٌ ﴾

“Sažaljiv i odan.” (Hud, 75)

Mufessiri se razilaze oko tumačenja riječi “Evvah”, spomenute u ovom ajetu.

²⁵² Bilježi ga ibn Hibban pod brojem (847), Hakim pod brojem (1854). Pogledaj djelo *Fijedul-Kadir* (6/533).

Neki kažu da je Ibrahim, a.s., često govorio: “Evvahu min zenbi, evvahu min hatajaje. (O žalosti zbog mojih grijeha, o žalosti zbog mojih grešaka).”

Drugi smatraju da je Allah, dž.š., nazvao Ibrahima, a.s., ovim imenom zato što je Ibrahim, a.a., često učio dove i bio ustrajan u tome, jer što čovjek više moli Allaha, dž.š., Njegova ljubav prema njemu se sve više povećava.

*“Allah, dž.š., se ljuti ukoliko Ga ne moliš,
a čovjek se rasrdi čim ga nešto zamoliš.”*

Kada nešto upitaš čovjeka, kada pokucaš na njegova vrata i ako si uporan u tome, on se naljuti na tebe, a Allah, dž.š., što Ga više moliš sve te više voli.

Pripovijedajući o Zekerija, a.s., i ostalim vjerovjesnicima Allah dž.š., objavio je:

“I izliječili smo mu ženu. Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni.” (El-Enbija, 90)

Adabi dove

Jedan od adaba dove jeste da dozivamo Allaha, dž.š., Njegovim najljepšim imenima, npr. Mudri, Plemeniti, Znani, Blagi, Živi, Vječni, i sl.

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾

“Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena.” (El-Araf, 180)

Sufija Ibn Arebi kaže da je Allahovo najvrjednije ime „huve“ (On). Međutim, ovo nije dova nego uzvikivanje. Neki opet govore samo Allah, a drugi neko dugo Allahovo ime, bez dove. To je isto kao kada bi neko došao do nečijih vrata i

dozivao: Muhamede, Muhamede...čovjek se odazove, a ti opet dozivaš: Muhamede, Muhamede. Zar ovo nije neznanje.

Allaha, dž.š., treba dozivati samo onim imenima s kojima je On nazvan u Kur'anu i u hadisima i ne treba ništa, ni dodavati, ni oduzimati.

Imam Ahmed u svom Musnedu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Molim Te, svakim imenom koje Ti pripada, kojim si Sebe nazvao, ili si Ga objavio u Svojoj knjizi, ili si njemu, nekog od Svojih robova podučio, ili si Ga kao znanje nedokučivog, zadržao samo za Sebe, da Kur'an, Veličanstveni, učiniš: svjetlom mojih grudi, proljećem moga srca, uzrokom prestanka moje tuge i odlaskom brige moje."²⁵³

Buhari bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., ima devedesetdevet imena, jedno manje od stotinu, ko ih zapamti ući će u Džennet."²⁵⁴

Učenjaci kažu: "Riječi 'Men ahsaha', spomenute u ovom hadisu, mogu imati jedno od tri značenja:

1. ko ih nauči napamet;
2. ko bude radio shodno značenju tih imena;
3. ko bude poznao njihovo značenje."

Sva ova značenja su ispravna.

Od adaba dove jeste i da se prije njenog učenja zahvali Allahu, dž.š., da Mu se izrekne pohvala, jer tako je postupao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Jedna od dova koje je noću učio je: "Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, poznavaoče tajnog i javnog, Ti ćeš presuditi robovima Svojim, u onome u čemu su se razilazili. Uputi nas,

²⁵³ Bilježi ga Ahmed pod brojem (3704, 4306), Ebu Jala pod brojem (5300), ibn Hibban pod brojem (948), ibn Ebi Šejba u svom *Musanefu* pod brojem (25054), Hakim pod brojem (1913). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (17129, 17445) i djelo *El-Miškatu* pod brojem (2452).

²⁵⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (2736, 7392), Muslim pod brojem (2677).

na ono što je ispravno, a u čemu se ljudi razilaze. Zaista, samo Ti možeš uputiti na Pravi put.”²⁵⁵ Bilježi ga Muslim.

Jedan od adaba učenja dove jeste i upornost. Ne treba reći: Molio sam i molio, ali nijedna dova mi nije uslišana, nego treba biti uporan.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: “Dove će vam biti uslišavane, sve dok neko od vas ne požuri i kaže: molio sam, ali mi dova nije uslišana.”²⁵⁶ Allah, dž.š., svaku stvar stvorio je s mjerom. Ne želiš valjda da ti Allah, dž.š., svake sedmice ispuni po jednu želju? Musa, a.s., zamolio je Allaha, dž.š.:

﴿رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ عَنِ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾

“Gospodaru naš! Ti si dao, faraonu i glavešinama njegovim, bogatstva da u raskoši žive na ovom svijetu, pa oni, Gospodaru moj, zavode s puta Tvoga! Gospodaru naš, uništi bogatstva njihova, pa neka ne vjeruju dok ne dožive patnju nesnosnu.” (Junus, 88)

Allah, dž.š., odazvao se Njegovoj molbi.

Učenjaci kažu: “Između ove dove i njenog uslišavanja, prošlo je četrdeset godina.”

Pjesnik veli:

*“Allahova milost, pa makar i dosta vremena da prođe,
poput treptaja oka tako ona dođe.*

*Koliko samo olakšanja, nakon muke stigne,
i koliko je biljaka koje suša obori, odmah nakon što se digne.
Slavljen neka je, Onaj čiji oprost je stalan, poput grijeha naših,
a Njegova milost uvijek grijeha premaši.*

²⁵⁵ Bilježi ga Muslim pod brojem ((770), Ahmed pod brojem (24699), Ebu Davud od brojem (767), Tirmizi pod brojem (3420), Nesai pod brojem (1625).

²⁵⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (6340), Muslim pod brojem (2735).

*Daje, onome ko griješi i ništa mu ne uskraćuje,
Njegova plemenitost veća je, od mnoštva grijeha koje čovjek čini.”*

Od adaba dove jeste i da čovjek ne moli za nešto što je neprimjereno, npr. da moli Allaha, dž.š., da ga učini vjerovjesnikom, ili da zamoli Allaha, dž.š., da ga učini boljim vjernikom od Ebu Bekra, r.a., jer preneseni su hadisi u kojima stoji da je Ebu Bekr, r.a., najbolji sljedbenik Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Abdullah bin Mugaffel, r.a., veliki borac na Allahovom, dž.š., putu čuo je svog sina kako moli Allaha, dž.š.: “Allahu, molim Te da mi podariš Bijeli dvorac na desnoj strani Dženneta.” On je u ovoj svojoj dovi uvjetovao kakav dvorac treba biti i kakav put treba voditi do njega, samo mu je još bilo ostalo da odredi kakva vrata i koje boje trebaju biti.

Abdullah mu reče: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: ‘Pojavit će se ljudi od mog umeta koji će pretjerivati prilikom uzimanja abdesta i prilikom učenja dove.’²⁵⁷ Nego, moli Allaha, dž.š., da ti podari Džennet i da te zaštiti od vatre.”

Ibn Dževzi pripovijeda: “Na hadž je došao neki beduin i nakon Arefata uputio se na Muzdelifu. Prvi dan bacanja kamenčića kada ljudi poslije toga žure doći do Kabe on je žurno otrčao do Kabe i uhvatio se za njen ogrtač, i rekao: ‘Allahu, molim Te da mi oprostiš prije nego Te svi ovi ljudi počnu moliti, pa ti odvrate pažnju s Mene.’”

Allahu, dž.š., nije teško razumjeti razne jezike, niti mu je problem što Mu se veliki broj ljudi obraća u isto vrijeme. On je u stanju čuti i najslabije šapate.

Kada bi se skupili svi ljudi, od prvog do zadnjeg i Allah, dž.š., udovoljio molbi svakom od njih, to ne bi nimalo umanjilo ono što On posjeduje, kao što zamočen vrh igle u more nimalo

²⁵⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (16254, 16359, 20031), Ebu Davud pod brojem (96), ibn Madža pod brojem (3864), ibn Hibban pod brojem (6649, 6650), Hakim pod brojem (589). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (418).

ne umanju vodu u njemu, kao što se to spominje u hadisu koji bilježi Muslim.²⁵⁸

Od adaba dove jeste i da čovjek bira vrijeme kada je posebno lijepo učiti dove. Najvrjednije vrijeme jeste ono poslije zore, slavljen neka je Onaj Koji je zoru učinio najodabranijim vremenom.

*“Upitao sam mrklu noć: Šta je najčudnije,
što u noćnim razgovorima čude.*

*Noć mi reče: ‘Nikada u životu nisam čula razgovor,
poput razgovora dvoje, koji jedno drugome, do zore ljubav nude.’”*

U dva Sahiha bilježi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Naš Gospodar se svake noći, u njenoj zadnjoj trećini, spušta na zemaljsko nebo i kaže: ‘Ko me moli, pa da mu se odazovem, ko traži oprosta, pa da mu oprostim, ko od Mene traži, pa da mu dadnem.’”²⁵⁹ Allah, dž.š., je rekao:

﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾﴾

“I u praskazorje oprost od grijeha molili.” (Ez-Zarijat, 17)

I rekao je, Uzvišeni:

﴿وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾﴾

“I koji se budu u posljednjim časovima noći za oprost molili.” (Alu Imran, 17)

Sedžda je mjesto gdje je posebno vrijedno učiti dove. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Zabranjeno mi je učiti Kur’an na ruku’u i sedždi. Na rukuu što više veličajte svoga Gospodara a na sedždi što više upućujte dove jer će vam tada biti uslišane.”²⁶⁰

²⁵⁸ Bilježi ga Muslim pod brojem (2577), Ahmed pod brojem (20911), Tirmizi pod brojem (2495).

²⁵⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (1145, 6321, 7494), Muslim pod brojem (758).

²⁶⁰ Bilježi ga Muslim pod brojem (479), Ahmed pod brojem (1903), Ebu Davud pod brojem (876), Nesai pod brojem (1045, 1120).

Od Allahovog se Poslanika, s.a.v.s, vjerodostojno prenosi da je rekao: “Čovjek je najbliži svome Gospodaru dok je na sedždi.”²⁶¹

Pripovijeda se da je Muhamed bin Džafer es-Sadik, kad bi pao na sedždu kod Mekami Ibrahima, toliko plakao da bi se i ostali ljudi rasplakali. Na sedždi je govorio: “Ovaj miskin nalazi se pred Tobom, ovaj siromah nalazi se pred Tobom.”

Među odabrana vremena ubraja se i vrijeme petkom od ikindije namaza do zalaska Sunca. U dva *Sabiha* bilježi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Petkom ima jedno vrijeme, ukoliko musliman u njemu zamoli Allaha, dž.š., za nešto, Allah, dž.š., će mu se odazvati.”²⁶²

U odabrana vremena ubraja se i dan Arefata jer, toga dana Allah, dž.š., kaže: “O Moji meleki, pogledajte Moje robove, došli su pred Mene, raščupani, prašnjavi i umorni. Uzimam vas za svjedoke da sam im oprostio.”²⁶³

Od adaba dove jeste i nepretjerivanje u biranju izraza i ne nastojanje da ta dova bude rimovana. Ne treba se zamarati ovim, jer dova treba biti izrečena iz dubine srca, direktno, bez ikakvih posebnih priprema, kao što se to danas radi.

Od adaba dove jeste da se biraju sadržajne i jezgrovite dove. Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., koristio jezgrovite i sadržajne dove.

Primjer takve dove je kur'anska dova: “Gospodaru naš, podari nam dobro i na ovom i na onom svijetu i sačuvaj nas patnje u vatri.”²⁶⁴ Ili hadiska dova: “Allahu, molim Te za zdravlje i oprost”²⁶⁵, ili dova: “Allahu, molim Te za uputu,

²⁶¹ Bilježi ga Muslim pod brojem (482), Ahmed pod brojem (9165), Ebu Davud pod brojem (875), Nesai pod brojem (1137).

²⁶² Bilježi ga Buhari pod brojem (935, 5295, 6400), Muslim pod brojem (852), Ahmed pod brojem (7631, 7711).

²⁶³ Bilježi ga ibn Huzejma pod brojem (2821), ibn Hibban pod brojem (3794), Ebu Jala pod brojem (2091). Pogledaj djelo *Et-Tergibu vet-terhibu* pod brojem (1790).

²⁶⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (4522, 6389), Muslim pod brojem (2688, 2690).

²⁶⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (4770), Ebu Davud pod brojem (5074), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (10302), ibn Madža pod brojem (3871), ibn Hibban pod brojem (937), Hakim pod brojem (1938). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2397).

bogobožnost, čednost i neovisnost”²⁶⁶, ili dova: “Allahu, uputi me i učini da postupam ispravno”²⁶⁷, ili dova: “Allahu, nadahni me da radim ono što je ispravno i sačuvaj me od zla moje duše”²⁶⁸, ili dova: “O Ti koji okrećeš srca, okreni moje srce ka Tvojjoj vjeri”²⁶⁹, ili dova: “O Ti koji okrećeš srca, okreni naša srca da Ti budu pokorna”²⁷⁰. Kao i mnoge druge dove koje se spominju u hadisima.

Od adaba dove jeste da se ona uči tiho. Allah, dž.š., rekao je:

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾

“Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome. On ne voli one koji pretjeruju.” (El-Araf, 55)

Dove Allahovih, dž.š., vjerovjesnika

Nuh, a.s., zamolio je Allaha, dž.š., sljedećom dovom:

“Gospodaru moj, oprostí meni i roditeljima mojim, i onome koji kao vjernik u dom moj uđe, i vjernicima i vjericama, a nevjernicima samo propast povećaj.” (Nuh, 28)

Ova njegova dova odnosi se i na nas jer je rekao: “I vjericima i vjericama.”

Dove Ibrahima, a.s., često se spominju u Kur'anu. On je molio Allaha, dž.š., za nas na Arabijskom poluotoku, koji sada posjedujemo razne vrste voća i povrća, prelijepo dvorce, a prije tu nije bilo ni vode niti drveća, ni bašča ni vrtova, bila je samo

²⁶⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (2721), Ahmed pod brojem (3684, 3894), Tirmizi pod brojem (3489).

²⁶⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (2725), Ahmed pod brojem (1323), Ebu Davud pod brojem (4225).

²⁶⁸ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3483). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2476).

²⁶⁹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (11697, 13284), Tirmizi pod brojem (2140), ibn Madža pod brojem (3834), Hakim pod brojem (1963). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (102).

²⁷⁰ Bilježi ga Muslim pod brojem (2654), Ahmed pod brojem (6533, 6573).

gola pustinja u kojoj nije bilo hladne vode, niti ičega drugog. Ibrahim, a.s., zamolio je Allaha, dž.š.:

﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْعِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الشَّجَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾﴾

“Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.” (Ibrahim, 37)

Allah, dž.š., odazvao se njegovoj molbi nakon hiljade godina.

Ibrahim, a.s., također je zamolio:

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾﴾

“Gospodaru moj, daj da ja i neki potomci moji obavljamo molitvu; Gospodaru naš, Ti usliši molbu moju.” (Ibrahim, 40)

Primjer Musa, a.s., zaista je nevjerovatan. Bio je veoma hrabar i odvažan i jedino je on mogao vladati jevrejima. Međutim, čim je bio odsutan od njih oni su počeli obožavati tele.

Kada ga je Allah, dž.š., poslao faraonu Musa, a.s., Ga je zamolio:

﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَسَبِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾﴾

“Gospodaru moj, učini prostranim moja prsa, i olakšaj zadatak moj.” (Ta-Ha, 25-26)

Allah, dž.š., mu je odgovorio:

﴿قَدْ أَوْتَيْتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ ﴿٣٦﴾﴾

“Udovoljeno je molbi tvojoj, o Musa.” (Ta-Ha, 36)

Mufessiri kažu: “Allah, dž.š., rekao je: ‘Molbi tvojoj’, a nije rekao: ‘Tvojim molbama’, jer je iz Svoje milosti sve ove Musaove, a.s., molbe tretirao kao jednu molbu.”

I Junus bin Meta, a.s., uputio je dovu Allahu, dž.š., nakon što se naljutio na svoj narod i ukrcao na lađu, pa ga je progutala riba. Tada je izgovorio jednu od najdivnijih dova. Rekao je: “*Nema boga osim Tebe, slavljjen neka Si, ja sam se uistinu prema sebi ogriješio.*” (El-Enbija, 87)

Ova dova uzdignuta je do Allaha, dž.š., stigla je direktno do Živog i Vječnog:

﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾

“*K Njemu se dižu lijepe riječi, i dobro djelo On prima.*”
(Fatir, 10)

U biografiji Junusa, a.s., stoji da su meleki čuli njegov glas, pa su zaplakali i rekli: “Gospodaru, ovo je poznat glas poznatog roba, ali ne znamo gdje se nalazi.” Allah, dž.š., odgovorio je: “Ja znam gdje se on nalazi i Ja ću ga spasiti: ‘*I da nije bio od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njennoj do dana kada će svi biti oživljeni.*’” (Es-Saffat, 143-144)

Allah, dž.š., spasio ga je iz utrobe ribe zbog ove iskrene dove.

I naš Vjerovjesnik, s.a.v.s., ima mnogo dova ali njegove dove imaju posebnu draž. Njegove dove dopiru direktno do srca. U dva *Sahiha* bilježi se predanje ibn Abbasa, r.a., koji pripovijeda: “Jedne noći prespavao sam kod svoje tetke Mejmune, r.a., supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao klanjati noćni namaz proučio je sljedeću dovu: ‘Allahu moj, Tebi hvala, Ti upravljaš nebesima i Zemljom i onom što je između njih. Tebi pripada svaka hvala. Ti vladaš nebesima i Zemljom i s onim što je između njih. Neka Ti je beskrajna hvala. Ti si svjetlo nebesa i Zemlje i onoga što je između njih. Hvaljen neka si. Ti si istina i Tvoje obećanje je istina. Susret s Tobom je istina i Tvoje riječi su istina. Džennet i Džehennem uistinu postoje. Muhammed je uistinu Tvoj

poslanik. Sudnji dan će neizbježno nastupiti. Allahu moj Tebi se predajem i u Tebe vjerujem. Na Tebe se oslanjam i Tebi se obraćam, radi Tebe se sporim, na osnovu Tvojih zakona sudim. Oprosti mi grijehе koje sam do sada počinio a i one koje ću poslije učiniti, one što sam tajno počinio a i one koje sam počinio javno.”²⁷¹

Muslim bilježi predanje Aiše, r.a., koja prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na noćnom namazu učio sljedeću dovu: “Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, poznavaoče tajnog i javnog, Ti ćeš presuditi robovima Svojim u onome u čemu su se razilazili. Uputi nas na ono što je ispravno, a u čemu se ljudi razilaze. Zaista, samo Ti možeš uputiti na Pravi put.”²⁷²

Jedne prilike dvojica beduina došlasu u Medinu s namjerom da ubiju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je on proučio sljedeću dovu: “Allahu, zaštiti me od njih kako god želiš.” Na jednog od njih Allah, dž.š., poslao je kugu poput kuge koja napada deve, pa je umro od toga u kući starice Selulije, a drugog je pogodio grom i spalio ga.

Dove Allahovog Poslanika, s.a.v.s., veoma su mnogobrojne i mogu se pronaći u hadiskim djelima.

Dove pobožnjaka i evlija

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ) ﴿١٣﴾

“I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi šticeñici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.”

(Junus, 62-63)

²⁷¹ Bilježe ga Buhari i Muslim pod brojem (1120, 6317, 7385, 7442), Muslim pod brojem (769).

²⁷² Prethodno smo navodili ovaj hadis.

Evlije su ljudi koji posjećuju džamije, koji su uvijek u prvom saffu, oni koji uče Kur'an, koji slave i veličaju Allaha, dž.š., poste, obavljaju noćni namaz, u neprestanom su zikru.

Jedne prilike ashabi su putovali, a njihov zapovjednik bio je Ala bin Hadremi, r.a. Kada su zašli duboko u pustinju, i kada im je ponestalo vode, počeli su tragati za izvorom ali nisu uspjeli išta naći. Rekoše: "Ala, zamoli Allaha, dž.š., da nas napoji." Ala el-Hadremi, r.a., okrenuo se prema kibli i zamolio je Allaha, dž.š.: "O Mudri, o Znani, o Uzvišeni, o Veličanstveni, učini da nam danas padne kiša." Ashabi pripovijedaju: "Tako nam Allaha, dž.š., nismo ni završili s dovom a nebo iznad nas pokrili su oblaci i počela je padati kiša od koje smo se napojili i oprali."

Slavljen neka je Allak, dž.š.! Kako se brzo samo odaziva na dove vjernika!

Berra bin Malik, r.a., bio je ashab kojem se je Allah, dž.š., odazivao na dove. Učestvovao je sa muslimanima u Bici na Testeru, pa mu muslimani rekoše: "Berra, zamoli Allaha, dž.š., da nas pomogne." On reče: "Sačekajte malo." Otišao je, okupao se i obukao ćefine. Zatim se vratio noseći u ruci svoju sablju, pa je proučio sljedeću dovu: "Allahu, zaklinjem Te da danas ja budem prvi koji je poginuo od muslimana i da nas pomogneš protiv neprijatelja." On je bio prvi koji je poginuo, a muslimani su pobijedili.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zamolio je Allaha, dž.š., da prima dove Sada bin Ebi Vekkasa, r.a., i kad god bi Sad, r.a., proučio neku dovu bila bi mu uslišana.

Kada je bio namjesnik u Iraku neki ga je čovjek lažno optužio da ne obavlja lijepo namaz, da nije pravedan u presudama, pa je Sad, r.a., protiv njega proučio sljedeću dovu: "Allahu, učini da dugo živi, da sve vrijeme bude siromašan i da stalno bude izložen iskušenjima." Godinama nakon ove dove stajao je pored puta u Kufi proseći. Hodao je za ljudima i govorio: "Ja sam starac koji je iskušan, pogodila me je Sadova, r.a., dova."

Koristi od učenja dove

Prva: obznanjivanje vjere u jednog Boga. Oni koji najviše potvrđuju Allahovu, dž.š., jednoću jesu oni koji najčešće uče dove, jer to je dokaz da su oni vezani za Allaha, dž.š.

Druga: iskrenost u izvršavanju ibadeta. Onaj ko tajno uči dove on je iskren u činjenju ibadeta i blizak je Jednom i Jedinom. Onaj ko tiho doziva Allaha, dž.š., to je dokaz da on ima povjerenje u Allaha, dž.š.

Treća: postizanje Allahove, dž.š., ljubavi. Najdraži robovi Allahu, dž.š., i Njemu najbliskiji jesu oni koji Ga najviše mole.

Najdraži vjernici Allahu, dž.š., jesu oni koji Ga najčešće mole. Nadam se da ćemo i mi što više moliti Allaha, dž.š., i da ćemo Mu se ponizno obraćati na sedždama, nakon namaza, nakon ezana, i u zoru.

Četvrta: bliskost s Allahom, dž.š., jer, ukoliko vjernik bude često učio dove osjetit će Allahovu, dž.š., blizinu i to je najveći stupanj imana a to je da obožavaš Allaha, dž.š., kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe vidi.²⁷³

Peta: vjerovanje u Allahovo, dž.š., obećanje, jer onaj ko ima povjerenje u Allaha, dž.š., često Mu se obraća, a onaj ko se dvoumi nastradao je i propao.

Šesta: tjeranje šejtana od sebe, jer šejtan bježi od čovjeka koji se često obraća Allahu, dž.š.

Draga braćo, što više učite dove i podignite svoje ruke skrušeno Mu se obraćajući, tražite pomoć i uputu od Njega, dozivajte Ga Njegovim najljepšim imenima i donosite salavate na Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Najbolje je učiti dovu u odabranim vremenima, okrenut prema kibli, nakon slavljenja i veličanja Allaha, dž.š., dozivajući

²⁷³ Ovo se bilježi u podužem hadisu Džibrila, a.s., koji bilježi Buhari pod brojem (50, 4777), Muslim pod brojem (9, 10).

Ga Njegovim najljepšim imenima, pod abdestom, na lijepom i čistom mjestu, u džamiji, u zikir halki ili kod Kabe.

Molim Allaha, dž.š., da nam podari uspjeh i da nas uputi na ono što je ispravno.

A Allah, dž.š., najbolje zna, salavat i selam našem Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Skrušeno i ponizno

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾

“Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome. On ne voli one koji pretjeruju.” (El-Araf, 55)

I rekao je Uzvišeni:

﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾

“A kada te robovi moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na pravom putu.” (El-Bekara, 186)

Vjerodostojno se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: “Dova je ibadet.”²⁷⁴ Bilježi ga imam Ahmed, autori *Sunena* i Hakim, sa vjerodostojnim lancem prenosilaca. Tirmizi u svom *Sunenu* bilježi hadis u kojem stoji: “Dova je srž ibadeta.” Međutim, u lancu prenosilaca ovog hadisa postoji slabost. Tema u ovom poglavlju bit će: “Dova je ibadet”, a sastojat će se iz sljedećih tematskih cjelina:

²⁷⁴ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

1. Podsticanje na učenje dova;
2. Dove vjerovjesnika, a.s., koje se spominju u Kur'anu;
3. Najvrjednije dove koje se spominju u hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s.;
4. Neke dove koje se općenito vjerodostojno prenose od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.;
5. Dova s kojom je najbolje zamoliti Allaha, dž.š., za oprost od grijeha i njen komentar
6. Traženje utočišta od brige, nevolje, i sl.;
7. Primjer Allahovog, dž.š., uslišavanja dova;
8. Traženje od dobrih ljudi da upućuju dove Allahu, dž.š.;
9. Pretjerivanje u dovi;
10. Zapostavljanje i zanemarivanje dova i gubljenje nade da će biti uslišane;
11. Odabrana vremena u kojima se Allah, dž.š., odaziva na dove;
12. Dova i Allahova, dž.š., odredba – kada i kader.

Podsticanje na učenje dova

Već smo spominjali hadis: "Dova je ibadet". Međutim, neki se ljudi prema dovi odnose kao prema nekoj sporednoj stvari, i kažu: "Nema smetnje da učiš dove", kao da je to nešto beznačajno, pa je svejedno da li ga ima ili nema, a ne znaju da je dova strijela koja se noću odapinje.

Desilo se jedne prilike da je neki pobožnjak ušao kod vladara nasilnika, pa mu ovaj reče: "Tako mi Allaha, dž.š., ubit ću te onako kako nikoga do sada nisam ubio."

Pobožnjak mu reče: "Ti uistinu posjeduješ vojsku, kuće, sablje, i koplja, ali ja posjedujem strijelu koja se noću odapinje."

Nasilnik ga upita: "Što je to strijela koja se noću odapinje?"

Pobožnjak odgovori: "To je strijela koju odapnem sa strahopoštovanjem i pošaljem je sa suzom u oku, oku koje svu noć budno ostane, pa kada ta strijela stigne do Živog i Moćnog

On, Uzvišeni kaže: “Tako Mi Moje snage i veličine kad-tad ću te pomoći.”

Tresući se od straha nasilnik reče: “Ako si se oslonio na Živog i Vječnog, ne smijem te dirati.”

Ima li neko da je iskreno zatražio utočište kod Allaha, dž.š., a da nije pomognut?

Bermekije koji su se oholili na zemlji, jeli i pili, smijali se i gradili dvorce koje su pozlačivali na kraju su dospjeli u zatvor.

Bespravno su prolijevali krv. Ali, jedne prilike učinili su nasilje nekom starcu, pa je on u zoru digao ruke i zamolio je Allaha, dž.š.: “O Ti, Koji ljude po položajima uzdižeš kazni Bermekije.”

Pa ih je Allah, dž.š., kaznio, onako kako Silni i Moćni kažnjava, koji odgađa ali ne zaboravlja, ali, kada kazni, Njegova kazna je bolna i žestoka:

“Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je zaista bolno i strašno.” (Hud, 102)

Njegova je kazna bolna i dopire do srca, i toliko je žestoka da je nijedna duša ne može podnijeti.

Na njih se rasrdio halifa koji im je prije toga bio veoma blizak, jer ko se prihvati za nečije drugo uže, a ne za Allahovo, dž.š., ta veza će puknuti, ko za prijatelja uzme nekog čovjeka i bude smatrao da mu Allah, dž.š., nije potreban, pomoć će mu doći samo od tog prijatelja. Na njih se rasrdio Harun er-Rešid; njihove mladiće je pobio, starce je bacio u zatvor, a dvorce porušio vojskom.

Jedne su prilike neki ljudi posjetili najstarijeg Bermekiju kojem su od velike starosti obrve toliko narasle da su padale preko očiju, pa ga upitaše: “Kako si?”

Odgovorio je: “Nisam još umro, pa da se smatram da sam na ahiretu, a niti sam živ, pa da se ubrajam u ljude sa ovog svijeta. Nisam Sunce vidio već osam godina.”

Ljudi ga upitaše: “Zbog čega vam se ovo desilo?”

Odgovorio je: “Zbog dove čovjeka kojem smo nasilje učinili. Uputio ju je jedne mrkle noći, mi joj nismo važnost pridavali, ali ju je Allah, dž.š., uslišao.”

Zbog toga, dova nije sporedna stvar kod muslimana, nego je to jedna od najvažnijih stvari u životu vjerniku, nije jedino kod onih koji pameti nemaju.

Ibn Dževzi, koji je jednu cijelu knjigu posvetio pričama o ahmacima i glupanima, pripovijeda: “Jedne prilike neki ahmak htjede putovati pa mu neki ljudi rekoše: ‘Učit ćemo dove za tebe.’ Ali, on odgovori: ‘Ne trebaju mi vaše dove, mjesto u koje putujem blizu je.’”

Subhanallah! Bez obzira da li putujemo u neko blisko ili daleko mjesto potrebna nam je Allahova, dž.š., zaštita.

Jednog dana, Hadžadž naredi da mu dovedu Hasan el-Basrija s namjerom da ga ubije, jer je Hasan el-Basri pred nekim učenjacima govorio protiv njega, i ukazivao na njegove mahane. Kada su ga vojnici uhapsili i rekli da je Hadžadž to naredio, Hasan el-Basri, r.a., prouči sljedeću dovu: “O Živi, o Vječni, molim Te da mi danas potčiniš Hadžadža.” Nakon ovih riječi krenuo je s vojnicima. Kada je stigao do njega svi su primijetili da se Hadžadž promijenio, bio se smirio i nije bio nimalo ljut. Kada je Hasan el-Basri ušao kod njega Hadžadž ga namirisao! Izgledao je sav zaprepašten i pun poštovanja.

Nakon što je Hasan otišao, ljudi ga upitaše: “Zbog čega ga nisi ubio?”

On odgovori: “Tako mi Allaha, dž.š., nikada prije nisam prema nekome osjetio veće poštovanje.” Subhanallah!

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ ﴾

“Ti se pouzdaj u Živog, Koji ne može umrijeti.”
(El-Furkan, 58)

Allah, dž.š., rekao je:

﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدِ جَمَعُوا لَكُمْ فَآخَظْتَهُمْ فَزَادَهُمُ
 إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ فَأَقْبَلُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضِّلْ لَّمْ
 يَمَسُّهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾﴾

“One kojima je, kad su im ljudi rekli: ‘Neprijatelji se zbog vas okupljaju, treba da ih se pričuvate!’ – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: ‘Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!’ I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjerljivo dobar.” (Alu Imran, 173-174)

Ashabi su upitali: “Allahov Poslaniče, je li naš Gospodar blizu, pa da Ga tiho molimo ili je daleko, pa da ga dozivamo?”
 “A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno blizu.”

﴿أَجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَا فَلَيْسَ حَاجِبُوا لِي وَلَيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
 يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾﴾

Odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na Pravom putu.” (El-Bekara, 186)

Učenjaci kažu: “U ovom ajetu, Allah, dž.š., postavio je dva uvjeta za uslišavanje dove:

1. odazivanje na naredbe Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., jer onome ko se ne odazove Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., Allah, dž.š., se neće odazvati na dove jer nije ispunio potrebne uvjete;

2. da onaj, koji upućuje dove bude vjernik, koji čini dobra djela. Jer, bez obzira, koliko vremena prođe do uslišavanja dove vjernik je u neprekidnoj blagodati, a to je da ima čast Allaha, dž.š., moliti. Jedna pobožnjak veli: “Tako mi Allaha, dž.š., ja volim da mi Allah, dž.š., odgodi uslišavanje mojih dova, kako bih uvijek imao povoda da Ga molim i uživam u blagodatima dove.” Ovaj čovjek, želi da mu se Allah, dž.š., smiluje i nadahne da stalno upućuje dove.

Musa, a.s., u društvu svoga brata Haruna, a.s., zamolio je Allaha, dž.š.:

﴿ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴾

“Gospodaru naš! Ti si dao faraonu i glavešinama njegovim bogatstva da u raskoši žive na ovom svijetu, pa oni, Gospodaru moj, zavode s puta Tvoga! Gospodaru naš, uništi bogatstva njihova, pa neka ne vjeruju dok ne dožive patnju nesnosnu.”
(Junus, 88)

Harun, a.s., govorio je: “Amin, amin, amin!” Allah, dž.š., objavio je:

“Uslušena je molba vaša.” (Junus, 89)

Učenjaci kažu: “Nakon četrdeset godina Allah, dž.š., uslišao je njihovu molbu, ali Musa, a.s., nije gubio nadu, niti je očajavao.”

Jakub, a.s., plakao je četrdeset godina za sinom Jusufom, a.s.

Imam Ahmed u poglavlju o skromnosti bilježi da je Musa, a.s., nakon što je ušao u Medjen, i nakon što je pomogao dvjema djevojkama napojiti svoje stado, sjeo u hlad jednog drveta i počeo plakati, jer nije imao nikakvog imetka, bio je protjeran, siromah, bolestan i gladan, pa je podigao ruke prema nebu i zamolio: “Siromah sam, bolestan, gladan i usamljen.”

Nakon toga, Allah, dž.š., mu je objavio: “O Musa, gladan je onaj koga Ja ne hranim, usamljen je Onaj čiji pratilac nisam Ja, siromah je onaj koga Ja ne učinim neovisnim, i bolestan je onaj koga Ja ne liječim.”

Na osnovu prethodno izloženog, zaključujemo da Allah, dž.š., traži od nas da Ga molimo a Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dova je ibadet.” Ukoliko želiš vidjeti koliki je iman kod čovjeka, pogledaj koliko upućuje dove i ako vidiš da uči dove:

nakon namaza, nakon sabaha, kada se probudi, prije namaza, poslije namaza i petkom znaj da je on uistinu vjernik. A ako vidiš nekoga da je nemaran i da ne upućuje dove, a ako to i ponekad čini, nemaran je, znaj da je njegov iman onoliki koliko moli Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., rekao je:

“Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome. On ne voli one koji pretjeruju.” (El-Araf, 55) A govoreći o zikru Allah, dž.š., objavio je:

﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾

“I spominji Gospodara svoga ujutro i navečer u sebi, ponizno i sa strahopoštovanjem.” (El-Araf, 205)

Kada je govorio o dovi rekao je: “U sebi”, a kada je govorio o zikru rekao je: “Sa strahopoštovanjem.”

Prisutnost strahopoštovanja prilikom zikra bolje je, jer onaj ko spominje Allaha, dž.š., treba Ga se bojati, a onaj ko Ga moli treba to tiho činiti.

Moliti Allaha, dž.š., tiho, u sebi pohvalno je iz sljedećih razloga:

Prvi: glasno učenje dove skrenut će mu pažnju sa značenja dove koju uči;

Drugi: na taj način njegov ibadet bit će iskreniji i dalji od licemjerstva;

Treći: tako će se zaštititi od očiju zavidnika jer, zavidnik svojim urokljivim očima može uništiti blagodat, a najbolja je blagodat imati čast obraćati se Allahu, dž.š.

Ebu Musa el-Ešari, r.a., pripovijeda: “Jedne smo prilike putovali s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa neki ashabi počеше glasno spominjati Allaha, dž.š., veličati Ga, potvrđivati Njegovu jednoću, hvaliti i slaviti Ga, pa im Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ljudi, poštedite se, jer vi ne dozivate gluhog niti

onog ko je odsutan. Vi dozivate Onoga Koji sve čuje i vidi i Koji vam je bliži od vratova vaših jahalica.” Nakon toga, rekao je Ebu Musa el-Ešariju, r.a.: “Hoćeš li da te uputim na jednu od džennetskih riznica? To su riječi: ‘La havle ve la kuvvete illa billah.’”²⁷⁵ Ebu Musa, r.a., ove riječi izgovarao je u sebi, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazao na njihovu vrijednost.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۗ﴾

“A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli.”

(El-Bekara, 186)

On je blizu nas sa Svojim znanjem, a Njegovo uzvišeno Biće uzdiže se iznad Arša, onako kako Njemu Uzvišenom dolikuje. Zbog toga, Allah, dž.š., u sljedećem ajetu spominje Svoje sveobuhvatno znanje:

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكْتُوهُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنِي مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۗ﴾

“Nema tajnih razgovora među trojicom, a da On nije četvrti, ni među petoricom a da On nije šesti, ni kad ih je manje ni kad ih je više, a da On nije s njima gdje god oni bili; On će ih na Sudnjem danu obavijestiti o onome što su radili, jer, Allah sve dobro zna.” (El-Mudžadela, 7)

On je blizu sa Svojim znanjem, i nema tajnih razgovora među dvojicom, a da On to ne zna iako je uzdignut iznad Arša, ali dobro čuje dovu onoga ko Ga moli, i vidi sićušnog mrava u mrkloj noći i čuje njegovo tapkanje, u mrkloj noći na crnom kamenu:

²⁷⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (4205, 6384), Muslim pod brojem (2704).

﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
 وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظِلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا
 يَأْسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾

“U Njega su ključevi svih tajni, samo ih On zna, i On jedini zna šta je na kopnu i šta je na moru, i nijedan list ne opadne, a da On ne zna za njega; i nema zrna u tminama Zemlje niti ičeg svežeg niti ičeg suhog, ničeg što nije u jasnoj Knjizi.” (El-Enam, 59)

Govoreći o poslanicima i vjerovjesnicima Allah, dž.š., rekao je:

﴿ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَّتْهُمْ أَلْتَدَةُ قَدْ لآ آتَمَلَكُم عَلَيْهِ آجْرًا
 إِن هُوَ إِلَّا ذِكْرَى لِلْعَالَمِينَ ﴾

“Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni.” (El-Enbija, 90)

Allah, dž.š., opisuje ih da su Ga često molili, a kasnije ćemo spominjati na koji način su poslanici, a.s., učili dove. Vjernik ne treba omalovažavati dovu, pa makar se radilo o nekoj sićušnoj potrebi.

Dove poslanika, a.s.

U Kur'anu se često spominju dove poslanika, a.s., a među njima najviše dove Ibrahima, a.s., koji je Allaha, dž.š., molio da mu oprostí grijehe, pa je rekao:

﴿ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴾

“I Koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti.” (Eš-Šuara, 82)

Ovo je poštovanje, i strahopoštovanje, jer Ibrahim, a.s., nije rekao: “Onaj koji će mi oprostiti grijehe na Sudnjem danu”, iako mu je Allah, dž.š., već oprostio, nego je stideći se Allaha, dž.š., rekao:

﴿ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴾ (٨٢)

“I Koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti.” (Eš-Šuara, 82)

Nakon toga, zamolio je Allaha, dž.š.:

﴿ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴾ (٨٣)

“Gospodaru moj, podari mi znanje i uvrsti me među one koji su dobri.” (Eš-Šuara, 83)

Učini me istinskim sljedbenikom riječi “La ilahe illa Allah” i ove čiste vjere,

﴿ وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴾ (٨٤) ﴿ وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴾ (٨٥)

“I učini da me po lijepom spominju oni koji će poslije mene doći, i učini me od onih kojima ćeš džennetske blagodati darovati.” (Eš-Šuara, 84-85)

Lijep spomen među ljudima je da te nakon smrti spominju po lijepim osobinama.

“Čovjek je onakav kako ga poslije smrti spominju
zato poslije sebe drugima ostavi lijepu uspomenu.”

Jedne prilike pred Aliju bin Ebi Taliba, r.a., došao je neki beduin, pa mu rekao: “Vladaru pravovjernih, želio bih da ispuniš jednu moju potrebu.”

Alija, r.a., reče mu: “Napiši tu svoju potrebu na zemlji, ne želim da se osjećaš postišeno i povrijeđenog ponosa kada budeš to tražio od mene.” Tj. ne želim da se osjećaš nelagodno.

Beduin napisa na zemlji šta želi i kada mu Alija, r.a., dade ogrtač, on reče:

“Odjenuo si me predivnim ogrtačem,
a ja ću tebi ogrtač od lijepog spomena pokloniti.”

Alija, r.a., reče: “To što ćeš ti meni dati bolje je od onoga što sam ja tebi dao.”

Delegacija iz plemena Gatafan posjetila je Omera, r.a., u vrijeme njegovog hilafeta a među njima su bili sinovi Herema bin Sinana poglavara plemena Gatafan, koji je pomirio dva zaraćena plemena Abes i Zubjan, koji su ratovali četrdeset godina. Pjesnik Zuhejr spjevao je hvalospjev njemu i njegovom prijatelju jer su njih dvojica pomirili ova dva plemena i platili krvarinu za ubijene. Zuhejr je rekao:

*“Plemena Abes i Zubjan pomirili ste
nakon što su se godinama ubijali i napadali.”*

Omer, r.a., upita Heremove sinove: “Kako ste uzvratili Zuhejru?”

Oni odgovoriše: “Pohvalio nas je, pa smo mu dali imetak.”

Omer, r.a., reče: “Ono što ste vi njemu dali već je nestalo, a ono što je on vama dao, tako mi Allaha, dž.š., dugo će trajati, a to je lijep spomen među ljudima.”

Lijep spomen među ljudima koji vječno traje imaju samo vjernici, jer tako mi Allaha, dž.š., kada bi neki grešnik posjedovao sav imetak ovog svijeta, i kada bi sve prazne papire ispisao hvalospjevima samom sebi, i kada bi postavio natpise na svakom mjestu, srca ljudi ne bi se ispunila ljubavlju prema njemu.

Buhari u svom Sahihu u poglavlju “o odgoju” bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada Allah, dž.š., zavoli nekog Svoga roba, pozove Džibrila, a.s., i kaže mu: ‘Ja volim tog i tog Svoga roba, pa ga i ti voli.’ Poslije toga ga zavoli i Džibril, a.s., koji zatim, među stanovnicima nebesa, razglasi: ‘Allah, dž.š., je zavolio tog i tog čovjeka, pa ga i vi volite’, pa ga zavole i svi stanovnici nebesa. Zatim mu Allah, dž.š., podari lijep prijem među stanovnicima zemlje.”²⁷⁶

Ljubav Allaha, dž.š., prema nekom čovjeku, to je uvjet da on ima vječno lijep spomen među ljudima, jer takav čovjek se trudio biti iskren prema Allahu, dž.š.

²⁷⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (3209, 6040, 7485), Muslim pod brojem (2637), Ahmed pod brojem (9088, 10237), Tirmizi pod brojem (3161).

U Kur'anu se spominje vrlo malo dova Nuha, a.s., ali njegove su dove ostavile velikog traga u historiji čovječanstva. Nakon što je dao sve od sebe i nakon što je pokušao privoliti ih da prime islam, pa nije uspio, uputio je Allahu, dž.š., sljedeću dovu:

﴿ رَبِّ لَا تَذَرَّ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ إِنَّكَ إِن تَذَرَّهُمْ يُفْسِدُوا عِبَادَكَ
وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ ﴾

“Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika, jer ako ih ostaviš, ono će robove Tvoje u zabludu zavoditi i samo će grešnika i nevjernika rađati.” (Nuh, 26-27)

U ovoj je dovi Nuh, a.s., rekao: “Gospodaru, uništi s njima i njihovu djecu, jer su i djeca poput njihovih roditelja.”

*“Ove grešnike njihovi roditelji su na ovaj svijet donijeli,
jer zmiju može samo zmija roditi.”*

Vjernik se treba truditi da nauči dove koje su vjerovjesnici učili, jer to su najbolje dove. Kada je Musa, a.s., u pustinji čuvao ovce, i svojim štapom skidao im lišće s drveća, i kada mu je Allah, dž.š., iznenada naredio:

“Idi faraonu jer je u zlu svaku mjeru prevršio.” (Ta-Ha, 24)

Musa, a.s., osjetio je tjeskobu u prsima kada je čuo vijest o faraonu, te da treba on da mu ode i pozove ga u islam. Tada je Musa, a.s., proučio sljedeću dovu:

﴿ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَأَخْلِلْ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي
﴿٢٧﴾ يَقْفَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾ ﴾

“Gospodaru, učini prostranim moja prsa, i olakšaj zadatak moj, odriješi uzao s jezika mog da bi razumjeli govor moj.”
(Ta-Ha, 25-28)

Dova Allahu, dž.š., da učini prostranim prsa, ubraja se među najveće dove. Zbog toga, Allah, dž.š., rekao je našem Poslaniku, s.a.v.s.:

﴿الرَّ نَشْرَحَ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾﴾

“Zar grudi tvoje nismo prostranim učinili.” (El-Inširah, 1)

Komentirajući ovaj ajet, jedan mufessir veli: “Pogledaj u svoja osjećanja i u skrivene misli, zar nismo tvoje grudi prostranim učinili, pa sada imaš široke vidike i rječit si, a prije poslanstva osjećao si tjeskobu u njima.”

Rasprostranjivanje grudi ubraja se među najveće blagodati koje čovjek može dobiti. Možeš vidjeti vjernika da su ga zadesili razni belaji, ali njegova prsa su prostrana i srce smireno, a možeš vidjeti grešnika kako živi u predivnim dvorcima, voza se u udobnim automobilima, ali njegova prsa su tijesna i u srcu osjeća tjeskobu kao da se penje ka nebu, kao da su se sva prokletstva nad njim okupila.

Zbog čega? Zbog toga, što je Allah, dž.š., dao obećanje koje spominje u suri Ta-Ha gdje kaže:

﴿فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْغَى ﴿١٢٣﴾﴾

“I onaj ko bude slijedio uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti.” (Ta-Ha, 123)

Ibn Abbas, r.a., veli: “Neće biti nesretan ni na ovom ni na onom svijetu.”

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴿١٢٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾ قَالَ كَذَلِكَ أَنْتَ أَمَّا آيَاتِنَا فَتَسِينَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ نُنْسِي ﴿١٢٦﴾﴾

“A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti. ‘Gospodaru moj,’ reći će ‘zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?’ ‘Evo zašto,’ reći će ‘Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.’” (Ta-Ha, 124-126)

Među veličanstvene dove ubraja se i dova Junusa bin Meta, r.a. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko, kada

zapadne u nevolju, pa prouči dovu Zun-Nuna, koji je u utrobi ribe zavapio: 'Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si! A ja sam se zaista prema sebi ogriješio,' Allah, dž.š., će mu se sigurno odazvati."²⁷⁷

Ova dova ima tri odlike:

1. priznavanje Allahove, dž.š., jednoće;
2. priznavanje grijeha;
3. traženje oprosta, jer je Junus, a.s., rekao:

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

"Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si! A ja sam se zaista prema sebi ogriješio." (El-Enbija, 87)

Vjernik koga zadesi neka nesreća ili pritisne nevolja, ili osjeti brigu i tugu treba što više ponavljati ovu dovu, jer će mu to, uz Allahovu, dž.š., dozvolu, otkloniti ono što ga muči.

Savjetujući sina El-Endelusi je rekao:

*"Kad na sedždu padneš, ponizno Mu dove uči,
onako kako je to činio Junus bin Meta.*

*I mnogo Ga na ovom svijetu spominji,
jer će tada i tvoje ime biti spominjano kod nebeskoga svijeta."*

Mufessiri i historičari navode da se Junus bin Meta, a.s., rasrdio na svoj narod i ukrcao na neki brod, pa su ga ljudi s tog broda bacili na more, jer je strjelica pokazala na njega. Allah, dž.š., o tom događaju veli:

"I baci kocku i kocka na njega pade." (Es-Saffat, 141)

Obavila ga je tmina noći i tmina mora i povrh toga progutala ga je riba, pa je završio u njenom stomaku.

²⁷⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (1465), Tirmizi pod brojem (3505), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (10391), Hakim pod brojem (1898, 1899, 4171). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (11176, 17271), i djelo *El-Miškatu* pod brojem (2292).

Razmisli o ovoj situaciji, i da je zvao u pomoć ko ga je mogao čuti? Čak da su u njegovoj blizini bile spasilačke ekipe, obalska straža, ili hitna pomoć ne bi mogli čuti njegov poziv iz utrobe ove ribe. Ali, Onaj Koji sve čuje i Koji se na dove nevoljnika odaziva, bliži je čovjeku od žile kucavice, On ga je čuo:

“A kada te robovi moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli.” (El-Bekara, 186)

U tom stanju Junus, a.s., izrekao je riječi koje pogađaju srca direktno, to su jedne od najuzvišenijih riječi kod onih koji vjeruju u jednog Allaha, dž.š.: “Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si! A ja sam se zaista prema sebi ogriješio.” Učenjaci kažu: “Kada je izgovorio ove riječi one su prodrle kroz sedam nebesa, pa su ih čuli meleki i zaplakali zbog njih i rekli su: ‘Ovo je poznat glas od poznatog roba.’” Pa ga je Allah, dž.š., spasio jer je zatražio utočište kod Njega. Zbog toga, svaki musliman kada osjeti neku tjeskobu treba ponavljati riječi:

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

“Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si! A ja sam se zaista prema sebi ogriješio.” (El-Enbija, 87)

Buhari u svom *Sahihu* bilježi predanje ibn Abbasa, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dova koja se uči u nevolji jeste: ‘Nema boga osim Allaha, Veličanstvenog i Blagog, nema boga osim Allaha, Gospodara Arša veličanstvenog. Nema boga osim Allaha Gospodara nebesa, Gospodara Zemlje i Gospodara Arša plemenitog.’”²⁷⁸ Ovo je dova koja se uči u nevolji i na koju se Allah, dž.š., odaziva onome ko Ga njome zamoli.

Prenosi se da je Ala el-Hadremi, r.a., proučio dovu: “O Uzvišeni, o Veličanstveni, o Mudri, o Znani”, pa mu se Allah, dž.š., odazvao i učinio da padne kiša koja je napojila njega i ashabe.

²⁷⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (6345, 7426), i Muslim pod brojem (2730).

Sulejman, a.s., htio je zamoliti Allaha, dž.š., da mu podari vlast koju neće imati niko osim njega, pa je shvatio da je vlast prolazna i da će vojska jednog dana nestati, a kuće i dvorci će porušeni biti. Zbog toga je zamolio:

“Gospodaru, oprost mi.” (El-Araf, 151)

Nakon toga, Allah, dž.š., podario mu je ogromnu vlast i imao je vojsku kakvu niko nije imao. Ptice su svojim krilima štitile njega i njegovu vojsku od sunčeve žege, mora su bila puna džina koji su bili njemu poslušni, a kopno je bilo puno vojske pod njegovom komandom. Pao je na sedždu i plačuci je rekao:

﴿ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ۖ أَشْكُرَ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۗ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴾

“Ovo je blagodat Gospodara moga Koji me iskušava da li ću zahvalan, ili nezahvalan biti. A ko je zahvalan, u svoju korist je zahvalan, a ko je nezahvalan, pa Gospodar moj je neovisan i plemenit.” (En-Neml, 40).

Jusuf, a.s., pred kraj svog života, nakon što je zavladao Egiptom, proučio je sljedeću dovu:

﴿ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۖ فَاطِرَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحَقْنِي
بِالصَّالِحِينَ ﴾

“Gospodaru moj, Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova! O Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si zaštitnik moj i na ovom i na onom svijetu; daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri.” (Jusuf, 101)

Vjerovjesnik poslan od Allaha, dž.š., kaže: “Umrtni me kao muslimana”, jer to je najslađi i najbolji trenutak u čovjekovom životu; da umre kao musliman i to treba biti naš najveći cilj u životu.

Tako mi Allaha, dž.š., osim kojeg drugog boga nema, pogrešan odgoj, mislim na zapadni odgoj, koji je od naše

omladine napravio mladiće i djevojke koji se uopće ne sjećaju susreta sa Allahom, dž.š., niti imaju na umu da s lijepim završe svoj život, niti vjeruju u obećanje koje im je dao Allah, dž.š. Oni grade svoju budućnost na prohtjevima i strastima kojima bi se svaki pametan čovjek smijao. U našim časopisima danas možeš vidjeti sliku mladića u dobi od petnaest godina čija glavna preokupacija i hobi u životu jesu sakupljanje poštanskih markica i lov na golubove.

Kako to da se ovi koji se tim povodom slikaju, a potomci su Ebu Bekra, r.a., Omera, r.a., Osmana, r.a., Alije, r.a., Halida, r.a., i Sada, r.a., koji su osvojili cijeli svijet i učinili da se ezan čuje na svakom mjestu. Oni su vrlo rado žrtvovali svoje duše samo da se uzdignu riječi: "La ilahe illa Allah Muhammedur-resulullah" i odgajali su svoje potomke na tome.

Najveličanstvenija dova u islamu jeste kur'anska dova:

﴿ رَبَّنَا آئِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ (٢٠١)

"Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovom i na onom svijetu, i sačuvaj nas patnje u ognju." (El-Bekara, 201)

Ima li i jedno dobro, a da ga ova dova nije spomenula?

Znaš li da li postoji i jedno dobro, a da ga ovaj ajet ne sadrži u sebi?

Znaš li da li postoji i jedno dobro na ovom ili na onom svijetu, pobjeda ili nafaka, a da je ovaj ajet ne obuhvata?

Allah, dž.š., rekao je:

﴿ فَمَنْ الْنَّكَاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آئِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ﴾ (٢٠٠)

"Ima ljudi koji govore: 'Daj Ti nama Gospodaru naš, na ovom svijetu!' Takvi na onom svijetu neće imati ništa." (El-Bekara, 200)

Ovo su rekli neki beduini koji su obavljali hadž s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Podigli su svoje ruke na Arefatu i na Mini i rekli su: "Allahu, učini da vimena naših muzilica nabreknu od mlijeka. Allahu, molimo Te da nas napojiš obilnom kišom ove godine. Allahu, učini da naše dove budu plodne, učini dobrim naše usjeve i stoku." Ali, nisu rekli: "Gospodaru naš, oprosti nam."

Postoje i ljudi koji su sušta suprotnost ovima i traže samo onaj svijet i od ovog svijeta ništa ne traže. Prenosi se da je neki čovjek molio Allaha, dž.š., da ga zadesi bolest. U vjerodostojnom se hadisu prenosi da je neki ensarija podigao ruke u dovi i rekao: "Allahu, ako ćeš me kažnjavati na onom svijetu onda to ubrzaj i kazni me odmah." Allah, dž.š., iskušao ga je s bolešću, pa je izgledao poput kostura. Jedne prilike, posjetio ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i upitao ga je: "Čovječe, jesi li ti govorio nešto posebno?"

Čovjek odgovori: "Allahov Poslaniče, zamolio sam Allaha, dž.š.: 'Allahu, ako ćeš me kažnjavati na onom svijetu onda ubrzaj moju kaznu.'"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Subhanallah! Zar misliš da si u stanju da trpiš Allahovu, dž.š., kaznu. Reci: 'Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovom i na onom svijetu, i sačuvaj nas patnje u ognju.'"²⁷⁹

Među najvažnije dove ubraja se i dova: "Allahu, molim Te za zdravlje i oprost."

Jedne je prilike, Abbas, r.a., rekao: "Allahov Poslaniče, poduči me dovi koju ću stalno učiti."

Allahov ga je Poslanik, s.a.v.s., podučio sljedećoj dovi: "Allahu, molim Te za zdravlje i oprost."²⁸⁰ Imam Ahmed u svom Musnedu u ovoj dovi još dodaje: "Allahu, molim Te za zdravlje na ovom i na onom svijetu." Ova je dova veoma važna,

²⁷⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (2688), Ahmed pod brojem (11638, 13652), Tirmizi pod brojem (3487).

²⁸⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (1769, 1786), Tirmizi pod brojem (3514), Ebu Jala pod brojem (6702), ibn Ebi Šejba pod brojem (24921). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (17375).

jer u njoj moliš da Allah, dž.š., tebi i tvojoj porodici podari zdravlje, a na onom svijetu da vam oprost.

Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prenose se mnogobrojne dove koje imaju općenito značenje, među njima je i dova: "Allahu, uputi me i učini da ispravno postupam." Muslim u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Aliji bin Ebi Talibu, r.a.: "Alija, reci: 'Allahu, uputi me i učini da pogađam.' Pod uputom misli na to da ideš uvijek Pravim putem, a pod pogađanjem da uvijek pogodiš sa svojom strijelom."²⁸¹ Alija je uvijek učio ovu dovu.

Ovo je jedna od najljepših dova i bilo bi lijepo učiti je ujutro i navečer.

Među njima je i dova koja se vjerodostojno prenosi: "Allahu, nadahni me da radim ono što je ispravno i sačuvaj me od zla moje duše." Ovoj dovi Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio je Husajna bin Ubejda, r.a., oca Imrana bin Husajna, r.a. Tirmizi u svom Sunenu bilježi predanje u kojem stoji da je on došao u jednoj delegaciji kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: "Husajne, koliko bogova obožavaš?"

On je odgovorio: "Obožavam ih sedmoricu."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: "A gdje se nalaze ta sedmorica?"

Husajn odgovori: "Šest ih je na zemlji, a jedan je na nebu."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: "A kojeg dozivaš kada te je strah ili kada nešto želiš?"

Husajn odgovori: "Dozivam Onog Koji je na nebu."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Kani se ovih na Zemlji i obožavaj Onog koji je na nebu."

²⁸¹ Bilježi ga Muslim pod brojem (2725), Ahmed pod brojem (666, 1323), Ebu Davud pod brojem (4225).

Husajn, r.a., reče: “Svjedočim da nema boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da si ti Allahov Poslanik.”

Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Husajne, hoćeš li da te podučim jednoj dovi?”

On odgovori: “Svakako da hoću, Allahov Poslaniče.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio ga je sljedećoj dovi: “Allahu, nadahni me da radim ono što je ispravno i sačuvaj me od zla moje duše.”²⁸²

U dva *Sabiha* bilježi se predanje Ebu Bekra, r.a., koji je zamolio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ga poduči dovi koju će učiti na namazu, pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio sljedećoj dovi: “Allahu, ja sam se prema sebi mnogo ogriješio, a jedino Ti možeš moje grijehе oprostiti. Zato Te molim da mi oprostiš onako kako Ti praštaš i smiluješ mi se, uistinu, Ti mnogo praštaš i milostiv si.”²⁸³

Jedne je prilike Allahov Poslanik, s.a.v.s., izašao poslije namaza za Muazom, r.a., stavio prste svoje ruke među prste njegove ruke i rekao mu: “Muaze, tako mi Allaha, dž.š., ja te volim.”

Muaz, r.a., odgovorio mu je: “Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, dž.š., i ja tebe volim.”

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Nemoj propustiti da poslije svakog namaza kažeš: ‘Allahu, pomoz mi da Te spominjem, budem Ti zahvalan i da Te na najbolji način obožavam.’”²⁸⁴

Dobro je učiti i sljedeću dovu: “Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, poznavaoče tajnog i javnog, Ti ćeš presuditi robovima Svojim u onome u čemu su se razilazili. Uputi nas na ono što je ispravno a u čemu se ljudi razilaze. Zaista, samo Ti možeš uputiti na Pravi put.”²⁸⁵

²⁸² Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3483). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2476).

²⁸³ Bilježi ga Buhari pod brojem (834, 6326, 6388), Muslim pod brojem (2705).

²⁸⁴ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21614, 21261), Ebu Davud pod brojem (1522), Nesai pod brojem (1303). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (949).

²⁸⁵ Bilježi ga Muslim pod brojem (770). Ahmed pod brojem (24699), i Ebu Davud pod brojem (767), i Tirmizi pod brojem (3420).

Treba poznavati sljedeću veliku dovu koju je posebno lijepo učiti na sedždi: “O ti Koji okrećeš srca, okreni moje srce ka islamu.”²⁸⁶ U drugom predanju stoji: “O Ti Koji okrećeš srca, okreni naša srca ka islamu.”²⁸⁷ Dova koja je također veličanstvena, a posebno ju je lijepo učiti na sedždi jeste dova: “O Ti Koji okrećeš srca, okreni naša srca da Ti budu pokorna.”²⁸⁸

Allahov Poslanik, s.a.v.s., također je učio i ovu dovu: “Allahu moj, molim Te da mi podariš ono što će biti uzrokom Tvoje milosti i Tvoga oprosta i radi čega će me svakojako dobro zadesiti, koje će me odvratiti od bilo kakvog grijeha i biti uzrokom da uđem u Džennet i budem sačuvan od Džehennema.”²⁸⁹

Najbolji istigfar (Sejjidul-istigfar)

Autor djela *Tabekatul-hanabile* navodi da je umro neki učenjak, pa ga je jedan od njegovih prijatelja vidio u snu i upitao ga je: “Šta je Allah, dž.š., uradio s tobom?”

On je odgovorio: “Oprostio mi je općenito, a i svaki grijeh posebno.”

Prijatelj ga je zatim upitao: “Šta nam savjetuješ?”

On je odgovorio: “Savjetujem vas da što više učite Sejjidul-istigfar (dovu kojom je najbolje zamoliti Allaha, dž.š., za oprost.)”

Ova je dova zaista čudesna i treba je naučiti napamet, i učiti je ujutro i navečer, nakon namaza i ponavljati je u svim prilikama. Ova dova glasi: “Allahu moj, Ti si moj Gospodar, nema boga osim Tebe stvorio si me i ja sam Tvoj rob, i nastojim ispuniti obećanje i zavjet koji sam Ti dao u granicama svojih mogućnosti. Utječem Ti se od posljedica loših djela koje sam

²⁸⁶ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

²⁸⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (17178), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (7732), ibn Madža pod brojem (199), ibn Hibban pod brojem (919), Hakim pod brojem (7979). Pogledaj djelo *Misbahuz-zudžadž* pod brojem (69).

²⁸⁸ Bilježi ga Muslim pod brojem (2654), Ahmed pod brojem (6533, 6573).

²⁸⁹ Bilježi ga Hakim pod brojem (5703).

počinio. Tebi se vraćam s pomoću blagodati Tvoje prema meni. Tebi priznajem grijehе svoje, zato mi oprosti jer osim Tebe niko drugi grijehе ne može oprostiti.”²⁹⁰ Ova dova u sebi sadrži potvrđivanje Allahove, dž.š., jednoće, slavljenje, traženje oprosta, priznavanje blagodati Allaha, dž.š., i priznavanje učinjenog grijehа.

Od čega trebamo tražiti zaštitu kod Allaha, dž.š., ujutro i navečer?

Trebamo tražiti zaštitu od sljedećih stanja; brige, nevolje i tuge. Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vjerodostojno se prenosi da je učio sljedeću dovu: “Allahu moj, utječem Ti se od briga i tuge, utječem Ti se od nemoći i ljenosti, utječem Ti se od kukavičluka i škrtosti i utječem Ti se od duga kojeg ne mogu vratiti i da budem pod nečijom vlašću.”²⁹¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio je i sljedeću dovu: “Allahu, utječem Ti se od nevjerstva i siromaštva.”²⁹²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., utjecao se od imetka, koji će ga učiniti obijesnim i od siromaštva, koje će ga učiniti očajnim. Ponekad imetak čovjeka navede da se toliko osili da ne želi više činiti ibadet Allahu, dž.š., a siromaštvo bude uzrokom da čovjek izgubi nadu u Allahovu, dž.š., milost, u Njegov oprost i prestane poštovati Njegovu uzvišenost.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio je i sljedeću dovu: “Allahu, utječem Ti se od gladi, jer ružno li je ona društvo i utječem Ti se od varanja, jer ružna je to osobina.”²⁹³ Također se utjecao od

²⁹⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (6306, 6323), Ahmed pod brojem (16662, 16681).

²⁹¹ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (1555). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2448).

²⁹² Bilježi ga Ahmed pod brojem (19868, 19896), Nesai pod brojem (1347, 5465), ibn Huzejma pod brojem (749), ibn Hibban pod brojem (1004), Hakim pod brojem (107). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2480).

²⁹³ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (1547), Nesai pod brojem (5468, 5469), ibn Madža pod brojem (3354). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2469).

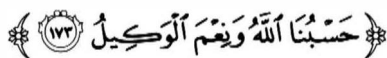
patnje u kaburu i patnje u vatri, iskušenja na ovom svijetu, od iskušenja smrti i iskušenja Dedžala.²⁹⁴

Kada bi izlazio iz kuće Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio je sljedeću dovu: “Allahu moj, Tebi se utječem od toga da zalutam ili druge u zabludu odvedem, ili skrenem na stranputicu ili druge na stranputicu odvedem, da nasilje učinim ili da mi nasilje bude učinjeno, da prema nekome ružno postupim ili da prema meni neko ružno postupi.”²⁹⁵ Ibn Asakir bilježi ovo predanje s dodatkom: “Da nekoga napadnem ili da mene neko napadne.” Ovu dovu treba znati napamet i učiti je prilikom svakog izlaska iz kuće; kada kreneš na posao, u školu, na njiivu, na pijacu, u prodavnicu, ako to budeš činio Allah, dž.š., stavit će te pod Svoju zaštitu.

Ukoliko prilikom izlaska iz kuće proučiš dovu: “S imenom Allaha, dž.š., oslanjam se na Allaha, dž.š., nema snage ni moći osim Allahove snage i moći”, s tobom će biti dva meleka i jedan od njih će reći: “Zaštićen si i sačuvan, i šejtan ti se neće moći približiti.”²⁹⁶

Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio je i sljedeću dovu: “Allahu, utječem Ti se od srca koje nije skrušeno, od duše koja se ne može zasititi, znanja koje ne koristi, i od dove koja neće primljena biti.”²⁹⁷

Primjeri Allahovog, dž.š., odazivanja na dove

²⁹⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (833, 6368).

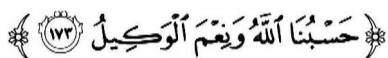
²⁹⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (26189), Ebu Davud pod brojem (5094), Tirmizi pod brojem (3427), Nesai pod brojem (5486). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2442).

²⁹⁶ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (5095), Tirmizi pod brojem (3426), ibn Hibban pod brojem (799). Pogledaj djelo *Et-Tergibu vet-terhibu* pod brojem (2484), i djelo *El-Miškatu* pod brojem (2443).

²⁹⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (8283, 8561), Ebu Davud pod brojem (1548), Nesai pod brojem (5536, 5537), ibn Madža (250). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (2464).

“Dovoljan je nama Allah i divan li je On zaštitnik.”
(Alu Imran, 173)

Ove riječi izgovorio je Ibrahim, a.s., kada je bačen u vatru, pa je postala hladna i spasonosna za Ibrahima, a.s.

“Dovoljan je nama Allah i divan li je On zaštitnik.”
(Alu Imran, 173)

Ove riječi izgovorio je i Muhammed, s.a.v.s., kada mu je rečeno: *“Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!”* – to im je samo učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: *‘Dovoljan je nama Allah i divan li je On Gospodar.’* I oni su se vratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjereno dobar.” (Alu Imran, 173-174)

Kada vidiš nekog da ti pravi spletke, radi protiv tebe, špijunira te, reci: “Dovoljan je nama Allah i divan li je On zaštitnik.” Ako te napadne spletkaroš ili nasilje učini nasilnik, ili neko bude kovao zavjeru protiv tebe, ti reci: “Dovoljan je nama Allah i divan li je On zaštitnik.” To su situacije u kojima se ova dova uči i ako to učiniš, nikakvo te zlo, uz Allahovu, dž.š., neće zadesiti.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., pred Bitku na Bedru tako je svesrdno molio Allaha, dž.š., da mu je spao ogrtač sa ramena, pa mu je Allah, dž.š., pomogao ostvariti pobjedu kakva nije zabilježena u historiji čovječanstva. On se u potpunosti oslanjao na Allaha, dž.š. Alija, r.a., pripovijeda: “Pred Bitku na Bedru pogledao sam u muslimane i svi su spavali osim Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Vidio sam ga kako pod jednim drvetom uči dove Allahu, dž.š., sve do zore.” Ebu Bekr, r.a., tada je rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: “Allahov Poslaniče, dovoljno si molio Allaha, dž.š.”

Među dove koje je Allah, dž.š., uslišao ubraja se i dova koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio za pleme Devs kada mu je došao Tufejl bin Amr, r.a., i rekao mu: “Allahov Poslaniče,

u plemenu Devs raširio se nemoral i postali su mi nepokorni, zato zamoli Allaha, dž.š., protiv njih.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., digao je ruke i proučio je sljedeću dovu: “Allahu, uputi pleme Devs i učini da dođu kao muslimani, Allahu, uputi pleme Devs i učini da dođu kao muslimani, Allahu, uputi pleme Devs i učini da dođu kao muslimani.”²⁹⁸ Nakon ove dove Allah, dž.š., uputio ih je i došli su mu kao muslimani.

U primjere dova koje je Allah, dž.š., uslišao ubraja se i situacija kada je Ebu Hurejra, r.a, došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao: “Allahov Poslaniče, pozivao sam svoju majku u islam ali me je ona izgrdila i svašta ružno o tebi rekla. Zamoli Allaha, dž.š., da je uputi.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio je: “Allahu, uputi majku Ebu Hurejre, r.a.” Ebu Hurejra, r.a., pripovijeda: “Kada sam se vratio kući čuo sam kako se moja majka kupa i kada se obukla izašla je pred mene i rekla: Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov poslanik.”²⁹⁹

Među dove koje je Allah, dž.š., brzo uslišao jeste i dova Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koju je proučio protiv jednog od sinova Ebu Leheba koji ga je uznemirivao, a neki pripovijedaju da mu je pljuvao u lice. Allahov Poslanik, s.a.v.s., protiv njega proučio je sljedeću dovu: “Allahu, pošalji na njega jednog od svojih pasa.”³⁰⁰ On je jedne prilike krenuo radi trgovine u Šam i kad god bi legao spavati njegovi prijatelji bi ga stavljali u sredinu. Kada su se približili blizu Šama zaspao je između svojih prijatelja i oko polovine noći došao je lav i oni koji su spavali probudili su se. Lav je išao od jednog do drugog i njušio ga po licu i kada bi vidio da nije on taj kojeg traži, krenuo bi dalje. Ovaj je lav bio poslan da napadne tačno određenog čovjeka koji mu je opisan, a poslao ga je Allah, dž.š. Tako je išao od jednog do drugog, skidao je pokrivač sa lica i njušio je sve dok nije došao do sredine. Zgrabio je za glavu Ebu Lehebovog sina i jednim trzajem otkinuo mu glavu.

²⁹⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (2937, 4392, 6397), Muslim pod brojem (2524).

²⁹⁹ Bilježi ga Muslim pod brojem (2491), Ahmed pod brojem (8060).

³⁰⁰ Bilježi ga Bejhaki pod brojem (10090), Hakim pod brojem (4031). Pogledaj djelo *Džamiul-ehadisi vel-merasili* pod brojem (18953).

Jedne je prilike neki čovjek vrijeđao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je on proučio sljedeću dovu: "Allahu, zaštititi me od njega kako god želiš." Ovaj čovjek skončao je krajnje ponižavajuće. Otišao je pomusti kozu i ona ga je udarila nogom u stomak, pa je umro pod njenim nogama.

Amir bin Tufejl i Erbed bin Kajs došli su kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., želeći ga ubiti, pa Amir reče Erbedu: "Odvratiti ću Muhammedovu pažnju s tebe i kada to učinim ti ga ubij." Kada su se osamili s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., jedan od njih razgovarao je s njim, a drugi je vrebao priliku da ga udari s sabljom, ali nije bio u stanju to učiniti, jer je Allah, dž.š., štitio Svoga Poslanika, s.a.v.s., od ljudi. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., primijetio da ga oni žele ubiti proučio je sljedeću dovu: "Allahu, zaštititi me od njih kako god želiš." Amira bin Tufejla zadesila je kuga koja mu se pojavila na prsima i on je počeo trljati ranu. Tako se rana širila i obuhvatila mu je cijeli stomak. Rekao je: "Umrijet ću od kuge u kući žene iz plemena Selul. Pomozite mi da uzjašem na konja. Tada je počeo vikati: 'Zar da me zadesi kuga poput one koja pogađa deve u kući žene iz plemena Selul.'" Nakon toga je umro.

Erbed bin Kajs uzjahao je svoju devu i krenuo je na pijacu i kada je stigao na pola puta između svoje kuće i pijace Allah, dž.š., poslao je na njega grom koji je spalio i njega i njegovu devu i robu koju je nosio na pijacu.

*"Magarac je odnio Amrovu majku,
pa se ne vrati ni on ni majka Amrova."*

Mnogobrojni su primjeri Allahovog, dž.š., odazivanja na dove pobožnjaka. Najviše takvih primjera desilo se Sadu bin Ebi Vekkasu, r.a., koji je rekao: "Allahov Poslaniče, zamoli Allaha, dž.š., da moje dove budu uvijek primljene."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio: "Sade, jedi samo ono što je halal i tvoje dove će uvijek biti primljene."³⁰¹

³⁰¹ Bilježi ga Taberani. Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (18101), i djelo *Džamiul-ehadisi vel-merasili* pod brojem (29416).

Jedne ga je prilike neki čovjek lažno optužio da ne sudi svima jednako, da nije pravedan prema svojim podanicima i da ne ide u rat sa svojom vojskom, pa je Sad, r.a., proučio dovu protiv njega, ukoliko laže da mu Allah, dž.š., podari dug život i da ga izloži iskušenjima. Allah, dž.š., učinio je da ovaj čovjek veoma dugo živi i izložio ga je iskušenjima. Zbog duboke starosti obrve su mu narasle preko očiju. Presretao je djevojke na putu u Kufi, i govorio je: "Ja sam starac kojeg su zadesila razna iskušenja. Pogodila me Sadova kletva."

Desilo se jednom da je neki čovjek počeo psovati Aliju, r.a., uz kojeg se tada nalazio Sad bin Ebi Vekkas, r.a., pa mu on reče: "Nemoj psovati moga brata." Nakon toga je proučio dovu: "Allahu, zaštititi nas od njega kako god želiš."

Iz pravca Kufe pojavio se dromedar, mužjak deve, došao do ovog čovjeka i udario ga nogom, pa je od ovog udarca umro. Ovaj događaj bilježi Zehebi.

Ala el-Hadremi, r.a., putovao je sa ashabima, a išli su u neki vojni pohod i kada ih je zadesila žeđ, on je proučio sljedeću dovu: "O Uzvišeni, O Veličanstveni, O Mudri, o Znani, napoji nas." Nakon toga pojavio se oblak iz kojeg je pala kiša kojom su utolili žeđ. Kada je sa svojom vojskom stigao do mora zamolio je Allaha, dž.š., da morska voda postane čvrsta pod njihovim nogama i Allah, dž.š., uslišao je njegovu molbu. Idući izgubili su jednu sablju, i kada su se vratili po nju ležala je na površini vode i nije bila nimalo mokra.

Kada je Ummu Ejmen, r.a., krenula učiniti hidžru iz Meke u Medinu u putu ju je zadesila velika žeđ od koje gotovo da je umrla. Tragala je za vodom ali nije našla nikakav izvor, pa je zamolila Allaha, dž.š., da joj pomogne. Allah, dž.š., učinio je da se sa neba spusti kofa s vodom, i kada se napila kofa se uzdigla ka nebu. Poslije ovoga, nikada više nije ožednjela, a živjela je nakon toga četrdeset godina.

O Berra bin Maliku, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Postoji mnogo Allahovih, dž.š., robova koji hodaju u

pocijepanoj odjeći, ali koji kada nešto zamole Allaha, dž.š., On im se odmah odazove. Među njima je Berra bin Malik, r.a.”³⁰²

Pred jednu od bitaka muslimani su mu rekli: “Berra, zamoli Allaha, dž.š., da nas pomogne protiv neprijatelja.” On reče: “Sačekajte malo.” Nakon toga otišao je okupao se i obukao ćefine. Zatim se vratio noseći u ruci svoju sablju, pa je proučio sljedeću dovu: “Allahu, zaklinjem Te da danas ja budem prvi koji je poginuo od muslimana, i da nas pomogneš protiv neprijatelja.” On je bio prvi koji je poginuo, a muslimani su pobijedili.”

Traženje od dobrih ljudi da upućuju dove Allahu, dž.š.

Šta te košta da kažeš nekom dobrom čovjeku: “Brate, nemoj nas zaboraviti u svojim dovama.”

Ovo se može učiniti pod dva uvjeta:

1. da je taj čovjek živ i prisutan;
2. da bude dobar čovjek.

Ukoliko kažemo da treba biti živ to znači da nije dozvoljeno tražiti od umrlog, tako što ćeš otići na mezarje i reći: “Budi moj posrednik kod Allaha, dž.š.”, jer ukoliko to učiniš postat ćeš mnogobožac, a ako to postaneš izgubio si i ovaj i onaj svijet, a na Sudnjem danu nikakvo te dobro neće zadesiti:

“A tebi, i onima prije tebe objavljeno je: Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti.” (Ez-Zumer, 65)

Da bude prisutan znači da ne bude daleko od tebe u nekom drugom mjestu. Ne možeš reći: “Gospodaru, molim Te da mi oprostiš zbog dobrote tog i tog čovjeka.” Ovo nije dozvoljeno nego taj pobožni čovjek treba biti tu uz tebe.

³⁰² Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3854). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (6248).

Veoma bitan uvjet je i to da taj čovjek bude dobar i pobožan, jer ne možeš reći nekom grešniku ili ateisti: "Brate, nemoj nas zaboraviti u svojim dovama." Kakvu to dovu on može uputiti Allahu, dž.š.?

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴾

"Onima koji dokaze Naše budu poricali i prema njima se budu oholo odnosili, kapije nebeske neće se otvoriti, i prije će debelo uže kroz iglene uši proći nego što će oni u Džennet ući. Eto tako ćemo Mi grešnike kazniti." (El-Araf, 40)

Oni neće dobiti ništa od Allaha, dž.š., niti će im se odazvati, niti će im molbe primljene biti. Jedino što će ih zadesiti jeste Njegova srdžba, prokletstvo, odbojnost, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga.

Nema nikakve smetnje da kažeš nekom dobrom čovjeku: "Brate, nemoj nas zaboraviti u svojim dovama." Tirmizi bilježi predanje Omera, r.a., koji prenosi da je htio obaviti umru, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Brate, nemoj nas zaboraviti u svojim dovama."³⁰³

Ibn Tejmijja, rekao je: "Onaj koji traži od svoga brata muslimana da uči za njega dovu treba da ima namjeru i želju da i njegov brat ima koristi od njega, tj. kada kažeš: 'Nemoj nas zaboraviti u svojim dovama,' trebaš željeti da i tvoj brat ima koristi od te dove, jer meleki tada aminaju i kažu: 'Neka Allah, dž.š., i tebi dadne ono što tražiš za svoga brata.'"

Pretjerivanje u dovi

Primjer toga jeste da čovjek moli Allaha, dž.š., za nešto što je nemoguće, npr. da kaže: "Allahu, učini me pečatom svih poslanika! Ili da budem bolji od Ebu Bekra, r.a., ili bolji od

³⁰³ Bilježi ga Ahmed pod brojem (196), Ebu Davud pod brojem (1498), Tirmizi pod brojem (3562), ibn Madža pod brojem (3864). Pogleda djelo *El-Miskatu* pod brojem (6340), Muslim pod brojem (2735).

Omera, r.a., ili od Osmana, r.a., ili bolji od Alije, r.a.” Ovo nije dozvoljeno, i strogo je zabranjeno.

U to se ubraja i to da čovjek moli Allaha, dž.š., za nešto što mu ne pripada i što ne zaslužuje, kao što je to učinio sin od jednog ashaba, koji je zamolio Allaha, dž.š.: “Allahu, molim Te da mi podariš Bijeli dvorac na desnoj strani Dženneta.” Ashab je tada rekao svome sinu: “Sine, čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: ‘Pojavit će se ljudi od mog umeta koji će pretjerivati prilikom uzimanja abdesta i prilikom učenja dove.’”³⁰⁴ U pretjerivanje se ubraja i to da se pod svaku cijenu nastoji učiti dove u rimovanoj formi.

Malaksavanje u učenju dove i vjerovanje da se Allah, dž.š., nije odazvao

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: “Dove će vam biti uslišavane sve dok neko od vas ne požuri i kaže: molio sam ali mi dova nije uslišana.”³⁰⁵

Bojte se Allaha, dž.š., i ne požurujte uslišavanje vaših dova. Musliman treba biti ustrajan u učenju dova, jer kod Allaha, dž.š., sve se dešava do roka određenog. Allah, dž.š., odaziva se na dove na osnovu Njegove odredbe, a može se desiti da je bolje za tebe da ti Allah, dž.š., usliša tvoje dove na ahiretu nego na ovom svijetu. Može se desiti da je Allah, dž.š., zbog te tvoje dove od tebe otklonio mnogo zla koje daleko veće od dobra koje si tražio. Ili ti je možda zbog te dove upisao veliku nagradu ili će ti se odazvati deset ili dvadeset godina kasnije. Zbog toga, nemoj požurivati, budi ustrajan i ne očajavaj jer, samo nevjernici gube nadu u Allahovu, dž.š., milost.

³⁰⁴ Bilježi ga Ahmed pod brojem (16354, 16359, 20031), Ebu Davud pod brojem (96), ibn Madža pod brojem (3864). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (418).

³⁰⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (6340), Muslim pod brojem (2735).

Odabrana vremena u kojima Allah, dž.š., uslišava dove

To je vrijeme nakon obavljenog namaza, posebno farz-namaza, a lijepo je učiti dove nakon proučenog Et-Tehijjatu, a prije predaje selama. Međutim, nije po sunnetu da odmah poslije predaje selama digneš ruke i učiš dove, to nije bila praksa ni Allahovog Poslanika, s.a.v.s. nego dove treba učiti prije predaje selama.

Također, lijepo je učiti dove između dva ezana, između ezana i ikameta. Nesai bilježi predanje u kojem stoji da ko prouči dovu u ovo vrijeme bit će mu primljena. Nakon proučenog ezana što više uči dove i moli Allaha, dž.š., da ti se odazove i dadne ti što želiš.

Preporučeno je što više dova učiti na sedždi. Buhari u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čovjek je najbliži svome Gospodaru dok je na sedždi, zato što više učite dove u tom momentu.”³⁰⁶ U drugom predanju stoji: “Jer će vam tada dova najvjerojatnije biti uslišana.”³⁰⁷ Musliman treba što više učiti dove dok je na sedždi nakon što izgovori riječi: “Subhane rabbijel-ala.”

Među odabrana vremena ubraja se i zadnja trećina noći. Buhari u svom *Sahihu* bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Naš Gospodar se u zadnjoj trećini noći spušta na dunjalučko nebo i kaže: ‘Ima li neko da traži nešto, pa da udovoljim Njegovoj molbi? Ima li neko da traži oprost, pa da mu oprostim? Ima li neko da upućuje dove, pa da uslišam njegove dove?’”³⁰⁸

U odabrana vremena ubraja se vrijeme poslije ikindije petkom. Petkom postoji vrijeme u kojem ako vjernik zamoli

³⁰⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (482), Ahmed pod brojem (9165), Ebu Davud pod brojem (875), Nesai pod brojem (1137).

³⁰⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (479), Ahmed pod brojem (1903), Ebu Davud pod brojem (876), Nesai pod brojem (1045, 1120).

³⁰⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (1145, 6321, 7494), Muslim pod brojem (758).

Allaha, dž.š., za neko dobro On će mu se odazvati. To vrijeme su zadnji trenuci dana poslije ikindije, a posebno odabrano vrijeme jeste dan Arefata.

Dova i Allahova, dž.š., odredba

Možda će neko upitati: “Kako to da trebam moliti Allaha, dž.š., za nešto kad je Allah, dž.š., već sve odredio?”

Odgovorit ćemo: “Učenje dove nije u kontradiktornosti s Allahovom, dž.š., odredbom, trebaš učiti dovu zato što ti je Allah, dž.š., odredio da će od tebe otkloniti zlo zbog toga što Ga moliš za to. Ili je Allah, dž.š., odredio da će te nešto zadesiti, ali je u isto vrijeme odredio da Ga moliš, pa je otklonio to od tebe. Npr. Allah, dž.š., odredio je da tvoj sin propadne u školi, ali je odredio i da ti moliš Allaha, dž.š., da mu podari uspjeh, a ti poslije toga kažeš: ‘Kako ću moliti Allaha, dž.š., da moj sin prođe u školi, kada mu je On odredio da propadne, nema nikakve koristi od toga.’ Moli Allaha, dž.š., jer On je odredio da Ga ti moliš za uspjeh svoje djece.”

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Odredba i dova takmiče se između nebesa i Zemlje.”³⁰⁹ Dova želi da promijeni odredbu, a odredba preteći dovu, pa Allah, dž.š., učini da dova bude shodno Njegovoj odredbi.

Zato, što više uči dove i nikada nemoj gubiti nadu u Allahovu, dž.š., milost. Što više uči dove jer one nisu u suprotnosti s Allahovom, dž.š., odredbom, jer utjecaj dove na sudbinu čovjeka dešava se Allahovom, dž.š., odredbom. Dova će ti donijeti svako dobro, jer i ti moliš Allaha, dž.š., samo za ono što je dobro.

³⁰⁹ Bilježi ga Hakim pod brojem (1849). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zeva'id* pod brojem (17192).

﴿ رَبَّنَا آئِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً قَنَا عَذَابَ
النَّارِ ﴾ (٢٠١)

“Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovom i na onom svijetu, i sačuvaj nas patnje u ognju.” (El-Bekara, 201)

Salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Lijepi sabur

Hvala Allahu, dž.š., Onome Koji je dobro obaviješten o tome šta Njegovi robovi rade i Koji sve vidi. Uzvišen neka je Onaj Koji je nebo sazviježđima ukrasio i na nebu Sunce i svijetli Mjesec postavio. On je Taj Koji je učinio da se noć i dan smjenjuju da bi iz toga pouku uzeo onaj ko se želi poučiti ili blagodaran biti. Uzvišen neka je Onaj Koji je Svome robu Kur'an objavio kako bi opomena svim svjetovima bio. On je Taj Kome pripada vlast na nebesima i na Zemlji, On nema djeteta, nema sudruga u vlasti i sve je stvorio s mjerom.

Allahu, dž.š., Tebi neka jehvalabolje od onoga što možemo riječima izraziti, i više nego što možemo reći i poput onoga što možemo riječima opisati. Hvala Ti na imanu, hvala Ti na vjeri islamu i hvala Ti što si nam poslao Muhammeda, s.a.v.s., Svoga poslanika, s.a.v.s. Uzvišen Ti si, zahvala Tebi je Uzvišena, Tvoja su imena sveta. Nema boga osim Tebe. Zahvaljivat ćemo Ti se sve dok ne postaneš zadovoljan sa nama, zahvaljivat ćemo Ti se i kada Si zadovoljan sa nama i zahvaljivat ćemo Ti se nakon što budeš zadovoljan s nama.

Allahu, blagoslovi Vjerovjesnika milosti i Upute, onoga koji je došao s velikom blagodat. Onoga koji je sa istinitim riječima na najljepši način dostavio Objavu, i koji je razglasio da se dobra djela čine i na njih je na najblaži način ukazao. Neka je salavat na njegovu porodicu, i ashabe.

U ovom ćemo poglavlju nastojati učvrstiti ličnost vjernika i oživjeti njegovu iskonsku ljudsku prirodu onakvu kakva je bila

na dan kada je Allah, dž.š., stvarao duše; da budu strpljive ili kolebljive, zahvalne ili nezahvalne. Allah, dž.š., je rekao:

﴿ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾ إِنَّا خَلَقْنَا
الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾ ﴾

“Zar je to davno bilo kad čovjek nije bio spomena vrijedan. Mi čovjeka od smjese sjemena stvaramo da bismo ga na kušnju stavili i činimo da on čuje i vidi.” (El-Insan, 1-2)

Prema učenju ehli sunneta vel-džemata strpljivost je jedan od stepena ibadeta, čak se ubraja u najveće stupnjeve imana. Allah, dž.š., strpljivost u Kur'anu spominje na više od devedeset mjesta; negdje hvali strpljivost kao osobinu, negdje one koji su strpljivi, i kudi one koji ne posjeduju ovu osobinu. Također, spominje nagrade koje je pripremio strpljivima i stepene za koje će ih uzdignuti u Džennetu.

Prema islamskom učenju strpljivost ima tri stepena:

1. strpljivost kada je u pitanju izvršavanje vjerskih obaveza;
2. strpljivost kada je u pitanju čuvanje od grijeha;
3. strpljivost prilikom poteškoća i nevolja u svakodnevnom životu.

Najuzvišeniji stepen strpljivosti jeste strpljivost u izvršavanju vjerskih obaveza. Ako postigneš da si u stanju to činiti, nastoj to učiniti na najpotpuniji način.

Strpjeti se od grijeha trebaš, kada te tvoja duša pozove da grijeh učiniš, trebaš joj se oduprijeti, i zbog toga nadati se nagradi od Allaha, dž.š.

Strpjeti se trebaš i kada te zadesi nevolja koju ti je Allah, dž.š., odredio, jer On želi da ti time izbriše neke od grijeha ili da podigne tvoje stepene u Džennetu.

Na osnovu ovoga, Allahovi, dž.š., miljenici odlikuju se od ostalih ljudi po tome što ih krasí sabur i čvrsto uvjerenje.

Jedne je prilike šejhul-islam ibn Tejmijja upitan: “Kako misliš postići to da te ljudi prihvate kao vođu u vjeri?”

Odgovorio je: “Sa strpljivošću i čvrstim uvjerenjem! Zar nisi čuo da je Allah, dž.š., rekao: *‘Između njih smo Mi vođe određivali i oni su, odazivajući se zapovijedi Našoj, na Pravi put upućivali, jer su strpljivi bili i u dokaze Naše čvrsto vjerovali.’*” (Es-Sedžda, 24)

Allahovi, dž.š., dobri robovi bivaju iskušani raznim nevoljama. Neki izgube imetak, neki izgube moć pamćenja i sl.

Neki bivaju iskušani tako što im oboli neki dio tijela ili neki od organa, neki s time da im je dijete neposlušno, ili umre prije njega ili ode od njega i više ga ne posjećuje, neki tako što njihova čast bude napadnuta, a oni su potpuno nevini i nemaju nikakve veze s tom izmišljotinom, ali se strpi i nada se Allahovoj, dž.š., nagradi zbog toga.

Allah, dž.š., u Kur’anu često pripovijeda o strpljivim Svojim robovima. U suri El-Bekara Allah, dž.š., rekao je:

﴿يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾﴾

“O vjernici, tražite sebi pomoć u strpljivosti i obavljanju molitve! Allah je doista na strani strpljivih.” (El-Bekara, 153)

Nakon toga je rekao:

﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ءَمَاتٌ بَلْ ءَحْيَاءٌ وَلَكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾﴾

“Ine recite za one koji su na Allahovu putu poginuli: ‘Mrtvi su!’ Ne oni su živi, ali vi ne znate.” (El-Bekara, 154)

Nakon toga je rekao:

﴿وَلَتَبْلُغُنَّكُم بِئْسَ ءَمِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالسَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾﴾

“Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine. A ti obraduj strpljive, one koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: ‘Mi smo Allahovi i Mi ćemo se Njemu vratiti.’”
(El-Bekara, 155-157)

Učenjaci se razilaze u definiranju pojma strpljivost.

Neki kažu: “Strpljivost je da si osmjehnut i u trenutku kada probadaju i sijeku tvoje tijelo jer si zadovoljan Allahovom, dž.š., odredbom.”

Drugi kažu: “Strpljivost je da budeš zadovoljan s onim s čime je Allah, dž.š., zadovoljan da se desi, i da ono što je najdraže Allahu, dž.š., bude najdraže i tebi.”

*“Ako vas veseli to što zavidnik o meni govori,
onda zbog rane s kojom ste zadovoljni ja bol ne osjećam.”*

Treći kažu: “Strpljivost je da vjeruješ da je nagrada koju ćeš dobiti zbog nje veća i bolja od toga da te nije zadesilo nikakvo zlo.”

Zbog toga je Allah, dž.š., rekao:

﴿ إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾ ﴾

“Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni.”
(Ez-Zumer, 10)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾ ﴾

“O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi, na granicama bdijte i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite!”
(Alu Imran, 200)

Iskušenja su jedan od Allahovih, dž.š., zakona, Koji iskušava roba iz više razloga:

1. radi uzdizanja stepena na ovom i na onom svijetu. Oni koji su u iskušenjima imaju najveće stepene kod Allaha, dž.š. Ukoliko prilikom prvog iskušenja budu strpljivi i budu se zbog toga nadali nagradi od Allaha, dž.š., On će uzvisiti njihov spomen kroz vječnost;

2. odgoj, jer Allah, dž.š., odgaja ljudska srca sa iskušenjima sve dok ne postanu potpuno iskrena i odana Njemu Uzvišenom;

3. dokazivanje robovanja samo Allahu, dž.š. On želi da Njegov rob pokaže i dokaže da samo Njega obožava. Nemoguće je da se strpi nad iskušenjima onaj ko samo riječima tvrdi da robuje Allahu, dž.š., ili to dokazuje na način koji je neodrživ. Mnogi ljudi tvrde da obožavaju Allaha, dž.š., međutim, čim ih zadesi bilo kakvo iskušenje zaniječnu vjeru i na taj način izgube i ovaj i onaj svijet a to je uistinu očiti gubitak.

Jedna od najvećih koristi iskušenje jeste da ti to pruža mogućnost da dokažeš da robuješ Allahu, dž.š. Zato kada te zadese iskušenja strpi se, jer Onaj Koji je odredio da te zadese iskušenja odredio je da te zbog toga zadese i blagodati;

4. nagrada kod Allaha, dž.š., jer Njegova nagrada nikada ne može propasti. On nikada neće ostaviti Onoga ko mu se na lijep način obraćao nego će ga nagraditi zbog toga, nikad neće dozvoliti da propadne onaj ko Njega za zaštitnika uzme, nego će ga pomoći.

*“Čvrsto se svojim rukama za Allahovo, dž.š., uže drži,
jer On će ti oslonac biti kada te svi ostali iznevjere.”*

Prema mišljenju velikog broja učenjaka postoji mnogo stvari koje vjerniku pomažu lakše podnijeti iskušenja koja su ga zadesila.

Prva: vjerovanje u Allahovu, dž.š., odredbu. Muslim u svom *Sahihu* bilježi predanje Jahjaa bin Jamera, i to je prvi hadis koji bilježi u svom *Sahihu*, da je ibn Omer, r.a., nakon što su neki ljudi iz Iraka prestali vjerovati da se sve dešava Allahovim,

dž.š., određenjem, rekao: “Ono u što se ibn Omer može zakleti jeste da kad bi neko od njih podijelio kao sadaku, zlata koliko je brdo Uhud, to mu neće biti primljeno sve dok ne povjeruje u Allahovu, dž.š., odredbu.”³¹⁰

U vjerodostojnom se predanju bilježi da je Ubada bin Samit, r.a., kada mu se smrt prikučila, rekao svome sinu: “Sine, čvrsto vjeruj da se sve dešava Allahovom, dž.š., voljom i određenjem, jer tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život, ako u to ne budeš vjerovao nijedno dobro djelo ti neće koristiti.”³¹¹

Tirmizi u svom *Sunenu* bilježi predanje s dobrim lancem prenosilaca od ibn Abbasa, r.a., u kojem stoji da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom podužem hadisu između ostalog rekao: “Dječaće, podučit ću te sljedećim riječima; čuvaj Allahove, dž.š., granice Allah, dž.š., će tebe čuvati, čuvaj Allahove, dž.š., granice uvijek će ti pomagati. Sjećaj se Allaha, dž.š., u dobru On će se tebe sjećati kada si u nevolji. Znaj da ono što te zadesilo nije te moglo zaobići i ono što te zaobišlo nije te moglo zadesiti.” Zatim mu je rekao: “Znaj da pobjeda dolazi kao rezultat strpljivosti.”³¹²

Prvo što će vjerniku olakšati podnijeti nevolju koja ga je zadesila jeste vjerovanje u Allahovu, dž.š., odredbu, kada i kader. Od onoga ko ne vjeruje u to Allah, dž.š., neće primiti nijedno dobro djelo, nijednu dobru riječ, niti zekat i njega čeka bolna patnja.

Druga: treba znati da nevolje koje su te zadesile ne mogu se ni porediti s blagodatima u kojima uživaš:

﴿ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ﴾

³¹⁰ Bilježi ga Muslim pod brojem (8), Ahmed pod brojem (376), Tirmizi pod brojem (2610).

³¹¹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (22197, 22199), Ebu Davud pod brojem (4700), Tirmizi pod brojem (2155). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (94).

³¹² Ovo predanje u cijelosti bilježi Hakim pod brojem (6355), i Ahmed pod brojem (2664, 2758, 2800), Tirmizi pod brojem (1516). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (5302).

“Ono što je kod vas, prolazno je, a ono što je kod Allaha, vječno je.” (En-Nahl, 96)

Kad god Allah, dž.š., odredi da nekog Njegovog roba zadesi bolest, briga, tuga, ili žalost zbog toga mu izbriše neke grijeha koje je počinio. Znaj, da će nevolja koja te zadesi biti uzrokom brisanja grijeha, i da te nije uzalud zadesila.

Treća: sjeti se da i ostali ljudi doživljavaju nesreće i da su u iskušenju, jer ne postoji nijedna kuća a da su njeni ukućani potpuno bezbrižni. Znaj, da je kuća koja je puna ukućana puna i tuge. Zbog toga je Hansa u svojim stihovima rekla:

*“Da nije ovog mnoštva ljudi koji oko mene plaču,
radi svojih umrlih, zbog tuge bih se ubila.”*

Uzimanje u obzir da i ostale ljude pogađaju nevolje i iskušenja jedan je od najvećih uzroka da čovjek svoju nevolju osjeti manjom i da olakša sam sebi.

Ibn Kajjim veli: “Znaj da u svakom naselju ima ljudi različite sreće.”

Četvrta: ono što će ti također olakšati muku zbog nevolje jeste da imaš u vidu da je nevolja koja je zadesila tebe manja od one koja je npr. zadesila nekog drugog, jer Allah, dž.š., ne iskušava sve ljude istim iskušenjima.

Najveća nevolja koja može zadesiti čovjeka jeste ona u vjeri i to je nevolja gdje riječi utjehe nemaju nikakve koristi, jer ako vjeru izgubiš sve si izgubio.

Zato, zahvali se Allahu, dž.š., zbog toga što si iskušan sa bolešću, ili sa svojom djecom, ili u imetku ili u časti, a nisi iskušan s nevoljom u vjeri, jer to je najveće iskušenje koje te može zadesiti i jedino te iz te nevolje može izbaviti pokajanje i vraćanje Allahu, dž.š.

Poslušajte sada nevjerovatne priče o dobrim Allahovim, dž.š., robovima koje nam On spominje u Kur'anu, Allahov

Poslanik, s.a.v.s., pripovijeda u svojim hadisima, i historičari u svojim djelima.

1. Allah, dž.š., objavio je o Ejubu, a.s., pripovijedajući nam o njegovoj bolesti:

﴿مَسْفَى الضَّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِ﴾ (٨٣)

“Mene je nevolja snašla a Ti si od milostivih najmilostiviji.”
(El-Enbija, 83)

Njega je zadesila bolest i osamnest godina nije mogao da se smiri, gotovo da nije mogao ništa jesti ni piti niti spavati. Kada je prošlo ovih dugih osamnest godina u bolesti posjetila ga je njegova žena, i rekla mu: “Zbog čega se ne požališ Allahu, dž.š.? Zbog čega se na svoju tugu i bolest ne požališ Jednom i Jedinom?” Jer je On Taj Koji nevolje otklanja:

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾

“Onaj Koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva.”
(En-Neml, 82)

Ejub, a.s., odbio je požaliti se svome Gospodaru nego je ne spominjući jasno svoju bolest rekao:

﴿مَسْفَى الضَّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِ﴾ (٨٣)

“Mene je nevolja snašla a Ti si od milostivih najmilostiviji.”
(El-Enbija, 83)

Ja sam bolestan, a u Tvojim rukama je lijek, pa ako ćeš Ti Gospodaru biti zadovoljan sa mnom ako ozdravim, onda učini da se to desi. A ako je Tebi draže da ja budem bolestan, onda je i meni draže da sam bolestan, Ono što je Tebi najdraže i meni je najdraže. Pripovijeda se da su jedne prilike ashabi posjetili Ebu Bekra, r.a., dok je bio bolestan, pa ga upitaše: “Šta te zadesilo?” On odgovori: “Allah, dž.š., najbolje zna šta me zadesilo.” Oni ga upitaše: “Hoćeš li da pozovemo liječnika?” On odgovori: “Liječnik me već vidio.” Ashabi upitaše: “Pa šta ti je rekao?” Ebu Bekr, r.a., reče: “Rekao mi je: ‘Ja činim što želim.’”

Neki je pjesnik rekao:

*“Kako da se žalim liječniku na bolest
kada mi je on bolest ovu dao.”*

Kada se ibn Tejmijja razbolio posjetili su ga neki njegovi prijatelji, pa ga upitaše: “Ebu Abbase, šta je s tobom?”

On im u stihovima odgovori:

*“Bolesnici umiru u bolu svome,
a oni koji ih posjećuju ne znaju šta ih boli.*

*Nije lijepo da se jadi iznose,
osim Onome Koji se najviše voli.”*

Kako je samo Jakub, a.s., rekao:

﴿ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا نَصِفُونَ ﴿١٨﴾ ﴾

“I ja se neću jadatai, od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite.” (Jusuf, 18)

Nakon toga je rekao:

﴿ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحُرَيْرٍ إِلَى اللَّهِ ﴾

“Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim.” (Jusuf, 86)

Za tugu i bol treba se jadatai Allahu, dž.š., jer jedino On može pomoć pružiti.

Znači, nevolje kao što su iskušenja, nesreće, zemljotresi Allahova, dž.š., odredba su i Allah, dž.š., dobro zna koga će i na koji način iskušati.

Taberani sa lancem prenosilaca, koji ima velike slab, bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., rekao je: ‘Ja bolje poznajem Svoje robove od njih samih. Kada bih neke od njih iskušao ne bi to mogli izdržati niti bi mogli strpljivi biti, a ako bih neke poštedio ne bi mi znali biti zahvalni, zbog toga, Ja sa Svojim robovima postupam kako

želim.”³¹³ Allah, dž.š., posjeduje savršenu mudrost i kroz cijelu historiju čovječanstva On je određivao da ljude pogađaju razne bolesti, i tako će biti sve do Sudnjeg dana.

2. Ibn Hadžer u svom djelu *El-Isabe fi temjizis-sahabe* navodi da je Allah, dž.š., iskušao Imrana bin Husajna, r.a., poznatog pobožnjaka i mudžahida sa bolešću koja je trajala trideset godina, a bio je bolestan toliko da nije mogao ustati sa svoje postelje. Neko mu od njegovih prijatelja reče: “Zbog čega ne zamoliš Allaha, dž.š., da te izliječi?” On mu odgovori: “Ono što je najdraže Allahu, dž.š., i meni je najdraže. Ako je On zadovoljan da ja budem u ovakvom stanju, onda sam i ja zadovoljan.” Ibn Hadžer u ovom djelu spominje da su se meleki svako jutro rukovali s njime i to je bio jedan od kerameta koje je Allah, dž.š., dao Svome iskrenome robu. I mi ćemo reći isto što i on, i nećemo smatrati nemogućim da su se meleki rukovali s njime, jer on je bio strpljiv nad bolešću koja je trajala trideset godina i nadao se nagradi Allaha, dž.š. Zbog toga je Allah, dž.š., bio blagodaran prema njemu, pa ga je na ovom svijetu nagradio s time da se meleki rukuju s njime, a na onom svijetu nagrada će uistinu biti velika.

3. Ibn Abbas, r.a., jedne je prilike rekao: “Ata, želiš li da ti pokažem ženu koja će biti stanovnik Dženneta?” Ata, r.a., reče: “Pokaži mi je?” Ibn Abbas, r.a., mu pokaza na jednu crnkinju i reče: “Ova je žena došla kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekla: ‘Allahov Poslaniče, ja imam padavicu (padavica je bila rezultat džinskog djelovanja) pa zamoli Allaha, dž.š., da me izliječi?’” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Ako želiš zamolit ću Allaha, dž.š., da te izliječi, a ako želiš da se strpiš nagrada za to bit će Džennet?”³¹⁴ Oba izbora bila su dobra, ali je drugi bio bolji. Kada joj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izložio ovaj prijedlog, ona je rekla: “Strpjet ću se i nadati nagradi Allaha, dž.š.” Allah, dž.š., uputio ju je na ono što je bolje za nju. Nakon toga je rekla: “Kada dobijem padavicu otkriva mi se stidni dio tijela, pa zamoli Allaha, dž.š., da me zaštiti od toga.” Ona je

³¹³ Nisam pronašao ovaj hadis.

³¹⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (5652), Muslim pod brojem (2576).

bila džennetlika koja je hodala zemljom i nakon što se strpjela Allah, dž.š., nagradio ju je Džennetom koji je prostran koliko nebesa i Zemlja.

4. Allah, dž.š., iskušava Svoga roba sa strpljivošću a strpljivost je jedna od najvećih Allahovih, dž.š., blagodati. Možeš uživati u životu, u kušanju onoga što je lijepo, upoznavati se s drugim ljudima i stvarima, i možeš u sve to gledati svojim očima. Ali, ako Allah, dž.š., odredi da se svjetlo tvojih očiju ugasi, jedino ti preostaje da se strpiš i pokoriš Mu se. Buhari u svom *Sabihu* bilježi predanje Enesa bin Malika, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga Allah, dž.š., iskuša gubitkom vida, pa se on strpi kao nagradu za to će imati Džennet."³¹⁵ Kako je samo lijep ovaj govor i kako je samo lijepa forma ovog hadisa. U ovom hadisu spominje se riječi iskušenje a ne oduzimanje vida kako bi se odmah znalo da je za to iskušenje pripremljena velika nagrada, ništa manje nego džennet. U djelima *Sijeru alami nubela* i *Et-Tezkire* bilježi se da je Jezid bin Harun el-Vasiti upitan: "Šta se desilo s tvojim prelijepim očima?" Odgovorio je: "Tako mi Allaha, dž.š., oduzelo mi ih je plakanje u zoru." Allah, dž.š., iskušao ga je oduzimanjem vida, ali mu je to nadomjestio ulaskom u Džennet. Ibn Abbas, r.a., pred kraj svoga života je oslijepio pa mu je došao neki čovjek da ga utješi, ali je u osnovi htio da ga ismijava zato što je izgubio vid. Kada je to primijetio ibn Abbas, r.a., rekao mu je:

*"Ako je Allah, dž.š., ugasio svjetlo u očima mojim,
moje grudi i srce i dalje su obasjani.*

*Moj razum je bistar, srce bez nedostataka,
a riječi su mi oštre poput sablje britke. "*

Istinu je rekao da mu se Allah, dž.š., smiluje. Jer, ako Allah, dž.š., oduzme svjetlo vida, pa u srcu postoji svijetlo i uputa. Ako Allah, dž.š., ugasi svjetlost u ovim prelijepim

³¹⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (5653), Ahmed pod brojem (12959).

očima, pa u duši postoji svjetlost koja obasjava pravi put i koja će ostati sve do Sudnjega dana. A čovjeku jedino preostaje da se strpi nad iskušenjima.

Ibn Hubejra, autor djela *El-Ifsah*, poznati vezir i pobožnjak koji je na Mini zamolio Allaha, dž.š., da padne kiša, pa je Allah, dž.š., zbog njegove dove učinio da kiša padne i napoji žedne hadžije. Kada je vidio da je Allah, dž.š., uslišao njegovu dovu, rekao je: “Kamo sreće da sam zamolio Allaha, dž.š., da mi oprost.”

Pripovijeda se da mu je jedne prilike dok je bio vezir abasijskom halifi El-Mustendžidu došao neki čovjek, pa mu ibn Hubejra dade poklon i pomilova ga po glavi. Ljudi ga upitaše: “Zbog čega si mu dao poklon i pomilovao ga po glavi?” Ibn Hubejra odgovori: “Ja i ovaj čovjek, dok smo bili mladići, igrali smo se, pa me on udario po glavi i od toga udarca sam oslijepio na jedno oko. On me sada nije prepoznao, a ja do sada nikoga nisam obavijestio da ne vidim na jedno oko.” Nije o tome obavijestio nikoga, jer se jedino jadao Allahu, dž.š., za svoje bolove.

5. Djeca su jedna od najvećih blagodati ovog svijeta. Pripovijedajući nam u Kur’anu o dobrim ljudima Allah, dž.š., prenosi da su oni govorili:

﴿رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ

﴿إِمَامًا﴾

“Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju.” (El-Furkan, 74)

Ono što najbolje može uljepšati život na ovom svijetu jeste imetak i potomci, i oni su ukras ovozemaljskog života. Ima li išta ljepše od toga da vidiš svoju djecu kako se igraju okolo tebe, smiju se, i uz to slijede svjetlo islama, padaju na sedždu pred Jednim i Jedinim, i uče Kur’an. Ali, ako Allah, dž.š., odredi da ti ih oduzme nemaš drugog izlaza osim da se strpiš. Buhari u svom *Sahihu* bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., rekao je: ‘Kojem god Mome robu umre neko

blizak, i on se strpi nagrada za to bit će Džennet.”³¹⁶ U hadisu se ne kaže dijete, jer bi to značilo odbacivanje ostale rodbine, nego se spominje bilo koja bliska osoba. Pa, ako se strpiš zbog rastanka sa bliskom osobom sa kojom te rastanak teško pogađa Allah, dž.š., nagradit će te zbog toga sa Džennetom. Tirmizi u svom *Sunenu* bilježi predanje Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada umre dijete vjernika Allah, dž.š., (A On najbolje zna) upita meleke koji su mu uzeli dušu: ‘Umrtili ste sina Moga roba vjernika?’ Meleki odgovore: ‘Da Gospodaru (A On najbolje zna)’. Allah, dž.š., zatim ih upita: ‘Oduzeli ste mu plod njegovog srca?’ Meleki odgovore: ‘Da Gospodaru.’ Allah, dž.š., ih upita: ‘A šta je rekao Moj rob?’ Meleki odgovore: ‘Zahvalio Ti se i rekao: Svi smo Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti.’ Tada Allah, dž.š., rekne: ‘Sagradite Mome robu kuću u Džennetu i nazovite je Kuća zahvalnosti.’”³¹⁷ Ovaj hadis je hasen-dobar. Ova kuća izgleda poput bijelog oblaka ili blistave zvijezde i na njoj je ispisano: „Kuća zahvalnosti“. U ovu kuću ući će čovjek, vjernik koji se strpi kada mu umre dijete i nada se zbog toga nagradi kod Allaha, dž.š. Isti je slučaj i sa ženom vjernicom, kada su u pitanju ovakva iskušenja. Čak šta više žena kojoj umre dijete ima veću nagradu kod Allaha, dž.š., nego čovjek. Obraćajući se ženama Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kojoj god od vas umre troje djece to će joj biti štit od džehennemske vatre.” Jedna od žena ga upita: “A dvoje djece?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “I dvoje djece.” Žena ponovo upita: “A jedno dijete?”, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “I jedno dijete.”³¹⁸ Hvala Allahu, dž.š., Koji je smrt jednog djeteta, čiji roditelj se nada nagradi kod Allaha, dž.š., učinio uzrokom ulaska u Džennet, koji je prostran koliko nebesa i Zemlja.

6. Mnogi dobri Allahovi, dž.š., robovi iskušani su nekom bolešću. Allah, dž.š., podario ti je organe, podario ti je i snagu, pokretljivost i energiju, ali zbog neke Njemu znane mudrosti

³¹⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (6424), Ahmed pod brojem (9127).

³¹⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (19226), Tirmizi pod brojem (1021). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (1736).

³¹⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (102, 1250, 7310), Muslim pod brojem (2634).

On ti to može i oduzeti. Učenjaci i historičari navode da je Allah, dž.š., Urvu bin Zubejra, r.a., koji je prenio najviše hadisa od Aiše, r.a., i koji je učio hatmu svako četiri dana, htio iskušati i podići njegov stepen u Džennetu, pa mu je odredio da se razboli. Jedne prilike Urva, r.a., otputovao je u Šam i u putu je obolio od gangrene koja je zahvatila njegovu nogu. Oko njega okupili su se liječnici, pa mu rekoše: "Moramo ti odsjeći stopalo noge." Međutim, on reče: "Strpjet ću se i pokušati ozdraviti bez toga." Ali, gangrena mu zahvati nogu do potkoljenice i liječnici rekoše: "Moramo ti odsjeći nogu do potkoljenice." On reče: "Strpjet ću se i pokušati ozdraviti bez toga." Bolest mu ubrzo zahvati nogu do stegna i liječnici rekoše: "Moramo ti odsjeći nogu do stegna, a ako to ne učiniš sigurno ćeš umrijeti." On reče: "Od Allaha, dž.š., pomoć tražim, svi smo Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti." Liječnici rekoše: "Prije nego ti odsijecemo nogu trebaš popiti vina kako ne bi osjećao bol." On reče: "Subhanallah! Zar da sa čašom vina izbjegnem bol koji mi je moj Gospodar odredio? Ne tako mi Allaha, dž.š.! Nego, kada uzmem abdest i zanijetim namaz odsijecite mi nogu." Abdestio se i okrenuo prema kibli i kada su ajeti koje je učio u namazu obuzeli njegovu dušu, liječnici su mu prišli i odsjekli nogu. Zbog gubitka krvi izgubio je svijest i pao. Kada se je nakon izvjesnog vremena osvijestio, rekli su mu: "Izražavamo ti saučešće. Halifina jahalica udarila je tvog sina nogom, pa je umro od toga." Subhanallah!

U ovom bolnom trenutku stigla mu je vijest da je deva udarila nogom njegovog sina, pa je umro od toga. Pogledaj samo kako nevolje jedna iza druge dolaze. Razmisli o Allahovoj, dž.š., mudrosti kada je u pitanju Njegova odredba. Ali, on reče: "Hvala Allahu, dž.š., svi smo Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti. Allahu, Tebi hvala ako si uzeo, pa mnogo više si dao. Ako si me iskušao, pa Ti si me i izbavio iz nevolje u kojoj sam se nalazio. Dao si mi četiri organa, a uzeo samo jedan. Tebi pripada sva hvala i zahvala." Nakon toga je rekao:

*"Nikada u životu svome ruku prema grijehu nisam pružio,
i nikada moja noga ka razvratu kročila nije.*

*Nikada nisam ni pomislio ni pogledao u ono što ne treba,
i nikada me moja misao ni razum nisu naveli ka onom što se ne smije.*

*I dobro znam da nema nevolje koja me zadesi,
a da nije zadesila nekoga mladića prije.”*

On se strpio nad odredbom Gospodara svoga, jer On je Taj Koji određuje i iskušava Svoje robove. Iskušenje jeste teško za čovjekovu dušu, ali Allah, dž.š., je zbog iskušenja podizao stepene vjerovjesnika, a.s., a Svojim dobrim robovima je brisao grijehe. Allah, dž.š., iskušavao je i Ibrahima, a.s., čovjeka koji je postao poznat po svojoj vjeri u Jednog Allaha, dž.š., a Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio mu je najsličniji. Allah, dž.š., iskušao ga je tako što je bačen u vatru za koju je pripremljena ogromna gomila drva. Niko mu tada nije mogao pomoći osim Allah, dž.š. Sva vrata pred njim bila su zatvorena osim Allahovih, dž.š., vrata. Pogledaj samo kako se on oslanjao na Allaha, dž.š. Došao mu je Džibril, a.s., i upitao ga je: “Imaš li neku potrebu?” Ibrahim, a.s., je odgovorio: “Od tebe mi ništa ne treba, meni je potrebna pomoć od Allaha, dž.š.”³¹⁹

Kada je bačen u vatru, Ibrahim, a.s., rekao je: “Dovoljan je nama Allah, dž.š., i divan li je On zaštitnik.”

Buhari u svom Sahihu bilježi da je ibn Abbas, r.a., rekao: “Riječi: ‘Dovoljan nam je Allah, dž.š., i divan li je On zaštitnik’, izgovorio je Ibrahim, a.s., kada je bačen u vatru i izgovorio ih je Muhammed, s.a.v.s., kada su mu ljudi rekli:

³¹⁹ Bezzar i Ebu Jala bilježe: “Kada je Ibrahim, a.s., bačen u vatru rekao je: ‘Allahu, Ti si Jedini na nebesima, a ja sam jedini koji te obožava na Zemlji.’” Hejsemi veli: “U lancu prenosilaca ovog hadisa je Asim bin Omer bin Hafš kojeg ibn Hibban ocjenjuje kao pouzdanog i kaže: ‘Ponekad pogriješi i zamjeni tekst hadisa.’” Međutim, većina učenjaka ocjenjuje ga kao nepouzdanog. Ibn Kesir veli: “Neki učenjaci navode da je Džibril, a.s., sreo Ibrahima, a.s., dok je bio u zraku pa ga je upitao: ‘Imaš li neku potrebu?’ pa mu je Ibrahim, a.s., odgovorio: ‘Od tebe mi ništa ne treba.’” Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* 8/204, pod brojem (14766) i *El-Bidaje ven-nihaje* (1/138).

﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدَ جَمَعُوا لَكُمْ فَآخَظَوْهُمْ فَزَادَهُمْ
إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ فَأَنقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ
يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾﴾

*'Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuivate',
to im je učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: 'Dovoljan je nama
Allah i divan li je On Gospodar.' I oni su se povratili obasuti
Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo
i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je
neizmjereno dobar.'* (Alu Imran, 173-174)

Kada je bačen u vatru Ibrahim, a.s., sjetio se Allahove,
dž.š., veličine i toga da ga jedino Allah, dž.š., može zaštititi.

*"O Ti koji nadu ulijevaš, Ti si me sačuvao i zaštitio
Kada su neprijatelji htjeli da me unište Ti si mi pomogao."*

Jedini istinski zaštitnik jeste Allah, dž.š.

Kada je Ibrahim, a.s., pao u vatru Allah, dž.š., zaštitio ga
je, i naredio je vatri:

"Budi hladna i spasonosna za Ibrahima." (El-Enbija, 69).

Da joj je Allah, dž.š., samo naredio da bude hladna
Ibrahim, a.s., bi se smrznuo ali je i rekao: "I spasonosna."

Allah, dž.š., također ga je iskušao s njegovim sinom
Ismailom, a.s. Kada je postao punoljetan i počeo mu pomagati
u poslu, a u ovom periodu života dijete je najdraže svome
roditelju, Allah, dž.š., htio je da očisti srce Ibrahima, a.s., od
bilo koje ljubavi osim od ljubavi prema Njemu, jer Ibrahim, a.s.,
bio je Allahov, dž.š., prijatelj.

*"Obuzeo si svu dušu moju
i radi toga je prijatelj nazvan prijateljem."*

Ibrahim, a.s., dostigao je takav stepen robovanja da mu je
Allah, dž.š., bio draži od svega ostalog. Kada je ovaj dobri sin

postao punoljetan Allah, dž.š., iskušao je i njega i njegovog oca sa snom u kojem je naredio Ibrahimu, a.s., da ga zakolje. Nakon sabaha Ibrahim, a.s., ispričao je ovaj san svome sinu, a njegov odgovor bio je odgovor dobrog Allahovog, dž.š., roba: “*Sve porod jedan od drugog, a Allah sve čuje i sve zna.*” (Alu Imran, 34)

*“I djeca odrastaju na onome
čemu su ih navikli roditelji njihovi.”*

Ismail, a.s., rekao je:

﴿أَفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾

“Onako kako ti se naređuje postupi; vidjet ćeš, ako Bog da, da ću sve izdržati.” (Es-Saffat, 102)

Pogledajte samo ovu skromnost! Ismail, a.s., nije rekao: Uradi ono što ti je naređeno, ja ću sve to izdržati, nego je rekao “Ako Bog da”. Jer, Allah, dž.š., je Taj Koji daje čovjeku sposobnost da se strpi i On čini postojanim koga želi. Zbog toga je Allah, dž.š., rekao: “*I kurbanom velikim ga iskupismo*” (Es-Saffat, 107).

Ismail, a.s., položio je ovaj ispit i ispostavilo se da je on iskren i da je dobročinitelj, pa je nakon njegove smrti ostao lijep spomen među ljudima. Ljudi ga i dan-danas hvale i to će činiti sve do Sudnjeg dana. Njega je obuhvatila Allahova, dž.š., zaštita i na ovom i na onom svijetu i Allah, dž.š., ga je zbog njegove postojanosti nagradio najljepšom nagradom.

7. Allah, dž.š., također spominje one koji su nekada davno bili u velikom iskušenju. Junus, a.s., napustio je svoj narod jer se bio rasrdio na njih, ali za to nije tražio dozvolu od svoga Gospodara. Ukrcao se na lađu i kada je s nje bačen u more obavile su ga tri tmine: tmina noći, tmina mora, i tmina u utrobi ribe. U toj situaciji mogao se obratiti jedino Allahu, dž.š., a on je u svojoj mucu zaboravio sve drugo osim Allaha, dž.š. Nije se sjetio ni žene ni djeteta, niti nekog prijatelja. U tim tminama, zavapio je:

“Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si, ja sam se uistinu prema sebi ogriješio.” (El-Enbija, 87)

U Sunenu se bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: “Nema boga osim Tebe, slavljn neka si, ja sam se uistinu prema sebi ogriješio, to je dova moga brata Junusa, i ko god je prouči kada ga zadesi neka nevolja Allah, dž.š., otklonit će tu nevolju od njega.”³²⁰

“Kad na sedždu padneš ponizno Mu dove uči onako kako je to činio Junus bin Meta.

I mnogo Ga na ovom svijetu spominji, jer će tada i tvoje ime biti spominjano kod nebeskoga svijeta.”

Ukoliko iskreno, priznavajući jednoću Allaha, dž.š., kažeš da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i ukoliko priznaš da si činio grijeh Allah, dž.š., otklonit će od tebe nevolju i brigu koja te je zadesila i opskrbit će te odakle se i ne nadaš. Allah, dž.š., uistinu će one koji su strpljivi obilato nagraditi.

Pogledaj samo kako ga je Allah, dž.š., izbavio i spasio. Allah, dž.š., rekao je:

“I da nije bio od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do dana kada će svi biti oživljeni.” (Es-Saffat, 143-144)

8. Jakuba, a.s., zadesilo je veliko iskušenje. U Kur'anu se spominje da su njega zadesila raznovrsna iskušenja, a ne samo jedno iskušenje. Allah, dž.š., podario je ljudima raznovrsne blagodati i iskušenja, a Njegova mudrost u tome uistinu je velika. Jakub, a.s., izgubio je svoga sina Jusufa, a.s., i nije znao gdje se nalazi. Međutim, on je neprestano ponavljao:

“ I ja se neću jadati, od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite.” (Jusuf, 18) Jakub, a.s., osjećao je veliku ljubav

³²⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (1465), Tirmizi pod brojem (3505), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (10391), Hakim pod brojem (4171). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (2292).

prema Jusufu, a.s., a prošlo je četrdeset godina kada su se ponovo sreli.

*“Otkako smo se rastali duša je čemerom ispunjena,
čezne za tobom, iz očiju neprestano suze liju.*

*Kada te srce u očaju beznadno zove,
gotovo da pukne od ljubavne boli.”*

Jakub, a.s., toliko je tugovao i plakao za Jusufom, a.s., da su mu oči pobijelile. Neprestano je govorio:

“Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim.” (Jusuf, 86)

Allah, dž.š., znao je da je on iskreni vjernik, pa je njegove stepene podigao tako što ga je iskušao, a on se strpio nad tim iskušenjem i bio je zahvalan Allahu, dž.š. Ovo je odlika vjernika; kad god izgubi nešto što mu je drago ili doživi neku neugodnost treba se nadati nagradi od Allaha, dž.š.

9. Jusuf, a.s., iskušan je tako što mu je bila okaljana čast. Bio je potvoren, pa se strpio nad tim iskušenjem koje je uistinu bilo veliko. Nadao se nagradi od Allaha, dž.š., prepustio se Njegovoj brizi, pa je Allah, dž.š., uzdigao njegov stepen i pohvalio ga, rekavši:

“Jer je on uistinu bio Naš iskreni rob.” (Jusuf, 24)

To je zbog toga što se strpio nad ovim iskušenjem koje je uistinu bilo veliko. Ibn Kajjim prenosi da je ibn Tejmijja rekao: “Iskušenje Jusufa, a.s., bilo je veliko iz sljedećih razloga:

- bio je u cvijetu mladosti kada je strast najizraženija;
- bio je stranac u tom mjestu, a onaj ko je stranac ne stidi se i nije izložen sramoti među ljudima;
- nalazio se u kući žene u čijoj ruci je bila vlast i koja se nije bojala kršenja zakona;
- ponudila mu se žena koja je bila izuzetno lijepa i koja se za tu priliku posebno uredila, i uljepšala;

- osamila se s njime i zaključala sva vrata i uz to mu je prijetila ako se ne odazove da će biti kažnjen. Ali, i pored toga, Jusuf, a.s., strpio se. Rekao je: Bože sačuvaj!”

Mi ćemo u Kur'anu čitati priču o njemu sve dok ne nastupi Sudnji dan.

9. Primjer iskušenja s povredom časti jeste i slučaj koji se desio Aiši, r.a., a to je zabilježio Buhari u poglavlju o licemjerima, kada govori o Bici Murejsi'i.

Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., želio ići u neku od bitaka sa sobom je vodio jednu od svojih žena koju je birao pomoću strjelice. Aiša, r.a., pripovijeda: “Krenula sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u jednu od bitaka i kada smo se vraćali iz te bitke sjahala sam s deve potražiti prsten koji mi je ispao, a muslimanska vojska krenula je dalje i nisu primijetili da sam izostala. Vjerovali su da se nalazim u nosiljci na devi, pa su zbog toga nastavili s putovanjem. Kada se ona obazrela oko sebe nije vidjela nikoga, i rekla je : ‘Svi smo Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti.’” “One koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: ‘Svi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti.’” Safvan bin Muattal, r.a., pobožnjak, mudžahid i asketa naišao je pored nje i rekao je: “Bože pomози! Aiša, r.a., supruga Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sama u pustinji.”

Aiša, r.a., pripovijeda: “Tako mi Allaha, dž.š., nije mi se obratio ni sa jednom riječju.” On je sjahao sa svoje deve, pa je ona uzjahala na nju, a on ju je vodio za povodac. Tako su stigli Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je s vojskom zastao da se odmore.

“Što se tiče vjernika, to im je samo učvrstilo vjerovanje.”
(Et-Tevba, 124)

Iskreni su vjernici znali da je ona čedna, časna i iskrena, ali onima čija su srca bolesna ovaj je prizor u srcima pokrenuo skriveno licemjerstvo, pa su počeli s govorkanjima. Zbog čega je to ona izostala iza vojske? Zbog čega je došla u društvu ovog čovjeka? Iz kojeg razloga? Ove njihove riječi bile su oličenje licemjerstva,

oholosti i okretanja od Allaha, dž.š. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije znao da se to desilo sve dok nije došao u Medinu.

Aiša, r.a., dalje pripovijeda: “Nakon što smo došli u Medinu razboljela sam se, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije bio nježan prema meni kao prije kada bih bila bolesna.” Razlog tome bila su govorkanja za koja je čuo, i kada bi prošao pored nje samo bi je upitao: “Kako si”, i ništa joj više osim toga nije govorio.

Aiša, r.a., pripovijeda: “Počelo me mučiti njegovo ponašanje, pa sam razmišljala o mogućem razlogu zbog kojeg je prestao biti nježan prema meni.” Zatražila je od njega da ode u kuću svojih roditelja pa da se oni brinu o njoj dok je bolesna i on joj je dozvolio. Ona se zbog bolesti preselila u kuću svojih roditelja, ali nije znala da je njena čast tako teško povrijeđena a čast je najvrjednije što čovjek može posjedovati. Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, veli: “Ova situacija paralizirala je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ashabe cijeli mjesec. Okaljana je njegova, s.a.v.s., čast, oskrnavljeno poslanstvo, počelo se govoriti o njegovoj kući, a licemjeri su to jedva dočekali i počeli ga optuživati.”

Čovjek koji želi uvesti reformu u svoj narod, izvesti ga iz tmina na svjetlo optužen je za svoju čast, čast svoje žene, kako takav izaći pred svijet? Kako dostaviti poslanicu? Podučavati druge? Boriti se? Odgovarati na pitanja? A njegova je čast okaljana!

Ovo je uistinu veliko iskušenje. Allah, dž.š., nije htio o ovom slučaju odmah objaviti ajete, kako bi se pokazali iskreni vjernici, i kako bi licemjeri ispoljili svoju mržnju prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zatražio je savjet od svoga bliskog rođaka Alije bin Ebi Taliba, r.a., koji mu je bio poput Haruna, a.s., Musau, a.s. Upitao ga je: “Alija, šta misliš o mojoj ženi?” Alija, r.a., odgovorio je: “Postoji mnogo žena osim nje.” Kao da je htio reći: “Oženi drugu.”

Nakon toga, otišao je kod Usame, r.a., i zatražio je njegovo mišljenje, pa mu je Usama, r.a., odgovorio: “O tvojoj ženi sam čuo samo sve najbolje.” Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

otišao je kod sluškinje koja je služila Aiši, r.a., pa mu je ona odgovorila: “Kod nje sam vidjela samo ono što je dobro; posti, obavlja noćni namaz, pobožna je. Tako mi Allaha, dž.š., desi se da ovca uđe u njenu kuću i pojede tijesto koje je zamijesila a ona se zbog svoje dobrote i ne obazre.” Aiša, r.a., saznala je za ovu optužbu tek kada je posjetila jednu svoju prijateljicu. Kada je to čula pala je licem na zemlju, a njena bolest i tuga samo su se povećali. Nije mogla spavati i toliko je plakala da je pomislila da će joj to potrgati utrobu.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je kod nje i rekao je: “Aiša, ako si počinila grijeh pokaj se Allahu, dž.š., i moli Ga da ti oprost, a ako si nevinna Allah, dž.š., će te opravdati.” Aiša, r.a., reče svome ocu: “Razgovaraj s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.” ali on reče: “Tako mi Allaha, dž.š., ne znam šta da mu kažem.” Nakon toga reče majci: “Porazgovaraj ti s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.” ali i ona reče: “Tako mi Allaha, dž.š., ne znam šta da kažem.” Razočarana, Aiša, r.a., sjede i reče: “Tako mi Allaha, dž.š., primjer mene i vas je poput onoga što je rekao otac Jusufa, a.s., zbog veličine srdžbe i tuge zaboravila je Jakubovo, a.s., ime:

‘I ja se neću jadati, od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite.’ (Jusuf, 18) Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije se uspio ni pomjeriti sa svoga mjesta a već mu je došla objava. Kada se nakon sna probudio učio je sljedeće ajete:

﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ﴾

“Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas...”
(En-Nur, 11)

Allah, dž.š., je iznad sedam nebesa objavio ajete koji su potvrdili njenu nevinost i koji su podigli njen ugled i stepene, obrisali grijeh, jer ona se strpjela i nadala nagradi kod Allaha, dž.š.³²¹ Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je da se bičuju oni koji

³²¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (2661, 4141, 4750), Muslim pod brojem (2770).

su proširili ovu užasnu potvoru, molimo Allaha, dž.š., da nas sačuva od toga.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., iskušavan je na svim poljima života. Iskušavan je borbama protiv nevjernika, ali se strpio i ustrajao. Umro je njegov sin, plod njegovog srca i radost očiju kada je imao samo dvije godine. Enes, r.a., pripovijeda: "Zajedno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., otišao sam njegovoj kući i pred njega iznesoše njegovog sina Ibrahima, koji je već bio u smrtnoj agoniji. Allahov Poslanik, s.a.v.s., plačući ga je privio uz grudi, i rekao: 'Svi smo Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti. Oči su suzne, srce je tugom ispunjeno ali i pored toga nećemo reći ništa osim ono sa čime je zadovoljan naš Gospodar. Ibrahime, rastanak sa tobom donosi nam neizmjernu tugu.'"³²²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., iskušan je i sa smrću kćeri ali se strpio, i nadao nagradi kod Allaha, dž.š.

U *Sabihu* se bilježi da je jedne prilike sjeo pored kabura svoje kćerke Zejnebe, plakao je i govorio: "Tako mi Allaha, dž.š., da znate ono što ja znam malo biste se smijali, a mnogo biste plakali."³²³

U svom misionarstvu Allahov Poslanik, s.a.v.s., iskušan je raznim izmišljotinama; da je sihirbaz, pjesnik, vračar, ali on je vjerovao da će zbog tih uvreda imati nagradu kod Allaha, dž.š.

Iz navedenih primjera vidimo da su iskušenja Allahov, dž.š., zakon i da dolaze u raznim oblicima. Iskušenja vjernika pogađaju odakle se i ne nada, a njegov jedini izlaz iz toga jeste da se strpi.

Svi dobri ljudi, iz prijašnjih i kasnijih generacija bili su iskušavani. Ibn Kajjim, rekao je: "O ti koji zbog iskušenja posustaješ, Nuh, a.s., je u svom životu često uzdisao i plakao, Jahja, a.s., je zaklan, Zekerija, a.s., je ubijen, učenjaci su zatvarani i bičevani."

³²² Bilježi ga Buhari pod brojem (1303), Muslim pod brojem (2315).

³²³ Bilježi ga Buhari pod brojem (4621, 6482), Muslim pod brojem (2359), bez spominjanja da je sjeo pored kabura Zejnebe, r.a.

To je put iskušenja pun:

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عِدِينَ﴾ (٧٣)

“I učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se nama klanjali.” (El-Enbija, 73)

Imam Ahmed bačen je u zatvor i udaran je bičem. Zbog čega? Zar zbog toga što je bio učevan i pobožan? I pored njegovog velikog znanja u hadisu i zbog toga što je poznavao na hiljade predanja i izreka tabiina.

Zbog toga što je danju postio, zar je zbog toga bičevan?

Zbog toga što nije dozvolio da ga ukrasi ovoga svijeta zavedu, zbog naređivanja dobra i odvrćanja od zla, zbog ustrajnosti na Allahovom, dž.š., putu?

Zbog toga što je islamu podučavao islamsku omladinu? Ne, to su bila iskušenja zbog kojih je Allah, dž.š., uzdigao njegove stepene. Bičevan je i bacan u tamnicu, ali bio je poput zlatne rude koja kada se stavi u vatru postane čisto zlato.

﴿أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَتَزَكَّوْا أَنْ يَقُولُوا ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ (٢) *وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾ (٣)*

“Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: ‘Mi vjerujemo!’ i da neće biti iskušavani. A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu.” (El-Ankebut, 2-3)

Vjera se ne ogleda samo u tvrdnjama.

“Ako tvrdnje nisu potpomognute očitim dokazima, onda oni koji ih izriču prazne riječi govore.”

Čovjek tvrdi da voli Allaha, dž.š., ali kada čuje ezan za namaz i ne pomjeri se sa svog mjesta. Ukoliko ne bude imao

opravdan razlog da ne ide u džamiju on je onda licemjer. Tvrdi da voli Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., međutim, ako ga zadesi bolest on se rasrdi na Allaha, dž.š., zbog Njegove odredbe. Tvrdi da prihvata Allaha, dž.š., za svoga Gospodara ali, ako mu umre sin on se rasrdi i kivan je na Allaha, dž.š., zbog Njegove odredbe i izgovara riječi koje su neprimjerene. Gdje je u toj situaciji vjera? Gdje je iskrenost?

Iskrena je vjera da se abdestiš hladnom vodom kako bi obavio sabah-namaz i da ti to bude draže od toga da sjediš sa svojim prijateljima u ugodnim naslonjačima. U jednom hadisi-kudsiji prenosi se da je Allah, dž.š., rekao: “Robovi Moji, ako vjernik ustane i abdesti se hladnom vodom kako bi mogao obaviti molitvu uzimam vas za svjedoke da sam mu oprostio i da ću ga uvesti u Džennet.”³²⁴

Znak iskrenog imana jeste da si redovan u safovima muslimana dok obavljaju namaz, i da dolaziš u džamiju iz ljubavi prema njoj. Jer, i neki licemjeri obavljaju namaz, ali bez ljubavi, bez iskrenosti, bez slijeđenja Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالًا يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾

“Kad ustaju da molitvu obave, lijeno se dižu, i samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spomenu.” (En-Nisa, 142)

Kada obavljaju namaz lijeno to čine, indolentni su prema njemu, Kur'an uče ne razmišljajući o njemu, u njihovim srcima nema iskrenosti niti ljubavi prema namazu tako da im to obavljanje namaza neće nimalo koristiti.

Imam Ahmed bacan je u zatvor zbog toga što je govorio: “Moj Gospodar je Allah”, pa je Allah, dž.š., zbog toga uzdigao njegove stepene tako da se njegovo ime i dan danas spominje na svakom mimberu i naučnom skupu. Pogledaj samo kako je

³²⁴ Nisam ga uspio pronaći u hadiskim zbirkama kojim raspolazem.

Allah, dž.š., uzdigao njegov spomen. A oni koji su se borili protiv njega, njihovo ime gotovo da se i ne spomene. Imam Ahmed proučio je dovu protiv vezira ibn Zejjata koji mu je bio najistaknutiji neprijatelj, pa je kasnije bičevan, kažnjavan i mučen, i bačen je u peć gdje u potpunosti izgorio. Imam Ahmed proučio je dovu i protiv Ahmeda bin Duada, vođe mutezila, i zamolio je Allaha, dž.š., da ga kazni s bolešću, jer je on bio uzrok da su bičevali imama Ahmeda. Allah, dž.š., kaznio ga je paralizom tijela tako da je jedna polovica tijela bila paralizirana, a druga zdrava. Upitali su ga: "Ahmede sine Duada, kako si?" Odgovorio je: "Tako mi Allaha, dž.š., da samo mušica padne na ovu polovicu tijela koja nije paralizirana imao bih osjećaj da je nastupio Sudnji dan, a kada bi mi ovu drugu polovicu koja je paralizirana rezali testerom ne bih ništa osjećao." Zbog čega? Jer se borio protiv istine.

Pripovijeda se da je neki pobožnjak ušao kod vezira koji je bio nasilnik, pa ga ovaj udari šakom po licu. Pobožnjak reče: "Allahu, nepravedno me je udario, učini da mu ruka bude odsječena." Allah, dž.š., kaznio ga je tako što mu je vladar koji je također bio nepravedan odsjekao ruku. Nakon toga, on je izrekao sljedeći stih:

*"Nakon gubitka moje desnice slasti u životu nemam,
o živote, nakon moje ruke ni tebe više ne žalim."*

Ovu pripovijest navodi ibn Kesir.

Ibn Tejmijja iskušavan je na razne načine i on je živio u burnim vremenima kroz koja je prolazio islamski ummet. Iskušan je tako što su mu udarili na čast jeftinim izmišljotinama i potvorama koje nisu imale nikakve osnove. Bačen je u tamnicu zato što je pozivao ljude da vjeruju u Allaha, dž.š., da vjeruju da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., da pročiste svoje vjerovanje i da ljudi iz tmina izađu na svjetlo. Kada je ušao u tamnicu pogledao je u tamničara koji je zaključavao vrata, pa je proučio sljedeći ajet:

﴿ فَضْرَبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَّهُمْ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ ﴾

“I između njih će se pregrada postaviti koja će vrata imati: unutar nje će biti milost, a izvan nje patnja.”
(El-Hadid, 13)

Pripovijeda se da je ibn Tejmijja jedne prilike ušao kod seldžučkog sultana koji je bio na vlasti za vrijeme njegovog života, pa ga sultan upita: “Ibn Tejmijja, ljudi pričaju da ti želiš da nam preotmeš vlast?” Ibn Tejmijja se osmjehnuo osmjehom onoga koji je dobro shvatio značenje riječi “La ilahe illa Allah” i koji želi samo ono što je kod Allaha, dž.š., vrijedno tj. onaj svijet, osmijehom onoga kod kojeg je ovaj svijet ništavan i koji nije vrijedan ni pola sahata provedenog u džamiji. Odgovorio je: “Ne, tako mi Onoga osim Kojeg drugog boga nema, tvoja vlast i vlast tvojih predaka ne vrijedi kod mene ni jednog novčića.” Zbog toga su njegove knjige, nauka koju je propovijedao, ostali i danas u srcu svakog vjernika, a do danas nismo još saznali ime ovog sultana koji se prepao za svoju vlast.

Allah, dž.š., uzdigao je ime ovog učenjaka iako je bio sam, jer je on istinski obožavao Allaha, dž.š., dok nam je ime ovog vladara koji je imao svoju svitu, vojsku, ostalo do danas nepoznato.

Nećeš čuti ni za jednog čovjeka kojeg je Allah, dž.š., iskušao, pa se on strpio, da mu Allah, dž.š., nije uzdigao spomen njegovog imena, tako da ljudi kad god spomenu njegovo ime zamole Allaha, dž.š., da mu se smiluje i oprosti.

Koristi koje se kriju u iskušenjima

1. Slast pobjede, jer je Allah, dž.š., učinio ashabe sretnim i zadovoljnim tako što ih je pomogao nakon što su bili potlačeni. Zamislite samo kakav užitak osjeća čovjek koji se cijeli život bori i izgara u iskušenjima i pred kraj svoga života doživi pobjedu.

Bilal bin Rebbah, r.a., doživio je poniženja kao rijetko ko drugi među ljudima. Allah, dž.š., znao je da Bilal, r.a., izgovara

riječi: “La ilahe illa Allah”, da obavlja namaz, da želi ono što je kod Allaha, dž.š., i onaj svijet, ali pušta mnogobošce da ga vuku po stijenama i stavljaju veliko kamenje na njegove grudi, a on u tom momentu govori: “Allah je Jedini, Allah je Jedini.” Allah, dž.š., je u stanju u treptaju oka uništiti ove nasilnike i grešnike i bio je u stanju izbaviti ga iz tih muka. Ali, Allah, dž.š., želio je podučiti ga kako biti strpljiv i nakon što je vjera Bilala bin Rebbaha, r.a., pobijedila nevjerstvo, nakon što je ustrajao na uputi Allaha, dž.š., postao je uglednik nakon što je bio rob. Ime Bilala bin Rebbaha, r.a., i danas je poznato, dok su imena onih koji su se borili protiv njega nepoznata. Njegovo ime i dan-danas je poznato u svim mjestima gdje žive muslimani i gdje god se izgovaraju riječi “La ilahe illa Allah”. Svi muslimani ga poznaju jer je on prvi mujezin u islamu.

*“Naš sluh ispunio je poziv novi
Bilalov ezan nove vidike nam otvori.”*

Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., osvojio Meku naredio je Bilalu, r.a., da prouči ezan. Bilal, r.a., ispeo se na Kabu koja je simbol Allahove, dž.š., jednoće. Ispeo se proučiti ezan a to je srdžbom ispunilo grudi mnogobožaca, poglavare zablude i nasilja. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kao da im je ovom prilikom htio reći: “Pogledajte ovog čovjeka koji je u vašim očima bio značajan kako je postao uglednik nakon što je prihvatio riječi ‘La ilahe illa Allah.’” Pogledajte ovog pobožnog muslimana kako se ispeo na Kabu razglasiti ljudima da nema drugog boga osim Allaha, dž.š. Pogledajte ovog čovjeka kojeg ste vukli po zemlji, stavljali mu na grudi kamenje, kojeg ste ponižavali, psovali i grdili kako sada, na dan osvojenja Meke uči ezan, da cijeli svijet sluša i da njegov poziv uđe u historiju.

*“Iskreno, iz dubine srca, reci Bilalu plemenitom,
odmori naše duše, pozovi nas ezanom.*

*Abdesti se vodom pokajanja iskrenog,
otvorena osmora vrata dženetska čekat će te radosnog.”*

Allah, dž.š., bio je zadovoljan s Bilalom, r.a., jer se strpio nad iskušenjima koja su ga zadesila pa je vječno uzdigao spomen njegovog imena a to je istinska pobjeda.

2. Velika nagrada: U dva *Sahiha* bilježi se predanje ibn Mesuda, r.a., koji pripovijeda: “Posjetio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a bio je jako bolestan, pa sam ga upitao: ‘Allahov Poslaniče, draži si mi od oca i majke, ti imaš veoma jake bolove?’ On odgovori: ‘Da’. Upitah: ‘Je li to zbog toga što imaš duplu nagradu?’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: ‘Da, ja imam bolove velike poput bolova koje osjećaju dvojica ljudi među vama.’” Obraćajući se ibn Mesudu, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., također je rekao: “Kojeg god vjernika zadesi briga, tuga, ili žalost, nevolja, čak i ubod trna Allah, dž.š., će mu zbog toga oprostiti neke od njegovih grijeha.” U drugom predanju stoji: “Učinit će da sa njega otpadaju grijesi kao što lišće opada sa drveća.”³²⁵

Rezultat iskušenja jeste nagrada i sevapi za to, zbog svega što te zadesi u životu, npr. briga, tuga, žalost, čak i sunčeva žega, nadaj se nagradi Allaha, dž.š.

3. Podizanje ugleda: Allah, dž.š., sa iskušenjima koja te zadese želi da te uzdigne, a ne da te ponizi ukoliko zna da ti želiš postići Njegovo zadovoljstvo i ukoliko želiš onaj svijet.

4. Iskušenja će te podučiti lekcijama ibadeta koja nikada nećeš zaboraviti, jer kada zapadneš u iskušenja ti postaješ skrušen, skroman, preispituješ svoje ponašanje. Jer, kada neke ljude, koji nisu odgojeni na iskušenjima, zadesi neki belaj ili bolest oni postaju skrušeni i prihvaćaju Allahove, dž.š., naredbe.

5. Iskušenja te uče strpljivošću, i to je velika škola kojoj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučavao svoje ashabe. Zbog toga je imam Ahmed, rekao: “Nabrojao sam da se u Kur’anu riječ “strpljivost” spominje više od sedamdeset puta.” Učenjaci kažu: “Ko se strpi zaslužiti će Allahovo, dž.š., zadovoljstvo.” Omer, r.a., rekao je: “Najljepše stvari u životu postigao sam

³²⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (5647, 5648, 5660, 5661), Muslim pod brojem (2571).

sa strpljivošću.” Jedan je pobožnjak rekao: “Kada smo postali strpljivi doživjeli smo uspjeh i pobjedu. Onaj ko nije strpljiv neće ni u čemu uspjeti, nema mudrosti, i neće dobro završiti.” Kada ovo znamo, u svemu što nas zadesi trebamo biti strpljivi i trebamo se zbog toga nadati nagradi od Allaha, dž.š. Muslim u svom *Sabihu* bilježi predanje Suhejba, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čudan je primjer vjernika, sve što ga zadesi za njega je dobro. Ako ga zadesi neka blagodat on se zahvali Allahu, dž.š., i to mu samo poveća dobro, a ako ga zadesi neka šteta on se strpi pa mu i to donese dobro. Ovo je samo slučaj sa vjernikom.”³²⁶ Zato šta god te zadesi ti budi strpljiv, pa ćeš, ako Bog da, uspjeti. U strpljivost se ubraja i to da se ne žalostiš ako te ne zadesi nešto čemu si se nadao i što si želio, kao i da se strpiš ako oboli neki od organa tvoga tijela. Mi molimo Allaha, dž.š., da nas sačuva, a ne da nas iskušava. U predanju Abbasa, r.a., stoji da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Zar da te ne volim, amidža?” U drugom predanju stoji da je Abbas, r.a., rekao: “Allahov Poslaniče, poduči me dovi kojom ću se obraćati Allahu, dž.š. ”, pa ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., poduči da uči sljedeću dovu: “Allahu, molim Te da mi podariš zdravlje i oprost.”³²⁷

U predanju koje je hasen-dobro prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjetio nekog ensariju, pa ga je zatekao veoma bolesnog i mršavog. Upitao ga je: “Šta je s tobom?” Ensarija odgovori: “Allahov Poslaniče, ja sam zamolio Allaha, dž.š.: ‘Allahu, ako ćeš me kažnjavati na ahiretu onda ubrzaj moju kaznu na ovom svijetu, pa me je Allah, dž.š., iskušao.’” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Zbog čega nisi izgovorio riječi koje su bolje od toga: ‘Gospodaru, podari nam dobro i na ovom i na onom svijetu i sačuvaj nas patnje u vatri.’”³²⁸

Molimo Allaha, dž.š., da nas sačuva iskušenja, jer ne znamo da li ćemo uspjeti izdržati to iskušenje. Molimo Allaha, dž.š., da nas sačuva od svakog zla i da nam odredi najljepšu

³²⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (2999), Ahmed pod brojem (18455, 18460).

³²⁷ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

³²⁸ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

sudbinu. Molimo Ga da nam podari svako dobro i da nam omogući da činimo najbolja dobra djela, ugodan život, sretno trenutke i da bude naš Zaštitnik i na ovom i na onom svijetu i da sve što budemo činili završimo na najljepši mogući način.

Veličanstven je Gospodar tvoj, Dostojanstveni, i daleko od onoga kako ga oni predstavljaju! I mir poslanicima, i hvaljen neka je Allah, Gospodar svih svjetova.

Salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Mi ćemo vas sigurno iskušavati

Allahu, Tebi hvala bolje od onoga što možemo reći, i iznad onoga što možemo reći, i poput onoga što možemo reći. Hvala Ti zbog imana i islama koji si nam podario. Uzvišen Ti si, Tvoj spomen je veličanstven i Tvoja imena su sveta.

Ko Te zamoli za pomoć Ti ga pomažeš, ko Ti se ibadetom približava Ti ga zavoliš, ko se na Tebe oslanja Ti si mu dovoljan, onoga ko se protiv Tebe bori Ti poniženim učiniš, ko Ti se suprotstavlja Ti ga razotkriješ, njegove tajne na vidjelo izneseš, sramote objelodaniš i među ljudima osramotiš.

Salavat i selam onome ko je ljude dobru podučavao, čovječanstvo na Pravi put uputio i koji je temelje mnogoboštva uzdrmao. Salavat njemu, njegovoj porodici, i ashabima.

Uzvišeni je Allah, rekao:

﴿ أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِينَ ﴿٣﴾ ﴾

“Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: ‘Mi vjerujemo!’ i da neće biti iskušavani. A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu.” (El-Ankebut, 2-3)

Zar misle oni dobri, časni, pobožni, učeni i daije da se vjera islam zasniva na tvrdnjama i da se sa riječima “La ilahe illa Allah” može malverzirati i lažno ih govoriti? Allah, dž.š., rekao je:

﴿ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ. فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا نَصُفُونَ ﴿١٨﴾ ﴾

“Nego istinom suzbijamo laž, istina je uguši i laži nestane; a teško vama zbog onoga što o njemu iznosite.”
(El-Enbija, 18)

Allah, dž.š., sa istinom suzbija lažne glasine i izmišljotine, neistinite riječi i one odjednom bez traga nestanu. A teško vama zbog laži koje iznosite, zbog laži koju govorite i zbog pretpostavki koje iznosite.

﴿ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾ ﴾

“Ireci: ‘Došla je istina, a nestalo je laži; laž, zaista nestaje!’”
(El-Isra, 81)

I rekao je Allah, dž.š.:

﴿ وَنَبَلُّوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾ ﴾

“Mi vas stavljamo na kušnjju i u zlu i u dobru i Nama ćete se vratiti.” (El-Enbija, 35)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۗ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾ ﴾

“Mi činimo da jedni druge u iskušenje dovodite, pa izdržite! A Gospodar tvoj sve vidi.” (El-Furkan, 20)

I rekao je Uzvišeni:

﴿ وَنَلْبَسُوكُمْ بَشِيرًا مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقِصَ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالشَّرَارِ ۗ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾ ﴾

“Mi ćemo vas dovesti u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine. A ti obraduj strpljive, one koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: ‘Mi smo Allahovi i Mi ćemo se Njemu vratiti.’ Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na Pravom putu.” (El-Bekara, 155-157)

Veoma je teško dokazati iskrenost u ovoj vjeri i ko god se prihvati ove vjere zadesi ga iskušenja. Allahova, dž.š., vječna mudrost htjela je pomoću iskušenja ukazati na one koji su iskreni, odani i postojani u svojoj vjeri: “One kojima je, kada su im ljudi rekli: ‘Neprijatelji se zbog vas okupljaju, treba da ih se pričuvate...’” (Alu Imran, 173). Ljudi su se oko vas ujedinili sa svojim oružjem, planovima, propagandom zato ih se pričuvajte: “To učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: ‘Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar.’ I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjereno dobar.” (Alu Imran, 173- 174)

*“Moji neprijatelji raznim potvorama me napadoše,
tako da je moje srce poput strijele u tobolcu postalo.
Kad god bi me strijela u srce pogodila,
svoj vrh bi o njega polomila.*

*Tako da sam živio ne mareći za kritike,
jer, ne bi mi koristilo ni da sam slušao ljudske pridike.”*

Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao, rekao je: “O ti kolebljivče, ovaj put je težak i trnovit, idući njime Nuh, a.s., često je plakao, Zekrija, a.s., je zaklan, Jahja, a.s., je ubijen, Omer, r.a., je izboden, Osman, r.a., okupan je u vlastitoj krvi, Alija, r.a., ubijen, a učenjaci su bičevani po leđima i zatvarani.”

﴿ أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلْيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِينَ ﴿٣﴾ ﴾

“Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: ‘Mi vjerujemo!’ i da neće biti iskušavani. A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu.” (El-Ankebut, 2-3)

Allah, dž.š., je Taj Koji pomaže.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., noću učio sljedeću dovu: “Allahu, Ti si istina, Tvoje obećanje je istina, Džennet je istina, Džehennem je istina, vjerovjesnici su istina i Muhammed, s.a.v.s., je istina.”³²⁹

Allah, dž.š., rekao je:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (٦٤)

“O Vjerovjesniče, Allah je dovoljan Tebi i vjernicima koji te slijede.” (El-Enfal, 64)

Tj. Allah, dž.š., će te zaštititi.

“O Ti Koji nadu ulijevaš, Ti si me sačuvao i zaštitio, Kada su neprijatelji htjeli da me unište Ti si mi pomogao.”

Allah, dž.š., rekao je:

﴿وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ (٨٢)

“Allah će Svojom moći istinu utvrditi, makar će to nevjernicima krivo biti.” (Junus, 82)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَمَكْرُؤًا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَكْرِينِ﴾ (٥٧)

“I nevjernici počеше smišljati spletke, ali ih je Allah otklonio, jer On to umije najbolje.” (Alu Imran, 54)

I rekao je Uzvišeni:

﴿فَأَفَّ اللَّهُ بَيْنَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ﴾

³²⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (1120, 6317, 7385), Muslim pod brojem (769).

“Pa je Allah iz temelja njihove zgrade porušio, i krov se na njih srušio...” (En-Nahl, 26)

*“Čvrsto se za Allahovo uže drži
jer to će ti oslonac biti kada te svi drugi iznevjere.”*

Allah, dž.š., rekao je:

﴿ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ ٱلْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾
﴿ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ ٱلدَّارِ ﴿٥٢﴾ ﴾

“Mi ćemo, doista, pomoći poslanike Naše i vjernike u životu na ovom svijetu, a i na Dan kad se dignu svjedoci, na Dan kada krivcima pravdanja njihova neće od koristi biti; njih će prokletstvo i najgore prebivalište čekati.” (El-Gafir, 51-52)

Iskušenja su duga koliko i historije i to je još nezavršena priča koja se pojavila otkako su riječi “La ilahe illa Allah” spuštane na Zemlju.

Nuh, a.s., Ibrahim, a.s., Musa, a.s., Isa, a.s., Muhammed, s.a.v.s., svi oni bili su iskušavani.

Poslušajmo sada neke detalje iz njihovog života ne bi li iz toga uzeli lekciju za sebe i okoristili se.

Musa, a.s., doživio je najgorča iskušenja, a bio je poslanik, pozivao je u vjerovanje u jednog Allaha, dž.š., i bio je čišći i jasniji od Sunca sredinom dana.

Faraon ga je upitao:

“Pa ko je gospodar vaš, o Musa?” (Ta-Ha, 49)

Musa, a.s., odgovorio je:

﴿ قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ حَلْقَهُ ۖ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾ ﴾

“Gospodar naš je Onaj Koji je svemu onome što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim ga, kako da se time koristi, nadahnuo.” (Ta-Ha, 50)

Mufesiri i historičari kažu: “Karun je ponudio mnogo blaga nekoj bludnici, i rekao joj je: ‘Kada se ljudi okupe i Musa, a.s., im počne govoriti, ti ustani i počni plakati, pocijepaj svoju odjeću i raščupaj kose i zakuni se da je Musa, a.s., učinio blud s tobom.’”

Kada su se ljudi okupili i Musa, a.s., ih počeo pozivati u vjerovanje u jednog Allaha, dž.š., a Karun je ovim želio da njegovo pozivanje pretvori u prašinu, i da mu poljulja ugled, tako da mu ljudi više ne vjeruju, ali:

﴿وَيَأْتِ اللَّهَ إِلَّا أَنْ يُسَمَّرَ نُورُهُ، وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ (٣٢)

“A Allah želi da vidljivim učini svjetlo Svoje, makar ne bilo po volji nevjernicima.” (Et-Tevba, 32)

Radilo se o Njegovom svjetlu, poslanici, poslaniku, i Njegovom putu.

Kada je Musa, a.s., ustao da se obrati ljudima, začuo se žestok plač i kada su se ljudi okrenuli ugledali su ženu koja se udarala po licu. Bio je to pokušaj očajnika koji je izmišljanjem laži htio da nanese štetu islamu i onima koji pozivaju u njega.

Musa, a.s., je prestao govoriti, okrenuo se prema toj ženi i silno povrijeđen počeo je plakati.

Zar nije našla nikog drugog osim Musaa, a.s., kojeg je Allah, dž.š., poslao, pa da ga optuži za to gnusno djelo.

Iako je Musa, a.s., zaplakao ipak je bio postojan, jer je shvatio da je ovo što mu se desilo iskušenje. Podigao je svoj štap, stao je ispred ove žene i rekao je: “Zaklinjem te s Onim Koji je preda mnom rascijepio more, jesam li ja uistinu to uradio?”

Žena odgovori: “Nisi”, i nakon toga objasni da se radilo o zavjeri.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ ءَادَوْا مُوسَىٰ فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ

عِنْدَ اللَّهِ وَجِهَا﴾ (١٦)

“O vjernici, ne budite kao oni koji su Musaa uznemirivali, pa ga je Allah oslobodio onoga što su govorili, i On kod Allaha ugled uživa.” (El-Ahzab, 69)

Ovaj događaj samo je povećao ugled, snagu i postojanost Musaa, a.s., jer je on uistinu bio iskreni vjernik. Karun, prezreni lažljivac odmah je razotkriven.

Jusuf, a.s., koji je živio prije Musaa, a.s., potvoren je da je učinio blud sa ženom svoga vlasnika, pa su ga zatvorili u tamnicu, ali je Jusuf, a.s., rekao:

“Gospodaru, draža mi je tamnica od onoga na što me one navraćaju.” (Jusuf, 33)

Proveo je u zatvoru sedam godina. Allah, dž.š., znao je da je on iskren i odan, pa ga je izbavio iz zatvora i učinio je da zauzme visok položaj među ljudima, jer je bio strpljiv na iskušenjima koja su ga zadesila. Zora je uvijek blizu, a pomoć može doći jedino od Allaha, dž.š.

Naš Poslanik, s.a.v.s., doživio je potvoru, spletku i iskušenje koje je trajalo čitav mjesec dana, kao što navode mufesiri da ga je to u potpunosti paraliziralo.

Nedobronamjernici, neprijatelji islama, jevrejski pomagači proširili su lažnu vijest da je Aiša, r.a., počinila blud.

Ne, tako mi Allaha, dž.š., ona to nikada nije učinila! Kako da to učini kada je ona iskrena, kći iskrenog, ona kojoj je Allah, dž.š., iznad sedam nebesa spustio opravdanje, i na ovakav način istina pobjeđuje.

﴿ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ
الْأَشْهُدُ ﴾ ﴿٥١﴾

“Mi ćemo, doista, pomoći poslanike Naše i vjernike u životu na ovom svijetu, a i na Dan kada se dignu svjedoci.” (El-Gafir, 51)

﴿ وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ ﴾

“Strpljiv budi! Ali, strpljiv ćeš biti samo uz Allahovu pomoć.” (En-Nahl, 127)

Kada je ova vijest doprla do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., proveo je mjesec dana u kući neprestano plačući a samo oni koji su doživjeli ovakvu nepravdu znaju kako su vrele bile suze njegove.

Ali, nakon ovih suza došla je Allahova, dž.š., pomoć.

Šafija, Allah mu se smilovao, upitao je Malika: “Da li čovjeka prvo pogađaju nevolje ili prvo zauzme važan položaj među ljudima?” Malik je odgovorio: “Ne može zauzeti važan položaj sve dok ne prođe kroz iskušenja:

﴿ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴾

‘Između njih smo Mi vođe određivali i oni su odazivajući se Našoj zapovijedi na pravi put upućivali jer su strpljivi bili i u dokaze Naše su vjerovali.’ (Es-Sedžda, 24)

Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zadesilo je iskušenje u njemu najdražoj stvari, jer je gubitak imetka lahak, pa makar da kuća i u potpunosti izgori.

Gubitak je djece lahak.

Gubitak je posla lahak.

Svako je iskušenje lahko podnijeti osim ono u kojem na udaru bude čovjekova čast ili čast njegove porodice. Jer, ako izgubi ugled, izgubi će još mnogo toga.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., cijeli mjesec dana iščekivao je objavu od Allaha, dž.š., nadajući se da će ga ona osloboditi briga koje su mu donijeli licemjeri, a koji na bilo kojem mjestu i u bilo koje vrijeme pokušavaju vjernicima nanijeti štetu.

Nakon toga vremena došao je Džibril, a.s., i prenio mu je riječi Uzvišenog:

﴿وَإِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ
 أَمْرٍ مِّنْهُمْ مَا أَكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ تَوَلَّى إِذْ
 سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾﴾

“Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio; a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika. Zašto, čim ste to čuli, nisu vjernici i vjernice jedni o drugima dobro pomislili i rekli: ‘Ovo je očita potvora.’” (En-Nur, 11, 12)

Međutim, većina ljudi nisu postupili na ovakav način, jer kada se pojavi neka vijest ko će ljude uvjeriti da je ona pogrešna i izmišljena.

Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao jednom ashabu: “Šta učiniti sada kada ljudi o tome pričaju?”³³⁰ Neka žena tvrdila je da je dojila ovog ashaba kada je bio novorođenče, i da je dojila i njegovu ženu.

“Već je rečeno bez obzira da li je to istina ili laž je,
 sada tvoja pravdanja vode te u beznađe.”

Ovo je put islama, to je put za koji se zalažu životi, krv i imeci:

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِآبٍ لَهُمُ
 الْجَنَّةُ يُقَدِّمُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدَا عَلَيْهِ حَقًّا فِي
 التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْرُوا
 بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ ۚ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٣١﴾﴾

“Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati, oni će se na Allahovom putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je zbilja to obećao u Tevratu i Indžilu i Kur'anu, a ko od Allaha dosljednije

³³⁰ Bilježi ga Buhari pod brojem (88, 2052, 2640).

ispunjava obećanje svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, i to je veliki uspjeh.” (Et-Tevba, 111)

Neke činjenice o iskušenjima

Prva: Allah, dž.š., učinio je iskušenja pravilom pomoću kojeg se prepoznaju iskreni od lažljivaca, vjernici od licemjera. Kada bi svi živjeli u blagostanju svako bi tvrdio da je iskreni vjernik. Allah, dž.š., sigurno će ukazati na iskrenost onih koji redovno obavljaju pet dnevnih namaza. Allah, dž.š., nikada neće poniziti Svoje miljenike.

Onog dana kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u pećini Hira ugledao meleka koji mu je došao s Objavom, prepao se. Tresući se sav otišao je kod Hatidže i rekao: “Prepao sam se za sebe.” Ona mu je odgovorila: “Ne, tako mi Allaha, dž.š., Allah, dž.š., te nikada neće učiniti poniženim. Ti održavaš rodbinske veze, dočekuješ goste, pomažeš onima koji nemaju imetka i boriš se za istinu.”³³¹

Zar misliš da će Allah, dž.š., poniziti one koji klanjaju pet dnevnih namaza? One koji slijede Kur’an i sunnet? One koji slave Allaha, dž.š.? One koji poste? One koji obavljaju noćni namaz? One koji su iskreni prema Njemu? Ne, tako mi Allaha, dž.š., nikada se to neće desiti.

Poniženje i propast zadesit će one koji ne vjeruju. Poniženi će biti Allahovi, dž.š., neprijatelji koji se bore protiv islama, koji ne obavljaju namaz, ne poznaju Kur’an, ne posjećuju džamije, ne proučavaju hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji nisu odani Allahu, dž.š., i koji ne vjeruju da će se Allahovo, dž.š., obećanje ispuniti.

Ebu Bekr, r.a., rekao je: “Činjenje dobrih djela čuva vjernika od nesreće.”

Ko bude činio dobra djela Allah, dž.š., će ga sačuvati od situacija u koje zapadaju gubitnici: *“One koji se budu zbog Nas*

³³¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (4, 3238, 4922), Muslim pod brojem (160).

borili Mi ćemo, sigurno putovima, koji Nama vode, uputiti; a Allah je zaista, na strani onih koji dobra djela čine.” (El-Ankebut, 69)

I rekao je Uzvišeni:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنَكُمُ وَالصَّادِقِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ بِأَخْبَارِكُمْ﴾ (٣١)

“Mi ćemo vas provjeravati sve dok ne ukažemo na borce i one postojane među vama, a i vijesti o vama provjeravat ćemo.” (Muhammed, 31)

Druga: rezultat iskušenja jeste i čišćenje redova muslimana, jer na taj način Allah, dž.š., ukazuje na one koji se raduju kada muslimane zadesi neka nevolja i kada oni pobožni, daije i učenjaci dožive nesreću.

Putem iskušenja Allah, dž.š., ukazuje na one kojima je drago da se o vjernicima šire laži i potvore.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (١١)

“One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate.” (En-Nur, 19)

Treća: Rezultat iskušenja jeste i brisanje grijeha koje počine vjernici i općenito greške koje svaki čovjek neminovno čini u životu. Međutim, Allah, dž.š., briše te grijeha tako što iskušava vjernike.

Molimo Allaha, dž.š., da budemo od onih koji kada učine grijeh zamole Allaha, dž.š., za oprost, od onih koji kada im Allah, dž.š., podari neku blagodat budu Mu zahvalni na tome, kada dožive iskušenje strpe se na tome, jer ovo su stepeni onih koji su iskreni Allahovi, dž.š., robovi.

Ljudi su rekli Osmanu, r.a.: “Idi kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., on će te obradovati Džennetom nakon iskušenja koje će te zadesiti.”³³²

Osman, r.a., rekao je: “Od Allaha, dž.š., pomoć tražim.”

Ibn Tejmijju, Allah mu se smilovao, posjetili su njegovi prijatelji dok je bio u zatvoru, jer se razbolio, pa su ga upitali: “Šta je s tobom?”

Kada su tamničari zatvorili vrata tamnice, on je proučio ajet:

﴿ فَضْرِبْ بَيْنَهُمْ سُورَةً ﴾
لَهُمْ بَابٌ بِأَطْنَمِهِ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَذَابُ (١٣)

“I između njih će se pregrada postaviti koja će vrata imati: unutar nje će biti milost, a izvan nje patnja.”
(El-Hadid, 13)

Nakon toga, oči su mu se orosile suzama i citirao je sljedeće stihove:

*“Bolesnici umiru u bolu svome,
a oni koji ih posjećuju ne znaju šta ih boli.”*

*Nije lijepo da se jadi iznose,
osim Onome Koji se najviše voli.”*

Znači, iskušenja su uzrok čišćenja od grijeha kao što voda čisti prljavu odjeću. Iskušenja ispiraju srca od grijeha od kojih nije sačuvan nijedan čovjek.

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Čudan je primjer vjernika, sve što ga zadesi za njega je dobro. Ako ga zadesi neka blagodat, on

³³² Ova se hadis bilježi kod Buharije pod brojem (3674, 3693, 3696), i kod Muslima pod brojem (2403).

se zahvali Allahu, dž.š., i to mu samo poveća dobro, a ako ga zadesi neka šteta, on se strpi, pa mu i to donese dobro.”³³³

Četvrta: bez obzira na to što ljudi pričaju da je islam postigao pobjedu ipak još uvijek postoje poteškoće, planovi i ciljevi koji su pravi izazov za svakog vjernika. Postoje ciljevi koje ne može otkriti nijedan šejtan.

Nama jedino preostaje da se, nakon što učinimo sve što je do nas, prepustimo Allahu, dž.š., i da se u potpunosti pouzdamo u Njega, kao što je rekao Nuh, a.s.:

“Ja sam pobijeđen, ti se osveti.” (El-Kamer, 10)

*“Kani se spletkarenja u potpunosti,
jer najveća spletkarenja jeste da se spletkarenja kloneš.”*

Peta: putem iskušenja razotkrivaju se spletke i planovi neprijatelja islama i putem njih vidimo da se njihova uznemiravanja vjernika ne ograničavaju samo na jednom polju nego imaju raznovrsne metode kao što su ubijanja, zatvaranja, progoni, potvore i laži itd. Ali, na kraju svi njihovi pokušaji dožive neuspjeh i neka je hvala Allahu, dž.š., na tome:

“Otpaci se odbacuju, dok ono što koristi ljudima ostaje na zemlji.” (Er-Rad, 17)

Šesta: rezultat iskušenja jeste i to da vjernik ulaže dodatni napor i uvijek iznova pokušava ostvariti svoj cilj.

Allah, dž.š., rekao je:

﴿إِنْ تَكُونُوا تَأْمِنُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْمِنُونَ كَمَا تَأْمِنُونَ وَرَجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ﴾

“Ako vi trpите bol, trpe i oni bol kao i vi, a vi se još od Allaha nadate onome čemu se oni nadaju.” (En-Nisa, 104)

Na nama je da učinimo ono što je u okviru naših mogućnosti i da vjeru islam pomažemo svojim imecima, svojim

³³³ Prethodno smo spominjali ovaj hadis.

životima, riječima, savjetovanjem, a rezultat svega toga jeste u Allahovim, dž.š., rukama.

Sedma: musliman treba da je uvijek skrušen i ponizan pred Allahom, dž.š., jer pomoć dolazi samo od Allaha, dž.š., i On je Taj Koji uzdiže i ponižava.

Tirmizi bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetujući ibn Abbasa, r.a., rekao: "Čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š., će tebe čuvati, čuvaj Allahove granice, On će ti uvijek pomagati. Kada nešto tražiš traži od Allaha, kada tražiš pomoć traži je od Allaha. Znaj, kada bi se svi ljudi skupili da ti neku korist pribave ne bi ti mogli od koristi biti osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. I kada bi se okupili da ti naškode ne bi ti mogli naškoditi osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. Pera su podignuta i listovi su se osušili."³³⁴

Tako mi Allaha, dž.š., osim Kojeg drugog boga nema, kada bi se svi ljudi sakupili s namjerom da ti nanesu neku štetu, ako je Allah, dž.š., na tvojoj strani, ne bi bili u stanju da ti to učine.

I kada bi se okupili s namjerom da ti pribave neku korist, ako Allah, dž.š., to ne želi, ne bi bili u stanju da ti pomognu.

Jedina snaga koja je nesavladiva jeste Allahova, dž.š., snaga.

Zbog toga, vjernik treba nastojati da se ne uzda u ljude nego u Allaha, dž.š.

Osma: iskrenost u potvrđivanju Allahove, dž.š., jednoće. Samo onaj ko je zapao u istinska iskušenja zna kako je srčano i u zanosu izgovarao riječi "La ilahe illa Allah".

Jedan od najvećih odlika vjerovanja u jednoću Allaha, dž.š., jeste to što te Allah, dž.š., pomaže kada zapadneš u nevolju.

Muhamed bin Abdul-Vehhab, rekao je: "Jedan čovjek koji čvrsto vjeruje u jednoću Allaha, dž.š., može pobijediti hiljadu sumnjivaca."

³³⁴ Prethodno smo citirali ovaj hadis.

Vjerovanje u jednoću Allaha, dž.š., dolazi do izražaja u kritičnim situacijama kada ljudi zapadnu opasnost. Allah, dž.š., rekao je:

﴿ فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا بَجَّهْتُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾ ﴾

“Kad se u lađe ukrcaju, iskreno se mole Allahu, a kad ih On do kopna dovede, odjednom druge Njemu ravnim smatraju.”
(El-Ankebut; 65)

I tako, kad god ljude zadesi neka nevolja počnu se iskreno moliti Allahu, dž.š.

Molim Allaha, dž.š., da nas učini postojanim i strpljivim u momentima kada nas zadese iskušenja.

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam Allahovom poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Poslije muke dolazi olakšanje

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam posljednjem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Kad god vjernika zadese iskušenja, nevolje i nedaće Allah, dž.š., mu dadne olakšicu i riješi ga brige i tuge.

U narednim redovima spomenut ćemo vam priču koja je zabilježena u *Sahihima* Buharije i Muslima, a koja govori o Kabu bin Muslimu, r.a., kojem je Allah, dž.š., otklonio nevolju koja mu je bila zagorčala život. On je počinio grijeh i nakon što mu je Zemlja i pored svojih prostranstava postala tijesnom, Allah, dž.š., mu je zbog njegovog iskrenog pokajanja oprostio grijeh koji je tištio njegovu dušu.

Kab bin Malik, r.a., pripovijeda o svojim mukama: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., opremio je vojsku za pohod na

Tebuk i to je bilo sredinom ljeta kada su vladale velike vrućine. Kada se oglasio poziv u borbu odazvalo mu se oko deset hiljada ashaba, r.a. Prije odlaska u pohod Allahov Poslanik, s.a.v.s., želio je adekvatno opremiti svoje vojnike, međutim, nije imao potrebna sredstva pa se ispeo na mimber i pozvao je muslimane da udijele od imetka koji posjeduju. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Ko opremi vojsku koja ide na Tebuk obećavam mu Džennet.'³³⁵ Osman, r.a., ustao je i rekao: 'Allahov Poslaniče, ja ću opremiti tu vojsku.' Oči Allahovog Poslanika, s.a.v.s., orosile su se suzama i on prouči sljedeću dovu: 'Allahu, oprosti Osmanu, r.a., grijeha koje je dosad učinio i koje će kasnije učiniti. Allahu, budi zadovoljan s Osmanom jer i ja sam zadovoljan njime. Nakon ovog što je Osman danas učinio ništa mu više neće naškoditi.'³³⁶ Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo sa vojskom, neki ljudi ugledali su zrele plodove na drveću, i hladovina u kući omamila ih je tako da su odlučili odustati od odlaska. Njihov broj bio je oko osamdeset a Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije ih upisao u knjigu onih koji su mobilizirani. Svi su oni smislili neki lažni izgovor i bili su licemjери. Ima ih koji govore:

﴿أَذِّنْ لِي وَلَا تَقْتِئْ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾

'Oslobodi me i ne dovedi me u iskušenje!' Eto, baš u iskušenje su pali! A nevjernici sigurno neće umaći džehenemu.' (Et-Tevba, 49).

Po vrelom suncu i pijesku, mućeni glađu i žeđu, ashabi su na čelu sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., krenuli ka Tebuku. Džed bin Kajs, jedan od licemjera došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu je: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ostanem. Ne želim da idem sa vama na Tebuk.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: 'A zbog čega?' On odgovori: 'Ja sam čovjek koji ne može odoljeti ženskoj ljepoti i bojim sa da ću,

³³⁵ Bilježi ga Buhari u poglavlju o odlikama ashaba pod naslovom *Odlike Osmana bin Affana bin Omera el-Kurešija, r.a.*

³³⁶ Bilježi ga Ahmed pod brojem (16255), Tirmizi pod brojem (3700). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (6073).

kada ugledam Rimljanke pasti u iskušenje'. Međutim, ovo je bio samo lažni izgovor pa je Allah, dž.š., o njemu objavio: *'Oslobodi me i ne dovedi me u iskušenje!'* *Eto, baš u iskušenje su pali! A nevjernici sigurno neće umaći džehenemu.'* (Et-Tevba, 49)³³⁷

Neki licemjeri rekoše: 'Nemojte putovati po ovoj vrelini nego zatražite od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da odgodi putovanje i da ne putuje po ovoj žegi', pa im je Allah, dž.š., odgovorio: 'Džehennemska vatra je još vruća.'

Kab bin Malik, r.a., bio je iskreni vjernik, ali je izostao iza ovog pohoda. Neposredno prije odlaska vojske otišao je kod svoje dvije žene koje su prostirkom ukrasile kuću koja je bila okružena palmovikom čiji plodovi su bili tek zreli. To ga je pokolebalo, pa je ostao kod kuće.

Kab, r.a., nam dalje pripovijeda: "Pomislio sam: 'Sutra ću krenuti za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i sustignut ću ga.'" Međutim, i sama ova pomisao bila je grijeh, jer je Allah, dž.š., rekao: *"Nije trebalo da stanovnici Medine, ni beduini u njejoj blizini, iza Allahovog Poslanika izostanu i da svoj život njegovu životu pretpostave."* (Et-Tevba, 120)

Kako to da, Allahov Poslanik, s.a.v.s., koji je došao da uputi ljude na Pravi put krene u boj a da oni izostanu iza njega?

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., otišao Kab, r.a., je pomislio: "Sutra ću se pripremiti za put." Ali, šejtan ga je pokolebao i on je ostao. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa svojom vojskom koja je brojala oko deset hiljada vojnika stigao u blizinu Tebuka, sjeo je u hladovinu jednog drveta i upitao je svoje ashabe: "Gdje je Kab bin Malik?" Sjetio ga se tek kada je stigao do Tebuka.

Jedan čovjek iz plemena Benu Seleme, rođak Kaba bin Malika, r.a., reče: "Allahov Poslaniče, zadržalo ga je divljenje njegovoj odjeći i okupiranost imetkom."

³³⁷ Ovu priču bilježi Bejheki u svom *Sunenu* pod brojem (18236). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (11043), i djelo *El-Istiah fi marifeti ashbab* pod naslovom *Terdzemetu Džed* pod brojem (351), i djelo *Usdul-gabe* pod naslovom *Biografija Džeda* pod brojem (707).

Međutim, Muaz, r.a., reče: “Tako mi Allaha, dž.š., to što si rekao nije dobro. Tako mi Allaha, dž.š., mi o Kabu, r.a., znamo samo ono što je dobro, on je uistinu iskreni musliman i veliki mudžahid.”

Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tako sjedio u daljini su primijetili nekog konjanika, koji je brzinom jastreba, koji se obrušava, jahao prema njima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Volio bih da je ovo Ebu Hajsema.” Kada se ovaj konjanik približio, ashabi su primijetili da je on uistinu Ebu Hajsema, a on je bio poznati muslimanski ratnik. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: “Gdje je Ebu Zerr?” Ebu Hajsema, r.a., reče: “Izostao je Allahov Poslaniče.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Ako mu Allah, dž.š., želi dobro, učinit će da nam se pridruži.”

Ebu Zerr, r.a., bio je siromah koji će na Sudnjem danu biti proživljen u društvu Isa, a.s. On je bio asketa koji nije posjedovao ništa drugo osim jedne stare deve. Kada ju je uzjahao da krene za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., deva nije bila u stanju ustati, pa je Ebu Zerr, r.a., stavio svoje stvari na leđa i pješice je krenuo za muslimanskom vojskom.

Dok su tako sjedili na kraju pustinje ugledali su nekog pješaka koji je išao prema njima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Volio bih da je ovo Ebu Zerr.” Kada se približio bi je to uistinu Ebu Zerr, r.a. Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: “Ebu Zerre, neka ti se Allah, dž.š., smiluje, živiš sam, sam ćeš i umrijeti i na Sudnjem danu ćeš sam biti proživljen.”

Pored Kaba bin Malika, r.a., izostala još dvojica iskrenih muslimana; Hilal bin Umejja, r.a., i Mirara bin Rebi, r.a.

Kab, r.a., dalje pripovijeda: “Za vrijeme odsustva Allahovog Poslanika, s.a.v.s., iz Medine odlazio bih na pijacu gdje bih susretao samo ljude koji su bili poznati po svom licemjerstvu, ili su to bili oronuli starci koji nisu bili u stanju da se bore, ili malodobnu djecu i žene, pa se moje srce ispuni tugom. Kada sam čuo da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vraća u Medinu obuzeo me nemir, kako da razgovaram s njime? Na koji način da se opravdam? Ako slažem, Allah, dž.š., će putem objave razotkriti moju laž, a

ako kažem istinu propast ću. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu obuzela me neizmijerna tuga: *'Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim.'* (Jusuf, 86). Shvatio sam da ću jedino iskrenošću stišati srdžbu Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odmah po svom dolasku u Medinu uzeo abdest i otišao u džamiju gdje je selamio prisutne muslimane, a oni su njemu izražavali dobrodošlicu jer je bio odsutan oko mjesec dana. Otišao sam kod njega i kada sam mu nazvao selam nisam bio siguran da li mi je odgovorio ili ne, ali stavio je svoju ruku u moju.”

“Kada sam pružio svoju desnicu nisam je povukao, stavio sam je u ruku čovjeka čija šutnja je bila ukor najveći.”

Kab, r.a., dalje pripovijeda: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., me upita: ‘Kabe sine Malika, zbog čega si izostao?’ Odgovorio sam mu: ‘Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, dž.š., da sada sjedim pred bilo kojim drugim čovjekom na dunjaluku osim tebe znao bih kako da riječima steknem njegovo zadovoljstvo jer, ja sam pjesnik i veoma sam rječit. Ali, Allahov Poslaniče, ako danas zbog moje iskrenosti prema tebi budeš srdit na mene, molim Allaha, dž.š., da sutra budeš zadovoljan sa mnom.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Idi, pa ćemo vidjeti kakvu će presudu Allah, dž.š., objaviti o tebi i dvojici tvojih prijatelja.’ Ustao sam da idem, ali gotovo da nisam vidio puta kojim sam hodio. Sreo sam svoje rođake iz plemena Benu Selema, pa mi oni rekoše: ‘Svi oni koji su izostali iz ovog pohoda opravdali su se pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., osim tebe nisi to učinio kako valja. Vрати se kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i izmisli neko opravdanje.’

Pokolebao sam se i malo je falilo da se vratim i poreknem ono što sam prije toga rekao pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ali Allah, dž.š., me sačuvao od toga. Upitao sam svoje rođake da li je još neko poput mene izostao, pa su mi odgovorili: ‘To su Hilal bin Umejja, r.a., i Mirara bin Rebi, r.a., a njih dvojica bili su učesnici Bitke na Bedru.’ Pomislio sam: ‘Vidjet ću kako će se oni ponašati pa ću ih uzeti za uzor.’ Kada sam izašao iz džamije

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se okupe svi stanovnici Medine, ljudi, žene i djeca, pa im je rekao: 'Od danas nemojte razgovarati sa trojicom ljudi koji su izostali iz pohoda; Kabom bin Malikom, r.a., Hilalom bin Umejjom, r.a., i Mirarom bin Rebiom, r.a.' To me tako pogodilo da mi više zemlja kojom sam hodio nije više ličila na onu staru. Postala mi je tijesnom i pored njenih prostranstava kao što je to Allah, dž.š., opisao u Kur'anu i sve što sam gledao svojim očima izgledalo mi nekako mračno."

*"Možda muka koja te mori sreću tebi na kraju donese
jer bolest često učini da se veća bolest bolje podnese."*

Niko od ashaba nije želio razgovarati s ovom trojicom.

Kada bi Kabova, r.a., žena došla u njegovu kuću da mu pripremi hranu ne bi se ni osvrnula na njega, a kada bi on počeo jesti okrenula bi mu leđa, jer je željela ispuniti naredbu zabrane komuniciranja s njim.

Prijateljstvo, ljubav, mržnja, pokloni, zabrane, sve to treba biti u ime Allaha, dž.š.

Kada bi Kab, r.a., zatražio od svoje žene da mu donese vode ona bi mu pružila posudu, a da ga ne bi ni pogledala, jer on je čovjek koji je prekršio naredbu Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s.

Odlazio bi na pijacu i kada bi nazvao selam ashabima niko mu ne bi odgovarao. Kada bi od nekog trgovca zatražio da kupi pšenice, suhih grožđica, hurmi, mesa, ovaj bi mu odgovarao da ta roba nije na prodaju.

Kada bi pokucao na vrata svoje rodbine niko mu ne bi otvarao, a niko ga nije ni posjećivao. Kab, r.a., dalje pripovijeda: "S obzirom da mi niko nije htio otvoriti vrata preskočio sam zid kojim je bila ograđena kuća moga amidžića Ebu Katade, r.a., poznatog muslimanskog ratnika, jer sam želio razgovarati s njim. Kada sam došao do njega, upitao sam: 'Ebu Katade, tako ti Allaha, dž.š., zar ne znaš da ja volim Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s.?' Međutim, on je samo šutio. Ponovo sam ga

upitao: 'Ebu Katade, tako ti Allaha, dž.š., zar ne znaš da ja volim Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s.?' Ali, opet je šutio i ništa mi nije rekao. Kada sam mu treći put postavio ovo pitanje, oči su mu se orosile suzama, i rekao je: 'Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., najbolje znaju.'

Nakon četrdeset i tri noći Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio im je da se u potpunosti odvoje od svojih žena.

Pogledajte samo nevolje!

Pogledajte samo kako se muka iz dana u dan povećava!

Granice njihovog nemira poznao je samo Allah, dž.š.!

Razmislite o stanju čovjeka koji zna da se zbog njegovog grijeha Allah, dž.š., rasrdio na njega, da je zbog toga Poslanik, s.a.v.s., prekinuo svaki kontakt s njim a nijedan od ashaba ne želi ni riječi progovoriti s njim. Kako da se čovjek osjeća u toj situaciji?

Za čim da čezne? Kako da živi? Kako da sačuva prisebnost?

Supruga Hilala bin Umejje, r.a., došla je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i upitala ga je: "Allahov Poslaniče, s.a.v.s., šta da činim?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Potpuno se kloni Hilala."

Ona reče: "Allahov Poslaniče, Hilal je star čovjek. Tako mi Allaha, dž.š., od dana kada je izostao iza pohoda neprestano plače, i jede vrlo malo." Allahov joj je Poslanik, s.a.v.s., dozvolio da mu priprema hranu, ali pod uvjetom da mu se ne približava.

Kab bin Malik, r.a., dalje veli: "Ja sam bio najmlađi od ove trojice i odlazio sam na pijacu ali niko nije želio razgovarati sa mnom, nazivao bi ljudima selam, ali niko nije uzvraćao, pokušavao sam nešto kupiti od njih, ali mi niko nije želio išta prodati. Dok sam tako hodao pijacom susreo sam trgovca tekstilom koji je došao iz Šama, a kojeg je kralj plemena Gassan poslao s pismom s kojim je pokušao pokvariti moje odnose s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Kada sam otvorio

pismo u njemu sam vidio da mi je taj kralj poručio sljedeće: ‘Ti nisi zaboravljen. Mi smo čuli da te je tvoj prijatelj napustio zato dođi kod nas mi ćemo te srdačno prihvatiti.’ Pomislio sam: ‘Ovo je samo dodatno iskušenje.’ Uzeo sam to pismo i bacio ga u peć.”

Tako je prošlo pedeset noći. Noći u kojima su duše ove trojice ashaba bile ispunjene tjeskobom, tako da im je zemlja pored svojih prostranstava postala tijesnom. Provodili su ih ispunjeni gorčinom, bolom, nemirom. Ali, nakon toga došlo je olakšanje od Allaha, dž.š., Koji je iznad sedam nebesa, a jedino On može olakšanje pružiti.

O munaficima je Allah, dž.š., objavio:

﴿عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنَتْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكٰذِبِينَ﴾ (٤٣)

“Neka ti Allah oprostí što si dozvolio da izostanu dok se nisi uvjerio koji od njih govore istinu, a koji lažu.” (Et-Tevba, 43)

Allah, dž.š., u ovom ajetu veli: “Zbog čega si im oprostio a oni su lagali Allahu, dž.š., iznevjerili su Njegove naredbe i odbili su boriti se na Allahovom, dž.š., putu.”

Nakon pedeset noći došlo je olakšanje od Allaha, dž.š.

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ (١١٨)

“A i onoj trojici koja su bila izostala, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su vidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se i ubuduće kajali, jer, Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je.” (Et-Tevba, 118)

Kab, r.a., pripovijeda: “Kada sam klanjao sabah-namaz ugledao sam nekog konjanika kako žurno jaše prema meni želeći da me nečim obraduje i vidio sam drugog čovjeka kako trči preko brda Sel’a.” Obojica su željela obradovati ga, a ovo je osobina vjernika; da voli da obveseli svoga brata muslimana i da ga obavijesti o onome što će ga obradovati. To je uistinu dobro djelo i osobina je iskrenih vjernika.

Prvi mu se obratio onaj što je išao pješice preko brda. Rekao mu je: “Kabe sine Malika, raduj se, Allah, dž.š., primio je tvoje pokajanje. Ovo je tvoj najradosniji dan otkako te je majka rodila.”

Kab, r.a., veli: “Kada sam to čuo pao sam na sedždu iz zahvalnosti Allahu, dž.š.”

Ovo je bila sedžda zahvalnosti a i Allahov Poslanik, s.a.v.s., običavao je činiti sedžde zahvalnosti kada bi čuo neku radosnu vijest.

Jedne prilike Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjahao je s deve i učinio je sedždu, pa ga je Sad bin Ebi Vekkas, r.a., upitao: “Zbog čega si to učinio, Allahov Poslaniče?”

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: “Džibril, a.s., upravo me je obavijestio da je Allah, dž.š., rekao: ‘Koji god musliman donese salavat na tebe Ja ću na njega donijeti deset salavata.’”³³⁸ Zbog ove velike blagodati Allahov Poslanik, s.a.v.s., je iz zahvalnosti učinio sedždu Allahu, dž.š.

Kada mu je Alija, r.a., iz Jemena poslao pismo u kojem ga je obavijestio da su plemena Hemedana primila islam, Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio je sedždu iz zahvalnosti Allahu, dž.š., i na sedždi je proučio sljedeću dovu: “Neka je mir stanovnicima Hemedana, neka je mir stanovnicima Hemedana.”³³⁹ Nije uvjet da se bude pod abdestom, pa da se ova sedžda učini, nego

³³⁸ Bilježi ga Ahmed pod brojem (15927), Nesai pod brojem (1283, 1295), Darimi pod brojem (2773). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (928).

³³⁹ Bilježi ga Bejhaki u svom *Sunenu* pod brojem (3964). Pogledaj djelo *Fethul-bari* pod brojem (7/663).

onog momenta kada čuješ radosnu vijest padni na sedždu pred Allahom, dž.š.

Posebno kada se ta radosna vijest odnosi na tvoju vjeru. Svakako da tu sedždu treba činiti i kada se radosna vijest odnosi i na neku dunjalučku dobit ali ne treba misliti da je jedino uspjeh ako dobijemo posao, zauzmemo neki položaj, kupimo automobil, i sl.

Svakako da je napredovanje u vjeri i ibadetu daleko važnije i bolje kod Allaha, dž.š., od materijalnog dobra. Allah, dž.š., rekao je:

“Reci: ‘Neka se zato Allahovoj blažodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.’” (Junus, 58)

Kada je čuo radosnu vijest Kab, r.a., je muštulukdžiji dao poklon. Lijep je običaj da onoga ko te obveseli daruješ sa nešto imetka, i u tim trenucima ne treba biti škrt i sebičan poput kamena.

Kab, r.a., požurio je prema džamiji Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i tamo ga je zatekao kako sjedi okružen svojim ashabima, a među njima je blistao poput punog Mjeseca.

Ševki u svojim stihovima veli:

*“Časni ljudi okružili su svoga poglavara,
kao što zvijezde Mjesec okruže ili ashabi Poslanika, kada se sa njim
druže.”*

On ove ljude uspoređuje sa zvijezdama koje možemo vidjeti oko punog mjeseca ili s ashabima koji sjede oko Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada ih on nečemu podučava. Kada bi se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nečemu obradovao izgledao bi poput punog Mjeseca a njegovo lice bi blistalo. Aiša, r.a., veli: “Kad god bi pogledala u Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u trenucima kada se obveseli sjetila bih se stihova Suvejda bin Kahila el-Džahilija:

*‘Kada pogledaš u njegovo lice veselo
vidiš ga kako blista poput munje koja para nebo oblačno.’”*

Allahov se Poslanik, s.a.v.s., veoma obradovao kada je Allah, dž.š., primio pokajanje jednog od njegovih ashaba, a tome nije ravna nijedna dunjalučka blagodat. Tako mi Allaha, dž.š., svo zlato i srebro ovog svijeta nije vrijedno jednog primljenog pokajanja kod Allaha, dž.š.

Kab bin Malik, r.a., veli: “Kada sam ušao u džamiju preda mnom je ustao Talha bin Ubejdullah, r.a., jedan od deseterice koji su obradovani Džennetom.” Jedino je on ustao iz poštovanje prema Kabu bin Maliku, r.a., nazvao mu je selam i rukovao se s njime.

Kada smo već spomenuli ustajanje pred nekim moramo reći za postojanje tri razloga za ustajanje:

1. ustajanje radi poštovanja;
2. ustajanje radi veličanja i uzdizanja i
3. ustajanje pred nekim s ciljem da mu se pomogne u nekoj njegovoj potrebi.

Ustajanje radi veličanja i uzdizanja zabranjeno je, npr. da neki uglednik sjedi a da svi ustanu pred njim veličajući ga i uzdižući. Ovo je zabranjeno, jer je to običaj nevjerničkih vladara.

Ahmed i Ebu Davud bilježe predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio ustajanje iz ovog razloga, i rekao je: “Nemojte ustajati jedni pred drugima s ciljem veličanja, jer je to običaj nearapa.”³⁴⁰

Također se vjerodostojno prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko voli da ljudi ustaju pred njim kako bi ga veličali, sam sebi priprema mjesto u vatri.”³⁴¹

Primjer toga je da neki uglednik sjedi u džamiji i drži govor, a da okolo i iza njega stoje ljudi. Ovo je strogo zabranjeno u islamu.

Što se tiče ustajanja iz poštovanja kako bi se dotičnom dalo njegovo pravo koje mu pripada u tome nema nikakve sumnje.

³⁴⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (21677, 21697), Ebu Davud pod brojem (5230), ibn Madža pod brojem (3836). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (4700).

³⁴¹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (16473), Ebu Davud pod brojem (5229), Tirmizi pod brojem (2755). Pogledaj djelo *El-Miskatu* pod brojem (4699).

Od lijepog je ponašanja ustati pred drugim muslimanom izražavajući na taj način svoju skromnost, a ne s namjerom da ga veličaš i uzdižeš iznad onog što on zaslužuje.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao je pred Zejdom bin Harisom, r.a., kada ga je posjetio i poljubio ga je.³⁴²

Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uvijek ustajao pred svojom kćerkom Fatimom, r.a., kad god bi ga posjetila, zagrlio bi je, poljubio i doveo do mjesta gdje je on sjedio da ona tu sjede. Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjetio nju u njenoj kući ustajala bi pred njim, dočekala ga na vratima, zagrlila, poljubila i odvela bi ga da sjede na mjesto gdje je ona sjedila.³⁴³

U jednom hadisu, o čijem lancu prenosilaca neki učenjaci kritički govore, stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao pred Džaferom, r.a., kada se vratio iz Abesinije i rekao: "Ne znam šta me više obradovalo; povratak Džafera, r.a., ili osvojenje Hajbera."³⁴⁴ Poljubio je Džafera, r.a., i ponudio mu da sjede.

Pripovijeda se da je neki učenjak ušao na neki skup pa pred njim ustade neki pjesnik. Učenjak reče: "Nemoj ustajati, nije dozvoljeno da se pred neki ustaje."

Pjesnik mu odgovori:

*"Tako mi Allaha, tvoje pravo je da pred tobom ustanem,
a nepoštivanje nečijeg prava to dobro biti ne može.*

*Zar čovjek može imati pameti,
a da ne ustane pred tobom kada prema njemu kreneš."*

³⁴² Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2732). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (4682).

³⁴³ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (5217), Tirmizi pod brojem (3872), Nesai u *Sunenul-kubra* pod brojem (9147), Hakim pod brojem (4782), 7788). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (4689).

³⁴⁴ Bilježi ga ibn Ebi Šejba u svom *Musannefu* pod brojem (27941, 29417), Hakim pod brojem (4299, 4991). Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* pod brojem (9845, 15489), djelo *El-Miškatu* pod brojem (4687).

Što se tiče ustajanja pred nekim da bi mu se pomoglo prema konsenzusu učenjaka to je dozvoljeno.

Sad bin Muaz, r.a., zbog čije smrti se potresao Arš i kojeg je okružilo sedamdeset hiljada meleka, došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., presuditi između njega i plemena Kurejza. Sad, r.a., bio je bolestan i ranjen u borbi i kada je stigao Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je ensarijama: “Ustanite pred vašim poglavarom.”³⁴⁵

Kab, r.a., dalje veli: “Tako mi Allaha, dž.š., nikada neću zaboraviti Talhi, r.a., to što je ustao preda mnom.”

Jer, kada lijepo postupaš čak i prema crnom psu Allah, dž.š., će te nagraditi zbog toga.

Pripovijeda se da je Mugira bin Šube, r.a., u vrijeme dok je bio namjesnik naredio stražaru da nikoga ne pušta u njegov dvorac. Ali, desilo se da je došao prijatelj ovog stražara koji mu je prije činio mnogo dobročinstva, i rekao je: “Želim do namjesnika, Mugire bin Šube, r.a.” Stražaru je bilo nezgodno da ga odbije, pa ga je pustio unutra. Kada su ušli Mugira, r.a., reče: “Zar ti nisam naredio da danas nikoga ne puštaš unutra?” Stražar reče: “On je moj bliski prijatelj koji me veoma zadužio svojim dobročinstvom, pa mi je bilo nezgodno da ga vratim.”

Mugira, r.a., reče: “Ispravno si postupio, da ti Allah, dž.š., da svako dobro, tako mi Allaha, dž.š., Allah, dž.š., će nagraditi za svako učinjeno dobročinstvo pa čak i za ono prema crnom psu.”

Neki je beduin rekao ibn Abbasu, r.a.,: “Ibn Abbase, jednom sam ti učinio uslugu.”

Ibn Abbas, r.a., upita: “A šta si to učinio?”

Beduin ga podsjeti: “Vidio sam te jedne prilike na hadžu, a bio si na sunčevoj žegi, pa sam te zaklonio svojim ogrtačem.”

Ibn Abbas, r.a., reče svome slugi: “Daj mu hiljadu zlatnika i novi ogrtač.” Nakon toga, ibn Abbas, r.a., izvinio mu se zbog toga što je zaboravio ovo dobročinstvo prema njemu.

³⁴⁵ Bilježi ga Buhari pod brojem (3043, 3804, 4121), Muslim pod brojem (1768).

*“Dobro se pamti, pa makar davno učinjeno bilo
a zlo je najgora opskrba s kojom se zanoćilo.”*

Hatija je rekao:

*“Ko bude dobro činio njegova nagrada neće propasti,
i nikada Allah, dž.š., za učinjeno dobro neće ružnim uzvratiti.”*

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče Kabu, r.a.: “Kabe, ovo ti je najbolji dan u kojem si osvanuo otkako te je majka rodila, ovo je dan u kojem je Allah, dž.š., primio tvoje pokajanje.”

Kab, r.a, je tada rekao: “U znak zahvalnosti za primljeno pokajanje udijelit ću sav svoj imetak na Allahovom, dž.š., putu.” Tj. kao znak zahvalnosti što me je Allah, dž.š., ponovo vratio u islam moja obaveza prema Njemu jeste da sav svoj imetak udijelim na Njegovom putu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada reče: “Zadrži kod sebe nešto imetka to ti je bolje.”³⁴⁶ Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao ovo kako ljudi ne bi pomislili da islam podržava rasipanje imetka, jer, neki ljudi govore: “Nećemo iza sebe ostaviti ni dirhema ni zlatnika”, tako da njihovi nasljednici nemaju šta naslijediti poslije njihove smrti. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Bolje ti je da svoje nasljednike ostaviš imućnim nego siromašnim, pa da poslije tvoje smrti prose od ljudi.”³⁴⁷

Nakon toga se Kab, r.a., vratio svojoj kući sretan zbog Allahovog, dž.š., oprosta i milosti koja ga je zadesila, nakon što je bio u velikoj nevolji, tj. nakon što je Allah, dž.š., otklonio od njega brige koje su ga tištile.

Ibn Abbas, r.a., rekao je: “Nikada se neće desiti da jedna nevolja pobijedi dvije olakšice.”

Ljudi ga upitaše: “Kako to misliš?”

Tada im ibn Abbas, r.a., citira riječi Allaha, dž.š.:

³⁴⁶ Priču o Kabu bin Maliku, r.a., bilježi Buhari pod brojem (4418, 4677), Muslim pod brojem (2769).

³⁴⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (1296, 2742), Muslim pod brojem (1628).

﴿ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ ﴾

“*Ta, zaista, s mukom je i last, zaista, s mukom je i last.*”
(El-Inširah, 5-6)

U ovim ajetima Allah, dž.š., muku spominje s određenim članom a olakšicu bez određenog člana tako da u ovom slučaju značenje ajeta ukazuje na to da postoji bezbroj olakšica.

Svaki je musliman obavezan da, kada ga zadesi neka nevolja, podigne ruke u dovi i zamoli Allaha, dž.š., za pomoć, jer jedino je On u stanju izbaviti ga iz nevolje:

﴿ أَمِّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ ﴾

“*Onaj koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja.*” (En-Neml, 62)

﴿ فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ﴾

“*Kad se u lađe ukrcaju iskreno se mole Allahu.*”
(El-Ankebut, 65)

Arapci u jednoj poslovice kažu: “Kada se uže pritegne puca.” Tj. kad dođe nevolja Allah, dž.š., je olakša.

Zaključci koji se mogu izvesti iz priče o Kabu, r.a.

Iz ove priče o Kabu bin Maliku, r.a., možemo izvući više od stotinu korisnih zaključaka, ali spomenut ćemo samo neke od njih.

1. U ovoj priči spominje se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi želio negdje putovati to činio poslije sabah-namaza. Ovo je pouka muslimanima da nastoje kretati na putovanja nakon obavljenog sabah-namaza, jer Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allahu, podari beričet mome ummetu u ranom ustajanju.”³⁴⁸ Ovaj hadis bilježe Ahmed, Tirmizi i dr.

³⁴⁸ Bilježi ga Ahmed pod brojem (15012, 15017), Ebu Davud pod brojem (2606), Tirmizi pod brojem (1212), ibn Madža pod brojem (2236). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem 3908).

2. Ono što se također može zaključiti iz ove priče jeste da je sunnet putovati četvrtkom, jer Kab bin Malik, r.a., spominje da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., putovao četvrtkom i uglavnom je to činio ovim danom. Neki učenjaci smatraju da pokuđeno kretati na put petkom. Neki pak smatraju da je pokuđeno ili zabranjeno kretati na put nakon proučenog prvog ezana za džumu-namaz i da nema smetnje kretati na put petkom ujutro. Međutim, bolje je da čovjek petkom ostaje kod svoje kuće i da ovaj dan provede u ibadetu, da se prije džume okupa, spominje Alaha, dž.š., razmišlja o značenju kur'anskih ajeta, jer ovaj dan je blagdan muslimana.

3. Odgovorna osoba treba voditi brigu o onima koji su pod njegovim nadzorom, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon što je stigao na Tebuk upitao je: "Gdje je Kab bin Malik?" Buhari bilježi hadis, sa vjerodostojnim lancem prenosilaca, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svi vi ste odgovorni i svi ćete biti pitani za ono za što ste bili odgovorni."³⁴⁹

4. Jedan od zaključaka koji se nameće iz ove priče jeste da je dozvoljeno spomenuti ono što se zna o nekom čovjeku i da je spominjanje negativnih i pozitivnih osobina u određenim situacijama i to se neće smatrati ogovaranjem. To su situacije koje učenjaci izuzimaju i smatraju da je ogovaranje u njima dozvoljeno.

5. Musliman treba štititi čast svoga brata muslimana kao što je to učinio Muaz, r.a., i kada je čovjeku koji je negativno govorio o Kabu, r.a., rekao: "Ružno je to što govoriš, mi o njemu znamo da je on hrabar ratnik i da voli Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s." Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko zaštiti čast drugog muslimana Allah, dž.š., se obavezao da će ga sačuvati od vatre."³⁵⁰ Musliman je obavezan da, ukoliko na nekom skupu čuje nekog kako vrijeđa čast i ugled nekog od časnih muslimana, stane u odbranu tog muslimana i da spriječi dotičnu osobu da ga vrijeđa. Treba mu

³⁴⁹ Bilježi ga Ahmed pod brojem (27062, 27063), Tajalisi u svom *Musnedu* pod brojem (1633). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (4981).

³⁵⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (27062, 27063), Tajalisi u svom *Musnedu* pod brojem (1633). Pogledaj djelo *El-Miškatu* pod brojem (4981).

objasniti da je to što čini pogrešno i treba istaknuti pozitivne osobine muslimana koji je predmet ogovaranja.

6. Kada bi se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio s putovanja prvo bi otišao u džamiju i klanjao bi dva rekata. Buhari bilježi predanje Ebu Katade, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada neko od vas uđe u džamiju neka ne sjeda dok ne klanja dva rekata namaza.”³⁵¹

7. Druženje s ljudima u džamiji i nazivanje selama nakon povratka s putovanja, jer je to bila praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

8. Prihvatanje opravdanja koje iznese neko od muslimana. Kada ti se tvoj brat pokuša opravdati primi to onako kako ti je rekao, a nemoj reći: “Htio je reći to i to, imao je namjeru da kaže to i to, nije rekao istinu”, nego prihvati njegovo opravdanje.

9. Najvažnija pouka koja se može izvesti iz ove priče jeste bojkotiranje grešnika. Hasan el-Basri, Allah mu se smilovao, rekao je: “Pogledajte samo! Ova trojica ashaba nisu prolili nedužnu krv, nisu bili drumski razbojnici, nisu činili nered na zemlji, nisu krali tuđi imetak, a kažnjeni su na ovakav način. Šta je tek onda s onima koji čine velike grijehе i razvrat?” Prema mišljenju učenjaka ehli sunneta vel-džemata muslimani su obavezni izbjegavati društvo okorjelih grešnika. Onag koji se javno bavi uvođenjem novotarija u vjeri obavezno je izbjegavati. Isti je slučaj i s onim koji čine neke druge velike grijehе kao što je drogiranje, muzika, ko namjerno postupa suprotno praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Nakon što ovakvi budu savjetovani, ali i dalje ustraju u svojim grijesima treba ih izbjegavati. Što se tiče izbjegavanja brata muslimana zbog neke ovodunjalučke razmirice nije dozvoljeno da to bude duže od tri dana. Buhari i Muslim bilježe predanje Ebu Ejuba, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nije dozvoljeno muslimanu duže od tri noći izbjegavati svoga brata muslimana, kada se sretnu da jedan od drugog okreću glave. Bolji je onaj koji prvi nazove selam.”³⁵² Međutim, kada je vjera u pitanju grešnike

³⁵¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (444, 1167), Muslim pod brojem (714).

³⁵² Bilježi ga Buhari pod brojem (6077, 6237), Muslim pod brojem (2560).

treba izbjegavati sve dok se ne poprave ukoliko izbjegavanje ima pozitivan efekt. Ibn Tejmijja smatra da, ukoliko izbjegavanje grešnika uzrokuje još više grijehenje, ne treba ga prakticirati. Ko želi saznati više o ovom pitanju neka o tome čita u dvadeset osmom tomu djela *Fetava ibn Tejmijje*. To je zaista izvanredna knjiga koja pojašnjava pojedinost naređivanja dobra i odvracanja od zla te govori o hidžri i borbi na Allahovom, dž.š., putu.

10. Lijepo je da musliman obraduje drugog muslimana nekom radosnom viješću, npr. da mu se rodilo dijete, da se njegovom djetetu desilo nešto lijepo, da je o njemu čuo nešto pohvalno, ili da ga je vidio u snu u lijepom stanju. Jer, licemjeri i zavidnici skrivaju pozitivne osobine vjernika, a na vidjelo iznose one loše. Kada kod muslimana vidi nešto lijepo ili čuje o njemu neku lijepu vijest sakrije je, a kada čuje nešto što narušava njegovu čast i jedva dočeka da to proširi u javnosti.

11. Lijepo je da onaj ko je primio radosnu vijest pokloni nešto muštulukdžiji jer, musliman treba biti plemenit i darežljiv prema svojoj braći.

12. Najbolji dan za muslimana jeste onaj u kojem se pokaje Allahu, dž.š. Jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Kabu bin Maliku, r.a.: “Kabe, ovo ti je najbolji dan u kojem si osvanuo otkako te je majka rodila.” Ali, kako to da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Kabu, r.a., da je ovo najbolji dan za njega pored znanja da je najbolji dan za Kaba, r.a., bio onaj u kojem je primio islam? Hadiski učenjaci odgovaraju na ovo pitanje pa neki kažu: “Značenje ovog hadisa jeste da je ovo najbolji dan za njega otkako ga je majka rodila i da mu se to desilo zbog njegovog primanja islama”. Drugi pak kažu da se dan primanja islama i dan pokajanja objedinjuju, pa postaju jednim danom i taj dan je najbolji za njega otkako ga je majka rodila.

Srž ovog poglavlja jeste: ukoliko te zadesi neka nevolja i osjetiš zbog toga tjeskobu u duši, znaj da to jedino Allah, dž.š., može otkloniti od tebe. Ibn Dževzi u svom djelu *Safvetu safve* veli: “Jedino Allah, dž.š., može otkloniti nevolju i jedino On daje opskrbu.”

Ovo je vjerovanje ehli sunneta vel-džemata.

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam posljednjem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Sadržaj

Veličanstvena ljubav	5
Faktori koji utječu na postizanje Allahove, dž.š., ljubavi.....	7
Osobine onih koji su spašeni.....	25
Deset osobina	40
Bogobojazni i nesretnici.....	58
Ibrahim, a.s., i Nemrud	59
Kazna koja je zadesila Nemruda.....	64
Musa, a.s., i faraon.....	66
Allahov Poslanik, s.a.v.s., i nevjernici	71
1. Jevreji.....	71
2. As bin Vail	72
3. Habib bin Zejd, r.a., i Musejlima Kezzab (lažljivac)	73
4. Hubejb bin Adijj, r.a., i kurejšijski nevjernici	75
5. Ebu Muslim el-Havlani, r.a., i Esved El-Anesi.....	76
6. Ribij bin Amir, r.a., i Rustum	77
7. Hadžadž bin Jusuf i Seid bin Džubejr	78
Hadis o Allahovom, dž.š., evliji	81
Ko je Allahov, dž.š., evlija?	83
Allahova, dž.š., briga o evlijama	92
Allahova, dž.š., briga o Musa, a.s.....	93
Allahova, dž.š., briga o Muhammedu, s.a.v.s.	105
Allah, dž.š., pomaže Svoje šticećenike, evlije sa kerametima, čudima koja im se dese.....	106
Djela i osobine koje štite vjernika	109
1. Abdest	109
2. Dove i zikrovi	109
Allah, dž.š., je najbolji čuvar	111
Allahova, dž.š., zaštita Njegovih šticećenika na ovom svijetu	114

1. Zaštita od neprijateljskih spletki	114
2. Zaštita od spletki nasilnika i vladara.....	115
3. Pobjeda nad neprijateljima	121
4. Zaštita i čuvanje djece	122
5. Čuvanje njegovog tijela i organa	124
6. Allah, dž.š., potčinit će vjerniku životinje i zvijeri i sačuvat će ga od njihovog zla.....	124
7. Potčinjavanje nežive prirode	127
Posljedice gubitka Allahove, dž.š., zaštite.....	128
Na koji način da rob čuva Allahove, dž.š., granice.....	131
Znakovi bogobožnosti.....	132
1. Čuvanje namaza	132
2. Čuvanje organa od činjenja grijeha.....	134
Stepeni pobožnjaka.....	148
Boje se Gospodara Koji je iznad njih.....	173
Uzroci bogobožnosti.....	191
Uzroci pomanjkanja bogobožnosti	194
Znakovi istinske bogobožnosti	198
Pobožnjaci koji noći provode u ibadetu	201
Ibn Tejmijjin savjet.....	224
Ako vi budete zahvalni Mi ćemo vam i više dati.....	240
Koristi zahvaljivanja Allahu, dž.š., na blagodatima.....	266
S onima koji Allaha, dž.š., spominju.....	267
Kur'anski ajeti koji govore o vrijednosti zikra.....	268
Hadisi koji govore o vrijednosti zikra	271
Pripovijesti o onima koji su se istaknuli u spominjanju Allaha, dž.š.....	272
Vrste zikra	275
Stjecanje nauke ubraja se u zikr	277
Zikrovi koji se izgovaraju u raznim prigodama.....	277
Koristi od zikra	278
Vremena kada je posebno vrijedno spominjanje Allaha, dž.š.	280

Zikr koji je Šerijatom propisan i zikr koji je novotarija.....	281
Sjećajte se vi Mene i Ja ću se vas sjećati.....	282
On uistinu mnogo prašta.....	292
Pozovite Me, Ja ću vam se odazvati.....	311
Adabi dove	315
Dove Allahovih, dž.š., vjerovjesnika.....	321
Dove pobožnjaka i evlija.....	324
Koristi od učenja dove.....	326
Skrušeno i ponizno	327
Podsticanje na učenje dova.....	328
Dove poslanika, a.s.....	335
Najbolji istigfar (Sejjidul-istigfar)	347
Od čega trebamo tražiti zaštitu kod Allaha, dž.š., ujutro i navečer?	348
Primjeri Allahovog, dž.š., odazivanja na dove	349
Traženje od dobrih ljudi da upućuju dove Allahu, dž.š. ...	354
Pretjerivanje u dovi	355
Malaksavanje u učenju dove i vjerovanje da se Allah, dž.š., nije odazvao	356
Odabrana vremena u kojima Allah, dž.š., uslišava dove ...	357
Dova i Allahova, dž.š., odredba	358
Lijepi sabar.....	359
Koristi koje se kriju u iskušenjima.....	385
Mi ćemo vas sigurno iskušavati.....	389
Neke činjenice o iskušenjima	398
Poslije muke dolazi olakšanje	403
Zaključci koji se mogu izvesti iz priče o Kabu, r.a.....	417

b BOOKLINE

